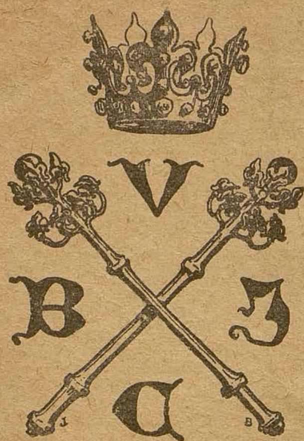
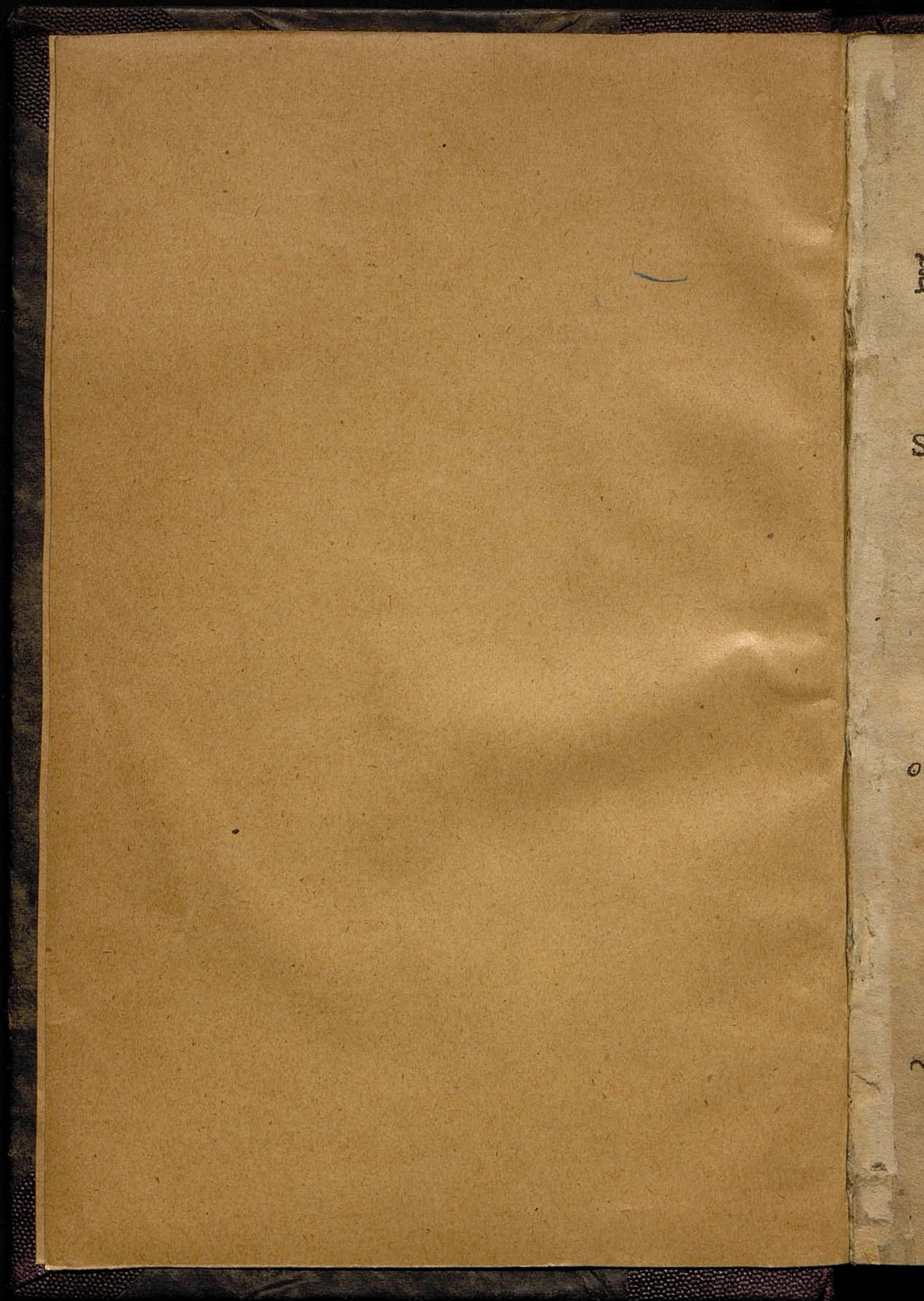

V
B
J
C
J
B

SŁOWNIK
MYTOLOGICZNY
CZYLI
HISTORYA BOGÓW
BAJECZNA.
PRZEZ ABECADŁO
ROZPORZĄDZONA

Służąca do zrozumienia Wierſzopiſow, Xiąg dawnych, Sztuk Malarſkich i Snycerſkich, Ozdób Pałacowych, Ogrodowych, Teatralnych, Nadgrobków, Numismatów, Allegorycznych Dyſkurſów, Konceptów &c.

Napiſana po Francusku od P. CHOMPRE
a w Polſkim Języku
UŁOZONA
od X. Dominika Szybińskiego, S. P.

Edycya Polſka druga, powiękſzona i dokładnieyſza.

Za Przywileiem.

W WARSZAWIE 1784.
Nakładem i Drukiem MICHAŁA GRÖLLA,
Kſięgarza Nadwornego J. K. Mci.

Za Pozwoleniem Zwierzchności.

C. R. BIBLIOTHECA
VNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS

STANISLAUS AUGUSTUS,

Dei Gratiá Rex Poloniæ, Magnus Dux Lithuaniæ, Russiæ, Prussiæ, Masoviæ, Samogitiæ, Kijoviæ, Volhiniæ, Podoliæ, Podlachiæ, Smolensciæ, Severiæ, Czerniechoviæque.

Significamus præsentibus Literis Nostris, quorum interest, universis & singulis. Cum Nobilis Michäël Gröll, *Aulæ Nostræ Regiæ Commissarius & Bibliopola, libros sub titulis:*

I. Dzieie Rzeczypospolitey Rzymskiey od założenia Rzymu aż do Cesarzów krótko porządkiem lat opisane, z Francuskiego ięzyka na Polski przełożone przez X. Jana Albertrandego Soc. Jesu Teologa, II. Tomy in-8vo.

II. Krótkie Zebranie Historyi Uniwersalney z Francuskiego P. la Croza, na Polski ięzyk przełożone po Polsku i po Francusku, in-8vo.

III. Atlas Dziecinny, czyli nowy sposób; krótki, łatwy i do nauczenia Dzieci Geografii naydoświadczeńszy wraz z przyłączonemi XXIV. Mapkami &c. z Francuskiego przez X. Dom. Szybińskiego Scholarum Piarum, in-8vo.

IV. Historya Bogów baieczna przez Alfabet zebrana, czyli Dykcyonarz Mytologiczny &c. przełożony z Francuskiego napisanego od P. Chombré, na Oyczysty ięzyk przez X. Dom. Szybińskiego, in-8vo.

V. & VI. Etrennes mignones curieuses & utiles, & les mêmes en Allemand sous le titre: Königl. Polnischer und Grofsherzogl. Litthauischer Staats-Calender.

Typis imprimere in animum induxerit, Nobisque submissè supplicaverit, ut evitando damna, quibus eum tam externi, quam indigenæ Typographi & Bibliopolæ afficere possent, reimpressionem præmissorum librorum, tam in natura, quam etiam aliam in linguam translatorum, nec non illationem alibi impressorum ad certum temporis spatium inhibere dignaremur. Nos præfatæ supplicationi, uti justæ annuentes, omnibus & singulis in Regno & Dominiis Nostris existentibus Typographis & Bibliopolis interdicimus, serióque inhibemus, ne libros, suprà de titulis expressos, absque speciali consensu prædicti Nobilis Michäélis Gröll, *quocunque idiomate imprimere, vel reimprimere, nec non compendia inde confici curare, aut alibi impressos huc in Regnum Dominiaque Nostra inferre, intra spatium viginti annorum audeant, sub pœna Mille Aureorum Hungaricalium, cujus medium summæ editori, alteram verò partem fisco Nostro Regio, reimpressos verò ejusmodi libros in quacunque in vel extra Regnum Typographia confiscationi irrevocabili omnium exemplarium, si talia in Regno Dominiisque Nostris inveniantur, subesse declaramus. In quorum fidem præsentes Manu Nostra subscriptas, sigillô communiri jussimus. Datum Varsaviæ Die XXIV. Mensis Novembris, Annô Domini MDCCLXVIII. Regni verò Nostri V. Annô.*

STANISLAUS AUGUSTUS REX.

Privilegium inhibitorium, ne Typographi audeant libros sub titulis, in contextu Privilegii præsentis, expressos reimprimere, aut reimpressos imprimere Nobili *Michäél Gröll* ad Annos viginti datum.

ANTONIUS SIKORSKI.
Sæ. Ræ. Mtis & Sigilli Majoris Regni Secretarius.

POPRZE-

POPRZEDNICZA
O TYM
SŁOWNIKU WIADOMOŚĆ.

Mytologia nic innego nie ieſt, tylko zbiór dziwnych imaginacyi, i iakiś ſtek rozmaitych dzieiów do kupy bez żadnego porządku zlanych. Nie znaydziesz w niey ani chronologii, to ieſt: porządnego wyrażenia czaſów, kiedy co ſię ſtało, ani ſzyku, ani związku, ani ſkładu. Częſtokroć powtarzana po kilka razy, i uprzykrzona iedneyże rzeczy relacya czytelnika nudzi. Zgoła, ieſt to tłum pocieſznych, niepodobnych do prawdy, i podłych baieczek; które w uściech naygadatliwſzych bab między proſtactwem, i wieyſkiemi dziećmi, ledwoby uyść mogły.

Z tym wſzyſtkim, ponieważ ten materyał w nayſzacownieyſze dzieła ſtarożytności wchodzi, które albo z oſobliwſzą troſkliwością aż do naſzych wieków ſą dochowane, albo z zakątów i wnętrzności ziemi, iako naybogatſze ſkarby wydobyte, nayprzednieyſzym kłeynotem i pieścidłem rozumu ludzkiego nazywaią ſię, i w ſamey rzeczy dotąd ſą: przeto i ten materyał, acz nikczemny, do równey prawie przychodzi ceny. Mi-

zerne zaiſte pogańſkich zabobonów czaczki, świętne poetów Greckich i Łacińſkich bałamuctwa, dzikie, ale przecudne ſtarożytnych malarzów imaginacye, żywe w marmurach i głazach ſnycerſkiey ręki wyobrażenia; wſzyſtko utworzone i wyrobione ieſt z mytologii. Utworzone zaś niepoſpolitym duchem i konceptem, lecz prawie boſkim: wyrobione pędzlem i dłutem nadzwyczayney ręki i ſztuki zadziwiaiącey cały świat. ſłowem po wſzyſtkich naydroższych ſtaroświecczyzny odrobinach, rozlewa ſię mytologia. Poetowie na przykład do ſwoich nieśmiertelnych dzieł nie tylko ią przelali, ale też ſwoich konceptów i imaginacyi zrzodłem pomnożyli. Dzieiopiſowie zaciekſzy ſię w ciemnych początkowych wieków dzieiach, częſtokroć na poparcie domyſłów ſwoich, iakoby od ſamey religii świadectwa prawdy zaſięgaiąc, ſłodkim ſtylem ſwoim, mytologią wkładali. Mówcy nawet i prawniki, złych owych kraſomówſtwa wieków, ſwoią rzecz mytologią wſpierali i kraſili. Cóż mówić o pozoſtałych od kilku tyſięcy lat, ſztuki budowniczey, malarſkiey, i ſnycerſkiey, nigdy doſyć nie wyſławionych wizerunkach, w których wyryta pamiątka mytologii, choć w naydawnieyſzych niekiedy ułomkach, okazuie ſię?

Ztąd w literaturze nieodbita wynika potrzeba wiedzieć i umieć mytologią. Przeto w kſiążeczce tey, zebrałem krótko to wſzyſtko, cokolwiek w tey materyi naypotrzebnieyſzego do wiedzenia

być sądziłem. Dzieło te ſtanie ſię kluczem do zrozumienia autorów, do zupełney ſatysfakcyi w oglądaniu ciekawości i oſobliwſzych rzeczy, czy w obrazach, czy w ſtatuach, czy w numiſmatach gdy nie tylko oko pięknością ſztuki, ale rozum utaioną w tym erudycyą naſycać ſię będzie. Uczyniłem to iedynie dla pożytku, i odwrócenia od zepſucia młodzieży biorącey ſię do nauk, aby znać do czerpania takowych wiadomości nie udawała ſię do zrzódeł zarażonych: z których po trudney i uprzykrzoney pracy, nic nie wyczerpnie, coby ſłużyło do oświecenia rozumu i formowania dobrych obyczaiów; a pewnieby grunt ſerca nieuchybnie ſkazić mogło.

Zadney takiey nie masz materyi, którąby obſzerniey dzieiopiſowie traktowali, iako hiſtoryą bogów baieczną. Można ią iednak króciuteńko zebrać, gdy pilne oko będzie na ſamą treść, ſłużącą do potrzebney wiadomości: co ſię w tey kſiążecce pokazuie. Umyślnie tę materyą przez abecadło ułożyłem, ponieważ daremna rzecz ieſt rozum ſwóy wyſilać w wynaydowaniu konnexyi, ſymetryi w rozporządzaniu rozmaitych przypadków, w układaniu na domyſł chronologii i ſukceſſyi ich: ponieważ nigdy tego związać niepodobna, co w tylu ciemnych wiekach, w tylu rozmaitych narodach Egypcyan, Indów, Perſów, Greków, i Rzymian, rozmaite głowy na rozmaitych fundamentach klecili. Hiſtoria więc baieczna ſzczególnie ſłużąca do zrozumienia uczo-

nych w ſtarożytności dzieł, nie wyciąga tego, aby ią wciąż traktować, ale wyrywkiem gdy okoliczność każe ſłownika Mytologicznego zapytać; takowego za tem, a nie innego, bo ze wſzyſtkich nayprzyzwoitſzego po mnie wyciągała rozporządzenia. Zbiór ten króciuchny w ſzczupłey kſiężecce, którą i przy ſobie noſić można, nową ſpodziewam ſię moiey pracy ſprawi zaletę.

Miałem więc uſtawiczną baczność, aby przedſięwzięte dzieło ſwoią czytelnika nie zrażało obſzernością; ale oraz wydoſkonalić go, i w tey ſzczupłości ſtarałem ſię. W tey kſiążce iedynaſty raz w Francuzkim ięzyku z pod praſy Drukarſkiey, a w Polſkim po drugi raz wychodzącey, wiele ieſt rzeczy lepiey obiaśnionych, poprawionych, odmienionych, i przydanych, to co w pierwſzych opuściło ſię edyciach. Wſzyſtkie generalnie imiona i nazwiſka bogów i bogiń umieściłem w tey edycyi, aby młodzież napadłſzy w autorach ſame czaſem zamiaſt imion nazwiſka, z Słownika doſzła o kim mowa.

Nieomięſzkałem także dotknąć *Ikonologii*, to ieſt, informacyi po czemu poznać, co znaczą niektóre ſztuki malarſkie i ſnycerſkie, iakiego bożka poſąg, co za hiſtorya baieczna w iakim reprezentuie ſię obrazie: ponieważ malarze i ſnycerze pilni ſą w przydaniu znaków przyzwoitych każdey ſztuce. Jakoż iſtota pracy w tym Słowniku zamkniętey, zawſze ku temu zmierzała końcu. Wiedzieć na przykład chcesz, co znaczy oſo-

ba unoſząca ſię na *orle?* albo oſoba trzymaiąca *koſę?* albo co znaczy niewiaſta *mieſiąc* maiąca na głowie, albo koronę z *wież*, *murów*, i *baſztów?* Szukay ſłowa *orzeł*, które cię odeſzle, do czytania bayki pod tytułem *Jowisz*. Szukay *koſa*: która odeſzle do Saturna: *mieſiąc* do Diany: *wieża* do Cybele &c. Gdy więc te ſymbola czyli znaki, odeſzlą cię do różnych tytułów, zaraz z nich możesz miarkować obraz albo poſąg, co, i kogo znaczy: a czytaiąc nauczysz ſię, w ſztukach iakichkolwiek bądź, poznawać kſztałty wyrażaiące rozmaitość baiek.

W tey Polſkiey powtórney edycyi, za rzecz potrzebną oſądziłem, odmianę uczynić ortografii niektórych ſłów, a to ſzczególnie dla ſprawienia więkſzey łatwości w ſzukaniu i znalezieniu imion Mytologicznych. Ponieważ bowiem ſłownik ten, dla młodzieży w ſzkołach edukuiącey ſię, ieſzcze głębokiey łaciny, (iaka w piſaniu, ſkładaniu, w przeiſtoczeniu ſłów iednych z drugich albo z ięzyka Greckiego zależy) nie świadomey, ieſt napiſany i ułożony; przeto według brzmienia Polſkiego ięzyka, niektóre imiona rozporządziłem. Ludzie guſt w czytaniu maiący, lubiący ſłuchać dyſkurſów uczonych, erudycyi pełnych; wtąż i Damy, takież prawo do oświecenia ſię i wiadomości w rzeczach, iako i męſzczyzni maiące, i tegoż prawa chciwie używaiące: także inni wſzyſcy, a oſobliwie ryſunków, malarſkiey i ſnycerſkiey ſztuki uczący ſię,

niewiadomi będąc języka łacińſkiego, ani iego ſpoſobów piſania: imion ſobie nieznaiomych Mytologicznych z ſamego brzmienia i pronuncyacyi Polſkiey o uſzy obiiaiącey ſię, łatwiey i prędzey w tym słowniku ſzukać i znaydować będą. Tym więc umyſłem ortografii Łacińſkiey i Greckiey tryb odmieniwſzy w niektórych słowach, ſyllabach, i literach, wyrażam w ſzczególności myśl moią w naſtępuiących przeſtrogach.

PRZESTROGI.

Æ. dyftong nie znayduie ſię w Słowniku; ſzukay imion takich, pod literą *E.*

C. gdy ſię wymawia iak *K.* ſzukay pod literą *K.* choćby w Łacińſkim piſało ſię przez *C.* toż i w ſyllabach śrzednich zachowało ſię.

PH. ponieważ wymawia ſię iak *F.* przeto słów od *PH.* zaczynaiących ſię, ſzukay pod literą *F.* toż i w śrzednich ſyllabach.

REIESTR
STARODAWNYCH POETOW GRECKICH I ŁACINSKICH,

którzy swoiemi dziełami wsławili i dochowali do naszych czasów Mytologią.

POETOWIE GRECCY.

Wiek I.

Przed narodzeniem Chrystusa Pana na 1400 lat.

1. Linus, wynalazca rytmów i kadencyi.
2. Amfion, fundator miasta Thebów, które wdziękiem grania i śpiewania (iako powiadaią) zbudował.
3. Orfeus, sławny wierszopis, Lutnista, i prawodawca Thracyi.
4. Pamfos, pierwszy on gracye czyli wdzięki swoim wierszem sławił.
5. Thamyris, Muzy przepisał w wierszu i śpiewaniu.
6. Olen, rodemz Lycyi, pierwszy hymny święte na honor bogów składał.
7. Olimp, poeta rodem z Mysii.
8. Museus, uczeń Orfeusza.
9. Eumolpus, syn Musseusa.
10. Melampus, sławny wierszopis, lekarz i wróżek.
11. Fenikus, albo Phenicus, sławny pieniami rodem z wyspu Itaki.
12. Dares, napisał poema o zburzeniu Troi,

Wiek II.

Przed narodzeniem Chrystusa Pana na lat 900.

13. Homer, naysławnieyszy poeta.
14. Hesiod, pierwszy o rolnictwie wierszem nauki dawał.
15. Kalinus, albo Caling, pisał Elegie.
16. Aleman.
17. Archiloquus, rodem z Paros, pisał Satyry.
18. Tyrteus, wsławił się wierszami i pieśniami wzbudzaiącemi ducha woiennego.
19. Lesches, Poeta Epicus, to iest: on pierwszy wiersz rycerski pisał, bo i materyą traktował o rycerzu, i wierszem iednego składu Hexametrem pisał
20. Terpander, rodem z Lesbos.
21. Arion, poeta Lyricus, to iest: piosenki, ody, i hymny komponuiący i do muzyki ie akkomoduiący.

Wiek III.

Przed narodzeniem Chrystusa Pana na lat 600.

22. Stesichorus, poeta Lyrik.
23. Alceus, rodem z Lesbos poeta Lyrik.
24. Safo, albo Sapho: dama z Lesbos rodem wielce wsławiona poesią.
25. Epimenides Kreteńczyk, filozof i poeta.
26. Solon, ieden z siedmiu mędrców Greckich, niektóre swoie dzieła wydał wierszem.
27. Mimnermus, rodem z Kolofonu, pisał elegie.
28. Esop, pisał bayki.
29. Xenofanes, filozof, i poeta.
30. Thalestes, poeta, muzik, i filozof.
31. Susarion rodem z Megary.
32. Hipponax, rodem z Efezu, poeta Satyryk.
33. Theognis, wierszem nauki moralne pisał.
34. Focilides, albo Phocylides, pisał wiersz o obyczaiach ludzkich.
35. Ibikus, rodem z Rhegu.
36. Thespis, wynalazca tragedyi.
37. Anakreon, rodem z Jonii.
38. Cherilus, rodem z Samos.
39. Pythagor, pisał wierszem maximy, które zwano pospolicie wierszem.
40. Frynikus, albo Phrynicus: uczeń Thespis poety.
41. Lasus, pisał dithiramby, to iest, rodzay wierszyków wolnieyszych i śmiałych na honor Bacchusa.
42. Pratinas, pisał tragedye.

Wiek IV.

Przed narodzeniem Chryſtuſa Pana na lat 400.

43. Pindarus, ſławny poeta Lyryk.
44. Korinna, albo Corinna, rodem Thebanka gładko wierwſzem piſała, i certowała z Pindarem.
45. Sofron, albo Sophron, piſał komedye.
46. Eſchylus, piſał cudne tragedye.
47. Cherilus, rodem z Samos.
48. Simonides, rodem z Cee, filozof, i poeta.
49. Panyaſis, ſławny Epik poeta.
50. Timokreon, piſał komedye dawnym guſtem.
51. Empedokles, poeta i filozof ſławny.
52. Sofokles, albo Sophocles, Atheńczyk na pierwſzych urzędach ciwilnych i woyſkowych znacznie dyſtyngwował ſię, ale tragedyami daleko bardziey.
53. Kratinus, piſał komedye w dawnym guście.
54. Ariſtarchus, rodem z Tegei, piſał tragedye.
55. Bacchylides rodem z Cee, poeta Lyryk.
56. Praxilla, dama rodem z Sycionu wſławiła ſię wierſzami.
57. Krates, piſał komedye.
58. Jon, rodem z Chio wyſpu, piſał tragedye.
59. Teleſilia, dama wſławiła ſię rycerſką ſztuką i dziełami w poeſii.
60. Hermippus, adwerſarz Porikleſa piſał komedye.
61. Epicharmus, Sycyliyczyk, piſał Komedye.
62. Timotheus, poeta i muzyk.
63. Euripides, emulował z Sofoklem.
64. Aſpaſia, dama urodą i wymową, i wierſzem gładkim ſłynąca.
65. Theognis, piſał komedye.
66. Eupolis, naśladował Kratina.
67. Hegemon, on pierwſzy wynalazca Parodii; to ieſt: piſania takich wierſzów ktòreby podobieńſtwa miały do innych iakich.
68. Sokrates, ćwiczył ſię w poeſii.
69. Agathon, piſał tragedye.
70. Evenus, piſał Elegie.
71. Filiſtion, albo Philiſtion, piſał komedye.
72. Dionyzy, król Sycyliyiſki piſał tragedie.
73. Antimachus, poeta Epik.
74. Filoxenes, albo Philoxenes, piſał dithiramby.
75. Ariſtofanes, piſał komedye.
76. Plato, uczeń Sokrateſa, piſał gładkie wierſzyki.
77. Plato młody, piſał komedye.

Wiek. V.

Przed narodzeniem Chryſtuſa Pana na lat 300.

78. Timotheus, poeta i muzyk za czaſów Alexandra,
79. Antifanes, piſał komedye nowym guſtem.

80. Ariftoteles Stagirita, także pifał wierfze.
81. Menandor, pifał komedye pocieszne.
82. Apollodorus, pifał komedye.
83. Filemon, albo Philemon, emulował z Menandrem.
84. Cherillus, poeta penfionowany od Alexandra.
85. Kleanthes, filozof ftoik i poeta.
86. Aratus, rodem z Solis, pifał wierfzem o Aftronomii czyli gwiazdarfkiey nauce.
87. Lykofron, rodem z Chais zwany ciemny.
88. Theokryt, pifał paftyrki bardzo fzczęśliwie.
89. Kallimak, pifał elegie.
90. Filetas, albo Philetas, pifał elegie.
91. Apollonig, rodem z wyfpy Rhodus poeta Epik.
92. Bion, wflawił fię fwoiemi Idyllami, to ieft: wierfzykami krótkiemi coraz w infzey materyi, coraz co nowego.
93. Moschus, także pifał Idylles.
94. Nikandr, poeta, i lekarz.
95. Meleager, uczynił zbiór epigrammatów Greckich pod tytułem Anthologiia.
96. Parthenius, rodem z Nicei.

Po narodzeniu Chryftufa Pana, Poetowie Greccy, ci fię wflawili.

Dionizy zwany Periegetes, żył drugiego wieku po narodzeniu Chryftufa Pana.

Oppien, trzeciego wieku Chrześciańfkiego wflawił fię.

POETOWIE ŁACINSCY.

Złotego Łaciny Wieku.

Livius Andronicus, żył przed narodzeniem Chryftufa Pana na lat 240, pifał komedye.

Nævius, żył przed narodzeniem Chryftufa Pana 229, pifał komedye.

Statius Cæcilius. pifał komedye.

Q. Ennius, rodem z Kalabryi przed narodzeniem Chryftufa Pana 236, Roczne dzieie Rzeczypofpolitey Rzymfkiey wierfzem rycer. i fatyry pifał.

M. Pacuvius, rodem z Brundufium, fieftrzeniec Enniufza, poeta i malarz, pifał tragedye.

C. Lucilius, krewny Pompeiufza, pierwfzym lepfzym guftem pifał fatyry, żył na lat przed narodzeniem Chryftufa Pana 147.

Sex. Turpilius, pifał komedye, nie

wiadomo którego roku przed narodzeniem Chrystusa Pana.

L. Afranius, pisał komedye bardzo pociesżne, ale usży i obyczaie rażące. Niewiadomo kiedy żył.

C. Decius Laberius, pisa śmiesżne wiersżyki z kuglarza Jul Cesar uczynił go kawalerem Rzymskim.

Tych zwyż poetów wyrażonych ledwo iakieś odrobiny dzieł znayduią się.

Marc. Accius Plautus, rodem z Umbrii z miasteczka Sarsiny, pisał komedye szczęśliwie z konceptem. Umarł od założenia Rzymu 570 roku.

M. Terentius, Afrykanin, pisał komedye ślicznym stylem, i wiele Greckiego tłumaczył i naśladował.

T. Lucretius Carus, filozof, poeta, filozofia iego zuchwała i niebezpieczna, wiersże dosyć szczęśliwe, umarł przed narodzeniem Chrystusa Pana na lat 52.

C. Val. Catullus, rodem z Verony, w 9. lat po Lukreciusżu, pisał ody, elegie, epigrammata słodkim stylem.

Sex. Aur. Propertius, rodem z Umbrii, pisał elegie ślicznym stylem w materyi miłosney, umarł na 13 lat przed narodzeniem Chrystusa Pana.

Albius Tibullus, kawaler Rzymski pisał elegie miłym stylem w materiach, amorycznych, umarł na 17 lat przed narodzeniem Chrystusa Pana.

Virgilius Maro, Mantuanczyk prym bierze wszystkim innym poetom swoiemi dziełami zwłasżcza o Eneasżu Troiońskim, narodził się po narodzeniu Chrystusa Pana 70 roku.

Q. Horatius Flaccus, w 5 lat po Virgiliusżu urodził się rodem z Apulii miasta Venusium, pisał lyrica, to iest ody, przytym satyry &c.

M. Manilius, niewiadomo kiedy i gdzie się rodził, pisał wiersżem o astronomii za czasów Octaviana Augusta.

P. Ovidius Naso, rodem z Sulmonu, celował w wiersżu elegia zwanych, w księgach przemian, całą prawie włożył mytologią, narodził się 43 lat przed narodzeniem Chrystusa Pana.

Pedo Albinovanus, pisał epigrammata za czasów Augusta i Nerona.

Phedrus, pisał baieczki krótkim wiersżem Jambicum zwanym za czasów Tyberyusża bardzo miło i pięknie.

Cornelius Severus, pisał wiersżem woynę Sycyliyską, opisał także Etnę, żył za czasów Augusta, przed narodzeniem Chrystusa Pana na lat 24.

Srebrnego Łaciny Wieku.

L. Junius Columella, żył za Klawisza napisał i wiersżem i prozą o rolnictwie.

A. Persius Flaccus, rodem z Volaterrów, za panowania Domitiana i Nerona pisał satyry.

XL. Annæus Seneca, rodem z Korduby, filozof i poetą pisał tragedye za panowania Nerona od którego zginął.

M. Annæus Lucanus, rodem z Korduby, synowiec Seneki filozofa,

żył około roku Chrystusa Pana 39, wsławił się wierszem Farsalią opisuiąc woynę domową między cesarem i Pompeiuszem.

Petronius Arbiter, wierszem woynę domową pisał właśnie Farsalią na przeciw Farsalii, wierszem pisał o edukacyi &c. Z Neronem o poezyą certował, przeto zginął.

C. *Silius Italicus*, za panowania Traiana, pisał wierszem woynę II. Punicką.

C. *Valerius Flaccus*, za panowania Wespazyana pisał poema o expedycyi Argonautów.

D. *Junius Juvenalis*, pisał satyry za panowania Nerona, Domitiana, Nerwy &c. żył długo.

P. *Papinius Statius*, za panowania Domitiana, pisał poema Thebaidos zwane.

M. *Valerius Martialis*, Hiszpan, pod Galbą, Domitianem, Traianem pisał epigrammata.

Cælius Lactantius.

Miedzianego Łaciny Wieku.

są ci pryncypalnieysi:

Klaudianus, albo *Claudianus*, rodem z Alexandryi, za panowania Teodozyusza W. i iego następców wsławił się poezyą, pisał Proserpiny od Plutona porwanie &c.

Aurelius Prudentius, za panowania Teodozyusza W. wsławił się pierwszy poeta Chrześcianin.

Innych miedzianego wieku, iakoteż żelaznego i glinianego poetów, lubo ich dosyć było, nie wyliczam, nic bowiem do Mytologii ani się przyłożyli, ani swemi dziełami lepiey nad pierwszych wsławili.

SŁOWNIK

SŁOWNIK MYTOLOGICZNY,

CZYLI

HISTORYA BOGOW

BAIECZNA.

ABA, albo ABE. Miaſto w Focidzie tak nazwane od Abaſa ſyna Lynceuſzowego, i Hypermneſtry.

ABADIR. Nazwiſko kamienia, który Ops, albo Rhea żona Saturna w pieluchy na kſztałt niemowlęcia upowiwſzy, ſwemu mężowi pytaiącemu ſię coby porodziła, gdy Jowiſzem zległa, pokazała zamiaſt dziecięcia, obawiaiąc ſię, aby go nie pożarł: miał bowiem zwyczay Saturnus ſynów ſwoich pożerać, żeby doroſſzy z tronu go nie wyzuli. *Priſcian. Soph.*

ABAEUS. Tak nazywano Apollina od kościoła iemu wyſtawionego w mieście Aba.

ABANTIADES. Nazwiſko powſzechne ſukceſſorów Perſeuſza wnuka Abaſa króla Argienſów: dla tego królowie Argos nazywali ſię Abantiades. A że wielu było bohatyrów imie Abas noſzących; przeto poetowie potomków ich takoż nazywaią Abantiades.

ABANTIAS. Imie familii Danae, i Atalanty wnucząt Abaſa króla Argienſów.

ABARBAREA. Jedna z Naiad, którą Bukolion ſyn ſtarſzy Laomedona poiął za żonę, i z niey ſpłodził dwoch ſynów Eſepa i Pedaſa. *Homer. lib. 8. Il.*

ABARIS. Pewny Scytha za to, iż gładkim wierſzem opiewał podróż Apollina do kraiów Hyperboreyſkich, uczyniony był naywyżſzym tegoż bożka kapłanem, i od niego w

nadgrodę odebrał, oprócz talentu doskonale wróżenia, cudną strzałę; na niey bowiem podnosząc się, przez same przedzierał się i latał obłoki. O tymże tatarzynie przydaią poetowie, iż pomagał do spuszczaiącego się Palladium z niebios, aby w Troi w kościele Minerwy osiadło. *Hygin.* Oprócz tego Scythy, było innych dwoch Abarysów, iednego Perseus zabił, drugiego Eurialus.

ABAS. Syn Hypotoona i Melaniry: Ceres bogini przemieniła go w iaszczurkę za to, iż się z niey naśmiewał ofiaruiącey, iako i z ofiar iey: zwłaszcza wtedy, gdy ią widział piiącą z wielkim upragnieniem. Rozumieią poetowie, iż on iest tenże sam, co i Stelles. *Ovid. xięga 3. Przem.* Tegoż imienia był ieden z towarzyszów Eneasza: i ieden Centaurus tak się nazywał. Abas, ieszcze ieden z królów Argiensów liczy się syn Lynceusza i Hypermnestry, albo iak niektórzy piszą syn Bela, ten był oycem Preta i Akryzii, a dziadem Perseusza, wielki owych czasów woiownik. *Eus. Paus. xięg. 10.*

ABASTER. Tak nazywał się ieden koń Plutona.

ABATOS. Potężna skała leżąca blisko kępy File (Phile) na rzece Nilu, tam był kościół i grób Ozirysa.

ABDERA. Miasto w Thracyi, które siostra Diomeda imieniem Abdera wybudowała. Obywatele tego miasta po reprezentacyi pewney tragedyi w szaleństwo wpadli. Ciż musieli z miasta ustąpić, dla nieźmiernego mnostwa żab i szczurów, które się niezwyczaynym sposobem mnożyły, dla tey przyczyny mieszkańcy do Macedonii przenieść się musieli. *Pomp. Soln.*

ABDERUS. Młody greczyn pożarty od koni Diomedesowych, które iemu Herkules dał był do pilnowania, gdy ie Diomedesowi zabrał. *Apoll.*

ABELLION. Dawne Gaulów bożyszcze, znaczyło toż samo, co Apollo, albo słońce. Kretenczykowie także nazywali go Abelios.

ABEO, i ADEO. Bożyszcza podróży.

ABERIDES. Syn Celusa i Vesty: tenże to podobno sam, co i Saturn.

ABIA. Córka Herkulesa, siostra i piastunka Hilli: miała kościół sobie poświęcony, i bardzo wsławiony w Messenii. Przeniesła się była do miasta Ira, które od iey imienia Abia potym nazywało się, i było iedne z pomiędzy siedmiu, które Agamemnon obiecał był Achillesowi.

Abiensy. Naród w Scythii przyległy Miſienſóm w Thracyi: ten naywiękſzy w tym zakładał przepych, aby iak naywięcey mieć żon? kto u nich nie miał więcey nad cztery, pięć, taki wzgardzony od innych zoſtawał. *Hom. Str.* Zwano ich Hippomolgi, albo Galaktofagi, bo żyli kobylim mlekiem i nabiałem, woyny, i rozlewania krwie ludzkiey byli nieprzyiacielami, kochali ſię w ſprawiedliwości, i wcale ſię różnili od Antropofagów ſwoich ſąſiadów. *Sol. Volater.*

Aborigenes. Naròd, który Saturnus do dobrych obyczaiów, i przyſtoynego życia przyuczył, ſprowadziwſzy go z Egiptu do Włoch.

Abracadabra. Słowo miſterne nic nieznaczące, z ktòrego układano zabobonną figurę na odpędzenie, albo uleczenie iakiey choroby, a naybardziey febry: tym zaś kſztałtem litery powinny być ułożone:

A B R A C A D A B R A
A B R A C A D A B R
A B R A C A D A B
A B R A C A D A
A B R A C A D
A B R A C A
A B R A C
A B R A
A B R
A B
A

Abila, ob. Abyla

Takowa figura z liter ſkładaiąca ſię imienia Abraka, była powodem czci iakowegoś bożka *Abracax*, albo *Abraxas*, iakby naydawnieyſzego ze wſzyſtkich bogòw.

Abrakax, i Abraxas. Oſobliwſze bożyſzcze, a według niektórych, tenże to ſam ieſt, co Milhra u dawnych Perſów. Jego imie w wielkim było poważeniu, bo litery z iego imienia ułożone, i rozporządzone pewnym kſztałtem, każda w ſzczególności w Greckim ięzyku znaczyła iakąś liczbę, które razem zebrane wynoſiły ſummę 365. a ta ieſt dni całego roku.

Abretia. Nymfa od iey imienia Miſia, kray nazywa ſię *Abretią*: ztąd i Jowiſz nazywa ſię Abretius, bo w Miſii cześć mu oſobliwſzą oddawano.

Abseus. Olbrzym, ſyn ziemi i Tartara.

Absyrtus. Brat Medei czarownicy zawołaney, ta go na drobne ſztuki poſzarpała, i po drodze, którędy uciekała, umyślnie porozrzucała, aby oiciec za nią w pogoń idący, poznawſzy części ciała ukochanego ſyna ſwego, zbierał, lamentował, a tym ſamym dał iey zwłokę do ucieczki z Jazonem. *Ovid. w xięd. 3. Triſ.* Tegoż nazwiſka ieſt rzeka, ktò-

ra płynie przez Illirią, i wpada w morze Adryatyckie.

ABYDOS. Miasto w Azyi nad Helespontem, oyczyzna Hero, i Leandra. Tegoż nazwiska było miasto w Egipcie sławne kościołem bożka Oziris, gdzie Memnon nayczęściey rezydował.

ABYLA. Góra w Afryce, i Kalpe druga na przeciwko w Hiszpanii nad ciaśniną morską Gibraltarem: nazywały się kolumnami Herkulesa: o nim bowiem iest powieść u poetów, iakoby lustruiąc świat, napadł te góry złączone z sobą; owoż rozdzielił ie, i uczynił komunikacyą oceanu z morzem wśrzódziemnym.

ACELUS. Jeden z synów Herkulesowych, od którego imienia miasto w Lycyi nazywało się.

ACERSEKOMES. Tak Grecy nazywali Apollina, co znaczyło: *z rozpuszczonemi włosami bożek.* Łacinnicy w tymże sensie zwali go *Intonsus.* Jakoż tego bożka z długiemi spadaiącemi na barki włosami, bez zarastaiącey brody, urodziwego młodziana wyrażano.

ACESIUS, albo Alexikakus. Tak nazywano Apollina, iako boga lekarstw: bo ten wyraz grecki znaczy *uwolniciela z chorób.* Także nazywano i Telesfora.

ACESTES. Król Sycyliyski, syn rzeki Krynizy, przyiął Eneasza, uczciwie Anchizesa pogrzebł na górze Eryx.

ACETES. Kapitan okrętu Tyryiskiego, nie dopuścił swoim kollegom brać Bachusa w niewolą; oni bowiem znaleźli go byli na brzegu morskim leżącego, a nie wiedząc ktoby był, spodziewaiąc się od niego pieniędzy, że się im z niewoli wykupi, brali go iuż byli, iako swego niewolnika: ale się oszukali. Bachus albowiem pokazawszy kto on iest, przemienił ich wszystkich w delfinów; Aceta zaś w nadgrodę grzeczności naywyższym swoich obrządków uczynił Kapłanem. Tegoż imienia był ieden syn słońca z Persy matki zrodzony, który swoią córkę wydał za Fryxa, albo Phryxa. Także ieszcze nazywał się Koniuszy Ewandra, króla Włoskiey ziemi.

ACHAIA. Prowincya Grecyi.

ACHAMANTIS. Jedna z córek Danausza.

ACHATES. Wierny przyiaciel i kompan trudów Eneasza.

ACHEA. Nazwisko Cerery i Pallady.

ACHELOIDES. Nazwisko syren, wzięte od imienia ich oyca Achelousa.

Achaia, ob. Achea, v. Achaba

Achelous. Syn Oceana i Thetis: albo iak inni mówią, słońca i ziemi. Ten życzył sobie poiąć za żonę Deianirę: a że wiedział z wyroków, że ta dama miała się dostać w zamężcie wielkiemu rycerzowi, umyślnie tym końcem starał się spodkać z Herkulesem, aby sobie na sławę rycerską zarobił. Napadł nań więc, ale nie mogąc wydołać siłom Herkulesowym, umyślił w postaci strasznego węża rewanżować, lecz i tak zbity został. Owóż ieszcze przemienił się w dzikiego wołu, i natarł na Herkulesa, ale próżno: porwawszy go bowiem Herkules za rogi, tak uderzył o ziemię, iż mu ieden róg wyłamał. Przymuszony wstydem Achelous, skrył się w rzece nazwaney Thoas, która potym od iego imienia nazywać się poczęła Achelous. Zwyciężony i zawstydzony, aby przecie swóy odzyskał róg, dał zań Herkulesowi inny, to ieſt róg obfitości z kozy Amalthei, pospolicie zwany *Kornukopia. Hig.*

Achemenes. Syn Egeusza, od którego imienia część Persyi nazywała się Achemonia.

Achemenides. Jeden z kompanów Ulissa, ten sztucznie uszedłszy rąk Polifema, złączył się z Eneaszem, który go z wielką ludzkością na swe okręty przyiął.

Achemon, albo Achmon. Brat Bazalasa, czyli Passalasa, obydwa Cekropowie, wielcy kłótnicy, każdego gotowi napastować kogo tylko spodkali. Matka ich Sennon nie raz przestrzegała, aby się strzegli Melampiga, to ieſt człowieka z tyłu czarnego, aby kiedyż tedyż w ręce iego nie wpadli. Trafiło się, że będąc w podróży, uyrzeli przy drodze śpiącego człowieka, a to był Herkules, którego oni nie znali, owoż poczęli go, według swego zwyczaiu napastować. Herkules ocucony ze snu pochwytał ich, za nogi powiązał, zawiesił nogami do góry, a głową na dół na swoiey buławie, zarzucił na plecy, i tak, iak myśliwiec zwierzynę, niosł ich do swego domu. Oni obróceni do siebie twarzami, przypatruiąc się Herkulesowi z tyłu, do siebie szeptali: otoż to ieſt prawdziwy Melampig, którego nam matka kazała się strzedz. Herkules to słysząc rozśmiał się, i puścił ich wolno. *Suid. Erasm.*

Acherois. Rodzay topoli, która na brzegach rzeki piekielney Acheron rosła, i bożkom piekielnym była poświęcona.

Acheron. Syn słońca i ziemię, za to, iż Tytanom sztur-

muiącym do nieba, i woiuiącym przeciwko Jowiszowi, dodawał wody, przemieniony był w rzekę, i do piekła strącony. Woda tey rzeki mętna, śmierdząca, i gorzka: przez nią dusze do piekła przewozić się muszą.

ACHERUSA. Jaskinia na brzegach morza Czarnego, maiąca kommunikacyą (według powieści poetów) z piekłem. Obywatele kraiu tamecznego za rzecz pewną mieli, iż tamtędy wykradziono z piekła Cerbera psa piekielnego. *Plin. l. 6.*

ACHERUSIA. Bagno blisko Heliopolu w Egipcie, rozciągało się między pomienionym miastem, i mieyscem wyznaczonym do pogrzebu. Inaczey tam przystąpić nie można było, tylko łodzią trzeba było przewozić się. A że nie pozwalano grześć ludzi złego życia na tym wyznaczonym cmentarzu, przeto nie godziło się przewoźnikowi (którego po Egipsku zwano Charonem) do swoiey łódki trupów niecnotliwie żyiących ludzi, do pogrzebu przyimować i przewozić. *p. Karon.* Inne ieszcze bagnisko blisko Kapui znayduiące się, Acherusia nazywało się. Półwysep także na morzu Czarnym, gdzie owa sławna iaskinia *Acherusa* znaydowała się, miał imie Acheruzii.

ACHEUS. Inaczey tenże sam nazywał się Kallikon, był greczyn rodem, wsławił się swoim głupstwem. Między innemi śmiesznemi o nim powieściami, to także iest, iż zamiast poduszki do spania, używał garka, a chcąc, aby mu miękciey w głowy było, napychał go słomą. Także nazywał się syn Xutusa.

ACHILLES. Król Tessalii, syn Peleusza i bogini Thetis. Jak się tylko urodził, zaraz go matka zanurzała w rzece Styx, aby po całym ciele nigdzie nie mógł być ranionym, iedna tylko pięta, za którą matka go nurzaiąc trzymała, podlegała zwyczayney ludziom w obrażeniu przygodzie. Oddany był na edukacyą Centaurowi, który go szpikami lwiemi karmił, mięsem niedźwiedziów i tygrysów, dla wlania w niego sił podobnych tym naydrapieżnieyszym zwierzom. Matka dowiedziawszy się od wieszczka Kalchasa, iż miał zginąć pod Troią, i że Troi dobyć bez niego inaczey nie będzie można, sekretnie oddała go do dworu króla Lykomedesa, przestroiwszy za damę pod imieniem Pyrrhy, aby tym sposobem kochanego syna ukryła. Utaiony przy dworze Achilles z Deidamią córką Lykomeda, kryiomo w małżeńskie wszedł

ſluby, i ſpłodził z niey ſyna, imieniem Pyrruſa. W tym Grecy będąc w gotowości iść na Troianczyków, uſłyſzeli od Kalchaſa wyroki bogów, iż nic w tey wyprawie nie wſkuraią, ieżeli Achilleſa w obozie mieć nie będą, który gdzieby ſię znaydował, tenże wieſzczek ſztuką ſwoią odkrył. Wyſłany więc po niego Uliſſes, udał ſię za kupca, a tak łatwo do dworu króla Lykomeda był przypuſzczony. Gdy więc ſwe towary, kleynoty, i różne ozdoby damom przyzwoite, między któremi i broń żołnierſką wmieſzał był, do przedania rozłożył: wnet Achilles, zapomniawſzy o ſwoim ubiorze, chciwie do kupienia oręża porwał ſię, a tym ſamym wydał ſię czym był. Tym fortelem poznany, i ſprowadzony na oblężenie Troi Achilles, wkrótce pokazał, iż naywalecznieyſzym był Rycerzem. W czaſie owego oblężenia Agamemnon porwał mu był ukochaną niewolnicę Briſeis, co mu było okazyą do zmartwienia, opuſzczenia rąk od wſzyſtkiego, z namiotu albowiem przez rozpacz iakąś nie wychodził, a tak ſzturmowanie do Troi wiele z ſwoiey żwawości utraciło. Jakoż pod ów czas Troianie górę wzięli byli nad Grekami. W tym atoli gdy ſię dowiadu-ie, że Patroklus iego wielki przyiaciel od Hektora zginął; powrócił do boiu, aby ſię pomścił śmierci przyiaciela, zabił Hektora, i ciało iego przywiązawſzy w tyłu wozu ſwego, trzy razy około murów miaſta młóczył, zmiękczony przecie łzami Priama oyca Hektorowego, oddał mu trupa. Podobała ſię wkrótce Achilleſowi Polixena córka Priama, z którą ſię myślił poſtanowić, i gdy ſię do ślubu zabierał, Paris z zaſadzki ugodził śmiertelnie w piętę iego, i z tego poſtrzału umarł. Przydaią poetowie, że Apollo ſam kierował ręką Pariſa na zabicie Achilleſa. Grekowie wyſtawili mu nadgrobek na górze leżącey nad morzem, zwaney Sigeum, gdzie potym ſyn iego Pyrrhus na ofiarę cieniom oyca ſwego zabił Polixenę. Jeſzcze i tę okoliczność baieczni dzieiopiſowie w życiu Achilleſa wſpominaią, iakoby Thetis młodemu Achilleſowi dała na wolę obrać ſobie albo długie życie bezſławne, albo krótkie pełne chwalebnych ſpraw; obrał ſobie oſtatnie. *Homer. Hyg. Pauſ. Nat. Com.*

ACHILLEA. Wyſpa na morzu Czarnym, nazwana od imienia Achilleſowego, bo mu, iako bożkowi na niey cześć oddawano. Tymże imieniem na-

zywało ſię źrzodło bliſko Miletu, w ktorym kiedyś Achilles kompał ſię.

Achilleenny. Igrzyſka uſtanowione na honor Achilleſa w Lakonii.

Achiroe. Wnuczka Marſa.

Achlis. Bogini ciemności: Heſiod ſzkaradnie ią opiſuie.

Achmon, *patrz* Achemon.

Achor, albo Achorus, *patrz* Myagr.

Acidalia. Tym imieniem nazywała ſię Venus, iako bogini troſków, myśli nieſpokoynych i wzdychania. Inni zaś piſzą, że to ieſt imie źrzodła, w ktorym ſię zwykły kąpać gracye, czy wdzięki.

Acilius, Acithius, albo Acis. Rzeka z góry Etny wychodząca, i wpadaiąca w morze Sycyliyſkie: od pewnego młodziana *Acis* te imie wzięła, ktorego był Polifem olbrzym zabił, a Neptun na proźby Galatei Nymfy Aciſa niezmiernie kochaiącey, w rzekę przemienił.

Acis. Syn Fauna, dla ſwoiey cudney urody ſtał ſię kochankiem Galatei: a że olbrzym Polifem zazdrościł mu tego ſzczęścia, ktorego ſam życzył ſobie, iako ſtaraiący ſię o iey dożywotnią przyiaźń, przeto upatrował okazyi, aby ſwego zgładził z tego świata rywala: owóż upatrzywſzy ſpoſobną do zemſty chwilę, wtedy, gdy Acis rozmawiał z Galateą, przywalił go ſkałą. Nymfa żalem zdięta, krew ſwego kochanka przemieniła w rzekę, tegeż imienia Acis. *Odiſſ.*

Acithius, *patrz* Acilius.

Adad, Adragatis, albo Atergatis. Bożyſzcza Aſſyryiſkie. Podobno Adad znaczy ſłońce, a Adargatis ziemię.

Adamantea. Mamka Jowiſza, może taż ſama, co Amaltea.

Adargatis, *patrz* Adad.

Addefagia. Znaczy boginí obżarſtwa; w Sycylii miała ſwoich adoratorow.

Addefag. Znaczy *nienaſyconego, obżartucha:* te tytuły dawano Herkuleſowi: on bowiem pewnego czaſu założył ſię z Lepreuſtem ſynem Neptuna, kto więcey zie. Każdy z nich na ieden obiad miał wołu zieść; obydwa z dobrym appetytem zaſiedli, każdy do ſwego wołu, każdy ſwego do ſzczętu ziadł, Herkules atoli prędzey, przeto mu zakład przyſądzono. Gdy zaś przyſzło do ſpełniania puharow wina w proporcyi iedzenia, między ſobą pokłocili ſię: Herkules zakończył kłotnią, gdy ſwego

antagoniftę trupem na mieyfcu położył. *Athen. lib. 10.*

ADEO, *patrz* Abeo.

ADES: albo Hades. Król Molossów, którego córkę Piritoús chciał wykraść. Tymże imieniem Grecy nazywali Plutona: ztąd bayka podobnaż o Plutonie, *patrz* Piritous.

ADMETES. Syn Ferefa (Pherefa) króla Thesfalii. On ieden byi z naypierwfzych xiążąt Grecyi, którzy zebrali fię byli na polowanie dzika Kalidonii. Tenże wiele wchodził do woienney Argonautów wyprawy. U tegoż famego Apollo, będąc z nieba od Jowifza wygnanym, naiął fię za paftucha do pafienia ftad i bydła. Admet ftarał fię o Alceftę córkę Poliafza za żonę; nie mógł zaś iey inaczey otrzymać, tylko z tą kondycyą, ieżeli w prezencie Peliafzowi pofzle wóz, któryby ciągnęli lew i dzik. Apollo paftuch przez przywiązanie do pana, któremu fłużył, nauczył Admeta fekretu do fprzężenia tak frogich wraz do ciągnienia beftyi, a tak Admetowi ufłał drogę do ofiągnienia pożądanego przyiaciela. Temuż iefzcze wyrobił u Park niezwyczayną łafkę, że fię deklarowały nad zamierzony termin życie iego przeciągnąć, byleby fię obrał kto przy naftępuiącym zgonie za niego umierać. Stało fię, że gdy Admet śmiertelnie zachorował, nie było nikogo, ktoby fię odważył zaftąpić pana w śmiertelnym razie. Owóż Alcefta żona umierać za męża ofiaruie fię, co niezmiernym nabawia żalem Admeta. Prozerpina zmiękczona łzami, zamyślała Admetowi wydać z odchłani piekielnych żonę; lecz Pluto był temu przeciwny. Herkules atoli przemocą wyciągnął ią z piekła, i oddał mężowi. Wiele innych ufług pod czas fwego wygnania Apollo Admetowi świadczył, które tu wyrazić trudno. Żaden na ów czas z xiążąt Greckich więcey nie doznał przeciwności, iako Admetes, z tym wfzyftkim fzczęśliwie z nich za pomocą bogów wychodził, którzy iego ku nim pobożność fwoią nadgradzali protekcyą. *Nat: Com. Eur. Ovid.*

ADOD. Toż famo, co Adad.

ADONEUS. Nazwifko wielu bożków Jowifza, Bachufa, Plutona, &c.

ADONIE. Igrzyfka na cześć Adonifa bożka Fenicenfów. Ten według ich baiecznego podobania corocznie umierał, i corocznie zmartwychwftał, albo odradzał fię. Na tę pamiątkę pod czas iego feftu nietylko w Fenicyi, Egipcie, ale w

Grecyi, i u Rzymian pierwſze dni obchodzono ſmutnie, żałobnie, przez żałoſne treny na kſztałt lamentów pogrzebowych, wyſtawiano apparencye pogrzebowe, iako to trumny, katafalki, groby i nadgrobki. Ci zaś, co w ſzczególności do taiemnic Adoniſa z wielkiemi obrządkami byli przypuſzczeni, z przyſięgą wiecznego ſekretu, zgromadzali ſię w nocy na mieyſce, gdzie Adoniſa zabitego, i w grobie złożonego reprezentowano. Tam gdy po cienku ſzlochania i pieśni żałoſne ſłuchaczów rozrzewniały, znagła ukazował ſię z grobu tego, pop trzymaiący światło z weſołą twarzą, i każdemu do ucha ſzeptał: *że ſłońce powſtaie, i że iuż z ciemności wybawieni ieſteśmy*: te ſłowa wymawiaiąc namaſzczywał każdego uſta. Toż dopiero radość powſzechna, i okrzyki weſołe z zmartwychwſtania Adoniſa zaczynały ſię. *Jul. Firmicus.*

ADONIS. Młodzian przedziwney urody, zrodzony z Cynirra króla Cypryiſkiego i Myrrhy, lubił polowanie. Venus z oſobliwſzym ku niemu była affektem, owóż dowiedziawſzy ſię, że na polowaniu zginął od dzika, w nieutulonym zoſtawała żalu, tę mu tylko po śmierci uczyniła przyſługę, że go odmieniła w Anemona, to ieſt kwiat, zwany Zawilec, albo maczek pełny ogrodowy. Prozerpina lamentami Venery wzruſzona, wydała go z piekła, z tą atoli kondycyą, aby przy niey, iako bogini piekielney bawił pół roka, a przy Venerze drugie pół roka, i tak na przemiany każdego roku być miało. Gdy ſię Venerze z kolei doſtał Adonis, po wyſzłych ſześciu mieſięcy puścić go nie chciała od ſiebie, z czego kłótnia uroſła między nią i Prozerpiną, i do ſamego wytoczyła ſię Jowiſza; ten dopiero zagodził w takowy ſpoſób: aby Adonis cztery mieſiące był wolnym ſobie, cztery bawił przy Venerze, a cztery przy Prozerpinie. Orfeus i inni ſtarożytni piſarze przez Adoniſa rozumieli ſłońce, przeto mu wſzyſtkie przymioty ſłońca przypiſywali. *Ovid. w xięd. Przem.*

ADOREA. Bożyſzcze też ſame, według niektórych zdania, co i Viktoria. Nazywano także te święta Adorea, w których ofiarowano bogom placki z ſolą: nazwane od ſłowa łacińſkiego *ador*, zboże.

ADPORINA, Aporrina, albo Aſporina. Przezwiſko Minerwy wzięte od kościoła tak zwanego na wyſokiey górze, a ta według niektórych

była Ida, według innych Montana, co iedno znaczy.

Adramelech. Bożyſzcze Aſſyryiſkie, rozumiano, że naymilſza ieſt mu ofiara niemowlątka w ogień wrzucać, albo na ołtarzu piec.

Adramus, albo Adranus. Bożyſzcze nayſzczególniey czczone w Sycylii.

Adrasta. Nymfa córka Oceana, mamka Jowiſza. *Hyg.*

Adrastes. Król Argów, ſchronił ſię był do Polybiuſza króla dziada ſwego uciekaiąc przed perſekucyą uzurpatora kraiu, który mu ſprawiedliwie należał. Zebrał więc liczne woyſko przeciwko Tebanom, i oddał pod kommendę Poliniceſa, Tydeuſza, Amfirauſza, Kapanea, Panthenopea, Hyppomedona, ſam zaś tegoż woyſka naywyżſzą był głową: i to ieſt, co ſię w ſtarożytności nazywa *wyprawą ſiedmiu bohatyrów.* Ci Theby zburzyli, lecz i ſami tam na placu prawie wſzyſcy polegli. Znowu w kilka czaſów Adraſtes podniecił ſynowi potomków poległych bohatyrów, aby ſię pomścili śmierci ſwoich oyców, a tak zebrał podobnież woyſko pierwſzemu, zwane woyſkiem Epigonów, czyli ſierot, ci zwycięztwo otrzymali. *Hyg. Pind. Herod.*

Król ieden Dorienſów nazywał ſię Adraſtes, którego Telemak zabił za pewną zdradę.

Takiegoż ieſzcze imienia był pewny, co nieoſtrożnie brata ſwego zabił, a to poluiąc na dzika, który wielkie ſzkody robił i kaliczył ludzi w Miſii. Atys ſyn Krezuſa, a brat Adraſta poſzedł na wſpomnionego zwierza, na którego i Adraſtes wyſzedł był, ten mierząc ſtrzałę do dzika, chybił, a trafił w ſwego brata Atys śmiertelnie: co poſtrzegłſzy, z niezmiernego żalu ſiebie ſamego puinałem przebił. *Herod.*

Adrastea. Imie bogini Nemeſis, córki Jowiſza, i potrzeby bogini. Tegoż imienia była ſłużąca Heleny. *Odiſſ.*

Adreus. Bożek maiący pieczą zboża doyrzałego.

Adultus. Pod tym imieniem wzywano pomocy Jowiſza w małżeńſkie wchodząc śluby; tęż ſamą cześć i Junonie pod imieniem Adulta w podobnychże czyniono okazyach.

Aedon, albo Aidona. Żona króla Zetha brata Amfiona: ta zazdroſzcząc ſwoiey bratowy potomſtwa, maiącey ſześciu ſynów, w nocy zamordowała własnego ſyna Itula, zamiaſt ſwego ſynowca Amanea, na którego umyślnie godziła: ale poſtrzegłſzy ſwóy błąd, niezmiernie z żalu rozbiiać ſię

poczęła, opłakuiąc uſtawicznie śmierć nayukochańſzego ſyna. Bogowie ulitowali ſię nad iey lamentami, i przemienili ią w ſzczygła. *Ovid: w Przem.*

Tegoż imienia była córka Pandariuſza obywatela Efezu, która poſzła za pewnego rzemieślnika z miaſta Kolofonu, imieniem Politechna. Te małżeńſtwo w niewymowney zgodzie, i w takim związku miłości żyło, iż ſię iedno z drugim doſyć naciéſzyć nie mogło· przyſzło naoſtatek do tych z ukontentowania, i próżney chluby wyrazów, że między ſobą mawiali: iż ani Jowiſz z Junoną w ściśleyſzey przyiaźni nad nas nie żyią. Bogowie o te bluźnierſkie ſłowa rozgniewani zeſłali na nich, ducha niezgody, który był okazyą uſtawiezney między niemi kłótni i przeciwności. *Ant.*

Aex, *patrz* Aix.

Aesymnetes, *patrz* Eſymnetes.

Afacitis, albo Aphacitis. Nazwiſko Venery, wzięte od miaſta w Paleſtynie *Aphaia*, gdzie miała ſwóy kościół.

Afaea, albo Aphaea. Nazwiſko Diany. W Eginie czczono Brytomartę pod takimże nazwiſkiem.

Afaeus, albo Aphæus, Aphnius. Nazwiſko Marſa.

Afareus, albo Aphareus. Ociec Lynceuſza, którego Ovidius nazywa *Aphareia proles.*

Afeterienses, albo Apheterienſes. Tak ſię nazywali Kaſtor i Pollux, przeto, iż mieli kościół zbudowany w tymże ſamym obmurowaniu, z którego wyieżdżano do ubiegania ſię na koniach do mety o zakład.

Afetor, albo Aphetor. Nazwiſko Apollina, wzięte od wyroków w Delfach przez niego dawanych, i od urzędu popa, które ie tłumaczył.

Afneus, albo Aphneus. Nazwiſko Marſa.

Afrikus. Wiatr nayznacznieyſzy południowy.

Afrodisie. Swięta na honor Venery.

Afrodita. Nazwiſko Venery, wzięte z ſłowa Greckiego, które znaczy *ſzumowiny, pianę.* Poetowie bowiem baią, iż ona z piany morſkiey narodziła ſię.

Aftas, albo Aphtas, *patrz* Opas.

Agamedes, i Trofonius. Synowie Erginuſa, albo według niektórych, Apollina i Epikaſty. Ci w budowniczey ſztuce doſkonałemi byli; ale przytym zawołanemi oſzuſtami. Gdy w delfach ſławny kościół budowali, w nocy ſztu-

cznie dobierali ſię do ſkarbcu xiążęcego, i kradli nieznacznie: bo ani dociec, ani złapać złodzieia można było. Owóż ſztuczne i ſekretne zaſtawiono ſidła, w te Agamedes wpadł, i wywikłać ſię z nich nie mógł; Trofonius brat nie maiąc żadnego ſpoſobu ratowania, i utaienia złodzieyſtwa Agamedeſa, uciął mu głowę. W kilka czaſów Trofoniuſza ziemia rozſtąpiwſzy ſię, żywo pożarła.

AGAMEMNON. Krol Argów i Micenów, ſyn Phliſtena, wnuk Atneuſza był naywyżſzym generałem woyſk Greckich przeciwko Troianom. Przy oblężeniu Troi poróżnił ſię z Achilleſem o niewolnicę Brizeis, którą mu był porwał. Po dobyciu miaſta, Kaſſandra corka Priama przepowiedziała mu, iż zginie powróciwſzy do domu; nie wierzył iey: ale na iego nieſzczęście ſpełniło ſię proroctwo; bo *Egiſtus*, kochanek Klitemneſtry, zdradliwie zamordował go. Oreſtes, Elektra, Ifigenia dzieci iego pomścili ſię śmierci oycowſkiey. *Hom. Pauſ. Ovid.*

AGANICE, albo Aglaonice. Pewna niewiaſta, która ſię chlubiła, iakoby i przyczyny, i czaſy zaćmienia mieſiąca dobrze poznawała; a ztąd udawała ſię za naydoſkonalſzą czarownicę; lecz to iey na złe wyſzło. *Plut.*

AGANIPPA. Córka rzeki Permeſſus, która płynie z pod góry Helikonu: przemieniła ſię w źrzódło maiące moc dodawać ochoty poetom w śpiewaniu rymów: te źrzódło muzom poświęcone było.

AGANIPPEDES, albo Aganipides. Nazwiſko muz, które im ſię daie od źrzódła Aganippy imże poświęconego.

AGAPENOR. Syn Anceuſza ieden z xiążąt konkurrentów Heleny. Na woynę Troiańſką wyprawił ſię z 60. ſwoiemi ſtatkami, i przyłączył ſię do flotty Greckiey, powracaiąc po zburzeniu Troi, był zapędzony wiatrem do Cypru, tam zbudował miaſto Pafos. *Hygin.*

AGASTHENES. Król Eleenſów, ociec Polixena znaydował ſię z innemi Grekami przy oblężeniu Troi.

AGASTROF. Troiańczyk, zabity od Diomedeſa.

AGATODEMONES. Znaczy Geniuſzów dobrych: tym wyrazem poganie nazywali ſmoki, węże ſkrzydlaſte, iaſzczurki, i czcili ie za bożki. *Lamp.*

AGATHON. Jeden z ſynów Priama.

AGATHYRNUS. Syn Eola, zbudował miaſto w Sycy-

lii, i nazwał go od ſwego imienia *Agathyrn.* *Diod.*

AGATHYRSUS. Syn Herkuleſa, od ktòrego pochodził okrutny naród tegoż imienia.

AGARA. Córka Kadmuſa i Hermiony. Bachus chcąc ſię pomścić nad Penteuſzem iey ſynem za to, iż go za boga nie chciał uznać, i iego taiemnicami pogardzał: takie ſzaleńſtwo na matkę, i na dwie ciotki iego Ino i Antinoe przepuścił, iż go właſnemi wściekłą zaiadłe złością rozſzarpały rękami. Także nazywała ſię iedna z Nereid, iedna z córek Danauſza, i pewna Amazonka.

AGARUS. Jeden ſyn Priama tak ſię nazywał.

AGDESTIS, albo Agdiſtis. Dziwotwor, razem był męſzczyzną i białogłową: z Jowiſza i ſkały Agdus narodził ſię: okrutne ſtraſzydło i na ludzi, i na bogi: acz bogi poobcinali mu gdzie niektòre części. Poganie Grecy czcili go, iako iednego z Jeniuſzów naydoświadczeńſzego. *Pauſ. Arn.*

AGDUS. Skała niezwyczayney wielkości. Powiadaią, że Deukalion i Pyrrha po potopie z rady bogów z niey kamyczki brali, za ſię rzucali, i tak rozmnożyli naród ludzki. Jowiſz ſpodobał ſobie był tę ſkałę, przeto przemienił ią w niewiaſtę, i z niey ſpłodził Agdeſta. *Arnob.*

AGELAS, Agelaſtes, albo Agelaus. Syn Damaſtora, ieden z konkurrentòw Penelopy w niebytności Uliſſa. *IV. Odiſ.*

AGELIA. Nazwiſko Minerwy.

AGENOR. Syn Neptuna i Lybii, naydawnieyſzy z królów Argów, poiął był za żonę Teleſaſſę, inaczey zwaną Agriope: ſpłodził z niey còrkę Europę, i ſynów trzech Kadmuſa, Fenixa, i Cilixa. Gdy Jowiſz porwał Europę, a Agenor ociec niewiadomy, gdzieby ſię podziała, wyſłał wſzyſtkich trzech ſynów, aby iey ſzukali; a ieżeliby iey nie znaleźli, aby ſię więcey iemu na oczy nie pokazywali, patrz *Kadmus.* Synowie Agenora, oſobliwie Kadmus, nazywaią ſię *Agenorides.*

AGENORIA. Bogini przemyſłów, czyli induſtryi. Nazywano ią ieſzcze *Strenna,* dzielną, roboczą, nie lubiącą próżnować. Odmienna w cnocie i naturze była inna bogini, zwana *Murcia,* albo *Murcea.* Bogini próżnowania, rozpuſty, i podłości, bo ona czyniła ludzi gnuśnych, pròżniaków, i niewieściuchów.

AGEROCHUS. Syn Nereuſza i Chloris.

AGERONA. Toż ſamo ieſt, co Ageronia.

AGESILAS. Nazwiſko Plutona: bo on pozbawia życia, włada umarłemi, i przez Merkuriuſza do piekłów ſprowadza.

AGETES, albo Agetis. Syn Apollina i Cyreny, a brat Ariſteuſza.

AGEUS, albo Argeus. Toż ſamo znaczy, co Agetes.

AGLAIA. Toż ſamo, co Aglaya i Paſithea.

AGLAONIKA, *patrz* Aoanika.

AGLAOPE. Jedna z Syren.

AGLAOPES. Tak Lacedemonczykowie nazywali Eſkulapiuſza.

AGLAURA, albo Agraula. Córka Cekropa. Ta obiecała Merkuriuſzowi wraz z ſioſtrą ſwoią Herſą ſłużyć mu w tym wſzyſtkim, cokolwiek iego paſſye kontentować może, byle ſię znał do przyzwoitey nadgrody. Pallas brzydząc ſię takową umową, tyle zazdrości wlała w ſerce Aglaury przeciwko Herſie, iż do wielkiey z ſobą przyſzły kłótni i nienawiści. Taż bogini po nieiakim czaſie trzem ſioſtrom Aglaurze, Herſie, i Pandrozie dała koſz, w którym zamknięty znaydował ſię Erichtonius, przykazuiąc im, aby nie otwierały. Aglaura i Herſa ciekawe widzieć, coby było w koſzu, otworzyły go, lecz natychmiaſt od furyi piekielnych opanowane w takie wpadły ſzaleńſtwo, iż na łeb z wyſokości ſkoczywſzy, pozabiiały ſię: bogowie lituiąc ſię, przemienili ie w iaſkułki. *Pauſ. Ovid.* Minerwa nazywa ſię czaſem Agraula, a święta na iey cześć uſtanowione *Agraulie*. Tym imieniem iedna z gracyi nazywała ſię. Także córka Erechteda króla Ateńſkiego, którą Merkuriuſz w ſkałę obrócił, miała imie *Aglaury*.

AGLAUS. Nayubożſzy z Arkadów, którego iednak Apollo za ſzczęśliwſzego poczytał nad Gigeſa, bo nigdy nie przeſtępował granic ſwego maiątku, i kontentował ſię tym, co miał. *Plin. Val. Max.*

AGLAYA. Jedna z trzech gracyi.

AGLIBOLUS. Bożek kraiu Palmiry. Między ſztukami ſtarożytności nigdy go ſamego nie znayduią, ale zawſze w kompanii drugiego bożka Malachbela. Przez pierwſzego rozumieią ſłońce, przez drugiego xiężyc, patrz *Lunus*.

AGLOAFEMA. Jedna z Syren.

AGNITA, albo Agnites. Nazwiſka Eſkulapiuſza.

AGNO, albo Hagno. Jedna z owych Nymf, które Jo-

wiſza karmiły. Od iey imienia nazwano pewne żrzódło wſławione baiecznemi cudami.

AGONALES. Swięta u Rzymian, które obchodzili na honor Januſa, inſi mówią Agoniuſza.

AGONES. Tak nazywano popów zabiiaiących ofiary. Takoż nazywały ſię gry od Auguſta poſtanowione po batalii Akciackiey.

AGONIUS. Bożek, któremu przyznawano moc i opiekę nad zamyſłami, dyſpozycyami, i proiektami ludzkiemi. *Feſtus.*

AGOREUS. Nazwiſko Jowiſza i Merkuriuſza, bo ich kościoły po wielkich miaſtach zazwyczay bywały na rynku, po grecku *Agora.* Minerwa dla teyże przyczyny nazywa ſię czaſem Agorea.

AGREUS. Znaczy *polowy:* nazywano tak Apollina i Jowiſza: w tąż i Diana zwała ſię *Agrea.* Inny ieſzcze Agreus był ſynem Apollina i Cyreny, a oycem Ariſteuſza.

AGRAI. Jeden z Tytanów.

AGRAULA, *patrz* Aglaura.

AGRESTIS. Przezwiſko bożka Pan.

AGRIENSY. Pod tym imieniem czczono Tytanów.

AGRIODOS. Znaczy *ząb żelazny:* imie to ieſt pſa z Akteonowey pſiarni.

AGRIONIE. Swięta na honor Bachuſa.

AGRIOPE. Żona Agenora. Euridika żona Orfeuſza także nazywała ſię Agriope.

AGRIUS. Syn Parthaona, a ociec Therſita. Tymże imieniem nazywał ſię ſyn Uliſſa i Circe. Też imie było bratu Oeneuſza.

AGROLETERA, i Agrolera. Nazwiſka Diany z przyczyny kościoła iey w Attyce, na mieyſcu zwanym Agra, wyſławionego.

AGROTES. Bożyſzcza Fenicenſów.

AGYEUS, albo Agyleus. Nazwiſko Apollina.

AGYRTES. Popi, bogini Cybele, oraz wróżkowie: ci, czyli po ulicach włócząc ſię, czyli w cyrku na widowiſkach wróżyli o przyſzłych rzeczach, każdemu loſy ſzczęścia, albo nieſzczęścia przepowiadali, a dla ziednania ſobie większey w proroctwach wiary, zażywali wierſzów Homera, Wirgiliuſza, i innych wierſzopiſów ſtoſuiąc ie według ſwego zdania. Tymże imieniem nazywał ſię pewny oyco-bóyca, o którym wſpomina Owidyuſz.

AIANTES, *patrz* Ajaxtie.

AJAX. Syn Oileuſza, ieden z naypierwſzych xiążąt Greckich, znayduiących ſię przy oblężeniu, i zburzeniu Troi.

W exer-

W exercerunkach woyſkowych tak był biegły, iż mu równego nie było. Pod czas oblężenia Troi bezwſtydnie poſtąpił ſobie z Kaſſandrą w kościele Minerwy, bez względu na bytność ſameyże bogini, która pod czas pożaru Troi tam ſię była ſchroniła, za co go ſkarać nieodwłócznie poſtanowiła bogini. Owóż pobudziła Neptuna, aby nawalność pod czas iego powrotu, i żeglugi na morzu wzburzył. Tak ſię ſtało po różnych niebeśpieczeńſtwach życia, ſtracie ludzi i okrętów, ſam Ajax ledwo ſalwował ſię na ſkałę: tam ſiedząc, bluźnił przeciwko bogom, mówiąc: *wyidę iá z tego wſzyſtkiego nieſzczęścia bez pomocy bogów.* Co ſłyſząc Neptun, oſzczepem ſkałę na dwoie rozciął, a tak nieſzczęśliwego Ajaxa w morſkich pogrążył ſluktach. Wielką ſobie ten rycerz ziednał ſławę przy dobywaniu Troi w męſtwie i dzielności. *Hom. Ovid. Sen.*

Ajax drugi ſyn Telemana, nie mniey był, iako i tamten ſławny; nie mógł być raniony, tylko na pierſiach w iednym mieyſcu, o którym on ſam tylko wiedział: był równie niezbożny, iako i tamten. Znaydował ſię przy oblężeniu Troi z wielką rycerſkiey cnoty zaletą: cały dzień potykał ſię z Hektorem, naoſtatek nie mogąc ieden drugiego pokonać, poprzeſtali obydwa z zobopolnym ſwoim ukontentowaniem, daiąc ſobie wzaiemnie podarunki, które im na złe wyſzły. Bo Achilles pokonawſzy i zabiwſzy Hektora, paſem owym rycerſkim, który Ajax darował był Hektorowi, trupa Hektorowego przywiązał do ſwego wozu, aby go około Troi włóczył. Po śmierci zaś Achilleſa, gdy ſprzeczka między Ulisſem i Ajaxem była, komuby ſię broń Achilleſowa doſtać miała, Uliſſes przewrotnemi ſwemi ſpoſobami dokazał, że iemu, a nie Ajaxowi, mimo ſłuſzność ową broń przyſądzono. Owoż Ajax z rozpaczy nieotrzymaney z krzywdą ſwoią broni, wpadł w takie ſzaleńſtwo, iż porwawſzy pałaſz darowany ſobie od Hektora, napadł na trzodę wieprzów, i zabiiał ie iakoby nieprzyiacioły: lecz gdy przyſzedł do ſiebie, takim wſtydem i złością był zdięty z ſwego poſtępku, że ſię naoſtatek fatalnym owym przebił orężem. *Hom. Ovid.* Jego krew przemieniła ſię w kwiat *hyacinth:* tak, iak ów młodzian *Hiacinthus*, treſunkiem niegdyś od Apollina zabity. Inni mówią, że przez kwiat jacynth, rozumieć ſię ma nóżka ſkowronka, któ-

ra zdaie się, iakoby te litery piątnowała A. I. od których się te słowo zaczyna Ajax, i które naturalnie wyrażaią boleść i ięczenie *ai*. Taki ów dzieciuch Hiacynthus od Apollina nieostrożnie kręgiem śmiertelnie raniony, ięczał wołaiąc *ai*, *ai*. Ten przydatek zdaie się być niepotrzebny, atoli dla zrozumienia kilku wierszy Owidyusza, w których opisuie śmierć rozpaczaiącego Ajaxa, iest pożyteczny.

AIAXTIE, albo *Ajantiæ*. Swięta i igrzyska na honor Ajaxa obchodzone.

AICHEERA. Bożyszcze Arabskie.

AIDONE. Żona Zetha, *patrz* Aedon.

AIDONEUS. Król Molossów: Theseusza do więzienia wsadzić kazał za to, iż z Pirithousem chciał wykraść córkę iego królewnę Prozerpinę. A że Pluto nazywał się także Aidoneuszem; ztąd urosła bayka, iakoby Theseusz przedarł się do samego piekła, dla wykradzenia żony tego bożka.

AIGENETES, *patrz* Archegenetes.

AIMENA, albo Emena. Matrona rodem z Troi, którą Grecy za boginię czcili.

AIMILUS. Toż samo, co Emilus, *patrz* Emilus.

AIREENNES, albo Aloennes. Swięta obchodzone od rolników na cześć Bachusa i Cerery.

AIUS-LOCUTIUS. Ze wszystkich bożyszczów baiecznych żadnego nie masz, któregoby początek był wiadomszy nad tego. Roku od założenia Rzymu 364. Ceditius nieiaki z pospólstwa przyszedł do Trybunów z tą powieścią, iż idąc sam na ulicy nowey, słyszał głos niezwyczayny, przeraźliwszy nad ludzki, który go upominał, aby szedł do Magistratu, i do Trybunów, a oznaymił im, że Gallowie zbliżaią się ku Rzymowi. A że Ceditius był człowiek podły, a Gawlów kray bardzo odległy od Rzymu, i naród prawie nieznaiomy Rzymianom, przeto lekce ważono takową przestrogę. W rok potym Gawlowie wzięli Rzym, i z niemi mieli dosyć do czynienia Rzymianie. Gdy ich Kamillus zbił i wypędził, umyślił w nadgrodę niedbalstwa i opieszałości w nieposłuchaniu głosu przestrzegaiącego o wiszącym nad Rzymem nieszczęściu, wystawić kościół bożkowi pod imieniem *Ajus-Locutius* na teyże ulicy i mieyscu, gdzie głos był słyszany. Pięknie żartuie z tego bożka Cicero: póki go (mówi on) nikt nie znał, dał się sły-

ſzeć i gadał, iakże rozſtawił ſię, kościół i ołtarz zbudowany otrzymał; tak poprzeſtał gadać, i oniemiał. *Cic. de Div.*

Aix, albo Aex. Wyſpa na morzu Egeyſkim pełna ſkał wyſokich i ſzpiczaſtych; z daleka wydaie ſię iak koza z rogami: dla tego Grecy zwali ią Aix. Pliniuſz powiada, że od imienia tey wyſpy w drugim ſpadku *aigos*, nazwało ſię morze *Egeiſkie*. Tegoż imienia była Nymfa matka Jowiſza, *patrz* Amalthea.

Akacesius, albo Akakus. Syn Lykaona, mąż mamki Merkuryuſza: przeto Merkuryuſz zowie ſię czaſem *Akaceſius*.

Akadin. Zrzódło niegdyś ſławne w Sycylii, poświęcone braciom, zwanym Paliki: były to bożyſzcza partyżularne tey wyſpie. Powiadano, że te źrzódło miało oſobliwſzą iakąś moc od Bogów nadaną, bo pokazywała kiedy była rzetelna przyſięga, a kiedy krzywoprzyſięſtwo: a to tym ſpoſobem: wypiſywano rotę przyſięgi na tablicy, i rzucano ią w źrzódło, ieżeli po wodzie tablica pływała, znak był ſzczerey przyſięgi, a ieźli na dno poſzła, fałſzywey.

Akakalis. Nymfa, którą Apollo poiął za żonę. Córka Minoſa takoż nazywała ſię.

Akalus, albo Perdix. Synowiec Dedala, wynalazł piłę i cyrkiel, czego mu ſtryi zazdroſzcząc, nie mógł go cierpieć, przeto go z wyſokiey wieży na łeb zepchnął: ale Minerwa użaliwſzy ſię nad nim, odmieniła go w kuropatwę. *Hyg.*

Akalis, albo Akaſis. Według niektórych toż ſamo znaczy, co Akakalis, *patrz* Akaſis.

Akamarchis. Nymfa, córka Oceana.

Akamas. Syn Thezeuſza i Fedry, znaydował ſię przy oblężeniu Troi, deputowany był z Diomedeſem do odebrania Heleny od Greków. Pod czas tego poſelſtwa, które wcale było nieſkuteczne, z Laodiceą córką Priama miał ściſłą przyiaźń, i z niey ſpłodził ſyna. Powróciwſzy do domu, i zdawſzy ſprawę ſwego poſelſtwa, udał ſię do obozu, i był z pomiędzy tych, co ſię byli zamknęli w drewnianym koniu. Pod czas zburzenia Troi, Etra nieiaki pokazał mu ſyna, którego Laodycea żona iego mniemana powiła była: zachował więc od śmierci i ſyna, i matkę. *Homer.*

Akanthus. Pewny młodzian przemieniony w ptaſzka. Żaden z autorów dawnieyſzych nie wſpomina o Nymfie

Akantha przemienioney w ziele tegoż imienia.

AKANTHO. Theologia pogańska naznaczała pięć słońców: Akaotho była matką czwartego słońca. *Cic. de N. D.*

AKARNANIA. Prowincya Epiru. Takiegoż imienia kray był w Egipcie. Było także miasto Akarnania blisko Syrakuz, sławne kościołem Jowiszowi Olimpickiemu poświęconym. *Plin. Serv. Thuc.*

AKARNAS, i Amfoterus. Bracia rodzeni, synowie Alkmeona i Kallirhoe. Ta uprosiła u Jowisza, aby niemowlątka, wspomnieni synowie, w punkcie stali się, nie czekaiąc przyzwoitych lat, doroslemi mężami, a to dla tego, aby się czymprędzey pomścili śmierci Oyca swego, którego bracia Alfesibei zabili. Okazya zaboystwa ta była, iż Alkmeon zabiwszy własną matkę swoią, kleynoty po niey pozostałe zabrał, i darował ie był Alfesibei, potym przez niestatek affektu, odebrał od Alfesibei, a darował drugiey żonie swoiey *Kallirhoe.* Owóż Akarnas i Amfoterus pomordowali braci Alfesibei; a fatalne kleynoty, które były okazyą rozlania krwie i śmierci, poświęcili Apollinowi. *Owidyusz w xiędze Przem.*

AKASIS. Córka Minosa: Apollo poiął ią za żonę, i spłodził dwoie dzieci.

AKASTES. Cały w polowaniu zatopiony, syn to był Peliasza króla Tessalii. Żona iego Kretheis kochała się w Peleuszu, a nie mogąc na nim wymodz, aby iey woli zadosyć uczynił, udała przed mężem, iakoby Peleusz przeciwko iey honorowi postąpił sobie. Akastes pokrywał w sercu urazę, pod pozorem kompanii zaprosił Peleusza na polowanie, a tak zwabionego zdradził, bo go wydał Centaurom, i innym srogim bestyom. Chiron przecież ulitował się nad Peleuszem zdradzonym, przyiął go łaskawie do siebie. Owóż po nieiakim czasie Argonautowie wyrwali go od Centaurów: na wolność wypuszczony mścił się okrucieństwa Akasta, i nienawiści Kretheis. *Ovid.*

AKKA. Siostra i towarzyszka Kamilli, królowa Wolsków.

AKKA LAURENTIA. Matka braci Arvales. Ta Akka iest podobno taż sama, która wypielęgnowała Remusa i Romulusa: przeto Rzymianie uchwalili dla niey cześć bogom przyzwoitą. *A. Gel.*

AKMENES. Nymfy assystuiące bogini Wenerze.

Akat ob. Achates
Akcias ob. fr. Akhias

Akmon. Syn ziemi, ociec Celusa. Ten bożek naywięcey miał swoich adoratorów na wyspie krecie.

Akmonides. Jeden z Cyklopów. Tymże imieniem Saturna i Celusa, iako synów Akmona nazywaią.

Akoetes. Człowiek nayuboższy w Mesnii, albo iak insi powiadaią, w Lydyi, nie miał nawet mieysca, gdzieby się przespał. *Ovid.*

Akonkus. Młodzian cudney urody, będąc w Delos pod czas ofiar, zakochał się w Cydippie, ale ta stroniła od niego, i nie chciała żadney z nim mieć konwersacyi. Zdesperował iuż był Akonkus, że nigdy nie ziedna icy serca ku sobie: owóż rozstaiąc się z sobą, przy pożegnaniu zostawił u nóg złotą kulę z tym napisem: *ia Akonkus poprzysięgam przez Dianę, że niczyim, tylko twoim chcę być sługą.* Nieznacznie tę kulę żegnaiąc się u nóg swey kochanki zostawił. Postrzegła ią potym Cydippa, podniosła, przeczytała, i z melancholii iakieyś podobnym napisem, nie reflektuiąc się na pismo swoie, przyozdobiła. Stało się, że od owego czasu, ile razy kto się starał o nią, zaraz ią febra porywała: reflektuiąc się zatym sama nad sobą, że to musiała być kara bogów, z Akonkiem w małżeńskie weszła śluby. *Virg. Ovid.*

Akontes. Syn Lykaona.

Akor, albo Achor, *patrz* Myiagr.

Akraea. Nazwisko wielu bogiń, tak, iak Akraeus Jowiszowi i innym bogom służy: wzięte iest od kościołów pod ich imieniem wystawionych na wysokich górach: górę zaś po grecku zowią *Akra.*

Akratopot, albo Akratofor. Nazwiska Bachusa: *znaczą z greckiego:* człowieka tęgiey głowy, który dobre wino dobrze piie, i nic mu nie szkodzi.

Akratus. Te słowo znaczy, *szczere wino.* Ateńczykowie i w tym naznaczali osobnego bożka, i czcili go pod tym imieniem *Akratus.*

Akrea. Córka Asteriona iedna z mamek Junony.

Akrepius. Nazwisko Apollina.

Akreus, *patrz* Akraea.

Akrisus. Król Argów, radził się bogów o swoim życiu i powodzeniu dalszym; odebrał z wyroków bałwana odpowiedź, że od wnuka własnego zginie. Chcąc się ustrzedz przepowiedzianego nieszczęścia, córkę swoią Danaę zamknął w wieży miedzianey: lecz Jowisz znaiąc icy urodę, i chcąc

ią między ſwoie policzyć żony, przemienił ſię w złoty deſzcz, i tak ſpadł do wieży. Akriſus poſtrzegłſzy po nieiakim czaſie córkę ſwą choć pod ściſłą ſtrażą w ciąży, umyślił ią utopić, owóż ią na mizerną łodkę wſadzono, i puſzczono na morze. Polidektus król Serifu (była to iedna z Cykladow wyſp) zoczył łódkę, którą flukta morſkie miotały, kazał ratować, wyratowaną oſobę do ſiebie ſprowadzić. Jakoż z niewypowiedzianą ludzkością przyiął Danaę, ſyna iey Perſeuſza edukować kazał.

Ten doroſłſzy dziada ſwego Akryza, w pewney potyczce nie wiedząc ktoby był, zabił, i tak zyiściły ſię wyroki bogów, *patrz* Perſeus.

AKRISIONEIS. Znaczy Danaę corkę Akriſa.

AKRISIONIADES. Znaczy Perſeuſza wnuka Akriſa.

AKTEUS, czyli Aktaeus. Toż ſamo znaczy, co *Akciakus*. *Akteus* ieden z ſtarodawnych królów Attyki. Jedna z Nereid nazywała ſię Aktea. Jeden z bożkow Telchinów nazywał ſię *Akteus*.

AKTEON. Syn Ariſteuſza, wnuk Kadmuſa, wychowany był od Chirona, lubił uſtawicznie prawie polować. Raz będąc na łowach, uganiaiąc ſię za zwierzem, napadł na Dianę kąpiącą ſię przy źrzódle z ſwoiemi Nymfami. Bogini wſtydem i gniewem zapalona, za niedyſkrecyą Akteona, obróciła go pokropieniem wody w ielenia, i natychmiaſt od właſnych pſów rozſzarpany zoſtał. *Ovid. w xięd. Przem.*

AKCIAKUS, Akcius, albo Akteus. Nazwiſka Apollina wzięte od góry nad morzem, zwaney *Akcium* iemu poświęconey.

AKCIACKIE gry i swięta. Auguſt Oktawian poſtanowił był na honor Apollina, tudzież na pamiątkę zwycięztwa otrzymanego nad Antoniuſzem pod *Akcium*, uroczyſte gry.

AKTINUS. Syn ſłońca, był biegły w nauce gwiazdarſkiey.

AKCIUS, *patrz* Akciakus.

AKTOR. Ociec Meneciuſza, dziad Patrokla, ktory przeto nazywa ſię czaſem *Aktorides*. Był inny, zwany Aktor maiący dwoch ſynów, ktorych także nazywano *Aktorides*, każdy z nich miał po dwie głowy, po cztery rąk, i po tyleż nóg: Herkules nie mógł inaczey zwyciężyć, tylko zaſtawiaiąc na nich ſidła, i czyniąc na nich zaſadzki. Było ieſzcze innych wielu takiegoż imienia, iako to ieden Herkuleſa kollega; ieden z ſynów Neptuna: takoż nazywał ſię brat Cefala, *patrz* Molionides.

Aktea sl. p. Actaea

Aktorides, *patrz* Aktor.

Alabandus. Syn Kallirhoe w poczet bogów wpisany: w mieście Alabanda w Karyi cześć iego ftynęła.

Alahgabel. Toż samo ieft, co Heliogabal.

Alala. Nazwisko Bellony.

Alalkomenes. Sławny Snycerz wyrobił był przednią statuę Minerwy, którey cześć ustanowił w mieście od siebie zbudowanym w Boecyi, i od swego imienia nazwanym: ztąd i Minerwa nazywa się *Alalkomeneis*.

Alastor. Koń Plutona. Tym także imieniem syn Nestora, a brat Neleusza nazywał się. Jeden z kollegów Sarpedona od Ulissa pod Troią zabity, też miał imię. *Klaud. Asclep. Ovid.*

Albania. Kray w Azyi na brzegach morza Kaspiyskiego, znaczy z łacińskiego kray biały od ludzi w nim białych. Pisze Pliniusz, że ludzie w tym kraiu z młodych lat siwieli, i że w nocy lepiey daleko niż w dzień widzieli.

Alba. Miasto w Lacium zbudowane od Askaniusza syna Eneaszowego.

Albion i Bergion. Sławni w baykach olbrzymi synowie Neptuna, tak byli zuchwali, iż śmieli na Herkulesa uderzyć, widząc go bez sahaydaku i strzał; nie chcieli mu dopuścić przeprawiać się przez Ren: w tym Jowisz spuścił na nich grad kamienny, i tak poprzestali swoiey imprezy.

Albunea. Sławna Sybilla, czyli Prorokini pogańska, swoie proroctwa wydawała w lesie, nazwanym Tybur, teraz *Tivoli*. Niektórzy piszą, że bogini, którą pod tym imieniem w wspomnionym lesie czczono, była to Ino żona Athamasa, *patrz* Ino.

Alburnus. Bożek cześć swoią i obrządki maiący na pewney górze w Lakonii, także Alburnus zwaney.

Alceus. Syn Perseusza, mąż Hyppomedei, on był oycem Amfitriona, a dziadem Herkulesa: z tey przyczyny Herkules częstokroć nazywa się Alcides.

Alcesta. Córka Peliasza, żona Admeta króla Thessalii, który, gdy raz śmiertelnie zapadł, Alcesta radziła się bogów, ieżli z tey choroby powstanie? odebrała odpowiedź, że nie powstanie, chyba że się kto obierze, i zechce zastąpić iego śmierć utratą swego życia: gdy nikogo takiego nie było, Alcesta sama ofiarowała się za męża umrzeć. Tegoż prawie

ſamego czaſu Herkules przybył do Theſſalii, kiedy Alceſta miała iść na ofiarę śmierci zaſtępuiąc męża. Admetes przyiął go bardzo ludzko, wyznaczył mu appartament w pałacu ſwoim oſobny umyślnie, aby ta okoliczność nie była okazyą umartwienia gościa. Herkules dowiedziawſzy ſię, na co ſię zanoſi, przez wdzięczność za łaſkawe przyięcie umyślił wydrzeć śmierci Alceſtę, do ſamego ſię przedarł piekła, wyrwał ią z rąk Plutona, i oddał ſtrapionemu mężowi. *Eurip. Nat. Com.*

Alcides. Nazwiſko Herkuleſa, które ma od dziada ſwego Alceuſza.

Alcimeda. Żona Eſona, a matka Jaſona.

Alcimedon. Sławny Snycerz. Tegoż imienia był pewny rycerz rodem Greczyn.

Alcinoe. Pewna matrona, która za to, iż ukrzywdziła ubogą rzemieślniczkę, była ſkarana od Diany tym ſpoſobem: bogini wſpomniona tak zapaliła ſerce Alcynoi affektem ku pewnemu Xantowi, iż męża ſwego i dzieci porzuciwſzy, za nim włóczyć ſię poczęła: mimo atoli dowodów affektu i attencyi ku niey Xanta, w takim podeyrzeniu miała iego cnotę, iż nie mogąc na ſobie przenieść, aby lepſzą o powtórnym mężu mogła mieć opinią, w morze wſkoczyła.

Alcinous. Syn Nauſitouſa król Feaków na wyſpie Korcyra zwaney: kochał ſię w roſkoſznych ogrodach; przyiął Uliſſa z wielką ludzkością po rozbiciu okrętu iego przy tey wyſpie, i czynił mu wſzelkie honory ſławnym rycerzom przyzwoite.

Alcion, albo Alcioneus. Olbrzym okrutny, brat Porfiriona, zabił dwudzieſtu czterech dobranych mocarzów Herkuleſowych, i ſamego Herkuleſa mało nie zabił, gdyby ſię był ſwoią buławą nie złożył. Herkules niezliczonych ſtrzał razami tak go okrył, że naoſtatek poledz muſiał. Siedm iego córek, które go niezmiernie kochały, tak śmiercią oyca były przerażone, iż z rozpaczy w morze ſkoczyły: tam w ptaſzki Zimorodki nazwane przemienione zoſtały.

Alcione, albo Halcyone. Còrka Eola była przemieniona w ptaſzka Zimorodka dla lamentów uſtawicznych po mężu ſwoim Ceix, który był zrodzony z matki Gwiazdy, a oyca Dnia. Ten powracaiąc do żony ſwey, od którey bogini Jutrzenka porwała go była, na morzu utonął. Bogowie maiąc wzgląd na przykładną ich cnotę małżeńſką, zamienili ie

oboie w ptaſzki Zimorodki, i poſtanowili, aby ſię morze zawſze uſpokoiło, ile razy te ptaſzęta gnieździć ſię na morzu zaczynaią. *Ovid. Hyg. Nat. Com.*

Alcioneus. Sławny olbrzym: bogom na ſukurs przybył przeciwko Jowiſzowi: ſtanął był na Xiężycu, ale go Minerwa za okrąg Xiężyca wyrzuciła. Miał ten cudny z natury przywiley, iż ſię mògł ſam po śmierci wſkrzeſzać. Atoli w kilka czaſów Herkules go na wieki zadeptał. Tenże to podobno ſam (według zdania niektòrych) co *Alcion.*

Alcioppe. Córka Aglaury i Marſa, iedna z żon Neptuna.

Alcippe. Córka Marſa, którą porwał był Allyrothius, za co od Marſa zginął: z tey przyczyny Mars był pozwany przed ſąd 12. bogów, *patrz* Areopag. Tegoż imienia były inne niewiaſty, iako to còrka Enomauſa, córka Alciona olbrzyma: paſterka w Teokrycie, Wirgiliuſzu, &c.

Alcis. Bożyſzcze ſtarodawnych Germanów, albo Teutonów: toż ſamo podobno (według zdania niektòrych) co u Greków i Rzymian Kaſtor i Pollux.

Alcithoe. Jedna z Mineid, Tegoż imienia była pewna Thebańſka matrona, która ſzydziła ſobie z świąt Bachuſa, i bez względu na uſzanowanie ich robiła, ſwoie ſioſtry, i ſwoie ſłużebne w takowe dni uroczyſte do przędzy i roboty około wełny napędzała: owòż za to wraz ſioſtrami i ſłużebnemi w niedopyrzòw była przemieniona, a robota ich w liście winogradowe, albo (iak inni piſzą) w bluſzcz obróciła ſię. *Ovid.*

Alea. Tak Minerwa nazywała ſię od miaſta Alea w Arkadyi, gdzie miała ſobie kościòł zbudowany.

Aleenny, albo Alee. Swięta na honor Minerwy.

Alekto. Jedna z trzech Eumenid, czyli furyi piekielnych.

Alektor. Jeden z przednieyſzych Argienſów znayduiących ſię przy oblężeniu Thebów.

Alektriomancia. Niegdyś w pogańſtwie ſpoſób wróżenia przez kura.

Alektrion. Żołnierz młody, konfident i faworyt Marſa: ten u niego był na warcie wtedy, gdy Venus poufaley z bożkiem woiennym bawiła ſię: a że ſię zdrzymał na ten czas, ani poſtrzegł iak Wulkan wſzedł do pokoiu, i napadł z nienacka bawiących ſię Marſa z Wenerą: przemienio-

ny zoſtał na ukaranie ſwoiey oſpałości od rozgniewanego Marſa, w koguta.

ALEMANNUS. Rycerz ſtarodawnych Teutonów, którzy go za boga po śmierci poczytali.

ALEMONIDES. Tak ſię nazywa Myſcellus ſyn Alemona, fundator miaſta Krotony.

ALEMONA. Bogini, opiekunka płodu w żywocie macierzyńſkim zoſtaiącego.

ALEON. Jeden z bożków zwanych Dioſkures, *patrz* Dioſkures.

ALETES. Syn Egiſta, zginął od Oreſteſa za to, iż ſię wdzierał do króleſtwa Myceńſkiego.

ALETIDY. Swięta na honor Erygony, nazwiſkiem Aletis.

ALEUS. Król Arkadyi, wſławił ſię wielu kościołami na honor bogów wyſtawionemi.

ALEXANDRA. Toż ſamo znaczy, co Kaſſandra córka Priama.

ALEXANDER. Imie Paryſa. Pierwey paſtuſi nazwali go Paryſem, między któremi wychował ſię.

ALEXIA. Miaſto w Celtyce, zbudowane od Herkuleſa.

ALEXIKAKUS, *patrz* Aceſius.

ALEXIRHOE, albo Alyxothoe. Nymfa iedna z żon Priama.

ALFACEA, albo Alfea. Diana tak ſię nazywała od kościoła ſobie wybudowanego na brzegach rzeki *Alpheus*.

ALFEIAS, aldo Alpheias. Toż ſamo, co Aretuza.

ALSEUS, albo Alpheus. Był to myśliwiec z ſwoiey profesſyi: długo i upornie akkomodował ſię Aretuzie Nymfie z froncymeru Diany: owóż ſwoią natrętnością ściągnął na ſię gniew bogini, bo go przemieniła w rzekę, a Aretuzę w źrzódło: atoli na znak ich wzaiemnego do ſiebie przywiązania ſprawiła to, iż źrzódło pomienione łączy ſię z rzeką *Alpheus* zwaną.

ALFESIBEA, albo Arſinoe. Córka rzeki Flegei, którą Alkmeon poiął był za żonę, darował iey był, i odebrał koſztowne, a oraz fatalne Erifili manele, *patrz* Alkmeon. Pewny paſtuch w ſtarożytności nazywał ſię także *Alfeſibeus*.

ALIES. Swięta na cześć ſłońca.

ALIGER ARKAS. Arkadyiczyk ſkrzydlaſty, znaczy Merkuriuſza, *patrz* Arkas.

ALILAT. Bożyſzcze Arabſkie. Arabowie pod tym imieniem czcili grunt wſzyſtkich rzeczy, albo raczey naturę, którą figurowali przez xiężyc, iak go widziemy na nowiu.

Alipes Deus. Bożek, co ma ſkrzydełka u nóg, to ieſt Merkuriuſz.

Aliterius. Tak Jowiſz nazywał ſię, tak i Ceres nazywała ſię Aliteria: przeto, iż pod czas głodu nie dopuſzczali młynarzom kraść mąki.

Alkmena. Córka Elektriona krola Micenów, poſzła za Amfitriona z tą kondycyą, że ſię pomści śmierci brata iey od Thebańczyków zamordowanego. Gdy więc wypowiedziawſzy woynę Thebańczykom, Amfitrion był w obozie, Jowiſz wziął poſtać iego, aby zwiodł Alkmenę, czego i dokazał. Gdy ſię czas zbliżył połogu Alkmeny, Juno wiedząc, że ſię z niey miał narodzić taki, któremu Jowiſz przeznaczył oſobliwſzą moc i ſzczęście; chciała zatym przeſzkodzić Jowiſza czynnościom, i dokazała tego, że pierwey Alkmena zległa Euriſteuſzem, niżeli Herkuleſem, umyślnie dla tego, aby przynaymniey pod ſtarſzeńſtwem i dependencyą brata Herkules kochanek Jowiſza zoſtawał. Galanthis panna ſłużąca Alkmeny, ſztucznie oſzukała Junonę przy porodzeniu Herkuleſa, *patrz* Galanthis. Po śmierci Amfitriona, Alkmena poſzła za drugiego męża, imieniem Rhadamantes. *Plin. Ovid. Plaut.*

Alkathea, ob. pr. Alcathoe
Alkathous ob. pr. Alcathous

Alkmeon. Syn Amfirauſa: tego furye piekielne dręczyły, i duſza matki iego Eurifili zamordowaney przez niegoż z namowy oyca, zawſze mu na oczach ſtała. Zabił zaś matkę za to, iż go kryiącego ſię, aby nie ſzedł na Thebańſką woynę, wyiawiła Poliniceſowi, który ią na ten koniec przekupił, i dał iey manele na ſzyię koſztowne: a te trzeba wiedzieć, wyſzły z rąk Hermiony córki Marſa i Wenery, a żony Kadmuſa. Alkmeon udręczony furyą, czyli zgryzotą ſumnienia, z przyczyny zabicia włáſney matki, udał ſię do Pſoſis w Arkadyi na pokutne obrządki, dla zgładzenia popełnionego kryminału, i oddalenia od ſiebie piekielnych furyi. Wſzyſtkie obrządki odprawił przy pomocy Fegeuſza: i tamże iego córkę Arſinoe, albo iak inni piſzą, Alfeſibeę ſpodobawſzy, wziął za żonę: darował iey owe fatalne manele po zabiciu matki zabrane. A gdy pożądanego ſkutku z odprawionych obrządków bynaymniey nie odnioſł: umyślił inne odprawić u Acheloуſa oyca Kallirhoe, w którey zakochawſzy ſię, poiął za żonę, porzucił Arſinoe: a co więkſza, odebrał od niey darowane manele, i dał ie nowey żonie. O tę zniewagę rozgniewali ſię, Fegeus ociec,

córka iego Arſinoe: bracia zaś iey Temenus i Axion tak ſzaloną uwiedli ſię furyą, iż Alkmeona zamordowali. Owdowiała Kallirhoe w ciężkich żalach zoſtaiąc wołała o pomſtę do Jowiſza, i uproſiła, że iey ſynaczkowie, Akarnas i Amfoterus, niemowlęta, w momencie urośli, i ſtali ſię ſłuſznemi mężami, zdolnemi do pomſzczenia ſię śmierci oyca ſwego. Jakoż wnet rzucili ſię na Temenuſa i Axiona, i nietylko ich, ale oraz Fegeuſza i Arſinoe zamordowali. *Pauſ. Ap. Diod.*

Alkomeneus. Tak Ulisſes czaſem nazywa ſię od Alkomeny miaſta na wyſpie Itaka.

Alkon. Syn Erichteuſza, *patrz* Erichteuſz. Tegoż imienia było innych wielu, iako to ſyn Marſa, ſyn Amika, ſyn Hippokoona.

Allofrosallos. Znaczy *nieſtatek.* Tak nazywano Marſa, iako bożka dwóch woyſk potykaiących ſię z ſobą, z których raz iednemu, drugi raz drugiemu ſprzyiał.

Allyrothius. Syn Neptuna, *patrz* Alcippa.

Almon. Bożek rzeczki tegoż imienia w okolicy Rzymu, ociec Nymfy Lara.

Almops. Jeden z olbrzymów wypowiadaiących woynę Jowiſzowi.

Aloennes, *patrz* Airennes.

Aloeus, albo Alous. Sławny olbrzym, ſyn Tytana i ziemi; miał żonę imieniem Iſimedią, z którą Neptun ſekretnie ſpłodził Othuſa i Efalta, których Aloeus pielęgnował i edukował, iak ſwoich ſynów. A widząc, że ſtraſznie nagle podraſtali, bo co mieſiąc na dziewięc calów przybywało ich ſtatury, uważaiąc oraz zgrzybiałą ſwoią ſtarość, która mu nie pozwalała więcey na woynie olbrzymſkiey trudzić ſię; wyprawił ich do obozu, aby go, iako oyca wyręczyli. Tam Apollo i Diana wypuſzczaiąc niezmierną moc ſtrzał na nich, na placu trupem położyli. *Virgil.*

Aloides. Dzieci Iſimedyi i Aloeuſa: na woynie olbrzymſkiey tak ſię walecznie potykali, iż ſamego ranili Marſa: nazywali ſię Othus i Efialtus.

Alope. Córka Cercyona. Ta Neptunowi ſtawſzy ſię powolną, porodziła Hippotouſa: za co od właſnego oyca zabita, odmieniła ſię w źrzódło. Też imie miała iedna z Harpiów.

Alpha, Alphe &c. *patrz* Alfa, Alfe &c.

Alrunes. Starodawni Germanowie tak ſwoich nazywali domowych bożków.

Altellus. Znaczy wychowanego w polu, albo w obozie: te nazwiſko dawano Romulusowi.

Althea. Żona Oneuſza króla Kalidonii, który pewnego czaſu przy ſwoich bogom oſiarach zapomniał był o Dianie, przez co tak ią na ſię rozgniewał, iż niezwyczayney wielkości i ſrogości dzika do iego kraiu Kalidonii wpuściła, ktory wſzyſtko puſtoſzył, i wielu ludzi śmiertelnie kaliczył. Ten dzik był okazyą, iż Meleager ſwoich właſnych wuiów pozabiiał. Nayprzednieyſi panowie z Kalidonii ziechali ſię byli na łowy, aby tę ſzkodliwą beſtyą ubili, Atalanta królewna Arkadyi przybyła także z ſwoim pocztem na też polowanie, i ona pierwſza ſwoim pociſkiem i ſprawnością pomienioną raniła beſtyą, inſi dobili. Meleager ſyn Oneuſza, z powodu ſprawiedliwości i przywiązania ſwego ku Atalancie, ſkurę zabitego dzika darował iey: bracia Althei, wuiowie Meleagra urazili ſię tym iego poſtępkiem, ponieważ i oni do ubicia tegoż dzika z ażardem życia ſwego przykładali ſię, a on iedney damie całą chwałę z ubicia tak ſrogiey beſtyi przypiſował: owoż gwałtem Atalancie wydarli zdobycz, pomienioną ſkórę. Meleager o ten affront i ſobie, i dyſtyngwowaney damie wyrządzony, tak był na ſwoich wuiów rozgniewany, że ich natychmiaſt wſzyſtkich pozabiiał. Altea przerażona okrutną nowiną o śmierci braci ſwoich, przez zemſtę czymprędzey porwała fatalną głownię, do ktorey życie Meleagra było przywiązane, i rzuciła w ogień, ta imbardziey dogorywała, tym znaczniey Meleager ſłabiał, ſechł, aż naoſtatek przy dopalaiącey ſię głowni razem z nią zgaſł. Altea z rozpaczy, że i braci, i ſyna poſtradała, ſama ſobie gwałtowną zadała śmierć. Wielu ieſt Mytologów, którzy utrzymuią, że to był Meleager, a nie Oeneus, ktory zapomniał był o Dianie w ſwoich oſiarach.

Altemenes, *patrz* Krateus.

Althepus. Syn Neptuna, był królem Egiptu.

Altius. Nazwiſko Jowiſza, wzięte od obrządków, które mu czyniono w gaiu nazwanym *Altis*, nie daleko Olimpii, iemu poświęconym.

Alumna. Mamka, albo karmicielka, ten tytuł dawano bogini Cererze.

Alysius. Nazwiſko Jowiſza i Bachuſa.

Alyxothoe. Nymfa, matka Eſaka, żona nayukochańſza Priama.

AMEA, albo Amaea. Nazwisko Cerery.

AMALTHEA. Imie kozy, która Jowisza swoim mlekiem karmiła. Jowisz zawdzięczaiąc, przeniósł ią z koźlątkami do nieba, i osadził między gwiazdy. Nymfom zaś, które go iako piastunki pielęgnowały, w nadgrodę fatyg róg od teyże kozy darował, z tą przyłączoną osobliwością, iż czegoby tylko potrzebowały, wszystko w nim znaydowały: ztąd ów rożek połacinie nazywa się *Cornucopia*, czyli róg obfitości. *Ovid. w xięd. Przem. Hor.*

AMANUS. Bożyszcze Persów: toż samo znaczy (według zdania niektórych) co słońce.

AMARAKUS. Urzędnik u dworu Cynira, albo Cynara króla Cypryiskiego, do niego należały wszystkie parfumy: nieszczęściem iakimś stłukł kilka słoiów z nayprzednieyszemi maściami i zapachami, czego tak okrutnie żałował, iż z melancholii ustawiczney zschł, i życia się pozbawił: bogowie ulitowali się nad nim, i przemienili go w maieran. *Plin.*

AMARUSIA, Amarynthia, albo Amarynthis. Pospolite nazwisko Diany, wzięte od miasteczka, w którym naybardziey była czczona na wyspie Eubei, albo (według mniemania niektórych) w Thessalii.

AMATA. Żona króla Latina, matka Lavinii: obwiesiła się z desperacyi, widząc, że żadnym sposobem nie mogła przeszkodzić zamężciu swoiey córki z Eneaszem. *Virg.*

AMATHONTIS. Miasto na wyspie Cypru Wenerze poświęcone, obywatele wystawili byli tak dla niey, iako i dla Adonisa bożka wspaniały kościół: atoli bogini przemieniła ich w wołów, za to, iż przychodniów na ofiarę zabiiali: nazywało się inaczey te miasto Amathusa, a kray *Amathusia. Ovid.*

AMATHONTIA, Amathusa, albo Amathusia. Tak nazywa się Wenus od miasta Amathontis, gdzie naywięcey czci odbierała od swoich adoratorów.

AMATHUS. Syn Herkulesa, od którego miasto zbudowane na wyspie Cypru, nazywało się Aathontis.

AMATHUSA. Matka Cynira.

AMAZONKI. Waleczne niewiasty w Kappadocyi mieszkaiące nad rzeką Thermodon. Żadnego męszczyzny między sobą nie cierpiały, ani przyimowały, tylko raz do roku, i zaraz od siebie odprawiały: nie każdey atoli to się godziło, ale tylko takiey, która trzech nieprzyiaciół własną ręką na placu położyła. Męskiey płci

dzieci albo zabiiały, albo kaleczyły, płci zaś niewieściey z wielką troſkliwaścią dobrą dawały edukacyą; z młodu przypiekały im pierś prawą, aby na potym nie miały przeſzkody w natężaniu łuku, i w ſtrzelaniu, w czym ie nieuſtannie w pierwiaſtkach lat ćwiczyły. Wſławiły ſię woynami, i rycerſkiemi dziełami; ale Herkules wytępił ie, wziąwſzy ich królowę w niewolą. *Diod. Plin. Her.*

AMAZONIUS. Nazwiſko Apollina, bo on zakończył woynę Amazonek z Grekami.

AMBARVALES. Obrządki i święta Cerery, które poſpolſtwo uroczyście obchodziło przed zaczęciem źniwa. Ceremonia odprawowała ſię w około zboża. Dwunaſtu mężów, którzy powinni byli być przytomnemi, i przeſtrzegać ſkrupulatnie, aby nic z obrządków zwyczaynych nie opuſzczono, nazywali ſię bracia *Ambarvales. Cato Virg.*

AMBICYA. Starodawni poganie i z dumy ludzkiey zrobili bożyſzcze.

AMBROZIA. Potrawa, którą ſami bogowie u ſtołu ſwego iedli, ktokolwiek iey zakoſztował, nieśmiertelnym ſtawał ſię. Mytologowie doſtatecznie zgadnąć nie mogą, czy to był napóy boſki, czy też potrawa, ponieważ poetowie częſtokroć mięſzaią, Ambrozią iuż za napóy, iuż za potrawę biorą. Częściey atoli znayduiemy, że Ambrozia do iedzenia, nektar do napoiu bogom ſłużył. Z tym wſzyſtkim można z rzeczy do iedzenia ſłużącey zrobić napóy, a tak Ambrozia mogła być i potrawą, i napoiem.

AMBULIUS. Nazwiſko Jowiſza. Minerwa nazywała ſię *Ambulia. Kaſtor* i *Pollux*, także nazywali ſię *Ambulii*, bo ich poſągi wraz z ſwemi ołtarzami ſtały przy *portiku*, czyli chłodniku, gdzie Lacedemończykowie ſwoie przechadzki miewali.

AMBURBALE. Obrządek uroczyſty, pod czas którego zabiiano na ofiarę bydle, wprzód iednak oprowadzano go około miaſta.

AMENTHES. Nazwiſko Plutona wyrażaiące, iako żona iego odpędziła Nymfę, w którey ſię Pluto kochał: to bowiem ſłowo *Amenthes*, znaczy oderwany od Menthy, *patrz* Mentha.

AMFIARAIDES. Tak ſię nazywa Alkmeon, ſyn Amfiarauſa.

AMFIARAS, albo Amfiaraus. Apollina i Hypermneſtry ſyn, żona iego Erifila za manele koſztowne ofiarowane ſobie od Polinice ſa, pokazała

mieyſce, gdzie ſię był iey mąż Amfiaraus ſchronił, aby na woynę Thebańſką iść nie był obligowany, gdyż na niey, według wyroku bogów, zapewne zginąć miał. Tak ſię ſtało. Dniem pierwey, niżeli iego śmierć niezwyczaynym, a ſtraſzliwym ſpoſobem naſtąpiła, znaydował ſię na obiedzie u ſwego ſzefa w kompanii innych wielu officyerów: dziwna rzecz pod ów czas przytrafiła mu ſię: orzeł z wyſokości impetem rzucił ſię na iego kopią, porwał ią, i wyſoko wyleciawſzy, ſpuścił na ziemię, gdzie ſpadłſzy, natychmiaſt przemieniła ſię w laur. Nazaiutrz ziemia rozſtąpiła ſię pod nim, gdy iechał, i z wozem woiennym pochłonęła go. Poetowie czaſem ten przypadek przypiſuią Alkmeonowi ſynowi iego, biorąc iednego zamiaſt drugiego Amfiarauſa za Alkmeona, i wzaiem. *Ovid.*

Amfiares. Swięto i gry na honor Amfiarauſa.

Amfidamas. Syn Buſiriſa zginął od Herkuleſa.

Amfiktion. Syn Deukaliona i Pyrrhy. Tegoż imienia był ſyn Helena, fundator owego ſławnego Trybunału, którego dekreta i wſzyſtkie wyroki tak ſzacowano, iak boſkie.

Amfilok. Syn Amfiarauſa znaydował ſię przy oblężeniu Troi, powróciwſzy do ſwego kraiu, zbudował miaſto, i nazwał go od ſwego imienia: po śmierci był czczony za bożka.

Amfimaki. Tak ſię nazywali dway kapitani Grecey przy oblężeniu Troi znayduiący ſię.

Amfimarus, *patrz* Linus.

Amfimedon. Melanthona ſyn, ieden z tych, którzy ſię ſtarali o przyiaźń Penelopy, za co go Telemak na poiedynek wyzwał, i ranił.

Amfinome. Jedna z Nereid. Tak i matka Jaſona nazywała ſię.

Amfinomea. Matka Jazona pryncypała Argonautów: puinał w ſercu ſwoim utopiła z tęſknoty i rozpaczy, iż ſyna ſwego dawno wyglądała, a doczekać ſię go nie mogła, gdy on na odzyſkanie Runa złotego, w dalekie morza i kraie zapuścił ſię był.

Amfinomus. Jeden z tych, co ſię ſtarali o przyiaźń Penelopy.

Amfion. Jowiſza i Anthiopy królowy Thebańſkiey ſyn. Zbudował miaſto Theby ſamym wdziękiem ſwoiey lutni: melodyą bowiem iego przecudney muzyki, ſame kamienie ſkacząc ſkładały mury i domy.

On

On był wynalazcą z bratem ſwoim *Zetem* muzyki.

Amfipyros. Znaczy z grecka *trzymaiącego pochodnie w obu rękach:* te nazwiſko ſłuży Dianie.

Amfirroe. Jedna z Nymf Oceańſkich.

Amfitoe. Nymfa morſka, córka Nereuſza i Dorydy.

Amfitrion. Alceuſza ſyn, a Perſeuſza wnuk, on zawoiował Theby, poiął za żonę Alkmenę. Woynę przeciwko Thelebeenſom podniòſł, i ich zbił przez zdradę Kometho, córki Pterelaſa kròla tychże Thelebeenſów: wſpomniona królewna oycu ſwemu kſztałtnie ucięła złoty włos, na którym całość i ſzczęście całego narodu zaſadzało ſię. Pod czas tey woyny Jowiſz wziąwſzy na ſię poſtać i oſobę Amfitriona, zwiòdł Alkmenę. Amfitrion prawem miecza poſiadł cały kray Pterelaſa, ſtraſznym ſię ſtał wſzyſtkim ſąſiadom, i ukarał Kometo za zdradę oycu wyrządzoną. Toż ſamo prawie ſtało ſię Minoſowi przy dobywaniu Megary, *patrz* Scylla.

Amfitrite. Oceana i Doris còrka, bogini morza, żona Neptuna; wzbraniała ſię długo pòyść za niego, kryła ſię po rożnych mieyſcach: ale Neptun w poſelſtwię do niey poſłał dwòch delfinòw, ci ią znalazłſzy pod górą Atlas, uproſili, i namòwili, aby nie gardziła tą dla ſiebie partyą: więc przez tychże delfinòw na wozie z konch morſkich zrobionym ſprowadzona, ſtała ſię żoną Neptuna.

Amfitus, *patrz* Rhecius.

Amfoterus, *patrz* Akarnas.

Amfrisus. Rzeka w Thesſalii, przy iey brzegach Apollo nayczęściey lubił paſać bydło Admeta kròla: tamże Satyra Marſiaſza żywcem ze ſkòry odarł: tam naymilſze iego zabawy były z Ewadną, Lykoris, i Hyacinthem młodzianem, którego trafunkiem zabił grając z nim w krąg.

Amisodar. Kròl brzegów Xanthu, którego naywiękſza moc zaſadzała ſię na Chimerze, ale ią Bellerefon zwoiował.

Amithaon. Ociec Melampa, brat Eſona.

Ammon, albo Hammon. Toż ſamo znaczy, co Jowiſz: w Thebach oſobliwie mieście ſtołecznym wyżſzego Egiptu, pod tym imieniem czczono go. Bacchus będąc w Arabii puſtey, a niemaiąc czymby ſię zakropił w ciężkim upale, wzywał zlitowania Jowiſza, ten pokazał mu ſię w poſtaci barana, i uderzywſzy nogą w ziemię, wydobył źrzódło wody żywey: na tym więc ſamym

mieyfcu wyftawiono ołtarz Jowifzowi, i nazwano go Ammon, od piafków tam znaydujących fię. Infi wywodzą, że to imie od pewnego paftuchy Ammon zwanego, dane Jowifzowi przeto, iż on pierwfzy w owym kraiu kościół iemu zbudował. Obywatele kraiu Libyifkiego, także pod tym tytułem kościół Jowifzowi wyftawili w puftym bardzo mieyfcu na zachód Egiptu, dokąd ludzie zewfząd fchodzili fię, iako do mieyfca wflawionego wyrokami i odpowiedziami bałwana Jowifzowego, ten zaś był wyrobiony nakfztałt ftrafzydła ogromnego, podobnego do barana, czyli tylko baranią głowę z rogami, refztę poftać ludzką wyrażaiącego, albo czafem pofąg człowieka na łbie rogi maiącego ukazował fię. *Plin. Luc. Arifloph.*

AMMONIA. Nazwifko Junony.

AMMOTHEA. Nymfa, córka Nereufza i Doris.

AMMUDATES. Jeden z bożków Rzymfkich.

AMNISIADES, albo Amnifides. Nymfy tak nazwane od rzeki Amnifus, na wyfpie Krecie.

AMPELOS. Sławna góra nad morzem na wyfpie Samos. Tego imienia było miafto na wyfpie Krecie, tudzież w Macedonii, Lybii, &c. Tym imieniem pewny pop Bacchufa nazywał fię.

AMPELUSIA. Góra nad morzem w Afryce, w kraiu Maurytańfkim, gdzie znaydowała fię iafkinia poświęcona Herkulefowi.

AMPICIDES. Mopsus fyn Ampixa tym wyrazem znaczy fię.

AMPIKUS, albo Ampix. Syn Chlory, ociec Mopfa. Także nazywał fię fyn Peliafza.

AMASANKTUS. Jezioro głębokie, przykre bardzo brzegi maiące, otoczone zewfząd lafami w krainie Włofkiey, *Hirpinum* zwaney: z którego taki fmród zabiiaiący wybuchał, iż mniemano, że to było okno piekielne.

AMUN. Toż famo, co Ammon.

AMYKLA. Jedna z córek Nioby, na którą Latona miała wzgląd, iako i na iey fioftrę Melibeę, gdy wfzyftkich iey braci i fioftry pozabiiała, *patrz* Niobe.

AMYKLEUS. Tak nazywa fię Apollo od wfpaniałego kościoła iemu wyftawionego w Amyklei, mieście Lakonii.

AMYKUS. Syn Neptuna, król Bebrycienfów, *patrz* Bebrycienfowie. Tegoż imienia był ieden z naypierwfzych Centau-

rów, i pewny z kollegów Eneaſza.

Amymona. Jedna z pięciudzieſiąt Danaid, co poięła była męża Encelada, i pierwſzey nocy pod czas weſela zamordowała go z rozkazu oyca; lecz zgryzotą ſumnienia udręczona, dla rozerwania ſię poſzła do laſu z przedſięwzięciem polowania: tam do ſarny mierząc poſtrzeliła Satyra, który ią dogoniwſzy bezwſtydnie traktował: wzywała ona ratunku Neptuna, lecz i ten podobnież z nią ſię obſzedł, i naoſtatek w źrzódło przemienił.

Amynthas. Imie paſtuchy.

Amyrtor. Król Delopów narodu w Epirze, tego Herkules zamordował, iż mu przeyścia przez ſwóy kray bronił. Także nazywał ſię ſyn Egypta, którego żona zaraz pierwſzey nocy pod czas weſela zamordowała.

Anacees. Swięta na honor bogów Dioſkorów, zwano ich inaczey Anaces, *patrz* Anax.

Anachis. Jeden ze czterech bogów, zwanych Lares, bardzo poważanych w Egipcie. Trzey inni nazywali ſię Dymon, Tychis i Heros.

Anadyomene. Nazwiſko Wenery. Auguſtus pod tym imieniom ofiarował iey obraz malowany od Apelleſa, na którym iey narodzenie, czyli formowanie ſię z piany morſkiey, ieſt cudnie i ſztucznie wyrażone.

Anagogie. Swięta na honor Wenery, iakoby nieprzytomney, proſząc, aby przybywała.

Anaideia, albo Niewſtyd. U Atenczyków i ta niecnota była bożyſzczem. *Pauſ.*

Anaitis. Pod tym imieniem Perſowie i Armeni czcili Wenerę. Lidyenſowie przez Anaitis rozumieli i czcili Dianę.

Anaklethra. Nazwiſko pewnego kamienia, na którym Ceres ſiedząc odpoczywała po zmordowaniu ſię w długiey podróży, gdy zgubioney córki ſzukała. Niewiaſty Megareńſkie były z wielkim uſzanowaniem ku temu kamieniowi: konſerwowano go w Atenach.

Anamelech. Toż ſamo znaczy, co Adramelech.

Anapis. Rzeka, z którą ſię złączyła Nymfa Ciane, gdy była przemieniona w źrzódło.

Anatis. Toż ſamo, co Anaitis.

Anatola. Jedna z godzin tak ſię nazywała, bo i te były boginie.

ANAURUS. Rzeka w Troadzie, przy niey Paris owce Priama pasał.

ANAX. Syn nieba i ziemi: iego imie, iako co nayświętszego było w poszanowaniu, nie dawano go pospolitym ludziom, tylko pół-bogom, królom i bohatyrom. Jeżeli do takich trafiło się mówić, albo o nich wspominać, zawsze iakby o wielu w liczbie wielkiey mówiono *Anaktes*, albo *Anaces*. *Plut. Cic.*

ANAXARIA. Nymfa, która z oczów zniknęła w kościele Diany (dokąd się była ucie-kła) przed importunią Apollina.

ANAXANDRA. Wielka bohatyrka, którą za boginią poczytano w Lakonii.

ANAXARETTA. Nymfa na wyspie Cypru przemieniona w skałę, iż nie chciała słowa naymnieyszego słyszeć od Isis staraiącego się o iey przyiaźń.

ANAXIS. Syn Kastora i Ilairy.

ANAXITHRA. Jedna z Danaid., którą Jowisz między swoie żony umieścił.

ANAXO. Córka Anceusza, według niektórych, matka Alkmeny.

ANCEUSZ. Król Arkadyiski był w kompanii Argonautów: przepowiedział mu był niewolnik iego, iż więcey z swoiey winnicy wina nie skosztuie; z czego Anceusz żartuiąc, kazał sobie przynieść puhar wina, i śmieiąc się z proroctwa niewolnika, zabierał się wypić w ręku zostaiący napóy: z tym wszystkim usłyszał iescze od niewolnika, iż między ręką trzymaiącą puhar i gębą, wielki przeciąg. Owóż w tym punkcie daią mu znać, że dzik Kalidoński wpadł do winnicy iego, wnet porzucił puhar, porwał broń, i uderzył na dzika, ale bezskutecznie, bo dzik rozdrażniony rzucił się nań, i tak go kłami śmiertelnie ranił, iż na mieyscu został. *Paus. Hyg. Nat. Com.*

ANCHEMOL. Syn Rheta króla pewnego kraiu we Włoszech: uwiódł się nieporządną miłością ku swoiey macosze, wstyd iey zadał; a obawiaiąc się od oyca kary, uciekł do Turna.

ANCHIALUS, albo Ankarius. Mniemali poganie, iż to był bóg żydowski.

ANCHISES. Xiążę Troiański, z familii króla Priama, Kapisa i Nymfy Nais, syn: sekretnie zaślubiony był bogini Wenerze, z którey miał syna Eneasza, z czego gdy się nieostrożnie chełpił, Jowisz rozgniewany, piorun nań rzucił, przecież szczęściem nie bardzo był raniony. Po wzięciu od Greków

Troi z wielką ciężkością dla ſędziwych lat uchodził z miaſta, ſyn Eneaſz, na ſwoich barkach wyniósł go z pomiędzy pożaru, do okrętów prowadząc za rączkę ſyna maleńkiego Aſkaniuſza. Bogi ſwoie domowe, i co mogło być naydroższego z ſprzętów ſwoich, zabrał, przypłynąwſzy do Sycylii, umarł, tam od Eneaſza wſpaniale pochowany z wyſtawionym mu ku wiekopomney pamiątce nadgrobkiem. *Virg.*

ANCHURUS. Syn Midaſa. Gdy ſię ziemia rozſtąpiła w Celenie, mieście Frygii, Anchurus bogom ofiarował ſię za całość dobra publicznego, i w ową przepaść na koniu wſkoczył, natychmiaſt ziemia zeſzła ſię, iakby nigdy nie była rozpadniona. Midas na tymże mieyſcu wyſtawił ołtarz Jowiſzowi. *Plut.*

ANCILE. Imie tarczy niebieſkiey, o którey Numa Pompilius król Rzymian świadczył, iakoby z nieba ſpadła: a że wiedział z obiawienia bogów, że los państwa Rzymſkiego do niey przywiązany był; przeto pod wielką ſtrażą chować ią przykazał: co większa, aby kiedy prawdziwey tarczy niebieſkiey nie poznano, i nie wykradziono, podobnych we wſzyſtkim iedenaście innych z iego rozkazu zrobiono, i pilnie konſerwowano. Dwunaſtu ieſzcze popów do ſtrzeżenia ich poſtanowił, nazywali ſię oni *Salienſes*. Na początku mieſiąca Marca, pod czas uroczyſtości przez trzy dni trwaiącey, noſzono z wielką pompą te *Ancilia*, czyli tarcze: wtedy nie godziło ſię w małżeńſkie wchodzić śluby, albo inne znacznieyſze ſprawy rozpoczynać. *Ovid. T. Liv. patrz* Salienſes.

ANDATES, albo Andraſtes. Starodawni Bretonowie czcili boginię Wiktoryą pod tym imieniem.

ANDIRINA. Nazwiſko matki bogów, wzięte od miaſta *Andira*, przy którym tuż bliſko miała kościół zbudowany.

ANDREMON. Ociec Thoaſa. Tegoż imienia był zięć Oeneuſza.

ANDROGEUS. Minoſa ſyn: tego młodzież Atheńſka i Megarſka z zazdrości zabiła: bo na igrzyſkach publicznych naylepiey ſię ze wſzyſtkich popiſywał, i odbierał nadgrody za pokazanie ſię naydoſkonalſzym w rozmaitych ſztukach. Minos mſzcząc ſię śmierci niewinney ſyna ſwego, przymuſił Atheńczyków i Megarów do poprzyſiężonego obowiązku dawania corocznie ſiedm panien, i ſiedmiu młodzianów na pożarcie Minotawrowi.

Androgeos. Pewny z kapitanów Greckich pod czas oblężenia Troi znayduiący się.

Androgynes. Nazywa się człowiek męſkiego i niewieściego przyrodzenia, toż ſamo, co Hermafrodit. *Hom. w Iliad. Virg. w En.*

Androklea. Jedna z córek Antipena ofiaruiących ſwe życie za całość oyczyzny: bo gdy wyrok bogów ogłoſzono, że inaczey miaſto Theby nie będzie wydarte z rąk Herkuleſa, chyba, że kto się taki z znaczney familii znaydzie, ktoryby się chciał ſakryfikować bogom za oyczyznę: owóż Antipena córki śmierć ſobie zadały, na uproſzenie bogów wybawienia miaſta z rąk nieprzyiacielſkich.

Andromaka. Etiona króla Thebańſkiego corka, żona Hektora, matka Aſtianaxa. Po zburzeniu Troi doſtała się Pirrhuſowi, który ią z ſobą do Epiru ſprowadził, i wziął za żonę. Po śmierci Pirrhuſa, poſzła za Helena ſyna Priamowego. Pierwſzego męża ſwego Hektora niezmiernie kochała, będąc po nim wdową, z wielką pochwałą uſtawicznie go wſpominała, i w Epirze wſpaniały mu grob wyſtawiła, co było okazyą i zazdrości, i umartwienia dla tych wſzyſtkich, którzy się o iey przyiaźń ſtarali. Zgoła mówiąc, nigdy zapomnieć nie mogła Hektora i Aſtianaxa.

Andromeda. Cefeuſza króla Etiopii, i Kaſſiopei córka: tyle miała zuchwałości, iż w urodzie przenoſiła się nad Junonę i Nereidy. Juno rozgniewana, rozkazała Nereidom, aby ią przykuły do ſkały nad morzem, aby ią tam ſtraſzydło morſkie pożarło. Perſeuſz na Pegazie mimo owę ſkałę lecąc, poſtrzegł Andromedę łańcuchami przykutą, i oraz ſtraſzydło morſkie z głębi wychodzące, i iuż iuż na pożarcie iey paſzczę otwieraiące: wnet zaſtanowił się, i owego dziwotwora przez pokazanie głowy Meduzy, w ſkałę obrócił, Andromedę od śmierci i łańcuchów uwolnił, ſtrapionemu oycu z niewymowną pociechą oddał. Ociec zaś przez wdzięczność uwolnioney od śmierci córki, dał ią ſwemu uwolnicielowi za żonę, *patrz* Antigona, córka Laomedona. *Ovid.*

Androfonos. Znaczy: *zbóyczynę*. Teſſaliyczykowie tak nazywali Wenerę, bo ona powietrzem wielu ludzi w kraiu ich wygubiła, mſzcząc się za Lais zamordowaną w kościele iey poświęconym.

Andros, albo Andrus. Syn Eurymaka, od ſwego imienia

nazwał wyſpę Andros. Tegoż imienia był ſyn Aniuſza.

ANEMON, *patrz* Adonis.

ANEMOLIS. Znaczy tego, *co uśmierza wiatry:* ten tytuł dawano Palladzie.

ANGELIA. Córka Merkuryuſza, bo i ociec nazywał ſię *Angelus*, to ieſt Poſłaniec. Syn ieden Neptuna nazywał ſię także Angelus.

ANGENONA. Bogini, do której uciekano ſię w chorobie, nazwaney *Skwinancya*, co znaczy choroba końſka w krzyżach.

ANGERONA. Bogini milczenia: albo (iak inni rozu mieią) bogini rozkoſzy, taż ſama, co Volupia: święta na cześć teyże bogini nazywano *Angenorales*.

ANGUIPEDES. Dziwotwory, których czołgania ſię podobne były do czołgaiących ſię wężów. Owidyuſz daie te nazwiſko olbrzymom Jowiſza, z nieba ſtrącić uſiłuiącym.

ANGUITIA, albo Angitia. Córka Eeteſa, a ſioſtra Medei.

ANGUIFER, *patrz* Ofieus.

ANIENUS. Bożek rzeki Anis.

ANIGRIDES. Nymfy rzeki *Anigrus:* o nich powiadano, iakoby miały moc nadania ſwoiey wodzie, przymioty wcale przeciwne naturalnym.

ANIMALES. Tak zwano duſze tych, których po śmierci między bogi poczytywano, *Animales Dii*.

ANITIS. Toż ſamo, co Anaitis.

ANIUS. Król wyſpu Delos, i naywyżſzy kapłan Apollina, miał trzy córki, którym Bacchus nadał oſobliwſzy dar przemienienia iedney iakieykolwiek rzeczy w inną, w iaką tylko chciały, a to za dotknięciem ſię ręką: i tak iedna z nich gdy chciała, aby woda przemieniła ſię w wino, dotknęła ſię wody, i tak ſię ſtało; druga naprzykład dotknęła ſię kamienia chcąc mieć chleb, wnet to było; trzecia oley miała, zboże miała, inne potrzeby wſzyſtkie miała: zielſka, drewna, piaſku, i innych iakichkolwiek rzeczy dotykaiąc ſię. Agamemnon wyprawuiąc ſię na oblężenie Troi, chciał ie przymuſić z ſobą na tę wyprawę: mniemaiąc, iż ſię bez magazynów obeydzie maiąc w obozie ſwoim tak cudowne ſzafarki. Lecz Bacchus, do którego one uciekły ſię, aby ie zachował od tey podróży, przemienił w gołąbki.

ANKARIA. Bogini, której wzywano pomocy przeciwko naiazdom nieprzyiacielſkim.

Ankarius, *patrz* Anchialus.

Ankales. Bogowie i boginie ſług, ſłużebnic, niewolników, &c. Tak zaś nazywano ich od ſtarodawnego ſłowa łacińſkiego *anculari*, ſłużyć.

Anna Perenna. Bogini zawiaduiąca latami w mieſiącu Marcu, wielkie iey cały Rzym ofiary czynił. Niektórzy rozumieią, że ta bogini taż ſama ieſt, co Luna xiężyc: inſi utrzymuią, że przez nią znaczy ſię Themis, albo Jo, albo iedna z Atlantyd Nymf, które małego karmiły Jowiſza: albo naoſtatek Nymfa rzeki Numicius taż ſama, co ſię inaczey nazywa Anna, ſioſtra Didony. *Ovid. w Faſt. patrz* Anna.

Anna. Pigmaliona i Didony ſioſtra, wraz z Didoną do Afryki puściła ſię, a po iey śmierci przenioſła ſię do Malty: ztamtąd chciał ią Pigmalion do ſiebie ſprowadzić, lecz ona do Włoch przenioſła ſię, tam zaſtała Eneaſza, który ią z wſzelką ludzkością przyiął: wkrótce Lawinia powzięła do niey nienawiść, i zamyślała ią zgubić: o czym Anna będąc przeſtrzeżona od ſwoiey zmarłey ſioſtry Didony we śnie, uciekła w nocy od Eneaſza, i w rzekę, nazwaną Numicius, ſamo chcąc wſkoczyła, gdzie ſię przemieniła w Nymfę. *Vir. Ov.*

Annona. Bogini żywności i obfitości.

Anobreth. Nymfa iedna z żon Saturna, matka Jehoud.

Anogon. Syn Kaſtora i Ilairy.

Anosia. Znaczy *niemiłoſierna*: te nazwiſko dawano Wenerze dla tey ſamey przyczyny, dla którey i *Androfonos* nazywano ią, *patrz* Androfonos.

Antaea. Toż ſamo, co Antia.

Antandros. Miaſto portowe w Frygii, gdzie Eneaſz w okręt wſiadłſzy puścił ſię do Włoſkiey ziemi.

Anteus. Sławny olbrzym, ſyn Neptuna i ziemi: oſiadł umyślnie w laſach, i dzikich mieyſcach Libiyſkich, aby tam iak naywięcey mógł zbiiać podróżnych: obiecał bowiem Neptunowi z ludzkich głów wyſtawić kościół. Herkules napadł go, i potykaiąc ſię z nim, trzy razy go o ziemią uderzył, ale to mu nic nie ſzkodziło, i owſzem za każdym o ziemię uderzeniem więcey ſił nabywał, bo matka ziemia więcey mu coraz mocy przy złączeniu ſię z ſobą dodawała. To poſtrzegłſzy Herkules, iuż go nie rzucał o ziemię, ale podniółſ na powietrze, gdzie oſłabionego do razu udułił. Niektórzy poetowie piſzą, że Anteuſz był

królem Pigmeyczyków. Tegoż imienia było bożyſzcze, tak nazwane od miaſta *Antium* we Włoſzech, w którym mu oſobliwſzą cześć oddawano, niektórzy rozumieią, iż to był poſąg Rhei. W Horacyuſzu te imie zdaie ſię toż ſamo znaczyć, co Fortuna. *Apoll. Hor.* Takiegoż imienia była iedna niewiaſta, nazwiſkiem Stenobea, *patrz* Bellerefont.

ANTELIUS. Jeden z bogów Ateńſkich. Były także geniuſze, których czczono pod imieniem *Antelii Demones.*

ANTENOR. Xiążę Troiańſkie: o nim piſzą, iakoby był ſwoiey oyczyzny zdraycą, i przechowywał w domu ſwoim Uliſſa. Ten po zburzeniu Troi udał ſię do tego kraiu, gdzie miaſto Padwa leży, on (iak mniemaią) tego miaſta był fundatorem. Synowie iego byli ci: Archilok, Atamantes, Laodiceus, Achelaus, Antheus, i inni. *Virg. Hom.*

ANTEROS. Bożek przeciwny Kupidynowi: ſyn Wenery i Marſa, iak niektórzy mniemaią. Mars pewnego czaſu uważaiąc, że Kupido nic nie podraſta, pytał ſię bogini Themis o przyczynę, ta mu odpowiedziała, dla tego, iż nie ma żadnego przy ſobie rowienniką, z którymby w wzroście emulował. Owóż Anteros ſpłodzony, z którym Kupido w kompanii zoſtaiąc, zaczął podraſtać. Maluią ich obydwóch w poſtaci dwóch dzieciuchów ſkrzydlaſtych, wydzieraiących ſobie palmę. *Nat. Com.*

ANTEVORTA. Bogini maiąca na pieczy pamięć rzeczy przeſzłych.

ANTHEUS. Syn Antenora, tego Paris niechcący zabił. Takoż nazywał ſię ieden z kapitanów flotty Eneaſzowey.

ANTESFORIE. Swięta na honor Prozerpiny.

ANTHESTERIE. Swięta na honor Bacchuſa w Atenach obchodzone; podobne bardzo do Saturnales.

ANTHIA. Sioſtra Priama, która Grekom doſtała ſię w niewolą. Takóż nazywała ſię żona Pretuſa.

ANTHION. Studnia, przy którey Ceres w poſtaci ſtarey baby ſiedziała, będąc zmordowaną ſzukaniem ſwoiey córki: Celuſa córeczki zaſtawſzy ią na pomienionym mieyſcu, do ſwoiey matki zaproſiły, i zaprowadziły ią.

ANTHIOPE. Królowa Amazonek, którą Herkules zwyciężył, i w niewolą wziął: darował ią potym Thezeuſzowi.

ANTHIUS. Znaczy *rumianego*, co ſłuży Bacchuſowi.

ANTIA. Żona Preta.

Antias, albo Antea. Bogini czczona w mieście *Antium*. Niektórzy rozumieią, iż to była Fortuna.

Anticyra. Wyſpa nie daleko Peloponezu, gdzie bardzo wiele roſło ciemierzycy.

Antifates. Król Leſtrygonów.

Antifus. Syn Priama, zabity od Agamemnona.

Antigona. Edypa króla Thebańſkiego, i Jokaſty córka: ta chcąc oddać oſtatnie uſługi bratu ſwemu Polinicesowi, przeciwko zakazowi Kreonta tyrana, ſekretnie pochowała braciſzka: dowiedział ſię tyran, wrzucić ią do więzienia, i głodem umorzyć rozkazał: ona poprzedzaiąc okrutne zgonu ſwego momenta, ſama ſię uduſiła. Hemon nieiaki maiący ią poiąć za żonę, nad trupem iey puinałem śmierć ſobie zadał. Córka Laomedona takież miała imie, o niey to ieſt, iż ſię w urodzie przenoſiła nad Junonę, za co w bociana przemieniona zoſtała, *patrz* Kaſſiopea.

Antiklea. Córka Diokleſa, a matka Uliſſa. Piſzą o niey baieczni dzieiopiſowie; że nim Laertes poiął ią za żonę, Sizyfus ſyn Eola w śiſley z nią żył przyiaźni; przeto rozumiano, iż Uliſſes bardziey był ſynem Sizyfa, niż Laerta. *Ov.*

Antilok. Neſtora i Eürydyki ſyn, wraz z oycem na oblężenie Troi poſzedł, gdzie od Memnona ſyna Jutrzenki zginął. *Hom.*

Antinous. Jeden z zalotników Penelopy, którego Uliſſes na uczcie zabił. Także nazywał ſię faworyt Adryana ceſarza, między bogi od niego policzony.

Antitees. Geniuſze złośliwe, które ſię tym iedynie bawiły (iak mniemano) aby ludziom wyrządzały złości, albo ich zwodziły. *Arnob.*

Antium. Miaſto we Włoſzech ſławne niegdyś kościołem poświęconym Fortunie.

Anubis. Bożek Egipſki, tego Egipcyanie w poſtaci pſa czcili: iedni piſzą, że to był ſyn Ozyryſa bożka, drudzy, że Merkuryuſza, inſi rozumieią, iż to ſam był Merkuryuſz, *patrz* Teutates.

Anxur, albo Anxurus, Anxyrus, Axurus. Pod tym imieniem Jowiſza w Kampanii czczono, a oſobliwie w mieście Wolſków, nazwanym *Anxur. Virg. Scal.*

Aon. Neptuna ſyn; dla pewnych okiczności muſiał uchodzić z Apulii, do Boecyi zaſzedł, i na górach kraiu tamteyſzego oſiadł, przeto nazwane były góry Aońſkie, które potym poświęcone były Mu-

Antigona ob. tab. [illegible] Antynous ob. Antikl[illegible]

zom: dla tey przyczyny Muzy nazywaią ſię inaczey, Aonides, albo iak Auſonius poeta nazywa, *Beotia Numina*. Beockie bożyſzcza: to ieſt od kraiu, w którym te góry Aonſkie znaydowały ſię, i od których cały kray w okolicy nazywa ſię Aonia. *Virg. Claud. Ovid.*

AONIDES, *patrz* Aon.

AONIA, *patrz* Aon.

AORAZIA. Znaczy *niewidzialność*, przymiot pogańſkich bożków, od ſamych pogan uznany.

AORNOS. Toż ſamo, co Avernus. Sławne iezioro w Kampanii, z którego przeraźliwe wybuchały exhalacye, i dla tey przyczyny poetowie nazwali go wſtępem, czyli przyſionkiem piekielnym.

APATURIA. Minerwy nazwiſko, a czaſem i Wenerze daie ſię.

APESANTIUS. Nazwiſko Jowiſza, wzięte od Appeſas góry w Nenzei iemu poświęconey.

APH, *ſzukay* Af.

APIS. Syn Nioby, cały obiął Egipt, i tak łaſkawie rządził, iż go ludzie za boga mieli: czczono go po śmierci w poſtaci wołu, przeto, iż on w tey poſtaci pod czas woyny ſtraſzney olbrzymów z Jowiſzem ukrywał ſię: a raczey podobno dla tego, iż on pierwſzy uławił rolnictwo zażywaiąc wołu do pługa na ſprawienie roli: tenże bożek inaczey nazywał ſię Oſiris i Serapis.

APOBOMIE. Swięta, pod czas których ofiary nie na ołtarzach, ale na ziemi palono.

APOLLO. Jowiſza i Latony ſyn, Diany brat. On ſłońcem, czyli Febuſem nazywał ſię na niebie: bo światło ſłoneczne wozem ſzczerozłotym, i końmi czterema ogniſtemi od wſchodu do zachodu obwoził. Na ziemi poſpolicie nazywano go Apollinem. Miano go za bożka wierſzopiſtwa, muzyki, i innych umieiętności. W zgromadzeniu Muz on prezydował, z niemi rad przebywał na górach Parnaſie, Helikonie, Pieru, albo przy ſtrumykach Hipokrenie, Permeſſie, gdzie i koń Pegaz nayczęściey ſię paſał, którego Apollo i Muzy do podróży zażywali. Gdy Jowiſz Eſkulapiuſza za wſkrzeſzenie Hippolita piorunem zabił, Apollo mſzcząc ſię śmierci iego, iako właſnego ſyna, Cyklopów za ukucie piorunów dla Jowiſza, pozabiiał. Jowiſz rozgniewany, wygnał Apollina z nieba. Wygnaniec bożek na ziemi do nieſzczęsliwey ſtrącony kondycyi, ſpoſobu życia ſzukał; owóż przyſtał do Admeta króla Theſſalii do paſania bydła za paſtucha. Trafi-

ło mu ſię raz ſtado wołów paſącemu, iż Merkuryuſz, mimo wſzelkiey Apollina pilności, ukradł mu kilka ſztuk: poſtrzegł wkrótce Apollo ſzkodę, a bardziey figiel, i gdy od złodzieia odbić zabierał ſię, porywaiąc ſię czymprędzey do ſwego ſahaydaku, aż oto z zadumienia iak wryty ſtanął, gdy ani łuku, ani ſtrzał, ani żadnego przy ſobie nie znalazł oręża, bo Merkuryuſz to wſzyſtko kſztałtnie z iego bark nawet pozdeymował: owóż w żart i śmiech całą rzecz obrócili, i w dobrey harmonii zoſtali. Tenże bożek ſprzykrzywſzy ſobie ſłużbę u Admeta, udał ſię do Laomedona, u którego wraz z Neptunem naiął ſię do robienia cegły, i wyſtawienia murów w około Troi; a gdy przyſzło do zapłaty za całą robotę, według umowy; pokrzywdzeni od niego zoſtali, bo zgodzoney zapłaty nie odebrali, *patrz* Laomedon. Po potopie Deukaliona, gdy wody opadły, z mułu od powodzi naniesionego i wilgoci, urodził ſię ſtraſzny wąż, który bardzo ſzkodził, i wſzyſtko śmiertelnym iadem zarażał; tego Apollo zabił, ſkórę z niego zdiął, i nią trzy-nóg, czyli ſtołek o trzech nogach obić kazał: na takim ſtołku, czarownica, czyli xieni Apollina ſiedząc, wyroki, i iakieś niezrozumiane, czyli pełne taiemnic proroctwa, prawiła. Mieyſca wſławione odpowiedziami Apollina, były te znacznieyſze: Delfy, Delos, Klaros, Tenedos, Cyrrha i Patara. Naywſpanialſzy, i naybogatſzy kościół w Delfach miał ſobie zbudowany. Nymfy, do których był z oſobliwſzym affektem, ſą te: Hyacintha, Leukothea, Cyparis, Klitia, i inne niektóre. Pewnego dnia uganiaiąc ſię za Dafne Nymfą, a nie mogąc iey dogonić, odmienił ią w laur, z którego wieniec ſobie na głowę uwił. Kogut, iaſtrząb, oliwa temuż bożkowi były poświęcone, bo niektóre konfidentki iego odmieniły ſię w pomienione rzeczy. Malarze i ſnycerze wyobrażaią go poſpolicie w poſtaci młodziana z włoſami blondynowemi, ſpadaiącemi na barki, trzymaiącego lutnią, a przy nim leżące inſtrumenta, ſłużące do rozmaitych umieiętności, albo ſiedzącego na wózku złotym, głowę promieniami otoczoną maiącego, i czterma końmi ogniſtemi obieżdżaiącego znaki niebieſkiego Zodyaku. *Ovid.*

Apomyus. Nazwiſko Jowiſza, wzięte od mocy i władzy: którą ma nad muchami.

Apona. Zrzódło we Włoſzech bliſko Padwy: ſtaroży-

tność nieomylne prognoſtyki z pewnych znaków tego źrzódła wnoſiła, a zatym iakieś mu bóſtwo przypiſowała.

APORRINA, *patrz* Adporrina.

APOSTROFIA. Pod tym imieniem wzywano na pomoc Wenery, gdy do niey proźby zanoſzono o uwolnienie z iakiey paſſyi.

APOTHEOSIS. Obrządek pogańſki, który ſprawowano, policzaiąc iakiego znacznego męża, albo rycerza między bogi.

APOTROPEENSES. Tak nazywano bogów, gdy ich proſzono o odwrócenie iakiego nieſzczęścia nieuchybnie naſtąpić maiącego, *patrz* Averrunkus.

APPIADES. Nazwiſko wſpólnie ſłużące Palladzie i Wenerze, wzięte od kościoła tym dwóm boginiom poświęconego w Rzymie, bliſko wód Appiyſkich. *Cic. Ovid.*

AQUARIUS, *patrz* Wodnik.

AQUILO. Wiatr północny potężny i zimny: o nim poetowie baią; iakoby był zrodzony z Eola i Jutrzenki: wyrażaią go z ogonem ſmoczym, z włoſami białemi i rozczochranemi.

ARACHNE. Bardzo doſkonała przędka i haftarka: ta pewnego czaſu chlubić ſię śmiała, iż daleko lepiey, niżeli ſama Minerwa przędzie i haftuie: bogini rozgniewana popſuła iey warſztat, całą robotę w paięczynę, a ſamą robotnicę, zuchwałą Arachne, odmieniła w paiąka.

ARACYNTHA. Miaſto w Beocyi. Tegoż imienia była góra w Achaii.

ARATEES. Swięta na cześć Arata rycerza Greckiego, między bogi poczytanego za pognębienie i uprzątnienie z kraiu tyranów.

ARBITRATOR. Nazwiſko Jowiſza.

ARCESILAS. Jeden z bohatyrów Boeckich znayduiący ſię przy oblężeniu Troi.

ARCESIUS. Syn Jowiſza, a ociec Laerta.

ARCHEGENETES, Aigenetes, albo Archegetes. Znaczy *pryncypała*, *początek*. Te tytuły dawano Apollinowi i Herkuleſowi, a Minerwę nazywano Archegetis.

ARCHEMOR. Likurga króla Nemeyſkiego ſyn. Tego w pieluchach będącego piaſtunka na pſzczelniku (*tak* nazwanym zielu) położyła i odeſzła; aby przeieżdżaiącym xiążętom i rycerzom na oblężenie Thebów proſzącym o wodę, pokazała źrzódło. W tym wąż iadowity zoſtawione dziecie ukąſił,

z czego zaraz umarło. Xiążęta na krzyk i lament piaſtunki zabili węża: z tym wſzyſtkim Likurgus piaſtunkę na śmierć ſądzić kazał za niedozór dziecięcia. Argienſowie ujęli ſię za nią, wzięli tę ſprawę na ſiebie, bronili iey wſzelkiemi ſpoſobami, i tak przy życiu była za ich pomocą zachowana. Na pamiątkę tego przypadku poſtanowiono igrzyſka, nazwane Nemeyſkie, które ſię odprawowały co trzy lata; tam którzy ſię naylepiey popiſywali, przebierali ſię w żałobę, i na głowie noſili wieniec uwity z ziela pſzczelnik zwanego.

ARCHIGALLUS. Znaczy *pryncypała Gallów*, to ieſt naywyżſzego popa Cibeli bogini.

ARCHILOCHUS. Poeta, wynalazca pewnego rodzaiu wierſzy, nazwanych *Jambus.* O nim piſzą, że takowemi wierſzami do żywego dogryzł pewnemu Likambowi, za to, iż mu obiecawſzy ſwoią córkę za żonę, odmówił, i za innego wydał: Likamb nowomodnemi wierſzykami wyſzydzony, z rozpaczy i złości umarł, albo (iak inni piſzą) obwieſił ſię. Archilocha po nieiakim czaſie w pewney okazyi zabito. Powiadaią, że bożek w Delfach odezwał ſię, i zganił zabóycom tę ſprawkę, bo go eſtymował dla wielkiego rozumu. Był rodem z wyſpu Paros, albo (iak inni piſzą) Parium w Mizyi. *Horod. Cic. Aul. Gal.*

ARCHITIS. Aſſyryiczykowie pod tym imieniem czcili Wenerę.

ARDALIDES. Nazwiſko Muz, wzięte od Ardaluſa, ſyna Wulkanowego, wynalazce piſzczałki.

ARDEA. Miaſto w Latium zbudowane od Danae. Ta według powieści Owidyuſza, w płomieniach zgorzała, a od bogów przemieniona zoſtała w czaplę.

ARDUENNA. Nazwiſko Diany, wzięte od kniei u Gaulów, zwaney dotąd *Ardenne.*

AREOPAG. Sławny Trybunał Ateńſki. Imie to ſkłada ſię z ſłów Greckich, znaczących *miaſteczko Marſa:* na tym albowiem mieyſcu Mars był pozwany przed ſąd dwunaſtu bogów, i tam uznany za niewinnego, to ieſt: bynaymniey nie wchodzącego do zabóyſtwa, o które był przed ten ſąd zapozwany.

ARES. Tak Grecy nazywali Marſa: bo ten termin Ares, znaczy *potyczkę, ranienie, &c.*

ARESTOR. Toż ſamo, co Ariſtor.

ARETA. Żona Alcinouſa króla Feacienſów.

Arcithenens ob. [illegible]
Arethusa ob. [illegible]
Arestorides ob. [illegible]

ARETUSA. Diany towarzyszka: odmieniła się w żrzodło, wtedy, gdy Alfeus za nią pędził, chcąc ią złapać. Taż sama Nymfa wyiawiła Cererze, że Prozerpinę, iey córkę, Pluto porwał. Pomienione żrzodło z Aretuzy przeistoczone, płynie w Sycylii, i łączy się z rzeką Alfeus. Tegoż imienia była iedna z Hesperyd. *Ovid. w xięd. Przem.*

AREUS, albo Areius. To iest woiownik, albo ten, któremu się modlą, supplikuią. Ten tytuł dawano Jowiszowi, Minerwie, &c.

ARGANTHONIS. Żona Rhezusa: tak się rozbolała opłakuiąc śmierć iego, dowiedziawszy się, iż przy oblężeniu Troi zginął, iż wkrótce z ciężkiego żalu sama umarła.

ARGE. Mymfa, którą Febus przemienił w Łanią. Także nazywała się iedna z córek Jowisza.

ARGEUS. Syn Pelopa: tegoż imienia był ieden przyiaciel Herkulesa.

ARGEES. Rozmaite pirzaie w Rzymie tym terminem nazywały się, zwłaszcza te, które Numa poświęcił bogom. Tym także wyrazem nazywano małe bałwany, iak lalki robione z sitowia na podobieństwo ludzi, które mniszki Westalne z dziwnemi obrządkami rzucały w rzekę Tyber.

ARGENTINUS. Bożek należący do pieniędzy srebrnych, syn to był Eskulana.

ARGES. Imie iednego Cyklopa. *Aoll.*

ARGIA. Adrasta córka, a żona Polinicesa: ta szukaiąc zmarłego męża swego ciała, aby mu ostatnią oddała usługę przez obrządek pogrzebowy, rozgniewała tyrana swoią ku mężowi uczynnością., który ią wraz z iey siostrą nielitościwie zamordować kazał. Owóż po śmierci przemieniła się w żrzódło, także nazwane Argia.

ARGIENNA. Nazwisko Junony, wzięte od miasta Argos, gdzie była czczona.

ARGIFONTES. Przezwisko dane Merkuriuszowi na pamiątkę zabitego od niego Argusa, *patrz* Argus.

ARGIOPE. Imie pewney Nymfy.

ARGO. Okręt Argonautów, w którym Jason wraz z xiążętami Greckiemi płynął do Kolchidy na odebranie złotego Runa. Niektórzy piszą, iż to był naypierwszy na świecie okręt, którym się ludzie odważyli puszczać na szerokie morze: nazwany zaś był *Argo* od imienia swego wynalazce i budowniczego *Argusa*, który pierwszy wynalazł sposób pływa-

nia ftatkiem po morzu, i fam zbudował go z drzewa fprowadzonego z lafu Dodony.

ARGOLIDA. Prowincya Peloponezu.

ARGON. Alceufza fyn, ieden z Heraklidefów.

ARGONAUTY. Nazywali fię ci wfzyfcy xiążęta Greccy, którzy w kompanii z Jazonem płynęli na odzyfkanie złotego Runa: tak zaś nazwani byli od fwego okrętu, *Argo* imieniem.

ARGOS. Miafto ftołeczne Argolidy prowincyi w Peloponezie.

ARGUS. Areftora fyn. O nim powiadaią, że miał fto oczów, któremi na przemiany fpał i czuwał: to ieft, gdy pięćdziefiąt oczami otwartemi i patrzącemi czuwał, drugiemi pięćdziefiąt zawartemi fpał. Juno powierzyła mu była ftraż krowy, nazwaney Jo, w którey Jowifz miał upodobanie. Merkuriufz od Jowifza namówiony, wdziękiem fwoiey pifzczałki uśpił Argufa, że na wfzyftkie fto oczy fmaczno zafnął, a widząc dobrze uśpionego, zabił. Juno w żalach z ftraty ofobliwfzego, bo ftoocznego ftróża przemieniła go w pawia, i ten rodzay ptaftwa wzięła pod fwoią protekcyą. Takimże imieniem nazywał fię Architekt, fyn Polyba, który wynalazł okręt od imienia fwego, zwany Argo. Tegoż imienia był pewny Jowifza i Niobe fyn, krol Argos, który pierwfzy zaczął uprawiać pola do zafiewów, i wprowadzać do kraiu fwego rolnictwo. Grecy nazywaią fię Argami, czyli od tego króla, czyli też od miafta Argos nayznacznieyfzego w Peloponezie.

ARGYNNUS. Młody Greczyn, kąpiąc fię utonął, Agamemnon wielce go żałował, iako fwego naywiękfzego kochanka: przeto na iego pamiątkę wyftawił kościół, pod tytułem Wenery Argynnis nazwaney. *Prop.*

ARGYRA. Nymfa Theffalii, z mężem fwoim Sylenem w niezłamanym nigdy małżeńfkiey miłości przymierzu, na przykład wfzyftkich małżonków żyła. Mąż Sylen, gdy fię widział być blifkim ftraty dożywotniego przyiaciela kochaney Argyry, fechł z żalu. Venus lituiąc fię nad żałofnym obydwóch małżonków rozftaniem fię, przemieniła Sylena w rzekę, a Argyrę w żrzódło: które tak, iak Alfeus z Aretuzą, z fwoim fię łączy Sylenem. Wkrótce atoli Sylenus rzeka oderwała fię od Argyry, na znak, iakoby iuż iedno o drugim zapomniało. Jakoż od owego czafu doświadczono, iż

Argolid. ob. Argos

woda z tey rzeki ma to do ſiebie, iż ktokolwiek affektem unoſzący ſię z niey piie, albo ſię w niey kąpie, zapomina ſwego kochania, i ukochaney oſoby.

Ariana, albo Ariadna. Minoſa króla Kreteńſkiego córa: tak ſobie z nadobney miny podobała Theſeuſza, który był deſtynowany iść do Labiryntu na pożarcie Minotaurowi ſtraſzydłu, iż go nauczyła ſpoſobu ſzczęśliwie wyiścia z tak fatalnego mieyſca. Na ten koniec dała mu kłębek nici, aby znaczył ſobie drogi, któremi iść będzie na pożarcie do okrutnego monſtrum, ażeby nazad, ieżeliby ſzczęśliwie pokonał ſtraſzydło, trafić mógł po nici. Powiodło mu ſię pomyślnie, zabił Minotaura, wyſzedł ſzczęśliwie za znakami nicią poczynionemi, i namówiwſzy ſię z Ariadną, wraz z nią w kompanii uciekł, i popłynął do ſwoiey oyczyzny. Atoli nie doprowadził iey do domu: bo wyſadziwſzy ią na wyſpę Naxos, zdradliwie porzucił, i odiechał. Ona długo opłakiwała ſwoie nieſzczęście i niewdzięczność Theſeuſza, naoſtatek z rozpaczy zoſtała xienią i żoną Bachuſa. Ten bożek koronę iey przeniósł między konſtellacye niebieſkie. *Plut. Ovid. Cat. Prop.*

Aricia. Pallanta córka, *patrz* Pallantes.

Aricina. Nazwiſko Diany, wzięte od imienia laſu zwanego *Aricia* o kilka mil od Rzymu, gdzie iey cześć oddawano.

Ariman, albo Hariman. Bożek Perſki mniany za początek wſzyſtkiego złego na świecie. Podobno toż ſamo u nich znaczył, co u Greków i innych Pluto.

Arion. Sławny Lutniſta: ten płynąc raz na okręcie, poſtrzegł, że maytkowie na iego zmawiali ſię, aby go złupili z życia i maiątku, który u niego poſtrzegli: gdy nań więc porwali ſię, proſił ich o tę przynaymniey łaſkę, aby mógł cokolwiek na ſwoiey lutni przed śmiercią zagrać. Co gdy mu pozwolono, tak melodyinie grał, iż Delfiny z głębokości morſkiey wyſkakuiąc, otoczyły gromadą okręt, i ciekawie przyſłuchiwały ſię: wtedy Arion upatrzył porę, wyſkoczył z okrętu, i w tym ſamym razie ieden z Delfinów przyiął go na ſwóy grzbiet, doniósł ſzczęśliwie do brzegu, od zabóyców, i niebeśpieczeńſtwa śmierci uchował. Wyſzedłſzy ſzczęśliwie na ląd, udał ſię do Periandra, który ludzko Ariona przyiął, a dowiedziawſzy ſię o iego przypadku, za rozbóy-

nikami morſkiemi w pogoń poſłał, połapał, i ſurowo pokarał. *Hor. Phed. Plin.*

Aristeus. Apollina i Cirene ſyn, z oſobliwſzym był affektem i przywiązaniem do Eurydyki, ale ona nie miała do niego ſerca, i nie chciała z nim mieć żadney poufałości; uciekła wreſzcie od niego, a z Orfeuſzem w małżeńſkie weſzła śluby: lecz iak na nieſzczęście w ſam dzień weſela od iadowitego węża ukąſzona, nagle umarła. Nymfy żałuiąc niezmiernie śmierci Eurydyki, a przypiſuiąc okazyą całego tego nieſzczęścia natrętności Aryſteuſza, dla którey ona uciekać muſiała i ſzukać innego męża, wſzyſtkie mu pſzczoły przez zemſtę wybiły. Niezmiernie narzekał na ſwoią ſzkodę Aryſteuſz, zwłaſzcza, że oſobliwſze miał upodobanie w paſiekach. Strapionemu ſynowi poradziła matka, aby ſię udał do Prometeuſza, i radził ſię iego wyroku, iakby tę ſzkodę miał powetować. Z nienacka i gwałtownie zapytany bożek (tak bowiem z nim poſtępować należało) dał rezolucyą takową, aby Aryſteuſz przebłagał zmarłey Eurydyki cienie ofiaruiąc iey cztery krowy, i cztery woły. Gdy w lot około nakazaney krząta ſię ofiary, aż owo z wnętrzności zabitych na ofiarę bydląt, liczne pſzczół roie wylatuią. Aryſteuſz dla tego cudu między bogów po śmierci był poczytany, paſiecznicy i paſtuſi, iako własnego ſwego patrona czcili go, i kościoły na honor iego wyſtawiali. *Virg. Nat. Com.*

Aristenes, albo Areſthanas. Ow to paſtuch, który znalazł maleńkiego Eſkulapiuſza, gdy go właſna matka Koronis na górze Tilthion, bliſkiey Epidauru, porzuciła i odeſzła. *Panſ.*

Aristobula. Nazwiſko Diany.

Aristor. Syn Krotopa, a ociec Arguſa.

Arkadia. Część Peloponezu obſituiąca w paſtwiſka nayżyznieyſze. Mieſzkańcy wielkie mieli upodobanie w wierſzopiſtwie i muzyce, *patrz* Arkas.

Arkadius. Arkadyiſki bożek Pan.

Arkas. Jowiſza i Kalliſty ſyn, od iego imienia kray w Grecyi nazywał ſię Arkadya, z którey naywięcey baiek wychodziło. Znaydował ſię w niey rodzay oſłów bardzo roſłych. Obywatele, Satyra, to ieſt bożka leśnego imieniem Pan, naybardziey czcili: iakoż i on ſobie ten kray mocno był podobał, tak, iż z niego nigdy

Aristorides ob. Pan

nie wychodził. Arkas gdy trochę podroſł, myśliwcy prezentowali go Likaonowi dziadowi iego: ten z wielką przyiął go pociechą; lecz wkrótce potym, gdy Jowiſz był u niego w gościnie, Likaon chcąc ſię doświadczyć mądrości boſkiey w Jowiſzu, wnuka na ſztuki porąbać, i z iego ciała zamiaſt rozmaitego mięſa, ſtół potrawami zaſtawić kazał: ciekawy, czyli też bożek gość zgadnie, coby miał przed ſobą za zwierzynę. Jowiſz tylko co do ſtołu ſiadł, zaraz poznał, i rozgniewany o tak brzydkie okrucieńſtwo i głupią ciekawość, wnet Likaona w wilka przemienił; a Arkaſa ugotowanego w niedźwiedzia, którego przeniósł między gwiazdy, i bliſko matki Kaliſty oſadził, *patrz* podobnąż baykę o Atreuſzu, Pelopie, i Tereuſzu. Merkuryuſz nazywał ſię Arkas, bo rodem był z Arkadyi, czyli ztąd, że wychował ſię na górze Cyllenie w Arkadyi. *Ovid. Nat. Com.*

Armata Venus. Uzbroiona Venus. Lacedemonczykowie pod tym tytułem cześć boſką oddawali Wenerze, na pamiątkę zwycięztwa od niewiaſt otrzymanego nad Meſſenczykami.

Armifera Dea. Bogini z orężem, to ieſt Minerwa.

Armipotens. Nazwiſko Pallady, iako bogini woyny.

Arne. Xiężna Ateńſka, przemieniona była w niedopyrza, za to, iż chciała zdradzić ſwoią oyczyznę przez ſekretną zmowę z nieprzyiacielem Minoſem. Niektórzy rozumieią, że Arne toż ſamo ieſt, co Scylla córka Niza, i że tylko poetowie odmienili imie.

Arneus. Toż ſamo, co Irus. Tegoż imienia był ieden Centaurus.

Arrichion. Imie ſławnego Athlety, czyli Szermierza.

Arsinoe. Córka Nikokreona, w którey ſię Arceoſon niezmiernie zakochał; a widząc iey oziębłe ku ſobie ſerce, z rozpaczy umarł. Suchym okiem, i nieporuſzonym ſercem Arſinoe patrzała na pogrzeb Arceſona; za co ią Venus przemieniła w krzemień.

Artemis. Imie Sybilli Delfickiey, która ſię inaczey nazywa Dafne, *patrz* Sybilla.

Artemisia, *patrz* Mauzoleum.

Artemisie. Swięta na honor Diany, która ſię nazywała także Artemiſia.

Artimpasa. Scythowie, pod tym imieniem czcili Wenerę.

Arvales. Kompania dwunaſtu mężów, czyli popów, którzy ſię nazywali *Bracia Arva-*

les. Do nich należało mieć dozór ofiar na honor Cerery, które uroczyście czyniono na uproszenie dobrych urodzaiów. Dwa razy do roku święto i ofiary Cerery obchodzono, pod czas których w około zboża krążąc swoie obrządki sprawowali. Romulus ich postanowił.

ARVERIS. Toż samo, co Orus, syn Ozirisa i Isis.

ARUNCUS, *patrz* Averruncus.

ARUNTICES. Tego Bacchus na ukaranie za wzgardę świąt i obrządków swoich, przez gwałt tak upoił winem, iż straciwszy rozum, bezwstydnie z własną swoią postąpił córką, ta nie mogąc ścierpieć wziętego sobie honoru, nieszczęśliwego zabiła oyca.

ARUSPICES, albo Haruspices. Wróżkowie, zwłaszcza ci, którzy pod czas ofiar przypatruiąc się pilniey wnętrznościom zabitego bydlęcia, wróżyli o przyszłych rzeczach.

ASBOLUS. Nazwisko psa Akteonowego.

ASERA, albo Aseroth. Bożek Chananeyczyków.

ASFALION, albo Asfalius. Nazwisko te daie się Neptunowi: znaczy obrońcę.

ASIA. Nymfa, córa Oceana i Thetis, żona Jasseta; od iey imienia cała część ziemi nazywa się Azyą. *Virg.* Tymże imieniem nazywało się bagnisko w Libii, na którym straszna moc ptastwa wodnego różnego rodzaiu znaydowała się, naywięcey iednak żorawiów.

ASIMA. Bożyszcze czczone w Emath.

ASIUS. Nazwisko Jowisza, wzięte od miasta Ason na wyspie Krecie, gdzie miał dla siebie osobliwszą cześć. Także brat Hekuby nazywał się *Asius.*

ASKANIUS, albo Jalus. Eneasza i Kreuzy syn; tego oyciec ieszcze malenkiego po zburzeniu Troi wziął z sobą do Latium, gdzie potym przyszedłszy do lat, wybudował miasto Albę. *Virg.*

ASKALAFUS. Zrodzony z Acheronta i Nocy; oskarżył Cererę przed Minerwą, iż ważyła się zieść siedm ziarn iabłka granatu będąc w piekle, co się icy nie godziło. Przeto bogowie piekielni nie chcieli iey wydać Prozerpiny córki, po którą ona, szukaiąc wszędzie, do samego piekła zaszła była. Trzeba zaś wiedzieć, że Jowisz obiecał Cererze, że każe wydać z piekła nayukochańszą córkę iey Prozerpinę, ale z tą kondycyą, żeby nic nie iadła pod czas swoiey bytności w piekle. Ceres ciężkim głodem zmorzona, sekretnie ziarnkami z iabłka granatu posiliła się,

ieden tylko Aſkalaf przypadkiem doſtrzegł złamania nakazanego poſtu, i donióſł, mimo uſilney proźby Cerery, aby to w ſekrecie zachował, piekielney zwierzchności. Złością uwiedziona Ceres na Aſkalafa za wyiawienie ſekretu, porwała garść wody z Flegetontu, rzuciła na twarz Aſkalafa, i wnet przemieniła go w ſowę. Minerwa na przekorę Cererze wzięła tego ptaka pod ſwoią opiekę, iako ſwego nayważnieyſzego faworyta, który Minerwie o wſzyſtkim, co ſię w nocy działo, donoſił. *Ovid. w Przem.*

Askolie. Swięta uſtanowione na honor Bacchuſa: obchodzono ie po wſzyſtkich wſiach w Altyce. Obrządek ich taki był: trzeba było ſtanąć na ſkórze bydlęcey oliwą wyſmarowaney i nadętey, i podſkoczyć na ſtopę dobrą, aby znowu gładko bez zachwienia ſię na ſkórze ſtanąć, za co nadgroda przyzwoita wieśniakom dawana była; a ieśli kto upadł ſkacząc, śmiano ſię. Imie te Aſkolie, wzięte ieſt od ſkakania.

Asklepie. Swięta na honor Eſkulapiuſza.

Askra. Miaſto pod górą Helikonem, zbudowane od Oekaluſa wnuka Neptunowego. Heſiod częſto nazywa ſię Aſkreus, bo był rodem z tego miaſta. Powiadaią o nim: iakoby go Muzy porwały wtedy, gdy na gorze Helikon paſł ſwoie trzody.

Asop. Oceana i Thetis ſyn, którego Jowiſz w rzekę przemienił, iż mu zuchwale woynę wypowiadał, a to za affront uczyniony honorowi ſwey córki.

Asopis. Egina córka rzeki Aſopa, nazywa ſię *Aſopis.*

Asporena. Nazwiſko matki bogów, wzięte od góry Aſporenus, gdzie miała kościół ſobie wyſtawiony: a to bliſko Pergamu.

Assabinus. Tak Murzyni nazywali Jowiſza.

Assarak. Syn Troſa, a dziad Anchizeſa.

Astaroth, albo Aſtarte. Bożyſzcze Sydończyków. Mniemaią niektórzy, że te bożyſzcze iednoż ieſt, co Iſis: czczono go w poſtaci krowy, albo owcy.

Astebe, *patrz* Pigmalion.

Asteria. Sioſtra Latony, przemieniła ſię w przepiórkę uciekaiąc przed natarczywością Jowiſza.

Asterion. Jeden z Argonautów.

Asterius. Król Krety, ociec Minoſa.

Asterodia. Żona Endymiona, z którym miała zna-

czne potomstwo. Takoż iedna Nymfa nazywała się.

Asteropa. Jedna z Pleiad.

Astoropeus. Młody rycerz, którego Achilles pod Troią zabił wtedy, gdy z zapalczywości po zabiciu Hektora nie ochłonąwszy ieszcze z passyi, z nim się trefunkiem spotkał.

Astianax. Jedynak Hektora i Andromachy syn: był okazyą trosków przez nieiaki czas Greków po zburzoney Troi. Kalchas wieszczek radził im, aby tego młodego dziedzica państwa Troiańskiego z wieży zrzucili: bo swego czasu, gdy dorośnie, mścić się będzie śmierci oyca, i może o poprawie murów Troiańskich pomyśli. Ulisses pilnie go szukał, ale go pilniey ieszcze ukrywano; inne natomiast dano mu na stracenie dziecko, udaiąc, że to był Astianax. Matka zaś Andromacha uwiozła sekretnie synaczka swego do Epiru. *Virg. Nat. Com.*

Astilus. Jeden z Centaurów znaiący się na sztuce wieszczbiarskiey.

Astomes. Ludzie nie maiący gąb, według baiek poetycznych.

Astrabacus. Rycerz, Greczyn, wsławił się w Peloponezie.

Astrea. Córka Jowisza i Themis bogini sprawiedliwości: ta przez miłość narodu ludzkiego zstąpiła z nieba na ziemię, i z ludźmi przemieszkiwała pod czas wieku złotego: lecz potym, gdy zbrodnie ludzkie szerzyć się poczęły, porzuciła ziemię, powróciła do nieba, i osiadła między znakami Zodyaku niebieskiego pod imieniem Panny. *W Przem.*

Astreus. Jeden z tytanów, czyli olbrzymow, ociec wiatrów i zorża. Ten widząc, że iego bracia wypowiedzieli woynę Jowiszowi, uzbroił także przeciwko niemu swoie dzieci wiatry: lecz Jowisz pozanurzał ie w bezdenności wód. Astreusza samego herszta przykuł do nieba, i obrócił go w płanetę. Wielu atoli poetów na to zgadzaią się, iż Eolus, a nie Astreus był oycem wiatrów.

Astrosa. Jedna z Pleiad.

Astyalus. Troiańczyk, zabity od Neoptolema.

Astyanassa. Panna służąca Heleny. Także, iak i pani wsławiła się rozpustnym życiem.

Astydamia. Jedna z żon Herkulesa. Także żona Akasta nazywała się Astydamia.

Astymedusa. Powtórna żona Edypa: ta dzieci z pierwszey żony, iako macocha nie

lubiąc, prześladowała, i niewinnie przed mężem oſkarżała, aby do nich ſerce ſtracił.

ASTYNOMA. Córka Chryzeſa, *patrz* Chryſeis.

ASTYOCHA. Żona Teleſa. Takoż nazywała ſię matka Aſkalafa; i iedna z żon Herkuleſowych, z której narodził ſię Tleptolem, takież miała imie.

ASTYPALEUS. Syn Fenixa; od iego imienia iedna z wyſp Cykladów nazywa ſię. Apollinowi daie ſię czaſem nazwiſko *Aſtypaleus*, iż na wyſpie Aſtypalea miał ſobie zbudowany kościół.

ASTYRENA. Nazwiſko Diany, wzięte od rozmaitych mieyſc, na których cześć iey oddawano.

ASTYRIS. Nazwiſko Minerwy, wzięte od miaſta Aſtyra w Fenicyi, gdzie ią czczono.

ATA, albo Ate. Bogini złośliwa, której naywiękſze było ukontentowanie w nieſzczęście ludzi wplątać przez pomieſzanie w nich ſłuchu.

ATABYRIUS. Tak ſię nazywał Jowiſz na wyſpie Rhodus od kościoła ſobie zbudowanego na górze nazwaney *Atabyra*.

ATALANTA. Jaziuſza króla Arkadyi i Klimeny córka, żona Meleagra, zrodziła Parthenopę. Wielkie miała upodobanie w łowach: ona pierwſza trafiła, i poraziła dzika Kalidońſkiego, przeto Meleager dobiwſzy beſtyi, ſkórę z niey zdiętą, na znak iey naywiękſzey w tey mierze dzielności, darował iey; ona ieſzcze na ów czas nie była mu poślubioną. *Ovid. Nat. Com. Hyg.* Takimże imieniem nazywała ſię Scheneuſza córka, o którą wielu ſię xiążąt ſtarało, ale ociec przedſięwziął dobrać iey takiego męża, któryby ią w biegu przezwyciężył. Trzeba bowiem wiedzieć, że nikt iey w ſzybkości biegu wyrównać nie mógł. Obrał ſię przecie nieiaki Hyppomenes, który o królewnę konkurrować, i w biegu certować odważył ſię. Ten za radą Wenery na placu, gdzie ſię miał ubiegać z Atalantą do mety, tu i owdzie złote porozrzucał iabłka. Co gdy w biegu Atalanta poſtrzegła, zbieraniem ich opóźniła ſię, i dała ſię wyprzedzić od Hyppomeneſa, a tak według umowy muſiała póyść za niego. Potym Hyppomenes w lwa, a Atalanta w lwicę przemienieni zoſtali.

ATAMANTIS. Tak nazywa ſię Ino, albo Leukothoe żona Atamaſa. Owidyuſz tymże imieniem nazywa morze Jonſkie, bo Ino w te morze wſkoczyła.

ATAMAS. Król Thebów, *patrz* Ino, Melicert. O nim powiadaią poetowie, że gdy był przemieniony w rzekę, woda tey rzeki miała to do ſiebie, że na oſtatniey kwadrze można było w niey pochodnią zapalić.

ATERGATA, *patrz* Adad.

ATHENA, albo Athene. Tym imieniem Grecy nazywali Minerwę. Swięta na honor tey bogini nazywały ſię *Athenees.*

ATHENY. Miaſto ſtołeczne Attyki.

ATHOS. Sławna góra między Macedonią i Thracyą, gdzie Jowiſz oſobliwſzą miał cześć, przeto zwano go *Athous.*

ATHYR. Znaczy *noc i ciemności:* bożyſzcza to były Egipſkie.

ATLANTIDY. Imie piętnaſtu córek Atlaſa i Pleiony: też ſame inaczey nazywaią ſię, Hyades, Pleiades i Vergilie.

ATLAS. Olbrzym Jowiſza, i Klimeny ſyn. Temu Jowiſz zlecił był, aby ſwemi barkami podpierał niebo. Tenże pewnego czaſu z wyroków boſkich uſłyſzał, aby ſię ſtrzegł ſyna Jowiſzowego, co go nabawiło takiey melancholii i hipokondryi, iż odtąd nikogo do ſiebie nie chciał przypuścić. Perſeuſz zapuścił ſię był do niego, ale nie był przypuſzczo-tak, iak i drudzy; za ten afront mſzcząc ſię Perſeuſz, wſzyſtkie mu iabłka złote, lubo pod dobrą zoſtaiące ſtrażą, poobrywał i zabrał: a nie doſyć ieſzcze na tym maiąc, pokazał mu głowę Meduzy, na którą ſpoyrzawſzy Atlas, przemienił ſię w tak wyſoką górę, iż trudno iey doyrzeć wierzchołku. *Ovid.*

ATRACIA VIRGO, albo Atracis. Znaczy Hyppodamią, córkę Atraxa.

ATRAX. Król Etolii nazwał od ſwego imienia rzekę w Etolii płynącą, i obywatelów *Atracides.*

ATREUS. Pelopa i Hyppodamii ſyn. Okrutnie rozgniewany na brata ſwego Tieſta, iż z żoną iego miał potaiemną przyiaźń; wſzyſtkie iego dzieci ukrytą zdradą zwabiwſzy, pozarzynał, z ich ciał bankiet zgotować kazał, i nań brata ſwego Tieſta, o niczym nie wiedzącego, zaproſił. Na tak ſrogą i barbarzyńſką ucztę, ſłońce nawet (przydaią poetowie) patrzyć nie mogło, i nazad cofnęło ſię. Całe pokolenie Atreuſza ciężko za to było karane. Podobnież bayki o Tezeuſzu, Pelopie i Arkazie baiecznì dzieiopiſowie głoſzą.

ATRIDES. Tak nazywano ſynów Atreuſzowych, Agamemnona i Menelaſa.

Atropos. Imie iedney z trzech Park, to ieſt tey, do któ rey należało przecinać oſnowę życia ludzkiego.

Atys. Młodzian, rodem z Frygii, któremu Cybele powierzyła dozór nad ſwoiemi ofiarami, z tą kondycyą, aby czyſtość zachował, którą iey był poślubił. Lecz uwiedziony urodą Nymfy Sangaris, w któ rey ſię dziwnie zakochał, poprzyſiężony złamał ślub. Zreflektował ſię potym nad ſwoią ułomnością, i do takiey rozpaczy przyſzedł z utraty czyſtości poślubioney, iż ſię ſam trzebieńcem uczynił: Cybele przemieniła go w ſoſnę. *Ovid.* Tegoż imienia był ſyn Herkuleſa z Omfale Nymfy ſpłodzony. Jeſzcze ieden był Atys, którego Tydeuſz gotuiącego ſię na weſele z Ismeną córką Edypa, zabił. O pewnym ieſzcze Atys, *patrz* pod tytułem *Adraſtes.*

Aventyn. Jedna z ſiedmiu gór, na których ſię Rzym rozciąga.

Avernus. Bagniſko w Kampanii prowincyi Włoſkiey, poświęcone Plutonowi. Z niego tak ſmrodliwe, i zaraźliwe wychodziły exhalacye, iż rozumiano, że to było okno piekielne. Ptaki mimo te bagniſko przelatuiąc, padały i zdychały. *Virg. Lucr. patrz* Aornos.

Averrunkus. Bożek, do którego Rzymianie uciekali ſię w nieſzczęśliwych ſwoiey Rzeczypoſpolitey czaſach, mniemaiąc, że on naypotężnieyſzy był do odwrócenia wſzyſtkiego złego, i uczynienia wſzelkim fatalnościom końca. Nawet gdy innych bogów proſili o zachowanie od wſzelkich przeciwności, dawali im tytuł Averrunków. *App. Pacur.*

Auge, Augea, albo Auga. Córka Aleuſza: mieſzkała przez niejaki czas z Herkuleſem, bliſką będąc połogu, poſzła w las, i tam powiła ſyna, imieniem Teleſa. Ten przyſzedłſzy do lat, był u dworu Tethras króla Myzii, do którego wprzód Auge, uchodząc z domu zagniewanego oyca ſwego, udała ſię była. Teleſus nie znaiąc matki ſwoiey, akkomodował ſię, i ſtarał ſię o iey przyiaźń dożywotnią, zezwolenie nawet królowſkie na te ożenienie wyiednał był dla ſiebie. Lecz Auge zbraniała ſię póyść za mąż za człowieka nieznaiomego, poczytuiąc go za iakiegoś włóczęgę. A widząc w tey mierze niezbytą i od króla, i od iego ſamego natarczywość, umyśliła go, dla zbycia ſię wſzyſtkiego, zabić, i iuż iuż wykonałaby była ſwóy zamyſł, gdyby ią był wąż zabieraiącą ſię do wykonania zabóyſtwa nie za-

ſtraſzył. Ten przypadek dał im oboygu okazyą do rozmówienia ſię, i do zapytania ktoby on, a ktoby ona była: i tak przy wzaiemnym obiaśnieniu matka ſyna, a ſyn matkę poznał. *Eurip.*

AUGIAS. Król Elidy, zgodził ſię był z Herkuleſem, iż mu da w nadgrodę dzieſiątą część bydła, byle tylko on ſtaynie i obory iego obſzerne wychędożył. Dla nieźliczoney zaś mnogości bydła, tak wiele gnoiu w nich znaydowało ſię, iż powietrze zarażone śmiertelnym morem, ludziom groziło. Herkules zadoſyć czyniąc kontraktowi, rzekę Alfeus przez kanał przekopany obrócił na ſtaynie i obory Augiaſza, i oczyścił wſzyſtko należycie. Gdy przyſzło do upomnienia ſię o umówioną nadgrodę po ſkończoney pracy, Augias trudnić począł, i ſzukać pretextów niedotrzymania ſłowa. Rozgniewany Herkules, zabił krola wiarołomcę, a Fileuſza ſyna iego uczynił panem owey krainy. *Eraſm. Ovid.*

AUGUR, *patrz* Wieſzczek.

AULIDA. Port w Boecyi, do którego ściąganie ſię wſzyſtkich woyſk Greckich wyprawuiących ſię przeciwko Troi, był nakazany i wyznaczony. Cała owa kraina, i ſtołeczne miaſto, od portu imienia nazywały ſię także *Aulida.* Servius piſze, iż to była wyſpa. *Hom. Ovid.*

AULIS. Nazwiſko Minerwy, wzięte z Greckiego ſłowa znaczącego piſzczałkę, którey wynalazek niektórzy przypiſuią Minerwie. Także nazywało ſię miaſto *Aulis*, albo *Aulida.*

AULON. Syn Tleſimeny, rycerz w wielkim poſzanowaniu będący u Greków.

AURUNKUS. Toż ſamo, co Averrunkus.

AUSON. Ulifſa i Kallipſy ſyn, z ſwego kraiu przenióſł ſię, i oſiadł we Włoſzech, przeto od iego imienia ziemia Włoſka, nazywa ſię *Auſonia. Virg.*

AUSONIA, *patrz* Auſon.

AUSPICIUM. Znaczy wieſzczbę z piſku ptaków, alboli też z latania i dziobania wróżbę o przyſzłych rzeczach. Był to obrządek pogańſki, którym popi dochodzili woli ſwoich bogów.

AUSTER. Wiatr ciepły południowy zrodzony z Aſtreuſza i Herybei, według niektórych poetów. Więcey iednak autorów ieſt, którzy piſzą, iż on był Eola i Jutrzenki ſynem. Mieſzkał naywięcey w południowych gorących kraiach: czaſem tak dmuchał, iż okręty i miaſta palił.

AUTHE. Jedna z córek Alcynoi.

Autholeon. Hetman Krotoniatów; ten potykaiąc ſię pewnego czaſu z Lokryenſami, którzy mieli zwyczay próżne mieyſce zoſtawiać w pośrzodku ſwoich pułków, dla oſoby zmarłego Aiaxa rodem Lokryenſa: będąc tego rozumienia, że i po śmierci iego cień nie omieſzkiwa nigdy ſtawać do boiu, natarł ſilno na owe mieyſca: tam treſunkiem śmiertelnie porażony, tey był imaginacyi, że go umbra Aiaxa w pierſi raniła: iakoż z tey rany, do którey ſię przywiązała tak dzika fantazya, nigdyby ſię był nie wyliczył, gdyby był nie przebłagał ofiarami wſpomnioney umbry wielkiego bohatyra.

Autholik. Merkuryuſza i Chione ſyn; nauczył ſię od ſwego oyca tak ſztuczney kradzieży, że go ciężko można było doſtrzedz, bo od tegoż bożka miał ſobie nadaną moc w różne odmieniać ſię poſtaci, nawet rzecz kradzioną, i iakąkolwiek zdobycz, innym kſztałtem i poſtacią pokrywać. Doſtrzegł go iednak Siſiſus po znakach, które na podeſzwach kopyt ſwego bydła ſekretnie poczynił. Pogodzili ſię zatym z ſobą, i ściſłą zabrali przyiaźń; uczynił to Autolik z powodu córki ſwey, w którey Siſiſus zakochał ſię. *Ovid. w Przem.*

Automatia. Pod tym imieniem czczono Fortunę, iako bogini ſzczęścia, i pomyślnego treſunku.

Automedon. Nazwiſko woźnicy Achilleſa: ten po śmierci pierwſzego ſwego pana, przyſtał do Pyrrhuſa, za którym broń noſił. *Virg.*

Autumnus, *patrz* Jeſień.

Autonoe. Córka Kadma, a matka Akteona.

Auxesia, i Damia. Bożyſzcza w wielkim poſzanowaniu u obywatelów Trezenu, Eginy, i Epidauru będące.

Auxo, i Hegemone. Athenczykowie dwie tylko Wenerze gracye, czyli wdzięki przyznawali, i pod temi Auxo i Hegemone imionami czcili.

Axinomantia. Gatunek czarodzieyſtwa, w którym używano kamienia gagatku, albo Agatowego.

Axion. Syn Fegea, a brat Arſinoi, *patrz* Alkmeon.

Azan. Góra w Arkadyi, poświęcona bogini Cybele. Imie te nadane iey było od Azana ſyna Arkaſowego. Pierwſzy to był ten, na którego honor i pamiątkę pogrzebowe gry wymyślono i poſtanowiono.

Azesia. Nazwiſko Prozerpiny.

Azizus. Nazwiſko Marſa.

Azones. Tak ſię nazywali Bogowie poſpolici wſzyſtkim narodom.

B.

BAAL, *patrz* Bel.

BAAL-BERITH. Znaczy: *Bóg przymierza*. Tak Feniczykowie iednego z swoich bogów nazywali.

BAAL-GAD. Znaczy: *Bóg szczęścia*. Feniczyków bożyszcze.

BAAL-PEOR, Baal-Phegor, albo Belphegor. Bożyszcze bezecne Moabitów, toż samo znaczące, co Priap u Greków i Rzymian.

BAALTIS, albo Beltis. Bożek Fenicensów. Rozumieią niektórzy, że toż samo u nich znaczyło, co *Luna*, to iest Xiężyc.

BAAL-TSEPHON. Znaczy: *Bóg na straży*. Czarownicy Egipscy postawili byli tego bożka posąg na granicy Egiptu, czyli na puszczy, którędy żydzi z Egiptu wychodzić mieli, maiąc ufność, że ten bożek nie dopuści im wychodzić, a przynaymniey zaplątą im drogę.

BABAKTES. Nazwisko Bacchusa.

BABIA. Bożyszcze Syryiskie.

BABYS. Brat Marsiasza Satyra. Z tym Apollo chcąc sobie postąpić, iako i z Marsiaszem, Pallas za nim swoią wnie-sła instancyą, przeto mu darował.

BACCHANALIA. Swięta na honor Bacchusa, które z wszelką rozpustą obchodzono.

BACCHANTES. Tak się nazywały niewiasty, które Bacchusowi assystowały, gdy szedł na zawoiowanie Indyi, wszędzie one swoim okrzykiem opowiadały i głosiły iego zwycięztwa. Pod czas Swiąt zwanych *Bacchanalia* i *Orgia*, niewiasty poświęcone na usługi Bacchusowi, przybierały się w futra tygrysów, włosy nosiły rozczochrane, w ręku trzymały Thyrsy, to iest, laski okręcone liściem winnym i bluszczem, a po końcach przypięte szyszki sosnowe: także głownie rozpalone, albo zapalone pochodnie miały w ręku, i zniemi iak szalone tu i owdzie biegały, hukaiąc i wrzeszcząc przeraźliwemi głosami. *Eurip. Hyg. Nat. Com.*

BACCHEMON. Syn Perseusza i Andromedy.

BACCHIADES. Tak nazywała się iedna familia w Koryncie, ponieważ wyprowadzała swóy początek od Bacchii córki Bacchusa. Ta familia była wygnana z Koryntu, przeniosła się zatym do Sycylii.

Bacchis. Był to słońcu poświęcony byk, i wielce ſzanowany w mieście Hermonthis Egipſkim: na nim ſzerść była oſobliwſza, i wcale inaczey, iak zwyczaynie u bydlęcia leżała; ale naieżona ſtała, i maści cudney, i nigdy niewidzianey była.

Bacchus. Jowiſza i Semele ſyn, albo według innych, Prozerpiny. Euripides, Nikander, Orfeuſz, Cicero w xięd. *de Nat. Deor.* i wielu innych w opiſaniu tey bayki nie zgadzaią ſię. Więcey atoli baiecznych dzieiopiſów w ten ią ſposób opiſuią. Juno zawſze będąc zawiſnego ſerca przeciwko wſzyſtkim faworytkom Jowiſza, poſtrzegła, że iego kochanka Semele, zoſtawała w cięży, owóż pokrywaiąc zazdrość i złość ku niey, iakoby dobra iey przyiaciołka, radziła iey, aby proſiła Jowiſza, dla honoru i zupełnego ukontentowania, żeby ſię iey z całym, iak zwykł na niebie prezentował maieſtatem. Stało ſię łatwo, o co proſiła, otrzymała. Jowiſz z całą ſwoią pompą, i boſkim, iak zwykł w niebie maieſtatem, trzymaiąc w ręku pioruny, oddaie wizytę ſwoiey kochance Semele. Aż oto piorun iakimſi nieſzczęściem wypadł z ręku Jowiſzowych, trafił w Semele, i na mieyſcu trupem położył: z tegoż ſamego przypadku, nieſzczęſna Semele, przed czaſem Bacchuſa porodziła, którego czymprędzey Jowiſz porwał, i z żywota macierzyńſkiego wypadaiącego, do ſwego brzucha włożył, aby tak do czaſu dziewięciu mieſięcy mógł być donoſzony. W terminie Jowiſz wydaiąc Bacchuſa na świat, ſekretnie w ręce Ino iego ciotki oddał, ta o wychowaniu iego wielkie miała ſtaranie; a za pomocą Hiadów, Godzin i Nymf, wypielęgnowała go. Bacchus gdy do lat doſkonałych przyſzedł, zawoiował Indyą, zaſzedł do Egiptu, nauczył Egipcyan rolnictwa, zakładać i ſzczepić winnice, przeto go za bożka winnego miano. Skarał ſurowo Penteuſza, iż ſię ſprzeciwiał uroczyſtościom na honor iego poſtanowionym. Pokonał wſzyſtkich ſwoich nieprzyiaciół, i wyſzedł ſzczęśliwie ze wſzyſtkich niebeſpieczeńſtw i zdrad, które mu Juno nie przeſtała knować. Gniew tey bogini nietylko ściągał ſię do przyiaciołek Jowiſzowych, ale nawet do dzieci z nich zrodzonych. Pod czas woyny z olbrzymami, którzy śmieli ſzturmować do nieba, chcąc Jowiſza wypędzić, i uczynić ſię panami nieba; Bacchus w lwa przemieniwſzy ſię, olbrzymów

na poły rozdzierał, i tak ſtraſznym ſię uczynił, iż po Jowiſzu za naymocnieyſzego miano go boga. Wyrażano go czaſem z rogami na łbie, przeto, iż miał zwyczay w podróżach ſwoich przykrywać ſię ſkórą kozła rogatego; dla tego na ofiarę zabiiano mu kozła. Inni ofiary kozła, daią tę przyczynę, że ponieważ kozy naywięcey ſzkody robią w winnicach, ſłuſzna rzecz ieſt, aby bożkowi winnic i wina ſtawały ſię w nadgrodę ſzkody ofiarą. Snycerze i malarze wyrażaią go w poſtaci młodziana otyłego, ſiedzącego na beczce z kielichem wina w ręku; albo też wyrażonego na wozie powożącego ſię tygryſami, albo ryſiami, alboli też oſtrowidzami. Reprezentowano go ieſzcze z kielichem w iedney ręce, w drugiey z *thyrſem*, to ieſt z laſką, którey zażywał na dobycie winnych fontan. *Nat. Com. Hyg. Pauſ.*

BACIS. Sławny wróżek, iego imie na przepych brali wſzyſcy inni, którzy wróżeniem ſię bawili, aby przynaymniey głośnym imieniem okraſili ſwoią ſztukę.

BAGOE. Nymfa: ta Toſkańczyków nauczyła ſztuki wróżenia przez pioruny. Rozumieią niektórzy, że to była Sybilla Erythreyſka, albo Herofila, *patrz* Sybilla.

BALIUS i Xanthus. Nazwiſka koni Achilleſowych, o których powiadano, iż pochodziły od Zefira i Podargi Harpii: Homer o nich świadczy, iż były nieśmiertelne.

BANKIET, *patrz* Arkas, Niezgoda, Hyppodamia, Jaſon, Itys, Pylops, Thieſtes, Tereus.

BAPTES. Bogini bezwſtydności i rozpuſty: iey święta i obrządki obchodzono w nocy, pozwalaiąc ſobie nayhaniebnieyſzych niegodziwości. Inni piſzą, iż ta bogini nazywała ſię *Kotytto*, a popi iey bezwſtydni zwali ſię *Baptes*.

BARAN, albo Barania głowa, *patrz* Ammon, Frixus.

BARDES. Sławny u Celtów wierſzopis.

BARKA, Łódź, *patrz* Karon.

BASALAS, albo Paſſalus, *patrz* Achemon.

BASILEA. Znaczy *królowę*, przez którą rozumieć ſię ma córka Celuſa i Titei. Piſzą niektórzy, iż ona toż ſamo ieſt, co Cybele, albo Juno.

BASILIS. Nazwiſko Wenery.

BASSAREUS. Nazwiſko Bacchuſa, wzięte (iak niektórzy rozumieią) od wrzaſku pod czas świąt iego wſzędzie obiiaiących ſię. Ale podo-

Bel ob. Baal. Balthazar ob. Pygmalion

bnieyſza rzecz ieſt, że te ſłowo nic innego nie znaczy, iako pracuiącego około zbierania wina. *Dacier.*

BASSARIDES. Xienie mniſzek, zawiaduiące obrządkami Bacchuſa, nazywały ſię tym terminem od Baſſareuſza, to ieſt *Bacchuſa. Perſ.*

BATEA. Córka Teukra, a żona Dardana.

BATON. Woźnica Amfirauſa, za bożka także poczytany.

BATTUS. Sławny paſtuch. Tenże to ſam, który poſtrzegł, iak Merkuryuſz kilka ſztuk bydła ukradł Apollinowi. A choć mu Merkuryuſz dał kilka naypięknieyſzych krów, obliguiąc do ſekretu, i Battus mu uroczyście przyrzekł, że go nie wyda; przecież nie dotrzymał ſłowa. Czego ſię tym ſpoſobem doświadczył Merkuryuſz. Zapędziwſzy w kąt bydło kradzione, wziął na ſię inną poſtać, z inney ku Battuſowi przyſzedł ſtrony, odmienił głos, i zapytał go, ieśliby nie widział tyle i takiego bydła, które mu nie dawno zginęło, obiecuiąc naypięknieyſzego wołu i krowę, ieśliby go ſzczerze uwiadomił. Paſtuch łakomy, wyśpiewał wſzyſtko, co widział. Merkuryuſz rozgniewany, ſkarał go za niedotrzymanie ſekretu, i natychmiaſt go w probierſki odmienił kamień.

BAUBO, albo Bekubo. Pewna matrona tak ſię nazywała, która do domu ſwego uczciwie przyięła Cererę, ſzukaiącą po różnych kraiach ſwoiey córki. *Cl. Alex. Arnob. patrz* Stelles.

BAUCIS. Niewiaſta uboga, ſtarością zgrzybiała, maiąca także męża ſtaruſzka: oboie w mizerney chacie mieſzkali. Gdy pewnego czaſu Jowiſz wziąwſzy na ſię poſtać ludzką, obchodził i zwiedzał Frygią, w towarzyſtwie Merkuryuſza, przyſzedł do tey wſi, w którey Baucis z Filemonem mężem mieſzkali: tam noclegu ſzukaiąc, od domu do domu chodzili, proſząc, aby ich, iako podróżnych przyięto, lecz nielitościwi mieſzkańcy, nie wiedząc ktoby byli, i co za goście, przyiąć ich nie chcieli. Jedna tylko Baucis z ſwoim mężem Filemonem, tych gości poſtrzegłſzy ſzukaiących przytulenia, choć do ſzczupłey i mizerney ſwoiey chaty, zaproſili, i ludzko przyięli, pożywienie, i mieyſce, na iakie ich ſtało, ukrytym w poſtaci ludzkiey bogom, z miłą chęcią ofiarowali. W nadgrodę tey uczynności Jowiſz obiawiwſzy ſię im, kazał oboygom za ſobą na wyſoką górę bliſko tey wſi póyść;

co gdy oni po proſtu czynią, wſtępuiąc na górę obeyrzawſzy ſię, uyrzeli: aż oto ſtraſzna na dole powódź całą wieś zatapia, oprócz ich ſzczupłego budyneczku, który w oczach ich w wſpaniały odmienił ſię kościoł. Jowiſz łaſkawie przyobiecał im uczynić wſzyſtko, o cokolwiek proſić go będą. Oni zaś o nic więcey nie proſili, iako, aby w owym cudownym kościele mieſzkali, i ſłużyli mu, i aby iedno z nich bez drugiego nie umierało. Stało ſię zadoſyć ich prożbom, bo gdy do nadzwyczaynego przyſzli wieku, i nieſłychaney ſtarości, w którey życie iuż im nie miłe było, raz u drzwi kościelnych z ſobą ſtoiąc i rozmawiaiąc, poſtrzegł Filemon, że Baucis odmienia ſię, i obraſta w lipę, a Baucis patrząc na Filemana, widziała, iż ſię on rozraſtał na dęba: więc pocałowawſzy ſię, na wieki z ſobą pożegnali ſię. *Ovid.*

Bayka. Bogini allegorycznie od poetów wymyślona. Zrodzona ze Snu bożka (iak oni powiadaią) i matki Nocy. Przydaią oni ieſzcze, że miała męża nazwiſkiem Kłamſtwo, i że nayulubieńſza iey była zabawa wydrzeźniać, i naśladować Hiſtoryą. Wyobrażaią baykę w oſobie niewiaſty pyſzno ubraney, maiącey na twarzy maſkę.

Bebricienses. Nazwiſko narodu, który wyniósł ſię z Thracyi, a oſiadł w Bithynii. Ci ludzie pod pozorem igrzyſk i rozrywek publicznych w leſie, które ogłoſili ſię ſprawować; zwabionych gości na nie zabiiali. Pollux z Argonautami króla ich, imieniem *Amika*, zamordował, za to, iż na nich uczynił zaſadzki. *Strab. Luc.*

Beczka, *patrz* Bacchus.

Beelzebub, *patrz* Miagr.

Beergios. Jeden z ſynów Neptuna, zabity od Herkuleſa.

Bel, albo Belus. Z Neptuna i Libii zrodzony, król Aſſyryiczyków, Jego poſągowi cześć boſką oddawano: potym Haldeyczykowie czcili go pod imieniem Baala. Jowiſza także pod imieniem Bela adorowano. *Joſ. hiſt. Apol.*

Belatukadrus. Pod tym imieniem ſłońcu cześć boſką oddawano na wyſpach Brytańſkich.

Belenus. Jeden z bożków adorowanych od Gaulów. Dorozumiewaią ſię niektórzy, że ten bożek toż ſamo u Gaulów znaczył, co u Greków i Rzymian Apollo.

Belides. Córki Danauſza, inaczey nazywaią Danaides. Belides zaś zowią ſię od Bela ſwego dziada.

Belisama, albo Belizana. Pod tym imieniem Gaulowie czcili Minerwę. Także nazywano Junonę, Wenerę i Xiężyc: bo te ſłowo *Beliſama* znaczy królowa nieba.

Bellerofon. Z Glauka oyca, a matki Eurymedy zrodzony; nieſzczęśliwym przypadkiem na polowaniu zabił ſwego brata Pirrena: aby mu zaś te mieyſce nie przypominało tak okropney i żałoſney ſprawy, udał ſię do Prokla króla Argów, i u dworu iego przez nieiaki czas zoſtawał. Królowa Argòw na imie Stenobea domagała ſię od Bellerofonta tego, czego on przez ſwoią cnotę uczynić nie mógł, przeto na wſzyſtkie iey propozycye i obietnice głuchym, i nieporuſzonym ſię ſtał. Czym urażona Stenobea, oſkarżyła go przed mężem kròlem, iakoby przeciwko iey honorowi śmiał poſtąpić. Proklus nie chcąc ludzkości praw i goscinnego trybu przeſtąpić, wyſłał Bellerofonta do Lycyi z liſtem do Jobateſa oyca żony ſwoiey Stenobei, czyli Antei, w ktòrym wyraża potrzebę zguby iak nayprędſzey Bellerofonta. Lecz on przeſtrzeżony ſekretnie o nieſzczęściu, które go czekało, miał ſię na oſtrożności. I gdy mu tym końcem Jobates nakazał, aby ſię z Hymerą okrutnym ſtraſzydłem potykał, wſiadł na Pegaza, i ſzczęśliwie te monſtrum pokonał. Miał oprócz tego wiele do czynienia Bellerofon z zgraią ſwoich nieprzyiacioł, przecież wſzyſtkich chwalebnie pogromił, i pomyślnie z wſzelkich zaſadzek, zdrad i niebeśpieczeńſtw, na które go umyślnie narażano, wyſzedł. Zwoiował Solymòw, Amazonki, i buntuiących ſię Lyciensòw. Na oſtatek w nadgrodę chwalebnych iego i rycerſkich ſpraw, Jobates ſwoią mu còrkę Filonoę za żonę ofiarował: wprzód iednak ſwoią niewinność okazać muſiał, zbiiaiąc iaſnemi dowodami nieſłuſznie na ſię włożoną kalumnią. *Hom. Ovid. Nat. Com. Prop.*

Bellerus, albo Pirrenus. Brat Bellerofonta.

Bellinus. Toż ſamo, co Belenus.

Bellipotens. Nazwiſko Marſa i Pallady.

Bellona. Sioſtra Marſa, bogini woyny. Ona bratu ſwemu na woynę wyprawuiącemu ſię zawſze wóz woienny wytaczała, ſporządzała, konie ubierała, i zaprzągała. Malarze i ſnycerze wyrażaią ią z rozczochranemi włoſami, trzymaiącą w ręku bicz, albo ròzgę we krwi zbroczoną, poglądaiącą zapalonemi oczyma.

Bellonarii. Popi Bellony bogini. Ci obchodząc iey święta, dziwne okrucieństwa swemu ciału zadawali, biczowali się do krwi, ranili i kraiali na sobie ciało, a krew z zadanych ran płynącą ofiarowali Bellonie. Dla tey ostrości w wielkim poszanowaniu u wszystkich byli, iak gdyby iacy królowie.

Beltis, *patrz* Baaltis.

Belus, *patrz* Bel.

Bemben, *patrz* Korybanty, Cybele.

Bemilucius. Nazwisko Jowisza.

Bendidie. Swięta na honor Diany, zwaney *Bendis.*

Bendis. Bożyszcze Traków. Toż samo znaczy, co Diana.

Beotia. Prowincya w Grecyi, *patrz* Kadmus.

Berecinthia, albo Berecintha. Nazwisko Cybeli, wzięte od góry Berecinthy, leżącey w Frygii: ta bowiem góra była iey poświęcona, maiąca także kościół na cześć iey zbudowany.

Berenice. Ptolomeusza Ewergeta żona. Ta na uproszenie szczęśliwego powodzenia woyny swemu mężowi przeciwko nieprzyiaciołom, przez ślub uczyniony bogom ustrzygła sobie warkocz, i oddała im na ofiarę. Ten dowód przychylności żoniney tak ukontentował Ptolomeusza, iż rad był zapatrywać się na tę ofiarę kochaney żony zawieszoną publicznie w kościele. W kilka czasów potym postrzegłszy, że warkocza Bereniki na swoim mieyscu wiszącego nie widać było, dopytywał się popów, gdzieby się podział, a nie mogąc dowiedzieć się, mocno rozgniewany gromił ich o niedozór. W tym pewny frant Astronom, imieniem *Konon*, widząc piękną okazyą przypodchlebienia się monarsze i Berenice królowy, udał iakoby widział, iż ten warkocz porwano do nieba: czemu łatwo uwierzono. Jakoż od owego czasu konstellacya z siedmiu gwiazd znacznieyszych złożona świecąca się nie daleko konstellacyi zwaney ogonem lwim, nazywa się od Astronomów *Warkoczem Bereniki. Cat. w Hist.*

Bergion, *patrz* Albion.

Beroe. Baba z Epidauru, którey postać wzięła Juno, aby zdradziła Semele. Także nazywała się córka Oceana, i siostra Klio Muzy też miała imie.

Besa. Bożyszcze Egipskie: w mieście wyższego Egiptu także nazwanym miało swóy posąg i kościół.

Bestya o siedmiu łbach, *patrz* Zazdrość, Herkules, Hydra.

Bianor. Inaczey nazwany Oknus, syn Tyberysa i Manto: on iest fundatorem miasta Mantui. Tegoż imienia był ieden z xiążąt Troiańskich, zabity od Agamemnona.

Bibesia. Bożyszcze piiaków.

Biblis. Mileta i Nymfy Cyanei, córka. Ta nie mogąc w pewney proźbie zmiękczyć rzęsistemi łzami serca swego brata Kauna, z ustawicznego płaczu przemieniła się w źrzodło. *Ovid. w Przem.*

Bicz w ręku osoby. *patrz* Osiris, Tisifone.

Bidental. Tak nazywano mieysce, gdzie czasem piorun uderzył: bo na takowym mieyscu, według obrządku pogańskiego zawsze na ofiarę zabiiano owcę, a tak stawało się poświęconym Jowiszowi, nie godziło się po nim chodzić, przeto ogrodzone natychmiast być powinno było.

Biennius. Nazwisko Jowisza, wzięte od iednego z Kuretów, zwanego *Biennus*.

Biformis, Dimorfos, Difues. Znaczy *maiącego dwie postaci, albo dwie natury*. Nazwisko te służyło Bacchusowi, bo on ludzi po piianu, iakoby inney natury, albo wesołych, albo złych, albo szalonych, albo z natury skąpców, czyni rozrzutnych.

Bikorniger, albo Bikornis. Znaczy o dwoch rogach. Służy te nazwisko Bacchusowi, bo on ludzi piianych zuchwałemi czyni. Także nazywa się Xiężyc.

Bimater. Tak się nazywał Bacchus: bo gdy przed czasem z żywota macierzyńskiego Semeli piorunem rażoney narodził się, Jowisz go do swoich wnętrzności na nieiaki czas przyiął, i nosił do terminu dziewięciu miesięcy, *patrz* Bacchus.

Biodora, *patrz* Zydora.

Bisalpis. Jedna z żonek Neptunowych.

Bisaltis. Theofana, córka Bisalta: toż samo znaczy, co Bisalpis.

Biston. Syn Marsa i Kallirhoe: zbudował miasto w Thracyi, i nazwał go od swego imienia.

Bisultor. Znaczy dwa razy mszczącego się. Służy te nazwisko Marsowi.

Bitias. Troiańczyk, brat Pandara, ieden z kompanów Eneasza.

Biton, *patrz* Kleobis.

Błękitny brat, albo Ceruleus Frater. Znaczy Neptuna.

Bliźnięta, *patrz* Kastor i Pollux.

Bluszcz, *patrz* Bacchantes, Bacchus.

Bób jarzyna. Sławny w ſtarożytności pogańſkiey przez obrządki zabobonne, które zachowywano iedząc go; a ſławnieyſzy ieſzcze przez uſtawę Pitagory filozofa, który ſwoim uczniom zakazał go ieść pod ciężkim grzechem.

Bocian. Egipcyanie czcili go za bożka, bo pożerał ſzkodliwe gady.

Boedromie. Swiętą poſtanowione u Ateńczyków na pamiątkę pewnego zwycięztwa z nieprzyiacioł odnieſionego.

Boetia, *patrz* Beotia.

Bogactwo. Bogini pod allegoryą wyſtawiona w baieczney ſtarożytności. Powiadano o niey, że była córką pracy i oſzczędności. Wyobrażaią ią w oſobie damy wſpaniale ubraney, całą w kleynotach, trzymaiącą w ręku róg obfitości, to ieſt: *Kornukopią.*

Bogowie. Imaginowane mocarſtwa i oſoby, które ſtarożytność pogańſka adorowała. Jowiſza miano za pana wſzyſtkich bogów, a zatym za naymocnieyſzego, i całym światem władaiącego. Trafiło ſię, że bogowie ſprzykrzywſzy ſobie Jowiſza panowanie, bunt przeciwko niemu podnieśli: lecz on wſzyſtkich zwyciężył, i przymuſił do ucieczki; owóż naywięcey ich zabiegło do Egiptu, kryiąc ſię przed gniewem zwycięzcy Jowiſza. Ale i tam ieſzcze nie tuſząc o ſwoim beſpieczeńſtwie, w różne poſtaci poprzemieniali ſię, iako to w kotów, w owce, w myſzy, ſłoniów, i inne zwierzęta: ztąd poſzło, że Egipcyanie rozmaite zwierzęta i bydlęta za bożków czcili. Jeſzcze atoli Jowiſz w poſtaci rogatego barana za niemi uganiał, i dobrze ie tryxał, aż naoſtatek z ſubmiſſyą muſieli mu ſię poddać. Poganie mnoſtwo ſwoich bogów na różne klaſſy dzielili. Jedni u nich byli niebianie, drudzy ziemſcy, trzeci wodni, czwarci piekielni. Znacznieyſzych rachowano dwunaſtu, a ci ſą: Saturnus, Cybele, Ceres, Jowiſz, Juno, Apollo, Diana, Bacchus, Merkuryuſz, Venus, Neptun, Pluto. Inni nazywali ſię małemi bożkami, a ci ſą: Momus, Mars, Pallas, Themis, Thetis, Eolus, i tym podobni. Byli ieſzcze pół-bogowie, to ieſt wielcy bohatyrowie z boga i człowieka zrodzeni: alboli też prawdziwi ludzie, ale tacy, którzy przez wſpaniałe ſwoie dzieła, i oſobliwſze talenta i cnoty zaſłużyli być poczytanemi między bogi po śmierci, a ci ſą: Herkules, Thezeuſz, Minos, i tylu innych. Ceſarzów nawet Rzymſkich po śmierci ſolennym obrządkiem między

bogi kładziono. Liczono wſzyſtkich ogólnie bogów na 30. tyſięcy, a choć Jowiſzowi naywyżſzą powagę i władzę przyznawano; przecież prawiono, że los przedwieczny nad nim górował, i że on muſiał ſię koniecznie ſtoſować do nieprzełamanych praw fatalności. Tu należy wiedzieć, że chociaż niektórzy autorowie te terminy łacińſkie *Dii* i *Divi* za iedno biorą; atoli różnica w nich taka zachodzi: że *Dii*, znaczy bogów pierwſzey klaſſy, a *Divi* wſzyſtkim innym pomnieyſzym, zwłaſzcza tym, co przez obrządek pogańſki między bogi po śmierci wpiſywano, ſługi. Naydawnieyſze, i nayodległeyſze narody, nayczęściey za cel adoracyi boſkiey wyſtawiali ſobie ſłońce, mieſiąc, i inne planety niebieſkie: niekiedy ziemię, powietrze, ogień, wodę: poſzło daley, że wiatry, grzmot, komety, zorza, iako bóſtwa iakie adorowali. Nieprzeſtaiąc ieſzcze na tym, cześć boſką wyrządzali rybom, wężom, ptakom, a z pomiędzy bydląt, bykom, pſom, kotom, małpom, kozłom, i tym podobnym. Naoſtatek ſzalona zabobonność kłaniała ſię drzewom, krzewinom, kruſzczom, &c.

BOHATYROWIE. Pod tak pyſznym tytułem maią ſię rozumieć xiążęta owi, którzy dwa razy kuſili ſię na dobywanie Thebów. Głową ich był Adraſtes.

BOLATHEN. Nazwiſko Saturna.

BOLEŚĆ, Ból. U pogan i to było bożyſzczem. Hygin powiada, iż ſię urodziło z powietrza i ziemi.

BOLINA. Nymfa, która wſkoczyła w morze uciekaiąc przed ſwywolą Apollina: ten żalem zdięty, przywrócił ią do życia, i nadał iey nieśmiertelność.

BONA-DEA: *Dobra bogini.* Niektórzy rozumieią przez ten wyraz Cybelę, inni Cererę, inſi Prozerpinę. Jeſzcze ią inaczey nazywano, Fauna, Fatua, Santa.

BĄK, *patrz* Jo.

BONUS DEUS. To ieſt: *Bóg dobry*, znaczy Jowiſza, według Pauſaniaſza.

BONUS-EVENTUS. Znaczy ſzczęśliwą przygodę. U pogan i to było bożyſzczem.

BOOPIS. Znaczy maiącego oczy wołowe: takie nazwiſko dawano Junonie, przeto, iż wielkie miała oczy.

BOOTES. Poganiacz, albo paſtuch za wołami chodzący. Tak ſię nazywa gwiazda nie daleko konſtellacyi, zwaney *Urſa major* położona, ta zdaie ſię, iakoby tuż tuż ſzła za

wozem niebieſkim, i nigdy go nie odſtępowała, właśnie iak chłop poganiaiący woły przy ſwoim wózku idzie. Niektòrzy rozumieią, że to Ikarus, *patrz* Ikarus. Wielu iednak trzymaią, iż to tenże ſam, co Arktofilax, albo Arkas, który był przemieniony w niedźwiedzią, i między konſtellacye niebieſkie przenieſiony, *patrz* Arkas.

BOREAS. Wiatr pòłnocny ieden z kardynalnych czterech wiatrów, zrodzony z Aſtreuſza [i Herybei. Ten gdy doróſł i przyſzedł do doſkonalſzych lat, naypierwſzą ſprawkę ździałał, iż Orythią, córkę Erykteuſza porwał, i z niey ſpłodził dwóch ſynòw, Kalais i Zetes. Obywatele miaſta Megalopolis, wielką mu cześć boſką oddawali. Przemienił ſię raz w ogiera, i w ſtadzie Dardana dwanaście zrzebiąt tak niezwyczayney rączości ſpłodził, iż po wierzchu kłoſów biegały, bez naymnieyſzey w zbożu ſkazy: po morzu nawet tak delikatnie i leciuchno galopem chodziły, że kopyta nawet nie zamaczały. O nim poetowie piſzą, iż zawſze noſił obuwie na nogach z przyprawionemi ſkrzydłami, które i przy barkach na znak ſwoiey oſobliwſzey ſzybkości, noſił. Wyrażaią go malarze i ſnycerze w oſobie młodziana zaſtaniaiącego ſię płaſzczem.

BRANCHIDES. Przezwiſko Apollina, wzięte od pewnego Brancha młodziana, ktòrego był ſobie ten bożek mocno polubił, tak, iż mu kościół ſwoią ręką wyſtawił: w tym kościele uſługuiący popi, nazywali ſię także *Branchides*. *Strabo*.

BRAURONIA. Nazwiſko Diany, wzięte od nabożeńſtwa do niey wſtawionego w Brauronie, mieście Attyki.

BRIAREUS, *patrz* Egeon.

BRIMO. Bożyſzcze piekielne, toż ſamo znaczy, co Hekate.

BRISEIS. Inaczey nazywa ſię Hyppodamia, Briſeſa Jowiſzowego kapłana córka. Achilles dobywſzy miaſta Lyrneſſy, po długim i ciężkim oblężeniu, znalazł w mieście tę cudney urody wdowę, po śmierci Minoſa męża w tym oblężeniu zabitego; owòż z nią ſię poſtanowił. Agamemnon pod czas oblężenia i dobywania Troi wydarł ią był Achilleſowi, ale wkrótce muſiał ią wròcić, bo Achilles z rozpaczy ſtraconey Briſeis, ręce opuścił, przeſtał na Troię nacierać, i z namiotu ſwego nie ukazować ſię, poſzło zatym, że Troianczykowie gòrę brać nad Grekami poczęli, co widząc Aga-

memnon powrócił Achillesowi ulubione obiektum, dopiero Achilles ukontentowany odzyskaną zgubą, dokazywać począł cudów dzielności nad Troianczykami. *Hom.*

Brises. Nayſtarſzy kapłan Jowiſza, ociec Briſeis: ten wynalazł ſpoſób podbierania miodu, i obchodzenia ſię z pſzczołami, aby były użyteczne. Inſi ten wynalazek przypiſuią Aryſteuſzowi.

Briseus, albo Briſaeus. Nazwiſko Bacchuſa, wzięte od tłoczenia gron winnych, na zrobienie napoiu wina.

Britomarta. Jowiſza córka, uciekaiąc przed napaścią Minoſa, wſkoczyła w morze: ale na proźbę Diany za ſwoią cnotę, była nieśmiertelnością udarowana.

Brizo. Bogini piekielna zawiaduiąca ſnem, i tym wſzyſtkim, co ſię we śnie marzy: ona naſyła ſny ſtraſzne, i pełne złych prognoſtyków.

Bromius. Nazwiſko Bacchuſa.

Bromus. Jeden z Centaurów, zabity od Ceneuſza.

Brontaeus. Nazwiſko Jowiſza grzmiącego.

Brontes, albo Brotes. Sławny Cyklops, nieba i ziemi ſyn. Ten Jowiſzowi ſtraſzne kował pioruny, a gdy kował, niewypowiedziany na kowadle huk ſprawował, zwłaſzcza gdy w kompanii Steropa i Pirakmona, pilną dla króla bogów wyſtawiał robotę.

Brotheus. Wulkana i Minerwy ſyn: ze złości i rozpaczy, iż ſię wſzyſcy z iego ſzpetności, i niepoczeſney oſoby naśmiewali, wſkoczył w otchłań Etny.

Brumales. Swięta na honor Bacchuſa.

Brzytwa, *patrz* Okazya.

Bubastis. Tak ſię nazywała Iſis bogini w Egipcie, a to od imienia pewnego miaſta takiegoż imienia, w którym ią oſobliwiey czczono.

Bubona. Bogini maiąca pieczą nad wołami i krowami, przeto do niey uciekano ſię w chorobach tychże bydląt.

Bucentaurus. Przedtym te nazwiſko znaczyło wielkiego Centaura, teraz podobne nazwiſka daią ſię okrętom.

Budea. Nazwiſko Minerwy.

Buenes. Nazwiſko Bacchuſa, wzięte od rogów, które iemu ſnycerze i malarze na łbie przydaią, nakſztałt rogatego wołu.

Bukolion. Laomedonta ſyn, *patrz* Abarbareus.

Buleus. Nazwiſko Jowiſza.

Bulea. Nazwiſko Pallady.

BULIS, *patrz* Egipius.

BUŁAWA, *patrz* Herkules, Centaurus, Achmon, Chiron, Cnota.

BUNUS. Syn Merkuryusza i Alcidamii, wystawił kościół Junonie, którą z tey przyczyny nazywano *Bunaea*.

BUPALUS. Sławny malarz; odmalował był Hipponaxa poetę bardzo śmiesznie, a przez to dał mu okazyą pisania na siebie paszkwilu wierszami, którym poeta dowcipnie szczypie malarza, i z niego szydzi. Malarz tak był do żywego tknięty iego uszczypliwemi wierszykami, iż się z rozpaczy obwiesił. *Horat.*

BURAIKUS. Nazwisko Herkulesa.

BUSIRIS. Miał oyca Neptuna, a matkę Lidyą: zawołany to był tyran Egiptu, wszystkich przychodniów i podróżnych łapać kazał, i Jowiszowi na ofiarę zabiiał. O czym Herkules dowiedziawszy się, i iego samego, i syna, i wszystkich popów, iako sprawców okrucieństwa Busirisowego, a zamyślaiących przez zasadzki Herkulesa zabić, pomordował. Rozumieią niektórzy, że Busiris toż samo iest, co Osiris bożyszcze, któremu Egipcyanie na ofiarę zabiiali ludzi: owóż bayka urosła z obrządków okrutnych i zabobonnych. *Ovid.*

BUTA. Miasto w Egipcie sławne wyrokami Latony bogini.

BUTES. Boreasza syn: ten rozgniewawszy się na Amika króla Bebrycienśów, mniemanego swego oyca, iż go za syna przysposobionego nie chciał uznać, wyniósł się z granic państwa iego, i w kompanii niektórych swoich przyiaciół dostał się do Sycylii. Wprzód iednak pod czas swoiey podróży na brzegach Thessalii postrzegłszy Ifimedyą, Pankratę i Koronisę, które święta Bacchusowe obchodząc, uroczyste sprawowały obrządki, porwał: dwie przyiaciołom swoim ofiarował, a Koronisę dla siebie zatrzymał. Lecz Bacchus uiął się za nią, iako za swą mamką, i takie na Butesa przepuścił szaleństwo, iż wskoczył w studnią i utonął. Insi powiadaią, że Butes poiął za żonę Lykastę, czyli samę Wenerę, pod imieniem i postacią Lykasty, dziwney urydy damy, z którey spłodził Eryxa. Wielu iest w historyi baieczney Butesów, iako to: pewny pop Bacchusa, ieden Argonauta, ów Troiańczyk, którego Kamilla królowa Wolsków zabiła, i syn Pandyona króla Athenskiego, między bogi poczytany.

BUTHORTA. Miasto w Epirze, gdzie Eneasz znalazł

Andromakę zaślubioną Helenowi. *Virg.*

BYBLOS, albo Byblus. Miasto Fenicyi, gdzie był wystawiony kościoł Wenerze, i zwany *Byblia.*

BYFAGUS. Znaczy żarłoka wołów, co służy Herkulesowi, *patrz* Addefagus.

BYFONIE. Swięta w Athenach, pod czas których naywięcey zabiiano wołow na ofiary, i do iedzenia.

BYK. Jeden z dwunastu znaków Zodyaku niebieskiego. Ten to iest sam, w którego postaci ukryty Jowisz Europę porwał, i w nadgrodę tey przysługi, między gwiazdami osadził go, *patrz* Europa, Pasifae, Aristeus, Achelous, Milon, Dirce, Egeon, Egestus, Polydamas.

BYZENUS. Syn Neptuna: sławnym się uczynił przez to, iż nie miał (iak pospolicie mówią) kości w ięzyku: mówił wolnie, co rozumiał i myślał, i co mu się tylko podobało.

C.

Pod literą C. te iedynie położyłem słowa, które się zwyczaynie wymawiaią po polsku przez C. Te zaś, które brzmią w Łacińskim, albo w Greckim przez K. choć się inaczey piszą, dla łatwieyszego znalezienia ich umyślnie przez K. iak o uszy obiiaią się, wyraziłem: przeto szukay takich słów pod literą K. naprzykład: *Calypso*, nie szukay pod literą C. ale pod literą K. *Kalypso.*

CAP KOZIOŁ, *patrz* Bacchus, Venus.

CEA, albo Ceos. Wyspa na morzu Egeyskim, nazwana od *Ceusa* Tytanowego syna: bardzo była obfita w iedwabniki i bydło.

CEADES. Ociec Eufema, który znaczny sukurs z Tracyi przyprowadził Troianczykom, gdy ich Grecy w oblężeniu trzymali.

CEB, Cebus, albo Cepus. Dziwotwor czczony w Memfis. Coś to było podobnego do Satyra, albo raczey dużey i niezwyczayney małpy.

CEBRION. Jeden z rebellizuiących i woiuiących przeciwko Jowiszowi olbrzymów, którego Venus zabiła. *Aristof.* Tegoż imienia był ieden syn Priama naturalny, którego Patroklus zabił. *Homer.*

CECIAS. Imie wiatru, który wieie przed porownaniem dnia z nocą.

CEE. Jedna z wysp Cyklades zwanych na morzu Egey-

ſkim, ſławna narodzeniem Simonideſa.

Cefalus. Z oyca Merkuryuſza, a matki Herſy zrodzony, miał żonę Prokris, córkę Erekteuſza. Tego Jutrzenka porwała była ſobie, chcąc go ſwoim uczynić mężem, ale nic nie wſkurała. Rozgniewana tedy za nieużyte ſerce, groziła mu zemſtą, i puściła go do ſwoiey żony, którą paſſyami kochała. W drodze przyſzła mu myśl, czyli też żona ſwoią wiernością korreſponduie iego affektowi, czego chcąc ſię doświadczyć, przebrał ſię; a do ſwego przyiechawſzy domu, udał ſię za człowieka obcego, iakoż żona go nie poznała: on z tey okazyi profituiąc, iakoby kawaler przeieżdżaiący iey ſię zaczął rekkommendować przyiaźni, a gdy iuż należycie iey ſobie uiął ſerce, i widział, że mu gotowa była wſzelką oświadczyć przychylność; dopiero dał ſię poznać, że był iey prawym mężem, wyrzucaiąc nieſtateczność poprzyſiężoney wierności. Prokris ze wſtydu uciekła w las, i tam ſię przez nieiaki czas kryła; ale Cefalus nie mogąc bez niey żyć, ſzukał iey pilnie, i znalazł. Poiednała ſię Prokris z mężem, i darowała mu kopią i pſa, co miała w prezencie ſobie dane od Minoſa króla. Od owego czaſu z takim przywiązaniem była ku mężowi, iż go nigdy nie odſtąpiła zazdrośnie, wzaiemney przeſtrzegaiąc przyiaźni. Pewnego czaſu Prokris ſkryła ſię w krzewinie, chcąc wypatrzyć ſkryte męża ſwego na polowaniu zabawy, i poznać iego cnotę. Ale iak na nieſzczęście Cefalus rozumieiąc, iż ſię iaki zwierz w zaroślach ukrywa, kopią ugodził, i przebił na śmierć Prokris, a właśnie tąż ſamą kopią, którą miał od niey darowaną. Poſtrzegłſzy ſwóy fatalny błąd, tymże ſamym orężem z rozpaczy odiął ſobie życie. Bogowie zlitowali ſię nad tą nieſzczęśliwą parą, oboie przemienili w gwiazdy, *patrz* Atys, Adraſtes. *Hyg. Ovid.*

Cefeus. Król Ethiopii, ociec Andromedy, ſyn Fenixa, *patrz* Kaſſiopea. Tegoż imienia był xiążę Arkadyi, którego wielce Minerwa kochała, i do włoſów iego przypięła ſwoią ręką ieden włos Meduzy, przez coby był niezwyciężonym.

Cefissus. Rzeka w Focidzie, w którą ſię takiegoż imienia obrócił kawaler. Ten lubił urodziwe Nymfy, i wſzelkiemi im akkomodował ſię ſpoſobami, ale nie miał ſzczęścia do nich, bo nim pogardzały.

Cefus. *patrz* Ceb. Cebus.

Ceix. Lucifera i Chione fyn. Niezmiernie żałował śmierci matki fwoiey, przeto udał fię do Klaros radzić fię bożka iakimby fpofobem mógł wfkrzefić fwoią matkę, ale w podroży utonął. Żona iego imieniem Alcion fzukała go, i tak iak mąż utoniony przemieniła fię w zimorodka. Infi pifzą, iż Jutrzenka upodobawfzy fobie Ceixa wzięła go za męża. *patrz* Jutrzenka.

Cekropidy. Tak fię nazywali Ateńczykowie od Cekropa.

Cekropienna. Nazwifko Minerwy.

Cekrops. Rodem z Egyptu, wielki bogacz. Ten porzucił fwoią oyczyznę, zafzedł do Attyki, gdzie poiął za żonę Agraulę córkę Akteufza, i pierwfzym był królem Ateńfkim. O nim pifzą, iż miał dwie twarzy, a to ztąd pofzło, iż on pierwfzy był przyftoynego życia małżeńfkiego autorem. Policzono go po śmierci między bogi, i ofiarowano na grobie iego koguty. Powiadaią, iż oraz w zgromadzeniu ofiaruiących pokazał fię w poftaci lwa. *Eufeb. Scaliger.*

Cekulus. Syn Wulkana. Powiadaią że gdy go matka w żywocie nofząc, fiadła przy kowadle gdzie mąż robotą kowalfką bawił fię, fkra na nią fkoczyła, i wnet porodziła fyna, którego nazwała *ślepękim Cæculus* bo bardzo małe miał oczki. Gdy przyfzedł do pory lat, złodzieyftwem i hultayftwem fię bawił. Zbudował miafto Prenefte. Sprawił igrzyfka publiczne, i do zgromadzenia ludu mówiąc namawiał, aby fię ieli do budowania innego iefzcze miafta: a nie mogąc ich pobudzić doftatecznie do dzieła, które im zalecał, przeto iż nie bardzo wierzyli, aby on był fynem Wulkana: owóż (powiadaią) że gdy w tym razie wezwał na pomoc oyca fwego, natychmiaft całe zgromadzenie ludu płomieniem otoczone uyrzano, co taką napełniło wfzyftkich boiaźnią, iż go we wfzyftkim fłuchać obiecali. Infi zaś baykę o nim inaczey udaią. Jakoby go paftufi maleńkiego znaleźli w ogniu leżącego, alę bez żadney fkazy, co im było pobudką dowierzenia, iż to był fynaczek Wulkana. *Virg.*

Celadon. Jeden z tych których zamordowano pod czas wefela Perfeufza i Andromedy. Także ieden nazywał fię ieden z Lapithow.

Celena. Mieyfce w Kampanii poświęcone Junonie. Także nazywała fię pewna góra w Azyi, przy którey Apol-

lo Satyra Marſiaſza ze ſkòry odarł. Tym imieniem iedna z Pleiadòw nazywała ſię, któ-rey Jowisz wolnieyſzym ſwo-im poſtępkiem wſtyd uczynił.

Celenea Dea. Znaczy Cybelę: tak nazywano ią od Celenes miaſta Frygii gdzie była czczona.

Celeno. Sławna Harpia.

Celeres Deæ. Znaczy ſzybkie boginie: co ſłuży go-dzinom za boginie poczy-tanym.

Celeste. Fenicenſòw, i Kartagińczyków bożyſzcze. Grekowie zwali go Urania. Mniemaią niektòrzy, iż toż ſamo znaczy co xiężyc, albo-liteż Aſtarte: inni toż ſamo co Venus. Gdy w tym bożyſzczu wyſtawiano ſobie bogini, zwa-no ią *Celeſtis*, a gdy bożka, zwano go *Celeſtus*.

Celeus. Kròl Eleużyńſki ociec Triptolema. Te Cere-rę z wielką ludzkością do do-mu ſwego przyiął, co ona za-wdzięczaiąc nauczyła go rol-nictwa. Zaden z krolòw oſzczę-dniey nie żył, ani mięſzkania proſtſzego nie miał nad niego. *Virg. w Geor. Ovid.*

Celme. Dama rodem z Theſſalii, którą Jowisz w diament przemienił za to, iż o iego nieśmiertelności wątpi-ła, i wielkiemi dowodziła ra-cyami, że był śmiertelnym tak iak i ludzie.

Celmis. Mąż Celme: na toż ſamo przyſzedł, co i iego żona za ſwoią niewierność. Niektórzy rozumieią, iż on był piaſtunem Jowiſza. *Ovid.* Tegoż imienia był ieden z po-pów nazwanych *Curetes*, któ-rego właśni kolledzy od ſiebie wypędzili, za to, że nie czy-nił należytego uſzanowania i adoracyi matce bogów.

Celus, albo Niebo. Był to bożek nayſtarſzy ze wſzyſt-kich bogów, zrodzony z po-wietrza i ziemi. Syn iego Sa-turnus, podnioſſzy bunt zrzu-cił oyca z tronu. A obawiaiąc ſię aby ſwego czaſu ociec nie miał więcey potomſtwa, a ie-mu nie przyczynił braci, z któ-remiby ſię całego świata krò-leſtwem dzielić muſiał, kaliką i nieſpoſobnym go do ſpłodze-nia więcey dzieci uczynił. Celus gdy był obcięty i ſkale-czony, krwią płynącą z rany zafarbował morze: wtedy gdy ſzum albo piana morſka zmie-ſzała ſię z krwią Saturnową, z takowego zmieſzania urodziła ſię bogini Venus. *patrz* Sa-turnus. *Nat. Com.*

Cenchrias, albo Cen-chrea. Còrka Nymfy Pyrene. Ta przypadkiem poſtrzeloną będąc śmiertelnie od Diany do zwierza pociſk wypuſzczaią-

cey: tak nieukoionym żalem napełniła matkę, która tyle też wylewała że się naostatek w strumień rozpłynęła i odmieniła: ten strumień z tegoż przypadku nazywano imieniem rozlaney Nymfy *Pirene*.

CENCHRIS. Zona Cinira, a matka Myrrhy: za to, iż się chełpiła, iakoby iey córka ładnieysza była od bogini Venus, na ukarania nierostropney chełpliwości, oraz przez zemstę, niesłychane na nią umartwienie zesłała bogini. Córka bowiem iey nie porządną od Wenery zarażona passyą, przeciwko naturalnemu wykroczyła prawu, gdy łoża oycowskiego, za sprawą piastunki, stała się uczestniczką. *Ovid*.

CENCHRIUS. Rzeka w Jonii, w którey, według powieści poetów, Latonę boginią mamka obmyła, gdy była wydana na świat.

CENEUS. Nazwisko Jowisza wzięte od góry nad morzem Cene, gdzie mu część boską i wielkie honory czyniono. *Ovid*. *Virg*. Tegoż imienia był pewny wielki woiownik: ten wprzód był płci białogłowskiey, była to panienka nazwiskiem Cenis, wielką maiąca u Neptuna łaskę, owóż Nepun na znak swego przywiązania ku niey odmienił ią w kawalera tak walecznego, że go ranić żadnym sposobem nie można było. Znaydował się on pod czas kłótni i bitwy Lapithów z Centaurami, i wiele w tey okazyi dokazywał: Centaurowie postrzegłszy, że go ani ranić, ani mu dokuczyć nie mogli, wycinali w pień cały las, potężnemi drzewami przywalaiąc go zarzucili. Oszukał on ich, bo w tym razie przemienił się w ptaszka *Cænis*.

CENIS. *patrz* Ceneus.

CENOTROPES. *patrz* Enotropes.

CENTAURI. Naród posiadaiący iedną część Thessalii, pochodzący od Ixiona i Nocy. Były to raczey monstra, aniżeli ludzie; pół człeka a pół konia w swoiey postaci wyrażaiący, to iest: mieli głowę, kark, piersi, ręce, człowieka; resztę ciała, całego prawie konia. Ich broń zwyczayna nie inna była, tylko pałka i łuk, którym trafiać, strzelać, i wskroś nieprzyiaciela przeszyć, nayszprawnieyszemi byli strzelcami. Na wesele Dirithousza z Hippodamią zaproszono z nich niektórych po znaiomości, iako Lapitów strasznych wielko-ludów bardziey do monstrów iak do ludzi podobnych, owóż między niemi wszczęła się kłótnia, a z kłótni przyszło do wielkiey bi-

twy. Centaury mieli głos dziwnie przeraźliwy, gdy mówili, zdawało się iakoby rżeli na kształt koni, niż gadali. Herkules zbił te strafzydła i wypędził z Thesalii. *Ovid. Nat. Com.*

CENTICEPS - BELLUA. Znaczy: *stołbista bestya.* Tak nazywaią poetowie Cerbera psa piekielnego. On bowiem zamiast szerści na trzech psich łbach, miał niezliczoną moc wężów, które swemi główkami i pyszczkami naieżały się, i strasznie syczały.

CENTIMANUS. Storęczny. Olbrzym Briareus i inni wielko-ludowie z Jowiszem woiuiący tak się nazywaią od poetów dla wielu rąk, któremi ich uzbroiła natura.

CENTUMGEMINUS. Sto razy większy. Tym przydanym nazwiskiem poetowie wyrażaią Briareusza olbrzyma, iakoby on nad naturalną człowieka staturę, sto razy był większy.

CEOS. *patrz* Cea.

CERAMINTUS. Nazwisko Herkulesa.

CERASTOWIE, albo Cerastes. Naród ludzi w Amathoncie bardzo srogi, których Venus w dzikich byków przemieniła, za to, iż iey na ofiarę przychodniów zabiiali.

CERAUNIUS. Piorunuiący: nazwisko Jowisza.

CERAUNIYSKIE GÓRY. Ceraunii montes. Góry w Epirże które przedzielaią morże Jońskie, od odnogi Adriatyckiey. *Ovid.*

CERBER. Pies o trzech łbach i trzech paszczach strzegący bramy piekielney i pałacu Plutona zrodzony z olbrzyma Tyfona i Echidny. O nim poetowie baią, iż się zwykł łasić nieszczęśliwym duszom wstępuiącym do piekła, a szarpać, szczekać, i niedopuszczać chcące z piekła wychodzić. Orfeus zaszedłszy do piekła, po żonę swoią kochaną Eurydykę, uśpił tego psa wprzody melodyą niesłychaną lutni swoiey, a dopioro żonę za bramy piekielne wyprowadził. Herkules tamże wchodząc po Alcestę, skrępował go wprzód łańcuchami, a tak dopiero pomyślnie wybawił z piekła Admeta kochankę. *Homer. Virg. Tib. Ovid.*

CERCEIS. Nymfa morska, córka Oceana i Thetis. *Hessiod.*

CERCIUS. *patrz* Rhekus.

CERCYON. Sławny zbóyca, którego Theseusz pokonał, i takąż samą karą dręczył, iaką on był zwykł podróżnych dręczyć. Miał on iedynaczkę córkę, która się dała namówić i wykraść Neptu-

nowi, za co ociec rozgniewany, i ią i dziecko, które miała z Neptuna w las wyrzucić rozkazał. Cercyon tak był mocny, iż naywyższe i naygrubsze w lasach drzewa zginał do kupy i wiązał.

CERDEMPORUS. Znaczy: *szukaiącego i chciwego zysku*, co służy Merkuryuszowi bożkowi kupców i handlu.

CERDOS. Znaczy: *zysk*. *patrz* Cerdous.

CERDOUS. To nazwisko służy Merkuryuszowi, iako bożkowi kupiectwa i zysku handlowego. Także czasem nazywa się i Apollo, dla tego, iż opłacano sowicie, kto chciał pomyślne iego słyszeć wyroki.

CEREALES. Swięta na honor Cerery.

CERES. Bogini rolnictwa, zasiwów, zboża, chleba &c. Ona w kompanii z Bachusem różne kraie zwiedzaiąc nauczała ludzi rolnictwa. Gdy Pluto porwał był iey córkę Prozerpinę, wtedy ona zapaliwszy dwie pochodnie na wierzchołkach góry Etny, i w dzień i w nocy z pilnością swoiey zguby szukała. Wszędzie za tą zgubą chodząc przybyła do dworu króla Tryptolemą, gdzie ludzko i z wielkiemi honorami przyięta, nauczyła go w nadgrodę iego grzeczności sekretów gospodarstwa, sposobów szczegulnieyszych uprawiania roli, zasiewania, i zbierania. Do tego, wzięła iesżcze na się edukacyą syna iego Deifona, ale w sekrecie, karmiła go swemi piersiami umyślnie, aby z niey nieśmiertelność wyssał: on atoli przez skrzętną i nieostropną matki swoiey troskliwość, fatalnie zgorzał. *patrz* Deifon. Ceres wyiechawszy ode dworu Triptolema spodkała się w drodze z Arethuzą, i pytała się iey o swoią córkę ieżeliby o niey gdzie nie słyszała, owóż powzięła od niey wiadomość, iż ią Pluto do piekła porwał. Wnet Ceres do samego piekła udała się, i znalazła córkę, ta atoli nie chciała póyść za matką, woleiąc iako królowa przy Plutonie mężu zostać w piekielnym króleſtwie. Ceres do samego udała się Jowisza aby koniecznie swoią odebrała córkę. Pozwolił Jowisz na usilne iey prożby, z tą iednak kondycyą, aby nic w piekle będąc nie iadła. Nie wytrzymała Ceres głodu, przełamała kondycyą, bo potaiemnie w ogrodzie Plutona znalazłszy pod drzewem leżący granat, siedm ziarn z niego wydobyła i ziadła. Wypatrzył to z kąta ukryty Askalaf, i powiedział: za co Ceres rozgniewana przemieniła go w sowę. Jowisz

nie chcąc przecież Cerery odmówieniem proźby zasmucić, pozwolił aby Proserpina pół roku mieszkała z Plutonem swoim mężem a pół roku z matką. Ta bogini miała wiele na cześć swoią kościołów wystawionych bogatych i wspaniałych. Pierwiastki każdego zboża ofiarowano iey. Pod utratą życia niegodziło się przeszkadzać obrządkom i ofiarom, albo taiemnic Cerery wyiawiać. Snycerze i malarze wyrażali ią trzymaiącą w iedney ręce sierp, w drugiey snop zboża i maku, z takimże na głowie wieńcem, z piersiami pełnemi mleka czyli pokarmu. Na ofiarę iey zabiiano wieprza: nazywała się różnemi imionami od mieysc, na których miała sobie kościoły wystawione. I te iest naypospolitsze opisanie bogini Cerery: gdyż ani mytologowie, ani poetowie nie zgadzaią się w swoich o niey powieściach. Wielu iest takich co rozumieią, że iedno iest Cybeles, co Ceres. *Hyg. Paus. Nat. Apoll. Ovid. Virg.*

CERKAFUS. Syn Eola, a pradziad Fenixa.

CERKOPES. Ludzie, których Jowisz odmienił w małpy, za to, iż sobie wszelkiey rozpusty pozwalali. *Ovid.*

CERKOPITEK. Bożyszcze Egypskie toż samo co Ceb. *patrz* Ceb.

CERULEUS FRATER. Znaczy: *błękitny brat.* Służy to nazwisko Neptunowi, iako błękitnemu bożkowi morża i wód, które błękitny kolor prezentuią.

CERUS, albo Serus. Bożek dobrych czasów. *patrz* Okazya; tym imieniem czasem go nazywano bo nie rychło przychodził.

CERYCES. Znaczyło niegdyś *woźnych.* Nazywano ich Ceryces od Ceryxa syna Merkuryuszowego. Osoby woźnych zawsze były poważane. Także nazywał się pop naystarszy nad wszystkiemi popami taiemnice Cerery sprawuiącemi.

CERYX. *patrz* Ceryces.

CESTE. Pas Wenery do którego przywiązane były wdzięki naypowabnieysze, chuci, i przynęty. Tego pasa Juno pożyczyła u Wenery umyślnie, aby Jowisz z lepszym ku niey był affektem, a tak żeby go mogła przeciwko Troianom skuteczniey pobudzić do niełaski, kiedy Paris rozsądzał kłótnię o złote iabłko między boginiami, Venus musiała pomieniony pas z siebie zrzucić, według umowy innych bogiń, aby Paris z powodu samey rzeczywistości, a nie z żadnych powab rozsądzał sprawę.

CESTRI-

CESTRINUS. Syn Helena i Andromaki. Po śmierci swego oyca osiadł nad rzeką Thyamis: ztąd owę krainę od iego imienia nazwano Cestryną.

CETO. Żona Forka a matka Grees. *patrz* Grees.

CEUS. Z Tytana oyca, a matki ziemi zrodzony, porwał się do broni na Jowisza uymuiąc się za honor wzięty Latonie, ale go Jowisz uprzedził, i zabił piorunem. *Virg.*

CHALCEE. Swięta na honor Wulkana.

CHALCICCIE. Swiata na honor Minerwy inaczey zwaney Chalciekos.

CHALCIOPE. Eċtesa króla Kolchidy córka, siostra Medei, a żona Trixa. *Ovid.*

CHALKOMEDUSA. Żona Arcesiusza, matka Laertiusza, a babka Ulissa.

CHAMOS. Bożek Moabitów, rozumieią niektórzy, że to ich był Bacchus.

CHAON. Syn Pryama, którego własny brat Helenus z trefunku nie chcący na polowaniu zabił. Helenus nie utulony w lamentach i żalu po zabitym z własney ręki ukochanym bracie, na pamiątkę takiego nieszczęścia nazwał iedną część Epiru Chaonią.

CHAONIA. Część Epiru górzysta i lasami okryta, sławna obfitością żołędzi, którą ludzie żyli przed wynalezienie zboża. W teyże krainie znaydowały się gołąbki przyszłe rzeczy przepowiadaiące. *Virg. Prop. Ovid. patrz* Chaon.

CHAOS. Mgła gruba, tuman: czyli raczey pomieszanie wszystkich wraz elementów na początku świata.

CHARIKLEA. Córka Hydaspa: gdy nią matka była w ciąży, zapatrywała się na portret pewney damy niewypowiedzianey białości, i przeto urodziła córkę cudney urody. Ta przyszedłszy do doskonałych lat, podobała sobie Theogenesa kawalera młodego znaczney fortuny i urodzenia: to było okazyą oboygom różnych przypadków, niebezpieczeństw, i utrapienia; przecież naostatek ta para przez małżeńskie śluby szczęśliwie złączyła się z sobą. *Heliod.* Tegoż imienia była córka Apollina, a żona Chirona Centaura. Domyślaią się mytologowie, że to musi być taż sama, o którey pierwey mówiło się.

CHARIKLEA i THEAGINA. Są to osoby zmyślone w Heliodorze.

CHARILEE. Swięta i igrzyska na honor pewney damy w Delfach, co się ze wstydu obwiesiła, przeto iż od króla sromotnie była traktowaną.

W krótce bowiem potym przypadku, gdy miasto różnemi nieszczęściami strapione być poczęło, radzono się bogów o przyczynę tyle spadaiących utrapienia. Owóż dowiedziano się, że dusza owey damy zwaney Charila, co się obwiesiła, inaczey nie uspokoi się, aż święta i igrzyska na iey cześć nie będą ustanowione.

CHARIS. Żona Wulkana.

CHARISIE. Swięta na honor wdzięków Wenery czyli gracyi.

CHARISTIE. Swięta, albo raczey obrządki żałobne, które corocznie pewnych czasów obchodzono. W tedy wszyscy krewni do iedney familii należący powinni byli zgromadzać się razem dla czynienia czci i ofiar zmarłym z teyże familii.

CHARITES, albo gracye. Wdzięki assystuiące Wenerze, *patrz* Gracye.

CHARON. Ereba i Nocy syn. Przewoźnik na rzekach piekielnych, to iest: na Acheroncie, Styxie, Flegetoncie, &c. Zawsze na krypie swoiey piekielney miał co do czynienia: każda dusza od przewozu wprzód pewny pieniądź zwany *Naulus*, zapłacić powinna była; dla tego przy trupach kładziono tokowe pieniądze. Nie przewoził zaś takowey duszy, którey ciało nie było według obrządku zwyczaynego pogrzebione, choćby się niewiedz iak prosiła, żadne naypoważnieysze instancye w tey mierze nie miękczyły go: i taka nieboga dusza na brzegach rzeki piekielney sto lat pokutować musiała. *Virg. Ovid.*

CHAROPOS, albo Charops. Znaczy *zapalczywy*, *zły*, takowe przezwiska daią się Herkulesowi.

CHARYBDIS. Sławny zakręt czyli wir morski na ciasninie między Sycylią, i Neapolitańskim kraiem. Baią poetowie, że Charybdis była niewiasta, która Herkulesowi pokradła woły, za co Jowisz piorunem ią zabił, rzucił w morze i w przepaścisty zakręt przemienił. Na przeciwko tego z drugiey strony iest inny wir Scylla nazwany. Szum wody w tych dwóch zakrętach tak iest silny i gwałtowny, iż z daleka słuchaiącym dziwne głosy i ryki wydaią się, zdaie się niektórym iakby psy wyły i szczekały. Między temi dwoma zakrętami chcący przeyść bezpiecznie okręt, powinien się kierować samym środkiem, w czym byle cokolwiek chybił, i ku stronom zakrętów cokolwiek się udał, porwany gwałtownie na wir bez

ſpoſobu ratowania ſię ginie. *Virg. Homer.*

CHELONE. Nymfa przemieniona w żołwia.

CHERA. Znaczy *wdowę*. Tak nazywano Junonę, przeto iż ią częſto dla innych faworytek opuſzczał Jowisz.

CHERON. Syn Apollina, od iego imienia zowie ſię miaſto Cheronnea, ktore przed tym nazywano Arne.

CHILIOMBE. Ofiara na ktorey ſto bydląt zabiiano.

CHILON. Sławny ſzermierz, którego Grecy w wielkim poſzanowaniu mieli, i po śmierci za bożka prawie czcili.

CHIMERA. Monſtrum maiące głowę lwią, pierſi, i reſztę ciała kozią, a ogon ſmoczy, ogień i płomienie z pyſka wybuchało. Wielkie ſpuſtoſzenie przez długi czas Licyi te ſtraſzydło czyniło, aż póki Bellerefon nie odważył ſię nań, ten dopiero walecznie natarł na nie, pokonał, i zabił. *patrz* Bellerefon. *Apollodor. Eurip. Ovid. Lucr. Heſio.*

CHIONE. Dedaliona corka w którey ſię Apollo i Merkuryuſz kochali, i o przyiaźń iey obydwa ſię ſtarali. Z obydwoma więc w małżeńſkie weſzła śluby. Z Apollina miała ſyna Filemona ſławnego lutniſtę, z Merkuryuſza miała Autolika ſławnego ſiluta podobnego oycu. Chione tak ſię chełpiła z ſwoiey urody, iż za nic Dyanę względem ſiebie poczytywała. Bogini pomściła ſię ſwoiey wzgardy, bo ſtrzałą iey zuchwały ięzyk przebiła. *patrz* Kaſſiopea. *Cenchris, Ovid. Hyg.*

CHIROMANCIA. Sztuka wróżenia z zmarſzczek i z linii na dłoniach ręku znayduiących ſię.

CHIRON. Centaurus, z Saturna i Filiry zrodzony. Polubił Saturnus Filirę, ale ſię obawiał żony ſwoiey Rhei, aby nie poſtrzegła iego konwerſacyi i zabaw z Filirą, przemienił ſię w konia, i tak w końſkiey poſtaci oddawał wizyty Filirze, ta w ſwoim czaſie gdy zległa urodziła ſyna Chirona, a raczey monſtrum pol konia a pół człowieka. Ten dziwotwor przemieſzkiwał na górach, łuk natężony nigdy z rąk iego niewychodził, uſtawicznie polowaniem ſię bawił, a przy tey zabawie takiey nabył wiadomości ziol, iż owych czaſów za naydoſkonalſzego miany był lekarza. On w tey ſztuce wyedukował Eſkulapiuſza, a w aſtronomii także będąc biegłym, nauczył iey Herkuleſa: Achilleſa zaś we wſzyſtkich umieiętnościach, które ſam poſiadał, wyćwiczył.

Cierpiał wielki ból w nodze z rany, którą mu zadała Herkulesowa ſtrzała iadem Hydry napuſzczona, gdy trefunkiem na iego nogę ſpadła, z tey przyczyny życzył ſobie śmierci, ale że był nieśmiertelnym nie mógł ſię iey ani doczekać, ani ſpodziewać. Owoż bogowie, ſłyſząc iego lamenta i prozby, aby kiedyż tedyż życie nędzne w uſtawicznych bolach ſprzykrzone zakończył, zlitowali ſię nad nim, przenieśli go do nieba, i oſadzili go między znakami niebieſkiego Zodyaku pod imieniem Strzelca. *Plin. Ovid. Hyg.*

CHITONE, albo Chitonia. Nazwiſko Dyany, na którey honor święta i gry poſtanowione nazywały ſię *Chitonie.*

CHLOE. Nazwiſko Cerery, przeto i święta na honor Cerery uſtanowione nazywaią ſię *Chlojennes.*

CHLOREUS. Sławny wieſzczek i pop bogini Cybeli.

CHLORIS, albo Kloris. Córka Amfiona i Niobe; poſzła za Neleuſza i zrodziła Neſtora. Apollo z Dyaną zamordowali ią, za to, iż śmiała chełpić ſię, iż lepiey śpiewa od Apollina, a ſwoią urodą celuie Dyanę.

CHŁOPI. Latona uchodząc i kryiąc ſię przed Junony prześladowaniem, przybiegła nad iezioro, bliſko którego chłopi iedni orali, drudzy ſiano koſili, i inne goſpodarſkie roboty ſprawowali. Zmordowana Latona proſiła ich o trochę wody, ale tak nieludzcy byli, że iey tey uczynności odmówili, cowiękſza ani czerpać z ieziora przez złość nie dopuścili. Latona na ukaranie ich, uproſiła u Jowiſza moc cudowną, którą ſwę zemſtę uzbroiwſzy, wſzyſtkich owych nieużytych ludzi w żaby przemieniła. *Ovid.*

CHOCHEUS. Nazwiſko Apollina.

CHOES. Nazywały ſię święta na honor Bacchuſa w Athenach uſtanowione.

CHON. Tak Egipcianie nazywali Herkuleſa.

CHOREBUS. *patrz* Korebus.

CHRETEIS. *patrz* Atalanta.

CHROMIS. Syn Herkuleſa: ten okrutnik konie ſwoie paſał ludzkim ciałem, za co od Jowiſza piorunem zabity. Tegoż imienia ieden był Satyr.

CHROMIUS. Jeden z ſynów Priama: zginął od Dyomedeſa przy oblężeniu Troi. Takoż nazywał ſię ſyn Neſtora i Chloris od Herkuleſa zabity.

CHRISAOR. Neptuna i Me-

duzy syn, zaślubił się z Kallirhoe, z którey spłodził Geryona.

CHRISAOREUS. Nazwisko Jowisza wzięte od nabożeństwa, które do niego miano w mieście Chrisaoris Karyi prowincyi.

CHRISE. Miasto w Troadzie sławne niegdyś kościołem Apollina Sminteusza.

CHRISEIS. Tak się nazywała Astynome Chrisesa popa Apollinowego corka od imienia oycowskiego. Po dobyciu Thebów w Cylicyi, dostała się w' podziele Agamemnonowi, który ią (iak piszą poetowie) tak sobie upodobał, iż nad właśną przekładał żonę Klitemnestrę, a to dla cudney urody, i osobliwszego w haftowaniu i wyszywaniu talentu: przeto ią wszędzie z sobą bierał, i na woynę Troiańską iadąc wziął. Tam ociec iey Chryses w ubiorze kapłańskim stawił się przed Agamemnonem prosząc o wydanie swoiey córki, ale nic nie wskorał, przeto wielce zasmucony prosił Apollina, aby powietrzem woysko Greckie ukarał za nielitościwość wodza ich Agamemnona. Stało się, że się w woysku powietrze mórowe zaięło; Agamemnon przymuszony rozkazem Wieszczka Kalchasa oddał Chriseis oycu Chrysesowi, a porwał Briseis Achillesowi, zkąd wielka między dwoma hetmanami wybuchnęła kłotnia, tak iż Achilles więcey nie chciał za swoich ziomków woiować, i do śmierci Patrokla swego przyiaciela trwał w uporze zacięty, bezczynny w swoim namiocie przesiedział. Ten gniew Achillesa, iest materyą wierszów Homera nazwanych Iliadą. *patrz* Briseis. *Hom. Hyg.*

CHRYSES. Ociec Astyomy. *patrz* Chryseis. Był inny Chryses zrodzony z Chriseis i Apollina według niektórych, a według innych z Agamemnona. O narodzeniu wnuka nic nie wiedział wspomniony dziad Chryses, aż dopiero wtedy gdy Orestes z Higenią, porwawszy statuę Dyany z Chersonesu Tauryki, uciekli do wyspy Smynthy. Chryses tam po swoim dziadu nastąpił na funkcyą naystarszego popa Apollinowego. Tam przypadkiem wszyscy trzech znayduiący się, poznali się przy pewnym bankiecie z sobą biesiaduiąc. Powrócili potym do Micen na odebranie sukcessyi po swoim oycu. *Nat. Com. Hyg.*

CHRYSIPPUS. Syn naturalny Pelopa, wielki kochanek oycowski. Hyppodamia żona Pelopowa, obawiaiąc się, ażeby Chrysippus kiedyżkolwiek

nie wziął gòry nad synami iey z prawego łoża zrodzonemi, pobudzała ich, aby Chrysippa sprzątnęli, nie lubiła go ona passyami, i co mogła złości potaiemnie wyrządzała mu. A gdy widzała, że Atreus i Thiestes synowie iey nie chcieli się odważyć na tak szkaradną akcyą, na którą ich ustawicznie namawiała, sama więc porwawszy puinał mężowy pchnęła nieszczęśliwego Chrysippa, i zostawiła w ciele iego. Chrysippus pchnięty śmiertelnie żył ieszcze kilka momentów, że można było dowiedzieć się od niego samego o zabóycy bez żadnego porozumienia na Atreusza i Thiesta. Zaczym Hyppodamia unikaiąc sprawiedliwey zemsty z cudzey ręki, nie wiele myśląc sama się przebiła. *Eurip.*

CHRYSIS. Xieni Junony w mieście Argos. Ta gdy się zdrzymała, ubiory kapłańskie blisko ognia leżące zaięły się, zatym ogień cały kościół ogarnął, w tym pożarze i ona sama zgorzała.

CHRYSOMALLON. Tak nazywali Grecy barana owego, na ktòrym było runo złote.

CHRYSOR. Jedno z bożyszczów, dawnych narodòw oryentalnych, mniemaią iż to był Wulkan.

CHYSOSTEMIS. Córka Agamemnona i Klitemnestry.

CHTONIE. Swięta na honor Cerery zwaney czasem Chtonia.

CHYTRES. Swięta na honor Bacchusa razem i Merkuryusza.

CICINNIA. Bogini niesławy i infamisów.

CIKLADES. Nymfy ktòre Neptun przemienił w wyspy na morzu Egeyskim za to, iż mu ofiar nie chciały oddawać.

CIKONES. Narod w Thracyi. Gdy Ulisses wiatrami przeciwnemi zapędzony był na brzegi Cikonòw, a to w tedy gdy powracał do domu po zburzeniu Troi: wypowiedział im woynę, zwyciężył, i stołeczne ich miasto Ismarę zrabował. O niewiastach Cikońskich ta iest powieść u poetów, iż Orfeusza na sztuki rozszarpały, za to, że niemi pogardzał.

CILENO. Jedna z Pleiad.

CILIX. Jeden z synów Fenixa, który osiadł w tey części Azyi mnieyszey, która się nazywała potym Cilicią. Tegoż imienia był syn Agenora.

CILLEUS. Nazwisko Apollina wzięte od Cilla miasto Boecyi, gdzie był sławny iego kościòł.

CILLUS. Woźnica Polepa ktòrego pan tak kochał, iż po

iego śmierci wybudował miasto i nazwał od imienia Cilla.

CIMMERII. Naród niegdyś znayduiący się w Włoszech w okolicach Baiów. W tey krainie według poetów, były dwa pałace ieden snu, drugi w którym wstęp do piekła znaydował się, w obydwòch ciemności strasne panowały.

CIMMERIS. Nazwisko Cybeli.

CINARADAS. Naywyższy pop Wenery na wyspie Paphos ofiarami zawiaduiący.

CINARUS. Toż samo co Cinyras.

CINCIA, albo Cinxia. Nazwisko Junony.

CINYRAS. Syn Cilixa krola Cypru. Ten maiąc còrkę dziwney urody imieniem Myrrhę zakochał się w niey, i nie wiadomym sposobem z niey spłodził Adonisa syna. *patrz* Myrrha. Cinyras był popem Wenery, miał 50 córek, które Jowisz wszystkie przemienił w ptaki Alciony czyli Zimorodki.

CIRCE. Córka Dnia i Nocy, albo, iak insi piszą, Słońca, i Luny czyli miesiąca. Sławna to była czarownica. Wypędzona z własnego kraiu za otrucie swego męża krola Sarmatów, przeniosła się na pewną wyspę, która od iey imienia w dalszym czasie nazywała się Circe. Tam przemieszkuiąc Scyllę odmieniła w straszydło morskie, za to, iż urodę tey Nymfy Glaukus przenosił nad urodę iey samey. Ulissa wiatrem zapędzonego do swey wyspy przyięła z wielką ludzkością: a gdy u niey dłużey zmieszkać, iak sobie życzyła (nie chciał, i do żeglugi koniecznie zabierał się, wszystkich iego ludzi i kollegów poczęstowała pewnym napoiem, a tak poprzemieniała ich w rozmaite bestye, iednych w wilków, drugich w niedźwiedziów, innych w wieprzów. Szczęściem że sam Ulisses gdy go częstowała pić, nie chciał. Pewni iednak twierdzą Autorowie, iż i sam Ulisses pił ow zarażony trunek, ale że miał od Minerwy prezerwatywę na wszystkie trucizny, przeto mu nie szkodziło. *Hom. Nat. Com. Ovid.*

CIRCIUS. Jeden z pryncypalnieyszych wiatrów.

CIRIS. Toż samo co skowrónek. Służy te nazwisko Scylli còrce Niza. *patrz* Nisus,

CISSEIS. Nazywa się Hekuba żona Priama còrka Cisseusza króla Thracyi.

CISSOTOMIE. Tak nazywały się święta u Greków, pod czas których młodzież wieńce z bluszczu na głowie nosząc

tańcowała; a to było na cześć Hebe bogini.

CISSUS. Młodzian, tańcuiąc przed Bacchusem szwankował i z tego przypadku umarł, przemieniony po śmierci w bluszcz.

CNOTA. Bogini pod allegoryą z imaginacyi poetów urodzona. Powiadaią oni, iż to była córka prawdy. Wyobrażenie iey bywa w postaci niewiasty pospolitey, poprostu ubraney, w ubiorze białym, siedzącey na czworograniastym kamieniu. Kiedy zaś przez cnotę rozumie się moc, w ten czas wyrażaią te bożyszcze w postaci sędziwego męża, trzymaiącego buławę czyli pałkę.

CYANE. Sycyliyska Nymfa, córka Cyanippa, przemieniona była w zrzodło. Ta gdy Pluto Proserpinę miał porwać, mocno się opierała, i niedopuszczała, ale naostatek oprzeć się piekielney mocy nie mogła.

CYANEA. Meandra rzeki córka, a matka Kaunesa i Biblis. W skałę od bogów przemieniona była za to, iż się stała nie czułą i niewzruszoną na proźby pewnego młodziana, z osobliwszym ku niey przywiązaniem będącego; tudzież za to, iż suchym okiem patrzała, gdy z iey okazyi tenże kawaler rozpaczaiąc, iż iey pozyskać serca nie mógł, puinał w sercu swoim w oczach iey utopił.

CYANIPPUS. Xiążę Syrakuzańskie. Tego Bacchus za pogardę świąt i obrządków swoich takim ukarał piiaństwem, iż nie pamiętaiąc o sobie, iakoby bez duszy i rozumu stawszy się przez zbytek wina, z własną swoią córką Cyane, iakby z żoną obcował. Wnet na ukarania grzechu, mórowe Bóg dopuścił powietrze. Gdy się radzono bałwanów wyroku, coby mieli czynić na uśmierzenie mórowey zarazy, odebrano odpowiedź: iż póty ta klęska nie ustanie, póki na ofiarę nie będzie zabity grzeszący z własną córką. Owóż Cyane własnego oyca wyciągnęła przed ołtarz i na ofiarę zarznęła, i wnet tymże nożem śmierć sobie zadała i bogom ofiarą padła.

CYBELE. Nieba i Ziemie còrka, żona Saturna, inaczey nazywa się Ops, Rhea, Vesta, *bona dea*, matka bogów, Dindymena, Ideenna, Berecyntha. Gdy się ta bogini urodziła, rodzice w las ią wyrzucili na pożarcie bestyom; te atoli zapomniawszy swey srogości, swoiemi piersiami karmili boskie niemowlę, i cudownie wyżywiły. Rozumieią niektórzy że Cybelle iest toż samo, co zie-

mia, i dla tego ſnycerze i malarze wyobrażaią tę boginią trzymaiącą okrąg ziemi w ręku, maiącą na głowie koronę, z wież, baſzt, murów: w drugiey ręce maiącą klucz, ſuknie na niey w kwiaty, w koło przy niey różne ſtoią zwierzęta. Czaſem ią maluią ſiedzącą na wozie, i czterema lwami powożącą ſię. Na ofiarę, poſpolicie chleb iey ofiarowano. Popi Cybeli poświęceni nazywali ſię Gallami, Korybantami, Daktylami. Gdy obrządki ſwoie ſprawowali, ſkakali i pląſali w takt na honor poſągu Cybeli, koło którego przy odgłoſie kapeli taniec ſwóy odprawowali, i wykręcali ſię ſztucznemi i bardzo bawiącemi ſpoſobami. *Hyg. Virg. Ovid. Luc. Mart.*

CYBERNESIE. Swięta od Theſeuſza uſtanowione na pamiątkę ſtyrnika imieniem Nauſithouſa.

CYCHREUS. Syn Neptuna dla ſrogości i dzikości obyczaiów zwano go wężem. Był on popem Cerery.

CYDIPPA, *patrz* Akonkus. Tego imienia wiele boło Nymf.

CYGNUS, ŁABĘDZ. Król to był niegdyś Liguriensów, tak opłakiwał nieſzczęśliwy przypadek Faetona wielkiego ſwego przyiaciela; iż ſię w Łabędzia odmienił. *Ovid.* Mytologowie ieſzcze o dwóch młodzianach przemieniony w łabędziow wſpominaią. O iednym ſynie Neptuna, którego Achilles w potyczce udoſił poſtrzegłſzy, iż ſię go żaden oręż nieimie. O drugim co był zrodzony z Nymfy Hirii: ten wſkoczył w morze z rozpaczy, że mu ieden z przyiaciół odmówił wołu, którego ſię wielce napierał. Takież imie miał ſyn Marſa, którego Herkules zabił. Mars porwał ſię do broni chcąc ſię pomścić śmierci ſyna ſwego, i co tylko iuż miało przyiść do żwawey rozprawy między nim i Herkuleſem, wnet Jowisz piorunem zgromił ich zamyſły.

CYKLADES, *patrz* Ciklades.

CYKLOPY. Czeladź Wulkana kunſztu kowalſkiego; ich powinność była pioruny kować Jowiſzowi w ſwoich kuźniach, które mieli na różnych mieyſcach, iako to: na górze Etnie, Liparach, Lemnos, i indziey. Jedni z nich byli zrodzeni z oyca Nieba i matki Ziemi; drudzy z Neptuna i Amfitrity. Apollo roziadłſzy ſię na nich, za to, iż Jowiſzowi fatalny piorun ukuli, którym ſyn iego kochany Eſkulapiusz rażony poległ, wſzyſt-

kich, mſzcząc ſię po zabiiał. *Hom. Virg. Ovid.*

CYLLABARUS. Syn Sthenelusa, ten pod czas oblężenia Troi; i dobra i żonę Diomedesa wziął iak ſwoie.

CYLLARUS. Jeden z Centaurów. Także nazywał ſię ieden koń Polluxa.

CYLLEBORUS. Toż ſamo co Cyllabarus.

CYLLENE. Góra w Arkadyi; dla tego tak (według niektórych zdania) nazwana, iż Menefron pan owey krainy miał córkę Cyllenę imieniem, na którey wiekopomną pamiątkę, także górę nazwać kazał. Inni wywodzą od Cylleny xiężniczki córki Elata, a wnuczki Aſana króla Arkadyi. A że ſię Merkuryusz na tey górze rodził, przeto częſtokroć poetowie nazywaią go Cyllenus, albo Cyllenius.

CYLLENIUS. Nazwiſko Merkuryuſza. *patrz* Cyllene.

CYMODOCE. Nymfa morſka.

CYMOTHOE. Nymfa, córka Nereuſza i Doris.

CYNARA. Rodem z Theſſalii, miała dwie córki, które że ſię w urodzie przenoſiły nad Junonę, przemienione ſą od tey mściwey bogini w ſchody ſłużące do weyścia przy drzwiach pewnego kościoła na honor iey wyſtawionego.

CYNETHEUS. Tak Arkadyiczykowie nazywali Jowiſza.

CYNISKA. Córka Archidamuſa: pierwſza ona była, co publiczną na grach Olympickich ubiegaiąc ſię do mety wozem, odebrała nadgrodę: przez to wielce ſię wſławiła.

CYNOCEFAL. Bożyſzcze Egypſkie, toż ſamo, co Anubis. Powiadali poetowie, iż na górach Indyiſkich znaydowali ſię ludzie z pſiemi głowami, i dla tego w greckim ięzyku nazywano ich *Cynocefali. Plin.*

CYNOFONTIS. Było to pewne święto w Argos: pod czas którego zabiiano pſy iakie tylko napaść można było.

CYNOSARGES. Nazwiſko Herkuleſa.

CYNOSURA. Jedna z Nymf góry zwaney *Ida*, towarzyſka owych Nymf, co miały ſtaranie o maleńkim Jowiſzu: w nadgrodę uſług przemieniona w gwiazdę, z którey przyświecania i wſchodu dobre aſtrologowie formuią prognoſtyki.

CYNTHIA. Przezwiſko Diany wzięte od góry tak nazwaney na wyſpie Delos, gdzie wraz z Apollinem na świat wyſzła.

CYNTHIUS. Nazwiſko Apollina. *patrz* Cynthia.

CYPARISUS. Młody dzieciuk cudney urody, kochanek

Apollina: ten chował przy sobie ielenia bardzo łaſkawego, którego, nieoſtrożnie z łuku ſtrzelaiąc, zabił, co go nabawiło tak ciężkiego żalu, iż z rozpaczy śmierć ſobie zadać umyślił. Apollo uprzedzaiąc iego nieſzczęśliwy zamyſł, przemienił go w cypryſowe drzewo.

CYPRIS. *patrz* Cypariſſus. Cypris, nazywa ſię Venus od wyſpy Cypru, która iey była poświęcona.

CYPSELLUS. *patrz* Labda.

CYRENE. Nymfa, córka rzeki Peneuſa, którą Apollo porwał, i do Afryki przeniósł: tam ona porodziła Aryſteuſza.

CYRNUS. Herkuleſa ſyn, od którego wyſpa Korſyka ma ſwoie nazwiſko.

CYRRHA. Miaſto Focidy, leżące pod górą Parnaſſem, gdzie Apollo oſobliwſzą cześć dla ſiebie miał.

CYTA. Miaſto ſtołeczne Kolchidy oyczyzna Medei, przeto ią poetowie częſtokroć nazywaią *Cyteis*, *Cytea*

CYTHERA, Wyſpa na morzu Wśrzódziemnym, leżąca między Kretą i Peloponeſem, przy niey bliſko urodziła ſię Venus z piany morſkiey. Obywatele tego wyſpu wielką cześć bogini Wenerze wyrządzali, na honor iey wyſtawili u ſiebie kościół wſpaniały pod tytułem Wenery Uranii.

CYTHEREIS, albo Cytherea. Toż ſamo co Venus.

CYTHEREIUS HEROS. Znaczy *Eneaſza*. Cythereius *menſis*. Znaczy *Kwiecień*, bo był poświęcony Wenerze matce Eneaſza.

CYTHERIADES. Tak ſię nazywały Muzy, iakoby przez podchlebſtwo równaiąc ie z boginią Cytherea.

CYTHERON. Paſtuch mieſzkaiący niegdyś w Boecyi; ten radził Jowiſzowi, aby drugi raz zaślubił ſię z Junoną, z którą ſię był poróżnił i rozwiodł. Dobra rada miała ſwóy pomyślny ſkutek. Jowisz w nadgrodę daney ſobie zdrowey rady, odmienił go w górę, która potym poświęcona była Bacchuſowi. Leży ta góra pod miaſtem Theby. Z tey okoliczności Juno nazywa ſię *Cytheronia*, a Jowisz *Cytheronius*.

CYTHORA. Tak ſię nazywa góra i miaſto w Galacyi od pewnego Cythora ſyna Fryxa: cała ta kraina zaroślami okryta była. *Virg. Catul. Ovid.*

CYZIK, albo Cyziquus. Król Dolionów tak nazwanych ludzi w Myſii. Tego Jazon ſzef Argonautów, płynąc po Runo złote do Kolchidy, nie chcący z treſunku zabił. Na

pamiątkę tak zacnego bohatyra miasto stołeczne Dolionów, zaczęło się nazywać od owego czasu Cyziquus: a te było iedno z nayprzednieyszych i nayobronnieyszych miast. *Ovid.*

CZAROWNICE. Są to osoby utworzone z imaginacyi i baieczek lekkowiernego pospolstwa. Jakoby przez sukcessyą posiadaią w opinii zabobonnego prostactwa mieysce do tąd, owych niegdyś Nymf i bogiń Fane zwanych.

CZAS. Bożyszcze według imaginacyi poetów dziwnie obżarte, wszystko trawiące. *patrz* Saturnus.

CZŁONKI POROŻUCANE PO DRODZE, *patrz* Absyrthus, Epidaurus, Medea, Pelops, Arkas. Członki ciała ludzkiego, w szczególności każdy był pod protekcyą iakiego u pogan partykularnego boga. Głową opiekiwał się Jowisz, piersiami Neptun, biodrami Mars, czołem Geniusze, brwiami Juno, oczyma Kupido, uszami bogini Memoria, czyli Mnemosyna, ręką Fides, plecami Pluto, nerkami Venus, nogami Merkuryusz, palcami Minerwa &c.

D.

DADES, albo Dadestes. święta obchodzone w Atenach na honor narodzenia bogów tak niektórych w szczególności; iako i wszystkich w powszechności: obrządek szczególnieyszy tych świąt na rym naybardziey zależał, iż naywięcey w tedy światła zapalano i rzęsistych pochodni do sprawowania taiemnic zażywano.

DADUKUS. Tak Ateńczykowie nazywali nayst arszego popa Herkulesowego. Nazywano także Dadukami popów, którzy pod czas świąt Cerery zapalone nieśli przy obrządkach pochodni.

DAFNE, albo Daphne. Córka potoku zwanego Peneus: ta uciekaiąc od kompanii i żartów Apollina, przemieniła się w laur. Apollo na pamiątkę kochaney Dafne obróconey w laur, chciał aby te drzewo na zawsze iemu było poświęcone: wieniec z niego uwity za nayulubieńszą swoiey głowy miał ozdobę. Co większa postanowił, aby wszyscy w umieiętnościach iakich, a zwłaszcza w

rymopiſtwie celuiący uwieńczone laurem głowy na znak doſkonałości w ſwoim talencie miewali. Tym imieniem także nazywała ſię córka Tyreſiuſza, który wyroki bogów: ślicznym nader wierſzem wykładał. Powiadaią, że w pieśniach Homera gdzie niegdzie wierſze Tyreſiuſza znayduią ſię, któremi on ſtarał ſię ſwoie dzieło przyozdobić. *Diod. Sic.*

Dafnefagus. Znaczy *gryzącego laurowe liście:* tak nazywano wieſzczków, iż oni będąc o przyſzłych rzeczach trudnieyſzych zapytani, nim odpowiedź dali, liście laurowe gryźli. Laur bowiem (dawali oni przyczynę) iako ieſt poświęcony Apollinowi wróżków wſzyſtkich bożkowi; tak liście iego podobnąż mocą od Apallina udarowane, żuiącym ie wieſzczego ducha dodaie. Tak owi ſiluci poświęceni, proſtaków lekkowiernych omamiali!

Dafneforie. Swięta, które Beotowie co dziewięć lat obchodzili na cześć Apollina.

Dafneus. Nazwiſko Apollina. Diana także nazywała ſię *Dafnea*, albo *Dafnia.*

Dafnis, albo Daphnis. Paſtuſzek rodem z Sycylii, ſyn Merkuryuſza. Ten upodobawſzy ſobie pewną Nymfę zaślubił ſię z nią, i to ſobie u bogów wymodlił, że ieżeliby które z nich pierwſze małżeńſką złamało poprzyſiężoną wierność, aby zaraz ślepotą ſkarane było. Stało ſię, iż w kilka czaſów Dafnis zapomniawſzy ſwego przyrzeczenia wdał ſię w ściſłą konfidencyą z inſzą Nymfą, aż zaraz natychmiaſt ſprawiedliwym ſądem bogów oślepł.

Dagon. Bałwan ſławny w wielkiey czci u Filiſtynów będący.

Daira. Oceana córka, a matka Eleuſis.

Daktyli. Tak ſię nazywali popi Cybeles bogini: inne ich nazwiſka ſą te: Ideenſes, Korybantes, i Kuretes. Jedni z nich pochodzili od Słońca i Minerwy, drudzy od Saturna i Alciopei. Jowisz ſkoro ſię urodził, zaraz był oddany tym popom, aby ſię u nich chował, i ukrywał przed Saturnem, któryby go nieuchybnie pożarł, gdyby ſię był o iego narodzeniu dowiedział: przeto ciż popi iak tylko ſię mały Jowiſzek rozpłakał, zaraz na różnych inſtrumentach brząkali, ſkakali, i pląſali, huk i hałas umyślnie robiąc, aby Saturnus nie uſłyſzał kwilenia ſię w pieluchach ſyna taiemnie od Cybeli chowanego.

Daktylomancia. Rodzay wróżenia czyli mamienia

ludzi wiadomością przyszłych rzeczy przez pierścień, tak iak Giges niegdyś czynił.

DAMASIKTHON. Jeden z synów Nioby zabity od Apollina.

DAMASTES. Toż samo co Prokrustes.

DAMATER, *patrz* Demeter.

DAMATRIS. Xieni obrządków Cybele-Damis.

DAMEUS. Nazwisko Neptuna w tymże samym znaczeniu co Hippius.

DAMIA. Nazwisko Cybeli. Pod imieniem czczono te bożyszcze szczególniey w Epidaurze.

DAN, *patrz* Zeus.

DANACE. Tak się nazywał pieniążek u Greków. który od przewozu Karonowi czyli Charonowi przewoźnikowi piekielnemu na tamtym świecie każda dusza płacić musiała, tenże sam pieniądź u Rzymian nazywał się *nanly*.

DANAE. Córka Akrisiusza króla Argów zrodzona z matki Euridiki. Zabobonny Akrisius wywiedział się z wyroków swoich bogów, że kiedyś od własnego wnuka zginie: owóż aby się tego nieszczęścia ustrzegł. postanowił nie wydawać za nikogo swoiey córki Danae, i na ten koniec zamknął ią w wieży miedzianey, czyli ze spiżu ulaney, aby nikt do niey nie miał przystępu. Ale Jowisz wiedząc o urodzie Danae, przemienił się w złoty deszcz, i tak do wieży zatarasowaney wierzchem spadł: tam dopiero sekretnie nieszczęśliwego więźnia słodką cieszył konwersacyą i zabawą. Akrisius postrzegłszy zdradę, rozkazał Danaę wsadzić na łodkę, i tak na obszerne puścić morze. Stało się, że pomyślnym wiatrem bez żadnego nie bezpieczeństwa zapłynęła do iedney z Cyklad wyspy, tam będąc opuszczoną od Jowisza, poszła za nieiakiego Polydekta, w kilka czasów porodziła syna Perseusza, ten dorosłszy zyiścił na dziadu przepowiedziane bogów wyroki. *patrz* Cerseus, Akrisius. *Ovid. Horat.*

DANAIDES. Tak się nazywały córki Danausza, których rachowano pięćdziesiąt, wszystkie razem za pięćdziesiąt synów Egypta były wydane. Danaus będąc przestrzeżony z wyroku bożków, że go właśni zięciowie zrucą z tronu, zalecił więc sekretnie swoim córkom, aby każda swego męża pierwszey zaraz nocy, pod czas wesela w łożu zarznęła. Stało się tak: iedna tylko Hypermnestra swego męża imieniem Linceusza ochroniła. Jowisz obrażony tak

okrutną zdradą ohydą łoża małżeńskiego, wszystkie czterdzieści dziewięć tyranki żony do piekła wtrącił, gdzie za karę, muszą ustawicznie wodę nosić i nalewać beczki dziurawe, aby w pełni były. Też same Danaides nazywaią się inaczey Belides od imienia swego dziada Bela, albo Belusa.

DANAUS. Syn Belusa, brat Egypta króla Argów, a oiciec Danaid.

DANUBIS, DANUBIUS, albo Danusis. Dunay naywiększa rzeka w Europie. Getowie, Dakowie i Traki za bożka czcili Dunay.

DAPALIS. Nazwisko Jowisza wzięte od wielkich uczt, które na honor iego dawano po łacinie *Dapes*.

DARDANIA. Troia tym imieniem pierwey nazywała się od swego fundatora Dardana, który oraz był pierwszym owego kraiu królem.

DARDANIDES. Tak nazywano Troiańczyków od Dardana fundatora królestwa Troiańskiego.

DARDANUS. Jowisza i Elektry wnuczki Akteona syn, a według innych syn oceana. Ten swego brata Jasiusza zabił, przeto musiał z Krety, albo (iak inni piszą) z Włoch ezym prędzey uciekać. Zaszedł aż do Azii, gdzie osiadł i zbudował miasto od imienia swego nazwane Dardanią, które potym przezwało się Troią.

DAULIAS. Nazwisko Filomeli, przeto iż w Daulii mieście Focydy, iak bayka opiewa, Filomela przemieniła się w Słowika.

DAULIS. Tak się nazywało święto, które Argiensowie obchodzili na pamiętkę poiedynku Preta z Akrisiuszem. *patrz* Pretus. Także nazywała się Nymfa od którey imienia zowie się miasto Daulia w Focidzie.

DAUNUS. Pilumna i Danae syn, miał syna także Daunus zwanego, który poiął za żonę Wenilią i spłodził z niey Turna.

DAWNA PAMIĄTKA. Bożyszcze szczególniey w Rzymie odorowane.

DEDALUS. Bardzo dowcipny i sławny machinista; w snycerstwie tak był doskonały, iż posągi iego roboty, iakoby żywe same ruszały się. Swego synowca umyślnie życia pozbawił przez zazdrość, widząc w nim do tychże kunsztów nie równie większą sposobność; obawiał się aby go swego czasu w sławie doskonalszych swoich dzieł nie zgasił. Po tak szkaradnym zaböystwie popełnionym uciekł do Krety, tam ów misterny pałac nazwany La-

birynt albo Dedal wyſtawił. Minos krol Kreteńſki wziąść go i trzymać w ściſłym areſzcie kazał w tymże ſamym pałacu wraz i ſyna iego Ikara, za to, iż ſię pokazało na nich, że dopomagali roſpuſtnemu królewny Paſifae życiu. Oſadzeni w labiryncie w ciężkim więzieniu, z którego uyść żadnym ſpoſobem nie można było, myśleli o ſpoſobach ucieczki, ale wſzyſtkie ſpoſoby ludzkie w niedoſtępnym i nieprzebitym mieyſcu, nie przydały ſię. Owóż Dedal inwentował ſkrzydła, maiąc ufność, że za ich pomocą i ſiebie i ſyna wyſwobodzić na wolność potrafi. Pracowali obydwa w akkomodowaniu i ſkleianiu piór, a ſkończywſzy przedſięwzięte dzieło, przyprawiwſzy ſobie wzaiemnie ſkrzydła; przeſtrzegał ociec ſyna iak ma oſtrożnie latać, żeby ani zbyt wyſoko, ani zbyt niſko nie brał ſię: puścili ſię zatym obydwa na powietrze. Ikarus nie pomniąc na przeſtogi oyca, zbyt wyſoko ku ſłońcu gurować począł; poſzło zatym, że dla roztopionego woſku ſkrzydła z piór ſwoich ogołocone popſuły ſię i na wiatr poſzły, a nieſzczęśliwy Ikarus ſpadł w morże i utonął; nazwano potym owe morże na pamiątkę fatalney śmierci Ikara, Ikaryiſkie. Dedalus ociec zaleciał aż do Sycylii, tam go Kokalus krol Sycyliyſki w wannie utopić kazał, bo mu Minos pogroził woyną ieżeliby Dedala albo żywego, albo umarłego nie wydał. *Ovid. Plin.*

DEDALIE. Swięta u Greków, które obchodzono na pamiątkę Jowiſza z Junoną poiednania ſię. *patrz* Cytheron. Też ſame święta obchodzili Plateenſes, ale innym wcale obrządkiem na pamiątkę powrotu ich z wygnania i pogodzenia ſię z innemi Grekami.

DEDALION. Brat Ceixa: ten rozpaczaiąc i rozbiiaiąc ſię po śmierci córki ſwoiey Chione iedynaczki, którą niezmiernie kochał: nie mogąc przezwyciężyć żalu, śmierć ſobie gwałtowną zadał ſkoczywſzy z góry Parnaſſu w przepaść: przecież go Apollo przemienił w ſokoła.

DEIANIRA. Eneuſza albo Oeneuſza córka żona Herkuleſa: ten gdy ſię o nią ſtarał, muſiał ſię pierwey z Acheiouſzem potykać i zwyciężyć. Gdy iey doſtał, podróż z nią wraz odprawuiąc przeprawiał ſię przez rzekę Evenus: w tym Neſſus Centaurus znayduiący ſię nad ową rzeką, obiecał Herkuleſowi przenieść bezbiecznie i ſucho przez wodę

żonę iego Deianirę. Akceptował przysługę Herkules: lecz gdy postrzegł zdradę, bo Centaurus zabierał się porwać Deianirę, i uciec; porwał czymprędzey łuk, i tak go ugodził natychmiast strzałą, iż na mieyscu umierać musiał. Zdrayca na poły umarły, skrwawioną swoią koszulę oddał za osobliwszą rzecz Deianirze, upewniaiąc, że wielki w niey znayduie się sekret, to iest: gdy będzie widziała męża z ostygłym ku sobie sercem, albo z większą przychylnością ku inney osobie, byle tylko wtedy wdziała nań, do pierwszego ku niey wnet powróci przywiązania. Uwierzyła zdraycy Deianira. Owóż, gdy widziała męża przestaiącego poufaley z Jolą, posłała mu fatalną koszulę; skoro ią Herkules wdział, zaraz oszalał. Zdawało mu się, iakoby był ogniem w około otoczony. Przeto znayduiąc się raz przy ofierze, na stus ognia wskoczył, i wydzieraiąc się z rąk swoich kollegów i przyiacioł, Lychasa i Filoktela, którzy go gwałtem wyrwać z ognia chcieli, samochcąc z szaleństwa zgorzał. O czym dowiedziawszy się Deianira, śmierć sobie z rozpaczy zadała. *Hyg. Ovid.*

DEIDAMIA. Córka Lykomedesa, z niey Achilles spłodził Pyrrhusa, zostaiąc przy iego dworze. Była ieszcze inna Deidamia córka Pyrrhusa.

DEIFILA. Córka Adrasta, a żona Tydeusza, z którey Diomedes urodził się.

DEIFILUS. Syn Stenelusa, przyiaciel Kapanea, dla którego iedynie przyiaźni wraz z nim na woynę Tebańską wybrał się.

DEIFOBUS. Syn Priama: po śmierci Parisa, z pozostałą wdową, swoią bratową, ożenił się. Była to owa sławna Helena, ta po wzięciu Troi, chcąc ubłagać serce pierwszego swego męża Menelasa, wydała mu zdradziecko Deifoba.

DEIFOBE. Nazwisko Sibilli Kumeyskiey.

DEIFON. Triptolema, i Meganiry syn, albo według niektórych, Hyppothoona. Tego Ceres wielce sobie była upodobała, i chciała go nieśmiertelnym uczynić. Na ten koniec, nayprzód usiłowała z ludzkiey go oczyścić natury, i przeto po kilkakroć razy w płomień go sadzała. To gdy matka Meganira postrzegła, a nie wiedziała, coby to znaczyło: krzykiem, płaczem, lamentem przerwała misterną bogini robotę, która rozgniewana, porzuciła swoią operacyą, wsiadła na wóz z założonemi smokami, i odiechała; a tym cza-

ſem nim Deiſona z płomienia i ognia wyratowano, ſpiekł ſię, i uduſił ſię. *Ovidius* inaczey tę baykę opiſuie, *patrz* Ceres.

DEIKOON. Jeden z ſynów Herkuleſa.

DEILEON. Kollega Herkuleſa.

DEILOCHUS. Syn Herkuleſa i Megary.

DEION. Jedna z żon Apollina, która mu powiła ſyna, imieniem Mileta.

DEIONCUS, *patrz* Ixion.

DEIOPEA. Nayładnieyſza ze wſzyſtkich Nymf z froncymeru Junony. Ta bogini obiecywała ią Eolowi za żonę, byle tylko przeciwne w ſkałach od niego zamknięte i trzymane wypuścił wiatry, i flotę Eneaſza po morzu żegluiącą zatopił.

DEIPYRUS. Pewny z generałów greckich przy oblężeniu Troi znayduiący ſię.

DELFIKOLA. Nazwiſko Apollina, wzięte od kościoła w Delfach iemu wyſtawionego, i bardzo iego wyrokami ſławnego.

DELFIN, *patrz* Arion, Amſitrite, Thetis.

DELFINIE. Swięta w Delfach na honor Apollina.

DELFINIUS. Nazwiſko Apollina. Diana takoż nazywała ſię *Delfinia.*

DELFIS. Xieni w kościele Apollina w Delfach.

DELFUS. Apollina i Thyi ſyn. W okolicy góry Parnaſſu mieſzkał; on zbudował miaſto, i od ſwego imienia nazwał *Delfy.*

DELFY. Miaſto w prowincyi Focidzie, leżące przy górze Parnaſſus, ſławne wyrokami Apollina. Starodawni ludzie mieli te uprzedzenie, iakoby te miaſto na ſamym śrzodku okręgu ziemi było położone: w tym zdaniu utwierdzeni byli od Jowiſza, który dwom orłom, iednemu ze wſchodu, drugiemu od zachodu wylecić kazał o iednymże czaſie: owóż obydwa te orły zleciały ſię w Delfach. Co było znakiem położenia tego miaſta we śrzodku ziemi.

DELIAS i DELIASTES, *patrz* Delie.

DELIA. Tak nazywa ſię Diana od wyſpy Delos, na którey ſię urodziła.

DELIE. Swięta na honor Apollina, nazwanego *Delius* od wyſpy Delos, gdzie ſię rodził. Pod czas tych świąt Ateńczykowie poſłów do Delos wyſyłali na oddawanie ſolennych ofiar Apollinowi. Na ten koniec naładowany ofiarami okręt do Delos wyſyłano, nazywano go poſpolicie *Delias,* albo *Theoris:* wſzyſcy na tym

okręcie płynący, nazywali się *Deliastes*, albo *Theones:* naystarszy zaś z deputowanych do Delos posłów, nazywał się *Architer*.

DELIENSES. Obywatele wyspu Delos.

DELIUS, *patrz* Delie.

DELLI. Imie małego iezíorka, przy ktòrym Thalia zległa, i porodziła dwoch synów, bliźnięta nazwane, bracia Paliki, *patrz* Paliki.

DELOS. Wyspa na morzu Egeyskim, iedna z Cykladów pływała tam i sam po morzu, i pòty nie miała gruntownego mieysca, póki na niey bożkowie Apollo i Diana nie narodzili się, zaraz po połogu Latony, matki pomienionych bożyszcz na iednym stałym mieyscu na zawsze osiadła. Ta wyspa, iako oyczyzna Apollina, była mu nayulubieńsza, nayslawnieysze iego wyroki i odpowiedzi na tym mieyscu słyszeć się dały. Mieszkańcy Delos za rzecz pewną u siebie mieli, że Apollo na przemiany, to iest pół roku u nich, a pół roku w Patarze przemieszkiwał. Gdy do nich, według ich mniemania przychodził, witali go, czyniąc mu applauzy, igrzyska, ofiary, i obrządki, tudzież święta iego na ów czas uroczyście obchodzili.

DELUENTINUS. Bożek, którego pod czas woyny wzywano, aby od nieprzyiacielskiego spustoszenia bronił.

DELUS, *patrz* Delie.

DEMENETES, albo Demark. Obywatel Parrhasii miasta w Arkadyi, przemienili go bogowie w wilka za to, iż ciała ludzkiego, które było ofiarowane Jowiszowi, Lyceuszowi, śmiał pożywać. Piszą Grekowie, iż w dziesięć lat powrócił do pierwszey swoiey postaci, i na grach Olympickich odebrał publiczną nadgrodę za naylepsze w sztukach popisanie się. Inni o Lykaonie tę baykę prawią.

DEMETER, Damater, albo Demetra. Te są imiona, któremi Grecy nazywali Cererę.

DEMODICE. Żona Kretusa, *patrz* Kreteus, Frixus.

DEMODOCUS. Sławny muzyk na dworze Alcinousa, *Hom.*

DEMOFILA, albo Hierofila. Niektòrzy trzymaią, że Sybilla Kumea tak się nazywała.

DEMOFOON. Zrodzony z Theseusza i Fedry. Po zburzeniu Troi, gdzie i on znaydował się, był zapędzony wiatrami do Thracyi, tam się ożenił z Fillis córką Lykurga króla tameczney krainy, *patrz* Fillis. *Ovid. Horat.*

Demogorgon. Bożyszcze. Starodawni poganie pod tym imieniem czcili naturę.

Demokoon. Syn Priama od Ulissa zabity.

Demones, albo Geniusze, duchowie. Jedni z nich byli dobrzy, drudzy źli. *Demonium* znaczyło dobrego ducha, mądrego, dobroczynnego, ubłogosławionego. Sokrates swego geniusza nazywał *Demonium. Cic. de Div.*

Den, *patrz* Zeus.

Dendritis, *patrz* Helena.

Dendrolibanus. Znaczy: *drzewo z góry Libanu.* Z tego drzewa robiono korony dla bożków, rozumieiąc, że nie było dla nich milszego prezentu nad ten.

Dendrophor. Znaczy: *noszącego drzewo.* Służy te nazwisko Sylwanowi: mniemano bowiem, iż ten bożek zawsze w ręku nosił młode drzewko, zwłaszcza cyprysowe. Nazywano także *Dendroforami* tych, którzy pod czas świąt iakiego bożka, osobliwie Bacchusa, na cześć iego nosili na ramionach swoich drzewa, gałęzie: i to iest, co się ma rozumieć przez *Dendroforią.*

Deo, albo Dio. Tym imieniem autorowie greccy, a osobliwie poetowie nazywali Cererę.

Deois. Znaczy Prozerpinę córkę Cerery.

Deradiotes, albo Diradiotes. Nazwisko Apollina.

Derce. Córka Venery, toż samo, co Dercera.

Derrhiotis. Nazwisko Diany.

Dercete, albo Derceto. Bożyszcze Syryiskie, toż samo, co Aterdatis. Wyobrażenie iey było na kształt monstrum; pół niewiasty, pół ryby: kościół miała wspaniały niedaleko Askalonu. Inni zaś o Atergatis, czyli Dercete bogini tak piszą. Iż ona żałuiąc, że się dała pewnemu młodzianowi na perswazyą bogini Venery uwieść, wskoczyła w iezioro, i w rybę się przemieniła.

Despena. Nazwisko Prozerpiny bogini piekielney

Deszcz złoty, *patrz* Akrisius, Danae.

Deukalion. Syn Prometheusza, mąż Pyrrhy. Za iego czasów bogowie rozgniewani na naród ludzki, który się bardzo był w obyczaiach zepsuł, potopem świat karali. Wszyscy ludzie potonęli, oprócz Deukaliona i Pyrrhy zachowanych od tey klęski przez wzgląd na ich cnoty. Po skończonym potopie radzili się Themis bogini, co mieli czynić dla zaludnienia kraiu: odebrali rozkaz, aby kamienie w tył za

siebie rzucali. Stało się, że gdy Deukalion przez głowę w tył ciskał kamienie, zaraz z nich stawali się ludzie mężkiey płci; a gdy Pyrrha przerzucała tymże samym sposobem, wszystkie kamienie obracały się w ludzi płci białogłowskiey. *Ovid.* Tegoż imienia wielu było znacznych, iako to: syn Minosa, syn Abasa, &c.

Deverra, albo Deverrona. Bogini ochędostwa, czyszczenia, zamiatania: iey imie wzięte iest od słowa łacińskiego *deverro*, zamiatam. Naybardziey ią czczono wtedy, gdy dla oczyszczenia ziarna od plew brano się do mioteł, łopat do wiania, albo zgartywania na kupę. Wzywano ią także, gdy po połogu zamiatano izbę położnicy, prosząc iey, aby nie dopuszczała przystępu do tego mieszkania bożkowi Sylwanowi, żeby matce w połogu leżącey, i dziecięciu nowo-narodzonemu nie szkodził, i nie straszył.

Dia. Bogini też sama, według niektórych, co Hebe.

Diaktorus. Nazwisko Merkuryusza.

Dialis-Flamen. Popku czci Jowisza szczególnieyszym obrządkiem poświęcony. Ten miał nadane sobie wielkie przywileie. Wolno mu było zasiadać na krześle ze słoniowey kości. Liktor przed nim assystował, co samym tylko dygnitarzom rzymskim należało się. Nie godziło się znikąd ognia brać na ofiary, tylko z iego domu. On nie powinien był nigdy przysięgać, nigdy na koń wsiadać, i cały iego sposób życia powinien był wyrażać prostotę staroświeckich ludzi i czasów. Miał przywiley w pewnych okolicznościach niewolnika z kaydan uwolnić. Mógł zabronić chłosty u pręgirza dla tych winowayców, z któremiby się (gdyby ich na to prowadzono) spotkał, &c. *Aul. Gel.*

Diament, *patrz* Faeton, Bogactwo, Celme.

Diamastigosa. Swięta na honor Diany w Lacedemonie uroczyście obchodzone. Naywiększa ceremonia tey uroczystości była, iż pokładano dzieci na ołtarzu bogini, i tak ie rózgami srogo sieczono, iż niektóre życia czasem postradały.

Diana. Bogini polowania, Jowisza i Latony córka, siostra Apollina. Nazywano ią w piekle *Hekate*, na niebie *Luna*, albo *Febe*, na ziemi *Diana*. Inne ieszcze miała nazwiska od mieysc, na których osobliwszą iey cześć oddawano. Miano ią także za boginią panieńskiey czystości. Tak bowiem wsty-

dliwą była, iż gdy Akteon poluiąc, trefunkiem napadł ią kompiącą ſię z Nymfami: niezmiernie urażona iego niedyſkrecyą, i nieprzyſtoyną ciekawością, przemieniła go w ielenia, aby go właſne pſy na poły rozſzarpały. Zawſze przy ſobie miewała liczny orſzak nayurodziwſzych Nymf, które iey aſſyſtowały, i powinny były tak przeſtrzegać cnoty panieńſkiey, aby naymnieyſzey na ſiebie nie zaſiągnęła noty, inaczey, wnet była wypędzona z iey froncymeru, tak uczyniła z Nymfą *Kaliſtą*, którą był Jowiſz ułudził. Mówią atoli, iż ona upodobała była paſtucha, imieniem Endymiona, i że często w nocy ſekretnie z nieba wychodziła do niego. Ale cożkolwiek bądź, można powiedzieć, że ta bogini, ieśli nie była poczciwſzą nad inne, przynaymniey taką na pozór pokazywała ſię. Zabawa iey uſtawiczna było polowanie, mieſzkała w niedoſtępnych knieiach, trzymała zawſze liczną i wyborną pſiarnię. Satyrowie, Driady, i inne bożyſzcza leśne, z wielką uroczyſtością święta iey obchodziły. Snycerze i malarze wyrażaią tę boginię czaſem na wozie powożącą ſię łaniami, maiącą na ramieniu zawieſzony łuk i ſahaydak z ſtrzałami, a na głowie na kſztałt korony mieſiąc, iak zwyczaynie na nowiu pokazuie ſię. Miała naywſpanialſzy ze wſzyſtkich w świecie kościołów, w Efezie kościół. Zwierzęta, ieleń i łani, były iey poświęcone. *Pauſ. Hyg. Nat. Com. Ovid.*

DIANIA TURBA. Znaczy zgraię pod opieką Diany zoſtaiącą, to ieſt pſy.

DIASIE. Swięto na honor Jowiſza-Melichiuſza, to ieſt: *Łaſkawego*. Do tego święta był przywiązany iarmark, na którym rożne towary znaydowały ſię. Ateńczykowie wtedy naybardziey zaſzczycali ſię znacznieyſzą nad wſzyſtkie inne miaſta liczbą ofiar, a naywięcey przez powſzechną radość, i wykwintne bankiety, które na tę uroczyſtość wzaiemnie ſobie dawali.

DICE. Córka Jowiſza: prezydowała, według mniemania pogan we wſzyſtkich ſądach.

DIDO, albo Eliza. Córka krola Tyryiſkiego Bela. Ta uciekaiąc przed zawziętością brata ſwego Pigmaliona, który iey męża Sicheuſza zabił, wyniosła ſię z ſioſtrą ſwoią Anną do Afryki, gdzie zbudowała miaſto Kartaginę. Jarbas król Getulów, ſtarał ſię o dożywotnią iey przyiaźń, ale ona nie życząc go ſobie, ani mogąc zapomnieć pierwſzego mę-

ża, którego ferdecznie kochała, przytym urażona grubiańską natarczywością Jarby, śmierć fobie zadała. Czczono ią, iako bogini w Kartaginie. Owa w Eneidzie Wirgiliufza relacya o Didonie, iakoby Eneafz zapędzony będąc wiatrami do Afryki, fzczęściem iakimś przylądował do Kartaginy, poznał fię z Didoną, iakoby ona będąc mu rada w domu fwoim, podobała go fobie: te, i tym podobne okoliczności, fą fzczerym konceptem poety, a bardzo dalekie od fundamentu prawdy. Bo Eneafz na trzyfta lat przed założeniem Kartaginy żył, i po zburzoney oyczyznie fwoiey uciekał. Więc podobno dla tego iedynie poeta wyftawuie przywiązanie Didony do xiążęcia Troiańfkiego, aby w dalfzym zapędzie wierfza dwòch wielkich miaft, Rzymu i Kartaginy, ftawne zatargi dla ozdoby dzieła fwego połączył, i namienił. *Juftin. Macrob.*

DIDIMA. Nazwifko Diany.

DIDYMEUS. Nazwifko Apollina. Pod tym imieniem czczono go, iako fprawcę światła dziennego, i światła miefięcznego.

DIDYMEON. Część miafta Miletu tak nazywała fię, gdzie Apollina był kościół ftawny wyrokami: przeto od tey pirzai i kościół też miał nazwifko.

DIESPITER, albo Dijovis. Znaczy *oyca dnia*, co fłuży Jowifzowi. Czafem i Plutona tak poetowie nazywaią.

DISTERA. Skóra Amalthei kozy tak fię nazywała: na niey Jowifz, lofy fzczęścia ludzkiego popifał.

DIFIES, *patrz* Diformis.

DIIOVIS, *patrz* Diefpiter.

DIIPOLIE. Starodawne święta obchodzone na honor Jowifza-Polieufza, to ieft: opiekuna miafta.

DIKTEA-KORONA. Konftellacya Ariadny owey, którą Thezeufz wyprowadził był z wyfpy Krety, gdzie góra nazwifkiem *Dikte*, znaydowała fię.

DIKTE. Góra na wyfpie Krecie. Dla tego Jowifz częftokroć nazywa fię *Dikteus*, bo na tey wyfpie był wychowany.

DIKTEUS. Nazwifko Jowifza, wzięte od góry Dikte na wyfpie Krecie, gdzie ten bożek, według mitologów był wychowany.

DIKTYNNA. Nymfa z wyfpu Krety: przypifuią iey wynalazek fieci na polowanie zwierza. Inni rozumieią, że to taż fama, co Britomarta. Także i Diana czafem nazywa fię Diktynną.

Diktys. Jeden z Centaurów zabity od Pyrithousa.

Dimorfos, *patrz* Biformis.

Dindyme. Wiele gór w Troadzie, w Frygii, w Thessalii tak się nazywały. Od iedney tak nazwaney w Frygii *Cybele*, wzięła nazwisko *Dindymeny*, iako z tamtąd rodem.

Dindymena, *patrz* Dindyme.

Dio, *patrz* Deo.

Diokles. Sławny rycerz Megarensów, którzy iego pamiątkę z wielką uroczystością obchodzili, i zawołane pewnych czasów igrzyska, zwane *Ludi Diocleenses* czynili.

Diomeda. Córka Forbasa, którą Achilles na mieyscę porwaney Briseis od Agamemnona przy sobie trzymał. *Hom.*

Diomedes. Tydeusa syn; między naywalecznieyszemi po Achillesie i Ajaxie liczyć się może bohatyrami. Pod czas oblężenia Troi, na wiekopomną swoim męstwem zasłużył chwałę; on bowiem i Wenerę, i samego Marsa w boiu przy tey okazyi ranił: on w kompanii wykradaiących fortelem Palladium z kościoła Troiańskiego, na którym wiele do szczęścia Grekom zależało, znaydował się. Po zburzeniu Troi, tak swoią żonę Egileę, dla rozpustnego życia znienawidził, iż kray swóy własny Etolią, którey był udzielnym panem, opuścił, aby więcey na nierząd bezecney żony nie patrzał; przeniosł się zatym do Włoch, gdzie od Eneasza (iak powiadaią) zginął. Smierć Diomedesa takiego żalu nabawiła kollegów i przyiacioł iego, iż niemogąc ciężkości iego znieść, w czaplę się obrócili. *Hom. Ovid.* Był ieszcze ieden Diomedes, który ciałem ludzkim swoie upodobane konie karmił; ale go Herkules pokonał, zabił, i ciało własnym iego koniom oddał na pożarcie. Ta akcya między pryncypalnieyszemi Herkulesa rachuie się dziełami.

Dione. Nymfa, córka Oceana i Thetis, iedna z faworytek Jowisza, który z niey spłodził Wenerę; przeto ona od matki swoiey nazywa się *Dionea.*

Dionea, *patrz* Dione.

Dionysie, albo Bacchanalia. Swięta Bacchusowe.

Dionysius. Imie Bacchusa, wzięte od Nysy miasta, gdzie miał sobie wspaniały wystawiony kościół: i w tym mieście był wychowany.

Diopetes. Tak nazywano statuy Jowisza, Diany, Pallady, i innych bogów, mniemaiąc, że te posągi cudownie

z nieba ſpuſzczone, ludziom ſię doſtały.

Dioskury. Imie ſłużące bliźniętom, braci, Kaſtorowi i Polluxowi. Pod tymże imieniem innych bogów czczono, zwłaſzcza u Marynarzów.

Diospolis. Wiele miaſt w Egipcie tak nazywano, toż w Fenicyi i Lidyi. Te ſłowo *Dioſpolis*, znaczy *miaſto Jowiſza*: bo w takowych miaſtach naybardziey adorowano Jowiſza.

Dirce. Krolowa Thebów, urody nie poſpolitey pani. Lykus upodobał ią ſobie, tym końcem rozwiodł ſię z Antiopą właſną żoną, a z nią ſię ożenił. Paſierbowie nie zlubili macochy, i tyle ſpoſobów ſzukali, iż ią okrutnie zgubili: przywiązali ią bowiem do ogona żubra, czyli dzikiego wołu, i tak affrontu matce ſwoiey uczynionego, nader tyrańſko pomścili ſię. Była także pewna dama, imieniem *Dirce*, ktora za to, iż ſię ważyła przenośić w urodzie nad Palladę, przemieniona ieſt w rybę tegoż nazwiſka, *patrz* Kaſſiope, Dirce, w Boecyi źrzódło nazywało ſię, *patrz* Kadmus.

Dire, albo Dirae. Córki Acheronta i Nocy. Było ich trzy: ſtały zawſze przed tronem Jowiſza na pogotowiu, aby na rozkaz iego wlot ſzły na udręczenie złoczyńców przez wnętrzny niepokóy, i zgryzotę ſumienia. W niebie nazywały ſię *Diræ*, na ziemi *Furiæ*, albo *Eumenides*, w piekle *Stygieyſkiemi ſukami*.

Dis. Bożek piekielny: tenże to ſam, co Pluto i Jupiter, albo Jowiſz piekielny, *patrz* Zeus.

Diskordia Eris. Po Polſku *Niezgoda*. Bogini, którą Jowiſz niemogąc zcierpieć w niebie, wypędził na ziemię, bo uſtawicznie bogów między ſobą kłóciła. Taż rozgniewana, że nie była zaproſzoną, tak, iak inne boginie, na weſele Thetis z Peleuſzem; pomściła ſię tey dla ſiebie uczynioney wzgardy, gdy znalazła ſpoſób pokłócenia trzech bogiń, Junony, Pallady i Wenery. Rzuciła albowiem Niezgoda między pomienione boginie złote iabłko z podpiſem: *dla naypięknieyſzey:* ztąd zwada, każda go bowiem pretendowała ſobie, bo każda o ſwoiey urodzie dobrze trzymała. Wytoczyła ſię ſprawa do Jowiſza: Jowiſz zdał ią na Pariſa, aby on rozſądził, iak mu ſię będzie zdawało. Paris faworem ku Wenerze uwiedziony, przyſądził iey złote iabłko. I to było okazyą wielu złego, tak dla iego na potym oſoby, iako i dla całego narodu Troiań-

ſkiego. Maluią Niezgodę maiącą zamiaſt włoſów na głowie, węże, trzymaiącą w iedney ręce pochodnią rozpaloną, w drugiey puinał i żmiie, ręce zbroczone krwią, twarz śniadą, oczy zapalone i błyſkaiące, gębę otwartą i zapienioną.

Disk, albo Diſeus. Krąg: była to gra, którym ciſkano, i łapano go według pewnych reguł, *patrz* Hiacynthus. *Akriſius.* Okrąg, albo raczey kula ziemi, glob, *patrz* Cybele, Veſta.

Dithyrambus. Nazwiſko Bacchuſa. Takoż nazywano pewny rodzay hymnu, na honor iego złożony, i śpiewany.

Diuales. Swięta na honor Angerony bogini.

Diviana. Zamiaſt Diana.

Dius-Fidius. Dawne bożyſzcze Sabinów, którego cześć i obrządki wraz z zawoiowanemi Sabinami do Rzymu przenieſiono. Ten Dius, albo Deus-Fidius, albo nayczęściey Fidius, był miany za boga rzetelności; i dla tego u pogan był zwyczay przyſięgania ſię na iego imie, w ten ſpoſób: *Medius-Fidius*, co tyleż znaczyło, co *Mehercules*. Mniemano, iż był ſynem Jowiſza: niektórzy trzymali, iż *Medius-Fidius* tenże ſam był, co Herkules.

Dodona. Miaſto w Epirze: bliſko niego był las poświęcony Jowiſzowi. Dęby w tym leſie miały to do ſiebie, iż wyroki, iakby bożyſzcza iakie wydawały. W śrzodku laſu był kościół na honor Jowiſza Dodońſkiego wyſtawiony.

Dodonides. Nymfy i mamki Bacchuſa, też to ſame, co i Atlantidy.

Dolicheus. Nazwiſko Jowiſza, wzięte od kościoła, i oſobliwſzego w nim nabożeńſtwa, w mieście Dolichenu, prowincyi Komageny.

Dolina roskoszna, i swięta. Nazywało ſię to mieyſce, gdzie rzeka Permeſſus płynie, i źrzódło Hypokrene wytryſkuie; tam koń, nazwiſkiem *Pegaz*, paſł ſię: mieyſce to Muzom poświęcone było.

Dolon. Troianczyk, bardzo ſzybki w biegu; był za ſzpiega poſłany do obozu greckiego, ale go złapano; Diomedes i Achilles zabili go. *Hom. Ovid.*

Dolopes. Naród ludzi w Theſſalii podobny do Mirmydonów: Pyrrhus kommenderował niemi przy dobywaniu Troi. *Virg.*

Domiduka i Domidukus. Bożyſzcze, którego wzy-

wano pod czas przenoſin pani-młodey, to ieſt: gdy po ślubnych obrządkach ofiary czyniono, i prowadzono z zwykłemi ceremoniami nową małżonkę do domu ſwego męża.

DOMITIUS. Bożyſzcze, którego wzywano na weſelach, proſząc go, aby pannie młodey dał ducha goſpodarnego, i dbania około domu.

DORIDA. Kray w Grecyi, nazwany od pewnego Doruſa, zrodzonego z Neptuna i Alopy. Obywatele tego kraiu lubili bardzo wiele gadać, mało mieli ſzczerości, przymuſu, i ſubiekcyi cierpieć nie mogli, przytym, byli to ludzie bez czoła i wſtydu: ztąd wiele na nich przypowieści uroſło. Poetowie częſtokroć przez Dorienſes wyrażaią greków: tak Wirgiliuſz obozy greckie nazywa *Dorica Caſtra.*

DORIKLUS. Syn naturalny Priama, którego Ajax zabił pod czas oblężenia Troi. Tegoż imienia był ſyn Fincuſa króla Thracyi. *Hom. Virg.*

DORIS. Oceana i Thetis córka, poſzła za Nereuſza, z którym zrodziła pięćdzieſiąt Nymf, zwane poſpolicie *Nereidy.*

DORUS. Syn Neptuna.

DORYLAS. Jeden z tych, co śmieli nacierać na Perſeuſza u dworu Cefea: zginął on wraz z innemi z ręki tegoż ryczerza. Jeden z Centaurów takoż nazywał ſię.

DOTO. Matka morza, córka Nereuſza i Doridy.

DRANCES. Jeden z naypierwſzych miniſtrów króla Latina; ten lubił wiele rozumować nad każdą rzeczą, roztrząſać wſzyſtko z gruntu: ale gdy przyſzło przyprowadzać proiekt do ſkutku, i z narażeniem ſię co utrzymywać: unikał wſzyſtkiego, z okazaniem podłego, i zdrady pełnego ſerca: był on partykularnym Turna nieprzyiacielem. *Virg.*

DRIMAK. Zawołany zbóyca: ten z zgraią chłopów, zbiegów, i hultaiów puſtoſzył wyſpę Chio. Obywatele znaczną ſummę pieniężną obiecali byli temu, ktobykolwiek iego głowę przyniósł do urzędu. Zbóyca o tym dowiedziawſzy ſię, radził iednemu młodzianowi z ſwoiey bandy, aby go zabił, i iego głowę do urzędu zaniósł, co on uczynił, i obiecaną odniósł nadgrodę. Obywatele Chio czcili go po śmierci za bożka.

DROGA MLECZNA: *Via Lactea.* Tak ſię nazywa pewna konſtellacya na niebie, która w nocy dla mnóſtwa drobnych gwiazd iaśnieyſza nad inne wydaie ſię. Poetowie baią, że to kropla rozlanego po-

karmu Junony, gdy małego Herkulesa, którego Jowisz umyślnie przytulił był do iey piersi, aby nieśmiertelność wyssał, odepchneła.

DRUIDY. Popi pogańscy u Gaulów. Imie to z greckiego, znaczy dąb: bo oni swoie pomieszkania mieli w lesie, i tam ofiary bogom z bydląt, albo (iak inni twierdzą) ludzi zabiiali.

DRYADY. Nymfy, córki Nereusza i Doris: pilnowały świętych gaiów i lasów, i w nich dzień i noc przebywały.

DRYAS. Córka Fauna, którą czczono, iako boginią i protektorkę wstydu panieńskiego i skromności. Nie godziło się męszczyznom znaydować się pod czas iey ofiar. Także nazywał się ieden z xiążąt przybyłych na sukurs Eteoklowi, którego Diana zabiła.

DRYMO. Córka Nereusza i Doridy.

DRYOPE. Nymfa w Arkadyi, faworytka Merkuryusza. Ta pewnego dnia piastuiąc swego syna malękiego, ułamała gałążkę z obrostnicy dla zabawki dziecka: ale Bacchus, któremu te drzewko było poświęcone, tak się rozgniewał o tę krzywdę honorowi iego uczynioną, iż ią natychmiast w takież drzewo przemienił. Ledwo Dryope zdołała na swoią siostrę zawołać, aby od niey czymprędzey synaczka odebrała, boby był korą drzewa tegoż wraz z matką obrosł.

DRZEWA. Męszczyzni, albo niewiasty przemienione w drzewa: ręce ich podniesione, obrastaią w gałęzie, nogi wchodzą w wiemię, i w korzeń obracaią się, *patrz* Dafne, Phaeton, albo Faeton, Lotos, Filemon.

DULICHIUM. Wyspa przyległa, i należąca do Itaki. Pan tey wyspy Ulisses, nazywa się *Dulichius*.

DUSIENSES. Geniusze u Gaulów, których się oni bali, i czcili.

DYAFAR, albo Dysares. Bożek Arabski. Niektórzy rozumieią, że tenże sam, co Bacchus, albo słońce.

DYMAS Ociec Herkulesa był królem Thracyi.

DYMATIS. Hekuba, córka Dymasa, a żona Priama.

DYMON. Jeden ze cztech bożków, *Lares* zwanych, *patrz* Anachis.

DYNDIMENA, *patrz* Dindime.

DZBAN, WIADRO, *patrz* Kanop.

DZIECKO NAGIE, *patrz* Kupido.

Dusza, zob. Manes, Psyche, pr. Mortis.

Dziecko za rączkę prowadzone, *patrz* Aſkanius, Eneas.

Dzik, *patrz* Adraſtes, Meleager, Admeles, Herkules, Adonis.

E.

Pod literą *E.* ſzukay ſłów tak Greckich, iako Łacińſkich brzmiących przez *E.* choćby ſię inaczey piſały przez *dyftong Æ.* albo *OE.* ten ieſt nayłatwieyſzy ſpoſób dla niewiadomych Greckiego i Łacińſkiego języków, ſzukania imion Mytologicznych.

Ea. Nymfa, proſiła bogów, aby ią zachowali od natarczywości rzeki *Faſis :* owóż ią przemienili w wyſpę. Przy ciaśninie morza Sycyliyſkiey, gdzie Circe mieſzkała, znaydowała ſię wyſpa tegoż imienia, przeto nazywaią Poetowie Circe *Aeą*, to ieſt *Eą*. Stołeczne miaſto Kolchidy, także miało imie *Ea*, albo *Aea*.

Eaceyskie gry, *Eacei Ludi.* Gry uroczyſte na honor Eaka.

Eacides, albo Aeacides. Znaczy Achilleſa wnuka, i Pirrhuſa prawnuka Eakowego, *patrz* Eakus.

Eagrus, albo Oeagrus. Poiął za żonę Kalliopę Muzę, z którey ſpłodził Orfeuſza: Wirgiliuſz nazywa rzekę Hebr w Thracyi od iego imienia, *Eagrius*.

Eakus. Jowiſza i Eginy ſyn. Gdy w pańſtwie iego przez powietrze wymarli byli ludzie, proſił uſilnie ſwego oyca boga, aby mrówki, których nieźliczona moc w kraiu znaydowała ſię, przemienił na ludzi, uczynił to Jowiſz, przeto ci ludzie odtąd nazywali ſię *mrówkami*, czyli *Myrmidones*. A że był wielki miłośnik ſprawiedliwości, owóż go Jowiſz po śmierci uczynił na tamtym świecie ſędzią: on w kompanii Minoſa i Rhadamanta, ſędziów, zaſiada: wſzyſtkie ſprawy duſz na tamten świat przechodzących, do ich Trybunału należą. Eakus był dziadem Achilleſa, a pradziadem Pirrhuſa.

Eanus. Zamiaſt *Janus*, ſtarodawni bowiem częſtokroć kładli J. za E.

Ebalus, albo Oebalus. Syn Cynorta Lacedemończyka, poiął za żonę Tergofanę, córkę Perſeuſza, a wdowę po zmarłym Eperierefie, ſynu Eola.

Pausanias powiada, iż to była pierwsza wdowa powtarzaiąca śluby małżeńskie.

Eboas, albo Oeboas. Grecki rycerz, któremu Acheenses wystawili posąg, i na pamiątkę iego uroczyste postanowili gry.

Echemon. Syn Priama, zginął od Diomedesa.

Echidna. Królowa Scythów, czyli Tatarów, Herkules poiął ią za żonę, i z niey spłodził wiele dzieci. *Herod.*

Echinades. Były niegdyś Nymfy, a teraz wyspy. Tak ie Achelousz bożek przemienił za to, iż gdy sprawowały z dziesięciu wołów solenne ofiary, i zaprosiły wszystkich bogów leśnych i wodnych na święta ucztę, Acheloussza bożka pominęły.

Echion. Król Thebów, miał dwie córki; te przez miłość dobra publicznego zezwoliły na to, aby się stały krwawą ofiarą bogów, na uproszenie od nich dżdżu w swoim kraiu, gdzie niewypowiedziana suchość przy upale słonecznym panuiąca przez długi czas, nieurodzay i głód sprawowała. Powiadaią poetowie, iż z ich popiołów, powstało cudownie dwóch nadobnych młodzianów, którzy w obecności zgromadzonego ludu, wiele na pochwałę mówili ofiarowanych królewien. Tegoż imienia był pewny kollega Kadma, wiele mu do zbudowania miasta Thebów dopomagaiący: przeto Thebańczykowie czasem nazywaią się *Echionides*. Echion nazywał się *Fecialis* Argonautów, to iest: poseł z osobliwszym obrządkiem do wypowiadania woyny destynowany.

Echionides, albo Echionius. Znaczy Pentheusza, syna Echionowego. Tymże wyrazem znaczą się obywatele miasta Thebów, i zamiast Thebańczyków, poetowie kładą Echionidów.

Echmagoras. Syn Herkulesa. Tego Alcimedon dziad wydał na pożarcie dzikim bestyom, wraz i matkę iego, a swoią córkę Fillonę, za to, iż się ważyła bez wiedzy oyca iść za Herkulesa: ale ten rycerz i matkę, i syna od niebespieczeństwa zguby zachował.

Echo. Córka powietrza i ziemi; była wprzód Nymfą, i mieszkała przy rzece Cefisus. Złośliwa Juno sprawiła to, iż ona na wieki tey dostała wady, że gdy komu pytaiącemu ią chce odpowiedzieć, pytania powtarza, ziada słowa, same tylko ostatnie syllaby wyraża, tak, iż z iey odpowiedzi niczego doyść nie można. Ta zaś była przyczyna wyrządzoney

złości; iż pomieniona Nymfa Echo, o Junonie w pewnych okolicznościach nieroftropnie wymowiła fię przed innemi, co doszło uszow Junony. A druga, iż ile razy Jowisz bawił fię z Nymfami z froncymeru przerzeczoney bogini, Echo Nymfa, zawsze znalazła co ciekawego donieść Junonie, albo iakiemi baieczkami pocieszniemi zatrzymywać, i zabawiać ią u fiebie, a to umyślnie czyniła, aby zazdrosna bogini, żartuiącego i dyskuruiącego z Nymfami Jowisza, nie postrzegła. Owoż, gdy nie rychło potym dociekła Juno, iak wiele iey szkodziła szczebietliwa Echo, ukarała ią przykładnie na zawsze.

Edipus, albo Oedipus, Krol Thebański z oyca Laiusza, a matki Jokasty zrodzony. Wyrok bogów przestrzegł Laiusza, że zginie od własnego syna, a co większa ten na rzeczony zabóyca, ma wziąć własną matkę za żonę. Laius, aby wszelką okazyą odwrócił do przepowiedzianych kryminałów, i zagrodził wszystkiemu złemu drogę, iak tylko mu fię syn Edipus urodził, tak go zaraz zabić przez iednego dworskiego naywiernieyszego rozkazał: on zaś nie maiąc tyle serca, aby na niewinniątko tyrańską podniósł rękę, dosyć miał na tym, że go za nóżkę uwiązawszy w gęstym lesie na drzewie zawiesił. Pastuch szczęściem tamtędy przechodząc, usłyszał płacz niemowlęcia, którego postrzegłszy, czym prędzey z drzewa zdiął, i do Polyba króla Koryntu zaniósł. Polyb widząc śliczne dziecię, iak własnego syna chować, i edukować kazał. Edipus przyszedłszy do lat, radził fię bogów o dalszym procederze życia swego; lecz dowiedziawszy fię, iż oyca miał zabić, z matką fię postanowić; zdrętwiał na takie bogów wyroki, ani fię poiąć mógł, aby przy uczciwey edukacyi i dobrey naturze, miał fię kiedy w życiu swoim odważyć na tak szkaradne sprawy. A że tego zawsze był mniemania, że Polyb był iego oycem, przeto unikaiąc przepowiedzianego nieszczęścia, dobrowolne z własney (iak supponował oyczyzny) obrał wygnanie. Błąkaiąc fię po różnych kraiach, spotkał fię z Laiuszem w Focidzie, a nie wiedząc ktoby był, przy daney sobie okazyi zwadził fię z nim, i tak w kłótni przyszło do bitwy, na którey Laius od Edipa poległ. Po tey sprawce w kilka czasów dostał fię do Thebów, gdzie zagadkę dziwotwora, nazwanego *Sfinx*, którey nikt rozwiązać nie mógł, zgadł

do razu, i gładko wyłożył. Za co w nadgrodę naznaczona Jokasta, iemu się (nie wiedząc, że była iego matką) za żonę dostała: z ktòrey spłodził dwòch synów, Eteokla i Polinicesa, a iednę còrkę Antigonę. Bogowie obrażeni kryminałami Edipa, przepuścili na Thebańczykòw morowe powietrze, które pòty nie uspokoiło się, póki òw pastuch, który niegdyś małękiego Edipa salwował przyszedłszy do Theb, i poznawszy go nie opowiedział całey rzeczy, iak się stała. Edipus roztrząsaiąc, i konfrontuiąc relacyą pastucha z wyrokami bogów, i swemi sprawami; poznał, że obrzydliwych spraw, ktòrych się naybardziey lękał, nie ustrzegł się. Przeto z żalu oczy sobie wyłupił, i poszedł z prawdziwey swoiey oyczyzny na wieczne wygnanie. *Sofocl. Ovid. Hyg. Pauf.*

Edon. Toż samo, co Aedon, *patrz* Aedon.

Edonides. Tak się nazywały czasem Bacchantes od gòry Edon w Thracyi, gdzie swoie orgie obchodziły.

Eduka, Edulia, Edusa. Bożyszcze zawiaduiące tym wszystkim, cokolwiek niemowlątkom poczynaiącym, po odłączeniu od piersi, ieść dawano; iako *Potina*, albo *Potika*, tym co służyło dziatkom za napòy.

Eeta, albo Eetes. Syn słońca i Persy, był królem Kolchidy, a oycem Medei.

Eetias. Nazwisko Medei córki Eety.

Eetion. Ociec Andromachy, ten był kròlem miasta Thebòw w Cylicyi. *Hom.*

Efez, albo Ephesus. Miasto w Jonii, sławne kościołem wspaniałym i bogatym Diany.

Efestienses. Ciż to sami bożkowie, których Łacinnicy zwali *Lares*, albo *Penates*.

Efestie, albo Heststienses, *patrz* Hefestas.

Efestrie. Swięta obchodzone w Thebach na honor Tiresiasza.

Efialtes i Otus, albo Oetus. Synowie Neptuna i Ifimedii, nadzwyczaynego wzrostu olbrzymi, co rok ich statuy na kilka sążni przybywało. W piętnastym roku tak się iuż na swoich siłach czuli, i tak w zroście swoim ufali, iż się ważyli nieba szturmem dobywać, i wdzierać się do niego gwałtem. Diana pokłóciła ich między sobą, i w tey kłòtni wzaiemnie pozabiiali się. Złośliwych duchòw, albo Geniuszòw, nazywano także Efialtes, *patrz* Inkubi.

Efidriades, albo Efidrides. Nymfy wodne.

Efira.

Efira. Nymfa: od iey imienia poetowie czaſem nazywaią miaſto Korynt Efirą, bo w nim przez nieiaki czas mieſzkała. Inni te nazwiſko Koryntu przypiſuią Efirowi, ſynowi Epimeteuſza i Myrmixy.

Efireus. Toż ſamo znaczy, co Koryntczyk, *patrz* Efira.

Ega, albo Aega. Nymfa, mamka Jowiſza, taż ſama, co *Aex.*

Egeus. Krol Attyki, mąż Athry, z którey ſpłodził ſyna Theſeuſza, zawołanego rycerza. Egeus fatalnym był przymuſzony loſem, ſyna ſwego nayukochańſzego wraz z innemi, także przez loſy deſtynowanemi, wyſłać do Krety na pożarcie Minotaurowi okrutnemu potworowi. A że miał ufność w doświadczonym męſtwie ſyna ſwego Theſeuſza, nie ze wſzyſtkim o iego zgubie rozpaczał: przeto rozkazał ſternikom, ieżeliby pomyślnie ſyn iego z niebeśpieczeńſtwa wyſzedł, ieżeliby pokonał i zabił dziwotwora, ieżeliby przy życiu, zdrowiu i ſławie ſzczęśliwie powracał do oyczyzny, aby pamiętali odmienić żagle, to ieſt: aby żałobne zrzucili, a białe na znak tryumfu rozſpieli. Stało ſię, że pomyślnie wſzyſtko Theſeuſzowi poſzło, i Minotaura zabił, i z Labiryntu ſztucznie wyplątał ſię. Z wielkiey tedy radości i chęci iak nayprędzey pośpieſzył do domu, zapomniano odmienić żagle, iak do Krety żałobnemi, tak z Krety żałobnemi powracali żaglami. Egeuſz w nadziei i ſmutku uſtawicznie kochanego wyglądał ſyna. Aż oto, gdy poſtrzegł wracaiący ſię okręt, i zobaczył żałobne też, co były przy wyieżdzie z domu na znak ſmutku żagle: wnioſł ſobie, że nieuchybna śmierć ſyna iego nayukochańſzego podkała: owóż nie mogąc znieść niezmiernego żalu, wſkoczył w morze, które od iego imienia nazywa ſię *Egeum mare*, też to ſame, co *Greckie*, albo *Arcypelag. Hyg. Nat. Com. Ovid.*

Egeon, albo Briareus. Tytana i ziemie ſyn, olbrzym naymocnieyſzy, maiący ſto rąk, a pięćdzieſiąt głów. Gdy Juno, Pallas i Neptun ſprzyſięgli ſię na Jowiſza, i chcieli go wziąść w areſzt, w kaydany okować, a ſami ſobie panowanie świata przywłaſzczyć, pod czas podnieſionego buntu w niebie od bogów. Thetis ſtronę Jowiſza trzymała, i uięła ſobie Egeona, iż ſtanął na obronę Jowiſza. Za co mu ten krol bogów wdzięczność oświadczył, i darował mu pierwey popełnioną winę obrażonego maieſtatu; on

bowiem wprzòd ważył fię z inszemi olbrzymami szturmować do nieba. *Virg. Hom.*

EGERIA. Nymfa przedziwney urody, ktòrą Diana odmieniła w źrzòdło. Rzymianie czcili ią iako boginią: osobliwie znacznieysze damy miały od niey nabożeństwo, czyniły iey ofiary, prosząc o szczęśliwe, w ciąży będąc, rozwiązanie. Numa Pompilius udawał, iakoby z nią częste miewał konferencye, względem ułożenia praw i obrządków; aby tak więcey poważenia swoim ustawom u wszystkich sprawił. *Tit. Liv.*

EGESTA. Hyppotesa còrka, xiężniczka Troiańska; tę ociec wsadził w łódkę, i na los szczęścia puścił na morze: a to umyślnie uczynił, aby kiedyżtedyż na okrutną śmierć còrki swoiey nie patrzał, gdy na nią padną losy, aby była na pożarcie strafzydłu morskiemu oddana. Wiedzieć bowiem potrzeba, że Troiańczykowie obowiązani byli corocznie iednę panienkę smokowi morskiemu na pożarcie wydać, a to na ukaranie zbrodni Laomedona. Egesta z swoią łódką na morze puszczona, wielkim szczęściem swoim zanieśiona była fluktami do Sycylii, gdzie Krinissus potok odbiiał fię o nią, nayprzód w postaci wołu, a potym w postaci niedźwiedzia; naostatek otrzymał ią za żonę, i z niey spłodził dwóch synów, Eola i Acesta.

EGIALE. Siostra Faetona: dla ustawicznego łez wylewania, ubolewaiąc nad nieszczęśliwym przypadkiem bracifzka swego; wraz z swemi siostrami płaczącemi przemieniona była w topole. Niektòrzy rozumieią, iż ona iest taż sama, co Lampetia. Córka także Adrasta króla Argów, nazywała fię *Egiale*, poszła była za sławnego owego Diomedesa, ktòry pod czas dobywania Troi tak walecznie z Troianami potykał fię, iż samey Wenerze, bogini, za Troianami obstaiącey, nie przepuścił, ale ią w boiu ranił. Bogini raniona, umyśliła powetować swego innym sposobem: oto tak nieporządną na żonę iego przepuściła passyą, iż wstyd i czoło straciła. Gdy Diomedes do domu powrócił, a zobaczył strafzny nierząd żony swoiey z niewypowiedzianym umartwieniem, szukał sposobów, aby iey obmierził takowy życia proceder; ale nic nie wskòrał: bo ona do takowego przyszła zaślepienia, iż iuż upatrowała sposobności zabić męża, gdyby fię był nie skrył w kościele Apollina. Od owego czasu więcey z nią nie mieszkał. *Serv.*

in Æneid. Według niektórych mytologów, iedna z gracyi nazywała się *Egiale.*

EGIDA, albo Egis. Monstrum z ziemi urodzone, które z siebie płomienie, ogień, dym czarny i gęsty, wybuchało. Pustoszyło Frigią paląc nietylko lasy, ale i zboża, i wioski. Do tego przyszło; że mieszkańcy opuszczali domy swoie, i tak wkrótce został kray ogołocony z ludzi. Owóż Pallas spotykała się z tym strasżydłem, zwyciężyła, i zabiła go. *Nat. Com.* Egida nazywa się tarcza, albo pancerz Jowiszów, bo poetowie w obydwóch znaczeniach tego wyrazu zażywaią. Gdy koza Amalthea, karmicielka Jowisza (ona bowiem małękiego Jowisza mlekiem swoim karmiła) zdechła, Jowisz skórą z niey zdartą powlec swoią tarczę rozkazał, i nazwał od imienia kozy Egi dą, bo tym terminem koza z Greckiego nazywała się: wskrzesił ią potym, przeniósł do nieba, i osadził między konstellacyami niebieskiemi, a tarczę, albo Egidę darował Palladzie, która do niey dla większego postrachu nieprzyiaciół, przydała głowę Meduzy: głowa zaś ta miała to do siebie, że ktokolwiek na nią spoyrzał, zaraz okamieniał. *Hom. Nat. Com.* Wszystkich także innych bogów tarcze nazywały się Egidami, iako i bohatyrów.

EGINE. Córka Asopa, którą Jowisz tak mocno kochał, iż częstokroć otoczony płomieniem, albo raczey iaśnieiący w około promieniami, nawiedzał ią: spłodził z niey dwóch synów, Eaka i Rhadamanta.

EGINETES. Obywatele wyspu Egine, przy odnodze Saroniki leżącey, gdzie Eakus panował: ciż obywatele inaczey nazywali się *Myrmidones, patrz* Eakus.

EGIOCHUS. Homer, i inni poetowie tym imieniem nazywali Jowisza, przeto, iż go koza karmiła, tudzież, iż nosił tarczę skórą kozy powleczoną, *patrz* Egida.

EGIPAN. Tak nazywano bożka Pan leśnego, bo miał nogi kozie. Insi rozumieią, iż to było osobne bożyszcze, którego Jowisz był oycem. Inni, iż był synem bożka Pan, i matki Egi, a żony Pan bożyszcza. Satyrów nazywaią poetowie *Egipanami.*

EGIPIUS. Młodzian, rodem z Thessalii, syn Bulisy. Ten za znaczną kwotę pieniędzy dokazał, że Tymandra, osobliwszey urody dama poszła za niego. Neofron, syn Tymandry poczytuiąc sobie za affront, że matka iego kupioną, iak niewolnica była, i że

tandytną miała przyiaźń i wierność małżeńską: tymże samym sposobem traktuie z Bulisą wdową, a matką Egipiusza. Uiąwszy ią tedy sobie za znaczną kwotę pieniężną, sztucznie rzecz ukartował, aby affront za affront oddał. Pod czas łożnicy bowiem tak misternie swoim nadrobił obrotem, iż zmyśliwszy pilny interes, wyciągnął na stronę Tymandrę matkę; ta gdy z pokoiu łożnicy wyszła, wprowadzona sekretnie od Neofrona Bulisa, Tymandry mieysce, nie wiedząc nic o zdradzie napiętey, zastąpiła. Egipius zatym do łożnicy wszedł, a rozumieiąc, że zastał Tymandrę, przenocował z Bulisą matką, która także żadney zdrady nie supponuiąc, tey była myśli, iż z Neofronem noc przepędziła. Lecz rano postrzegłszy własnego przy sobie syna Egipiusza, i Egipiusz własną swoią matkę Bulisę uyrzawszy, tak sobie zbrzydzili szkaradną sprawkę, iż sobie wzaiemnie zadać śmierć gotowi byli. W tym Jowisz zapobiegaiąc szkaradnieyszey ieszcze zbrodni, przemienił Egipiusza i Neofrona w sępów, Bulisę w nurka, a Tymandrę w iastrzębia. *Plin. Hyg.*

EGIRA. Jedna z Hamadriad.

EGIS, *patrz* Egida.

EGISTHUS. Thiesta i Pelopei syn. Thiestes dowiedziawszy się z wyroku bożków, że z Pelopei córki będzie miał syna, który dopiero Atreusza zbrodnie ukarze: wzdrygnął się na wspomnienie takiego występku; i żeby oddalił wszystkie do tego wiodące okazye, córkę swoią Pelopeę ieszcze w dziecinnych latach będącą poświęcił na xienię Minerwy, zawiozł w dalekie kraie, i oddał ią za oczy, obliguiąc, aby nikt iey o urodzeniu, familii, pokrewieństwie, nic nigdy nie mówił, ażeby wcale nie wiedziała, z kogoby, i gdzie urodzona była. Rozumiał zatym ociec, iż sobie na zawsze zagrodził drogę do popełnienia kryminału od bożka przepowiedzianego. W kilkanaście lat potym, będąc w dalekiey podróży, ziechał się z nią, ale nie poznał, ani on, ktoby była ta osoba, ani ona, ktoby był ten podróżny. Przyiaźń zabrali z sobą, i gdy się iedno drugiemu podobało, w małżeńskie weszli śluby, i zabawiwszy nieco na owym mieyscu, roziechali się. Gdy przyszedł czas, Pelopea powiła syna, dała go do wychowania pastuchom, którzy owe dziecko nazwali Egisthem. Ten doroższy, prezentował się matce: która widząc syna w porze lat przyzwo-

ſtey, aby woyſkowo mógł gdzie ſłużyć, darowała mu pałaſz od oyca w prezencie przy odieżdnym matce zoſtawiony. Egiſthus pożegnawſzy ſię z matką, udał ſię do dworu Atreuſza, i tam ſłużbę przyiął. Atreuſz widząc kawalera tego przy dworze ſwoim w rycerſkiey ſztuce biegłego, ſerca odważnego; wnoſił ſobie, że nayzdatnieyſzy będzie do wykonania iego dawnego zamyſłu, wyſyła go więc przeciw Thieſthowi, którego złupić z życia i państwa zamyślał, zalecaiąc mu, aby iakim tylko będzie mógł ſpoſobem, zabił go. Gdy Egiſthus do Thieſta przybył, i iemu ſię na pokoiach prezentował, Thieſthes przypatruiąc ſię gościowi, poznał u niego przy boku ſwóy pałaſz, który niegdyś Pelopei darował. Zaczym ciekawy zkądby go miał, ktoby był? pilnie wypytywał ſię. Dla większego doyścia prawdy matkę ſprowadził, dowiedział ſię o wſzyſtkim: poznał więc, że nie chcąc, ani myśląc, i owſzem unikaiąc, przecież wyroki bożków ſromotnie wykonał. Egiſthus takowym trafunkiem, nad ſpodzianie znalazł ſwego oyca, i wnet wzdrygnął ſię na powierzony ſobie od Atreuſza okrutny rozkaz; owóż zapalony złością powraca do niego w Micenach rezyduiącego, i na nim ſamym iego niegodziwe wykonał rozkazy. Tenże upodobawſzy ſobie Klitemneſtrę, męża iey Agamemnona zabił, tron i wdowę po nim, niegodziwym wziął ſpoſobem. Nie długo iednak cieſzył ſię korzyścią nayobrzydliwſzych zbrodni ſwoich, ponieważ Oreſtes mſcząc ſię śmierci oyca ſwego; i niecnotę Egiſtha, i Klitemneſtrę do zbrodni pomagaiącą, zabił. Wſzyſcy prawie baieczni dzieiopiſowie inaczey tę hiſtoryikę opiſuią. Jedni mówią, że Egiſthus był ſynem Pliſthena, inſi, że Thieſtha, i inne przydaią, albo odmieniaią okoliczności. *Hyg. Sophoc. Eurip. Ovid. Nat. Com.*

EGLE. Jedna z trzech Heſperidów. Tegoż imienia była pewna Nymfa, którey naymilſza zabawka była, ſztukę iaką wyrządzić paſtuchom. Pewnego czaſu widząc piianego ſtarego Silena, namówiła dwóch innych Satyrów Chroniſa, i Mnaſila, aby mu ręce i nogi kwiatami ſkrępowali, co gdy uczynili, ona dopomagała; i wziąwſzy iagód morwowych całą mu twarz uſmarowała. *Virg. Buc.*

EGNATIA. Nymfa, iako bogini czczona w Apulii. Baiali poganie, że drwa, na których dla niey ofiary kładziono,

ſame ſię zaymowały i paliły bez żadney ludzkiey ſprawy.

EGOBOLUS. Nazwiſko Bacchuſa, wzięte ztąd, iż on lubił, aby mu kozy na ofiary zabiiano.

EGOLIUS. Młodzian, lubiący ſłodycz: za to, iż ſię ważył wniść do iaſkini pełney pſzczół i miodu, która była poświęcona Jowiſzowi, przemieniony zoſtał w żołnę, ptaka.

EGON. Zawołany ſzermierz, albo Athleta. Ten raz dokazał ſztuki, iż dzikiego wołu porwawſzy za tylne nogi, wciągnął na wyſoką górę, i tam go ſwoiey przyiaciołce, Amarrylidzie darował. Tegoż imienia było wielu paſtuchów, których poetowie w ſwoich wierſzach wſpominaią.

EGYPTUS. Neptuna i Lybii ſyn, Danauſa brat: ten miał pięciudzieſiąt ſynów, którzy ſię pożenili z pięciudzieſiąt córkami Danauſa, czyli *Danaidami*, iak ich poſpolicie zwano. Te pierwſzey nocy pod czas weſela pozarzynały ſwoich mężów: oprócz iedney Hypermneſtry, która ſwego męża Lynceuſza, od śmierci zachowała, *patrz* Hypermneſtra.

EIDOTHEA, *patrz* Idothea.

EIONE. Imie iedney z Nereid.

EIONEUS. Jeden z panów Greckich znayduiących ſię przy oblężeniu Troi, zginął od Hektora. Ociec Rheſuſa, także nazywał ſię *Eioneus*.

EIRENE. Lepiey *Irene*. Tak Grecy boginię pokoiu nazywali.

EISITERIE, albo Eiſeterie. Swięta obchodzone w Athenach, przy obięciu funkcyi urzędników.

EKASTOR i MEKASTOR. Poſpolity ſpoſób przyſięgania ſię u pogan na imie Kaſtora, iako i na imie Herkuleſa przyſięgano ſię, mówiąc: *Meherkules*.

EKDUSIE. Swięta obchodzone w mieście *Pheſta* zwanym, na wyſpie Krecie, na honor Latony: a to na pamiątkę, iż ona iednę panienkę odmieniła w męſzczyznę.

EKLIDES, albo Oeklides, *patrz* Oiklides.

ELAATHES, *patrz* Faloe.

ELAFEBOLIE. Swięta u Atheńczyków na honor Diany. Wyraz ten Grecki *elafos*, znaczy ielenia, bo na ofiarę, pod czas tych świąt z ciaſta wyrobionych ieleniów na ołtarz, iako ofiarki kładziono: przeto i ſama Diana nazywa ſię *Elafibolos*, *Elafibolia*.

ELAGABALUS, *patrz* Heliogabalus.

Elais. Jedna z còrek Aniuſza.

Elatejus. Znaczy Ceneuſa ſyna Elatylowego.

Elea. Nazwiſko Diany.

Eleen. Nazwiſko Jowiſza, wzięte od kościoła bardzo bogatego w Elis, mieście Peloponeſu.

Eleides. Nazwiſko Bachantek, bo i Bacchus nazywał ſię *Eleus*.

Elektra. Còrka Agamemnona i Klitemneſtry. Ta namówiła brata ſwego Oreſta, aby ſię pomścił śmierci oyca, ktòrego Egiſthus za poradą i pomocą Klitemneſtry, powracaiącego do ſwego domu po zakończoney woynie Troiańſkiey, zamordował. Euripides nazywa Elektrę *Letnią Panną:* bo ſtarzała ſię panną, i nie poſzła za mąż. Tegoż imienia była córka Edipa. Także nazywała ſię Oceana i Thetis córka, która inną Elektrę, matkę Dardana zrodziła.

Elektrides. Wyſepki: na iedną z nich Faeton rażony od Jowiſza, piorunem ſpadł.

Elektrion. Syn Elceuſza, a brat Amfitriona.

Elenoforie. Swięta u Greków, pod czas ktòrych noſzono koſzyki plecione z pręcików łozowych.

Eleusina. Tak nazywała ſię Ceres od miaſta w Attyce, *Eleuſis*, gdzie wſpaniały miała wyſtawiony ſobie kościół, w ktòrym obrządki i taiemnice honorowi iey przyſtoſowane, naydoſkonaley ſprawowano. Pod czas ceremonii, nie godziło ſię naymnieyſzego ſłowa wymòwić, głębokie milczenie tego wſzyſtkiego, co ſię tycze taiemnic iey chowano, i karano śmiercią, ieżeliby kto śmiał cokolwiek z ſkrytych świątości wyiawić.

Eleusinie. Swięta obchodzone w Eleuſis na honor Cerery.

Eleusis. Miaſto w Attyce, ſławne wſpaniałym Cerery kościołem.

Eleusius. Greczyn, który Ceres nauczyła rolnictwa, od iego imienia nazwane miaſto *Eleuſis*.

Eleutherie. Swięta na honor Jowiſza *Eleuteriuſza:* Bacchus niekiedy nazywał ſię także *Eleutherius*.

Eleutho. Bogini, ktòrey pomocy niewiaſty wzywały przy połogach: podobno taż to ſama, co Lucina.

Elicius. Rzymianie pod tym imieniem czcili Jowiſza, będąc w tym mniemaniu, iż za wyrzeczeniem pewnych ſłów miſternych, albo wierſzów cudownie złożonych, muſi zawſze z nieba ſtąpić.

Elida. Prowincya Peloponesu.

Elilo. Jedna z Harpii.

Elisa. Nazwisko Didony.

Eliseyskie Pola. Według baśni pogan i ich poetów, są to krainy nayroskosznieysze na tamtym świecie, iakoby ich ray, gdzie ustawiczna wiosna panowała: tam dusze ludzi dobrze na tym świecie sprawuiących się, zażywały rozmaitych delicyi. *Elizeyscy obywatele*, znaczy Kartaginczyków od Didony fundatorki, czyli *Elizy* nazwanych.

Elpenor. Jeden z kompanów Ulissa, którego Circe swoim napoiem odmieniła w wieprza.

Elpis. Obywatel Samieński, który się wsławił zbudowaniem kościoła wspaniałego Bacchusowi.

Elurus. Egipskie bożyszcze, którego adorowano w postaci kota.

Elvina. Nazwisko Cerery.

Emathia. Tak nazywała się Macedonia, a czasem i Thessalia, zwłaszcza u poetów.

Emathion. Syn Tithona, zawołany zbóyca, ktokolwiek w iego się ręce dostał, śmierci nie uszedł. Herkules schwytał go, i zamordował. Okolice i osiadłości, gdzie on nayczęściey rabował, nazywano *Emathii Campi*.

Eme, albo Oeme. Jedna z corek Danausa, które pierwszey nocy po ślubie swoich mężów pozarzynały.

Emene. Toż samo, co i Aimene.

Emithees. Pół-boginie.

Emolus, *patrz* Eumolus.

Emon. Za powzięte niegodziwe żądze ku córce własney, przemieniony iest w tegoż imienia górę.

Empanda. Bogini, opiekunka miasteczek i wiosek.

Emplocie. Igrzyska uroczyste, pod czas których Athenczykowie nosili włosy zaplatane w warkocze.

Emooleus. Pod tym imieniem Merkuryusza adorowano, iako bożka, i opiekuna kupców, handlarzów, i karczmarzów.

Empusa. Straszydło, które Hekate nasyłała na przestraszenie ludzi. Była to iakaś poczwara na ksztalt zgrzybiałey baby, na iedney nodzę skacząca, a przemieniaiąca się coraz w insze postaci szkaradne.

Emus, *patrz* Hemus.

Emylus. Syn Askaniusza, od którego familia starodawna Rzymska Emiliuszów pochodziła, iak niektórzy wywodzą.

Enceladus. Naymocnieyszy z olbrzymów bunto-

wników, powſtaiących przeciwko Jowiſzowi, i uſiłuiących ſzturmem do nieba ſię wedrzeć. Tego Tartarus ociec z matki ziemi ſpłodził, Jowiſz przywalił go górą Etną, gdzie przez połowę zgorzał. Poetowie powiadaią, że płomienie wybuchaiące z Etny, ſą ſkutkiem ogniſtey złości Encełada: zapalony piekielnym gniewem, co tylko ſię ruſzy i zatrzęſie gòrą, wnet płomienie ſypie oddychaiąc, wydobyć ſię uſtawicznie z pod nieznośnego ciężaru uſiłuie, ale nie może. Takoż nazywał ſię ieden z pięciudzieſiąt ſynòw Egipta, którego Amymona żona, iedna z pieciudzieſiąt Danaid, pierwſzey nocy pod czas weſela, naypierwſza w łożnicy zarznęła.

Encenie. Kiermaſz, Grecy zawſze uroczyście obchodzili feſt, ile razy trafiło ſię kościòł iakiego bożka poświęcać.

Endeis. Chirona còrka, żona Eaka, matka Telamona i Peleuſza.

Endendros. Znaczy Jowiſza, maiącego nawet drzewa pod ſwoią opieką.

Endovellikus. Jeden z bogòw dawnych Hiſzpańſkich.

Endimion. Paſtuch w Karyi, wnuk Jowiſza. Tego gdy raz Jowiſz zaſtał z boginią Junoną poufale przeſtaiącego, ſkarał go ſnem nieprzerwanym na trzydzieści lat. Przeſpawſzy ten czas, dopiero ſię ocknął. Diana potym podobała go ſobie, i wyſtrzegaiąc ſię ięzykòw ludzkich, nigdy we dnie, ale w nocy nawiedzała go: bywało, iż częſto porzucała niebo, a wybiegała na bieſiadę do niego. Miała z nim kilkoro dzieci, *patrz* Epimenides.

Eneasz. Xiąże Troiańſkie, ſyn Anchiſeſa i Wenery. Ten, gdy Grecy przez zdradę wpadli do Troi, kilka razy żwawo ſpotkał ſię z niemi, na kilku ulicach ieſzcze im mężny dawał odpòr: ale nareſzcie widząc niepodobieńſtwo oprzeć ſię w małey kwocie licznemu nieprzyiaciòł woyſku: wziął czymprędzey ſwego oyca Anchiſeſa na barki, iako ſtaruſzka nie mogącego uciekać, zabrał bożki domowe, porwał za rączkę Aſkaniuſza ſynaczka malękiego, wyprowadził z domu, a zatym w kompanii z wielu zacnemi Troianami uſzedł na górę Ida. W owym pośpiechu ucieczki, trwogi i zamieſzaniu, żona iego Kreuza, nie wiedzieć gdzie ſię podziała, tak dalece, że o niey nigdy dòwiedzieć ſię nie mògł. Wſiadł potym w okręt, i zapłynął do Epiru; ztamtąd pu-

ściwſzy ſię, miał rożne niebeśpieczne przypadki w kilku nawałnościach, ledwo ſam życiem nieprzypłacił, aż przecie doſtał ſię do Kartaginy, gdzie go Dido krolowa przyięła wſpaniale, a upodobawſzy go z talentów i oſoby, puścić go od ſiebie nie chciała, kryiomo zatym od niey wſiadłſzy na okręty, puścił ſię do Włoch, co było okazyą iey zadania ſobie śmierci. Z Kartaginy zapłynął do Sycylii, gdzie mu ociec Anchiſes umarł, tam go pochował, i wſpaniały wyſtawił nadgrobek. Porzucił zatym Sycylią, w żegludze tey doznawſzy nieco przeciwnych wiatrów, zapłynął do Włoch. Tam naypierwey udał ſię do Sybilli w Kumach, proſząc, aby go informowała o drodze do piekła. Jakoż pokazała, i nauczyła go, iak ſobie miał poſtąpić. Doſtawſzy na podarunek dla Prozerpiny złotey gałązki, zaſzedł ſzczęśliwie do ſamych piekłów, oglądał pola Elizeyſkie, i na nich umbry bohatyrów Troiańſkich, oyca ſwego Anchiſeſa, od którego o przyſzłym ſwoim powodzeniu, ſzczęściu, i wſzyſtkich naſtępuiących przypadkach dowiedział ſię. Wyſzedłſzy z piekłów, puścił ſię Tybrem do Włoſkiego kraiu. Cybele wſzyſtkie iego okręty ſtoiące na Tybrze, w Nymfy przemieniła. Rozgościwſzy ſię cokolwiek w kraiu, wypowiedział woynę Turnuſowi, ſwemu rywalowi, ſtarał ſię bowiem o Lawinią, o którą także konkurrował Eneaſz: pomyślnie mu poſzła ta bitwa, bo ſamego Turnuſa na placu położył, a tak narzeczoną damę Lawinią, bez żadney przeſzkody wziął za żonę. Z ſynem ſwoim Aſkaniuſzem Eneaſz dał początek pańſtwu we Włoſzech, z którego potym powſtało Rzymſkie. Powiadaią poetowie, iż Venus matka, mimo wſzelkie przeſzkody od Junony wzniecone, porwała do nieba ſyna ſwego Eneaſza. Wiele on od Junony wycierpiał prześladowania, iedynie dla tego, że był Troianczykiem. Rzymianie czcili go pod imieniem Jowiſza Indigeteſa, iako bożka. *Tit. Liv. Virg. Ovid. Hyg.*

ENEIS, albo Æneis. Xięga wierſzów Wirgiliuſza o Eneaſzu Troiańſkim.

ENEIS, albo Oeneis. Nymfa, matka bożka Pan.

ENENTHIUS, ENANTHIUS, albo Eventhius. Jeden z bożków Fanicéńſkich.

ENEUS, albo Oeneus. Krol Kalidonii, mąż Althei, z ktorey ſpłodził Meleagra, Tydeuſza, i Deianirę. Diana nań rozgniewana, że iey ofiar czy-

nić zaniedbał, zesłała srogiego dzika na pustoszenie iego kraiu. Inni piszą, że nie Eneus, lecz Meleager obraził, swoią niezbożnością Dianę. Tegoż imienia był pewny xiąże, maiący podczaszego nie ze wszystkim rozgarnionego, owóż go Herkules iednym swoim palcem trąciwszy, zabił, za to, iż mu nie ku myśli usłużył.

ENGASTRIMYTHES, albo Engastrites. Pewny rodzay wieszczków, *patrz* Eurikles.

ENIOCHE. Mamka Medei.

ENIOPEUS. Stangret Hektora, którego Diomedes zabił.

ENIPEUS. Pastuch w Thessalii, przemienił się w potok bystro płynący, aby dognał i schwytał Nymfę Tyro. Nymfa nie wiedząc, co się stało, a postrzegłszy potok płynący przezroczysty, umyśliła w nim się skompać: tylko co weszła do wody dziwnie czystey, i płukać się zaczęła, Enipeus dał się poznać, iż on to był tym potokiem: owóż wtedy w małżeńskie z sobą weszli śluby, i dozgonną sobie miłość wzaiemnie poprzysięgli. Enipeus z pomienioney Nymfy spłodził dwóch synów, Peliasa i Neleusa. Inni tę baykę inaczey obracaią, mówiąc: że Enipeus był to bożek rzeki w Thessalii płynącey, którego Nymfa Tyro niezmiernie kochała; Neptun zazdroszcząc tego szczęścia Enipeuszowi, wziął na się iego postać, i tym sposobem zwiodł Nymfę Tyro, i z niey spłodził dwóch synów, Peliasa i Neleusa.

ENISTERIE. Swięta obchodzone uroczyście od młodzieży, która wtedy na honor Bacchusa wino mu ofiarowała.

ENNEA. Nazwisko Cerery, wzięte od Enny miasta Sycyliyskiego, gdzie miała kościoł wspaniały.

ENNOSIGEUS. Nazwisko Neptuna.

ENO, albo Oeno. Jedna z córek Aniusza.

ENODIUS. Znaczy tego co *zawsze iest przy drodze.* Ten tytuł służy Merkuryuszowi: był bowiem zwyczay przy drogach stawiać słupy kamienne graniaste na wiezchu z głową wyrobioną Merkuryusza. Na tych kamieniach opisanie dróg i ulic znaydowało się.

ENOMAUS. Król Elidy, ociec Hippodamii: dowiedziawszy się od bogów, że ma zginąć od własnego wnuka, postanowił nie wydawać za mąż swoiey córki. Aże był bardzo biegły w gonitwach, i w ubieganiu się w zawody, którykolwiek z kawalerów trafiał się z odezwą do iego cór-

ki, powinien był pierwey w gonitwach do mety z nim się sprobować, a ieśli przegrał z ręki iego natychmiast ginąć. Wielu konkurrentów tym sposobem życia pozbawił, a więcey odstręczył. Pelops był czternasty, który się odważył starać się o przyiaźń Hippodamii, i w zawody z Enomausem biegać. Przekupił bowiem sekretnie Myrthilla woźnicę Pelopowego, który u wozu pańskiego wyiął lon zatrzymuiący koło na osi, czego Pelops nie spodziewaiąc się zdrady, nie uważał. Owóż w impecie biegu koło z wozu spadło, Enomaus zleciał, i kark skręcił, a Pelops zakład otrzymał, i Hippodamią za żonę. Inni piszą, że Enomaus z rozpaczy przegraney z Pelopem, sam sobie śmierć zadał. *Hyg. Herod.*

Enona, albo Oenona. Córka potoku *Figis* zwanego. Jedna z liczby Nymf góry Ida. O niey poetowie piszą: że była osobliwszą i nayukochańszą Apollina faworytką, przeto ten bożek nadał iey dar wieszczby przez co mogła przyszłe rzeczy zgadywać, tudzież umieiętność lekarskiey sztuki. Paris z nią się ożenił, ale w krótce porzucił, przepowiedziała mu była, że będzie okazyą zguby Troi. A gdy tenże Paris od Filokteta był raniony, czym prędzey do niey na górę Ida udał się, prosząc aby go uleczyła, lecz ona mszcząc się swoiey wzgardy oziemble go przyięła, i z niczym odprawiła. W tąż drugim razem, dostawszy szwanku potykaiąc się z Pyrrhusem do niey się uciekł, o ratunek swego życia prosząc: lecz ona tak iak pierwey zbyła go. Jednakże gdy od niey załosny wyszedł, nieznacznie za nim z daleka szła z intencyą uleczenia go, lecz on, nim do domu iego przyszła, z bolu skonał: co ią takowym przeraziło żalem, iż z rozpaczy pasem obwiesiła się. Tegoż imienia była iedna z żon Jowiszowych, z której urodził się Eakus.

Enopeus, albo Oenopeus: czyli Oenopion. Król wyspu Chio. Oczy Orionowi wyłupić kazał, iż córkę iego namówił i zdradził. Inni mniemaią że Enopeus, tenże sam iest co Hyreus.

Enotropes, albo Oenotropes. Nazwisko córek Aniusza wszystkich razem: w szczególności nazywała się starsza Eno lub Oeno, druga Spermo, trzecia Elais. *patrz* Anius.

Enotrus, albo Oenostrus. Syn Lykaona: iedną krainę w Włoskiey ziemi nazwał od swego imienia Enotrią, gdzie

był osiadł. Inni powiadaią, że Enotria nazywa się od starodawnego króla Sabinów Enotra.

ENTHEA. Nazwisko Cybeli. Entheus, Entheatus. Znaczy bóstwem napełniony, albo napuszony: co służyło nie tylko człowiekowi przepowiadaiącemu przyszłe rzeczy, lecz i mieyscom, na których iakie wyroki bożków dawały się słyszeć.

ENUS. *patrz* Hemus.

ENYALIUS. Syn Bellony. Mars także nazywał się.

ENYO. Tym imieniem Bellonę Grecy nazywali.

EOEA, *patrz* Ea.

EOLIA. Kray i stolica wiatrów w pośrzodku morza nie daleko Sycylii leżąca.

EOLIDES. Ulisses wnuk Eola.

EOLIK. Ociec Egeusza.

EOLIUS. Atamas syn Eola.

EOLUS. Bóg wiatrów, syn Jowisza. Ten Ulissa, gdy przez iego przebierał się kraie, bardzo pięknie przyiął, i na dowód swoiey ku niemu przychilności, rozmaitego gatunku i siły dał mu wiatry w skorzanych worach mocno zawiązane. Ciekawi ludzie Ulissessa, radzi wiedzieć chcieli, coby było w worach napakowanych w prezencie od bożka Ulissessowi usiarowanych. Mimo wiedzy Ulissa sekretnie odwiązali nadęte wory. Aż oto, w tym punkcie hurmem wiatry z worów wypadły, i taką burzę na morzu wzruszyły, iż wszystkie okręty Ulissessa zanurzone w głębi morza zostały, ludzie potonęli: sam Ulisses w niebezpieczeństwie utraty życia zostawał, ledwo po rozbiciu swego okrętu dopadł deski, na którey do lądu wielkim szczęściem dopłynął. Nayważszą nad wiatrami miał władzę Eolus, trzymał ie w iaskiniach i skałach zatarasowane, wypuszczał kiedy nie kiedy, na iego skinienie woli dmuchać przestawały, i do swoich lochów powracały się.

EONUS, albo Oeonus. Syn Lyciusza, brat Alkmeny; zabity od synów Hippokona: iego śmierci pomścił się Herkules, bo i oyca i synów pomordował.

EORES, EORIE. Swięta na honor Erygony: też to same co Aletides.

EOS. Olbrzym syn Tyfona. Tym imieniem czasem nazywa się Jutrzenka.

EOUS. Nazwisko iednego ze czterech koni słonecznych.

EPALIUS. Król pewney krainy w Grecyi: tego Herkules mocą swoią przywrócił na tron, gdy go byli właśni poddani zrzucili i wypędzili.

Epafus, albo Epaphus. Jowiſza i Jo ſyn: będąc małym chłopcem kłócił ſię z Faetonem. Ta kłótnia w dalſzym czaſie ſtała ſię fatalną Faetonowi. Niektórzy rozumieią, że on był fundatorem miaſta Memfis.

Epeus. Sławny rzemieślnik machiniſta, zwłaſzcza do robienia machin woiennych. On wynalazł tarany i tarcze; iego inwencyi był ów drewniany koń niezwyczayney wielkości, bo w nim kilkaſet Greków ukryło ſię na zdradę miaſta Troi.

Epibaterius. Nazwiſko Apollina.

Epidaurus. Miaſto w Peloponeſie ſławne kościołem Eſkulapiſza, i olbrzymem Perifetem, który na oſiarę ludzi zabiiał i iadł. Theſeus zamordował go, na ſzuki porąbał, i po polach porozrzucał.

Epidelius. Nazwiſko Apollina wzięte od kościoła w mieście Epidelii Lakońſkim wyſtawionego.

Epidemie. Nazywały ſię obrządki prywatne, które czyniono gdy krewny albo przyiaciel z długiey i dalekiey podróży powracał. Takoż święto uroczyſte na honor Apollina w Delos i w Melicie; a na honor Diany w Argos nazywało ſię.

Epidotas. Geniusz pewny czczony od Lacedemończyków. Były także bożki zwane Epidotes. Arkadyiczykowie Jowiſza zwali Epidotem.

Epies. Bożek Egypſki, tenże to ſam ieſt co Oſiris.

Epigie. Nymfy ziemne.

Epigones. Tak nazywali Grecy ſiedmiu hetmanów, ktorzy powtórnie oblegli byli Theby. Byli to ſynowie pierwſzych owych rycerzów znayduiących ſię i wiele dokazuiących przeciwko Thebańczykom. *patrz* Adraſtes.

Epikasta. Trofoniuſza matka. *patrz* Trofonius.

Epiklidie. Swięta na honor Cerery.

Epimelides. *patrz* Meliades.

Epimenides. Filozof na wyſpie Krecie. O nim piſzą, iż wlazłſzy do pewney iaſkini ſpał przez dwadzieścia ſiedm lat (Plutarchus utrzymuie 50 lat; a Diogenes Laertius 57), obudziwſzy ſię on wyſzedł na świat, ale nikogo z żyiących ludzi nie znał. Niektorzy poetowie maią go za Endimiona, i wiele dziwnych rzeczy o nim piſzą. *Plin. Plut. Val. Max. Diog.*

Epimetheus. Syn Japeta a brat Prometheuſa. Prometheus lepił ludzi z gliny, ale mądrych i roſtropnych, a

Epimetheus także z gliny, ale wielkich głupców. Epimetheus wziął za żonę Pandorę, był to posąg niewiasty, którey Minerwa dała duszę, i wszyscy prawie bogowie składali się, aby ią mogli iakim ozdobić talentem. Pandora urodziła Epimetheuszowi córkę Pyrrhę, która poszła za Deukaliona syna Prometheuszowego. *Hyg. Ovid. Nat. Com.*

Epimethis. Pyrrha, córka Epimetheusza.

Epione. Żona Eskulapa. Diana także czasem nazywała się.

Epirnutius. Kreteńczykowie tak nazywali Jowisza.

Epirus. Króleftwo na granicach Grecyi bliskie morza Adriatyckiego; przed tym się nazywało króleftwo Molosów, potym Chaonią w tym kraiu bardzo się dzielne klacze rodziły. *Virg.*

Episcene. Swięta u Lacedemończyków.

Episkafie. Swięta obchodzone na wyspie Rhodus; niewiadomo na iaką pamiątkę, i na honor którego z bogów.

Epistrofus. Król Focydy: Troiańczyków swoim woyskiem sukursował.

Epone. *patrz* Hippone.

Epolones, albo Epulones. Popi u dawnych Rzymian do których należało stoły dawać sprawuiąc na honor bogów ucztę; takowych popów bywało siedmiu, przeto ich czasem zwano *Septemviri.*

Equirine. Przysięga na imie Quirina.

Erafiotes. Z Greckiego znaczy kłótnika: co służy pianemu Bacchusowi.

Erate. Nymfa córka Oceana i Thetis.

Erato. Jedna z dziewięciu Muz: do niey należały wszystkie pienia, i wiersze nazwane Lyrica: to iest te, które przy różnych instrumentach muzycznych zwykli byli poetowie śpiewać. Snycerze i mularze pospolicie wyrażaią tę Muzę w osobie damy wesołey, trzymaiącey w iedney ręce lyrę, albo inny iaki instrument, w drugiey smyczek, z głową uwieńczoną myrtem i różami; przy niey stoi maleńki Kupido skrzydlasty z łukiem i z sahaydakiem.

Ercius. Nazwisko Jowisza: pod tym nazwiskiem, tudzież pod tym drugim *Penetralis* wzywano go wewnątrz domu, aby zachował od złodzieiów.

Erebus. Syn Chaos i Nocy: za to, iż śmiał wiązać się z Tytanami do buntu przeciwko Jowiszowi, przemieniony iest w rzekę, i pogrążony aż na dno piekielne.

Erebyntius. Z Greckiego znaczy *grochowy*. Nazwisko te służy Bacchusowi, gdyż on nie tylko iest wynalazcą winnic i wina; ale też grochu, i innych legumin.

Erechteon. Tak się nazywał kościoł Neptuna w Achaii.

Erechteus. Krol Ateński, ociec Cekropa, Pandora, Metiona, i Butesa. Między bogi poczytano go i iego corki Prokrisę, Kreusę, Ehtonią, i Orithyą; bo one będąc panienkami za całość oyczyzny ofiarowały się bogom na śmierć. Był inny ieszcze Erechteus, ociec drugiey Orithyi, ktorą Boreas bożek wiatrów północnych porwał.

Erechtides. Tak nazywali się Ateńczykowie od Erechteusza iednego z krolów Ateńskich.

Erechtis. Jest to Prokris corka Erechteusza.

Eresichton, albo Erisichton, rodem z Thessalii, ieden z znacznieyszych obywatelów Triopiusa syn. Tego bogini Ceres, za to, iż poświęcony honorowi iey pewny las wyciął, skarała tak okrutnym głodem, iż iedząc ustawicznie, nigdy naieść się nie mogł. Całą swoią substancyą przeiadł, a z głodu prawie umierał. Na reszcie własną swoią corkę imieniem Metrę zaprzedał: ktora że się Neptunowi podobała, tę od niego odebrała łaskę, iż w iaką tylko chciała postać mogła się przemienić, a tym sposobem uyść z rąk tych, ktorym była przedawana. Jakoż raz przemieniwszy się w rybaka powróciła do oyca, ktory znowu ią przedawał, a ona za każdym powrotem do oyca, brała na się swoią prawdziwą postać, a do zaprzedania odmieniała się to w wołu, to w ielenia, to w ptaka, i rozmaicie. Tym sposobem ociec z przedaży córki korzystaiąc, cały zysk obracał na iadło. Lecz i ten sposób nasycenia się nie wiele pomógł, bo pśim prawie udręczony głodem, własne swoie ciało szarpał i pożerał, a naostatek okrutną śmiercią zakończył głód swoy. *Ovidius.*

Ergane, albo Ergacie. Swięta uroczyście obchodzone w Sparcie na honor Herkulesa, i na pamiątkę iego heroicznych dzieł.

Ergatis. Pod tym imieniem czczono Minerwę, iako autorkę potrzebnych kunsztów.

Erginus. Król Orchomeny woiował z Herkulesem, lecz od niego pokonany z państwa i życia został. Pausanias pisze,

fze, iż go życiem darował, i do tronu go przywrócił, i przymierze z nim zewarł. Tegoż imienia był fyn Herkulefa, który w expedycyi Argonautów znaydował fię.

Eribea. Nazwifko Junony.

Erichthona. flawna czarownica w Theffalii.

Eridan. Rzeka we Włofzech, teraz pofpolicie nazywa fię Padus. Syn flońca ieden nazywał fię Eridan.

Erifila. Żona Amfiraufa. *patrz* Amfiraus.

Erigona. Córka Ikara. Ta z rozpaczy po śmierci oyca fwego obwiefiła fię na drzewie. O śmierci zaś oyca znać iey dała ukochana fuczka oycowfka nazwifkiem Mera, która uftawicznie biegała na mogiłę pana fwego i żałośnie wyła. Bacchus Erigonę kochał, a że fię go wyftrzegała, owóż ten bożek przeminił fię w grono winne nader śliczne i duże, które gdy Erigona, niefpodziewaiąc fię żadney zdrady, urwać do ziedzenia zabierała fię, Bacchus porwał ią iak fwoią. Była inna iefzcze Erigona córka Egifta i Klitemneftry.

Erigoneius canis. Pies Erigony: to ieft: *Kanikula:* poetowie niektórzy przydaią do bayki o Erigonie córce Ikara, iż przeniefiona ieft do nieba, i zaftępuie konftellacyą panny, fobaczka zaś owa wyiąca nad grobem Ikara, także w konftellacyą przemieniona, pofadzona niedaleko panny, nazywa fię dotąd kanikulą. *patrz* Erigona.

Erikteus. Wielki myśliwiec; iego Minerwa z młodych lat edukowała, i do tego wziętości krefu dla pięknych rozumu talentów przyprowadziła, że obrany był królem Atheńfkim. Od imienia iego miafto Atheny przez nieiaki czas nazywało fię Eriktea. O nim pifzą, iż wielce był biegły w fztuce z łuku ftrzelania, ieft o nim podanie, iż fmoka, który fyna iego Alkona tak był w około ogonem fwoim opafał, iż nie podobna rzecz zdawała fię ratować go, on atoli ftrzałą ugodził fmoka, na wylot go przefzył, i do razu zabił, bez naymnieyfzego fzwanku fyna. *Cic. Hyg.*

Erikthonius. Wulkana fyn, był niegdyś królem Atheńfkim. Jak fię tylko urodził, Minerwa zamknęła go w kosz, i dała do pilnowania, nie powiedziawfzy coby wewnątrz było, córkom Cekropa, Aglaurze, Herfie, Pandrozie, przykazuiąc aby nie ważyły fię odmykać, i patrzyć coby w nim było. Ciekawe niezmiernie panienki, nie mogły wy-

trzymać, otworzyły kosz: lecz natychmiaſt Minerwa takie na nich dopuściła ſzaleńſtwa, iż z wyſokości nałeb ſpadły, karki połamały. Erikthonius przyſzedłſzy do doſkonałego wieku, wſtydził ſię pokazywać ſwoich nòg pokurczonych, ſzpetnych, do monſtrum, nie do człowieka podobnych, owòż wynalazł wòzek, ktòrym ſię wſzędzie powozil, i tak połowę ſwoiey ſtatury ułomney, wygodnym przed ludźmi ukrył wynalazkiem. *Serv. Ovid.*

ERIMANTHUS. Gòra i las w Arkadyi, gdzie Herkules niezwyczayney wielkości i ſrogości dzika, ktòry niezmierne ſzkody robił w całey okolicy, pokonał, złapał, a porwawſzy na barki ſwoie, zaniòſł go do Euriſteuſza.

ERINNYIS. Nazwiſko Cerery, wzięte od złości, w ktòrą była wpadła, gdy od Neptuna odnioſła była dla ſiebie affront.

ERINNYS, albo Furie: Erinnye. Boginie piekielne do dręczenia człowieka na ciele i rozumie nayzdatnieyſze. *patrz* Eumenides.

ERIS. Bogini niezgody.

ERISICHTHON. *patrz* Ereſichthon.

ERIUNIUS. Znaczy zyſkującego, ſtuſowano te nazwiſko Merkuryuſzowi.

EROMANTIA. Wròżenie z odmiany powietrza.

EROPA. Żona Atreuſza: z Thyeſtem bratem Atreuſza, uwiedziona iego namową i ſłabością płci ſwoiey zwyczayną, miała ſekretne zachowanie i poufałość, przeto z Thyeſta porodziła dwoie dzieci: co Atreus właſny mąż poſtrzegłſzy dzieci pozarzynać kazał, na ſztaki porąbać, i ugotować: i na taki bal Thieſtha, właſnego owych niewiniątek oyca, nieſpodziewaiącego ſię nigdy takowego traktamentu, zaproſił. *patrz* Atreus.

EROS. Grecy tak nazywali Kupidyna.

EROSTRATES. Sławny ſzaleniec, ktòry iedynie dla tego, aby ſię pamiętnym uczynił, ſpalił naybogatſzy i naywſpaniałſzy kościòł Diany.

EROTIDIE, albo Erotie. Swięta na honor Kupidina.

ERYCINA. Nazwiſko Wenery wzięte od gòry Eryx w Sycylii, gdzie na honor iey kościòł był wyſtawiony.

ERYMANTHIDOS. Struż niedźwiedzicy, czyli pod tym imieniem konſtellacya niebieſka, inaczey: *Arktoſilax. patrz* Bootes.

ERYMANTHIS. Tak poetowie niekiedy nazywaią Arkadyą od gòry w niey Eriman-

thus. Także nazywa się Kallisto.

ERYSICHTHON. Syn Cekropa wcale inny od Erifichthona Thessalczyka.

ERYTHEIS. Zdobycz Erythii, to iest: stado Gereona. *patrz* Erythia.

ERYTHIA. Wyspa albo kraina wiadoma starodawnym poetom, ktorzy powiadaią, że Gerion tam panował, którego Herkules zabił, iego wszystkie stada (zwane od Ovidyusza Erytheidas boves) zabrał. Nie można teraz zgadnąć gdzie ten kray był: pospolicie domyślaią się, że to była cząstka Hiszpanii.

ERYTHRAS. Syn Perseusza i Andromedy, od iego imienia morże czerwone nazywało się Erythreyskie, bo na brzegach iego miał swóy kray i panowanie.

ERYTHREA. Miasto w Jonii, gdzie owa sławna Sybilla Erythreyska urodziła się, imieniem Bagoe. *patrz* Sybilla.

ERYX. Syn Butesa i Wenery, ufaiąc niepospolitym siłom swoim, (był bowiem strasznie mocny) z przechodzącemi ludźmi passował się, a zmocowanych zabiiał. Herkules dowiedziawszy się o sprawach okrutnych tego zbóycy, poszedł nań, spodkał się z nim, a więcey nad niego siły maiąc, zmocował go, i zamordował, przecież mu pogrzeb sprawił w kościele Wenery iego matki, który Eryx swoim nakładem zbudował był, na gorze także nazwaney Eryx od iego imienia w Sycylii.

ESAK, albo Esaquus. Syn Priama i Alixothoe: tak sobie podobał był Nymfę Hesperyą; iż dla niey własną swoią oyczyznę porzucił Troię. A że ona przed nim uchodzią, szukać iey i ścigać choć na kray świata przedsięwziął. Nieszczęsna Hesperia w drodze od iadowitego węża ukąszona umarła, Esak rozpaczaiąc po iey śmierci utopił się wskoczywszy morże: Thetis przemieniła go w nurka. *patrz* Aristeus. Euridika.

ESKULANUS, albo Æsculanus. Bożek monety miedzianey.

ESKULAPIUS. Bożek lekarzów i lekarskiey sztuki zrodzony z Apollina i Koronissy. Apollo zawisny uwiedziony passyą, gdy postrzegł Koronissę w konfidencyi z młodzianem Ischis obcuiącą oboie na mieyscu trupem położył. Owóż Koronissę przy nadziei porodzenia będącą rozpròł, i małego Eskulapiusza dobył, do wychowania i na edukacyą oddał go Chironowi Centaurowi. U tego nauczyciela i karmicie-

la ſwego będąc; cały czas przemieſzkiwał w ogrodzie, gdzie wiele nabrał wiadomosci o ziołach zdrowiu ludzkiemu pomocnych; przeto wyſzedł na ſławnego lekarza. Jowisz piorunem go zabił, za to, iż śmiał Hyppolita ſyna Theſeuſzowego mocą ſztuki lekarſkiey wſkrzeſić. Tak go żałował Apollo, iż ſię mścił śmierci iego nad Cyklopami rzemieślikami piorunów, ale za to dobrze przypłacił. *patrz* Apollo. Eſkulapiuſza iako bożka czczono w mieście Epidaurus pod poſtacią potężnego węża.

Esepus. Bukoliona ſyn, a wnuk Laomedona. *Hom.*

Esmunus. Jeden z bożków Kabirów.

Eson. Jaſona ociec, Kretuſa ſyn, brat Peliaſza. Ten do zgrzybiałey przyſzedłſzy ſtarości, na młodego odmieniony był człowieka ſztuką Medei, która na prożbę ſwego męża tę mu niezwyczayną wyświadczyła łaſkę. *patrz* Pelias.

Esus. Bożyſzcze Gaulów którzy mu na ofiarę ludzi zabiiali.

Esymnetes, albo Æſymnetes. Bożek właściwy miaſta Patras w Achaii: był to poſąg Bacchuſa, który znalazł Eurypil w ſkrzyni zamknięty.

Eta, albo Oeta. Góra ſławna śmiercią Herkuleſa, leży na pograniczu Theſſalii.

Etheokles. Król Thebów, brat Poliniceſa zrodzony z Edypa i Jokaſty: ten po śmierci oyca podzielił ſię królestwem Thebańſkim z ſwoim bratem; lubo oſtatnia wola Edypa była, aby koleią panowali nie rozrywaiąc iedności państwa. Eteokles obiąwſzy rządy po zmarłym oycu, nie chciał uſtępować Poliniceſowi na przemiany: owóż okazya ſławney i długiey między bracią woyny nazwany: *wyprawą ſiedmiu Thebańſkich rycerzów.* Ci dway bracia głównemi ſobie byli nieprzyiaciołami, i tak ſię nie nawidzili, iż ieſzcze w żywocie matki będąc z ſobą ſię tłukli: przyſzło do tego po ſtraſznych między niemi w życiu awanturach, iż ſię, na poiedynku po zabiiali. *Eurip. Stac. Apollod.*

Ethalides. Merkuryuſza ſyn: temu ociec dał wolność proſić go, o coby tylko chciał: upewniaiąc, iż wſzyſtko otrzyma, oprócz nieśmiertelności. Owóż Ethalides o nic bardziey nie proſił, iako o pamięć; aby po śmierci iego duſza w inne przechodząc ciała pamiętała o wſzyſtkim cokolwiek w innych pierwey zoſtaiąc czyniła, lub widziała,

lub ſłyſzała. Diogenes Laertius w kſięgze IV. piſze: iż Pythagoras Filozof dowodząc *Metempſicoſim*, to ieſt: naukę o duſzy przechodzącey ſię po śmierci z iednego ciała w drugie; powiadał o ſobie; iż był niegdyś Ethalidem ſynem Merkuriuſza, o ktorym tu mówiło ſię.

ETHALION. Maytek Thyrrenſki odmieniony w Delfina rybę morſką.

ETHETA, i ETHETUS. Etheta była żoną pewnego Laodiceuſza, ta będąc w podróży wraz z mężem bardzo obawiała ſię dla ſwoiey urody przygod nieſzczęśliwych i gwałtów złych ludzi, przeto proſiła bogów i otrzymała moc przemienienia ſię w męſzczyznę; tak ſię ſtało, nazywała ſię więc Ethetus.

ETHEREA, albo Ætherea. Nazwiſko Pallady i innych bogów powietrznych wzięte z baiecznego wyprowadzenia początku poſągu Palladium. *patrz* Palladium.

ETHERIA. *patrz* Ætherea córka Oceana.

ETHIONOME. Jedna z córek Priama.

ETHLIUS. *patrz* Protogenia.

ETHODEA. Córka Amfiona i Nioby, iedna to była z owych nieſzczęśliwych panienek, które Diana rozgniewana wyſtrzelała.

ETHON. Nazwiſko iednego ze czterech koni ſłonecznych. Ethon znaczy także żarłoka. Nazywano Ereſichtona żarłokiem dla nienaſyconego nigdy brzucha.

ETHRA. Piteuſza córka: ta wſzedłſzy w śluby małżeńſkie z Egeuſzem królem Atheńſkim, który na ten czas w Trezenie u dworu oyca iey bawił przez nieiaki czas młodzianem, żyła z nim w ściſłey małżeńſkiey przyiaźni: ale gdy potym Egeus miał gwałtowną oddalenia ſię potrzebę, a nie mógł wraz z ſobą ſwoiey żony wziąść; odieżdżaiąc zoſtawił iey ſwóy pałasz i obówie, rekommenduiąc, ieżeliby powiła ſyna, aby go wychowawſzy, z tym pałaſem, i w tym obówiu przyſłała do oyca, ażeby potych przynaymniey znakach mógł go poznać za ſyna. Stało ſię, że Ethra powiła ſyna Theſeuſza: owóż iak doroſł, pałasz i obówie wziąwſzy od matki, prezentował ſię oycu; który go za ſyna i dziedzica ſwego uznał. Kaſtor i Pollux czyniąc wycieczki i naiazdy na Attykę, wiele niewolnika nabrali, między którerni Ethra nayznaczniey ſzą była oſobą, którą do Lacedemonu zaprowadzili. Paris uwożąc

Helenę, wraz z nią uwiódł i Ethrę, i przywiózł do Troi. Owóż niewolnicą Ethra zostawała aż do zburzenia Troi; w tedy bowiem iak na szczęście wnukowie iey właśni Akamas i Demofoon poznali ią; Grecy bowiem mniemaiąc, iż ona do familii Priama należała iuż iuż między brańcami poczytać ią chcieli. *patrz* Akamas. Tegoż imienia, (albo też Etheria nazwiskiem) była córka Oceana i Thetys, żona Atlasa, matka Hyas, i siedmiu córek. Gdy nieszczęśliwym przypadkiem Hyasa Lew pożarł, siostry niezmiernie żałuiąc kochanego braciszka, poumierały z żalu i ustawicznego płaczu. Jowisz przemienił ie w gwiazdy, które się nazywaią Deszczowe, po Grecku Hyades, a po Łacinie Sucules.

ETNA. Sławna góra w Sycylii wybuchaiąca z siebie płomienie. Poetowie prawią, iż w niey Wulkan swoią niegdyś założył kuźnię, gdzie z czeladzią, to iest: Cyklopami Jowiszowi kuł pioruny. Także córka Celusa i Ziemi nazywała się Etna, była żoną Jowisza, a matką bożków Paliki zwanych.

ETOLUS. Diany i Endimiona syn, ten obiął w Grecyi pewną prowincyą, która od iego imienia nazywać się poczęła Etolią.

ETOLIA. Prowincya w Grecyi tak nazwana od Etola syna Endimionowego, który w niey niegdyś panował.

EUBEA. Wyspa na morżu Egeyskim.

EUBULA. Jedna z córek Danausza.

EUBULEUS. Jeden z bożków zwanych Dioskures.

EUBULIA. Bogini zdrowey rady.

EUBULUS. Dziad Britomarty.

EUCHLIUS. Nazwisko Bacchusa, toż samo znaczy co Evius.

EUDEMONIA. *patrz* Szczęśliwość.

EUDORA. Jedna z Hyad. Takoż pewna Nymfa nazywała się.

EUDORUS. Syn Merkuriusza, który z Achillesem znaydował się przy oblężeniu Troi.

EUFEME. Matka Muz.

EUFEMUS. Syn Neptuna, który po śmierci Tifysa, był sternikem u Argonautów.

EUFORBUS. Sławny Troiańczyk syn Panthousa, zginął od Menelasa przy oblężeniu Troi. Pythagoras filozof utrzymuiący Metempsicosim, to iest: przechodzenie duszy z ciała w ciało po śmierci człowieka;

powiada, że niegdyś był pomienionym Euforbem.

Eufrades. Genius maiący w swoiey opiece radości, uciechy, zabawy, i uczty.

Eufrates. Rzeka w Asyi iedna z naywiększych.

Eufrone. Tak Grecy nazywali Noc: taż to sama iest bogini co Eubulia.

Eufrozyna. Jedna z trzech bogiń zwane wdzięki, albo gracye.

Eufyrus. Jeden z synów Nioby.

Eugeria. Bogini którey Rzymianki hoyne ofiary czyniły, na uproszenie szczęśliwego przy połogu rozwiązania.

Euhyas, albo Evias. Jedna Bacchantka. *patrz* Evius.

Eukrate. Jedna z Nereid.

Eumedes. Jeden z synów Hippokoona.

Eumelus. Admeta króla Thessalii i Alcesty syn. Jeden z Troiańczyków z kompanii Eneasza także nazywał się.

Eumeus. Dozorca naywyższy wszystkich trzód i stad Ulissowych. Gdy Ulisses powrócił do Itaki swoich włości, chociaż go wprzód iako przebranego i dawno niewidzianego nie poznał, przecież go ludzko przyiął: potym gdy w nim się rozpatrzył i poznał pana swego, na wielkiey stał mu się pomocy do wypędzenia wszystkich zalotników Penelopy, i wprowadzenia pana do swego domu i własności.

Eumenides, albo Furie piekielne. Zrodzone są (według niektórych zdania) z piekła, a według innych z Acheronta i Nocy. Było ich trzy: Alekto, Megera, i Tisifone. Do nich należało wężami, które zawsze w ręku trzymały, bić; albo rozpalonemi pochodniami przypiekać i udręczać w piekle tych wszystkich, którzy na tym świecie źle żyli. Maluią ich z strasznemi na głowie, na ksztalt kołtunów, wężami, i rozpalonemi w ręku pochodniami.

Eumolp. Syn Neptuna i Chione, był popem obrządków Cerery: przeto wszyscy którzy prezydowali, przy obrządkach taiemnic tey bogini nazywali się Eumolpides.

Eumolus, albo inaczey Emolus. Jeden z bożków Dioskures zwanych.

Euneus. Syn Jasona i Hypsipyli. *patrz* Hypsipyla.

Eunice. Jedna z owych Nymf, które porwały Hylę.

Eunomia. Jedna z godzin córka Jowisza i Themis.

Eunostus. Bożyszcze naybardziey czczone w Tanagra mieście Boetii. Nie godziło

się do iego kościoła z męszczyzn nikomu wchodzić ani przystąpić, tylko samym niewiastom.

Euriklea. Córka wyspy Itaki, którą Laertius za dwadzieścia wołów kupił, i z takim ku niey był przywiązaniem, iak ku własney żonie. Ona małego Ulissa pielęgnowała i karmiła: iakoż ią Ulisses powracaiąc po zburzeniu Troi nierychło, przecież ią do razu poznał. *Hom.*

Europa. Córka Agenora króla Fenicyi, a siostra Kadmusa: tak cudney była urody, i tak ślicznych przymiotów; iż powszechny znalazła szacunek: dla przypodobania się tey księżniczce, iedna Nymfa z froncymeru Junony, ukradła swoiey pani bogini z gotowalni pudełko z cudowną farbą do malowania się i ofiarowała Europie Jowisz tak ią sobie był podobał iż ią z domu rodziców wykradł, a wziąwszy na się postać wołu, przeniósł ią na swoim grzbiecie, przez obszerne morża, i zaniósł do tey części świata, która dotąd od iey imienia nazywa się Europą *Ovid. Herod. Euseb.*

Europes. Jeden z familii Herkulesa był dziadem Likurga.

Eurotas. Rzeka na którey brzegach Jowisz w postaci Łabędzia zdradził czyli oszukał Ledę. Tenże Apollo żałośnemi piosnkami opłakiwał stratę Dafnę.

Euruopes. Nazwisko Jowisza grzmiącego.

Eurus. Wiatr wschodni ieden z prycypalnieyszych.

Euryale. Córka Minosa, a matka Oriona, którą Neptun bożek dla pięknych iey przymiotów kochał. Tegoż imienia była królowa iedna Amazonek. Także córka Preta, i iedna z Gorgonek nazywała się Euriale.

Euryalus. Jeden z książąt Greckich znayduiących się przy dobywaniu Troi. Tegoż imienia ieszcze był ieden Troiańczyk, który po zburzeniu Troi puścił się za Eneaszem w podróż, i sławnym się uczynił, przez swoie osobliwsze do Nisa przywiązanie. *Virg.*

Eurybates. Był to publiczny ministerialis, czyli poseł do wypowiadania woyny, do czynienia soiuszów, do zawarcia pokoiu, i innych tym podobnych negocyacyi przy Agamemnonie naywyższym generale woysk Greckich: który tegoż tak wielkiey powagi posła do partykularnego swego zażył interessu, to iest: do kształtnego wykradzenia ukochaney Achillesowi Briseis. *Hom.*

EURYBIA. Nymfa matka Lucifera i gwiazd.

EURYDAMES. Nazwiſko Hektora. Takoż nazywał ſię pewny Troiańczyk.

EURYDICE. Żona Orfeuſza: ta uciekaiąc przed Ariſteuſzem, za nią uganiaiącym ſię, węża nadeptała, który ią tak iadowicie okąſił, iż w ſam dzień ſwego z Orfeuſzem weſela, umierać muſiała. Orfeusz nieukoiony w żalach z śmierci żony, do ſamego piekła iść za nią poſtanowił: iakoż przedarł ſię w podziemne odchłanie, i tam wdziękiem głoſu, melodyą nieſłychaną ſwoiey lutni, tudzież uſilnemi prożbami, zmiękczył bożyſzcza piekielne, to ieſt: Plutona i Proſerpinę, że mu z tamtego świata żonę oddali, z tą atoli kondycyą, aby Orfeusz wychodząc z piekła nieoglądał ſię nazad. Jak na nieſzczęście, w ſamey oſtatniey bramie piekielney Orfeusz chcąc ſię upewnić, czy też w ſamey rzeczy iak obiecano wypuſzczono żonę, ciekawie nazad ſpoyrzał: aż w lot, w tymże ſamym punkcie ſkoro na nią idącą ſpoyrzał, wnet z oczów iego porwana znikła. *Ovid. Virg. Hyg.*

EURYFILA. Sławna Sybilla na wyſpie Samos.

EURYGANEA. Żona Laiuſa.

EURYKLEA. Còrka wyſpy Itaki. *patrz* Euriklea.

EURYKLES. Sławny wieſzczek Atheńſki. Poſpolicie o nim mòwiono, iż miał w brzuchu ſwoim Geniuſza, który mu wſzyſtko obiawiał gdzie co ſię działo, i przyſzłych rzeczy nauczał: przeto zwano go Engaſtrimutes, albo Ventriloquus: miał on uczniów, których od imienia nauczyciela zwano Eurikleides, Engaſtrites.

EURYLOG. Kompan Uliſſa: ten tylko ieden ze wſzyſtkich ludzi Uliſſowych tak był wſtrzemieżliwy, że na wſzelkie obligacye Ciree nie chciał pić trunku, którym innych częſtowała iego kollegòw, i przeto oni w rożne beſtye podmieniali ſię, a Euriloquus przy ſwoiey ludzkiey zoſtał poſtaci.

EURYMEDON. Ociec Peribeuſza.

EURYMEDUZA. Matka gracyi albo wdzięków.

EURYMIDES. Telemus ſyn Eurima tak nazywa ſię.

EURYNOME. Oceana i Tethys córka. Takoż Apollina córka nazywała ſię, matka Adraſta i Euryfili. Leukotei matka także miała imie Eurynomy. Tymże imieniem ieſzcze nazywało ſię piekielne bożyſzcze albo ſtraſzydło, któ-

re trupy pożerało aż do kości. Malowano go czarnego siedzącego na skórze sępa, wytrzyszczaiącego zęby.

EURYPILUS. Evemona syn: temu w zdobyczy po zburzeniu Troi dostała się skrzynka, w którey zamknięta była statua czyli mały posąg Bacchusa od Vulkana zrobiony, a od Jowisza w prezencie Troianom dany. Jak tylko Eurypilus spoyrzał z ciekawości co w tey skrzynce zamyka się, tak w tym punkcie oszalał. Bywały iednak czasy, w których go szaleństwo opuszczało: przeto raz przy zdrowym zostaiąc rozumie, radził się wyroków w Delfie, coby miał czynić, aby wyszedł z tego defektu: odebrał odpowiedź, ażeby szukał takiego kraiu, gdzieby ludzie nadzwyczayne ofiary bogom czynili, a tam fatalną z bałwanem skrzynkę za osobliwszą kościołowi oddał świętość, i przez nieiaki czas zmieszkał. Puścił się więc Eurypilus na szukanie niezwyczaynych między narodami religii obrządków, zwiedził różne kraie; na ostatek przybył do portu Aroe. Właśnie na ów czas trafił, gdy obywatele krzątali się koło ofiary, na którą iednego młodziana, i panienkę zabiiać miano na honor bogini Triklarii, i iuż ich z ceremoniami prowadzono. Wnet zastanowił się w tym mieyscu, dał o sobie pogłoskę, ktoby, i z czym, i po co, do owego kraiu przybył. Obywatele przypominaiąc sobie wyrok niegdyś bożków: że w ten czas nie będą obowiązani do ofiar z ludzi czynienia, gdy do ich kraiu przypłynie taki gość, który z sobą przywiezie boga w skrzyni zamknionego. Owóż stosuiąc iedno do drugiego, przyiazd i okoliczności gościa Eurypila, i termin swoich obowiązków; za spełnione uznali wyroki bogów. Jakoż skoro tylko skrzynię z bożyszczem wprowadzili do kościoła, tak zaraz Eurypilus od szaleństwa, a oni od okrutnych zostali uwolnieni ofiar: poiednali się więc z bogami, którzy na nich tę karę włożyli za sprofanowanie kościoła Diany przez zbrodnią Menalippa z księżniczką Komethą. *Sophocl*: tegoż imienia był syn Telefa kochaiący się w Kassandrze córce Priama. Także Herkulesa syn nazywał się Eurypilem, bardzo z niego był doskonały wieszczek. Triton ieden nazywał się także Eurypilus.

EURYSACES. Syn Aiaxa, któremu Atheńczykowie cześć boską oddawać ustanowili.

Eurystheus. Król Mycenów, Amfitriona i Alkmeny ſyn. Juno na przekorę Jowiſzowi robiąc, tego dokazała, iż ſię pierwey Euryſtheus rodził, niż Herkules, a to umyślnie dla tego, aby iako ſtarſzy brat, miał iakąś władzę nad młodſzym. Jakoż gdy Euryſtheus przyſzedł do doſkonałego wieku namówiła go Juno, aby bratu ſwemu Herkuleſowi dwanaście zadał robot: mniemaiąc że tak ciężkiemi, a prawie niepodobnemi obraczony pracami, narażony na oczywiſte niebezpieczeńſtwa zginie, i nigdy do obiecanych od Jowiſza nie przyidzie ſzczęścia i pochwał zaſzczytów. Ale ſię zawiodła na ſwoim zdaniu, gdyż Herkules ſzczęśliwie wyſzedł z tego wſzyſtkiego, chwalebnie wſzyſtko, co mu nakazane było, ſprawił. A tak Euryſtheus muſiał ſię kontentować królestwem Argos, i dać pokóy Herkuleſowi.

Eurystherne. Znaczy z Greckiego *obſzerne pierſi:* te nazwiſko dawano ziemi.

Eurytes. Król Echalii, ociec Joli: ten obiecał wydać córkę ſwoią za tego, ktoryby go w paſſowaniu ſię zmocował i pokonał. Herkules ofiarował ſię z nim o wſpomnioną nadgrodę certować, a gdy przyſzło do ſprobowania ſię, Herkules do razu ſwego adwerſarza pokonał. Lecz widząc, że Eurytes nie myśli dotrzymać ſwego ſłowa, w obiecaney w nadgrodę córki ſwoiey, wnet go za iednym zamachem ſwoiey buławy trupem położył i ſwoy zakład, to ieſt: Jolą wziął. *patrz* Atalanta. Hippomenes. Achelous. Hippodamia. Jeden z Centaurów nazywał ſię Eurytes, którego Theſeus, chcącego mu wydrzeć Hyppodamią, zabił. Z pomiędzy Tytanów braci ieden był takiegoż imienia. Jeſzcze ieden był Eurytes ſyn Merkuryuſza, który wiele dokazywał na wyprawie z Argonautami.

Eurytion. Jeden z Argonautów. *Ovid.* Virgiliusz czyni wzmiankę o dwóch Eurytionach, o iednym który był ſynem Lykaona, a drugim bardzo umieiętnym złotniku. Był ieſzcze paſtuch takiegoż imienia co go Herkules zabił.

Eurytis. Jola córka Euryta.

Eusechia. Z greckiego znaczy Miłoſierdzie.

Euterpe. Jedna z 9. Muz: ta wynalazła piſzczałkę i ſpoſób na niey grania, dla tego nad muzyką prezyduie. Maluią Euterpe w poſtaci panienki, wieniec z kwiatów na gło-

wie maiącey: trzyma w iedney ręce nóty na papierze wyrażone: a przy niey leżące różne instrumenta muzycznie, iako to: oboie, klarynety, skrzypce, flety &c.

EUTHYMES. Sławny Athleta czyli szermierz: długo z iakimsiś straszydłem nocnym passował się, które widząc, iż nie przemoże Eutymesa, zniknęło z oczu. *patrz* Lybas.

EVADNE. Marsa i Thebe córka; ta bez względu na Apollina o iey przyiaźń staraiącego się, preferowała raczey Kapaneusa, którego sobie dożywotnim obrała przyiacielem; i tak go kochała, że po iego śmierci, bo przy oblężeniu Thebów piorun go zabił, życie sobie bez niego zmierziwszy, na stus ognia, gdzie ciało zmarłego męża złożone było, wskoczyła, i wraz z nim spaliła się.

EVAGOR. Jeden z synów Priama. Evagora była Nymfa.

EVAN. Toż samo znaczy co *dobry syn*: tym tytułem oznaczano Bacchusa. *patrz* Evohe. Bacchantki nazywały się Evantes.

EVANDER. Wnuk Pallasa króla Arkadyi. Porzucił swoią oyczyznę, a wraz z matką Nikostratą zasszedł do Włoskiey ziemi, gdzie sobie iedną krainę ludźmi osadził, tam podobno gdzie teraz Rzym stoi, i w niey panował. On z Eneaszem Troiańskim uczynił przymierze.

EVARNE. Jedna z Nereid.

EVEMON. Ociec Euripila, *patrz* Eurypilus.

EVENUS. Krol Etolii z Marsa i Steropy zrodzony: certował w biegu z Idasem, ktory w nadgrodę zwycięztwa, deklarował swoią corkę Marpezią cudney urody damę: owóż Evenus ubiegaiąc się do mety nie dościegł Idasa, przegrał zakład: z kąd tak był tknięty punktem honoru, że nie mogąc na siebie przewieść wstydu utopił się w rzece, którą od imienia iego nazwano Evenus.

EVENTHIUS. *patrz* Enenthius.

EVITERNUS. Starodawni poganie pod tym imieniem oddawali cześć takiemu bogu albo Geniuszowi naywyższą władzę maiącemu, iakiego tylko naymocnieyszego na umyśle swoim wystawić mogli przenosząc go nad samego Jowisza. Takiego boga, wcale od innych dystyngwowali bogów, chociaż ich nazywali Eviterni, Evintegri, na znak ich nieśmiertelności.

EVIUS, albo Euhius. Nazwisko Bacchusa.

EVOHE, albo Evoe, i Evan. Te słowa Bacchantes

wykrzykiwały i śpiewały na honor Bacchuſa.

EXECESTUS. Tyran Toceenſów: ten przy ſobie zawſze noſił dwa kółko żelazne (iak mniemano) z czarami, któremi brząkaiąc udawał, iż dowiadywał ſię z brzęku ich o przyſzłych rzeczach.

EXITERIE. Tak Grecy nazywali ofiary i modlitwy do bogów, które przed zaczęciem woyny, albo iakiey wyprawy nawet w podróż, odprawowano.

EXTISPICES. Tak nazywano dwóch popów, których powinność była wglądać w bydlęcia na ofiarę zabitego wnętrzności, z rozmaitych znaków na owychże wnętrznościach czy naturalnych, czy przypadkowych, wolą bogów tłumaczyć i przepowiadać: ciż ſami nazywali ſię Aruſpices.

F.

Pod literą *F.* położone tu ſą wſzyſtkie te ſłowa, które w Greckim i Łacińſkim ięzyku piſzą ſię przez *Ph.* a wymawiaią ſię iak *f.* Przeto ſłów zaczynaiących ſię od ſyllab. *Pha*, *Phe*, *Phi*, *Pho*, *Phu*: nie ſzukay pod literą P. ale pod literą *F.* pod ſyllabami *Fa*, *fe*, *fi*, *fu*.

FABARIE. Tak nazywano pierwſzy dzień Czerwca od ofiary bogini Karna: iey za zwyczay dawano na ofiarę mięſiwa gotowane z bobem i ſłoniną.

FABIENY. *patrz* Luperkales.

FABIUS. Jeden z ſynów Herkuleſowych.

FABULINUS. Bożek którego wzywano wtedy gdy dzieci poczynały gadać.

FACELINA, FACELIS, albo Faſcelina. Nazwiſko Diany.

FACETIS, albo Phacetis. Bogini Syryiczyków, taż ſama co Afacitis, albo Aphacitis.

FAEA, albo Phaea. Tak ſię nazywała świnia dzika w krainie Krommion, którą Theſeus zabił.

FAEACES, PHAEACES. *patrz* Teaki.

FAEKASIENSES, PHAECASIENSES, PHAECASI. Bożkowie partykularni u Atheńczyków, których tak nazywano od pewnego kſztałtu obuwia nazwanego Tekaſie.

FAENNE, albo Phaennna i Kleta. Lacedemończykowie

te tylko dwie naznaczali gracye czyli wdzięki: i te im imiona w szczególności dawali.

FAETON, albo Phaeton, inaczey ieszcze Eridan. Syn Słońca i Klimeny. Ten pewnego czasu bawiąc się i żartuiąc z Epafem, pokłócił się z nim. Epafus przymawiał mu, że się czynił synem Słońca, lubo w samey rzeczy nigdy nim nie był. Faeton do żywego urażony, żali się przed matką, która mu doradziła, aby szedł do Słońca, i prosił go w tey mierze o oświecenie, iak się rzecz ma, i oświadectwo. Wszedł do pałacu Słonecznego, gdzie na tronie siedzące uyrzał Słońce, wszystko od drogich kamieni, brillantów, i złota świeciło się. Monarcha światłości, wnet poznał syna swego Faetona przychodzącego, którego aby blaskiem swoim nie raził, i bliżey z nim konwersować mógł, złożył z swey głowy promienia, zbliżyć się mu do siebie kazał, uściskał go iako swoie prawdziwe plemie, i zaprzysiągł się na rzekę piekielną Styx, że mu wszystko gotów wyświadczyć na dowód oycowskiey miłości, o co tylko będzie go prosił. Wnet skory a nie baczny w swoich żądaniach syn, o nic więcey nie prosi, tylko aby choć ieden dzień oycowskim wózkiem i końmi przeiechać się po niebie. Ociec skoro usłyszał nieprzyzwoite młodzika żądanie, wnet iak tylko mógł odradzał, przekładał niebezpieczeństwo podróży, swywolne i bystre konie, słabość iego sił do utrzymania ich, i tym podobne racye przytaczał, aby się tego nie napierał, ale co innego sobie upatrzył, a z ochotą mu wyświadczy. Darmo upornego młodzika ociec przeprzyć nie mógł, musiał na iego pozwolić żądanie. Daie mu więc fatalny wózek z bystrolotnemi końmi, przestrzega go, iak sobie ma postąpić z niemi, rozpowiada ktòrędy iechać, iak gdzie skierować: ale to wszystko mówił z żalem i z przeczuwaniem iakiegoś nieszczęścia. Wsiadł i ruszył Faeton, z razu nie źle; lecz gdy wygòrował na horizont, konie po czuwszy, że nie są w ręku swego powoziciela, skoczyły, zbiegały się raz zbliżały się do ziemi, i ziemię ogniem i strasznemi napełniły pożarami, drugi raz zbyt daleko oddalały się od niey, i niesłychanym zimnem cały iey okrąg przerażały. Jowisz nie widział innego sposobu ratowania całego świata: owóż piorunem lataiącego po niebie

Faeotona zatrzaſnął. Spadł nieſzczęśliwy w rzekę Padus, która od drugiego imienia iego, długo nazywała ſię Eridanem. Strapione ſioſtry fatalną śmiercią braciſzka, tudzież wielki iego przyiaciel Cygnus nieutolony od żalu, nad brzegami pomienioney rzeki załośnie lamentowały: owóż bogowie przemienili panienki w topole, łzy ich w burſztyn: a Cygnuſa w łabędzia. Tak ſtraſzna awantura wielkie pomieſzanie w całym niebie ſprawiła, bo cały dzień przeſzedł bez Słońca. *Ovidius. Apollod. Hyg.*

FAETUSA, albo Phaetuſa. *patrz* Heliades.

FAGER, FAGRUS, albo Phager. Pewny rodzay ryb, które Egypcyanie mieli za bogów.

FAGESIE, PHAGESIE, albo Phageſipoſie. Swięta na honor Bacchuſa. Wyraz ten Grecki znaczy zbytek w iedzeniu i napoiu, który pod czas tych dni czyniono.

FAGRUS. *patrz* Fager.

FAGUTALIS. Nazwiſko Jowiſza wzięte od mieyſca w Rzymie zwanym Fagutal, to ieſt od gaiku bukowego Jowiſzowi poświęconego, gdzie mu oſobliwſzą cześć oddawano.

FALACER. Bożek drzew urodzaynych: miał on w Rzymie popa ſwego także nazywaiącego ſię Falacer.

FALANX, albo Phalanx. Brat Arachny: oſobliwſze ſtaranie Pallas miała o ich oboygu edukacyą: lecz że niechcieli korzyſtać z tey łaſki, i niegodziwa w oboygu odzywała ſię paſſya: Pallas rozgniewana oboie odmieniła w gadziny.

FALARIS, alba Phalaris. Okrutny tyran panuiący w Agrygencie. *patrz* Perillus.

FALCIFER. Znaczy Saturna.

FALERUS, albo Phalerus. Syn Alkona, przyiaciel Jaſona. Atheńczykowie uchwalili czcić go za boga.

FALLIGUES, PHALLIQUI, albo Fallogogie. *patrz* Perifallie.

FALLOFORES, albo Phallofores. Tak nazywano owych, ktòrzy pod czas świąt Priapa i Oſiniſa ſzpetne wyobrażenia Falluſa na ſwoich proceſſyach noſili.

FALLUS, albo Phallus. Jeden ze czterech naygłòwnieyſzych bożków niewſtydu i lubieżności. Trzey inni ſą ci: Bacchus, Priap, i Merkuriusz. Bogiń rozpuſty więcey rachowano, iako to: Venus, Kotytto, Perſika, Prema, Per-

tunda, Lubenaia, Volupia, &c.

Faloe, albo Phaloe. Nymfa, còrka potoku Lyris: ociec wiedząc do còrki swoiey te utrapienie, że ią często iakieś strafzydło skrzydlaste nachodziło, i pozrzeć chciało, z tym się oświadczył, że ktoby te mònstrum złapał i zabił, w nadgrodę będzie miał, obronioną panienkę córkę iego. Pewny Elaathes ośmielił się na te strafzydło napaść, i choćby z ażardem życia uspokoić, powiodło mu się, zabił do razu stracha. Już tedy pewny nadgrody obiecaney, sposobił się do wesela, aż oto przez samym aktem nagle umarł. Faloe tak wiele łez wylała opłakuiąc uwolniciela i na rzeczonego męża swego, iż bogowie lituiąc się przemienili ią w zrzodło, którego strumień łączy się z potokiem oyca iey. Wody tego zrzodła można było łatwo rozeznać w samey rzece Lyris po smaku, bo były gorżkawe, ponieważ między cypryfami płynąc nabierały goryczy.

Fama, Bogini w imaginacyi poetów uformowana: i według ich powieści, była ona posełką Jowisza: dzień i noc ustawicznie zwykła chodzić, nigdy na mieyscu niepofiedzieć, na naywyższych mieyscach zastanawiała się nieco dla publikowania złych i dobrych nowin, milczeć wcale nie umiała, i nie mogła. Snycerze i malarze wyrażaią Famę w postaci panienki skrzydlastey z sukniami iak do podróży podgiętemi otrębuiącey z nadętą gębą do trąby przyłożoną. Inni wystawuią ią, iako monstrum, wysoką nakształt olbrzyma i strafzną, z skrzydłami niezwyczayney wielkości, tyle oczów, uszy, ięzyków, i ust maiącą, ile piór na całym iey było ciele. *Virg.*

Familie. Toż samo co Pommilie.

Fanatyki. Tak zwano popòw Cybeli, inaczey zwanych Gallòw. Ten wyraz u Rzymian nic urażliwego nie znaczył, iako i u Grekòw. Wyraz Entheos, toż samo znaczy co Fanatyk. Popi pilnuiący kościołòw po łacinie Fana, nazywali się: Fanatici. *patrz* Enthea. Fane.

Fane, albo Faute. Boginie w takiey randze iak Nymfy, od ktòrych pochodzi ten wyraz Fanum, który nie znaczy kościół właściwie, ale mieysce iakiemu bożyszczowi poświęcone nakształt kapliczki, gdzie czasem radzono się wyroku iego względem przyszłych rzeczy: osobliwie czczenia

nia bogiń Fane, ten, a nie inſzy był koniec, aby wiedzieć przyſzłość, *patrz* Faunus, Czarownice.

FANETA, albo Phaneta. Bożyſzcze od Greków wielce ſzanowane. Mniemaią niektórzy, że to ieſt ſłońce.

FANTASUS, albo Phantaſus. Jeden z ſynów bożka ſnu.

FAON, albo Phaon. Młodzian rodem z Lesbu, któremu Venus dała pudełko z nayprzednieyſzemi parfumami, które on przy ſobie noſząc, oſobliwſzey zdawał ſię być urody. Sławny ieſt w hiſtoryi baieczney, przez przywiązanie, które miała Sapho do niego. *Ovid.*

FARETRATA-DEA, albo Pharetrata-Dea. Znaczy: *bogini z ſahaydakiem*, co ſłuży Dianie.

FARIA-JUVENCA, albo Pharia-Juvenca. Krowa z Faros: co znaczy *boginię Iſis.* Faros albowiem, była to mała wyſepka w Egipcie, gdzie ta bogini naywiękſzą dla ſiebie odbierała cześć.

FARIS, albo Pharis. Syn Merkuryuſza, ſpłodzony z iedney córki Danauſza; wybudował miaſto w Lakonii, i nazwał go od ſwego imienia *Pharis.*

FARNACE, albo Pharnace. Jedna z żon Apollina, która porodziła Cinira.

FAS. Bożyſzcze, którego miano za nayſtarſzego ze wſzyſtkich bogów *Prima Deûm Fâs.* Jedno ieſt, co Themis, albo ſprawiedliwość. *Feſtus Auſ.*

FASCELIS, *patrz* Facelina.

FASCINUS. Bożek opiekuiący ſię niemowlątkami: iemu przypiſywano moc odpędzania czarów i uroków. Pod czas tryumfu iakiego zwycięzcy, zawieſzano iego ſtatuę na wierzchu wozu tryumfalnego, aby tryumfuiącemu nie ſzkodziły zazdrości, uroki, ani wynioſłości okazałość. Mniſzki weſtalne cześć tego bożka promowowały. Także i Priap czaſem nazywa ſię.

FASIANA, albo Phaſiana. Bogini w kraiu Pontu czczona, taż ſama podobno, co Cybele.

FASIAS, albo Phaſias. Znaczy ſię *Medea*; bo ona była rodem z Kolchidy, gdzie rzeka Phaſus płynie.

FASIS, FASUS, albo Phaſus. Rzeka Kolchidy.

FASUS, PHASUS, albo Phaſe. Xiąże Kolchidy, którego Thetis niezmiernie kochała, ale nigdy nie mogła nakłonić do wzaiemnych dowodów przyiaźni: owóż za to przemieniła go w rzekę tegoż imienia, która dotąd płynie w Kolchidzie, i wpada w morze Czarne, gdzie wodę rzeczną Phaſe, znać na

kilka ſtay, i łatwo można okiem od morſkiey wody rozeznawać.

FATALNOSC, albo Fatum. Bożyſzcze pod allegoryą. O nim poetowie baią, iż ſię z mgły, czyli elementów pomieſzania przed ſtworzeniem świata urodziło. Maluią go ſtoiącego na kuli okrągłey, trzymaiącego karbonę, czyli ſkrzyneczkę z loſami. Jego dekreta miano za nieuchybne, iego moc rozciągała ſię i na ſamych bogów, którzy mu być muſieli tak, iak i ludzie podlegli.

FATIDICUS DEUS. Znaczy Apollina.

FATNA, *patrz* Fauna.

FATUELIUS, *patrz* Faunus.

FATUM, *patrz* Fatalność, Potrzeba.

FAULA. Jedna z żon Herkuleſowych.

FAUNA, albo Fatua. Córka Pika, taż to ſama, co Marika, ſioſtra i żona Fauna. Na nieśmiertelność ſobie u bogów zaſłużyła, przeto, iż po śmierci męża zamknęła ſię w ſwoim domu, i z żadnym więcey nie przeſtawała męſzczyzną. Na honor tey bogini, damy Rzymſkie obchodziły iey święta uroczyście, i wtedy naśladuiąc iey cnoty, zamykały ſię w oſobności.

FAUNALIE. Swięta na honor Fauna.

FAUNUS i FAUNOWIE. Bogi polowe i wieyſkie, z Merkuryuſza i Nocy zrodzeni, od których pochodzi familia bogów proſtaków po wſiach, polach, i laſach mieſzkaiących, iako to Satyrów, Sylwanów, Faunów, Nymf, &c. Maluią ich do połowy, iako ludzi, a od paſa do nóg obroſłych, albo z koziemi nogami. Faunus nazywał ſię ſyn Pika, naydawnieyſzego z królów w kraiu, *Latium* zwanym. On poſtanowił cześć publiczną Saturnowi, ſwemu dziadowi, iako i ſwego oyca Pika między Bogi poczytał, Faunę także ſwoią żonę i ſioſtrę, iako boginią czcić nakazał. Rzymianie iego także ſamego za boga adorowali, nazywali go *Fatuellus*, a iego żonę Fatuę, iako boginią naypierwſzą z bogiń zwanych *Fanes*, *patrz* Fane.

FAUSTITAS. Pomyślne powodzenie. Było to bożyſzcze u Rzymian, iakoby doświadczony patron rozmnożenia ſtada i trzód.

FAUSTULUS. Mąż Akki Laurencyi, karmiciel Rema i Romuluſa.

FAVIENSES, lepiey Fabienſes, *patrz* Luperci.

FAVONIUS. Wiatr południowy, miły, ieden z zna-

cznieyſzych wiatrów, ten wiele do urodzaiów pomaga.

FAVOR. Bożek pod allegoryą wymyślony, z rodziców rozumu i ſzczęścia zrodzony. Poetowie w imaginacyach ſwoich wyſtawuią go ſkrzydlaſtego, gotowego zawſze odlecić, nie lubiącego mieyſca zagrzać, ślepego, albo maiącego oczy zawiązane, ſtoiącego w pośrzodku bogactw, honorów, i roſkoſzy, iedną nogą wſpiera ſię na kole, a drugą unoſi ſię na powietrzu. Przydaią, że zazdrość bardzo bliſko iego chodzi.

FEA, *patrz* Faea.

FEBRA. Bogini złośliwa, ludziom ſzkodząca; poganie iey ofiary czynili, błagali ią, aby ich nie napaſtowała.

FEBRUA. Bogini oczyſzczenia. Niektórzy poetowie piſzą, iż ona iedno znaczy, co Juno, która ma nazwiſko *Februalis*, *Februata*, i *Februla*. Ztąd święta Februales, *patrz* Februarius.

FEBRUARIUS. Luty mieſiąc, był poświęcony Neptunowi: w tym mieſiącu obchodzono święta Luperkales, Februales, Terminales, i tym podobne inne. Swięta *Februales*, obchodzono na honor Junony i Plutona, i wtedy ofiary za zmarłych rodziców, krewnych, przyiaciół czyniono. Poſpólſtwo obchodziło oraz święto oczyſzczenia z grzechów przez rozmaite rygory nad ſobą, poſty, umartwienia.

FEBRUUS. Nazwiſko Plutona, znaczy *czyſzczącego*, *zmiataiącego*. Baieczna albowiem ſtarożytność rozumiała, iż on ſtraſznie chciwy był zmieść wſzyſtkich ludzi z tego świata, a do ſwego kraiu podziemnego zagarnąć. *Macrob. Ovid.* Pod tym imieniem adorowano Plutona, iako boga oczyſzczenia przez umartwienia, pokuty, i różne ſurowości ciału ſwemu zadane. Inni *Februuſa* za oſobnego bożka poczytali, wywodząc, że Februus był oycem Plutona.

FEDIMUS, albo Phedimus. Jeden z ſynów Nioby.

FEDRA, albo Phedra. Córka Minoſa i Paſifae, którą Theſeus wykradł, i poiął za żonę. Ta ku ſwemu paſierbowi Hippolitowi, z Theſeuſa i Antiopy królowy Amazońſkiey, pierwſzey żony zrodzonemu; taką miłości paſſyą była uwiedziona, iż go do nieprzyzwoitey akcyi śmiała namawiać; lecz widząc Hyppolita bardzo dalekiego od niecnoty, i niewzruſzonego na żadne powaby, zemſtą zapalona, oſkarża go przed ſwoim mężem, potwarz na niewinnego rzucaiąc Hyppolita, iakoby przeciwko iey honoro-

wi bezwſtydnie poſtąpił. Rozgniewany Theſeus przeklina ſyna, wypędza z domu, i zemſty Neptuna nad nim woła. Biedny Hyppolit, widząc oyca zagniewanego, macochę, i cały prawie dom przeciwko ſobie wzruſzony, porzuca dom i oyczyznę, wyieżdża gdzie go oczy poniosą. Jadącemu bliſko morza ukazuie ſię znagła ſtraſzydło wychodzące z morza, czego konie zląkłſzy ſię, w ſtecz ſkoczyły, i póty po kamieniach, cierniach, i mieyſcach bezdrożnych noſiły Hyppolita, pòki wòz na kawałki nie potłukły z zadaniem śmiertelnych razòw młodemu kawalerowi. Fedra dowiedziawſzy ſię o przypadku nieſzczęśliwym, i śmierci Hyppolita, niewinnie z iey przyczyny zadaney, niezmiernie go żałować poczęła, i z rozpaczy przebiła ſię, *patrz* Bellerefon, Fenix, Trixus tymże ſpoſobem oſkarżony. *Euripid. Prop. Racine.*

FEGEUS, albo Phegeus. Król Arkadyi: przyiął do ſwego domu Alkmeona, udręczonego Furiami za zabicie matki właſney Eurifili, i ſzukaiącego iakoweyś ulgi w ſwoim ſtrapieniu, dał mu wiele dowodów ſwoiey ludzkości i wſpaniałości: co większa córkę ſwoią, Alfeſibeę wydał za niego. Alkmeon darował nowey ſwoiey żonie fatalne manele, które, iako były okazyą nieſzczęścia domowi Amfiraſa, tak i Fegeuſza. Apollodor nazywa córkę Fegeuſza imieniem *Arſinoe*, *patrz* Alkmeon.

FEGIS, albo Phegis. Tak nazywa ſię Alfeſibea, córka Fegeuſza.

FEGOR, albo Phegor. Toż ſamo ieſt, co Beal-Peor.

FELICITAS, albo Eudemonia. *Szczęśliwość.* Bożyſzcze pod allegoryą brane, miało ſwòy kościòł w Rzymie. Maluią go w oſobie królowy na tronie ſiedzącey, w iedney ręce trzyma Kaduceuſza, to ieſt laſkę okręconą wężami, w drugiey ròg obfitości: czaſem wyobrażana bywa ſtoiąca z piką w ręku, zamiaſt rogu obfitości.

FELLENIUS. Bożek, którego ſzczegòlniey miaſto Aquileia czciła.

FEMONOE. Jedna z Sybil; pierwſza ona (iak powiadaią) była xieni Apollina, i w iego Delfickim kościele wyroki tegoż boga naylepiey opowiadała: iey przypiſuią niektórzy wynalezienie wierſza rycerſkiego po łacinie, *Carmen Heroicum*: ktòry dzieła wielkich bohatyrów opiewa. *Plinius*, *Strab. Luc.*

Fenix. Syn Amyntora: tego iedna z faworytek oycowſkich oſkarżyła, iakoby przeciwko iey honorowi bezwſtydnie wykroczył: ociec rozgniewany, oczy mu wyłupić kazał, lecz Chiron Centaurus ſwoiemi lekarſtwy wzrok mu na podziw przywrócił, i iego dozorowi młodego Achilleſa powierzył, gdy z nim pierwſzą razą na wyprawę pod Troię dążył. Peleus w kilka czaſów mocą ſwego oręża, oſadził go na tronie oycowſkim. Fenixem nazywał ſię ſyn Agenora: ten wyſłany od oyca na ſzukanie ſwoiey ſioſtry Europy, którą był Jowiſz porwał; gdy iey znaleść nie mógł, nie śmiał powracać ſię do oyca; lecz na wſchodnich brzegach morza Wśrzódziemnego oſiadł, przeto owa kraina od imienia iego nazywać ſię poczęła *Fenicyą*. Ptak baieczny w ſtarożytności nazywał ſię *Fenix*, czczony od Egipcyan, iako bożek. O nim powiadano, iakoby ze wſzyſtkich ptaków był naypięknieyſzy, i ieden ſzczególnie w ſwoim rodzaiu; gdy do ſtarości przychodził, z ſuchych gałązek na upatrzonym mieyſcu, gdzie naywiękſza operacya ſłońca, ſtuſik układał, i na nim, gdy przyſzedł czas, z inſtynktu natury ſiadał: w tym płomień od upału ſłonecznego na ſtuſie zaięty, w popiół go obracał: a z tych popiołów rodził ſię inny.

Ferales. Swięta pogańſkie, pod czas których noſzono ieść na mogiłki, i do grobów, mniemaiąc, iakoby nieboſzykowie iadła potrzebowali. Bogów piekielnych nazywano także *Ferales*.

Fere, albo Phere. Miaſto w Theſſalii, *patrz* Feretiades.

Ferefatla, albo Pherefatla. Nazwiſko Prozerpiny, i święta na honor iey obchodzone, nazywały ſię *Ferefatlie*.

Fereklus, albo Phereklus. Syn Hermonidy: on zbudował wodne ſtatki, na których Paris płynął do Sparty, aby porwał Helenę, ztąd Owidyuſz nazywa *Pherectea Freta*, morze, po którym Paris żeglował.

Ferentina. Bogini w *Ferentium* mieście Łacińſkim adorowana.

Ferepolis, albo Pherepolis. Nazwiſko Fortuny.

Feretiades, albo Pheretiades. Znaczy Admeta w mieście Phere panuiącego: a te było miaſtem ſtołecznym krainy pewney w Theſſalii.

Feretrius. Nazwiſko Jowiſza, wzięte ztąd: iż Romulus po zwycięztwie otrzymanym nad nieprzyiacioły,

wſzelką zdobycz po nich zabraną niòſł (nioſę po łac: fero) na Kapitolium, i tam na dębie zawieſił na ofiarę Jowiſzowi: tam potym wſpaniały wyſtawiono kościół pod tytułem Jowiſza Feretriuſza.

FERIE. Dni nie robocze i święte, Rzymianie nazywali Feriami.

FERONIA. Bogini laſów, chruſtów i zaroślin. Powiadaią, że gdy raz zapalił ſię las, w którym ona miała kościół, czyli kapliczkę, i ſwóy poſąg: przyſkoczyli czymprędzey ludzie bronić, i wyrwać ſtatuę Bogini z niebeśpieczeńſtwa ognia: aliżci, gdy ią wynoſzą, poſtrzegli, że nietylko ogień ſię uśmierzał nagle, ale też drzewa oſmalone, cudownie gałązki i liścia wypuſzczać poczeły, i cały poświęcony iey las, iak gdyby nigdy nie był w ogniu, zazieleniał: owòż wnet ſtatuę, iak była na ſwoim mieyſcu, poſtawiono. Przydaią ieſzcze i ten cud: iż popi iey na uſługi poświęceni, po rozpalonym zarzewiu boſą nogą chodzili bez naymnieyſzego ſpalenia. Tę boginią partykularniey adorowali wyzwoleńcy, bo w kościele iey odprawowała ſię ceremonia wkładania na wyzwoleńców czapki, bo niewolnikom czapki noſić nie godziło ſię.

FERUŁA. Ziółko poświęcone Bacchuſowi. Heſiod powiada, iż Prometheus w tym zielu zachował był niebieſki ogień, którego był ukradł Jowiſzowi.

FERUSA, albo Pheruſa. Nymfa, còrka Nereuſza i Doris.

FESSONIA. Bogini podróżnych, zſatygowanych.

FETISZY i FETISZYSM. Obrządek pogańſki na cześć bożków, nazwanych *Fetiſzy*, obchodzony. Fetiſzy, byli bożkowie domowi, których ſobie każdy robił, i ſtawiał według upodobania i fantazyi: i tak mucha, ptaſzek, lew, gòra, drzewo, kamień, ryba, morze nawet, i inne nieźliczone rzeczy ſtawały ſię celem adoracyi, inſze z oſobna w każdym domu. Do tych czas ſą narody dzikie, które maią ſwoich Fetiſzów.

FIDES. *Wiara, Rzetelność, Kredyt.* Bogini adorowana w *Latium* ieſzcze przed Romuluſem. Miała ſobie wyſtawione kościoły, ſwoich popów, partykularne obrządki, i ofiary. Wyrażano ią w oſobie niewiaſty, białym okrytą rańtuchem z złożonemi rękami. Gdy iey ofiary czyniono, które zawſze były bezkrwawne: popi powinni byli białemi welanſami długiemi, i obſzernemi o-

krywać się, ręce niemi obwinione mieć, i tak obrządki sprawować. Dwie ręce, iedna dna drugą ściskaiące, były znamionem tey Bogini, ale nie posągiem bogini, *patrz* Dius-Fidius.

FIDIPPUS, albo Phidippus. Wnuk Herkulesa, i ieden z generałów Greckich znayduiących się przy oblężeniu Troi.

FIDIUS. Syn Jowisza, iego wzywano pod czas kontraktów, traktatów, soiuszów, &c. iako patrona rzetelności w dotrzymaniu danego słowa. Nazywano go inaczey, *Semo*, *patrz* Medius-Fidius, Semones.

FILAMON, albo Philamon. Syn Apollina i Chione.

FILARK, PHILARQUUS. Greczyn rycerz, którego za bożka po śmierci miano.

FILEMON, albo Philemon, *patrz* Baucis.

FILESIUS, albo Philesius. Znaczy kochanka, co służy Apollinowi.

FILETO, albo Phileto, *patrz Hiades.*

FILEUS, albo Phileus. Syn Augiasa: był od oyca wypędzony, iż mu śmiał przyganiać o niesprawiedliwość wyrządzoną Herkulesowi: owóż Herkules pomściwszy się swoiey krzywdy nad Augiaszem, dał tron Fileuszowi.

FILIA, albo Philia. Jedno z bożyszczów Greckich, toż samo znaczy, co przyiaźń.

FILLIS, albo Phillis, Fyllis.

FILLONA, albo Phillona. Jedna z żon Herkulesowych.

FILLIRYDES, albo Phillyrydes. Znaczy syna Filiry, to iest Chirona.

FILOKTETES, albo Philoctetes. Syn Peana, kollega Herkulesów. Temu Herkules bliski śmierci, rozkazał, aby iego kołczan z strzałami, i z całym narzędziem włożył do grobu, i nikomu w świecie nie powiadał, na którymby mieyscu Herkules z całą swoią armaturą był pochowany. Zostawił mu zaś w puściznie zbroię, miecz, i inną broń, i pociski, Hydry krwią napuszczane. Gdy Grecy pod Troię ciągnęli, dowiedzieli się z wyroku bogów, iż bez strzał Herkulesowych nic nie potrafią z Troiańczykami. Proszą więc Filokteta, aby przez miłość oyczyzny wyiawił tak potrzebny całemu narodowi depozyt. Philoktetes, aby krzywo przysięztwa nie popełnił, i potrzebie publiczney dogodził, nic nie mówiąc, wskazał nogą mieysce, gdzie były zakopane. Wybieg ten Filokteta na złamanie przysięgi nie był bez kary. Gdy bowiem dobyto, a on niósł Herkulesowe strzały do obozu

Greckiego, iedna trefunkiem wyfunąwfzy fię, fpadła właśnie na tęż famą nogę, ktorą on mieyfce fkazywał, a tak ią ciężko i fzkodliwie raniła, iż wfzyftkich fpofobow uleczenia zażywaiąc, a nie widząc żadnego polepfzenia, odftąpili go wfzyfcy, i na wyfpie Lemnos porzucili. Dopiero Grecy po śmierci Achillefa widząc nieodbitą potrzebę ofoby w obozie Filokteta, udali fię do niego z proźbami, aby raczył fwoią ofobą i męftwem dodać ferca Grekom dobywaiącym Troi. Lecz on pamiętny uczynioney fobie krzywdy, trudnił z początku, ale naoftatek dał fię namówić. O nim powiadaią, że naywięcey dopomogł do śmierci Parifa, i że był z liczby tych, bez ktorych nigdyby Troia nie była zburzona za świadectwem wyrokow przez wiefzczkow opowiedzianych. Przydaią i to, że fam Uliffes fzukał go, znalazł, i namowił na dokończenie ciągnącey fię expedycyi. *Soph. Ovid. Virg.*

FILOKTUS, albo Philoctus. Syn Wulkana.

FILODAMEA, albo Philodamea. Corka Danaufa, pofzła za Merkuryufza, z którego porodziła fyna imieniem *Farifa.*

FILODICE, albo Philodice. Corka Inacha, a matka Febe i Ilary.

FILOLAUS, albo Philolaus. Znaczy *kochaiącego ludzi:* pod tym tytułem czczono Efkulapiufza, iak boga. Także nazywał fię fyn Minofa.

FILOMELA, albo Philomela. Córka Pandiona, krola Atheńfkiego. Tereus zdradliwie fprowadził ią do fiebie, maiąc iakąś urazę, uciął iey ięzyk, i w więzieniu zamknął. Lecz ona całą rzecz, co fię z nią ftało, na płotnie odmalowawfzy, do fioftry fwoiey, a żony Tereufza, imieniem *Prokny*, pofłała. Ta nic nie mowiła, i taiła w fobie, a czekała okazyi zemfzczenia fię, to ieft świąt, nazwanych *Orgia.* W ten czas przybrawfzy fobie liczną kompanią niewiaft, odbiła więzienie, fynka Itis, ktorego z Fereufzem miała, zabić, ugotować, i do ftołu mężowi Tereufzowi dać rozkazała. Tereufz nie wiedząc, co fię ftało, iadł fynaczka fwego, mniemaiąc mięfiwa bydlęcia, ale gdy mu naoftatek głowkę kochanego iedynaka przynieflono, porwał fię do puinała, fkoczył, aby go w żonie okrutney utopił: ale natychmiaft bogowie zabiegaiąc okrutnieyfzym konfekwencyom, przemienili Tereufza w iaftrzębia, Proknę w iafkułkę, Philomelę w ftowika, a Ityfa w bażanta, *patrz* Atreus, Pelops, Arkas.

Filonome, albo Philonome. Druga żona Cygnuſa. Ta będąc zapalona nieporządną miłością ku Tenuſowi ſynowi Cygna z pierwſzey żony ſpłodzonemu; a nie mogąc go nakłonić ku ſwey żądzy, oſkarżyła przed mężem, iakoby Tenus bezwſtydnie ią napaſtował. Cygnus lekkowierny, uwiódł ſię paſſyą i wnet ſyna w drewnianą ſkrzynię zabić i na morze puścić kazał. Lecz Neptun, iego dziad, wyrwał go z tego niebezpieczeńſtwa, bo mu pomógł do wyſpu naybliżſzego przylądować: tam królem mieſzkańców wyſpy zoſtał, i od ſwego imienia Tenus albo Tenes nazwał wyſpę Tenedos.

Filonomia, albo Philonomia. Nymfa z froncymeru Diany, poſzła ſekretnie za mąż za Marſa z którego miała bliźnięta Parrhaſiuſza i Lykaſſę.

Filyra, albo Phylyra. Córka Oceana, z którą Saturn miał ściſłe zachowanie. Rhea pewnego czaſu zaſtała oboie razem: Saturnus wſtydząc ſię właſney żony, przemienił ſię w konia i uciekł: Filyra zaś wſtydem ogarniona nieśmiała pokazywać oczów ani między bogami, ani między ludźmi: owóż ſkryła ſię między górami i tam ſię błąkała. Gdy przyſzedł czas tamże zległa, i porodziła dziwotwora pół człeka, a pół konia, nazywała go Chironem, i to był pierwſzy Centaurus. Tak ſzkaradne potomſtwo przerażało i martwiło matkę, przyſzło do tego że nie mogąc więcey znieść tego dla ſiebie umartwienia, odmieniła ſię w lipę. *Virg. Georg. Ovid.*

Fineus, albo Phineus. Król Tracyi ſyn Agenora, mąż Kleopatry zrodzoney z Boreaſza, z którey miał dwoie dzieci. Rozwiódł ſię z tą pierwſzą, a wziął inną żonę, którą w kilka czaſów ſtracić kazał, pod pretextem iakoby z dziećmi pierwſzey żony zmawiała ſię na iego zgubę, była przyczyną kłótni, i zamieſzania domowego, ſamym nawet dzieciom; z tey przyczyny oczy wyłupić kazał. Boreas obſtaiąc za niewinnością dzieci, wnuków ſwoich, na Fineuſza ślepotę przepuścił, dał mu atoli wiadomość przyſzłych rzeczy. Temuż Juno z Neptunem na ukaranie, naſłali byli Harpie; te nie tylko potrawy na ſtole Fineuſza zaſtawione ziadały, ale ſmrodem i plugaſtwem zarazały: co póty trwało, póki Zetes i Kalais na odpędzenie tych ſtraſzydeł, nie przybyli. *Apollod.* Tegoż imienia był pewny król Thracyi, którego

Perseus z całym iego dworem za pokazaniem głowy Meduzy w skałę przemienił, za to, iż napierał się za żonę Andromedy, która iuż była temu bohatyrowi deklarowana. *Ovid.* Jeszcze o innym Fineusu wspomina Ovidius, iakoby przemieniony w ptaka.

FLAMEN i FLAMINES. Popi Jowisza, Marsa, Romulusa i innych bogòw. Nazywano ich Flamines, zamiast Filamines dla krótkości słowa, w samey rzeczy Filamines nazywaćby ich należało od *filum:* to iest, od noszenia nici wełnianych, któremi sobie włosy na głowie związywali, czyli od czapeczek z nići wełnianych tkanych, ktòre oni pospolicie na głowie nosili. Dla rozeznania ich, nazywano imionami bogów ktòrym służyli: Jowisza pop nazywał się *Flamen Dialis.* Marsa *Flamen Martialis*, i tak insi.

FLAMINIKI. Popadie, czyli żony Flaminòw. Różniły się od prostych i innych niewiast, ubiorem sobie właściwym, przywileiami, i dziwnemi osobliwościami. Flaminika Dialis, miała większe od innych prerogatywy. Toż o innych rozumieć się ma według proporcyi dostoyności mężowskiey.

FLAMMIGER ALES. Znaczy ptaka ogień niosącego, to iest: orła z piorunami w pysku assystuiącego Jowiszowi.

FLAMMIPOTENS. Nazwisko Wulkana.

FLAVA DEA. Żòłtowłosa bogini; te nazwisko służy Cererze.

FLEGETON, albo Phlegeton. Rzeka piekielna ustawicznie wrząca.

FLEGON, albo Phlegon. Nazwisko iednego ze czterech koni Phebusa czyli Słońca.

FLEGRA, albo Phlegra. Miasto w Macedonii, gdzie (iak pogańskie podanie niesie) olbrzymi potyczkę mieli z bogami.

FLEGYAS, albo Phlegias. Syn Marsa, był królem Lapitòw, oycem Ixiona. Ten dostrzegłszy, iż Apollo córce iego zwaney Koronis, wstyd z odebrania cnoty panieńskiey uczynił, chciał tego boga kościół przez zemstę spalić; ale Apollo strzałami go swemi poraził, zabił, i dopiekła strącił, gdzie na taką iest skazany karę: pod okrutną skałą wiszącą stać ustawicznie musi, i od strachu schnąć: zdaie mu się bowiem, że się nad głową iego urywa i spada.

FLEGYENSES, albo Phlegyenses, albo Phlegyi. Wszyscy pochodzący z familii Fle-

gyaſza, tak ſię nazywali: tak zaś byli niezbożnemi, iż Neptun muſiał ich potopem wytracić.

Flias, albo Phlias. Syn Bacchuſa, znaydował ſię w kompanii Argonautów.

Floea, albo Phloea. Nazwiſko Proſerpiny.

Floeus, albo Phloeus. Nazwiſko Bacchuſa.

Florales. Gry Kwietne. *patrz* Flora.

Flora. Bogini kwiatów i wioſny, żona Zefira. Gdy niewiaſty obchodziły święta Kwietne na honor Flory, w tedy według obrządku dzień i noc ubiegały ſię do mety, inne zaś na tańcach i rozmaitych uciechach tę uroczyſtość obchodziły: a która w biegu inne celowała, koronowana była wieńcem z różnych kwiatów uwitym. Maluią tę boginią uſtroioną w bukiety, przy niey ſtoiące koſzyki z rozmaitym kwieciem.

Fluonia. Nazwiſko Junony. Niewiaſty płynienie krwie cierpiące wzywały iey pomocy, iako (według ich mniemania) patronki doświadczoney na uleczenie tey choroby, przeto ią pod imieniem Fluonii czcząc, ofiary i obrządki ſprawowali.

Fobetor, albo Phobetor. Syn bożka ſnu: on na ſpiących ſny ſtraſzne naſyłał.

Fobos, albo Phobos. Znaczy ſtrach. *patrz* Strach.

Foceus, albo Phoceus. Urzędnik z Cyziku miaſta, zginął z rąk Telamona.

Focida, albo Phocida. Kraina w Grecyi między Attyką i Boecyą gdzie góra ieſt Parnaſſus.

Foebas, albo Phœbas. Tak mniſzki pogańſkie Apollina, albo inne oſoby napuſzone duchem Apollina nazywały ſię.

Foebe, albo Phœbe. Toż ſamo co Diana. Także ſioſtra Ilairy nazywała ſię Phœbe.

Foebus, albo Phœbus. Znaczy Słońce. Gdy Ovidius wſpomina o dwóch Febuſach, ma ſię rozumieć wſchod i zachód. *patrz* Apollo.

Fogor. Toż ſamo, co Baal Peor.

Fokus, albo Phocus. Syn Eaka.

Foloe, albo Pholœ. Góra w Theſſalii, gdzie Centaury mieli ſwoie ſiedliſko. Także nazywała ſię pewna niewolnica Kreteńſka doſkonała Haftarka, którą Eneasz darował Sergeſtowi. Klacz Admeta także nazywała ſię.

Folus, albo Pholus. Jeden z Centaurów znaczniey-

ſzych: ten podróżnego Herkuleſa ludźko i uczciwie przyiął: za co go też Herkules, zbiwſzy wſzyſtkich innych Centaurów na weſelu Hippodamii, ochronił przez wdzięczność, wyłączył z zguby nieprzyiacioł, lubo Virgilius przeciwną rzecz utrzymuie.

FONTIGENY. Nazwiſko Muz i Nymf.

FONTINALES. Swięta na honor Nymf zrźodlanych.

FORBAS, albo Phorbas. Sławny hultay i zbóyca, którego Apollo pięściami zabił. Tymże imieniem nazywał ſię nayſtarſzy Priama ſyn, który od Menelaſa zginął. *Hom. Virg.*

FORCYADES, albo Phorcyades. Tak nazywano Gorgony, bo były córkami Forcys.

FORCYNIS, albo Phorcynis Meduſa córka Forka.

FORCYS, albo Phorcys. Podobno toż ſamo co Forkus ſyn Ziemie: on był oycem rozmaitych dziwotworów, iako to: Gorgonów, i owego ſmoka czyli węża co pilnował ogrodu Heſperid.

FORKADALES, albo Fordicidie. Swięta na honor bogini Tellus czyli Ziemi, którey ofiarowano krowy cielne według obrządków Nymfy.

FORIKULUS. Toż ſamo co Forkulus.

FORINA. Bogini Kloak.

FORKULUS. Bożek maiący powierzoną ſobie pieczę nad bramami i drzwiami.

FORKUS, albo Forcys: inaczey Phorcus, Phorcys. Syn Ziemi albo (według niektórych) Neptuna i Nymfy Thoaſy, oyciec Meduzy. Panował niegdyś na wyſpach Sardynii i Korſyki: Atlas zawoiował go, z tronu zrzucił, i do wielkiey nędzy przyprowadził: owóż przemieniony zoſtał w bożka morſkiego: czczono go iako głowę wſzyſtkich Tritonów, i innych bogów pomnieyſzych morza, których poetowie pospolicie nazywaią: *Chorus Phorci*, *Exercitus Phorci.* Orſzak czyli woyſko Forkuſa.

FORNAKALES, albo Fornakalie. Swięta na honor bogini Fornax, bożyſzcza piecowego.

FORNAX. PIEC. Bożyſzcze piecowe, opiekuiące ſię wſzyſtkiemi piekarniami, kominami, i mieyſcami gdziekolwiek chleb robiono i pieczono.

FORONEUS, albo Phoroneus. Syn Inacha króla Argos. Gdy ſię Juno z Neptunem pokłóciła, on był wezwany za arbitra do rozſądzenia między ludźmi ſpołeczeńſtwa, bo pierwey po laſach i knie-

iach zarówno z zwierzętami błąkali się.

FORONIDES, albo Phoronides. Rzeka Inachus tak nazywa się: bo Inachus iest synem Foroneusa.

FORTUNA. Bogini szafuiąca złym i dobrym, szczęściem i nieszczęściem. Wyobrażaią Fortunę ślepą i łysą, nigdy nie siedzącą, ale skwapliwą do biegu, maiącą skrzydła u nóg, iedną nogą stoiącą na kole szybko obracaiącym się, drugą na powietrzu. Czasem tymże samym kształtem wyrażona bywa, iak i bogini *Okkazia.*

FOSFORA, albo Phosphora. Tym imieniem nazywaią niektórzy boginią Ate. Takoż Planeta Venusa nazywa się Luciferem albo Fosforem. Niekiedy i Dianę tymże nazwiskiem wyrażaią poetowie.

FRANCION, albo Frankus. Xiąże Troiańskie: był to syn (za zdaniem niektórych) Hektora. O nim powiadaią, iakoby po zburzeniu Troi udał się do kraiu, który teraz Niemieckim nazywa się, w szczególności mówiąc Frankonią, przeto niektórzy początek Franków od niego wyprowadzaią.

FRAUS, *patrz* Zdrada.

FREA. Bogini, którą Starodawni Germanowie czcili, iako opiekunkę zgodnego małżeństwa.

FRUGI. Znaczy z Łacińskiego: *człowieka umiarkowanego, oszczędnego.* Ten tytuł dawano Wenerze, nie wiadomo dla iakiey przyczyny, nazywano ią także *Fruta.* Miała kościoł sobie zbudowany, i od pomienionego nazwiska bogini przystosowanego: zwano go *Fruginal*, albo *Frutinal.*

FRUGIFER. Bożyszcze, którego Persowie czcili: wyobrażano go z głową lwa, na wierzchu głowy maiącego na kształt infuły koronę. Mniemaią niektórzy, iż ten bożek toż samo iest co mithra.

FRUGIFERA DEA. Znaczy Cererę.

FRUGINAL, *patrz* Frugi.

FRYGIA, albo Phrygia. Córka Cekropa: od iey imienia część Azii mnieyszey nazwała się Frygią, gdzie naybardziey cześć bogini Cybeli kwitnęła: przeto ona często nazywa się *Mater Phrygia*, Matka Frygiyska. Nazywało się także mieysce na górze Oeta, gdzie się Herkules spalił *Frygią.*

FRYXUS, albo Phryxus. Syn Atamasa, brat Helle. Ten będąc na opiece u swego wuia Kreteusa króla Jolchos, wpadł w niebezpieczeństwo

ſtraty ſławy i życia. Krolowa albowiem Demodice, a iego wuienka, namawiała go na niegodziwą małżeńſkiey wierności ſprawę: a widząc Fryxa wzdrygaiącego ſię zbrodni, i nieporuſzonego w cnocie, gniewem i zemſtą zapalona, oſkarża go przed mężem iakoby przeciwko iey honorowi bezwſtydnie ważył ſię z nią poſtąpić. Ta kalumnia na dworze krolewſkim nieſłychaną wzniecila wrzawę. W tymże prawie czaſie morowe zaięło ſię powietrze: radzono ſię przeto bogów, coby miano czynić na uśmierzenie ſzerzącey ſię zarazy: odebrano odpowiedź; że inaczey ta plaga bogów nie uſtanie, chyba że oſtatnie dwie głowy ze krwi krolewſkiey padną na ofiarę bogom zagniewanym. Wyrok ten oczywiście ściągał ſię do Fryxa i Helli: porwano ie, i iuż na okrutną prowadzono ofiarę; aż oto cudownie iakiś z nagła obłok obydwie nieſzczęśliwe otoczył ofiary: w nim pokazał ſię baran, ktory Fryxa i Helle na ſwóy grzbiet porwawſzy puścił ſię z niemi iak ſtrzała, zmierzaiąc do kraiu Kolchidy. Gdy przyſzło przeprawiać ſię przez morze, Helle przelękła ſię ſtraſzney fali morſkiey, ſpadła z barana i utonęła; od tego przypadku morze owo po dziś dzień nazywa ſię Helleſpontus. Fryxus ſtanąwſzy ſzczęśliwie na zamierzonym mieyſcu, na podziękowanie Jowiſzowi cudownego zabił na ofiarę barana, ſkórę zaś z niego z runem złotym w leſie poświęconym Marſowi na drzewię zawieſił, i ſmoka na ſtraży oſadził, który przyſtępuiących na wykradzenie złotego Runa pożerał. Mars bardzo był kontent z tey ofiary, i z tym ſię dał ſłyſzeć wyrokiem, że ktorybykolwiek naród te poſiadał Runo, i pilnie chował, we wſzyſtko bez przeſtanku obfitować miał: ogłoſił i to, iż każdemu wolno narodowi ſtarać ſię o te Runo drogą męſtwa i rycerſkiey cnoty. Hiſtorya baieczna powiada, że znalazł ſię ſwego taki rycerz, to ieſt Jaſon, który w kompanii Argonautów za pomocą Medei doſtał owego Runa złotego. *patrz* Jaſon. Przydaią ieſzcze mytologowie, że barana zabitego Jowisz do nieba przeniſł, i między znakami Zodiaku pierwſzego w porządku oſadził: po Łacinie nazywa ſię *Aries. Hyg. Pauſ. Nat. Com. Virg. Ovid.*

FTAS, albo Pthas, albo Aphthas. Tym nazwiſkiem Egypcyanie nazywali Wulkana.

Fthiotida, albo Phthiotida. Kraina w Tessalii, gdzie panował Peleus ociec Achillesa.

Fthius, albo Phtius. Syn Acheusa, a ociec Hellena. Od ciego imienia iedna kraina w Tessalli, oyczyzna niegdyś Achillesa, nazywała się Fthiotidą: stołeczne iey miasto było Fthia, przeto Achilles nazywa się czasem Fthius.

Fthonos, albo Phtonos. Znaczy zazdrość. U Greków i to było bożyszczem: wyobrażali go, iakoby przodkuiącego przed kalumią z temiż samemi przymiotami, co ma zazdrość i nienawiść.

Fugalie. *patrz* Regifugia.

Fugia. Bogini radości, iey imie pochodzi od odpędzenia nieprzyiaciół.

Fulgora, albo Fulgura. Bogini którey wzywano na ratunek pod czas błyskawicy: mniemaią niektórzy, że taż sama iest co Juno.

Fulgur, albo Fulgor, Fulgurator. Nazwisko Jowisza. Rozumiano, że Jowisz nazwany Fulgur władał błyskawicami w dzień przypadaiącemi, a *Summamus* w nocy trafiaiącemi się.

Furie, albo Eumenides. Bożyszcza piekielne zrodzone z Acheronta i Nocy: te zaś są ich imiona: Alekto, Megera, i Tilifone. Pospolicie tak poetowie iako malarze i snycerze wyrażaią ie z rozpalonemi w ręku pochodniami, okryte za miast włosów na głowie wężami: do nich należało karać winowayców w piekle. Gdy Orestes, po zabiciu własney matki szalał, pokazały się mu Furie piekielne w bieli; przeto on przyszedłszy cokolwiek do dobrych zmysłów, kościół na ich ubłaganie wystawił. *Virg. Eurip.*

Furina, inaczey Fura. Bogini, nie wiadomo iaka: to tylko pewna, że na honor iey Rzymianie z dawien dawna obchodzili święta: za czasów Varrona (według iego świadectwa) ledwo iey imie znano, a obrządki i święta ustały iuż były. Cicero w liczbie bogiń piekielnych mieści ią. Niektórzy z samego iey imienia konierkturuią, bez żadnego innego fundamentu, iż to była bogini złodzieiów: inni także na domysł mówią, iż ona była bogini lasów i trefunków.

Furinales. Swięta na cześć bogini Furiny, która miała swego popa partykularnego zwanego *Flamen Furinalis*.

Fylacis, albo Phylacis.

Córka Apollina, a fioftra Phylandra.

Fylakus, albo Phylakus. Rycerz Greczyn za bożka czczony w Delfach.

Fylander, albo Phylander. Mniemaią, że to był mąż Akalis córki Minofa, która była matką Oaxa, bo go zrodziła z Apollina. Inni piszą, że Filander był fynem Apollina zrodzony z Nymfy Akakalis, a ta według mytologów, iednoż ieft co Akalis.

Fyleus, albo Phyleus. Syn Jowifza, a ociec Megefa iednego z bohatyrów Greckich znayduiących fię przy oblężeniu Troi.

Fyllacides, albo Phyllacides. Znaczy Protefilafa, bo był rodem z Fylace miafta Fthiotydy w Theffalii. Dla teyże famey przyczyny Laodamia żona Protefilafa nazywa fię od Owidiufza conjunx Phylaceia.

Fyllis, albo Phyllis. Córka Likurga króla Tracyi, ta przyrzekła Demofonowi fynowi Tefeufza przyiaźń, i wzaiemne od niego odebrała dozgonney miłości przyrzeczenie; ale aż zapowrotem fwoim z wyfpy Krety mieli w małżeńfkie z fobą wniść śluby i mieszkać: w tym gdy na czas obiecany nie widziała powracaiącego, zwątpiła o iego wierności w dotrzymaniu danego słowa, z rozpaczy więc obwiefiła fię. Owóż bogowie przemienili ią w drzewko migdałowe. Demofoon powróciwfzy i dowiedziawfzy fię co fię z naRzeczoną iego ftało małżonką, czym prędzey pobiegł do owego drzewka i tak go rzewliwemi polewał łzami, iż w punkcie zielenieć i rozwiiać fię w rofkofzne liścia poczęło.

Fyllodocea, albo Phyllodocea. Nymfa towarzyfzka Cyreny.

Fyllos, albo Phyllos. Miafto w Theffalii, gdzie Apollo kościół i ofobliwfzą miał dla fiebie cześć, przeto od tego miafta nazywa fię Fylleus.

Fyskoa, albo Phyfkoa. Jedna z żon Bacchufa, czcono ią iak boginię w Elidzie.

Fytalmius, albo Phytalmius. Pod tym imieniem oddawano cześć bofką Jowifzowi iako Autorowi natury buyney doftarczaiącey wfzech rzeczy do wygodnego życia. Także Neptun od obywatelów Trezenu nazywał fię.

Fytalus, albo Phytalus. Greczyn, za to iż ludzko przyiął Cererę, odebrał od niey w podarunku figowe drzewko, które odtąd ludziom było nieznaiome.

Fyxius, albo Phyxius. Znaczy uciekaiącego. Pod tym

tytułem wzywano Jowiſza iako boga opiekuna tych wſzyſtkich, ktorzy uciekaią przed nieſzczęściem i ſzukaią bezpiecznego ſchronienia. Także i Apollo czaſem nazywa ſię.

G.

GABALUS. Toż ſamo co Heliogabalus.

GABINA. Nazwiſko Junony wzięte od ſławnego do niey nabożeńſtwa w Gabiach mieście Wolſków.

GADINATUS. Nazwiſko Herkuleſa wzięte od kościoła iemu wyſtawionego w Gades czyli w Kadix. Nie godziło ſię Niewiaſtom wchodzić do pomienionego kościoła: nie było w nim żadney ſtatui, nawet ſamego Herkuleſa.

GALAKTOFAGI. *patrz* Abienſes.

GALANTHIS. Służąca panna Alkmeny. Gdy Alkmena w cięży będąc Herkuleſem bliſka była połogu: Juno w poſtaci ſtarey baby przyſzła, ſiadła przy drzwiach pokoiu, i ſchiliwſzy ſię za nogi ſię trzymała, tym ſpoſobem czarowała Alkmenę, aby z ciężkością płód wydała, albo nie żywy porodziła. Albowiem nieprzyiaźnią była Juno Alkmenie, przeto, iż Jowiſzowi podobała ſię, i z nim ſekretną miała ſpołeczność. Galanthis poſtrzegła Junony ſztukę, i przezornie dociekła, że Alkmena Pani iey póty w bólach zoſtawać będzie, ani będzie mogła porodzić; póki owa bogini ſwoie guſła czyniąc za nogi ſię trzymać i przeſzkadzać będzie. Owóż przyſtąpiła do niey na pozór weſoła, iakoby weſołą iey nowinę zwiaſtuiąc rzekła: że Alkmena iuż ſzczęśliwie powiła ſyna, śliczne niewypowiedzianie dziecie, co w ſamey rzeczy ieſzcze nie było. Bogini na tę nowinę iak piorunem przerażona porwała ſię, a w tym punkcie zaraz Herkules narodził ſię. O tym fortelu panny Galanthis pſuiącey zamyſły złośliwe i napięte czary gdy ſię dowiedziała Juno, ſrodze rozgniewała ſię, i mało ią za to nie pożarła, ale wolała ią przemienić w łaſiczkę. *Ovid.*

GALATHEA. Nymfa morſka, z Nereuſza i Doris zrodzona. Polyfemus bardzo ſię ſtarał o iey przyiaźń, ale ona wzgardziła nim, a bardziey ſobie ſzacowała pewnego Acis.

Polyfemus, olbrzym rozgniewany, Acıſa przywalił ſkałą, i zgniotł na śmierć.

GALAXAURIS. Nymfa, córka Oceana i Tethys.

GALAXIE. Swięta na honor Apollina, nazwanego *Galaxius*.

GALEANKON, albo Galiankon. Nazwiſko Merkuryuſza.

GALENE. Nymfa, còrka Nereuſza i Doridy.

GALEOTIS. Apollina i Themiſty ſyn: od iego imienia popi w Sycylii nazywali ſię *Galeotes:* umieli oni ſztukę przepowiadania przyſzłych rzeczy. *Cic.*

GALERY. W Nymfy poobracane przez boginię Cybeles, *patrz* Eneasz.

GALINTHIDIE. Swięta na honor Galinthii còrki Preta.

GALLI. Popi Cybeles, tak nazwani od rzeki Gallus w Frygii, z ktòrey mieli zwyczay przed ſwoim nabożeńſtwem pić podoſtatek wody: po czym zaraz, iak w ſzaleńſtwo wpadali. Swoie święta i obrządki, ſpoſobem Korybanthów obchodzili, i na pamiątkę pewnego Atys rzezańca ulubionego bogini Cybeles, ſtarali ſię być wſzyſcy rzezańcami.

GALLUS. Tož ſamo ieſt, co Alektrion.

Gałązi z owocami, ob. Tantal. Minerwa.

GAŁĄZKA ZŁOTA, *patrz* Eneaſz.

GAMELIA. Imie Junony niegdyś w używaniu, iako i Gamelius Jowiſza. Rozumieli bowiem poganie, że ci bogowie opiekiwali ſię zaślubionami i weſelami, co przerzeczony termin wyrażał.

GAMELIE. Swięta na honor Jowiſza i Junony.

GAMELIUS, *patrz* Gamelia.

GANGES. Rzeka w Indyach wſchodnich, złote piaſki, i drogie kamyczki z ſobą nieſie.

GANIMEDES. Syn Troſa: tak był śliczney urody, iż go Jowiſz, przemieniwſzy ſię w orła, porwał, i nadał mu tęż ſamą funkcyą w niebie ſłużenia do ſtołu bogów, a zwłaſzcza Jowiſzowi, ktòrą pierwey ſprawowała Hebe. Do niego należało aſſyſtować u ſtołu Jowiſzowi, nektar nalewać, i podawać mu. *Hom. Horat. Theoc.*

GARAMANTHES. Naròd ludzi mieſzkaiących w głąb Lybii; to ieſt w kraiu Afrykańſkim, odległym od morza.

GARAMAS. Król Lybii, miał iedynaczkę imieniem Garamantis, ta była faworytką Jowiſza, a matką Jarbaſa. *Virg.*

Garamantis. *patrz* Garamas.

Gargara. Wierzchołek góry Ida, ſławney przez cześć i obrządki na niey zwykłe na honor Cybele, nazywał ſię Gargarą. Także nazywało ſię iedne miaſteczko w Frygii, ſławne obfitością zboża. W tąż i iezioro nazywało ſię z którego wypływały rzeki Skamander i Simois.

Gargaris. Krol Kuretów, temu przypiſuią wynalazek pasiek i podbierania miodu z ulów. Jego córka potaiemnie poſzedłszy za mąż, gdy porodziła ſyna: Gargaris ociec iey chciał ten płod zagubić, ale ponieważ dziecie wſzelkich niebezpieczeńſtw śmierci, na ktore nie raz było wydane, uſzło, z wielkim podziwieniem uſtrzeżenia ſię z wrodzoney roſtropności: przeto dziad Gargaris powziął ku niemu ſerce, ſwoim go ſukceſſorem mianował, i nadał mu imie Habis.

Gastromantia. Spoſób wróżenia właściwy Engaſtritom. *patrz* Eurykles.

Ge. Toż ſamo znaczy co Tellus czyli ziemia.

Geada, albo Geda. Bożyſzcze u ſtarodawnych Bretonów.

Gelania. Nymfa: iedna z żon Herkuleſowych.

Gelanor. Jeden z familii Inacha, którego Danaus wyzuł z tronu.

Gelasinus, albo Smiech, Bożek żartów, umizgów, śmieſzków, radości, i uciech.

Gelon. Syn Herkuleſa i Gelanii.

Geminus. Nazwiſko Januſa.

Geneteus. Nazwiſko Jowiſza, wzięte od ſławnych obrządków, ktore mu oddawano w Scythii przy morzu na górze zwaney *Geneteus*.

Genethlius. Nazwiſko Jowiſza.

Genetyllides, albo Gennaides. Boginie, do których należało znaydować ſię przy połogach, ratować matki, i płód przy niebeśpiecznym porodzeniu. Ten urząd iedni przypiſuią Wenerze i Hekacie, inni rozumieią, iż Genetyllides były Geniuſze, ieden aſſyſtuiący Wenerze, drugi Dianie.

Genetyllis. Nazwiſko Wenery, *patrz* Genetyllides.

Geniales. Bożkowie przełożeni nad uciechami.

Genius. Bożek natury, który miał ſwoią cześć oſobliwſzą u pogan za to, iż (według ich mniemania) każdey rzeczy on dawał przyzwoitą iſtność i ruchawość: a zwłaſzcza tym rzeczom, ktore zmyſły i chuci ludzkie kontentować mogą: on

takowych rzeczy naypryncypalnieyſzym uznawany był autorem, przeto u łacinników urosło przysłowie *genio indulgere*, dogadzać swoim chuciom, każde mieyſce, według nauki zabobonney starożytności, miało swego osobliwego Geniuſza, i każdy człowiek miał swego partykularnego: a niektórzy dwóch przy każdym naznaczali, iednego dobrego, a ten człowieka do cnoty i przystoyności prowadził, drugiego złego, a ten do wszelkich niegodziwości wiodł. *Plut. Horat. Virg. Serv.*

GENITALES. Bożkowie zawiaduiący momentami narodzenia człowieka: różnią się od Geniales.

GENITA-MANA. Bożyszcze opiekuiące się tym wszystkim, co się rodzi bez żadney dystynkcyi.

GĘŚ W RĘKU PANNY, *patrz* Hercina.

GEOMANTIA. Sposób wróżenia przez rozmaite figury, które na ziemi kryślono, to iest rękę oślep na prochu ziemi kładziono, i tym sposobem figury wyryte uważano.

GERANIA. Góra bliska Megary, z iey wierzchołku Ino skoczyła, gdy uciekała przed Atamasem.

GEREES, albo Gerares. Czternaście panienek Ateńskich, nazywały się tym imieniem: one zawiadowały sekretnemi obrządkami Bacchusa.

GERESTIE. Święta obchodzone w Gereſie mieście Eubei na honor Neptuna, gdzie także miał kościół sobie zbudowany.

GERONTRES. Święta na honor Marsa obchodzone.

GERYON. Król Erythii, syn Chrysara: ten miał trzy głowy, a iedną duszę, straszny tyran, zwykł był swoie konie, w których się kochał, i niezliczone ich stada trzymał, ludzkim ciałem karmić. Przy stayniach na straży chował smoka o siedmiu łbach, i psa strasznego o trzech paszczach: lecz Herkules odważnie i te straszydła, i samego Geryona okrutnika zabił.

GIBEL. Sławna góra w Sycylii wybuchaiąca ogień, taż to sama, co Etna.

GIGANTOFONTIS. Znaczy zboyczyna olbrzymów, służy te nazwisko Minerwie.

GLAUCE. Kreona córka króla Koryntskiego: dla niey Jaſon porzucił pierwszą żonę Medeę, aby się z nią ożenił. Pod czas weſela Medea pokrywaiąc grzecznością zazdrość, i zawziętość do nowey żony Jasona, darowała iey suknią, którą iak tylko Glauce na się wdziała, tak zaraz uczuła, ia-

koby płomieniem była otoczona, a nie mogąc ſobie rady dać w tym nieſzczęściu, wſkoczyła dla ugaſzenia palącego ognia, iak iey ſię zdawało, w źrzòdło: ale i tam nie znayduiąc żadney ochłody, zaraziwſzy tylko wodę trucizną ſzaty, umierać muſiała.

GLAUCIPPA. Jedna z córek Danauſa.

GLAUKOPIS. Znaczy błękitne oczy: ſłuży to Minerwie

GLAUKUS. Syn Hyppolocha, a ociec Bellorofonta. Ten pod czas oblężenia Troi, broń ſwoią z ſzczerego złota wymieniał na miedzianą Diomedeſa. *Hom.* Tegoż imienia był ſyn Minoſa, utonął był w beczce miodu, ale go Eſkulapiuſz wſkrzeſił. Glaukus nazywał ſię ſyn Sisyfa i Meropy, krolował w kraiu Potnii w Magneſii. Kochał ſię w pięknych klaczach, ktòre ludzkim ciałem zabiiaiąc ludzi, karmił. Venus maiąc urazę do niego za wzgardę ſwoich obrządkòw, przepuściła wściekłość na ukochane klacze, te wnet rzuciły ſię na ſwego pana i pożarły. Także imieniem *Glaukus* pewny był rybak, który czaſu iednego łapiąc ryby, poſtrzegł, że gdy ie z ſieci wybierał i rzucał na zielſko, ryby za dotknięciem ſię ziela na odwrot odſkakiwały. Ciekawy ſprobować ſkutku tegoż ziela, urwał i ſziadł: aż oto w punkcie iakaś moc niezwyczayna rzuciła go w morze, i utonął. Przemienili go bogowie w Trytona, i przeto za bożka morſkiego poczytany był. Circe podobała go była ſobie, ale on bardziey ſię do Scylli był przywiązał: owóż pomieniona czarownica z zazdrości nayprzód zaraziła trucizną zrzòdło, gdzie Glaukus z Scyllą zwykli ſię kompać, a potym Scyllę w ſtraſzydło morſkie przemieniła. Glaukus miał mieyſce między bożkami lądowemi, zwanemi *Littorales*: ſtarodawni bowiem poganie mieli zwyczay, iak prędko wyſiadali z okrętu na ląd, tak zaraz *votum*, które bożkom brzegowym w niebeśpieczeńſtwie zoſtaiąc, poślubiali, ſtarali ſię wypełniać. Było wielu innych Glauków iako to ſyn, Hipolita, ſyn Antenora, czeladnik ieden Wulkana, &c.

GŁÓD. U pogan było to bożyſzczem. Lacedemonczykowie w kościele Minerwy wyſtawili mu byli poſąg, *patrz* Ereſichton.

GŁOWA UCIĘTA I WĘŻAMI OKRYTA, *patrz* Meduza, Perſeus, Eumenides, Nemeſis.

GŁOWNIA ROZPALONA, *patrz* Niezgoda, Bacchantes, Nemeſis.

Głownia niedopalona, *patrz* Meleager, Althea.

Gnide. Gòra nad morzem w Karyi, gdzie Venus miała ſwóy kościół wyrokami ſławny, i tam nayczęściey lubiła przemieſzkiwać.

Gnosis. Nazwiſko Ariany wzięte od miaſta Gnoſſy na wyſpie Krecie gdzie Minos iey ociec królem. *Gnoſſia ſtella*, czyli korona Ariany, ieſt to pewna na niebie konſtellacya.

Godan. *patrz* Wodan.

Godziny. Boginie, còrki Jowiſza i Themis. Było ich trzy, których poſpolite u ſnycerzów i malarzów takie bywa wyobrażenie: trzy panienki trzymaią wagi zegarowe, albo ſzale, kwadranſe, i klepſydry. Imiona ich te ſą: Eunomia, Dice, i Irene. Pauſanias inaczey ie nazywa. Hygin dzieſięć ich rachuie imionami wcale innemi. Godziny były odźwiernemi nieba, do nich należało mieć ſtaranie o wozie i koniach ſłonecznych.

Goetia. Sztuka czarodzieyſtwa, zabobonòw, i zaklinania.

Golgia. Nazwiſko Wenery wzięte od czci ktòrą iey oddawano w mieście Golgon Cypryiſkim.

Golgus. Syn Wenery i Adoniſa.

Gołębie. *patrz* Wenus.

Gordyiski węzeł. *patrz* Gordius.

Gordyus. Król Frygii: a pierwey ſyn pewnego rolnika: ten po oycu nie dziedziczył więcey maiątku iak dwie pary wołòw, iedną ieździł; a druga w pługu chodziła. Pewnego dnia gdy orał, przyleciał orzeł, i ſiadł na iarżmie pługa, i nie zlatywał z niego do ſamego wieczora. Dziwno Gordyuſzowi coby to znaczyło, radził ſię otym wróżków. Pewna wieśniaczka poradziła mu, aby Jowiſzowi po królewſku ofiarę uczynił, co on uczynił, i z nią ſię ożenił. Właśnie na ów czas Fryges radzili ſię bożkòw, kogoby mieli za króla obrać: odebrali odpowiedź, aby tego obrali, kogo pierwſzego ſpodkaią iadącego do kościoła Jowiſza parą wołów: ſtało ſię że Gordyuſza ſpodkali, wnet go więc ſwoim kròlem wykrzykneli. Midas ſyn iego zawdzięczaiąc Jowiſzowi tak wielką łaſkę oycu wyświadczoną: wóź oycowſki z całym narzędziem temuż bogu ofiarował. Powiadaią że węzeł, ktòrym było iarżmo do dyſzla przywiązane tak był miſterny; iż żadnym ſpoſobem nikt z niego dwa końce ſznura wyplątać nie mògł. Wieść zatym gru-

chnęła, że ktoby ten węzeł rozplątał, będzie panem całey Afii. Alexander wielki ufiłował dokazać fztuki w rozwiązaniu fatalnego węzła, ale rozplątuiąc pilnie, tak iako i drudzy nie mògł trafić do końca: owóż dobywfzy pałafza rozciął go na dwoie; aby zyiścił w ofobie fwoiey rozftawione proroctwo I ten to ieft, òw ftawny węzeł Gordyifki, tak nazwany od miafta Gordium, gdzie chowano wóż iakoby *votum* zawiefzone, i od Gordyufza, ktòry go ftucznie związał. *Quint. Curt. Xeno.*

Gorgasus. Syn Machaona za bożka był czczony.

Gorgones. Zrodzone z Forka bożka morfkiego i Cety: było ich trzy, Meduza, Euryala, i Sthenyo: miefzkały przy ogrodzie Hefperid, miały to do fiebie, że gdy kto wnie fię w patrował, wnet fkamieniał. Wfzyftkie trzy iedne miały pofpolite oko, którego na przemiany używały: zamiaft włofòw i warkocza, wężami miały głowy okryte; fkrzydła fzerokie na kfztałt niedopyrzów do latania u barków nofiły, w pyfku kły dzikom podobne zamiaft zębòw, pazury u rąk i nód lwie miały: całą okolicę Hefperyd te ftrafzydła puftofzyły, a ofobliwie podròżnych okrutnie napaftowały i pożerały. Perfeus po zabiiał ie, a Meduzie głowę uciął, która fię doftała Jowifzowi, i do tarczy czyli Egydy dla większego nieprzyiaciòł poftrachu przypięta była. *Ovid. Nat. Com.*

Gorgonia. Nazwifko Pallady: nazywano ią ieszcze Gorgoforą.

Gorgofona. Còrka Perfeufza, za boginią po śmierci czczono.

Gorogythion. Syn Priama, zginął przy oblężeniu Troi.

Gorączka, albo Febra. Bożyfzcze zdrowiu ludzkiemu fzkodzące, któremu ofiary umyślnie czyniono, aby go ubłagać żeby niefzkodził.

Gortyna. Miafto na wyfpie Krecie, ktòrego obywatele bardzo zręczni byli do rzucania pocifków czy to na nieprzyiaciela, czy na zwierza.

Gortynius. Nazwifko Efkulapiufza, wzięte obrządkòw i czci, którą mu oddawano w Gortynie mieście Kreteńfkim.

Gracie, albo Charites. Còrki Jowifza i Wenery, czyli według zdania niektòrych Eurynomy. Były trzy: Eufrozyna, Thalia, i Aglaia, zawfze Wenerze affyftowały. Maluią ie uśmiechaiące fię, i za ręce trzymaiące fię. Myto-

logowie przydaią, że niekiedy aſſyſtuią Muzom, a czaſem Merkuryuſzowi w poſelſtwo wyſłanemu kompanii dopomagaią.

Gradivus. Nazwiſko Marſa w ſamym ogniu woyny *cùm ſævit*, mówi Servius. Tenże wzmiankuie, że go ieſzcze nazywano *Quirimus*, pod czas pokoiu *quum tranquillus*. Feſtus wywodzi fundament imienia *Gradivi* bardzo obſzernie: naypodobniey iednak do rzeczy to ieſt, w czym ſię z Serwiuſzem zgadza, że pochodzi od słowa *gradior*, idę, maſzeruię: bo potyczka woyſk naylepiey wyraża ſię naſtępowaniem iedney partyi na drugą.

Granat iabłko. *patrz* Aſkalaf.

Grane. Jedna z Hamadryad.

Grees. Stare Nymfy córki Forkuſa: było ich trzy: Pefredo: Enyo, i Dinon. Baią poetowie, iż one ſkoro ſię urodził, ſtarzeć ſię poczęły, i że wſzyſtkie razem nie miały tylko ieden poſpolity ząb, i iedne oko: których koleią zażywały.

Grób. *patrz* Anchiſes, Achilles.

Grono. *patrz* Bacchus, Pomona.

Gryfy. Dziwotwory baieczne: iak Gorgony, albo Harpie.

Gryneus. Nazwiſko Apollina wzięte od czci którą mu oddawano w Grynei mieście Eolii na granicach Jonii.

Grzmot. Za bożka był czczony. *patrz* Bidental, Priteni.

Gwałt. Gwałtowność. Bogini ſioſtra Wiktoryi.

Gwiazdy. Liczne potomſtwo Aſtreuſza i Heribei. Inni zaś wywodzą: że to ſą Tytanowie którzy ſię wdzierali gwałtem do nieba; lecz Jowisz pokonawſzy ich, iednych poprzybiiał do dna niebieſkiego, drugich piorunami w głąb piekła poſtrącał.

Gyare. Wyſpa na morżu Egeyſkim. Poetowie baią że Apollo przywiązał był wyſpę Delos do Gyary i Mykonu aby ſię ſtała nieporuſzoną.

Gyas. Troiańczyk z kompanii Eneaſza.

Gyges. Rodem z Lydii, wſławił ſię pierścieniem miſternym iakoby czarów pełnym, bo nim dopiął króleſtwa Lydii. Ten zaś Gyges póżnieyſzych czaſów żył, od owego Gygeſa takoż króla Lydyiſkiego, którego Apollo za mniey ſzczęśliwego poczytał od pewnego żebraka w Arka-

dyi. *patrz* Aglaus. Także nazywał się Olbrzym brat Briarea.

Gymnasiarki. Byli to Nauczyciele publicznych grów w których się, wyznaczonych czasów popisywano dla otrzymania nadgrody. Nazywano Gymnasiarkami i tych, co mieli dozor sobie poruczony takowych grów.

Gymnastes. Tak się nazywał nauczyciel różnych grów i sztuk, które pod czas zwyczaynych igrzysk pokazywano, i naylepiey popisuiących się publicznie rekompensowano. Dozorcy takowych igrzysk także nazywali się Gymnastes.

Gymniki, Gimnici ludi. U Greków niegdyś różne sztuki służące i sposobiące do rycerstwa, iako to: ubieganie się do mety, mocowanie się: skakanie, *hiscus*, czyli krąg do rzucania i trafiania do cylu. *Luc. w rozmow. o Exercyt. ciała. Hyg.*

Gymnopedia. Taniec młodzianów nagich na honor Apollina.

Gyromancia. Sposób wróżenia kręcąc się w kółko na mieyscu.

H.

Habis. *patrz* Gargaris.

Hades. *patrz* Ades.

Hakmeon, albo Hacmeon. Kśiąże Greckie, od Furyi piekielnych napastowany iak Orestes za zabicie matki własney, która swego męża a oyca Hakmeonowego zamordowaia idąc za niegodziwym przykładem klitemnestry.

Halalgomenida. Nazwisko Minerwy wzięte od Halalkomeny miasto w Boecyi, gdzie iey osobliwszą cześć oddawano. Albolitęż toż samo znaczy co *Alalkomenis*. *patrz* Alalkomene.

Halcyone. *patrz* Alcyone.

Halcyonides. Syn Olbrzyma Alcyoneusa.

Halcyonii dies. Znaczy ów czas w którym zimorodkowie ptaszki, wiią swoie gniazdeczka: to iest na początku zimy.

Halesus. Syn Agamemnona i Briseis. O nim powiadaią, iż obawiaiąc się Klitemnestry, która oyca iego, a swego męża Agamemnona

zamordowała, uciekł z kraiu, błąkał się doznaiąc rożnych przypadków, naostatek zaszedł do Włoch, osiadł i był początkiem narodu Faliskòw *Ovid.*

HALESIUS. Rzeka w Sycylii płynącą pod gòrą także nazwaną Halesius, gdzie Proserpinę zbieraiącą kwiaty Pluto porwał.

HALEUS. Nazwisko Apollina. Minerwa także nazywała się Halea od pewnego Haleusza ktòry iey wystawił w Tagei mieście Arkadyiskim kościoł, gdzie za osobliwość chowano kły dzika Kalidońskiego.

HALIA. Nymfa morska, còrka Nereusza i Doris.

HALIE. Gry uroczyste na honor Apollina.

HALLIRHOE. Jedna z żon Neptuna.

HAMADRYADES. Nymfy leśne, córki Nereusza i Doris: losy życia ich przywiązane były naywięcey do drzew, a w szczególności do dębów, tak iż z temi drzewami z ziemi wychodzącemi, rosnącemi, pruchnieiącemi, i upadaiącemi, i te Nymfy rodziły się, podrastały, słabiały i umierały. Przeto bardzo wdzięczne były tym którzy takowe drzewa od ścięcia, a razem ich od śmierci ochraniali. Pospolicie tedy rozumiano, że ktobykolwiek ważył się ściąć drzewo z takiego lasu, zawsze musiał iakiemu za karę podpadać nieszczęściu.

HAMMON. *patrz* Ammon.

HARMONIDES. Sławny rzemieślnik rodem Troiańczyk bardzo doskonałym był w wielu kunsztach, bo się u samey bogini Minerwy uczył: on Parysowi okręty budował, ktòremi do Grecyi zapłynąwszy Helenę wykradł.

HARMONIA. Còrka Marsa i Wenery: wraz z swoim mężem Kadmusem przemieniona iest w węża. Niektòrzy zowią ią Hermiona.

HARPA, albo Arfa. Instrument do grania. *patrz* Terpsichore.

HARPALICE. Dama przedziwney urody w mieście Argos. Klimenus ociec bardzo ią kochał, przeto nie chciał ią z domu swego oddalać, poszło zatym iż z niewypowiedzianą ciężkością ledwo ią wydał za mąż: a żałuiąc w krótkim czasie tego, zabił zięcia, a còrkę do siebie sprowadził. Załosna Harpalice na oyca, za zgubę kochanego męża, syna naturalnego od Klimenusa spłodzonego, przez zemstę na sztuki porąbała, ugotowała, i zamiast potrawy oycu do stołu dała, iak niegdyś Prokne. *patrz Arkas*, *Tereus*, *Pelops*, *Atreus*. Te-

goż imienia była iedna amazonka bardzo szybka w biegu. Inna ieszcze Harpalice znaydowała się, która z żalu, iż ią pewny Ifiklus wzgardził, choć go ona serdecznie kochała, umarła: iey śmierć cała okolica opłakiwała. Zkąd poszło, że pewny rodzay żałosnych trenów od iey imienia nazwano. Także kſiężniczka Harpalice córka Harpalika kſiążęcia pewney krainy Trackiey; niezwyczayney odwagi Heroina, i w umieiętności sztuki woienney doskonała dama. Ta gdy swego oyca w pewney potyczce oskoczonego od nieprzyiaciół widziała i ranionego od Neoptolema; przybiegła na sukurs, wyrwała oyca z niebespieczeństwa śmierci, i woyska Neoptolema rozpędziła. Celowała naybardziey w biegu na koniu.

Harpalik. Kſiążę pewney krainy w Thracyi.

Harpalos. Znaczy porywacza: ieden z psów Akteona te miał nazwisko.

Harpe. Nazwisko broni bardzo starodawney, którey Merkuriusz na zabicie Argusa, a Perseus na ucięcio głowy Meduzy użył. *Luc. Ovid.*

Harpedofor. Nazwisko Merkuriusza wzięte od gatunku broni, którey użył na zabicie Argusa.

Harpie. Straszydła zrodzone z Neptuna i ziemi. Miały twarz niewiasty, posturę ciała podobną do sępa, latały maiąc skrzydła u barków iak ptaki: straſznemi pazurami u nóg i u rąk, albo raczey szponami wszystko porywały i na sztuki rozdzierały: uszy kosmate niedźwiedzia przy głowie styrczały. Znacznieysze między niemi były Aello, Ocyfeta, i Celeno. Juno nasłała te straszydła na Fineusa, aby mu wszystko ziadały, a resztę swoim plugastwem pozarażały, Zethes i Kalais odpędzili ie, lecz iris na rozkoż Junony znowu ie sprowadziła do Thracyi; daiąc tym postępkiem znać, że pſiarnia Jowisza i Junony (tak Harpie nazywa Apollonius) w lepszym poszanowaniu być powinna. Ludzie Eneasza zabili kilkadziesiąt sztuk z stada do Harpiów należącego, a ztąd byli przyczyną Eneaszowi do żwawie spotkania się z niemi: w tedy mu zapalona złością Celeno przepowiedziała straszne przygody, które go czekały. *Apoll. Val. Tl. Virg.*

Harpokrates. Bożek milczenia. Wyrażenie iego bywa takie: młodzian pół nagi trzyma w iedney ręce róg, a drugiey ręki palcem usta sobie zamyka.

HEBE. Z Jowiſza oyca, a matki Junony zrodzona: miano ią i czczono za boginię młodzieży. Jowiſz zlecił był iey funkcyą, aby mu u ſtołu ſiedzącemu nalewała i podawała nektar, co przez długi czas punktualnie czyniła; lecz gdy ſię iey raz trafiło, w obecności bogów na pokoiach Jowiſza upaść, takim wſtydem była zdięta, iż więcey przed Jowiſzem i innemi bogami pokazać ſię nie śmiała. Jowisz więc na iey mieyſce przybrał Ganimedeſa. Hebe przenioſſzy ſię na ziemię poſzła za mąż za Herkuleſa, i przez miłość ku mężowi, Joloſa w pokrewieńſtwie z nim będącego, z zgrzybiałego, młodym uczyniła. Nazywała ſię Hebe inaczey *Juventa.* *Pauſ.* *Cic.* *Ovidius.*

HEBON. Bożek czczony w kompanii: mniemaią że toż ſamo znaczy co Bacchus, albo raczey Słońce.

HEFESTAS, albo Hephæſtas, Hephæſtus. Tak Grecy nazywali Wulkana: i ztąd święta na honor Wulkana zwały ſię Hefeſtyeńſkie.

HEKAERGE. Nymfa bardzo lubiąca polowanie. Takoż i Hekute czaſem nazywa ſię.

HEKALE. Baba uboziuchna, cnotliwa, i ludzka, u niey Theſeusz, idąc na woynę przeciwko Sarmatom, przez nieiaki czas miał goſpodę. Ta obiecała mu była, że, ieżeliby zwycięzcą powracał, Jowiſzowi na podziękowanie, odda ſię na ofiarę: lecz ieſzcze przed powrotem Theſeusza umarła.

HEKATE. Jowisza i Latony córka: taż to ſama, co Diana, bo ſię tym imieniem Diana w piekle nazywała. Miała ona ſwoie państwo za rzeką Styx piekielną, gdzie duſze ludzi zmarłych, a nie pochowanych, przez ſto lat błąkać ſię muſiały. Maluią, albo wyrażaią ią z trzema głowami w poſtaci niewiaſty: na prawey ſtronie maiącą głowę końſką, na lewey pſią, a we śrzodku męſką i ogromną: inni trzecią głowę we śrzodku, zamiaſt męzkiey, dzika przydaią.

HEKATESIE. Swięta na honor Hekate bogini.

HEKATOMBE. Nazywała ſię ofiara, na którey ſto bydląt zabiiano.

HEKATOMFONIE. Meſſenczykowie pamiątkę uroczyſtą obchodzili tych, ktorzy ſto nieprzyiaciół ręką właſną na placu położyli.

HEKATONCHIRUS. Znaczy *ſto-ręczny:* co ſłuży Briareuſzowi olbrzymowi, i iego kollegom ſto-ręcznym.

Hekatonpedon. Tak ſię nazywał kościół Minerwy w zamku Atheńſkim.

Hektor. Syn nayſtarſzy Priama i Hekuby, mąż Andromachy, z którey miał ſyna Aſtyanaxa. Przy nim naywyżſza była kommenda woyſka Troiańſkiego pod czas oblężenia: wielkie on wtedy ſwoiey waleczności z poſtrachem nieprzyiaciół, dał dowody. Achilles pokłóciwſzy ſię z Agamemnonem, gdy przez nieiaki czas na złość ſwemu Hetmanowi robił, bo zaniechawſzy Troiańczyków, w namiocie ſwoim przeſiadywał, wtedy Hektor, wielkiego iego przyiaciela Patrokla, w potyczce zabił: i to Achillesowi ſtało ſię naypotężnieyſzą pobudką do odmiany ſwego przedſiewzięcia, i do ſzukania zemſty nad poſpolitym, i partykularnym ſwoim nieprzyiacielem, Hektorem. Wyſzedł więc przeciwko niemu. Powiadaią mytologowie, że Jowiſz nie chcąc obydwom bohatyrom czynić krzywdy, wziął i ważył na ſzali ſzczęście ich, które miało im ſłużyć w wypowiedzianey potyczce, owóż Achilleſowe ſzczęście przeważyło na fatalney ſzali. Jakoż Achilles za pomocą Pallady pokonał Hektora, zabił, i iego trupa do ſwego wozu za nogi przywiązawſzy, trzy razy około miaſta Troi włóczył. Thetis rozkazała Achilleſowi, aby ciało Hektora oddał ſtrapionemu oycu, który go o nie z płaczem u nóg proſił. *Hom. Virg.*

Hekuba. Dimaſa króla Thracyi córka, a żona Priama. Po wzięciu i zburzeniu Troi doſtała ſię Uliſſeſſowi. Gdy widziała własną córkę Polixenę na grobie Achilleſa, na ofiarę do zabicia przyprowadzoną, i kochanego ſyna Polidora za zdradą Polimneſtora (któremu go była powierzyła kryiomo, aby go uchować od śmierci) okrutnie zamordowanego; z żalu i rozpaczy niewypowiedzianey oczy ſobie wydarła: a rzucaiąc tyſiączne przeklęctwa na Greków, za zrządzeniem bogów nareſzcie przemieniła ſię w ſukę. *Hom. Eurip. Virg.*

Helena. Cud urody dama, dla którey ſtała ſię okazyą wielu nieſzczęścia Greków i Troianów. Miała oyca Tyndara, a matkę Ledę: Klitemneſtra była iey rodzoną ſioſtrą, *patrz* Leda. Poſzła za mąż za Menelaſa króla Spartanów. Theſeus wprzód porwał ią był, ale muſiał oddać. Potym Paris wykradł, i z ſobą do Troi uwiozł: co było przyczyną obruſzenia ſię całey Grecyi przeciwko Troiańczykom. Grecy

zebrawszy znaczne woysko, okrętami przebrali się do Frygii, i dziesięć lat stołeczne miasto Troię w oblężeniu trzymali, naostatek zdradą wzięli, zburzyli, i spalili do szczętu. Helena po śmierci Parisa dostała się Deifobowi, ale na iego nieszczęście; albowiem przy dobyciu miasta, dla przebłagania Menelasa, pierwszego swego męża, wydała mu w ręce Deifoba. Menelas z tryumfem przywiozł Helenę do Sparty, nie długo nią się cieszył, bo wkrótce umarł: a Helena udała się do wyspy Rhodu, chcąc przy swoiey krewney, imieniem *Polixo*, zmieszkać; lecz Polixo kazała ią na gałęzi obwiesić, przeto, iż z iey przyczyny nieźliczona moc bohatyrów Greckich wyginęła. *Ovid. Hom. Virg.* Czczono ią po śmierci, iako boginią, pod imieniem *Dendritis*, to iest: wiszącey na drzewie.

HELENUS. Sławny wieszczek zrodzony z Priama, i Hekuby: o nim piszą, iakoby swoią oyczyznę zdradził, bo Grekom wyiawił niezawodny sposób dobycia miasta. On Pyrrhusowi wywróżył szczęśliwą żeglugę, za co od niego w nadgrodę dostał pewny kray w Epirze, *patrz* Chaon.

HELIADES. Córki Słońca i Klimeny, a siostry Faetona: tak opłakiwały fatalny przypadek swego brata, iż bogowie lituiąc się nad ich lamentami, przemienili ie w topole, a łzy ich w bursztyn. Imiona ich te są, *Lampetusa*, *Lampetia*, i *Faetusa*.

HELIADUM NEMUS. Znaczy gay Heliad, to iest: gay topolowy.

HELIAKI. Swięta i obrządki na honor Słońca.

HELICE, albo Kalisto, *patrz* Kalisto. Była ieszcze iedna Helice córka Danausa.

HELIKON. Sławna góra w Boecyi, poświęcona Musom i Apollinowi.

HELIKONIDES. Nazwisko Muz, wzięte od góry Helikon, poświęconey Muzom.

HELIOGABALUS, ELAGABAL, GABAL, albo Lunus. Osobliwsze to było bożysztze, któremu Anrelius Antoninus cesarz, nazwany *Heliogabal*, pyszny kościół wystawił w Rzymie na górze Palatinie. Postać tego bożka do żadney z żyiących rzeczy nie była podobna. Był to potężny kamień czarny, o którym takie było podanie, iakoby z słońca spadł. Inni domyślaią się, że pod tym wyobrażeniem same słońce adorowano: inni zaś xiężycowi to przyznaią.

HELIOPOLIS. Znaczy miasto słońca, czyli słońcu poświę-

cone. Wiele tego imienia było miaſt, a nayznacznieyſze niegdyś w Egipcie ſławne nabożeńſtwem, do ſłońca. Inni rozumieią, że te miaſto nie było inne oſobne, tylko Theby.

HELIOS, albo Helius. Tak Grecy nazywaią ſłońce.

HELIOTROPIUM, albo Słonecznik kwiat, *patrz* Klytia.

HELLADA, *patrz* Hellen.

HELLE, *patrz* Fryxus.

HELLEN. Syn Deukaliona, od którego cała Grecya nazywa ſię *Hellada*, a Grecy *Hellenes*.

HELLENIUS. Nazwiſko Jowiſza.

HELLESPONT. Ciaśnina morſka między Propontidą, i morzem Egeyſkim, nazwiſko ma od Helle ſioſtry Fryxa, która ſpadłſzy z barana, na którym płynęła, utonęła, *patrz* Fryxus.

HELLOTIE. Pod tym imieniem dwoiakie święta obchodzono u Greków, iedne na honor Europy, nazwaney *Hellotią*, drugie na honor Minerwy-Hellotis.

HELLOTIS. Nazwiſko Minerwy.

HEPATOSKOOIA. Znaczy *przypatrowanie ſię wątrobie*. Tak nazywano zabobonną ſztukę opowiadania przyſzłych rzeczy, z pewnych znaków na wątrobie bydlęcia upatrzonych.

HERA. Znaczy Pani, tak poſpolicie Grecy tytułowali Junonę.

HERAKLEE. Swięta na honor Herkuleſa.

HERAKLES. Z Greckiego znaczy Herkuleſa.

HERAKLIDES. Wſzyſcy potomkowie Herkuleſa tak nazywali ſię.

HERCEUS. Tak ſtarodawni poganie nazywali Jowiſza, i pod tym imieniem wzywali go przy ſwoich ołtarzach i ofiarach, zwłaſzcza w domach włáſnych. *Dii Hercei:* toż ſamo znaczyło, co Penates.

HERCYNA. Nymfa z fróncymeru Prozerpiny. Wyobrażano ią poſpolicie w poſtaci panny trzymaiącey gęś. Od iey imienia nazywa ſię rzeka w Azyi.

HERE, *patrz* Heres.

HEREENSES. Igrzyſka ſprawowane uroczyście w Argos na honor Junony, poſpolicie u Greków zwaney *Hera*.

HERES, albo Here. Bożek, do którego ci wſzyſcy nabożeńſtwo mieli, i ofiary dawali, którzykolwiek dziedziczyli, albo ſpodziewali ſię dziedziczyć: nazywano inaczey te bożyſzcze, *Martea*.

Heresides. Nymfy do usług Junony, zwłaſzcza, gdy kompieli zażywała.

Heribea. Matka gwiazd i planet, a żona Aſtreuſza.

Herilus. Syn bogini Feronii, która mu dała trzy duſze.

Herkules. Z oyca Jowiſza, a matki Alkmeny zrodzony. Jowiſz bowiem chcąc oſzukać Alkmenę, maiącą męża Amfitriona, wziął na ſię poſtać Amfitriona, wtedy, gdy w obozie Telebeńſkim znaydował ſię, i potykał ſię z nieprzyiacielem. Zazdrość Junony ſprawiła, że Euriſtheusz prawdziwy ſyn Amfitriona pierwey ſię narodził, niżeli Herkules mniemany ſyn Amfitriona, a prawdziwy Jowiſza, który według czaſu naturalnie pierwey narodziłby ſię był powinien. Trzeba bowiem wiedzieć, że Juno, żona Jowiſza, na złość mężowi, którego zawſze w podeyrzaniu miała o niewierność, a przez zazdrość ku Alkmenie, uſiłowała przez ten odmieniony porządek w wydaniu na świat pomienionych ſynów, przeſzkodzić ſpełnieniu wielkich obietnic ſzczęścia, i ſukceſſów przywiązanych do potomka z Jowiſzowey krwi ſpłodzonego, i wnoſiła ſobie ztąd, że Euriſtheusz, iako ſtarſzy brat, uzurpuiąc ſtarſzeńſtwa władzy, i prerogatyw nad młodſzym, będzie mu przeſzkodą do znacznych dzieł. Piſzą poetowie, że Juno przecież dała ſię przebłagać na inſtancyą Pallady, i że do tey przyſzła ku małękiemu Herkuleſowi łaſkawości, iż mu raz ſwoią pierś ſſać pozwoliła. Dziecie Herkules boſkiego pokarmu pociągnąwſzy, nie oſtrożnie kilka kropel z uſt wypuściło, te ſpadły na niebo, i do tych czas na nim białą plamę, czyli iaſną łonę ſprawuią, co ſię nazywa u Aſtronomów po łacinie *via lactea*, droga mleczna. Nie przeto atoli Juno dała ſię przeprzyć, aby Herkuleſowi nie przeſzkadzała przyiść ſwego czaſu do zyiſzczenia wielkich Jowiſza obietnic. Namówiła bowiem Euriſtheuſza ſtarſzego, aby on młodſzemu bratu Herkuleſowi, wynaydował niezwyczayne zabawy, i prace pełne niebeśpieczeńſtw: naznaczył mu tedy dwanaście robot, w których trzeba mu było koniecznie zginąć, przecież on wſzyſtko doſkonale ſprawił, i chwalebnie ze wſzyſtkich wyſzedł niebeśpieczeńſtw. Więcey iego znakomitych dzieł, nad dwanaście od Euriſtheuſza zadanych, u mytologów i poetów znayduie ſię. Jako to: dwa węże, które na iego zgubę Juno włożyła będąc ieſzcze w kolebce,

kolebce, uduſił. Przy iezierze Lerneńſkim zabił Hydrę, czyli węża ſrogiego, wiele głów maiącego, z których, gdy iedne ucinał, drugie natomiaſt odraſtały. Złapał i zabił w pędzie ielenia, złote rogi, a nogi miedziane maiącego. W leſie Nemeyſkim uduſił lwa niezwyczayney wielkości, i ſkórę z niegoż zdartą, na ſobie na znak rycerſtwa ſwego noſił. Diomedeſa tyrana, ciałem ludzkim ſwoie konie paſącego, przykładnie ukarał. Na górze Erimanthus, ſtraſznego dzika puſtoſzącego okolice, złapał, i żywcem do Euriſtheuſza przyprowadził. Szkaradne, a nigdy niewidziane ptaki, raczey monſtra przy iezîorze Stymfale, gęſtemi, a zręcznemi z łuku ſwego poſtrzałami wygubił. Dzikiego, a niedoſtępnego wołu, który wielkie ſzkody na wyſpie Krecie czynił, i którego nie śmiał nikt łapać, on pokonał. a z dzikiego łaſkawym uczynił. Z potokiem Acheloufzem walczył, zwyciężył, i wyłamał mu ieden ze łba róg, oddał mu go iednak, wziąwſzy od niego w zamiane rożek Amalthei, czyli kornukopią. Olbrzyma Antheuſza podnioſſzy na powietrze w ręku, uduſił. Przy ogrodzie Heſperid, ſmoka na ſtraży będącego, i pilnuiącego złotych

iabłek, zabił, i koſztowne iabłka pozbierał. Wyręczaiąc z pracy Atlaſa, przez nieiaki czas właſnemi barkami niebo podpierał. Rozmaite dziwotwory, tyranów i zbóyców wygubił, iako to: Geriona, Kakusa, Albiona, Bergiona, Tyrrena, i wielu innych. Centaurów nie ludzki naród pogromił. Staynie i obory Augiaſza do oczyſzczenia prawie nie podobne, wychędożył. Zabił ſtraſzydło morſkie, któremu na pożarcie Heſione, córka Laomedona wyſtawiona była. A że Laomedon nie dotrzymał mu ſłowa w obietnicy przyrzeczonych mu koni, rozgniewany obalił mury Troiańſkie, a Heſionę oddał za żonę Telamonowi. Zawoiował Amazonki, i królowę ich Hyppolitę oddał Thezeuſzowi. Przedarł ſię do ſamego piekła, pſa piekielnego, Cerbera, ſiłą ztamtąd wywlókł, i z tamtego świata na ten wyprowadził Alceſtę, oddał ią Admetowi ſtrapionemu małżonkowi, co go niewypowiedzianą pociechą napełniło. Owego ſępa, czyli orła, który uſtawicznie ſzarpał wątrobę Prometeuſza do ſkały Kaukazu przykowanego, zabił, i od męki uwolnił. Dwie góry, Kalpę i Abilę, niegdyś złączone, rozkopał i przerwał, aby z Oceanu do wśrzódziemnego mo-

rza przeyście dla łatwieyszey nawigacyi uczynił. A mniemaiąc, że na tych gòrach świat się kończył, dla wiekopomney pamiątki swego pielgrzymowania na kray świata, wystawił kolumny z napisem: *non plus ultra*, daley nie można. Po tylu bohatyrskich dziełach, tak się ślepą miłością wlepił w Omfale, iż dla niey przypodobania się częstokroć po białogłowsku i nie miał wstydu do przędzy pod kądziałką zasiadać w kompanii prządek. Przywiązał się był potym do Joli córki, Eurita, co było okazyą Deianirze właśney iego żonie, postania mu w prezencie koszuli, od Centaura Nessa sobie darowaney, którą iak tylko wdział, tak zaraz oszalał, i w tym szaleństwie rzucił się na stus ognia, zkąd lubo go przyiaciel Filoktetus ratować wszelkim sposobem chciał, nie mògł, i tak samochcąc zgorzał. Po śmierci ten bohatyr między bogi poczytany był: bogowie dali mu za żonę Hebę boginią młodości. Wielu było Herkulesów, Cycero sześciu rachuie, a Varro czterdziestu trzech: wielkie więc podobieństwo iest: że tych wszystkich Herkulesòw sprawy iednemu poetowie przypisuią synowi Alkmeny iako naysławnieyszemu ze wszystkich Herkulesòw; tudzież aby wystawili światu rycerza nadzwyczaynego. Snycerze i malarze wyobrażaią Herkulesa w postaci człowieka ogromnego, okrytego skòrą lwią trzymaiącego w ręku buławę czyli dużą pałkę. *Hyg. Apollod. Euseb. Nat. Com. Ovid. Lucr. Sen.*

HERMA, albo Hermas. Toż samo co Hermes. *patrz* Hermes.

HERMANUBIS. *patrz* Hermapollon.

HERMAFRODIT. Hermesa i Wenery syn. Nymfa Salmacis wielce go sobie polubiła, i z osobliwszym ku niemu przez długi czas była przywiązaniem; na ostatek bogòw uprosiła, aby ich oboygu osoby, nie czyniły odtąd tylko iedną osobę. Tak się stało. Hermafrodit razem był Salmacis, Salmacis razem była Hermafroditem: iedna osoba razem była mężczyzną i niewiastą: owòż od owego czasu nazywano ie z Grecka Androgine, co znaczy mężczyzna i białogłowa razem. *Ovidius. Hyg.*

HERMAPOLLON. Czasem przymioty dwòch rozmaitych bożkòw, do iedney figury czyli wyobrażenia stosowano. Taka zaś figura powinna była wyrażać dwa razem bożyszcza,

naprzykład: Merkuriufza i Apollina zwano *Hermapollon*. Merkuriufza i Minerwę *Hermathene*. Merkuriufza i Mithrafa *Hermithra*. Merkuriufza i Herkulefa *Hermerakle*. Merkuriufza i Kupidyna *Hermeros*. Merkuriufza i Harpokratefa *Hermarpokrates*. Merkuriufza i Ofirifa *Hermofiris*. Merkuriufza i Anubifa *Hermanubis*.

HERMES. Tym terminem Grecy nazywali Merkuriufza. Hermes bowiem znaczy tłòmacza: ponieważ Merkuriusz był pofłańcem bogów, i oraz tłómaczem woli ich, tak u niebian, iak u ziemian. Pod imieniem Hermefa czczono go iako boga wymowy, i w tedy malowano go w poftaci człowieka z wyżfzego mieyfca do fłuchaczów mówiącego, z uft wychodził łańcufzek z ogniwkami i rozciągał fię do famych ufzów fłuchacza krępujący fwoią mocą myśli i ferca ludzkie.

HERMION. *patrz* Irmin.

HERMIONA. Menelafa i Heleny còrka: Pyrrhufowi dostała fię, lubo pierwey deklarowana była Orefłefowi: przeto Oreftes za ten affront fzukaiąc fatisfakcyi uderzył na Pyrrhufa będącego w kościele Apollina, i tam bez żadnego względu na mieyfce poświęcone zabił go. *Virg.*

HERMOTIMUS. Sławny czarnoxiężnik, którego za bożka obywatele *Klazomenu* czcili.

HERO. Kfięni Wenery, w którey nieiaki Leander tak fię był zakochał, iż co noc przepływał morże Hellefpontum, aby fię z nią mógł widzieć i cieszyć. Ona także z fwoiey ftrony co noc zapalała na wyfokiey wieży pochodnie, aby mu widno było i wygodniey do zamierzonego trafić portu. Lecz gdy Leander w kilka czafów utonął, Hero z rozpaczy po nim w fkoczyła w morże. *Ovidius.*

HEROFILUS. *patrz* Bagoe.

HEROS i HEROES. *Rycerze.* Nazywali fię ci, którzy walecznością i ofobliwfzemi wfławili fię dziełami, i takich po śmierci między bogi poczytano.

HEROSTRATES. *patrz* Eroftrates.

HERSE. *patrz* Aglauris.

HERSILIA. Còrka Tatiufa kròla Sabinów: Romulus porwał ią dla fiebie w tedy, gdy Rzymianie namòwiwfzy fię z wabili Sabinki pod pretextem igrzyfk, i pod czas uciech zabrali i przytrzymali wfzyftkie, aby ie wzięli fobie za żony. Ociec iey, gdy Romulufowi za ten gwałt wypowiedział

woynę: ona swoią rostropnością, i mądrą między oboygą stronami radą tyle dokazała, iż oyca do zgody i wieczney przyiaźni nakłoniła, to sprawiwszy, dopiero z Romulusem w małżeńskie weszła śluby. Romulus gdy do nieba był porwany, Hersilia po ludzku rozumieiąc, że musiał fatalności wszystkim ludziom pospolitey podpaść, tak go ciężko żałowała, iż Juno raczyła nad strapieniem iey ulitować się i przenieść do nieba, gdzie swego męża z wielką pociechą znalazna. Rzymianie oboygom wystawiali ołtarze pod imieniem Quirino i Ory, albo Horty.

HERTUS. Bożyszcze niegdyś Germanów, toż samo znaczyło co Tellus.

HESIONE. Laomedona córka. *patrz* Laomedon.

HESPER, albo Hesperus. Syn Japeta, a brat Allasaten przy końcu życia w gwiazdę się zamienił: miał trzy córki zwane Hesperides.

HESPERIDES. Córki Hespera, iedna się nazywała Egle, druga Arethusa, Hesperethusa. Hesperides siestrzyczki miały swóy ogród obfity w złote iabłka. Stróżem ogrodu był smok, którego Herkules chcąc tak kosztownych dostać owoców zabił. *Ovid.*

HESPERIA. Tak się nazywała Włoska ziemia i Hiszpania. Pierwsza dla tego, bo Hesperus od swego brata Atlasa wypędzony, do niey się przeniósł i w niey osiadł. Druga dla tego, iż iest kraiem względem Europy na sam zachód położonym, i iakoby pod gwiazdą zachodnią Hesperus zostaie.

HESTIA. Tak Grecy nazywali Westę bogini.

HESUS, albo Esus. Bożyszcze Gaulów, mniemaią że toż samo znaczy co Mars.

HESICKIA. Znaczy *Milczącą*. Tak zazywała się w Klazomenie księżni kościoła Pallady: gdyż ona odprawuiąc obrządki tey bogini, zachować powinna była ściśle milczenie.

HIERA. Żona Telefa króla Mysienśów: swoią urodą przewyższała Helenę. Według Hygina była ona córką Priama, a nazywała się inaczey Laodiceą. Virgilius wspomina o inney Hierze, co była mamką Pandora.

HIESAKOBOSQUI. Popi Egypscy: do nich należało karmieć i mieć staranie o iastrzębiach poświęconych.

HIERAX. Człowiek sprawiedliwy i znaczny, którego Neptun przeminił w iastrzębia, za to, iż Troiańczykom do-

ſyłał zboża, których Neptun zagniewany zamyślał ukarać.

HIEROFANTES. Nayſtarſzy z popów: a *Hierofantria* nayſtarſza z Mniſzek Hekaty bogini. Nazywano Hierofantem także tego, który prezydował pod czas ofiar, niemi dyſponował, i wykładał zabobonne obrządki.

HIEROFILA. *patrz* Demofila.

HIEROGLIFIKI. Figury myſterne i ſymboliczne, których używano (zwłaſzcza w taiemnicach religii pogańſkiey) zamiaſt piſma, nim litery wynaleziono: a gdy używanie łatwieyſzego piſma przez litery w zwyczay weſzło, Hieroglifiki zaniedbane zoſtały, a przeto niezrozumiałe. Popi Egypſcy ſekret explikowania wiedzieli, między ſobą taili, i Hieroglifików dla pokrycia taiemnic religii i ſwoiey polityki zażywali, ale i to z czaſem upadło.

HIEROGRAMMATES. Znaczy ſekretarzów i tłómaczów świętych. U Egypcyan byli oſobni popi do ryſowania Hieroglifików, i do ich tłómaczenia.

HIEROKORACES. Znaczy *Kruków poświęconych*. Te nazwiſko dawano popom bożka Mithras, ponieważ oni koloru kruczego, i kſztałtu w kroiu ſukień coś podobnego do kruków zażywali: kruki bowiem temu bożyſzczu były poświęcone.

HIEROSKOPIA. Sztuka wróżenia.

HILARIE. Swięta na honor Cybeli, obchodzono ie w Atenach i w Rzymie z oświadczeniami radości, a to pod czas porównania dnia z nocą na wioſnę.

HIPPE. Córka Chirona Centaura w klacz przemieniona i między gwiazdy oſadzona.

HIPPIA. Nazwiſko Minerwy.

HIPPION. Tak ſię nazywał nauczyciel w ſztuce lekarſkiey Eſkulapiuſza.

HIPPIUS. Nazwiſko Neptuna wzięte od ieżdżca, ponieważ on pierwſzy wynalazł ſztukę ieżdżania koni.

HIPPO. Nymfa córka Oceana i Tethys.

HIPPOCENTAURI. Toż ſamo co Centauri. *patrz* Centauri.

HIPPODAMAS. Jeden z ſynów Priama.

HIPPODAMIA. Córka Enomauſa, którą ociec tak kochał, iż nie chciał iey za żadnego z konkurentów wydać, tylko z tą kondycyą, aby w ubieganiu ſię do mety, pokonał ią: pewny bowiem był, że iey nie

porownaney nikt nie wydoła ſzybkości, i że ią nikt w biegu nie przepiſze. Ztąd poſzło, iż trzynaſtu kſiążąt, z ręki Enomauſza zginęło, którzy ſtaraiąc ſię o córkę iego, a nie mogąc założoney wypełnić kondycyi, za ſwoią iakoby zuchwałość po tyrańſku byli śmiercią karani. On zaś aby łatwiey wplątać ich mògł w nieſzczęście, takiego używał ſekretu; umyślnie na wſpaniałym wozie còrkę ſadzał, aby ſnadno każdy z konkurrentów widzieć ią mógł: owòż tym naybardziey przegrawali, iż zapatruiąc ſię na urodę Hippodamii, nie mieli doſyć baczności na ſwoie biegące konie. Jeden przecież znalazł ſię Pelops, albo (iak inni piſzą) Pirithoüs: który wſzedłſzy w zawody z Hippodamią, wygrał; i według zakładu wziął ią ſobie za żonę. Co widząc Enomaus z rozpaczy po còrce, śmierć ſobie zadał. *patrz* Hippomenes. Tymże imieniem nazywała ſię Brizeis, wychowanka i faworytka Achilleſa, która była okazyą kłótni między nim i Agamemnonem. Jeſzcze była tegoż imienia, co pierwſza, a podobno taż ſama Hippodamia; ponieważ Pirithouſza miała męża. Na iey weſelu Lapithes kłòcili ſię z Centaurami; a to zmawiaiąc ſię na porwanie Hippodamii; i nie mogąc ſię zgodzić, ktòrymby ſię doſtać miała, przyſzli do żwawey między ſobą bitwy: Herkules kłótnią uſpokoił, gdy tak Lapithòw iako i Centaurów na głowę poraził. *Ovid.*

HIPPODETES. Znaczy *krępuiącego konie*: co ſłużyło Herkuleſowi: ten bowiem nieprzyiacielſkiey ieździe tę w boiu ſztukę wypłatał: że konie ich wſzyſtkie powiązał i poplątał: a tak Boetowie, którym on na pomoc przyſzedł, wygrali batalią.

HIPPOKAMPES. Konie morſkie Neptuna, i innych bogów morſkich.

HIPPOKOON. Tyran w Argos zabity od Herkuleſa. Także nazywał ſię ieden z owych rycerzów, ktòrzy polowali na dziki w Kalidonii.

HIPPOKRACIE. Swięta, które Arkadyiczykowie na honor Neptuna obchodzili.

HIPPOKRENE. Zrzodło przy gòrze Helikonie wypływaiące. Skoro Perſeus uciął łeb Meduzie, natychmiaſt z krwi wytryſkuiący z iey karku narodził ſię koń Pegaz; ten gdy kopytem uderzył w ziemię, wnet wytryſnęło źrzodło, nazywano ie końſkim źrzodłem, po grecku Hippokrene. Od owego czaſu było po-

święcone Muzom i Apollinowi.

Hippoktonus. Znaczy *zabiiacza koni*, tak czasem nazywano Herkulesa. *patrz* Diomedes.

Hippoletis. Nazwisko Minerwy, wzięte od miasta Hippola w Lakonii, gdzie iey osobliwszą cześć oddawano.

Hippoloq. Syn Bellerofonta, a ociec Glauka. Także nazywał się Troiańczyk zabity od Agamemnona.

Hippolit. Syn Theseusza i Antiopy, inaczey zwaney Hippolity królowy Amazońskiey, która będąc zaprowadzoną w niewolą od Herkulesa, dostała się Theseuszowi, a to po zwycięstwie otrzymanym nad Amazonkami wielkiemi na ów czas woiowniczkami. Młody ten pan, tak był przywiązany do polowania, że za nic wszystkie inne uciechy u niego były, tylko łowy. Fedra macocha, przewrotna i złośliwa niewiasta nie mogąc nic na Hippolicie w swoich niegodziwych żądaniach wskórać; oskarżyła go przed Theseuszem oycem iego, a swoim mężem, iakoby przeciwko iey honorowi bezwstydnie wykroczyć zamyślał. Aby zaś lepiey swoią rzecz udała, pokazywała kordelas, który wydarła Hippolitowi, a nim sobie życie odiąć chciała, gdyby nie mamka iey była tego przeszkodziła. Theseus rozgniewany na syna wzywa Neptuna, aby go za taką niegodziwość ukarał. Jakoż gdy pewnego czasu Hippolit, niczego przy swoiey niewinności nie obawiaiąc się, iechał wozem przy brzegach morskich; strafzydło wylazło z morża na brzeg i tak popłoszyło konie; że skoczyły, wóz połamały, ponosiły i włóczyły Hippolita po skałach i bezdrożnych mieyscach, iż bez duszy został. Eskulapiusz na prośbę Diany wskrzesił go cudownie swoią lekarską sztuką, odtąd ta bogini kazała mu się nazywać Virbiuszem. *patrz* Akastes, Bellerofon. Był ieszcze ieden Hippolit olbrzym z owych buntuiących się przeciwko Jowiszowi. Żona Akasta nazywała się Hippolitą.

Hippolytion. Tak się nazywał kościół, który Diomedes zbudował na honor Hippolita syna Theseuszowego. Przytym kościele była kaplica pod tytułem Wenery wypatruiącey zbudowana na tymże samym mieyscu, gdzie niegdyś Fedra lubiła skrycie przypatrywać się Hippolitowi na łowy idącemu.

Hippomedon. Jeden zo-

wych kſiążąt, ktorzy Theby oblężeniu trzymali i dobywali. *Hyg.*

HIPPOMENES, albo Melanion. Syn Makareuſza i Meropy, kſiążęcego rodu; tak czyſty i niewinny był, iż umyślnie na puſzczy obrał ſobie mięſzkanie, aby ſię z żadną nigdy nie widział niewiaſtą. Lecz pewnego czaſu trefunkiem ſpotkał ſię z bawiącą ſię łowami Atalantą: wnet takie do niey powziął ſerce, iż iey nie odſtąpił, puſzczę porzucił, i w liczbie znacznych konkurrentow, i on o dozgonną przyiaźń Atalanty ſtarał ſię. Ale że ociec inaczey iey wydać nie chciał, tylko z kondycyą, ieżeliby ſię ktory znalazł taki, aby ią w biegu do mety uprzedził: Hippomenes odważył ſię iść w paragon z Atalantą. Jakoż za pomocą Wenery dodawaiącey mu złotych iabłek, ktore on rozrzucał po drodze do mety; był okazyą Atalancie zabawienia ſię na ich zbieraniu: otrzymał zwycięſtwo, i w zakładzie otrzymał ią za żonę. Zyli ci małżonkowie w nieporownaney z ſobą zgodzie i miłości: a że w kościele Cybeles wielce przeciwko uſzanowaniu tey bogini wykroczyli i mieyſce iey poświęcone ſprofanowali, przeto zagniewana bogini przemieniała Hippomeneſa w lwa, a Atalantę w lwicę. *patrz* Hippodamia.

HIPPOMOLGI. Znaczy z greckiego tych co piią mleko kobyle: takowe nazwiſko dawano Tatarom, albo Scythom Nomadom, o których Homer wſpomina.

HIPPONE, albo Epone. Bogini końſka: poganie ią czcili iako oſobliwſzą opiekunkę koni. *Juv.*

HIPPONOME. Toż ſamo co Hipomene matka Amfitriona.

HIPPOROUS. Syn Adraſta ktory w ogień ſkoczył zadoſyć czyniąc wyrokowi bożkow.

HIPPOPOTAME. Znaczy konia morſkiego, którego Egypcyanie za bożka czcili.

HIPPOTADES. Znaczy Eola, bo był wnukiem Hippoteſa.

HIPPOTES. Ociec Egeſta, a dziad Eola. *patrz* Egeſtes. Jeden z panów Greckich takoż nazywał ſię, ktory na ſię ściągnął gniew Apollina, iż iego popa zabił.

HIPPOTHOE. Córka Meſtora i Lyſidice: była iedną z żon Neptuna, z którey on ſpłodził Tafiuſza. Jedna z Nereid, iedna Amazonka, i iedna corka Danuſa tegoż była imienia.

HIPPOTHOON. Syn Neptuna i Alope. Uwzięli ſię byli na iego zgubę i matka i

dziad Cercyon: przeto go na pożarcie bestiom wyrzucili; ale cudownie zachowany został, klacz go mlekiem swoim karmiła, póki pastusi nie znaleźli go, którzy karmili i wypielęgnowali go. Theseus zabił Cerciona, a tron po nim iego wnukowi Hippothoonowi oddał.

Hiria. Nymfa Arkadyiska: która tak ciężko opłakiwała śmierć syna swego, iż naostatek cała się we łzy rozpłynęła i stała się ieziorem. Trzeba zaś wiedzieć że synaczek iey ulubiony, napierał się u pewnego z przyiaciół młodego i pięknego ciołka, a gdy nie mógł wyprosić, rozgniewany skoczył ze złości z wysokiey skały i kark złamał.

Hirpie. Pewne familie opodal trochę od miasta Rzymu mieszkaiące miały obowiązek corocznie ofiarować Apollinowi iakie bydle. Powiadano o nich, że cudownie po rozpalonych węglach z ofiary bosą nogą chodzić mogli.

Historia. Bogini allegoryczna z Saturna i Astrei zrodzona. Do niey należały wszystkie czynności, trefunki sprawy monarchów i dzieła narodów: gdyż ona to wszystko wiernie i pilnie zapisuie. Maluią Historyą w postaci poważney i wspaniale ubraney Matrony, trzymaiący w iedney ręce pioro, albo pędzlik, alboliteż pręcik żelazny zaostrzony nazwany po Łacinie *stilus*, którego starodawni pospolicie do pisania zazywali.

Homer. Sławny poeta Greczyn. Po śmierci od swego narodu poczytany był za bożka.

Honor. Rzymianie czcili honor za boga i kościół mu byli wystawili.

Hora. *patrz* Hersilia.

Horchia. Bogini adorowana od Hetrusków.

Hordikales. Nazywała się ofiara którą czyniono ziemi, w tedy zabiiano krowy cielne na pomienioną ofiarę.

Horion, albo Horius. Nazwisko Apollina.

Hospitalis. Znaczy *gościnnego*. Pod tym tytułem adorowano Jowisza, iako boga maiącego w swoiey opiece gości i podróżnych. Była także i Minerwa gościnna.

Hostilina. Bogini którey wzywano pomocy, gdy kłosy zboża wysypawszy się równy widok niwy sprawowały, i bliskie żniwa obiecywały; aby ie zachowała od szkody.

Hutsab. Bożyszcze Niniwitów.

Hyacinthus. Piera i Klio syn, Apollina i Zefira ko-

chanek. Zefir pewnego czaſu widząc Apollina graiącego w krąg z Hyacinthem, zazdrościł Hyacinthowi, że Apollo więcey miał ſerca i poufałości do niego niż do ſiebie Zefira: owóż w grze tak ſkierował krąg, iż w głowę Hyacintha uderzył i na mieyſcu bez duſzy zoſtawił. Bardzo go żałował Apollo, i odmienił go po śmierci w fiałek. *Ovid.*

HYACINTHIDES. Córki Erekteuſza króla Ateńſkiego; te heroicznym ſercem ofiarowały ſię na śmierć dla zachowania od zguby oyczyzny ſwoiey. Nazwano ie zaś tym imieniem, iż na mieſcu zwanym Hyacinth były pościnanie na ubłaganie bogów. Poetowie częściey ie zowią pannami Ateńſkiemi. *Dem. Cic.*

HYACINTHIE. Swięta na honor Apollina.

HYADES. Nymfy gaiowe, źrzodlane, i przy ieziorach mieſzkaiące. Znacznieyſzych było ſiedm, wſzyſtkie córki Atlaſa, a ſioſtry Hyas. O nich piſzą, iakoby także do pielęgnowania i wychowania Bacchuſa małego należały; przeto ie Jowisz między gwiazdy oſadził: imiona ich te ſą: Ambroſia, Eudora, Pedilla, Koronis, Polixo, Fileto, i Thiene. *Hyg. Ovid.*

HYAGNIS. Rodem z Frygii, ociec Marſiaſza.

HYALE. Nymfa, iedna z towarzyſzek Diany.

HYANTIDES. Nazwiſko Muz: bo mniemano, iż one przemieſzkiwały w Boecyi. *patrz* Hyantius.

HYANTIUS. Akteon wnuk Kadmuſa fundatora miaſta Thebów ſtołecznego Beocyi: Ovidius tym go nazwiſkiem mianuie, przeto iż Beotowie nazywali ſię *Hyantes* albo *Hyantii* od pewnego Hyaſa iednego z dawnych Beotii królów.

HYAS. *patrz* Ethra.

HYBLA. *patrz* Hybleenſes.

HYBLEA. Bogini adorowana w Sycylii.

HYBLEENSES. Naród w Sycylii bardzo biegły w obrządkach i ſpoſobach czczenia bogów, tudzież w tłomaczeniu ſnów. Naród ten rozciągał ſię na górze Hybla, i w okolicy iey: ſławna ta góra była mnoſtwem pſzczół i obfitością miodu: miaſto ſtołeczne tegoż narodu nazywało ſię Hybla, które potym przezwano Megarą.

HYBRISTIQUI. Tak nazywało ſię święto w Argach, pod czas ktorych niewiaſty przebierały ſię po męſku, w tedy nayzuchwalſze i naynieznośnieyſze były dla ſwoich-

mężów. Czyniono to na pamiątkę dawnych ſwego kraiu Heroin: było bowiem podanie, iako niegdyś ſame niewiaſty woyſko Lacedemońſkie po nieprzyiacielſku na Argòw naſtępuiące odpędziły. Hybris z greckiego znaczy, obelgę, zuchwałość.

HYDRA. Przy iezierze Lernenſkim był to wąż albo ſmok o ſiedmiu łbach, ktòre za ucięciem poiedynczym natychmiaſt odraſtały, trzeba było do razu wſzyſtkie uciąc aby go zabić. Jeden Herkules znalazł ſię, ktòry pomienione monſtrum zabił, do czego nie tylko ſiły, ale miecza i ognia użyć muſiał, przypałaiąc pochodnią ſzyię głowy uciętey poiedynczą aby nieodraſtała tym czaſem gdy drugę odcinał, i tak koleią. To było naytrudnieyſzym iakoteż naychwalebnieyſzym Herkuleſa dziełem.

HYDROMANTIA. Spoſòb wròżenia wodą.

HYDROFORIE. Swięta uroczyſte u Atheńczyków: wtedy obchodzoną pamiątkę zalanych wſzyſtkich obywatelòw kraiu wodami za potopu Deukaliona.

HYENA. Zwierz dziki i okrutny, o ktòrym naturaliści dziwne rzeczy piſzą. U Egypcyan było to bożyſzczem.

HYETIUS. *patrz* Pluvius.

HYGIEA. Nazwiſko Minerwy wzięte z wyrazu greckiego znaczącego lekarſką ſztukę, ponieważ ona tego konſztu była opiekunką.

HYGIA, albo Hygea. Còrka Eſkulapiuſza: była czczona iako bogini i opiekunka zdrowia ludzkiego.

HYLAKTOR. Znaczy ſzczekaiącego, tak nazywał ſię ieden pies Akteona.

HYLEUS, albo Hyle. Ten to ieſt z Centauròw, który był okazyą pod czas weſela Pirithouſa kłótni i bitwy Centauròw z Lapitami. Takoż pies Akteona nazywał ſię.

HYLAS. Młodzian cudney urody, kochanek Herkuleſa. Temuż Herkuleſowi żegluiącemu na odzyſkanie złotego runa z Argonautami, on aſſyſtował; lecz pewnego czaſu gdy wyſiadł na ląd chcąc w źrzodlaną wodę na dalſzą żeglugę opatrzyć ſię, Nymfy obywatelki źrzòdła, porwały go i zginął. Wielce go Argonauci z Herkuleſem żałowali, brzegi krzykiem i lamentem napełniali, a uſpokoić ſię w ſwoiey tęſknicy nie mogli. *Virg.*

HYLLUS. Syn Herkuleſa i Deianiry. Ten po śmierci oyca ożenił ſię z Jolą. Ale Euryſteusz iego i wſzyſtkich Heraklidów nieprzyiaciel wy-

gnał go z kraiu. Ten wygnaniec przybył do Athen, w Athenach wystawił kościoł bożyszczu Miłosierdzia poświęcony, który Atheńczykowie za mieysce ucieczki uprzywileiowane naznaczyli.

HYLONOME. Żona Centaura Cyllara, ta dowiedziawszy się o śmierci męża swego z rozpaczy i żalu, sama sobie śmierć zadała.

HYMEN, albo Hymeneus. Bożek wesela, z rodzicow Bacchusa i Wenery zrodzony. Jego wyobrażenie bywa w osobie młodziana białe włosy maiącego, z pochodnią w ręku, a wieńcem różanym na głowie. Wiersze, które śpiewano pod czas wesela, piosnki, nazywano także *Hymen*.

HYMETTA. Gora w Attyce, sławna obfitością miodu.

HYPENOR. Xiąże Troiański, zginął od Diomedesa w oblężeniu Troi.

HYPERBIUS. Syn Marsa: powiadaią o nim, iż on pierwszy był na świecie rzeźnik, on pierwszy począł zabiiać bydlęta, gotować i ieść.

HYPERBOREI. Narody Scythii połnocney. Czcili oni ze wszystkich bogow naybardziey Apollina; przeto ten bożek zwany czasem był *Hyperboreus*.

HYPERETES. Syn Neptuna i Alciony.

HYPERION. Nazwisko Tytana, syna Celusa. Do niego należało kierować w biegu dziennym wóz słoneczny: przeto niektórzy mniemali, iż on był oycem słońca: inni go brali za samo słońce.

HYPERIPPA. Córka Arkasa, była iedną z żon Endymiona.

HYPERMNESTRA. Jedna z pięciudziesiąt corek Danausa, ten swym corkom sekretnie zalecił był, aby każda swego męża zaraz pierwszey nocy wesela zarznęła. Jedna Hypermnestra dotrzymuiąc wierności poprzysiężoney swego męża, imieniem *Linceusza*, ochroniła. Ukarał potym Lynceusz Danausa śmiercią za niesłychaną tyrannią.

HYPETHRES, albo Subdiales. Tak nazywano mieysca pod niebem bez żadnego przykrycia bogom poświęcone. Na takie mieysca zgromadzano się, iakby do kościołow na oddawanie ofiar bogom, albo na ustanowienie iakiego na honor ich obrządku. Zazwyczay gory na to obierano.

HYPOFETES. Tak się nazywali ci, do ktorych należało obwoływać, co za wyroki od bogow dane, albo obiawio-

ne były popom, zwłaſzcza od Jowiſza.

HYPERGUEMATIKA. Pieśnia według taktu muzycznego ułożone, które śpiewano przed zaczęciem batalii zagrzewaiąc żołnierzy do boiu. Pallas (powiadaią) bardzo ſię w takowych ſztukach muzycznych kochała.

HYPOTHOON. Xiąże Sycyliyſki, w którym ſię Venus Melanira wielce kochała, lecz potym widząc go ſtroniącego od niey i oziębłego, przemieniła go w rzekę tegoż imienia.

HYPSENOR. Pop nad rzeką Skamander mieſzkaiący, i bożyſzczu teyże rzeki poświęcony: był on w wielkim poſzanowaniu u wſzyſtkich owey krainy obywatelów.

HYPSIPILA. Królowa wyſpu Lemnos: ta ſwego oyca, imieniem *Thoas* ukryła, i przez długi czas ſekretnie chowała, udaiąc, że go właſnemi zamordowała rękami, tak, iak i drugie iey towarzyſzki uczyniły, wſzyſtkie bowiem żony podnioſły bunt przeciwko ſwoim mężom, i w pień ich wſzyſtkich wyrznęli, nie żywiąc żadnego między ſobą męſzczyzny. Jazon żegluiąc na odzyſkanie Runa złotego, przylądował był do tey wyſpy, gdzie zabrał znaiomość z Hypſipilą królową obywatelek pomienioney wyſpy, i z nią ſię wkrótce ożenił; to bynaymniey nie zatamowało iego podróży dalſzey, w którą ſię po nieiakim czaſie puścił, zoſtawiwſzy Hypſipilę. Ta pilnie wywiadywała ſię o poſtępkach i wierności ku ſobie Jaſona, a dowiedziawſzy ſię, że Medeę w dalekich kraiach poiął za żonę, o niey zupełnie zapomniawſzy: w rozpacz wpadła, a daley w ſzaleńſtwo. Obywatelki wyſpu Lemnos dowiedziały ſię, że Hypſipila żywiła oyca mimo uczynionego między ſobą poſtanowienia, owóż za to ią z kraiu wypędziły: wygnanka ta, tułaiąc ſię tu i owdzie, wpadła w ręce rozbóyników morſkich; ci ią zaprzedali Likurgowi królowi Nemeyſkiemu. Likurg bardzo mile i ludzko obchodził ſię z nią, a widząc damę uczciwą, rozumną, i wielkich talentów (przyſzła bowiem do rozumu po krótkiey waryacyi) uczynił ią Ochmiſtrzynią, i dał iey do pielęgnowania i wychowania ſyna ſwego Archemora, *patrz* Archemor.

HYPSISTUS. Znaczy *nayważſzego:* to ieſt Jowiſza. U Fenicenſów był to bóg oſobny, ſtarſzy, i mocnieyſzy od Saturna, i od innych wſzyſtkich bogów.

Hypsus. Syn Lykaona zbudował miasto w Arkadyi.

Hypuranius. Bożyszcze Fenicensów.

Hyreus, *patrz* Orion.

Hyrnetho. Żona Deifona: Grekowie szanowali ią, i czcili po śmierci, iako boginią.

Hyrtaciles. Znaczy *Nisa* syna Hyrtakowego.

Hyrtakus. Troiańczyk: mieszkał blisko góry Ida, był oycem Nisa.

Hysterie. Swięta Wenery, pod czas których zabiiano na ofiarę wieprze.

I.

I. czyniące przez się syllabę, nie łączące się z literą głośną w syllabizowaniu, rôżniące się nawet figurą od litery j. zwaney *jota;* tu się wprzód kładzie. Słowa od takiey litery zaczynaiące się, tu szukać należy.

Ja. Jedna z córek Atlasa.

Jachus. Nazwisko Bacchusa.

Jaera. Nymfa, cȯrka Nereusza i Doridy.

Jalisius. Syn Cerkafa, zbudował na wyspie Rhodzie miasto, i nazwał ie od swego imienia: przeto bożkowie zwani *Telchiny*, że na tey wyspie osobliwszą odbierali cześć, nazywaią się *Jalisii*.

Jambe. Córka bożka Pan i Echo. Za pannę służebną była u Metaniry, żony Celeusza króla Eleuzyńskiego. Nikt skuteczniey zanurzoną Cererę w żalach, po stracie córki swoiey nie potrafił pocieszyć, nad nią. Ona iedna umiała rozerwać ią dowcipnemi, i bardzo śmiesznemi powieściami. Jey przypisuią niektórzy wynalazek wiersza, zwanego *Jambus*.

Janthe, *patrz* Isis.

Jarbas. Krȯl Getulów, zwany inaczey, *Hiarbas*. Dido wolała sobie śmierć zadać, a niżeli za niego pôyść, z dobytym albowiem puinałem chciał ią przymusić do ślubów małżeńskich, *patrz* Dido.

Ibis. Bocian wężami i gadem karmiący się: Egipcyanie czcili go za bożka.

Icellus. Jeden z synów bożka snu: tenże to sam, co Fobetor.

Ichneumon. Rodzay szczurȯw w Egipcie znayduiących się: takowe szczury śpiącym krokodylom na ȯw czas otwarty pysk maiącym, wbie-

gaią do wnętrzności, i gryzą ie; z czego krokodyle zdychać muſzą. Egipcyanie Ichneumony za bożki czcili.

Ichnobates. Jeden pies Akteona tak ſię nazywał.

Ida. Sławna góra w Frygii, bliſko Troi, na którey Paris boginie, o złote iabłko kłòcące ſię, ſądził. Tegoż imienia inna góra była w Krecie, na ktòrey Jowiſz był wychowany od popòw, zwanych *Daktylów*. Tamże był kościòł poświęcony Cybeli, albo (iak inni piſzą) Wenerze. Jedna z còrek Dardana kròla Scythów, nazywała ſię *Ida*.

Idalion. Miaſto na wyſpie Cyprze. Nieiaki Chalcenor, maiąc ſobie z wyroku bożkòw nakazano, aby na tym mieyſcu budował miaſto, gdzie ſłońce wſchodzące naypierwey ſię pokaże; ieden z kollegòw iego podroży poſtrzegł pokazuiące ſię pod gòrą: wnet na owym mieyſcu miaſto zakładać począł, ktore nazwano *Idalion*, co z Greckiego znaczy *widziałem ſłońce:* przeto i góra ona nazywała ſię *Idalus*, albo *Idalia*.

Idalus, albo Idalia, Gòra na wyſpie Cypru, poświęcona Wenerze: przeto ią poetowie częſtokroć nazywaią *Idalią*, czyli boginią *Idalſką*.

Idas. Syn Neptuna, *patrz* Erenus.

Idea. Córka Danauſa.

Ideenus. Nazwiſko Jowiſza, wzięte od góry Ida, gdzie był wychowány. Daktytowie, czyli Korybanthy, to ieſt Popi Jowiſza pielęgnuiący, iakoż nazywali ſię *Ideenſes*.

Ideenna. Nazwiſko Cybele, wzięte od góry Idas, na ktòrey kościół ſobie zbudowany miała.

Ideus. Syn Theſtiuſza, zginął od Meleagra.

Idmon. Sławny wieſzczek, Argonautòw kollega, zrodzony z Apollina i Aſteryi.

Idomeneus. Król Kreteńſki: znaydował ſię przy oblężeniu Troi, po którey zburzeniu powracaiąc do ſwoiey oyczyzny, widział, przy powſtaiącey na morzu nawałności, bliſkie zatonienia niebezpieczeńſtwo: więc Bogom na ofiarę oddać to, coby pierwſze zaſzło mu drogę, gdy po ſzczęśliwie odprawioney żegludze do domu powracać będzie. Przebył ſzczęśliwie podròż, ale odżałować nie mógł nie roſtropnie uczynionego ślubu. Ponieważ pierwſzego uyrzał nayukochańſzego ſyna wychodzącego przeciwko niemu. Zaczym wyſiadłſzy na ląd wypełnił fatalną bogom obietnicę, i na ofiarę

ſyna zabił. Okrutna i przeciwko przyrodzeniu ofiara niepodobała ſię niebu, bo wnet mòrowym powietrzem cały kray zarażony był. Obywatele z okazyi ſwego pana taką klęſką uciemiężeni, bunt podnieśli przeciwko niemu i wypędzili go. Wygnaniec Idomeneus zaſzedł do Kalabryi, gdzie nowe dla ſiebie ufundowawſzy państwo, pomyślnie z uſzczęśliwieniem nowych ſwych panował poddanych. *Hom. Hyg.*

IDOTOA. Còrka Preta króla Argów.

IDOTHEA, albo Eydothea. Còrka Proteuſza; ona podała ſpoſób Menelaſowi, iak zobligować oyca aby powiedział przyſzłe rzeczy. Tymże imieniem nazywała ſię iedna z Nymf piaſtunek małego Jowiſza.

IDYLA. Córka Oceana i Thetis, żona Eeta kròla Kolchidy matka Medei.

IFATES. Jeden z ſynòw Priama.

IFIANESSA. Córka Preta, przemieniona była wraz z ſwoiemi ſioſtrami w krowy, za to, iż pomieſzkanie w pałacu oycowſkim przekładały nad pomieſzkanie w kościele Junony. *Ovid.*

IFIDAMAS. Syn Antenora zabity od Agamemnona.

IFIGENIA. Còrka Agamemnona i Klitemneſtry. Kalchas zawołany wieſzczek w Greckim woyſku przepowiedział z obiawienia bogòw, że pòty Grecy nie będą mieli pomyślnych wiatrów do ruſzenia ſię flotty na morze, i do żeglugi pod Troię: póki Agamemnon ſwoiey iedynaczki Ifigenis nie da na ofiarę na przebłaganie rozgniewaney Diany. Muſiał więc ſtrapiony ociec wydać còrkę naywyżſzemu kapłanowi, ktòry gdy ią iuż miał przy ołtarzu Diany zabić, w tym punkcie bogini porwała niewinną ofiarę, a na tomiaſt dała na zabicie Łani. Ifigenia cudem uwolnienia od śmierci, cudem także doſtała ſię do kraiu Tauryki, gdzie Thoas król bardzo okrutny panował, bo wſzyſtkich przychodniòw i cudzoziemców na ofiarę bogom zabiiał. Ten pomienioną Ifigenię kſięnią w ſwoiey bałwochwalnicy uczynił. Oreſtes po zabiciu matki, od Furyi piekielnych, albo raczey ſzaleństwa udręczony, błąkał ſię po różnych na òw czas kraiach, trefunkiem zaſzedł do Tauryki, gdzie iak tylko go poſtrzeżono, że cudzoziemiec przybłąkał ſię, tak zaraz przytrzymano, maiąc z niego zwyczayną Dianie uczynić ofiarę. Szczęściem iego, xieni

Ifigenia, będąc iego fioftrą, gdy był przyprowadzony iuż do kościoła na okrutną ofiarę, poznała Oreftefa brata: zaczym przemyflu i obrotu zażywfzy, wraz i Oreftefa brata, i przyiaciela iego Piladefa (który fię ofiarował za Oreftefa umrzeć) od śmierci uwolniła, i z niemi fię fekretnie namówiwfzy, i pofąg Diany z kościoła wykradłfzy, w kompanii Oreftefa i Piladefa uciekła. *Eurip. Ovid. Hyg.*

Ifiklus. Syn Silaka i Periklimeny, ftryi Jafona: wflawił fię fwoią niezwyczayną fzybkością. Tegoż imienia był fyn Amfitriona, a brat Herkulefa. Także nazywał fię ieden z xiążąt Greckich znayduiących fię przy dobywaniu Troi; Ociec to był Protefilafa.

Ifimedia. Żona Aloufa: porzuciła męża, i wfkoczyła w morze życząc fobie póyść za Neptuna: iakoż z niego miała dwóch fynów pofpolicie zwanych Aloides.

Ifinoe. Córka Preta, a fioftra Ifianeffy.

Ifis. Lygdefa i Theletufy córka. Tą gdy matka była w ciąży: Lygdes w daleką odieżdżaiąc podróż, uczynił dyfpozycyą, że ieżeliby fię urodziła córka, aby zaraz w las wyrzucona lub iakimkolwiek fpofobem ftracona była. Theletufa po odieżdżie męża zległa i powiła córkę, ale wnet pogłofkę z iey rozkazu pufzczono, że fyna urodziła, iakoż ią zaraz z maleńka po męfku nofiła. Lygdes ociec powróciwfzy do domu kontent z nowiny, że ma fyna, daie mu przyzwoitą edukacyą, a gdy przyfzedł do dofkonałego wieku myślał go z pewną damą imieniem Janthą poftanowić. Theletufa trwożyła fię fama w fobie, obawiała fię, aby mąż pofttrzegłfzy zdradę na iaką okrutną nie porwał fię akcyą, i iey, i córce, w zapalczywości fwoiey nie fzkodził: owóż uftawicznie wzywała na ratunek bogini Ifis, aby wifzące odwróciła niefzczęście. Wyfluchała przeciez ftrapioney Theletuzy prożb łafkawa bogini, i odmieniła przeftroioną Iphis w prawdziwego męfzczyznę i kawalera. *Hor. Ovid.* Tegoż imienia był pewny xiążę Cypryifki, który fię z rozpaczy obwiefił, iż nie mógł pewney damy imieniem Anaxaretty ferca pozyfkać. Był ieden także Ifis w kompanii Argonautów.

Ifitus. Syn Eurita króla Oechalii. Gdy Herkules zwyciężył Eurita i zamordował; zrucić kazał z wyfokiey wieży fyna iego Ifita. Także nazywał fię król Elidy ieden z Argonautów. Tegoż imienia był

pewny Troiańczyk towarzysz podróży Eneasza.

IGNIGENA, albo Ignipotens. Nazwisko Wulkana.

IGRZYSKO, albo Gonitwy Ikaryiskie. *patrz* Ikarus.

IGRZYSKA ISTHMICKIE, albo Ludi Isthmici. Odprawowały się na Isthmie, czyli szczupłym lądzie na kształt grobli łączącey Grecyą z Peloponesem *Isthmus Corinthiacus* zwanym. Obchodzono ie uroczyści na honor Neptuna. *Igrzyska Kwietne.* Obchodzono na honor bogini Flory: bukiet z rozmaitych i napięknieyszych kwiatów w nadgrodę odbierał, kto się naylepiey w tych gonitwach popisał. *Igrzyska Nemeyskie. patrz* Archemor. *Igrzyska Olympickie.* Tak nazywały się od Olympii miasta leżącego w Elidzie w prowincyi Peloponesu. Blisko tego miasta na obszernym placu odprawowały się gonitwy, a to co cztery lata zupełnie skończone, a raczey piątego roku zaczynaiącego się. Przeto słusznie niektórzy dzieiopisowie utrzymuią, iż co piąty rok te sławne igrzyska przypadały. Czas czteroletni, między odprawionemi i następuiącemi gonitwami pospolicie Olympiadą nazywano. Ztąd starodawni autorowie w opisywaniu dzieiów owych wieków, wymiar czasu w porządku chronologicznym według Olympiad biorą. Igrzyska te na honor Jowisza Olympickiego ustanowione, zaczęły się roku od stworzenia świata 3196. Wynalazcą ich był (według pospolitego mniemania) Herkules. Błonie na którym odprawowały się, otaczano wałem: we śrzodku po gładkiey równinie albo na koniach, albo na wozach ubiegano się do mety. Z wielką uroczystością i wspaniałością odprawowały się. Ten który zakład wygrywał, oprócz sowitey nadgrody, znaczne miał dla siebie nadane od kraiowey zwierzchności przywileie. *Igrzyska Pythieńskie*, po łacinie Ludi Pythienses, ustanowione były od Apollina na pamiątkę zabitego niezwyczayney wielkości węża nazwiskiem Pythona od tegoż bożka. Znacznieysze w nich zabawy te były, ubieganie się do mety, trafianie do cylu pociskami, tok z impetem po ziemi krągu: mocowanie się i poiedynek na pięści. Gracz nalepiey popisuiący się w iakiey sztuce, w nadgrodę wieniec z liścia dębowego odbiera, potym laurowy, za czasem przyszło od złotey korony.

IKADY. Swięta i gry solenne na honor Epikura.

Ikarus. Syn Dedala, wnuk Erekteufza. *patrz* Dedalus. Tegoż imienia był pewny Ateńczyk ociec Erygony. Ten pewnego czafu uczęftował fwoich ziomków winem, ktorzy ieszcze nieznali tego napoiu, ani fkutków z zażywania iego pochodzących, przeto tak fię upili, iż wiele rzeczy nieprzyzwoitych działali. To gdy drudzy poftrzegli; iako tamci po zażytym napoiu od rozumu odchodzili, iedni fiły tracili, drudzy fię na kfztałt dzikich beftyi rzucali; wnieśli ztąd fobie, że ten napoy nic innego nie był tylko trucizna. Owóż rzucili fię na Ikara i zabili. Ukarał bog zaboycow na żonach, albowiem w fzaleńftwo wpadały, i poty z niego nie wychodziły: poki za rozkazem wyroku bogów nie uftanowiono świąt i igrzyfk na honor niewinnie zabitego Ikara. Ten początek był grów Ikaryifkich. Naywiękfza pod czas tey uroczyftości była zabawa: kołyfać fię na fnurze między dwoma drzewami uwiązanym, co naybardziey młodzież lubiła. Erygona dowiedziała fię o śmierci oyca przez domyfł:uważała bowiem że nayulubieńfza fuczka oycowfka zwana Mera wybiegała z domu, i uftawicznie w las zapędzała fię i wyła, czego dochodząc Erygona, gdy zaftała pomienioną fuczkę na świeżey mogile żałośnie wyiącą, za rzecz pewną wniofła, że w tey mogile nayukochańfzego iey oyca zabitego zagrzebano, w taką ztąd rozpacz wpadła, iż fię na drzewie blifko mogiły obwiefiła. Użalił fię Jowisz ftraty oyca i corki, przemienił oboie Ikara w gwiazdę, czyli konftellacyą nazwaną (iak niektórzy mniemaią) paftucha zwanego Bootes, Erygonę w konftellacyą Panny, a fuczkę Merę w konftellacyą zwaną Kanikuła. W tę konftellacyą gdy flońce wnidzie, upały przez czterdzieści dni panuią. *Hyg.* Ociec Penelopy także nazywał fię Ikarem; był on rodem Lacedemończyk, zacney familii, i dobrze maiętny, z niewypowiedzianym przywiązaniem do corki, roztać fię z nią za naynieznośnieyfzą fobie poczytywał przykrość, przeto radził Uliffowi, i namawiał go ufilnie, aby ofiadł w Sparcie, ale go żadnym fpofobem nakłonić do tego nie mogł. Wyiechał Uliffes z żoną do fwego kraiu, wnet Ikarus zatęfkniony po corce wyieżdża za Uliffem i znowu go obliguie, aby w Sparcie mieszkał. Uliffes naoftatek nie mogąc fię zbyć importunii

Ikara, zdaie się na decyzyą żony Penelopy córki Ikara, aby ona wyznała ieżeli chce przy oycu mieszkać, i on mieszkać będzie, a ieżeli nie zechce wracać się do domu, nie może iako poprzysiężony dozgonny przyiaciel oddalać iey od siebie. Zapytana więc Penelope od oyca, aby wyraźnie powiedziała iak sobie życzy. Nic na to nie odpowiedziała, ale spuściwszy skromnie oczy zasłoniła się. Ikar dorozumiał się, co to znaczyło, przeto więcey nie nacierał, i dopuścił im do Itaki dalszą czynić podróż: a na tym mieyscu skromney z córką rozprawy, zbudował ołtarz bogni Wstydliwości. *Pauſ.*

Ikaria. Ikariotis. Ikris. Nazwisko Diany.

Iknea. Znaczy *ścigaiącą*, co służy bogini Themis i Nemesis.

Ilaira, albo Laira, i Febe. Obydwie córki Leucipy, obydwie xiężniami były, iedna bogini Diany, druga Minerwy. Kastor i Pollux obrali ie sobie za żony.

Ilapinastes. Znaczy pierwszego biesiadnika, co służy Jowiszowi.

Iliades. Toż samo co Troiańskie niewiasty.

Ilia-Sylvia. Matką Romulusa. *patrz* Sylvia.

Ilion. Nazwisko miasta Troi, które iey nadał Ilus syn Trosa króla Frygii.

Ilione. Córka naystarsza Priama, a żona Polymnestora.

Ilioneus. Troiańczyk, syn Forbasa, towarzysz podróży Eneasza służył mu w wielu poselstwach, bo był człowiek wymowny.

Ilissides. Nazwisko Muz wzięte od rzeki Ilissus w Attyce im poświęconey.

Ilithyia. Bogini opiekuiąca się połogami. Taż to sama co Lucina.

Ilus. Król Troi, syn Trosa i Kallirhoe pochodzącey od Skamandra: od iego imienia Troia Ilion nazywa się.

Imarmene. Toż samo co Fatum.

Imbrasia. Nazwisko Junony.

Imperator. Nazwisko Jowisza.

Imporcitor. Jeden z wieyskich bogów, którego Rzymianie pod czas sieyby wzywali.

Inachides. Nazwisko Argiensów wzięte od Inacha króla ich pierwszego.

Inachis. Nazywa się Jo córka Inacha.

Inachus. Naydawnieyszy król Argów, ociec Jo, w którey Jowisz kochał się: od iego imienia rzeka Inachus, i

cały Peloponez nazywał ſię Inachia.

INARIME. Wyſpa na brzegach Kampanii, gdzie Jowisz zaduſił olbrzyma Tyfona.

INKUBY, albo Efialtes. Baieczne ſtraſzydła ciemnych przeſzłych wieków. Mniemano że diabeł w poſtaci męſzczyzny w nocy przyſtępował do niewiaſty, alboliteż w poſtaci niewiaſty obcował z męſzczyzną, a w tedy nazywał ſię ſuccubus, i w tych raziech duſił ludzi, co wſzyſtko przez ſen działo ſię. Docieczono teraż iż to krew i fantazia ſprawuie; niektòrzy Inkubów i Sukkubów iedno maią za Faunòw i Satyròw.

INDEX. Nazywa ſię Herkules, dociekaiący złodzieyſtwa.

INDIGETES. Ten tytuł znacznym ludziom dawano, których po śmierci za bogòw poczytywano.

INO. Córka Kadma i Hermiony, trzecia żona Athamaſa. Ta przez zepſutą w głowie imaginacyą urościła ſobie iakoby przemieniła ſię w Lwicę, właſne ſwoie dzieci Learcha i Melicerta zamordowała mniemaiąc, iż to były święta. Przyſzedłſzy do rozumu, i poſtrzegłſzy ſwóy błąd z żalu i rozpaczy w morze wſkoczyła: Neptun przemienił ią w Nymfę morſką. Niektòrzy piſzą, iż Melicert iakimſi ſzczęściem śmierci uſzedł. Oſnowa tey bayki ieſzcze inaczey u innych mytologów pokazuie ſię. *patrz* Leukothee.

INSTRUMENTA MUZYCZNE. *patrz* Muzy. Apollo. Orfeus. Amfion.

INSTRUMENTA różnych umieiętności, kunſztòw &c. *patrz* Minerwa.

INTERCIDON. Bożek opiekuiący ſię wrębem laſu.

INTERCIDONA. Bożyſzcze wieyſkie, które czcili cieśle i rąbacze drew.

INTERDUKA, albo Iterduka. Pod tym imieniem wzywano Junonę, a to pod czas przenoſin po weſelu.

INUUS, albo Inus. Toż ſamo co Pan, bożek.

INVIDIA. Bogini (pod allegorią) zazdrości bardzo brzydka: malarze i ſnycerze poſpolicie ią wyrażaią w oſobie niewiaſty maiącey oczy zapadłe, i w ſłup obrócone, twarz zmarſzczoną i zſiniałą, głowę wężami zamiaſt włoſów okrytą, trzymaiącą w iedney ręce trzy węże, w drugiey Hydrę o ſiedmiu łbach: na pierſiach iey widzieć ſię daie żmiia przypięta i ciało iey ſzarpiąca.

IO. Inacha i Iſmeny córka. Jowisz przemienił ią

w krowę, aby oſzukał Junonę maiącą na nią pilne i zazdrośne oko. Juno atoli poſtrzegłſzy ſztukę Jowiſza, proſiła go uſilnie, aby iey tę krowę darował: otrzymała ſkutek proźby, i zaraz ią ſtoocznemu dała do pilnowania Arguſowi. Lecz Merkuriusz od Jowiſza namówiony, melodyą ſwoiey paſterſkiey piſzczałki uſpił i zabił. Juno nieuſpokoiona w ſwoim podeyrzeniu, zeſłała bąka, któryby pomienioną krowę kąſał, wnoſząc ſobie, że przed ziadliwym robakiem uciekać będzie, a tak zabłąka ſię i z oczów Jowiſza zniknie. Przydaią poetowie, że przechodząc ona mimo ſwego oyca, poznała go, zaſtanowiła ſię, i imie ſwoie na piaſku kopytem kreśliła. Jakoż domyślił ſię był ociec, co to za krówka była, miał ią do domu ſwego zapędzić; ale w tym punkcie tak ią bąk uciął, iż z bolu w morze śrzódziemne ſkoczyła, które ſzczęśliwie przepłynęła, i do Egyptu ſię doſtała. Tam dopiero Jowisz do pierwſzey ią przywrócił poſtaci, wziął za żonę, i ſpłodził z niey ſyna Epafa. Egypcyanie czcili ią iako bogini, oddawali iey ofiary pod imieniem Iſis: a Jowisz w drugim życiu udarował ią nieśmiertelnością, przybrał iey za męża Oſiriſa. *Ovid. Parg.* Wyrażenie iey czyli w malarſkiey, czyli w ſnycerſkiey ſztuce bywa takie: na głowie gałążki, i liścia różnego drzewa bez żadney ſymetryi potrząſone leżą: albo natomiaſt dzban, albo wieżyczki, ſztuki rozwalonych murów, albo duża kula, albo xiężyć iak zwyczaynie na nowiu pokazuie ſię: albo długa na oczach zaſłona. Bardzo częſto trafia ſię widzieć między pozoſtałemi ſtarożytności poſągami, bałwany wyrażaiące niewiaſtę ſiedzącą, i na kolanach piaſtuiącą dziecko, albo go pierſiami karmiącą; takowe wyobrażenia znaczą Jo, to ieſt Iſis. Niektóre teyże bogini poſągi daią ſię widzieć niezwyczaynym wyrobione ſpoſobem; maią bowiem przydane po całym ciele pierſi pełne pokarmu: a czaſem okryte zaſłoną od głowy aż do ſtóp, a na niey różne hieroglifiki, to ieſt figury taiemnic pełne bywaią ryſowane. Niekiedy można iey obraz poznać ztąd, gdy w prawey ręce przewróconą wiſzącą na kułku literę T trzyma, albo ſyſtrę, to ieſt: inſtrument muzyczny owalną figurę maiący: albo na oſtatek ſierp, czyli (iak ſię niektórym zdaie autorom) klucz; przeto też biorą ią za boginią *Cybele* i tak Iſis i Cybele iedno u nich ieſt.

Io-Bacchus. Nazwisko Bacchusa.

Iobates. Król Lycyi. *patrz* Bellerofon.

Iodame, Iodamia. Xięni Minerwy. Ta gdy weszła do świątyni w nocy: bogini w opokę ią obruciła przez pokazanie iey głowy Meduzy. Matka Deukaliona też imie nosiła.

Io-pean. Wyraz radości, i niby modlitewka, którą pospolstwo często powtarzało pod czas ofiar, igrzysk, nawet w bataliach gdy iuż wygraney spodziewano się.

Iolas. Syn Ifikla, a synowiec Herkulesa: on Herkulesowi pomagał, gdy siedmiołbistą zabiiał Hydrę, albowiem ucięte karki rozpaloną pochodnią, aby nie odrastały, przypalał. Hebe bogini tę iego nadgradzaiąc pracę, gdy się starzał i siły stracił, do pierwszey przywróciła młodości, a to na instancyą za nim Herkulesa stryia, iuż w niebie na ten czas osadzonego, i z pomienioną boginią ożenionego.

Iolchos. Stołeczne miasto Tessalii sławne narodzeniem się tam Jasona, tudzież ściąganiem się do niego iako do kwatery generalney naypierwszych panów i xiążąt Grecyi, maiących ciągnąć z wielkim pocztem na odzyskanie Runa złotego.

Iola. Córka Eurytesa. Herkules starał się o iey przyiaźń, o czym dowiedziawszy się *Deianira*, chcąc tey przyiaźni przeszkodzić, czym prędzey posłała mężowi Herkulesowi koszulę krwią Nessa Centaura zbroczoną.

Ion. Syn Xutusa i Kreuzy córki Erekteusza: ten miał żonę Hellicę z którey liczne spłodził potomstwo. Panował w Attyce, przeto Attyka długo od imienia iego pierwey nazywała się Jonią.

Ione. Córka Autolika przemieniona w Nymfę.

Ionia. *patrz* Ion.

Ionides. Nymfy, miały kościół sobie poświęcony w Elidzie przy rzece Cytheronie.

Iopas. Xiążę Affrykańskie, grywał na lutni na pokoiach Didony gdy Eneasza u siebie przyimowała i częstowała.

Iosus, albo Joxus. Był oycem Iosidów, ci mieli osobliwsze obrządki przy swoich ofiarach: iako to wystrzegali się, i za grzech ciężki poczytali palić przy ofiarach badyle szparagowe, trzcinę, słomę, i inne tym podobne rzeczy.

Irene. Córka Jowisza i Themis iedna z godzin.

Iris, albo Tęcza. Córka Thaumasa, posełka i posługaczka Junony, która ią w tęczę przemieniła, i na niebie w nad-

grodę ufług ofadziła: kochała bowiem ią nad inne, przeto, iż nigdy nieufłyfzała od niey niepomyślney nowiny. *Hyg.*

Irmio. Tak dawni Allemanni nazywali Merkuriufza.

Irus, albo Arneus. Żebrak w kraiu Itaka zwanym: tey był zuchwałości, iż o Penelopę żonę Uliffa, pod czas dziefięcioletniey iego niebytności, widząc tylu innych zacnych i bogatych do niey konkurrentów, ważył fię odezwać z fwoią konkurrencyą. Uliffes nadiechawfzy, nad fpodziewanie wfzyftkich konkurrentów, którzy go mieli i głofili za zginionego, przepłofzył, a nędznego żebraka zuchwałość za iednym zamachem dawfzy pięścią w pyfk ukarał i zabił.

Ischomaka. Toż famo co Hippodamia żona Pyrithoufa.

Isiaqui. Popi bogini Ifis: wyftrzegali fię ieść wieprzowiny i baraniny, i nieużywali foli, i golili głowy: w ftroiu i fpofobie życia od wfzyftkich różnili fię.

Ision. Kościół i pofąg Ifis. Swięta iey nazywa Ifie, Ifioenny.

Isis. Toż famo znaczy co Jo. *patrz* Jo.

Ismara. Sławna góra w Thracyi. W Homerze Ulifses wychwala wino z tey góry.

Ismene. Córka Edypa.

Ismenidy. Nymfy rzeki Ifmenus w Boetii. Thebanczykowie nazywali fię także Ifmenides.

Ismenius. Nazwifko Apollina wzięte od czci którą mu czyniono w Boecyi, gdzie płynie rzeka Ifmenus.

Ismenus. Syn Pelasga, od fwego imienia nazwał rzekę w Boetyi.

Isse. Jedna z żon Apollina, która aby zań pofzła, przebrała fię za pafterza, i w tym ftroiu podobała mu fię.

Issedones. Naród blifki Scythów. U nich gdy nayftarfza głowa familii umarła: zgromadzali fię wfzyfcy z teyże familii kolligaci i kolligatki, zabiiali na ofiarę bydło, i rąbali trupa na fztuki, które zmiefzawfzy z mięfem bydlęcym i ugotowawfzy iedli; zachowywali tylko niebofzczyka głowę, którą ozłociwfzy czcili za bożka.

Issoria. Nazwifko Diany.

Isthmici ludi. *patrz* Igrzyfka Iftmickie.

Italus. Syn Telegona. Od niego Włofka ziemia nazwała fię Italia.

Itea. Córka Danaufa: pierwfzy nocy po zamęściu fwego męża zarznęła.

Itemalus. Starzec który z rozkazu Laiuſza, małego Edypa wyrzucił na pożarcie dzikim beſtiom.

Ithaka. Wyſpa nie bardzo rozległa, gòrzyſta, ſkaliſta, leży na morzu Wśrzodziemnym na przeciwko Epiru. Sławna ieſt w baieczney hiſtoryi oyczyzną Uliſſa, który oraz iey był panem.

Ithakus. Znaczy Uliſſa króla Itaki.

Ithomates, albo Ithomeus. Nazwiſko Jowiſza wzięte od Ithomy miaſta Theſſalii, gdzie mu oſobliwſzą cześć oddawano; także i gry uroczyſte tam na iego honor odprawowały ſię.

Ithyfalli. Nazwiſko tych którzy obrządki orgia zwane z wyuzdaną rozpuſtą i nieuczciwością obchodzili.

Ithyfallus. Nazwiſko Priapa.

Ithis, albo Ithylus. Syn Tereuſza. Tego Progne własna matka zabiła, na ſztuki porąbała, ugotowała; i Tereuſzowi takiemi potrawami ſtół zaſtawiła. *patrz* Filomela.

Itonus. Syn Deukaliona: wynalazł iak z metalu robić naczynia i różne rzeczy.

Itylus. Syn Zetha. *patrz* Aedon.

Iulus, Julus, albo Aſkanius. *patrz* Aſkanius. Rythmy które śpiewano na honor Cerery i Libery nazywano Juli.

Ixion. Król Lapithów: obiecał był znaczne podarunki Deioneowi za córkę iego, którą mu on w nadzieię wielkich obietnic dał za żonę; ale gdy ſię w ſłowie nie zyiścił, Deioneus zabrał mu konie. Ixion taiąc w ſercu urazę po odebranym affroncie, pod pozorem przyiaźni zwabił do ſiebie Deionea. Ten w pokoiu będąc Ixiona nic złego nieſpodziewaiąc ſię przechadzał ſię, aż oto iednym razem trafił i naſtąpił na ſamołowkę, umyślnie na to w podłodze ſporządzoną, wpadł w ogniſty ſpodem piec i zgorzał. To było Ixionowi okazyą nieſpokoyności i zgryzoty ſumienia, a oraz melancholii. Jowisz ulitował ſię nad rozpaczaiącym Ixionem, i chciał go pocieſzyć, owóż do ſtołu ſwego przypuścił: tam nabrawſzy weſołey myśli, rzucił oko i ſerce na Junonę; do którey taki affekt powziął, iż śmiał z niegodziwemi ku niey explikować ſię myślami. Przeſtrzegła o tym wſzyſtkim Juno męża Jowiſza: wnet na doświadczenie prawdy Jowisz uformował z obłoku podobieńſtwo Junony, i w pokoiu ſekretnym, gdzie bando między niemi dane było lokował.

Ixion nieſpodziewaiąc ſię zdrady, wſzedł do pokoiu, gdzie mniemaiąc, iż Junonę ſamą zaſtał, wydał ſię z ſwoią ku bałwanowi paſſyą. Co widząc Jowisz, piorunem go zabił, i do piekła wtrącił: tam go Eumenides w koło w pletły, wężami ſkrępowały, i tę mu ieſzcze przydały mękę, iż wpleciony, uſtawicznie z kołem obraca ſię.

IXIONIDES. Tym nazwiſkiem znaczy ſię Pirithous ſyn Ixiona.

J.

J. długie, albo *jota* nazwane, gdy ſię w ſyllabizowaniu łączy z literą głośną, wyſtawia tu wſzyſtkie te ſłowa, które ſię zaczynaią od tych ſyllab: ja, je, ji, jo, ju.

JABŁKO. *patrz* Niezgoda. Thetis. Atalanta. Heſperides.

JAJO. *patrz* Leda.

JALEMUS. Syn Apollina: ten tyle doznał utrapienia, iż iego imie poſzło było w przyſłowie: chcąc wyrazić nieſzczęśliwego, doſyć było powiedzieć, iak drugi Jalemus. Pienia żałoſne których zażywano pod czas pogrzebów nazywano Jalenie.

JALMEUS. Syn Marſa: był ieden z bohatyrów Greckich znayduiących ſię przy oblężeniu Troi.

JAMIDES. Z familii Jamuſa pochodzący: wſzyſcy ci bardzo doſkonałemi byli w ſztuce wróżenia tak iak ich przodek Jamus.

JAMUS. Sławny wróżek ſyn Apollina.

JANA, albo Jena. Varron tak nazywa xiężyć, co iedno ieſt iak i Diana.

JANASSA. Nymfa: Patronka pomiarkowania ſię we wſzyſtkim, tudzież powolności i flegmy owey, która rządzącym wielce ieſt potrzebna.

JANIKULUS. Pagórek i część miaſta Rzymu nazywa ſię gdzie niegdyś Janus bożek odbierał dla ſiebie honory.

JANIRA. Córka Oceana i Tethys.

JANISKUS. Syn Eſkulapa i Lampethii.

JANTHES. *patrz* Iſis.

JANUAL. Swięta Januſa: któremu wtedy dawano na ofiarę placek także zwany Janual.

Januarius. Miesiąc Styczeń, nazwany od Janusa Januarius, bo mu był poświęcony. Juno tym miesiącem opiekiwała się.

Janus. Król Włoskiey ziemi czyli Italii zrodzony z Apollina i Nymfy Kreuzy. Ludzko do swego kraiu przyiął wygnanego z nieba od Jowisza Saturna; który w pomienionym kraiu przez nieiaki czas tułaiąc i ukrywaiąc się przed zagniewanym Jowiszem, był okazyą nazwania go Latium. W nadgrodę ludzkości i gościny dał Saturn Janusowi dziwną rostropność, wiadomość przyszłych i następuiących rzeczy; i dla tego dzieiopisowie udaią, iakoby on miał dwie głowy, a niektórzy daią mu cztery. Wyrażano go trzymaiącego w ręku klucz, znaczył, iż on pierwszy wynalazł kłódki i zamki, a raczey podobno dla tego, iż on otwierał nowy rok dla tych, którzy lata rachowali po przesileniu zimowym dnia z nocą, a kiy, iż strzegąc gości od napaści złych ludzi, bezpieczeństwo przychodniom zaręczaiąc ludzko ich przyimował, i miał staranie ubezpieczenia publicznych dróg. Nauczył go iesżcze Saturnus rolnictwa, i sposobu rządzenia i polerowania ludzi; przeto za iego panowania prawdziwie szczęśliwemi ludzie nazwać się mogli. Zbudowano mu w Rzymie kościół, który pod czas pokoiu był zawarty, a pod czas woyny otwarty. *Macrob. Casaub.*

Japet. Syn nieba i ziemie; a ociec Epimeteusza, Prometeusza, Atlasa, i Hespera. Ci wszyscy według baieczney Historyi byli pierwszemi rodzicami i rozmnożycielami narodu ludzkiego.

Japis. Syn Jasiusza: bardzo się podobał Apollinowi, przeto otrzymał od niego wiadomość wróżenia, muzyki, i lekarskiey sztuki. Także nawał się pewny Etolczyk wypędzony z swego kraiu, zaszedł do tey ziemi gdzie teraz stan Wenecki; tam wybudował miasto nad rzeką Timawą, i nazwał go od swego imienia.

Japix. Syn Dedala. Także ieden wiatr poboczny nazywał się.

Jardan, albo Jardanes. Król Lydii, ociec Omfali.

Jasides. Według Wirgiiusza, ma się rozumieć Palinurus, a według Staciusza, Adrastes. Palinurus bowiem był synem Jasiusza, a Adrastes wnukiem.

Jasion, albo Jasius. Syn Jowisza, albo według niektórych z Koryta i Elektry zro-

dzony; kochanek Cerery, która z niego miała Plutuſa bożka bogactw.

Jasis. Nazywa ſię Atalanta còrka Jaſiuſza.

Jasius. Syn Abaſa, brat Dardana. Był inny ieſzcze Jaſius król w Latium.

Jaskinia. *patrz* Eolus. Sybilla. Trofonius.

Jaskółka. *patrz* Aglaura. Progne.

Jaso. Córka Eſkulapiuſza i Lampetii. Także còrka Amfirauſa nazywała ſię.

Jason. Z Eſona i Alcimedy zrodzony. Po śmierci óyca, albo raczey według niektórych zdania: gdy Pelias brat Eſona panuiącego z tronu zrzucił i wypędził, ſam opanował Jolchos i całe państwo: Alcimeda ſekretnie edukowała Jaſona oddaiąc go na wychowanie i dukacyą Chironowi Centaurowi. Eſon przyſzedłſzy do lat, powrócił do ſtòłecznego miaſta Jolchos kraiu niegdyś oyca ſwego. Pelias ſtryi przyiął ſwego ſynowca, a prawdziwego dziedzica państwa na pozór bardzo pięknie, bo ſię obawiał, aby obywatele niepodnieśli buntu, ieśliby widzieli ponowione nieludzkością krzywdy Jaſona: z tym wſzyſtkim uſilnie myślał, i ſpoſobów ſzukał, aby go kſztałtnie zgubić, a na wydartym ugruntować ſię tronie. Radził mu tym końcem, aby ſię kuſił odzyſkać Runo złote: mniemaiąc że w tak długiey i niebezpieczney podróży nie uydzie śmierci. Skoro o tey wyprawie Jaſona rozeſzła ſię pogłoſka po Grecyi; wnet nayprzednieyſi panowie z całego kraiu do niego ściągali i łączyli ſię, a na reście ſzczęśliwie z nim puścili ſię do Kolchidy. Tam Runa złotego na pewnym drzewie zawieſzonego ſtraſzny ſmok pilnował i przyſtępu bronił. Wſzyſcy ci rycerze poſpolicie nazywali ſię *Argonautæ* od okrętu Argo, na którym płynęli. Stanąwſzy Jaſon w Kolchidzie, uiął ſobie Medeę zawołaną czarownicę: owòż ta iemu dała pewne zioła na uśpienie ſmoka. Jaſon uśpionego ſmoka zabił, Runa złotego doſtał, i Medeę z ſobą namòwił z którą ſię ożenił, i tak ſzczęśliwie z nieoſzacowanym plonem i ſławą do oyczyzny powrócił. Medea chcąc ſię zemścić na Pealiaſzu krzywd ſwemu mężowi Jaſonowi wyrządzonych, radziła còrkom Peliaſza, aby oyca iuż ſtaruſzka porąbały, i w pewnych ziołach od niey danych gotowały, obiecuiąc im, iż tym ſpoſobem ociec ich ſtanie ſię młodziuchnym rze-

żwym i ſilnym. Uſłuchały, lecz bezſkutecznie, z zgubą oyca niepowetowaną. Znowu Jaſon i Medea porzucaią Jolchos albo raczey Akaſtes ſyn ugotowanego owego Peliaſza wypędził ich z kraiu, przenieśli ſię więc do Korinthu, gdzie król tego miaſta imieniem Kreon mile ich przyiął. Tam przez nieiaki czas przemieſzkuiąc Jaſon pokochał córkę Kreona imieniem Kreuzę, co Medeę do oſtatniey przyprowadziło rozpaczy i wściekłości: bo nie kontentuiąc ſię tym, iż znalazła ſpoſób zamordowania Kreona i córki iego a ſwoiey riwalki Kreuzy, ale właſne ſwoie dzieci dwoie, które miała z Jaſona w oczach iego pozabiiała. *patrz* Kreuza. Medea.

JASTRZĄB. *patrz* Nizus. Tereus. Bałwan z głową iaſtrząbią. *patrz* Oſiris. Jaſtrząb był poświęcony Jowiſzowi.

JASZCZÓRKA. *patrz* Abas.

JEHOUD, albo Jeoud. Syn Saturna i Nymfy Anobrety, tego ociec na ofiarę zabił.

JELEN. Agamemnon pewnego czaſu poluiąc nayukochańſzą łani z którą bogini Diana ſię pieściła, zabił. Rozgniewana bogini za tę ſobie uczynioną krzywdę, na ukaranie zuchwałości hetmana cały obóz iego zapowietrzyła, i wymogła u Eola, że wſzyſtkie potrzebne do żeglugi wiatry, pozamykał. Te przeciwności póty trapiły Greków, i podróż do Troi tamowały, póki Agamemnon iedynaczki ſwoiey Ifigenii na ofiarę Dianie zabić nie rezolwował ſię. Dodaią poetowie iż bogini zlitowała ſię nad niewinną ofiarą, od śmierci wybawiła cudownie. Także iedną łani poświęconą Dianie Troiańczykowie wſzedłſzy do Włóch na polowanie poſtrzelili: owóż ſprawiła Diana że to było okazyą krwawey woyny między Troiańczykami i Rutulami. *patrz* Diana. Ifigenia. Teleſus.

JEMIOŁA. Gaulowie w wielkim poſzanowaniu mieli iemiołę, oſobliwie tę, co na dębie rośnie. Ich Druidowie, to ieſt, popi zrzynali ią i zbierali z grymaśnym przygotowaniem, i dziwnemi obrządkami.

JESIEN: po łacinie *Autumnus*. Bożyſzcze przez koncept allegoryczny od poetów uformowane. Była to według nich bogini wſzelkich owoców, taż ſama co Pomona. *patrz* Pomona.

JOKASTA, albo Epikaſta. *patrz* Edipus.

JOKUS, albo Jocus. Bożek żartów i krotofilnych konceptów.

Jowisz, Jupiter, albo Jupin. Zrodzony z Saturna i Rhei, ktora ile razy ſyna urodziła, zawſze Saturnus mąż pożerał; a to dla tego: bo mu brat ſtarſzy Titan państwa ustąpił z tą kondycyą, aby po iego zakończonych rządach, albo ſam Tytan, albo iego potomkowie dziedziczny tron obiąwſzy panowali. Gdy więc Rhea zlegla bliźniętami Jowiſzem i Junoną: aby więc ochroniła ſyna przed okrucieństwem oyca, dopytuiącemu ſię coby porodziła, córkę Junonę pokazała, a zamiaſt ſyna Jowiſza, kamień upowity podała mu, który on natychmiaſt połknął. Matka Rhea czymprędzey maleńkiego Jowiſza poteiemnie oddała popom nazwanym Kuretes albo Korybanthes, aby go wychowali i przyzwoitą młodemu bogowi dali edukacyą. Oni umyślnie wynaleźli pewny taniec czyli pląſanie nazwane Daktylus, aby hukiem ſkakania, brząkania, i muzyki nie dopuścili Saturnowi ſłyſzeć kwilenia ſię i płaczu Jowiſzowego. Wywieźli go potym do Krety wyſpy, gdzie go mlekiem od kozy Amalthei karmiono. Gdy doroſł, i o ſwoim dowiedział ſię urodzeniu, prezentował ſię Saturnowi, domagał ſię iako ſyn, prawey po oycu całego świata rządów ſukceſſyi. Tytan dowiedziawſzy ſię co ſię ſtało, a nie wiedząc nic o podeyściu, które Rhea Saturnowi uczyniła, miał za zdraycę i wiarołomcę Saturna brata, przeto wygnał go z nieba, i do więzienia wtrącił. Jowisz na ów czas czuiąc ſię iuz na ſiłach, nie bawiąc pomścił ſię krzywdy ſwego oyca, uderzył na ſtryia Tytana zwyciężył, oyca uwolnił z więzienia i na tronie oſadził. Niewdzięczny ſynowi Saturnus, gdy ſię dowiedział od Fatów, że Jowisz ſyn iego nieuchybnie miał być panem całego świata, ſzukał ſpoſobów zgubienia ſyna. Doſtrzegł Jowisz zamachów na ſię ſkrytych Saturna, wypowiada mu woynę, odnoſi zwycięſtwo, z nieba wypędza; i do tego kresu przymuſza oyca, iż niebo-rak muſiał ſię tułać i ſkryć ſię we Włoſzech, przeto Włochy przez nieiaki czas nazywały ſię *Latium*. Jowisz obiąwſzy tron nieba i ziemie po wypędzonym Saturnie, wziął za żonę Junonę ſioſtrę, a z bracią podział ſwoich uczynił rządów. Sobie zoſtawił niebo, Neptunowi oddał ocean i wſzyſtkie wody, a Plutonowi podziemne i piekielne krainy. Bracia nie kontenci z podziału ſpiſek na Jowiſza uczynili, do

którego Junonę, Paladę i innych bogów wciągnęli, aby się wybić z przemocy Jowiszowey. Porwali się za tym do broni; lecz Jowisz żwawy dał im odpòr, bogowie na głowę przegrali, a dalszey klęski strachem przerażeni uciekli do Egyptu, gdzie w różne postaci zwierząt i bestyi pokryli się. Jowisz i w tych postaciach chcąc buntowników ukarać, wziął na się postać barana, i tak ich ścigał wszędzie i rogami tłukł; iż na ostatek poddać się, i pokóy z nim wieczny uczynić musieli. Tylko co się Jowisz trochę był uspokoił po skończoney z bogami woynie; aż oto olbrzymi, potomkowie Tytana, roszczą do nieba i państwa całego świata po swoim oycu pretensyą, zaczynaią dobywać i szturmować niebo, składaią góry na gòry, skały na skały, aby się gwałtem wedrzeć do nieba i Jowisza z niego wypedzić mogli. Jowisz maiący w swoiey mocy pioruny, póty piorunami bronił się przeciwko szturmuiącym, skałami i górami przywalał buntowników, aż przecie pokonał; iednych pozabiiał, drugich naywyższemi przydusił garami, i wszystko uspokoił. Po zwycięztwie tym, o niczym więcey Jowisz nie myślał, tylko o swoich roskoszach, których w kompanii licznych swoich faworytek zażywał bez miary. Aby zaś kształtnie z nich zażartować i niespodzianie zwodzić mógł, rozmaite na się brał postaci. Raz w Satyra odmieniwszy się oszukał Antiopę: złotym dżdżem stawszy się spadł do miedzianey wieży, gdzie Danaę od oyca zamkniętą i wszelkiego przystępu męszczyżnom broniącego często zwiedzał. Nie mogąc nic wskorać z Europą còrką Agenora ile razy się iey w postaci ludzkiey prezentował, owòż przemienił się w wołu, porwał ią na rogi i w sadził na swóy grzbiet, dopiero wpław na morże rzucił się, przepłynął z nią, i przybył do tey części ziemie, która potym od iey imienia nazwana była Europą. Zwiòdł potym Ledę córkę Tyndara przemieniwszy się w łabędzia, przeto ona, gdy przyszedł porodzenia czas, zniosła dwa iayka, z tych iednego wykluli się Kastor i Pollux, z drugiego Helena i Klitemnestra. Przestroiwszy się za damę i uformowawszy sobie postać Diany, oszukał kalisto Nymfę z froncymeru teyże bogini. Wziąwszy postać orła unoszącego się po powietrzu porwał Ganimedesa syna Trosa, i zaniosł do niebieskich pokoiów, gdzie go obrò-

 cił do swoich usług na mieysce Hebe bogini, aby mu do stołu służył, i nektar czyli napóy boski nalewał. Takie i inne tym podobne zdania mieli poganie o tym nayprzyncypalnieyszym swoim bogu, którego naybardziey ze wszystkich czcili, i mieli go za naywyższego wszech rzeczy pana; przeto go pospolicie tak w rzeźbie iako w malowaniu wyrażono piorury w ręku trzymaiącego i na orle unoszącego się, gdyż ten ptak iemu iest poświęcony. Między drzewami partykularniey dąd do Jowisza należy; a to dla tego, iż on za przykładem Saturna nauczał ludzi żywić się żołędzią. Wiele było kościołów Jowiszowi poświęconych, a te od różnych mieysc różne nazwiska mieli, a przeto i sam Jowisz rozmaicie nazywał się. Egypcyanie zwali go Ammonem, i w postaci barana wielką mu cześć oddawali. Pospolicie iednak Olympickim zwał się, bo mniemano, iż na górze Olympus z całym boskim dworem rezydował. Varro trzysta rachuie Jowiszów, których wszystkich wraz dzieła, iednemu mytologowie i poeci według swego zwyczaiu przypisuią. *Hom. Cic. Hyg. Paus. Ovid.*

JUBA. Xiążę nigdyś Lybii, za bożka po śmierci poczytany. W Attyce był mu wystawiony ołtarz.

JUGALIS. Nazwisko Junony i Bacchusa.

JUGATINUS. Bożek maiący w opiece wszystkie wierzchołki gór. Nowożeńcy przyrzekaiąc sobie małżeńską wierność, wzywali iego protekcyi.

JULUS, albo Julus, *patrz* Askanius.

JULIA. Nazwisko Junony. Pod tym imieniem była iedna kaplica w Krymie, iey honorowi poświęcona.

JUNO. Bogini królestw: królowa bogów, żona Jowisza, córka Saturna i Rhei. Jowisz brat, przemieniwszy się w kukułkę, chciał ią zażyć według swoiey chuci, lecz ona poznała go w tey postaci, i póty na nic zezwolić nie chciała, póki iey wierności małżeńskiey nie przyrzekł; owóż zaślubił się z nią. Juno zazdrośliwą z natury będąc, tak pilne miała oko na postępki męża, iż go we wszystkim szpiegowała; wszystkie iego faworytki prześladowała, i ich dzieciom przez nienawiść ile mogła, szkodziła. Ona była okazyą tylu prześladowań Herkulesa, i innych bohatyrów, o których poetowie często wspominaią. Widząc, że Jowisz bynaymniey o nią nie dbał, rozgwie-

gniewała ſię, i przenioſła ſię na wyſpę Samos, gdzie przez nieiaki czas mieſzkała. Jowiſz chcąc ią kſztałtnie do ſiebie ſprowadzić, kazał bałwana drewnianego iak naybogaciey, i naywſpanialey ubrać, i na wozie paradnym z wielką pompą prowadzić, daiąc odgłos po wſzyſtkich ulicach, iż Jowiſz bierze za małżonkę Plateę, córkę Aſopa, która, owo do niego na zaślubiny iedzie. To uſłyſzawſzy Juno, gniewem i zazdrością zapalona, wybiegła, porwała ſię na ową ſiedzącą na wozie oſobę, ale poſtrzegłſzy pniaka ubranego, domyśliła ſię, że to był Jowiſza figiel: przeto nie mogła ſię wſtrzymać od śmiechu, i to było okazyą do poiednania ſię z Jowiſzem. Gdy bogowie zbuntowawſzy ſię woynę wypowiedzieli Jowiſzowi, Juno naybardziey w ten ſpiſek wchodziła, lecz Jowiſz ſzczęśliwie uśmierzył niebieſkie rozruchy, a Junonę na powietrzu obwieſił. Wtedy Wulkan mſzcząc ſię za to, iż go bezecnym na świat wydała, wynalazł dla niey ſandałki magneſowe, w które obuł Junonę, a do nich kowadła żelazne ciężkie przyłączył, które ſię przy ſandałkach utrzymywały, i wielką mękę Junonie zadawały, wprzód iednak ſkrępował ręce iey złotym łańcuchem, tak mocno, iż żaden z bogów tentuiąc iey rozwiązania, i uwolnienia z więzów, nie mógł iey ratować, aż ledwie uproſzony ſamże Wulkan odkował, z obietnicą iednak, iż mu za żonę doſtanie ſię Venus. Juno ſwoią wynioſłością ſtała ſię wſzyſtkim bogom nieznośną. Tak ſię zawzięła była na Paryſa rozſądzaiącego kłótnię między nią, Palladą, i Wenerą o urodę, i za pierwſzeńſtwo, które on dał Wenerze nad nią, co do piękności; iż mu tego nigdy darować nie chciała, mściła ſię nietylko na nim, ale na całym narodzie Troiańſkim, iako ſię z prześladowania Eneaſza pokazuie, którego po całym morzu ſwoią zapalczywością ścigała, i umyślnie udała ſię do Eola boga wiatrów, aby wichry wypuścił na morze, któreby ſkołatały, i pogrążyły okręty Eneaſzowe: obiecywała mu za tę ſprawkę nayurodziwſzą Nymfę, Deiopeią z ſwego fraucymeru. Jakoż wzięłaby ſkutek złość Junony, gdyby była Venus nie przeſzkodziła. Juno wſzyſtkie poſtępki Jowiſza w podeyrzeniu maiąc, uproſiła u niego krówkę, zwaną *Jo*, i oddała pod ſtraż i do paſienia ſto-ocznemu Arguſowi; lecz namówiony od

Jowiſza Merkuryuſz, uśpił go melodyą ſwoiey fuiarki, i zabił: Juno żałuiąc wiernego ſługi, przemieniła go w pawia, i odtąd ten ptak Junonie zoſtał poświęcony. Dowiedziawſzy ſię, że Jowiſz ſam bez niey wydał na świat Palladę, bo z muzgu Jowiſza narodziła ſię pomieniona bogini; chcąc wet za wet Jowiſzowi oddać, ſama także bez ſprawy Jowiſza wydała na świat Marſa. Do Junony należało opiekiwać ſię weſelami, zaślubinami, i połogami. Rozmaite ona miała nazwiſka od rozmaitych mieyſc, na których była adorowana. Jey wyobrażenie, czyli w malarſkiey, czyli w ſnycerſkiey ſztuce bywa takie: na wozie wſpaniałym powozi ſię pawiami, tuż przy niey także ieden z tychże ptaków aſſyſtuie. *Pauſ. Hom. Virg. Ovid.*

JUNONIE. Swięta na honor Junony bogini.

JUNONIGENA. Znaczy Wulkana: ponieważ tego tylko ſyna Juno miała z Jowiſza.

JUNONIUS. Nazwiſko Januſa: bo on tak, iak Juno pierwſzemi dniami każdego mieſiąca opiekiwał ſię.

JUNONY, albo Junones. Bożyſzcza: u ſamych tylko niewiaſt w czci i poſzanowaniu będące. Każda niewiaſta ſwoiey partykularney wzywała Junony, tak, iak każdy męſzczyzna ſwego partykularnego Geniuſza.

JUNUS. Nazwiſko bożka Pan.

JUPITER, *patrz* Jowiſz.

JUTRZENKA: po łacinie *Aurora*. Córka Titana i Ziemi. Do niey należało zaczynać dzień, i mieć w opiece ſwoiey świtanie. Mieſzkała w pałacu częścią ſuto wyzłacanym, częścią rużowo emaliowanym: powoziła ſię na pyſznym wozie także emaliowanym. Jey kochanek nazywał ſię *Tithon*, młody kawaler, cudney urody, ſyn Laomedona. Tego Jutrzenka ſobie upodobawſzy, porwała, i obrała za męża, i z takim ku niemu była przywiązaniem, iż mu przyobiecała na znak wieczney przyiaźni wſzyſtko, o coby tylko proſił, uczynić. proſił więc o długie życie, i otrzymał: iakoż tak długo żył, iż przyſzedł do zgrzybiałey ſtarości, a daley przykrzył ſobie w ſwoim nieſkończonym wieku. Owòż Jutrzenka ulitowała ſię nad uprzykrzoną męża ſtarością, i przemieniła go w polnego konika. Miała z niego w pierwſzych latach ſyna, imieniem Memnona, *patrz* Memnon. Po przemienieniu Tithona, podobała ſobie Cefala, którego właſney żonie wydarła, na-

zwaney *Prokris*. I aby go lepiey do siebie przywiązała, pokłóciła małżeństwo. Wkrótce atoli pomienieni małżonkowie do zgody przyszli, ale nie długo miłym z sobą pożyciem cieszyli się. Cefalus albowiem na polowaniu zamiast zwierza niechcący w swoią żonę trafił, i zabił. Przez ten przypadek Jutrzence dogodziło się, bo zaraz do Syryi sprowadziła Cefala, i w małżeńskie z nim weszła śluby, z którym także iednego miała syna. Sprzykrzywszy sobie w kilka czasów Cefala, obrała natomiast Oriona, i wielu potym inych.

JUTURNA. Córka Daunusa, którą Jowisz w źrzódło odmienił.

JUVENCIA. Nymfa, którą Jowisz w źrzódło przemienił, i taką mu nadał moc, że ktokolwiek z niego pił, młodym się stawał.

JUVENTA, JUVENTAS, albo Juventus. Bogini młodzieży, tak męszczyzn, iako panienek: ona zawiadywała, i miała w swoiey opiece, lata począwszy od dziecinnego wieku, aż do doskonałego, *patrz* Hebe.

K.

Wszystkie z łacińskiego, i z innego ięzyka słowa, piszące się przez *C.* a wymawiaiące się przez *K.* wyrażaią się tu wszystkie bez żadney różnicy przez *K.* tak, iak się pospolicie wymawiaią.

KAANTHES. Syn Oceana. Temu ociec rozkazał był, aby w pogoń szedł za Apollinem, i wydarł od niego porwaną swoią siostrę, imieniem *Melią*: lecz nie mogąc iey bożkowi silnieyszemu od siebie wydrzeć, mszcząc się, zapalił las Apollinowi poświęcony. Owóż bożek za tę zniewagę honorowi swemu wyrządzoną, wypuszczonemi nań strzałami, życia go pozbawił.

KABALLINA. Zrzódło pod Helikonem górą zaczynaiące się: Muzom poświęcone, toż samo, co Hipokrene.

KABARNIS. Wyspa Paros tym imieniem nazywała się od pewnego pastucha Kabarna, który Cererze powiedział, kto iey córkę porwał.

KABARIA. Nazwisko Cerery.

KABIRA. Córka Proteusza, żona Wulkana, a matka Kabiridów.

KABIRES. Bogi które czczono z wielu taiemnicami, i obrządkami na wyspie Samothracyi. Nazywano ie różnemi imionami, iako to: *Osiris*, *Isis*, *Thot*, *Askalaf*, &c. Także nazywały się bogi Fenicensów.

KABIRIDES. Nymfy, córki Kabiry.

KABRUS, KAPRUS, albo Kalabrus. Bożek partykularny, któremu na ofiarę dawano małe rybki słone. W Pamfilii, a naybardziey w mieście Fasélis, iego cześć kwitnęła.

KADMUS, albo Cadmus. Król Thebów: z Agenora i Telefassy zrodzony: brat Europy. Tę gdy Jowisz sekrétnie porwał, Agenor ociec przykazał Kadmowi, aby iey pilnie szukał; a ieśliby iey nie znalazł, aby mu się więcey na oczy nie pokazywał. Nieborak Kadmus udał się wprzód do Delfów radzić się Apollina, gdzieby mógł swoią siostrę znaleść: ale zamiast odpowiedzi, odebrał rozkaz, aby miasto zakładał na takim mieyscu, gdzie spotka takiey a takiey maści wołu, za którym ma póyść, i uważać pilnie, gdzie się ten wół zastanowi, tam miasto zakładać powinien. Z Delfu wyiechawszy, cały prawie kray i okolicę zbiegał, przybył do Beocyi, gdzie bogom solenne sprawić ofiary umyślił; na ten koniec wysłał swoich ludzi po wodę do źrzódła Dirce; ale ich tam wszystkich smok pożarł. Minerwa cieszyła w tak nieszczęśliwym razie Kadma, kazała mu śmiało na owego natrzeć smoka, i zabić: upewniaiąc, iż tego za pomocą bogini pomyślnie dokaże. Tak się stało. Kadmus zęby smocze, według rozkazu teyże bogini, na polu posiał, aż oto w punkcie porodzili się, i powstali rycerze ze wszystkim zbroyni, którzy sami między sobą tak się zaczęli rąbać, iż się z nich żywych nie zostało nad pięciu. Ci Kadmusowi dopomogli do stawiania miasta na tymże samym mieyscu, gdzie go wół, według wyroku bogów zaprowadził. Wziął za żonę Hermionę, córkę Marsa i Wenery, z którey spłodził córek cztery: Semelę, Ino, Autonoę, i Agarę. Dowiedziawszy się ieszcze z wyroku bogów, że daleko większe nieszczęścia czekaią iego potomstwo, aby na to swego czasu z nieznośnym umartwieniem nie patrzał, porzucił kray i miasto Theby od siebie zbudowane: a na starość i on, i żona obrócili się w wężów. *Ovid. w Przem. Horat. Hyg. Luc. Paus.*

KADUCEUS. Tak się nazy-

wa laſka, którą Apollo Merkuryuſzowi darował, bo wprzód Apollo od Merkuryuſza w darowiznie miał ſobie ofiarowaną lutnią. Pewnego czaſu poſtrzegł Merkuryuſz na górze Cyteron dwóch wężów kąſaiących ſię, chcąc ich rozbronić, rzucił między nie laſkę, aliżci obydwa tak ſię w około niey okręciły, iż ich grzbiety na kſztałt kabłąków, z tey i z owey ſtrony laſki wyprężyły ſię; od owego więc czaſu podobało ſię Merkuryuſzowi też laſkę z okręconemi wężami, na znak uczynionego przez nią pokoiu i zgody noſić; przydał ieſzcze do niey ſkrzydełka dla wyrażenia wymowy, która tak ſzybko i gładko lecieć z uſt poſłańca powinna, iakby naylotnieyſze miała ſkrzydła.

KAFAREUM. Sławna góra nadmorſka na wyſpie Eubei. Tam Nauplius pomścił ſię śmierci ſwego ſyna, *patrz* Nauplius.

KAHOS, *patrz* Chaos.

KAJETA. Mamka Eneaſzowa; od iey imienia nazywa ſię pewna góra nadmorſka we Włoſzech, gdzie iey grób ma ſię znaydować; przeto miaſto i port od niey imie wzięło. *Virg.*

KAKA. Sioſtra Kakuſa. Piſzą Mytologowie, iż ona Herkuleſowi powiedziała o złodzieyſtwie brata ſwego, i dla tego zaſłużyła na cześć boſką, którą iey oddawano w Rzymie.

KAKUS, albo Kakaus. Zawołany hultay i złodziey, ſyn Wulkana, mieſzkał bliſko góry Awentynu. Ten pokradł był Herkuleſowi woły, i aby poſzlaku nie było kradzieży po nim, wprowadził ie do ſwoiey iaſkini, tyłem za ogony wciągaiąc ie do drzwi, aby po śladach wychodzących nie wchodzących nie dorozumiano ſię. Gdy Herkules poſtrzegł ſzkodę, ſzukał; a nie mogąc znaleść zguby, reſztę bydła ſwego mimo owę pędził iaſkinię. Jeden z kradzionych wołów poczuwſzy ſtado, do którego był nawykł, ryczeć począł i odzywać ſię; Herkules porozumiał ſztukę, wywalił drzwi do iaſkini, poznał ſwoie woły, zabrał, a Kakuſa na mieyſcu zabił. *Virg. Ovid.*

KALAIS i ZETES. Rodzeni bracia, ſynowie Boreaſza i Orythii. Z Kolchidy w kompanii z Argonautami powracaiącemi płynęli. Harpie z Thracyi wypędzili. O nich piſzą, że na barkach mieli łuſzczkę złotą, u nóg ſkrzydła, i włoſy ſtraſznie długie.

KALKAS. Sławny wieſzczek: zawſze w woyſku Greckim znaydował ſię, które pod

Troię ciągnęło, na dobywanie i zawoiowanie iey. W Aulidzie będąc, przepowiedział, że oblężenie Troi, dziesięć lat zabawi, i że póty pomyślnego wiatru mieć nie będą, pòki Agamemnon swoiey córki Ifigenii na ofiarę nie da. Po zburzeniu Troi, dostał się do Kolofonu, gdzie z gryzoty i zazdrości umarł, przeto, iż Mopsus wieszczek to zgadł, czego on zgadnąć nie mógł. Z wyroków zaś boskich wiedział, iż iak tylko znaydzie się doskonalszy nad niego w sztuce wróżenia, on zaraz musi umierać. *Hom. Virg.*

KALCIOTE, *patrz* Chalciope.

KALENDARIS. Nazwisko Junony, wzięte od pierwszych dni miesiąca, które iey były poświęcone.

KALICE. Córka Eola.

KALISTO, albo HELICE. Lykaona córka, iedna z assystuiących Dianie Nymf. Jowisz pewnego czasu wziąwszy na się postać Diany, zwiodł Kalistę. W kilka czasów potym, gdy się Diana z Nymfami kompała, Kalisto nie chciała rozbierać się do kompieli, a tym samym dała po sobie złe porozumienie, bogini więc domyśliwszy się, co się święci, odpędziła ią od siebie. Wypędzona Kalisto, gdy przyszedł czas, zległa w lesie, i powiła syna Arkas. Zawisna Juno, maiąca zawsze oko na postępki męża Jowisza, dowiedziawszy się, co się stało z Kalistą, chcąc się na niey pomścić świadczonych od Jowisza faworów, przemieniła ią w niedźwiedzicę, a Arkasa syna iey w niedźwiadka. Jowisz przeniósł obydwie te bestye do nieba I tak pospolicie trzymaią mytologowie, iż kalisto między konstellacyami niebieskiemi osadzona, iest taż sama, która się po dziś dzień nazywa *Ursa major:* a Arkas iest *Ursa minor*: albo *Bootes.*

KALLIANASSA i KALLIANIRA. Nymfy opiekuiące się dobrym pożyciem, i przystoynemi obyczaiami.

KALLICHORE. Pewne mieysce w Focidzie, gdzie Bacchantki tańcowały na honor Bacchusa.

KALLIGENA. Mamka Cerery, albo według niektórych, iedna z Nymf iey assystuiących. Domyślaią się inni, iż to tylko iest nazwisko Cerery, które i bogini Tellus czasem przydawano.

KALLIKON, *patrz* Acheus.

KALLIOPE. Jedna z dziewięciu Muz władaiąca krasomówstwem, i wierszem nazwanym *Rycerskim*, po łacinie *Carmen Heroicum.* Maluią

pospolicie ią w postaci panienki maiącey na głowie wieniec laurowy, trzymaiącey w prawey ręce trąbę, w lewey księgę: inne trzy księgi przy niey leżą, to iest: Iliada, Odissea, i Eneis.

KALLIPALIRA. Ta przebrawszy się za nauczyciela gonitw i sztuk Olympickich, aby mogła być przytomną popisywaniu się syna swego na uroczystych igrzyskach, gdzie się nie godziło żadnym niewiastom znaydować: dała się poznać, iż była matką dla niezmierney radości oświadczoney widząc tryumfuiącego syna. Sędziowie darowali iey te przestępstwo prawa, ale postanowili, aby odtąd i nauczyciele, i Athleci nadzy na grach Olympickich prezentowali się.

KALLIPIGOS. Nazwisko Wenery.

KALLIRHOE. Młoda panienka, rodem z Kalidonii, którą wielce pokochał Koresus nayftarszy pop Bacchusa: ale że widział ią przeciwną i nieczułą na iego wszelkie akkomodacye, udał się do Bacchusa bożka, prosząc, aby się pomścił tey serca nieczułości. Wnet bożek takie piiaństwo na Kalydończyków przepuścił, iż z zbytku w napoiu wina szaleli. Radzili się więc bogów, coby mieli czynić na uśmierzenie szaleństwa, i wściekłości szerzącey się: odebrali odpowiedź, że się ta klęska inaczey nie uspokoi, chyba, że Kallirhoe, albo iaka inna natomiast znaczna osoba będzie zabita na ofiarę. Gdy nikt ofiarować się na śmierć, zastępuiąc Kallirchoe, nie odważył się, owóż ią samę ku zabiciu na ofiarę przed ołtarz prowadzono. Koressus naystarszy pop, maiący sam tę ofiarę sprawować, gdy uyrzał Kallirhoe ubraną w stęgi, kwiaty, bukiety, iak zwyczaynie na śmierć ofiarę stroiono, tudzież całą apparencyą do rozlania krwie osoby niegdyś ukochaney, gwałtownym zdięty żalem, zamiast co miał puinał w ofierze przyprowadzoney przed ołtarz, utopić, w swoim go sercu utkwił: to widząc Kallirhoe, zadumieniem i politowaniem ogarniano także przebiiała się na przebłaganie Umbry Koresa. *Thuc. Pauf. Hyg*. Tymże imieniem nazywała się córka rzeki Skamandru, która poszła za Trosa, i z niego miała trzech synów: Ilusa, Ganimedesa, i Assaraka. Trzecia Kallirhoe była żoną Alkmeona owego, co matkę swoią Eurifilę zabił. *patrz* Alkmeon.

KALLISTEE. Swięta na honor Junony i Cerery. Była

wyznaczona nadgroda dla naypięknieyſzey Damy pod ów czas znayduiący ſię. Eleenſes obywatele takież ſame obchodzili święta na honor Minerwy, z tą różnicą, iż u nich nadgrodę, nayurodziwſzemu z męſzczyzn dawano.

Kallisto. *patrz* Kaliſto przez iedne l.

Kalpe. *patrz* Abyla.

Kalumnia. U Atheńczyków tak wielka niegodziwość iak jeſt kalumnia, krzywdząca ſławę i honor bliźniego, miała ſwóy ołtarz, i bałwana; ſzczególnie na to, aby ią grożącą ubłagać i odwrócić od ſiebie.

Kalus, albo Akakalus, *patrz* Akalus.

Kalybe. Xieni Junony: w iey poſtaci Alekto Furia pokazała ſię była Turnuſowi.

Kalydon. Miaſto i las w Etolii, gdzie Meleagor zabił niezwyczayney wielkości i ſrogości dzika.

Kalydonia. Prowincia w Etolii, którey ſtołeczne miaſto było Kalydon.

Kalypso. Nymfa, według niektórych córka dnia według innych, córka Oceana i Thetys, mieſzkała na wyſpie Ogygia, gdzie z wielką ludzkością przyięła Ulißa przez nawałność tam zanieſionego: trzymała go u ſiebie przez ſiedm lat pokazuiąc mu zawſze przywiązane ku oſobie iego ſerce; on iednak tęſknił do ſwoiey oyczyzny, i wolał ſwoią Penelopę żonę, iak tę boginią, choć mu nieśmiertelność obiecywała, ieżeliby z nią zoſtać na zawſze chciał. *Hom.* w *Odeſſ.*

Kamarina. Bagno w Sycylii, niegdyś głośne zarażliwym fetorem z niego wychodzącym. Sycyliyczykowie radzili ſię wyroku Apollina, maiąli wyſuſzyć pomienione bagno, albo nie? odebrali odpowiedź aby ſię nie ważyli tego czynić, bo nie będą z ſwoiey pracy korzyſtać. Oni przecież nie mogąc ścierpić więcey zgniłego bagniſka zarazy, mimo wyroku bożka oſzuſzyli iezioro. Owoż nie bawiąc tamtędy nieprzyiaciel łatwiuteńko przyſtęp maiąc, w targnął do ich kraiu, zrabował, i ſpuſtoſzył go. *Virg.*

Kamele, albo Gamele. Boginie, których panieńki na wydaniu wzywały protekcyi.

Kamene. Tak ſię nazywały Muzy od oſobliwſzego wdzięku w śpiewaniu.

Kameses. Pan Włoſkiey ziemi, który w niey wraz z Januſem panował.

Kamien. *patrz* Lapis.

Kamienie, *patrz* Deukalion.

Kamienowanie. Swięta które obchodzono w Trezonie na pamiątkę dwóch panienek Damii i Auxesis pod czas rozruchu kamieniami zabitych: czczono ie zatym po śmierci iak boginie.

Kamilla. Królowa Wolskòw przeciwko Eneaszowi, Turnusowi na sukurs przyszła, długo utrzymywała swoią walecznością los szczęścia Marsowego. Szybkością w biegu, zręcznością działania wszelkich zwrotòw żołnierskich, i sprawnością w zamachu oręża, wszystkich na ów czas rycerzów przewyższała. Z tym wszystkim w zawziętey z obu stròn okrutney batalii na placu poległa. *Virg.* Kamillowie, i Kamille, nazywały się młode dzieciuki i panienki do ofiar usługuiące.

Kamirus. Herkulesa i Joli syn: wybudował na wyspie Rhodus miasto, ktòre od swego imienia Kamira nazwał.

Kampe. Była to niegdyś, według baśni poetyckich, niewiasta ktòra straż trzymała bram piekielnych; lecz ią Jowisz piorunem zabił. *Apollodor.*

Kamulus. Bożyszcze Sabińskie.

Kanace. Eola córka: bez wiedzy oyca chcąc póyść za mąż, z bratem rodzonym w małżeńskie weszła śluby. Gdy potem powiła syna, tak przez nieostrożność mamki, iako przez płacz dziecięcia, cała sprawka odkryła się przed oycem: rozgniewany Eolus za niegodziwy postępek córki, dziecko psom na pożarcie wyrzucić kazał, a matce dziecięcia posłał puinał aby się własną ręką ukarała. Makabr brat iey poczuwaiąc się do teyże zbrodni, i podobney kary obawiaiąc się uciekł do Delfu gdzie popem Apollina został. *Ovid.*

Kanach. Pieś Akteona te miał imie.

Kanate. Góra w Hiszpanii. Starodawna zabobonność za rzecz pewną u siebie miała, iż w pewney iaskini pomienioney gòry złe geniusze mieszkały.

Kanathos. Zrzodło blisko Nauplii, gdzie Juno corocznie kompać się przychodziła. Mówią że niewiasty Greckie dla oczyszczenia się do tegoż zrzodła z nabożeństwa uczęszczały.

Kancer. *patrz* Rak.

Kandaulus, albo Myrsilus. Syn Myrsa, i ostatni z familii Heraklidòw. Niewypowiedzianie swoią żonę kochał, i nic w świecie doskonalszego nad nią być, nie rozumiał. Chciał pewnego cza-

fu naywiękfzemu fwemu faworytowi Gigefowi pokazać ią, tak iak była fama w fobie bez żadnego ftroiu i przykrycia, do czego gdy była przymufzona, wftydem i złością zapalona, wfkazała na Gigefa, aby go pchnął puinałem i zabił, co on w lot wykonał: ona w nadgrodę tey przyflugi pofzła za niego. *Herodot.*

KANDRENA. Nazwifko Wenery.

KANENS, albo Canens. Żona Pika. Tak żałowała śmierci męża; iż z uftawicznych lamentów oczywiście fchła, nifzczała, aż na koniec i odrobiny iey nie ftało.

KANIKULA. *patrz* Ikarus.

KANOPE. Bożyfzcze Egypfkie. Popi do ofiar i obrządków iego przeznaczeni, wielkiemi byli czarownikami. Bałwan zaś był taki: naczynie duże na kfztałt kadzi, na wierzchu głowa do ludzkiey podobna, albo głowa iaftrzębia bywała. W około na famym naczyniu były ryfowane różne hieroglifiki. Chaldeyczykowie czcząc za boga ogień, za nic mieli bogów innych narodów: bo te będąc nayczęściey ze złota, z kamienia, drzewa, zrobione; boią fię mocy ognia, i nigdy mu oprzeć fię nie mogą. Pewny pop bożka Kanopy wyzwał Chaldeyczyków na fprobowanie, który z ich bogów mocnieyfzy. Zwiedli więc iak na poiedynek obydwa bogi, to ieft; w około Kanopy ogień nałożono fowity, aby Kanopę fpalić. Aż oto z podziwieniem wielkim Chaldeyczyków, tak wiele wody z bałwana Kanopy razem rzuciło fię, iż ogień w punkcie zagafzony i zalany zoftał. Zaczym Egypcyanie okrzyknęli zwycięzcą fwego Kanopę. W czym fztuka była popów Kanopy: oni bowiem naczynie bałwana fwego poświdrowali ze wfzech ftron, wofkiem dziurki poświdrowane po zalepiali wodą naczynie napełnili: owóż gdy naczynie w ogniu było poftawione, fkoro wofk fię roztopił, dziurami dobywaiąc fię woda ogień zaliwała. *Suidas.* Było także miafto w Egypcie *Capone* albo *Kanopus*, albo *Kanobus*, nazwane od Kanoba fternika okrętu, którym Menelas powracaiąc od Troi płynął. Wiatry zapędziły były Menelafa do Egyptu, gdzie przylądować mufiał: tam pomieniony fternik po lądzie nieoftrożnie chodząc ukąfzony od iadowitego węża, umarł. Menelas niezmiernie żałuiąc wiernego i dofkonałego fternika, chcąc mu uczynić wiekopomnę pamiątkę zbudował miafto na owym fatalnym

dla Kanoba mieyſcu i od iego imienia nazwał Kanopus, albo Kanopę. *Mela. Sol. Strab.*

KANOPIUS - HERKULES. Znaczy Herkulesa Egypſkiego.

KANTHUS. Syn Abaſa, ieden z Argonautów.

KANULEIA. Jedna ze czterech mniſzek Weſtalnych od ſamego Numy wybranych.

KAPANEUS. Syn Hipponouſa i Aſtinomy. Przyſzedł z Argienſami na ſukurs Polinicesowi przy oblężeniu Thebów, Jowisz piorunem go zabił, za bluźnierſtwo i wzgardę bogów. Żona iego nazywała ſię Evadne.

KAPIS. Syn Aſſaraka, xiążę Troiańſki.

KAPITOLINUS. Nazwiſko Jowiſza od kościoła na Kapitolium iemu wyſtawionego wzięte.

KAPNOMANTIA. Sztuka wróżenia z dymu.

KAPRIKORNUS. *patrz* Koziorozięc.

KAPROTINA. Nazwiſko Junony: przeto ſrodmy dzień Lipca iey poświęcony nazywał ſię *Nonæ Kaprotinæ.*

KAPRUS. *patrz* Kabrus.

KAPYS. Rodem Troiańczyk: w kompanii z Eneaſzem przypłynął do Włoch, i zbudował miaſto Kapnę. *patrz* Kapis.

Kapit. od Dyana, Akteon, Kalisto

KARANUS. *patrz* Rekaranus.

KARDA, KARDEA, albo Kardinea. Pogini haków i antab u portu: taż ſama co karna.

KAREUS. Znaczy: *wielki wyſoki*: co ſłuży Jowiſzowi.

KARESUS, albo Kareſius. Rzeka w Troadzie.

KARIA. Prowincya w Azyi mnieyſzey, leży między Lycią i Jonią: głośna dla rozmaitych przemienień, które ſię w niey podziały. Nazywa ſię Karia od Kariuſza ſyna Jowiſzowego.

KARIUS. Syn Jowiſza: który (powiadaią) wynalazł muzykę. Jowisz tymże imieniem czaſem nazywał ſię dla wielkiego ku niemu w Karii nabożeńſtwa.

KARMELUS. Sławna góra w Judzkiey ziemi: którey ſtarożytna zabobonność honory Boſkie czyniła.

KARMENTA, albo Nikoſtrata. Była to wróżka matka Evandra: czczono ią iak boginią, a nawet święta na honor iey obchodzono, które ſię nazywały Karmentales.

KANA, KADEA, albo Kardinea. Bogini maiąca w ſwoiey opiece ſerce, wątrobę, i wnętrzności ciała ludzkiego. Ovidius zaś przypiſuie iey powinność otwierania i zamyka-

nia, iakoby miała być odźwierną.

Karne. Matka Brytomarty.

Karnus. Jowiſza i Europy ſyn, wielki poeta i muzyk, od imienia iego potyczki rozumne poetów, gdy ieden drugiego na wiersz wyzywa zadaiąc ſobie i odpowiedaiąc wzaiemnie, a to na honor Apollina, nazywały ſię Karneades.

Karon, albo Charon. Ereba i Nocy ſyn, przewoźnik piekielny. *patrz* Charon.

Kartago. Córka Herkuleſa, którą Tyryiczykowie za boginią czcili, i iey imie zbudowanemu miaſtu na brzegach Afrykańſkich leżącemu, nadali.

Karybdy. Sławny zakręt czyli wir morſki na ciaśninie między Sycylią i Neapolitańſkim pańſtwem. Baią poetowie, że Carybdis była niegdyś niewiaſta, która Herkuleſowi pokradła woły, za co ią piorunem Jowisz zabił, wrzucił w morze, gdzie natychmiaſt obróciła ſię w bezdenną przepaść, gdzie morze kręcąc ſię w koło z ſtraſznym rykiem w głąb zapada ſię. Na przeciwko tego oſobliſzego wiru, ieſt Scylla, druga przepaść morſka między ſkałami, o które woda z gwałtownym impetem obiiaiąc ſię, dziwne wydaie głoſy, iakoby pſów wyiących, ſzczekaiących, i zaiadaiących. Między temi dwoma zakrętami z wielkim niebeſpieczeńſtwem przechodzi okręt, powinien dla uniknienia niebezpieczeńſtwa ſamym ſrzodkiem brać ſię: bo okręt cokolwiek oddalaiąc ſię od iednego zakrętu, wpada na drugi bez ſpoſobu ratunku. *Virgilius. Hom.*

Karyenny. Swięta obchodzone w *Karyum* mieście Lakonii na honor Diany zwaney Karyatis, także od mienia miaſta.

Kasius. Nazwiſko Jowiſza, wzięte od czci, którą mu czyniono na dwóch górach Kaſii nazwanych, na iedney bliſko Eufratu, na drugiey w niżſzym Egypcie.

Kassandra. Priama i Hekuby córka. Obiecała była póyść za Apollina, byle tylko iey dał ducha prorockiego; Apollo zezwolił na tę kondycyą, i dał iey cudowny dar zgadywania przyſzłych rzeczy: lecz ona z ſwoiey ſtrony trudniła ziścić przyrzeczone ſłowo. Pomścił ſię tego affrontu Apollo, bo to ſprawił, że nie miała u ludzi kredytu chociaż dobrze prorokowała, śmiano ſię poſpolicie z iey przepowiedania. Radziła ona

była Troiańczykom, aby do miaſta nie wprowadzali drewnianego konia od Grekòw zbudowanego, i bardzo źle o nim wróżyła, z tym wſzyſtkim nie ſłuchano iey. Aiax ſyn Oileuſza znęcał ſię nad nią trzymaiącą ſię ołtarza, i z kościoła ią wywlokł, bo był złego na nią ſerca za przepowiedziane ſobie nieſzczęścia. Po zburzeniu Troi, doſtała ſię w podziale brańców Agamemnonowi, i przepowiedziała mu, że od właſney zginie żony; nie dał temu wiary Agamemnon. I tak nieſzczęśliwa prorokini wraz z Agamemnonem, gdy do ſwego domu powrócił, od Egiſta zamordowana zoſtała, z namowy prawdziwey żony Agamemnonowey. *Homer. Virg.*

KASSIOPE. Żona Cefeuſza kròla Ethiopii, a matka Andromedy. Ta królowa wraz z ſwoią còrką, zuchwale chełpiły ſię, iż ſwoią urodą przechodziły Junonę, i ze wſzyſtkie Nereidy za nic, przeciwko im. Urażone boginie o ten affront dla ſiebie proſiły Neptuna, aby ſię za nie pomścił. Neptun zeſłał ſtraſzydło morſkie, ktòre puſtoſzyło brzegi, i wielkie ſzkody ludziom czyniło. Cefeus radził ſię bogów, iakby tę klęſkę od ſwego odwrócił kraiu, odebrał odpowiedź; że inaczey iey ſię nie pozbędzie, iako gdy Andromedę do ſkały nadmorſkiey każe przykować, i wyſtawi na pożarcie dziwotworowi. Szczęściem że Perſeus tamtędy na Pegazie leciał; poſtrzegł niewinną Andromedę do ſkały przykutą, i monſtrum z morza wychodzące na pożarcie iey: owóż czym prędzey głowę Meduzy dziwotworowi pokazał, które za ſamym na tę głowę ſpoyrzeniem w ſkałę ſię obròciło: a za tem Andromedę z więzów uwolnił, Jowiſza zaś uproſił, aby Kaſſiopę między gwiazdy oſadził. *patrz* Cenchris, Chione, Cinarre. *Ovid.*

KASTALIA. Nymfa, ktòrą Apollo przemienił w źrzodło, i nadał mu moc cudowną, iż ktòby z tego źrzodła wody zażywał, nabierze ducha, i łatwości do piſania gładkiego wierſza; przeto te zrzodło Muzom poświęcone było.

KASTALIDY, albo Caſtalides. Tak nazywaią ſię Muzy od zrzodła Kaſtalii, ktòre im było poświęcone.

KASTALIUS. Kròl okolicy Panaſſu, od którego zrzodła nazywała ſię Kaſtalia. Ten miał còrkę iedynaczkę Kaſtalią, ktòrą Apollo wielce ſobie polubił: i to było fundamen-

tem przemienienia iey w zrzodło tegoż imienia.

KASTIANIRA. Jedna z żon priama.

KASTOR i POLLUX. Bracia Heleny i Klitemneſtry zrodzeni z Jowiſza i Ledy. Z Jaſonem wyprawili ſię byli do Kolchidy na odebranie Runa złotego: niewypowiedzianym ſpoſobem wzaiemnie kochali ſie, ieden drugiego nigdy nie odſtępował. Jowisz dał był nieśmiertelność Polluxowi, zaraz Pollux bratu ſwemu Kaſtorowi iey udzielił; i tak na przemiany ieden żył, drugi umierał, i znowu ten co umarł, gdy koley przyſzła, wſtawał i żył; a żyiący zamierał. Jowisz koronuiąc ich braterſką miłość na przykład całemu światu, przemienił ich w gwiazdy, i między znakami niebiego Zodiaku oſadził pod imieniem bliźniąt. Wyſtawiano im kościoły oſobliwie Kaſtorowi. *patrz* Leda względem ich porodzenia. *Fedr. Lucianus.*

KATAKTRIENSES. Tak nazywano ofiarników po wielu miaſtach Greckich: w tąż ofiarniczki.

KATHARMES, albo Katharmates. Ofiara na którey zabiiano ludzi na odwrócenie morowego powietrza, albo iakiey powſzechney klęſki.

KATINENSIS. Ceres tak ſię nazywa od miaſta Katanea w Sycyli, gdzie miała ſwóy kościół do którego męſzczyznom niegodziło ſię wchodzić.

KATIUS, albo Kautius. Bożek roſtropności i przezornych obrotów.

KAUKA. *patrz* Koronis.

KAUKAZ. Sławna góra ſwoią wyſokością w Kolchidzie, a oſobliwie tym, iż na iey wierzchołku Prometeusz był przykowany do ſkały z rozkazu Jowiſza. *patrz* Prometeus.

KAUMAS. Imie zawołanego ſwego czaſu Centaura: innych Centaurów te ſą imiona: Gryneus, Rhetus, Arneus, Lycidas, Medon, Piſenor, &c. Chiron, Euritus, Angeus, Folus, i Kautras nayſławnieyſi byli ze wſzyſtkich. *Lucan.*

KAUNIUS. Nazwiſko Kupidina.

KAUNUS. Miał rodziców Mileta i Cyane. Ten uważaiąc że iego ſioſtra nieporządny do niego powzięła affekt, porzucił dom rodzicielſki i oyczyznę, i zaſzedł do Karyi, gdzie wybudował miaſto. *Ovid.*

KAURUS. Jeden z potężnieyſzych wiatrów.

KAYSTRIUS. Rzeka w Azyi mnieyſzey, ſławna łabędziami, któremi zawſze była okryta.

KLADEUS. Rzeka Elidy, ktòrey Grecy bóſtwo przypiſywali.

KLADEUTERIE. Swięta, ktòre obchodzono pod czas obcinania winogradów i czyſzczenia winnic.

KLAMRY, albo *Ankry żelazne w ręku oſoby*. Znaczą boginią Potrzebę. *patrz* Potrzeba.

KLARA DEA. Znaczy: *iaſna i świetna bogini*, co ſłuży Iridzie.

KLARIUS. Nazwiſko Apollina wzięte od miaſta Klarium w Jonii, czyli od miaſta Klaros, gdzie mu oſobliwſzą cześć oddawano.

KLAROS. Wyſpa na morzu Egeyſkim. Tegoż imienia było miaſto w Jonii ſławne wyrokami i odpowiedziami Apollina.

KLAUDIA. Mniſzka Weſtalna. O iey wolnieyſzym życiu niektòrzy mieli porozumienie; Weſta bogini takim cudem niewinność iey pokazała. Okręt, pod ów czas przyſzedł z Frygii z matką bogòw, po ktòrą umyślnie był wyſłany: owóż przy uyściu rzeki Tybru, tak ſię na piaſku czy na rafie zaſadził, iż tyſiąc ludzi, ròżnemi ſpychaiąc ſpoſobami ruſzyć z mieyſca nie mogli. Klaudia ſwoim paſem zaczepiwſzy okręt, łatwiutęńko ſama do portu przyciągnęła: z tak cudowney ſprawy lepiey o iey cnocie trzymać poczęto. *Val. Max. Ovid. Phed.*

KLAUSUS. Król Sabinów ktòry dodawał poſiłków Turnuſowi przeciwko Eneaſzowi.

KLEDONISMANTIA, albo Kledonism. Spoſòb pewney wròżenia z słów, które treſunkiem bywaią ſłyſzane, albo wymawiane przy ſpodkaniu ſię, albo w inney iakiey okazyi powiedziane: z takowych więc słòw, i kombinacyi ich, mądrzy w ſwoiey ſztuce wròżkowie prognoſtykuią ſzczęście albo nieſzczęście.

KLEMENCIA, czyli *Łaſkawość*. U ſtarodawnych pogan była czczona iako bogini.

KLEOBIS, i BITON. Rodzeni bracia; wſławili ſię oſobliwſzym ku ſwey matce affektem i uſzanowaniem. Byłą ona xienią Junony; pewnego czaſu maiąc iechać do kościoła na ſprawowanie obrządkòw i ofiar Junony, a nie maiąc na doręczu wołów do zaprzężenia wozu, iak powinna była na takie ceremonie zieżdzać: pomienieni dway ſynowie dla przyſługi matki, czym prędzey włożywſzy na ſiebie iarżma, i zaprzągłſzy ſię do wozu, zamiaſt wołòw ciągnęli i zawieźli do kościoła matkę. Takową prawie nieſłychaną ſynòw

usługą i akkomodacyą poruszona matka xieni, prosiła serdecznie Junony; aby im taką wyświadczała łaskę, iaka tylko naywiększa u bogów dla ludzi znaleść się może. Stało się, że gdy ciż synowie tegoż samego dnia ziadłszy wieczerzę z matką, poszli na swóy spoczynek, nazaiutrz rano znaleziono ich w łóżkach swych bez duszy, *Cic.*

Kleodeus. Syn Hilla, a wnuk Herkulesa.

Kleodice. Córka Priama i Hekuby.

Kleodora. Nymfa, matka Panassa.

Kleodoxa. Jedna z córek nieszczęsney Nioby.

Kleomedes. Sławny Athleta, czyli Szermierz: tak był silny, iż gdy mu raz za wyprawę w potykaniu się z pewnym obywatelem Epidauru należytey odmówiono nadgrody, filar na którym dom publiczny wspierał się, rękoma zatrząsł, obalił, a zatym cały gmach upadł, a w nim wielu ludzi znayduiących się na śmierć przytłukł. To zbroiwszy uciekł i skrył się w bliskim grobie: gdzie gdy go z pilnością szukano, i znaleść z podziwieniem, gdzieby się podział, nie możono, radzono się wyroku bożków, owóż odpowiedź odebrano: iż Kleomedes został półbogiem i Indigetem, i że on ostatni iuż iest z gatunku takowych bożków.

Kleone. Miasteczko blisko puszczy Nemeyskiey, gdzie ów straszny był lew, którego Herkules pokonał i zabił: przeto lwa Nemeyskiego nazywaią poetowie Cleoneus.

Kleopatra. Jedna z Danaid. Takiegoż imienia była córka Boreasza, a żona Finease.

Klepsydra. *patrz* Saturnus.

Kleromantia. Sposób wróżenia rzucaniem kostek zażywanych w grze.

Kleta. Jedna z Gracyi według Lacedemończyków. *patrz* Faenna.

Kleynoty. *patrz* Achilles. Alfesibea. Kallirhoe.

Klimena. Jedna z Meneid. *patrz* Klymena.

Klio. Jedna z dziewiąciu Muz, Jowisza i Memnozyny córka; wszystkich dzieiopisów i kronikarzów głową nazywała się. Maluią ią w postaci panienki uwieńczoney laurem, trzymaiącey w iednez ręce trąbę, w drugiey xięgę. *Horat.*

Klita. Meropy córka: ta się samochcąc udusiła, stęskniwszy sobie życie po śmierci męża.

Klitoris. Corka pewnego Mirmidona, tak subtelnego i małego była wzrostu przy cudney urodzie; iż Jowisz chcący iey oddać wizytę, musiał na się mrówki wziąść postać.

Klocina. Bogini kanałów i rynsztoków. Także nazywano Wenerę, nie wiadomo z iakiey przyczyny.

Klodones. Macedończykowie tak nazywali Bacchantki.

Klonius. Jeden z generałów Beotyckich znayduiących się przy oblężeniu Troi.

Kloris. Amfiona i Niobe córka: pierwey była za Neleuszem, a potym za Nestorem. Apollo z' Dianą zamordowali ią, bo się chełpiła że ma głos pięknieyszy nad Apollina, a urodę okazalszą nad urodę Diany. *patrz* Kassiopea. Chione.

Kloster. Syn Arachne, ktòremu przypisuią wynalazek wrzeciona do przędzy.

Kloto. Jowisza i Themis córka, iedna z trzech Park. *patrz* Parki. Maluią ią w sukni bardzo długiey rozmaitych kolorów pełną, maiącą na głowie koronę z siedmiu gwiazd.

Klusius, albo Klusivius. Nazwisko Janusa.

Klymena. Nymfa, còrka Oceana i Thetis. Apollo podobał był ią sobie, zasłużył; i z niey spłodził syna Faetona, i trzy còrki Lampetią, Faetusę, i Lamfetusę.

Klymenus. Nazwisko Plutona. Ociec Harpolice nazywał się także Clymenus.

Klytemnestra. Jowisza i Ledy córka, siostra Kastora, żona Agamemnona. *patrz* Leda. W niebytności męża Agamemnona, gdy był w obozie pod Troią, upodobała sobie Egista: ten aby ią swego czasu bez żadney przeszkody poiął za żonę, namówił ią, aby zabiła swego męża Agamemnona, do czego i on dopomagać obiecał. Jakoż gdy po zburzeniu Troi powròcił do domu Agamemnon, Egistus wraz z Klytemnestrą zamordowali go i wszystkie po nim dobra posiedli. Orestes syn zabitego przyszedłszy do lat, pomścił się śmierci Agamemnona oyca, gdy i matkę Klytemnestrę, i Egista oyczyma zabił. Do tey sprawy okrutney namówiła go siostra Elektra. *patrz* Orestes. *Hom. Sofocl. Eurip. Hyg. Ovid.*

Klytia. Oceana i Thetis córka: ulubiona z początku od Febusa, ale gdy potym widziała Febusa z ostygłym ku niey sercem, przez obrócenie

ſwego przywiązania ku inney imieniem Leukothoe: taką zazdrością i żalem zdięta była, iż umyśliła z rozpaczy głodem ſię umorzyć, iakoż z głodu w kilka dni umarła. Apollo zlitowawſzy ſię, przemienił ią po śmierci w ſłonecznik. *Hyg. Ovid.*

KLYTIUS. Syn Laomedona, a brat Priama.

KLYTUS. Jeden z Centaurów.

KLUCZ. *patrz* Janus. Cybele. Pluto.

KLUCZNIK. Nazwiſko Januſa, i Herkuleſa. *Clarigera proles Vulcani* znaczy Cercyona, albo Periſeta.

KŁAMSTWO. Bożyſzcze piekielne. O nim wythologowie piſzą, iakoby iego funkcya była duſze zmarłych ludzi zaprowadzać do piekła. Przeto malarze lub ſnycerze wyrażaiąc go, dawali mu poſtać człowieka z przymileniem łudzącego. Ale napewniey przez te bożyſzcze Allegorycznie ma ſię rozumieć Merkuriusz.

KŁĘBEK. *patrz* Ariana. Theſeus. Minotaurus. Parki.

KŁOS. *patrz* Ceres. Pokóy.

KŁÓTNIE. *patrz* Lites.

KNEF. Bożyſzcze Egypſkie.

KOBALES. Złe geniuſze którzy przy inney aſſyſtencyi Bacchuſa mieścili ſię.

KOCIOŁ. *patrz* Pelias. Medea.

KOGUT. *patrz* Smierć. Cecrops. Alektryon. Marſowi był poświęcony.

KOLAXES. Syn Jowiſza i Ory.

KOLCHIDA, albo Kolchos, Królestwo niegdyś w Azyi, ſławne Runem złotym: ſtołeczne iego miaſto nazywało ſię *Cyta*, albo według niektórych zdania *Aea*. Obywatele tego kraiu zwani Kolchi, byli okazyą omyłki niektórym piſarzom powiadaiącym, iakoby ich kray za ſtołeczne miaſto miał Kolchos, którego iednak nigdy nie było.

KOLEBKA. *patrz* Daktyli.

KOLĘDA, albo Strena, albo Strenæ. Dawni Rzymianie pod imieniem Streny adorowali bożyſzcze ſzczęścia, podarunków, i pomyślności nad ſpodziewanie trafiaiących ſię.

KOLIAS. Nazwiſko Wenery.

KOLLINA. Bogini pagórków.

KOLOFON, albo Kolophon. Miaſto Jonii, ſławne niegdyś wyrokiem i odpowiedziami Apollina, do którego zewſząd ſchodzono ſię.

KOLOS RHODYISKI. Poſąg miedziany niezwyczayney wielkości i wyſokości poświę-

cony słońcu, którego iedna noga na wyspie Rhodus, druga na lądzie Azyi mnieyszey stała. Po między nogami tego bałwana mogły okręty z rozpuszczonemi żaglami przechodzić. Były sławne statui Jowisza i innych bogów swoią nadzwyczayną wielkością; ale kolos Rhodyiski przewyższał wszystkie, przeto między dziwy świata był policzony.

Kolumny Herkulesa. *patrz* Abyla. Herkules.

Koło. *patrz* Fortuna. Ixion. Okazya.

Komanes. Ofiarniki mnieyszey rangi bogini Bellony w mieście Kamana Kappadocyi, gdzie miała wspaniały kościoł.

Kombe. Inaczey nazywa się Ofias, od oyca Ofia; on pierwszy wynalazł zbroie z miedzi.

Kometes. Ociec Asteriona ieden z Argonautów.

Kometo. *patrz* Amfitrion.

Komeus. Nazwisko Apollina.

Kompita. Swięta na honor bogów domowych zwanych Lares, albo Penastes, obchodzono ie na rozstaynych drogach i krzyżowych ulicach.

Komus. Bożek maiący poruczone swoiey opiece wszystkie bale, uciechy, i zabawy w kompaniach. Do niego należały gotowalnie dam, tudzież wszystkie wykwintne mody niewiast i Kawalerów. Maluią go pospolicie w czapecce z wybornych kwiatów, i bukietów trzymaiącego w prawey ręce pochodnią, a lewą ręcą wspieraiącego się na pniaku.

Koncha. *patrz* Triton.

Kądziel. *patrz* Parki. Arachne.

Koń drewniany. *patrz* Troia.

Koń skrzydlasty. *patrz* Pegasus. Bellerofon. Perseus.

Konia pół, a pół człeka. *patrz* Chiron. Centauri.

Konie Feba, czyli Słońca były cztery: Ethon, Pirois, Eous, i Flegon. *patrz* Apollo. Faeton.

Konie Plutona, były Kare, trzy tylko: Abastor, Metheus, i Nonius. *patrz* Proserpina. Pluto.

Konik polny. *patrz* Jutrzenka.

Konissalus. Toż samo znaczy co *Priap*.

Konnidas. Nauczyciel i dozorca Theseusza: temu Atheńczykowie cześć boską oddawać ustanowili byli.

Konsentes. Pierwszey rangi bogom i boginiom, ten tytuł dawano, iako to: Jowi-

ſzowi, Neptunowi, Marſowi, Apollinowi, Merkuriuſzowi, Wulkanowi, Junonie, Weście, Minerwie, Cererze, Dianie, i Wenerze. Swięta na honor ich zwały ſię konſencie.

Konsevius, albo raczey Konſuvius. Nazwiſko Januſa.

Konsiva. Nazwiſko bogini Ops.

Konstellacia. Tym wyrazem pewna liczba gwiazd pod iednym imieniem, i iakowąś figurą, według upodobania naypierwſzych aſtronomów określoną, nazywa ſię; naprzykład, Konſtellacya barana, lwa, wagi, &c. pewna cząſtka gwiazd, temi terminami nazywa ſię, aby o ich obrotach, a raczey ſłońca, mieſiąca, i innych planet biegu przyſtoſowanego do różnych mieyść nieba aſtronomowie i mówić i rozumieć ſię mogli.

Konsuales. Swięta na honor Konſa bożka.

Konsus. Bożek dobrey rady. Niektórzy mniemaią, że to tenże ſam co Neptun-Hippius. Miał on ſobie wyſtawiony od Rzymian ołtarz z przykryciem małego daſzku na ſamym końcu placu zawodowego w Cirku. Na honor Konſa uſtanowione święta wſpaniale obchodzono w Rzymie, dawna albowiem w poſpólſtwie trwała tradycya, że ten bożek Romuluſowi doradził, aby kſztałtnie ſprowadziwſzy Sabinki do Rzymu, nie wypuſzczał, żeby ie ſobie za żony pobrali Rzymianie: co ſię ſtało.

Kontubernales. Tak nazywano bogów, których w iednym mieſzczono kościele, i im cześć oddawano.

Koon. Syn Antenora, zginął od Agamemnona: gdy bowiem Agamemnon brata iego Iſidamaſa zabił, Koon uymuiąc ſię śmierci ſwego rodzonego porwał ſię na Agamemnona, i włocznią ſwą przebił mu na wylot rękę; w tedy Agamemnon w boiu trupem go położył.

Kopia, albo włocznia, *patrz* Minerwa, Pallas, Amfiaras.

Kora, albo Kore. Toż ſamo znaczy co Proſerpina, córka Cerery: święta na honor iey uſtannwione nazywały ſię Koree.

Korcyra, albo Korfu. Wyſpa na myrzu Jońſkim, na którey owoce tym obficiey rodziły ſię, im częściey ie z drzew zrywano. Przy tey wyſpie Uliſſa okręt rozbił ſię, gdy do Itaki zmierzał. Nazwiſko tey wyſpy wzięte ieſt od Nymfy Korcyry iedney z żon Neptuna. Na teyże wyſpie były roſkoſzne ogrody Alci-

nousa dziwnie wychwalone od Homera.

KOREBUS, albo Koroebus. Mygdona syn; temu Priam obiecał był swoią córkę Kassandrę dać za żonę. Pod czas oblężenia Troi przyszedł na sukurs Priamowi. Kassandra narzeczona przyszła małżonka radziła mu, aby się powrócił do swego kraiu, bo wieszczym duchem przewidziała, że zapewne pod Troią zginie, on przecież nie chcąc odstępować w złym razie Troiańczyków nie usłuchał rady swoiey oblubienicy; owóż teyże samey nocy, gdy zdradą Grecy opanowali miasto, on zginął. *Virg.*

KORESIA. Nazwisko Minerwy, którey Cycero przypisuie wynalazek iezdżenia czterma końmi.

KORESUS. Pop Bacchusa. *patrz* Kallirchoe.

KORINTH. Sławne miasto Grecyi tak nazwane od Korintha syna Jowiszowego.

KORINTHUS. Król Aboriginów, którego imie i tron następcy długo dziedziczyli.

KORONA NA GŁOWIE. *patrz* Kloto. *Korona z Kwiatów. patrz* Euterpe. Flora. *Korona z lauru. patrz* Apollo, Kalliope, Klio, Dafne. *Korona z róż i mirtu. patrz* Erato, Hymen. *Korona z pereł. patrz* Polymnia. *Korona w ręku. patrz.* Melpomene. *Korona z wież i murów. patrz* Cybele. Jo.

KORONIS. Córka Flegiasza: w którey się Apollo kochał, ale ona iego miłości nie odpowiadaiąc wienie, pewnego młodziana Ischis sekretnie polubiła, i z nim, wystrzegaiąc się Apollina, skrycie przestawała. Dowiedział się Apollo o tey przyiaźni, przeto zagniewany w pierwszym impecie swoiey furyi oboie zabił. Atoli z wnętrzności Koronis dobył płodu żywego, który dał wychować Chironowi pod imieniem Eskulapiusza. Żałuią swoiey popędliwości Apollo, i straty kochaney Koronis, ukarał kruka, który mu był doniosł i sekretney przyiaźni Koronisy, bo z białego, uczynił go na zawsze czarnym. *Hyg. Ovid.* Była inna Koronis, którą Minerwa przemieniła w kawkę, gdy od napaści Neptuna uciekała. Nazywała się Koronis iedna z Bachantek, którą Butes porwał. Jedna z Hyad miała imie Koronis. Powiadaią iż w Sycionie adorowano bogini zwaną Koronis.

KORTYNA. Tak się nazywała skóra zdarta z węża Pythona. Xieni Apollina, gdy miała opowiadać wyroki bogów, albo czynić iaką wroż-

bę, ſiadała na trypodzie, to ieſt, ſtołku o trzech nogach, i przykrywano go pomienioną ſkórą.

Korus. Jeden z potężnych wiatrów.

Korybantes, albo Kuretes. Nazywali ſię tak popi bogini Cybeles. Obchodzili ſwoie święta z wielkim hukiem kotłów, i różnych inſtrumentów muzycznych, przytym pląſali, ſkakali, i iak ſzaleni po ulicach i wſzędzie latali. Oni bowiem, czynili to na pamiątkę, iako niegdyś ich poprzednicy tym ſpoſobem bawiąc maleńkiego Jowiſza, który im dany był do wychowania ſekretnie, ukrywali go przed Saturnem pożeraiącym właſne ſyny, iż on Jowiſzowego kwilenia ſię nigdy dla huku i tańców Korybantów ſłyſzeć nie mógł.

Korybas. Syn Jaſiuſza i Cybele, od którego Korybantes ſwoie wzięli nazwiſko i początek.

Korycides. Nymfy nazwane od iaſkini Kocycium, w którey nayczęściey bawić ſię zwykły.

Korycia. Nymfa, iedna z żon Apollina, od którey iaſkinia nazywa ſię pod górą Parnaſſus, gdzie przemieſzkiwała.

Korymbifer. Nazwiſko Bacchuſa.

Korynetus. Syn Wulkana, zawołany zbóyca którego Theſeus pokonał i zabił.

Korytalia. Nazwiſko Diany.

Korytus. Syn Paryſa i Enony, zabity od właſnego ſyna.

Korzec na głowie osoby. *patrz* Serapis.

Kosa. *patrz* Saturnus.

Kości do grania. *patrz* Palamedes.

Kościnomancia. Wrożenie na przetaku.

Kosz. *patrz* Aglaura. *Kosz z kwiatami.* *patrz* Flora. *Kosz z owocami.* *patrz* Pomona.

Koszula. *patrz* Neſſus, Deianira.

Kot. *patrz* Wolność.

Kothurnus. *patrz* Melpomene.

Kottus. Jeden z olbrzymow ſtoręcznych.

Kotytie. Swięta na cześć bogini Kotyto.

Kotyto. Bogini bezczelności i niewſtydu: miała kościół w Athenach, iey popi nazywali ſię baptes.

Kowale. Nayſławnieyſi byli Cyklopy, którzy tylko dla ſamego Jowiſza i bogów robotą bywali zatrudnieni: naydoſkonalſi z pomiędzy nich

byli: Brontes, Steropes, i Pyrakmon.

KOVELLA. Nazwiſko Junony.

KOZA. *patrz* Amalthea. Kozioroziec.

KOZIOROZIEC. Bożek, na imie Pan, nazywał ſię Koziorozcem: bo przeląkłſzy ſię Tyfona olbrzyma w kozła ſię przemienił. Jowisz go do nieba przenioſł, i między znaki niebieſkiego Zodyaku oſadził. Inſi rozumieią, że to znaczy Amalthea koza, Która maleńkiego Jowiſza mlekiem ſwoim karmiła, na znak wdzięczności między konſtellacye niebieſkie ieſt policzona.

KRABUS. Bożek Egypſki.

KRANE. Nymfa iedna z żon Januſa: taż ſama ieſt co Karta.

KRATA. *patrz* Mars.

KRATEUS, albo Kreteus. Syn Minoſa i Paſifae. Ten pewnego czaſu radząc ſię wyroku bożków o ſwoim dalſzym pożyciu i ſzczęściu, odebrał odpowiedz, że od właſnego ſwego ſyna Althemeneſa zginie. Althemenes dowiedziawſzy ſię o ſwoim fatalnym na zgubę oyca, którego ſerdecznie kochał, przeznaczeniu; nayprzòd ſioſtrę ſwoią, która z Merkuriuſzem w podeyrzaną zachodziła przyiaźń, przez punkt honoru ſwego imienia zabił; inne zaś ſioſtry za cudzoziemców w dalekie kraie powydawał. Sam zaś unikaiąc przepowiedzianego nieſzczęścia, iakoby na wieczne wygnanie z oyczyzny i z domu oycowſkiego wynioſł ſię, i na wyſpie Rhodus, daleko od oyczyzny, nie daiąc nikomu ani właſnemu oycu znać gdzieby ſię podział, albo zoſtawał, ſekretnie oſiadł. Po tych wſzyſtkich przez ſyna uprzątnionych do zguby oyca okazyach, zdawało ſię, że Kreteus nie miał ſię nic obawiać fatalnego prognoſtyku od bogów obiawionego. Z tym wſzyſtkim cudownie ziściło ſię ogłoſzone przeznaczenie. Ociec bowiem niewypowiedzianie kochaiący ſyna, zatęſknił ſię bez niego, przeto umyślił go w dalekich kraiach, co bądź to bądź, lekce ważąc wyraki bogòw, ſzukać. Zapuścił ſię więc okrętem i zwiedziwſzy ròżne nadmorſkie kraie, przybył i do wyſpy Rhodu, tam gdy chciał wyſieść nabrzeg; obywatele wyſpu mniemaiąc, że nieprzyiacielſki okręt przyſtąpił, i że nieprzyiaciel zdradą iakąś ukrytą chce opanować ich wyſep, zbiegli ſię gromadami na haſło trwogi od nieprzyiaciela, i zbroyno niedopuſzczali Krateuſzowi ze ſwemi ludźmi, w kray ſię na krok pomykać.

W tym tumulcie Althemenes znayduiący się, a nie spodziewaiąc się nigdy, aby to był iego oćiec, wypuśćił strzałę przećiwko ludźiom wdzieraiącym się gwałtem do kraiu, i samego pryncypała śmiertelnie ugodźił, co innych, przeraziło iż do okrętu swego cofnąć się muśieli. Przypadł w tym Althemenes do śmiertelnie rażonego, chcąc go iako nieprzyiaciela ze wszystkiego obedrzeć: aż o to poznaie, z naydotkliwszym swoim żalem, oyca umieraiącego. Owóż przyszły mu na pamięć fatalne bogów wyroki, których zyiszczenie nayokrutnieysze widząc, prośił ziemi, aby się pod nim rozstąpiła i pożarła, co się wnet stało.

KRATEIS. Nymfa: matka sławney owey Scylli.

KREENEUS. Jeden z Lapithów.

KRENES, albo Peges. Nymfy córki Jowisza, też to same co Naiades.

KREON. Brat Jokasty: obiął królestwo Thebańskie po wygaśsey nieszczęśliwie familii Laiusza: i ostatnię tegoż domu iskierkę Antigonę, za to, iż się ważyła ostatnią usługę braciom swoim oddać grzebiąc przyzwoitym obrządkiem, okrutną śmiercią zgaśił. Dzieiopisowie nie bez fundamentu domyślaią się, iż on był kłótnikiem sekretnym braci, Eteokla, i Polinicesa. Póty ich między sobą stucznemi sposobami mierźił, póki po nieprzebłaganych nienawiśćiach i swarach ieden drugiego na poiedynku nie zabił. *Stacius.* Tegoż imienia był król Koryntu, którego Medea czarownica, mizernie z tego świata zgładziła.

KREFAGENETES. Bożek czczony w Thebach i w Egypcie: tenże to sam co i Knef.

KRESFONTES. Jeden z familii Herkulesa, wsławił się między rycerzami Greckiemi.

KRESUS. Król Lydii, sławny swemi bogactwy, i swoim nieszczęśćiem.

KRETA, albo Kandya. Sławna wyspa, ktorey obywatele zwykli byli Jowiszowi i Saturnusowi na ofiarę ludzi zabiiać. Na tey wyspie wiele bogów i bogiń porodziło się.

KRETHEIS. *patrz* Akastes.

KRETHEUS. Syn Eola król Jolchos. Miał za żonę Demodikę, ta swego synowca Fryxa namawiała na niegodziwą sprawę, ale widząc go nie poruszonego w cnocie, owe przywiązanie, które miała ku niemu, w złość i zemstę zamieniła. Oskarżyła zatem przed mężem Fryxa, iakoby przećiwko iey honorowi bezwsty-

dnie śmiał wykroczyć. Kretheus uwierzył tak czarney Kalumnii na synowca rzuczoney: za co myślał go śmiercią ukarać; ale Phryxus porozumiawszy rzecz, wraz z siostrą Helle namówiwszy się uciekł. *patrz* Hyppolit. Bellerofon.

KRETHIDES. Nymfy na wyspie Kreta.

KRETHON. Dioklesa syn, wraz z rodzonym swoim bratem Orsilokiem do obozu Greków pod Troią przybył, chcąc się obydwa na tey woynie rycerską sztuką zalecić: lecz w potyczce od Eneasza za iednym postrzałem obydwa na placu polegli. Menelas z wielką trudnością ciała ich do pogrzebu od nieprzyiaciół wydarł. *Hom.*

KREUSA. Córka Priama, żona Eneasza: pod czas zburzenia Troi, nie wiadomo iak zginęła, właśnie w tedy, gdy w strasznym zamieszaniu z pożaru w mieście grassuiącego wraz z mężem uciekała. Niektórzy piszą, iż Cybele bogini, przez osobliwszy wzgląd na nią, aby nie przyszła na urąganie zwycięzcy, porwała ią do siebie. Tegoż imienia była córka Kreona króla Korynthskiego, którą Jason wziął był za żonę, rozwiodłszy się z Medeą pierwszą żoną. Ta rozwódka pokrywaiąc pięknym kształtem zemstę, którą w sercu swoim knowała ku swoiey rywalce, winszuiąc iey z Jasonem zamęścia w podarunku posłała drogie pudełeczko służące do gotowalni, skoro ciekawa Kreusa oglądaiąc prezent otworzyła go, sztucznie zamknięty w nim ogień nadzwyczayney siły i gwałtowności wyleciał, ogarnął w punkcie pałac, pożar okrutny wszczął się, w którym Kreusa i Kreon zgorzeli. Euripides zaś pisze, że prezent Medei, była to iakaś gustowna szata, którą iak tylko na się Kreusa wdziała, płomień nadzwyczayny i ią i całe pomieszkanie ogarnął. Hyginus i inni niektórzy, córkę Kreona nie zowią Kreusą, ale *Glauce.*

KRINIS. Pop Apollina bardzo niedbały w sprawowaniu obrządków swego bożka. Na ukaranie iego niedbalstwa, zesłał Apollo niezliczoną moc szczurów i myszy we wszystkich polach, które zasiewał, tudzież w stodołach i szpichlerzach, gdzie ziarno w snopach, albo zsypane chował. Ukarany znacznemi szkodami pop, poprawił się, i stał się pilnieyszym w nabożeństwach, w ofiarach, i służbie bałwana. Owóż bożek pokazuiąc z czułości w obrządkach popa swoią satisfakcyą, sam nasłane myszy i

ſzczury, ſtrzelaiąc do nich z łuku, wygubił. *Hyg.* Ta chwalebna Apollina ze ſzczurami i myſzami woyna, dała pochop do nazywania go *Smintheus*, co znaczy: wygubiciel ſzczurów.

KRINISUS. Xiążę Troiańſki, żyiący za czasów Laomedona króla Troiańſkiego, u którego Neptun z Apollinem naięli ſię byli do reparowania murów w około miaſta, a gdy nie wzięli umówioney od Laomedona za robotę zapłaty, mścili ſię krzywdy ſobie uczynioney. Neptunus zeſłał nań morſkie ſtraſzydło, a te całą Frygią puſtoſzyło. Muſieli Troianie iednę panienkę na pożarcie dziwotworowi dawać, ile razy ukazało ſię z morza. Przeto poſtanowili byli w ſwoim powiecie, aby na pewny wyznaczony czas wſzyſtkie zgromadzały ſię panienki do brania losów, a na którąby nieſzczęśliwy padł los, aby na pożarcie dziwotworowi oddana była. Kriniſa córka, gdy doroſła lat, i iuż była zdolną do fatalnych losów brania, ociec troſkliwy i kochaiący córkę, nie wiedząc, coby miał czynić, czy iey dopuścić ciągnienia ażardownych losów, czy ią ukryć iakim ſpoſobem: owóż wolał na ſzczęście puścić ią w łódce na ſzerokie morze, a niżeli wydawać ią na fatalne loſy. W czaſie przeſtało ukazować ſię monſtrum; Krinizus zatym puścił ſię okrętem ſzukać po nadbrzeżnych kraiach i wyſpach ukochaney córki, albo iakiey o niey wiadomości, zapłynął aż do Sycylii, ale nie mógł żadney o niey powziąć wiadomości, uſtawiczne wylewał łzy, i póty ſię w rzewnym płaczu nie uſpokoił, aż ſię w rzekę przemienił, czyli rozlał. Bogowie maiąc wzgląd na iego oycowſkie do córki przywiązanie, dali mu moc przemienienia ſię w różne poſtaci: co mu bardzo na rękę było do obcowania z Nymfami, które nieſpodziewane w iakiey chciał poſtaci na każdym mieyſcu zoſtawał, i z niemi przeſtawał. On o Nymfę Egeſtę potykał ſię z Acheloufzem, pokonał, z pomienioną Nymfą ożenił ſię, z którey ſpłodził ſyna Aceſta, *patrz* Periklimenes. *Protheus*, *Serv. Ovid. Virg.*

KRIOBOLIUM. Pewna ofiara, którą matce bogów czyniono.

KRIOFAGUS. Znaczy *ziadaiącego barany*. Tak nazywano bałwana, przed którym naywięcey zabiiano baranów.

KRIOFORA. Nazwiſko Minerwy.

Krodo, albo Krodus. Bożek ſtarodawnych Sasòw: mniemaią niektórzy, iż to był ich Saturnus.

Krokale. Còrka rzeki Ismenus.

Krokodyl. Zwierze ziemno-wodne, z weyrzenia ſtraſzne, pożera ludzi, bydlęta, i różne beſtye. W Egipcie, i po innych dzikich kraiach, miano ie za bogów, i im ſię kłaniano.

Krokus, albo Krotus. Syn Satyra Pan, i Eufemii, przemieniony był w konſtellacyą Strzelca. Tegoż imienia był mąż Nymfy Smilax: oboie w niewymowney zgodzie, w zaiemney miłości, i ukontentowaniu z ſobą długi czas żyli. Bogowie na ſchyłku życia przemienili ich, ſamego Kroka w ſzafran, a iego żonę Smilax, w drzewo ciſowe.

Król ofiar. Była to godność u Rzymian, idąca po naywyżſzym kapłańſtwie, a przodkuiąca przed godnością *Flamina*, zwanego *Dialis*.

Krommyon. Kraina bliſka Korynthu, ſławna ową maciurą dziką, która wielkie ſzkody czyniła, i na ludzi porywała ſię, i pożerała: była to matka owego dzika Kalidońſkiego; przecież ią Thezeuſz pokonał i zabił.

Kronie. Swięta na honor Saturna, od Greków zwane *Kronos*, to ieſt czas.

Kronius. Jeden z Centaurów.

Krotopiades. Znaczy Linuſa, wnuka Krotopa.

Krotopus. Król Argòw, ociec Pſamathe.

Krowa, *patrz* Jo, Iſianaſſa.

Krowka robak. U Egipcyan za bożka poczytana, i wielce ſzanowana była.

Kruk, *patrz* Koronis, Apollo.

Krwawe dni. Niektóre święta Cybelli i Bellony tak nazywano; bo tych bałwanów popi pod ten czas do tego przychodzili fanatyzmu, iż ciało ſwoie naſiekiwali rózgami, biczowaniem ſię aż do krwie oſtremi nożami; a tak krwią zbroczeni prezentowali ſię poſpolſtwu.

Krzak, *patrz* Cefalus.

Kteatus. Ociec Amfimaka, iednego z generałów Epensów znayduiących ſię przy oblężeniu Troi.

Kthonius. Nazwiſko Merkuryuſza.

Kuba. Bożek ośpałych i gnuśnych.

Kubek, albo Puhar, *patrz* Bacchus, Anteus, Ganimedes, Hebe.

Kukulis, albo Kukułka. Jowiſz czaſem tak ſię nazywał, bo on dla przypodobania ſię Junonie żonie ſwoiey, przemienił ſię był w kukułkę.

Kula, czyli Glob na głowie oſoby, *patrz* Jo. Kula, czyli glob całego świata, *patrz* Atlas, Wyroki, Fatum, Urania, Minerwa, Oſiris, Opatrzność.

Kumy, albo Cumæ. Miaſto we Włoſzech. Bliſko tego miaſta, mieſzkała ſławna Kumeyſka Sybilla, czyli prorokini pogańſka w iaſkini na oſobności.

Kunia, albo Kunina. Bożyſzcze opiekuiące ſię niemowlątkami w powiciu ieſzcze będącemi.

Kupido, albo Miłość. Syn Marſa i Wenery; bożek roſkoſzy. Maluią go w poſtaci chłopięcia małego i nagiego; czaſem z zawiązanemi chuſtką oczyma, trzymaiącego łuk z ſtrzałą ogniſtą, z ſahaydakiem na barkach przewieſzonym, i pełnym ſtrzał. Rozumieli poganie, że gdy ten bożek ſwoią ſtrzałą ogniſtą w kogo trafi, wnet taki nieporządną zapala ſię miłością. Pſyche tego bożka dziwnie kochała. Kupido młode pachole miał kompana Anteros, ſam nazywał ſię Eros. Podobnież iak kupido, w poſtaci chłopiąt małych i ſkrzydlaſtych wyrażały ſię śmiechy, gry, uciechy, zabawy, roſkoſzy, ponęty tak w ſztuce malarſkiey, iako ſnycerſkiey. *Hyg. Ovid. Nat. Com.*

Kura, to ieſt *Troſkliwość*. Bożyſzcze, ktòremu poganie przypiſowali uformowanie ciała ludzkiego, i panowanie nad nim, pòki ieſt w życiu. Tych bożyſzczów pomieſzkanie naznaczano w piekle.

Kurczęta. Gdy ſię naradzano o iakim walnym intereſie, uciekano ſię do prognoſtyków, ktòre według reguł formowano z poświęconych kurcząt: i tak poſępne kurczęta niechcące ieść, albo nie z apetytem poſypane ziarna dziobiące, przeciągaiące ſwoie ſkrzydełka, i tym podobne obſerwacye, zły ſkutek zamyſłów, albo obrad znaczyły: chciwe zaś dziobania, i weſoła mina, i inne takież znaki pomyślność prognoſtykowały.

Kuretes, *patrz* Korybantes.

Kuris. Nazwiſko Junony.

Kuropatwa, *patrz* Akalus.

Kustos, to ieſt *Stròż*. Tak nazywa ſię niekiedy Jowiſz.

Kuźnie, *patrz* Wulkanus, Cyklopes.

L.

LAAN, albo Laperſe. Miaſto w Kakonii: z Greckiego znaczy wierzchołek, bo na ſamym wierzchołku wyſokiey góry było położone, i miało ſię za niedoſtępne; Kaſtor i Pollux dobyli go.

LABDA. Córka Amfiona z familii Bacchidów: widząc ſię być wzgardzoną od ſwoich towarzyſzek, przeto iż była kulawą, porzuciła ie, i poſzła za nieiakiego Ationa, z ktòrego miała iedynaka imieniem *Cypſelus*. Gdy pewnego razu wyrok bogòw dał ſię ſłyſzeć, iż ſyn Labdy zawoiuie Korinth, i będzie iego panem: zaraz dzieſięciu poſłano mężòw z ramienia zwierzchności do Labdy, na zabicie iey ſyna, i na świadectwo prawdziwie zabitego. Tylko co ieden z pośtańców dobył puinała, aby go utopił w ſercu dzieciny: dziecina z wdziękiem uśmiechaiąc ſię ku zaboycy, rączki wyciągnęła. To widząc zaboyca zmiękczony, nie mógł na tyrańſką odważyć ſię akcyą, podał dziecie drugiemu, ktòry toż ſamo widząc, nie miał ſerca niewinną rozlewać krew. I tak Cypſelus z rąk do rąk zaboyców podawany był na śmierć, cały atoli doſtał ſię obumarłey matce. Wyſzli z domu zaboycy, dopiero pomiarkowali ſię, że nic nie ſprawili, po co byli poſłani, i iedney dzieciny dzieſięciu ich zabić nie mogło; wròcili ſię natomiaſt, ale go iuż matka pilnie ſchowała, i włożyła pod korzec: tak ukryty powtornie śmierci uſzedł. *Herod.*

LABDACIDES. Lajus ſyn Labdaka; tudzież Thebańczykowie tak ſię nazywali.

LABDAKUS. Syn Fenixa, ociec Lajuſa kròla Thebańſkiego.

LABIRINTH. Pałac duży w około wyſokim opaſany murem; gdzie i ròżne gmachy tak były miſterne rozłożone, że ktòkolwiek tam wſzedł, zabłądził, i nigdy nazad trafić nie mògł. Było takich Labirinthòw ſławnieyſzych dwa: ieden na wyſpie Krecie, od Dedala architekta zbudowany, gdzie potym tenże ſam architekt w więzieniu oſadzony ſiedział, i gdzie Minos zamknął Minotaura dziwotwora okrutnego. Drugi był w Egypcie, i podobno według Egypſkiego modelu, iak niektórzy rozumieią, Kreteńſki był zbudowany. O innych ieſzcze dwòch

wſpomina Plinius, iednym na wyſpie Lemnos, drugim w Etrurii.

Labith-Horchia. Pod tym imieniem Tyrrheni adorowali Weſtę.

Labithi. Tak u Scythów bogini Weſta nazywała ſię.

Labradeus. Nazwiſko Jowiſza. Gdy go pod tym imieniem wzywano, dawano mu w rękę topór zamiaſt pioruna.

Labros. Z Greckiego znaczy obżarcę. Pies Akteona ieden tak ſię nazywał.

Lacedemon. Miaſto w Peloponezie, głośne oſobliwſzemi prawami, i ſkromnemi obyczaiami w powſzechnym pożyciu. Imie Lacedemon wyprowadzaią niektórzy, od Lacedemona ſyna Jowiſzowego i Taygety, który te miaſto zbudował, i od ſwego imienia nazwał: a że też ſame miaſto zowie ſię także Spartą, przydaią, że Lacedemona żona Sparty imie noſiła, dla którey pamiątki, i miaſto nazywało ſię nie tylko Lacedemonem, lecz i Spartą.

Lachesis. Jedna z trzech Park: ta trzyma kądziel czyli oſnowę życia ludzkiego.

Lacinia. Nazwiſko Junony wzięte od kościoła ſławnego, ſtoiącego na promontorium, to ieſt górą nadmorſką zwaną Lacinium w Kalabryi.

Lacinius. Sławny zbóyca zabity od Herkuleſa na pewney górze nadmorſkiey w Włoſkiey ziemi, która od zbóycy zabitego, poczęła ſię nazywać Lacinium Promontorium.

Labius. Rycerz Grecki, między bogi poczytany, miał ſobie poświęcony gaik w Attyce.

Ladon. Rzeka w Arkadyi, o którey częſto wſpominaią poetowie, gdyż Syrinx Nymfa w nią ſię przemieniła. *patrz* Serina. Tymże imieniem nazywał ſię pies Akteona.

Lafria. Nazwiſko Diany. Pod tym imieniem oddawano iey cześć w Kalidonie. Z Kalidonu przenieſiono te nabożeńſtwo do Patras wraz z iey ſtatuą tak nazwaną od imienia ſnycerza Lafriuſza. Pauſanias obſzernie opiſuie obrządki świąt Diany Lafrii.

Lafyna. Nazwiſko Pallady wzięte od łupów i zdobyczy z nieprzyiaciela zdartey: co wyraz grecki nieſie.

Lafystius. Jowiſza i Bacchuſa tak nazywano. Bacchantki niewiaſty ſprawuiące obrządki Bacchuſowe także zwano Laſyſtienſes.

Laira. Toż ſamo ieſt, co Ilaira. *patrz* Ilaira.

Lais. Było w Koryntcie dwie panienki tego imienia Lais cudney urody obydwie: iedna z nich tak ſię umiała ſzacować, że nikomu do ſwego domu nie dozwoliła przyſtępu, ani weyścia, ani ſię dać widzieć, póki iey ſowicie wprzód nie zapłacono, ztąd poſzło owe u Greków przyſłowie: *nie każdy tak ſzczęśliwy aby widział Korynth.* Nie wiadomo która z nich zaſzła do Theſſalii, i w pewnym kościele Wenery, od zawiſtnych iey urody niewiaſt zabita. Owóż gdy w krótce potem morowe powietrze w tey krainie ſzerzyć ſię poczęło, mniemano, iż bogini Venus na ukaranie zabóyſtwa Lais tę plagę dopuściła.

Lajus. Syn Labdaka króla Thebańſkiego, mąż Jokaſty, ociec *Edipa. patrz* Edipus.

Lakon. Znaczy *wrzaſkliwy*, tak ſię nazywał pies Akteona.

Laktucina. Bogini, którey wzywano pomocy gdy ziarka w zbożu napełniać ſię zaczynały ſwoim mleczem w kłoſach. Inſi mniemali, iż to był męſzczyzna bożek przeto nazywali go: *Lakturnus. Lactans. Lactens.*

Lallus. Bożek który opiekiwał ſię dziećmi, gdy nieco wymawiać naczynali, iako to: lala, mama, &c.

Lamia. Córka Neptuna, w którey ſię Jowisz kochał, i miał z niey liczne potomſtwo: lecz Juno przez zazdrość wſzyſtkie pozabiiała. Lamia z rozpaczy po dziatkach ſwoich w padła w ſzaleńſtwo, i latając iak wściekła, cokolwiek napadała kąſała, naoſtatek przemieniła ſię w ſukę. Także nazywała ſię iedna Nymfa. Greczynka także imieniem Wenery-Lamii. Pauſanias ieſzcze wſpomina o iedney Lamii bogini adorowaney w Epidaurze; ale ią inni nazywaią Damią.

Lamie. Strachi: mniemano, iakoby czarci brali na ſię poſtać pięknych niewiaſt, a tak do maleńkich dzieci przyſtępowali i ie duſili. Czarownice nazywano Lamiami.

Lampetia. Córka Apollina, i Neaery, ſioſtra Faetuſy. Ociec Apollo obydwom tym córkom zlecił, aby iego bydło i ſtada w Sycylii paſły; Uliſſa ludzie wyſiadłſzy na ląd Sycyliyſki kilka ſztuk zaięli, o co Apollo ſkargę zanióſł do Jowiſza; iakoż otrzymał ſprawiedliwość, bo winowaycy śmiercią ukarani byli. *Homer.* Sioſtra Faetona nazywała ſię

Lampetią, która obróciła się w topolę. *Ovid.*

LAMPETUSA. Toż samo co Lampetia, siostra Faetona.

LAMPON. Wieszczek Atheński, którego sposób życia był ten nayzyskownieyszy, iż uczył ptaszki śpiewać według muzyki, i takiemi ptaszkami handlował. Jeden koń Diomedesa takież miał imie.

LAMPOS. Koń Apollina.

LAMPTERIE. Swięto Latarniane: obchodzono ie na honor Bacchusa, zapalaiąc latarnie w nocy, któremi domy i ulice rzęsisto oświecano.

LAMUS. Syn Herkulesa i Omfale.

LANUVIUM. Miasto niegdyś w Latium.

LAODAMAS. Syn Alcinousa.

LAODAMIA. Còrka Bellerofonta, w wielkich respektach była u Jowisza. Diana nie mogąc ścierpieć iey pychy, strzałami ią ubiła. Tegoż imienia była córka Akasta, która z przestrachu, iż oyca swego umbrę po śmierci uyrzała (czego sobie pierwey mocno życzyła) nagle umarła.

LAODICE. Còrka Priama i Hekuby, żona Akamasa, (a według innych) Demofoona. Powiadaią, iż ziemia pod nią rozstąpiła się, i żywcem ią pożarła, bo tak ona sobie życzyła, aby się nie dostała w niewolę, Grekom po wzięciu i zburzeniu Troi. Oprócz tey było innych trzy Laodicei. Jedna żona Foroneusza, druga còrka Cynira, trzecia córka Agamemnona i Klitemnestry, którą za Achillesa wydano.

LAODOKUS. Syn Antenora: młodzian; Troiańczyk rodem, mężnego i wspaniałego serca. Pallas brała iego postać na siebie, ile razy namawiała Pandara na zabicie Menelasa, aby do niego z zasadzki śmiertelną ugodził strzałę, umyślnie dla zerwania ugody z Grekami. Jeden syn Apollina Laodokus nazywał się.

LAOKOON. Syn Priama i Hekuby, naystarszy z popów Apollinowych. Mocno sprzeciwiał się w prowadzeniu do miasta konia drewnianego, którego Troiańczykowie, nie słuchaiąc iego zdrowey rady, wyłamawszy mury miasta, do siebie wprowadzili. Pod tenże sam czas, dwa węże wylazły z morza, i obces rzuciły się na synów iego przy ołtarzu będących; ociec ich przybiegł ratować, ale sam tak w plątany i ściśniony był ogonami wspomnionych wężów, iż wraz z synami na mieyscu uduszony został. *Hom. Virg.*

LAOMEDEA. Nymfa, còrka Nereusza i Doris.

LAOME-

Laomedon. Syn Ilusa, król Frygii. Z Neptunem i Apollinem zgodził się był, za pewną summę, którą im przyrzekł wypłacić, ieżeliby mury miasta Troi reparowali Dway ci maystrowie Neptun i Apollo, zawinęli się, i w krótkim czasie wyprowadzili należyte mury, reparowali baszty, zgoła, cokolwiek naprawy potrzebowało, doskonale narządzili, i swoią robotę skończywszy, upominali się u Laomedona o zapłatę; ale on skąpiec, nie dotrzymał słowa, i nic im nie dał. Bogowie pomścili się swoiey krzywdy, i różnemi klęskami kray ukarali. Apollo mórowym powietrzem, a Neptun straszną powodzią. Oprócz tego bożek morski, nasłał dziwotwora czyli straszydło niesłychane z morza na ląd wychodzące, które całą Frigią pustoszyło, i bez braku bydło i ludzi pożerało. Radzono się zatym wyroków boskich, coby na ubłaganie Neptuna i Apollina, i na odwrócenie klęski czynić miano? odebrali odpowiedz, aby Hesionę córkę Laomedona na pożarcie straszydłu morskiemu wydano, inaczey klęska nie uspokoi się. Nieszczęsna królewna związana, na pożarcie straszydłu ku brzegom morskim wystawiona była, aniby była uszła okrutney śmierci, gdyby Herkules w sam czas na iey obronę nie przybył. Ten albowiem dziwotwora zabił, i niewinną ofiarę ocalił. Deklarował był Laomedon Herkulesowi pomienioną córkę swoią za żonę, ieśliby ią od śmierci wybawił, a gdy ią szczęśliwie wybawioną widział, trudnić począł, i cofać swego słowa: o co Herkules rozgniewany, Laomedona, iako drugie monstrum niewdzięczności i wiarołomstwa, zabił: Hesionę Telamonowi przyiacielowi za żonę dał, którą Telamon z sobą do Thracyi zawiosł. *Hyg. Ovid. Virg.*

Laothoe. Córka Herkulesa, żona Polifema iednego z Argonautów.

Laperse. *patrz* Laan.

Lapidatio, *kamienowanie.* Było święto postanowione i obchodzone w Trezencie na pamiątkę dwóch panienek zwanych Lamie; albo w szczególności iedna się nazywała Damia, a druga Auxesia. Te kamieńmi zabito pod czas iakiegoś w mieście rozruchu; a że potym pokazało się, że niewinnie tak okrutną śmiercią z tego świata zgładzone były, owóż cienie ich chcąc uspokoić, za boginie miasta adorowano.

Lapis, *kamień.* Tym wyrazem znaczono Jowisza, a to

dla tego, iż przy zawarciu ſoiuſzów, i traktatów, ofiary na honor iego nie żelazem, ale kamieniem zabiiano. Inſi zaś te nazwiſko wyprowadzaią ztąd, iż, gdy Rhea urodziła Jowiſza, zamiaſt nowo-narodzonego ſyna kamień Saturnowi pokazała, który on natychmiaſt pożarł. *Feſt.*

LAPITES. Naród tak zwany, znaydował ſię w Theſſalii: byli to ludzie niezwyczaynego wzroſtu i ogromności, rodzay olbrzymów, albo iak inni piſzą, były to raczey ſtraſzydła, aniżeli ludzi z Eola oyca a matki Lapithy córki Apollinowey zrodzeni. Oni pierwſi, nauczyli uieżdzać, ſprawiać, i zażywać koni do iazdy i do robót rolnickich. Pod czas weſela Pirithouſa z Hippodamią zwadzili ſię z Centaurami, i do wielkiey bitwy z ſobą przyſzli. *Hyg. Ovid.*

LARA. Naiada, czyli Nymfa rzeki Almon. Jowisz zamyślaiąc uwieść Juturnę ſioſtrę Turnuſa iaką miſterną ſztuką, widział że mu na przeſzkodzie była Lara: zlecił więc Merkuriuſzowi aby ią zaprowadził do piekła. Lecz ten poſłaniec boſki powziąwſzy ſerce do Lary, zamiaſt ią prowadzić na tamten świat, na tym świecie z nią ſię ożenił, i ſpłodził z niey niezmierną moc potomſtwa, które ſię nazywa powſzechnym terminem Lares. Lara toż ſamo ieſt co Larunda.

LARARIUM. Kaplica u pogan, gdzie oni ſwoie domowe bożki trzymali, i im cześć oddawali.

LARENTALES, albo Laurentales. Swięta na honor Akki-Laurentii.

LAURENTIA. Toż ſamo co Akka-Laurentia.

LARES, albo Penates. Bogowie domowi, ſynowie Jowiſza, albo (iak wielu mniemaią) Merkuriuſza i Larundy. Były to pniaczki małe, niezgrabnie wyſtrugane na kſztałt oſobek albo lalek, które oſobliwſzym ſpoſobem w każdym domu czczono, i partykularne ſprawowano obrządki. Poſpolicie przy tych bałwankach ſtawiano drewnianego pieſka, któremu nie mniey iako i ſamym Penates cześć boſką oddawano, zowiąc go *Lar Familiaris.* Oprócz tych Lares, były ieſzcze poſpolite z których iedni opiekiwali ſię ulicami, pirzaiami, i drogami, nazywano ie *Niales.* Inni należeli do rynków, krzyżowych ulic, nazywali ſię *Compitales.* Każde miaſto miało ſwoich oſobnych, zwano ie *Urbani.* Starożytna zabobonośc między innemi Eneaſza dziełami, nay-

bardziey ſtawiła, iż bożków domowych ratował z pożaru Troi, i z ſobą wyniósł. Byli ieſzcze Lares dwoiący, iedni *Hoſtilii*, których wzywano pomocy przeciwko nieprzyiaciołom; drudzy *Præſtites*, do których w gwałtownych przypadkach uciekano ſię, a na ofiarę zabiiano im wieprzów. *Ovid. Macrob. Plut. Plaut.*

LARISSIUS, albo Laryſſeus. Nazwiſko Apollina i Jowiſza wzięte obydwa od mieyſc na których cześć oſobliwſzą im oddawano. Jowiſza adorowano w *Lariſſie* mieście bliſkim Kayſtru; Apollina w części miaſta Efezu nazwaney Lariſſą.

LARISSA. Córka Pelasga: od imienia iey w Theſſalii miaſto nazywało ſię; a od tego miaſta Achilles zwany był Lariſſeus.

LARWY. Przez Larwy rozumieli ſtarodawni poganie, iż to były duſze złośliwych i bezbożnych ludzi, które w poſtaci wilkołków, albo oſób ſtraſznych błąkały ſię po różnych mieyſcach.

LARUNDA, albo Lara. Bogini pomieſzkania domowego. Ona także z pomiędzy wielu innych była faworytką Jowiſza, z którego miała liczne potomſtwo zwane Lares. Inni iednak twierdzą, że Merkuriusz ich był oycem. *patrz* Lara.

LASIUS. Jeden z tych co ſię ubiegali do mety certuiąc o Hippodamią, a że nie dopiął ſwego, zginął od Enomauſa tak iak inni przegrawaiący zakład.

LASKA PASTERSKA. *patrz* Paris. Endimion. Paſtuch.

LASY POŚWIĘCONE. Poganie w wielkim poſzanowaniu mieli laſy poświęcone, nie godziło ſię z nich ani gałązki ułamać. Przy każdym prawie kościele znaydował ſię gaik na cześć bożka, któremu i kościół był wyſtawiony: w takim gaiku drzewo ściąć, albo polować, zwierza zabić, grzech był ciężki.

LATERANUS. Genius opiekuiący ſię kominkami.

LATRIA. Sioſtra bliźniaczka Anaxandra: czczono oboie w Laſkonii iak bożyſzcza.

LATIALIS, albo Latius. Nazwiſko Jowiſza wzięte od Latium, gdzie mu oſobliwſzą cześć oddawano.

LATIAR. Swięto na honor Jowiſza zwanego Latialis.

LATINUS. Król Laurentu kraiu w Latium położonego, ſyn Fauna i Nymfy Mariki, ociec Lavinii. *patrz* Lavinia.

Latium. Kray Latinow we Włofzech leżący między Tybrem rzeką, i gruntami miafta Circei Wolfków. Tam Saturnus wypędzony z nieba od Jowifza ukrywał fię. Janus pan owego na ten czas kraiu przyiął go bardzo ludźko. *patrz* Janus.

Latmius. Nazwifko Endimiona wzięte od góry Latmus w Karyi gdzie on długo, bo przez kilka lat wciąż fpał.

Lato. Bogini pod allegorią: taż to fama co Ceres.

Latoides. Znaczy Apollina fyna Latony.

Latois. Znaczy Dianę córkę Latony.

Latona. Córka Ceufa, i Febe. Ta u Jowifza będąc w wielkich refpektach naraziła fię zazdrośney Junonie, która różnemi fpofobami prześladowała ią: a gdy widziała Latonę blifką porodzenia, zefłała na nią ftrafznego węża Pythona; ten Latonę wfzędzie ścigał, nie dawał iey odpocznienia, ani bezpiecznego fkłonienia przy naftępuiącym połogu. Neptun użalił fię bidney Latony, bo widział ią tułaiącą fię po różnych kraiach i mieyfcach, a frogiego Pythona za nią dybiącego: owóż umyślnie na morzu nową otworzył wyfpę nazwaną Delos, przyiął na niey niefzczęfną Latonę: tam ona będąc w krótce zległa bliźniętami wydaiąc na świat Apollina i Dianę. *Ovid. Virg.*

Laur. *patrz* Dafne. Apollo.

Laurentia. *patrz* Akka-Laurentia.

Lausus. Syn Mezeniufza kochaiący fię w polowaniu. Takoż nazywał fię fyn Numitora, a brat Ilii, Sylvii.

Lavekna. Bogini kradzieży: opiekunka złodzieiów. Wyrażano ią w poftaci tułubu ludźkiego bez głowy.

Lavinia. Córka Latina: ta iuż była zaręczona Turnufowi gdy Eneasz przybył do Włoch. Lecz Latinus maiąc obiawienie za cudzoziemca za mąż iść powinna, odmówił Turnufowi, a wydał ią za Eneafza świeżo brzybyłego Troiańczyka. Turnus za wyrządzony fobie affront mfzcząc fię, wypowiada woynę Eneafzowi, i buntuie przeciwko niemu Latinów. Po krwawey z obu ftron woynie, przyfzło na oftatek między Turnufem i Eneafzem do poiedynku, na którym Turnus zginął. A tak Eneasz rivala ufpokoiwfzy, Lavinią wziął za żonę, zbudował miafto, i nazwał ie od imienia żoninego Lavinium. *Virg.*

Lavinium. *patrz* Lavinia.

Leander. Młodzian rodem z miafta Abydos. *patrz* Hero.

Leark. Jeden z potomków Atamafa i Ino. *patrz* Ino.

Leches. Syn Neptuna: nadał imie fwoie iednemu z portów Koryntfkich.

Leda. Zona Tyndara, do którey Jowisz wielkie powziąwfzy ferce, myślał iakby ią mógł ułudzić, gdyż wiedział, iż wierności małżeńfkiey wielką ieft miłośniczką, i nigdy iey przełamać nie zechce. Owóż przemienił fię w łabędzia bardzo ślicznego i piefzczonego, i w tedy gdy Leda według fwego zwyczaiu w rzece Eurotas zwaney kompała fię, bawiła fię z łafkawym łabędziem nie domyślaiąc fię nic w tym złego: aż oto iednym razem poznała kto był ten łabędz, gdy Jowifza fztukę i zdradę zobaczyła. W kilka potem czafów Leda zniofła parę iaiec łabędzich: z iednego iayka wylęgli fię Helena i Klitemneftra, z drugiego Kaftor i Pollux. *Ovid.*

Leitius. Jeden z rycerzów Beotii znayduiących fię przy oblężeniu Troi.

Lekanomantia. Spofób wróżenia miednicą według zabobonów pogańfkich.

Lektisternia. Łoża albo kanapy do biefiadowania dla bożków. Trzeba wiedzieć, że u pogan były święte bankiety na honor bogów zgotowane: w tedy bałwany ich na łożach ufłanych bogato, i futych węzgłowiach kładziono: a tuż przy nich zaftawiano ftoły rozmaitemi potrami i napoiem. Mniemano, że takowe nabożeńftwo naybardziey uymowało bogów i błagało ich gniew.

Lelaps. Nazwifko iednego z pfów Akteona.

Lelex. Nayftarfza głowa z naydawnieyfzych Peloponefu obywatelów zwanych Leleges od Lelexa: a ci potem zaczęli fię nazywać Lacedemones od Lacedemona fyna Jowifzowego, który poiął był za żonę Spartę, córkę Eurotafa, a prawnuczką Lelexa; od iey imienia zbudowane miafto nazywało fię Spartą; które nazywano także Lacedemonem, od imienia Fundatora.

Lemnos. Wyfpa na morzu Egeyfkim, gdzie Wulkan miał fwoie kuźnie bardzo wflawione. Tamże zbudowany był kręty Labirinth. *patrz* Hypfipila.

Lemures. Strachi nocne, czyli (iak proftactwo baie) upiry, i wilkołki. Poganie Strachi czyli Lemures za boży-

ſzcza maiąc, na honor ich obchodzili corocznie w Maiu feſt: w tedy wſzyſtkie kościoły zamykano: święta te zwano Lemuria. Pod czas tey uroczyſtości, wyſtrzegano ſię w śluby małżeńſkie wchodzić, ſprawować zaręczyny, weſela: bo takie dni miano za fatalne, wiele złego o nich wróżąc. *Ovid.* W początkach wſpomnione święto zwano *Romuria*, albo *Remurie*, od Remuſa, bo umyślnie poſtanowione było na przebłaganie umbry Remuſa zabitego przez Romuluſa ſamego czyli z iego rozkazu.

LENEUS. Nazwiſko Bacchuſa.

LENISTWO. Bożyſzcze allegoryczne zrodzone ze ſnu bożka, i matki Nocy. Przemienione było w żołwia, za to iż z podchlebſtwa Wulkana nadymało ſię. Temu bożyſzczu ślimak i żołw były poświęcone.

LEOKORION. Kolos z napiſem na wiekopomną pamiątkę od Atheńczyków wyſtawiony ku czci nieiakiego obywatela imieniem Leos: ten albowiem w oſtatnim uciſku ſwoiey oyczyzny, dla iey ratunku trzy ſwe córki bogom ofiarował.

LEONIDAS. Grecki rycerz, ſławny zwycięſtwem pod Termopilami. Lacedemończykowie poczytali go po śmierci między bogi, i uroczyſte gry na iego pamiątkę uſtanowili byli.

LEOS. Syn Orfeuſza. Leokorion.

LEPREAS. *patrz* Addefagus.

LERNA. Jezioro czyli bagniſko przy Argos gdzie Hydra ſiedmiołbiſta, albo (iak inni świadczą) pięćdzieſiąt głów maiąca, znaydowała ſię, którą Herkules pokonał i zabił. Do tego bagniſka Danaidy ſwoich mężów głowy powrzucały, których pierwſzey nocy ſwego z niemi weſela po zabiiały.

LERNEE. Swięta na honor Bacchuſa, Proſerpiny, i Cerery.

LESBOS. Wyſpa na Arcypelagu ſławna kościołem Apollina, i narodzeniem Sapho wierſzopiſki.

LESTRIGONES. Podobnéż ſtraſzydła do Cyklopów, Neptuna także iak i Cyklopowie byli ſynami: ſtraſzni i okrutni, ponieważ wſzyſtkich przychodniow, i tych którzy ſię im tylko nawineli, pożerali: mieſzkali w pewney części Kampanii, gdy okręty Uliſſa zapędzone wiatrami do ich brzegów zawinęły; trzey byli od Uliſſa wyſłani na zwiedzenie

kraiu; wnet Antifates ich krol iednego z posłańców poymał i ziadł; a Lestrigdnowie rzucili się na okręty podziurawili i zatopili, ledwie Ulisses z swoim okrętem salwawał się.

LETHE. Rzeka piekielna. Umbry czyli dusze wychodząc z piekła, powinny były pić wodę z tey rzeki, ktora to miała do siebie, że dusza napiwszy się, zapominała wszystkiego co się z nią na tamtym świecie działo, nie pamiętała ani złego ani dobrego.

LETHEA. Niewiasta z Frygii: będąc cudney urody nad boginie przenosiła się. Boginie mścić się zamyślały, lecz Olen mąż Lethei bronić był gotow żony swoiey do upadły: owoż razem oboie przemieniono w skały.

LEVANA. Bogini, ktora się opiekiwała nimowlętkami, gdy ie z ziemi podnoszono. Zwyczay bowiem był, skoro się dziecie urodziło, kładziono ie na ziemi nagie; a ieśliby go ani ociec, ani żaden na mieyscu oyca zostaiący z ziemi nie podniosł, za nieprawegó łoża dziecko poczytane było. Owoż przy tym obrządku Lewany wzywany.

LEUCE. Wyspa, na ktorey Achillesa za boga czczono.

LEUCIPPA. Córka Thestora. Tą nie wiedząc gdzieby się iey ociec i siostra Theonea podziały, w wielkim zostawała frasunku: radziła się wyrokow bożków swoich gdzieby ich szukać miała; odebrała odpowiedz, aby się za popa przebrała, i w takim ubiorze po różnych kraiach szukała, a zapewne znaydzie. Jakoż zwiedziwszy rożne kraie, gdy do Karyi prowincyi przybyła, właśnie trafiła na to, iak rozboynicy schwytawszy Theoneę przylądowali, a pierwey ieszcze złapali byli Thestora, i w więzieniu swoim trzymali. W kilka czasow Theonea, powzięła wielkie serce do Leucippy mniemanego popa, i żądała z nim w małżeńskie wniść śluby, ale widząc go wcale temu żądaniu przeciwnego, miłość zamieniła w nienawiść i zemstę, szukała więc sposobów nieczułości serca pogardzaiącego nią na pomienionym popie zemścić się; udaie go więc przed kapitanem okrętu a swoim panem, iakoby ów pop mniemany Leucippus lekkomyślnie przeciwko iey honorowi postąpił. Kapitan według zanieśioney skargi od swoiey niewolnicy chcąc ukarać uczyniony iey gwałt, każe Thestorowi także swemu brańcowi, aby pomienionego popa zabił. Thestor do żywego przerażo-

ny był takowym rozkazem, brzydził się bowiem funkcyą kata, ubolewał i opłakiwał swoią niedolę, że do tak podłey, a okrutney przymuszany był czynienia posługi: wzdychał, łzami się zalewał, a często gęsto wspominał imiona Leucippy i Theonei. Co słysząc i uważaiąc tak winowayca mniemany pop do więzienia wtrącony, iako i Theonea niewolniczka oskarżycielka popa, ciekawie pytali się Thestora, coby te imiona często od niego powtarzane znaczyły, dla czegoby ie wspominaiąc wzdychał i płakał? dopioro Thestor ktoby był, i iakie miał dzieci opowiedział: z czego zaraz mniemany pop swego oyca poznał, wtąż i Theonea poznała, Rzucili się do nóg oycowskich oboie, ściskali się wzaiemnie, z pociechy łzy wylewali: a widząc dobrą porę uyścia z niewoli, umowiwszy się między sobą, szczęśliwie uciekli. *Hyg.*

Leucippus. Syn Enomausa, ktòrego Apollo zabił, iż się ważył wraz znim konkurrować. Było ieszcze innych dwóch Leucippów, ieden wnuk Eola, drugi ociec Febe i Ilairy.

Leukada. Gòra nadmorska na brzegach Epiru, gdzie osobliwszą cześć Apollinowi oddawano.

Leukadius. Nazwisko Apollina wzięte od gòry nadmorskiey zwaney Leukada na brzegach Epiru, gdzie mu cześć osobliwszą czyniono.

Leukofrina. Nazwisko Diany.

Leukosia. Jedna z Syren tak nazywała się.

Leukothea. Toż ta sama co Ino: o niey poetowie baią, iakoby, gdy widziała męża swego w straszným szaleństwie zostaiącego imieniem Atamasa, obawiała się o iego i o swoie życie: w tym uyrzy: a oto on porywa syna swego Learcha, uderza o skałę, i na mieyscu trupem zostawuie. W okrutnych strachu i żalu nieszczęśliwa Leukothea, prawie także od rozumu odchodząc, porwawszy drugiego synaczka Melicerta na łono pobiegła z nim i wskoczyła w morze. Bogowie lituiąc się nad matką i synaczkiem, oboie ich uczynili bożkami morskiemi. *Ovid.*

Leukothoe. Còrka Orchama, i Eurynomy. Apollo wielkie do niey powziął serce, a chcąc ią cnoty panieńskiey pozbawić, i zdradliwie podeyść; wziął na się postać i ubior Eurynomy iey matki, i tak swóy zamysł do skutku przyprowadził. Klytia riwalka

Leukothoi przeſtrzegła Orchama o tym co ſię ſtało. Ociec ſtraſzną uwiedziony złością, żywcem Leukothoe zakopać kazał. Apollo żałuiąc nieſzczęśliwey panienki, przemienił ią w drzewo, które mirrę z ſiebie, czyli wdzięcznego bardzo zapachu gumę wypuſzcza. *Ovid.*

Lew. Znak Zodiaku niebieſkiego: ten to ieſt którego Herkules w puſzczy Nemeyſkiey złapawſzy uduſił. A Jowisz go do nieba przeniόſł i oſadził. *patrz* Herkules. Atalanta. Piramus. Cekrops. Cybele. Admetes.

Liban. Syryiczyk młodzian, przedziwney urody mąż, wielki bogów czciciel, od hultaiów zabity, ale od bogów przemieniony w górę tegoż imienia.

Libationes. Ofiary z napoiów: był to obrządek pogańſki na honor bogów uſtanowiony na tym zależał, aby puchar wina albo mleka, albo innego napoiu cokolwiek koſztowawſzy, czyli ledwo ſię uſtami dotknąwſzy na cześć iakiego bałwana na ziemię wylać.

Liber. Nazwiſko Bacchuſa.

Libera. Nazywa ſię, według domyſłu niektórych Wenus. Lecz i Proſerpina i Ariana także czaſem od poetów nazywaią ſię.

Liberales. Nazwiſko świąt na honor Bacchuſa obchodzonych, też to ſame co i Bacchanalia. Tymże wyrazem nazywały ſię niewiaſty ten feſt według partykularnych ſwoich obrządków obchodzące.

Liberalis i Liberator, albo Eleuterius. Pod tym imieniem adorowano Jowiſza iako boga opiekuiącego ſię wolnością.

Libethra. Miaſto i zrzodło na granicach Macedonii ſławne grobem Orfeuſza: ztąd Muzy nazywaią ſię *Libethrides:* bo te zrzodło było im poświęcone.

Libitina. Bogini pogrzebów: toż ſamo znaczy co Proſerpina. Niektórzy Wenerze czaſem te imie daią.

Libya. Córka Epafa i Memfis; poſzła była za Neptuna, z którego miała dwóch ſynów Agenora i Beluſa. Od iey imienia wielka część Afriki nazywała ſię Libyą.

Libystinus. Nazwiſko Apollina.

Lichas. Przy boku Herkuleſa zoſtawał iako iego nayпierwſzy urzędnik i faworyt. Przez niego Deianira poſłała Herkuleſowi ſwemu mężowi koſzulę krwią Neſſa Centaura zarażoną, którą ſkoro wdział,

w takie wpadł szaleństwo, iż Lichasa porwał za łeb i rzucił w morze. Neptun użalił się śmierci utopionego faworyta, przemienił go w skałę.

LICYMNIUS. Syn Elektriona: albo według innych Marsa, *patrz* Tleptolemus.

LIGEA. Nymfa, córka Nereusza i Doridy. Takoż nazywała się iedna z Syren.

LIGYRON. Pierwsze imie Achillesa.

LIGYSTUS. Syn Faetona: od iego imienia nazywa się kray Liguria.

LIMENILIS, LIMNIATIS, albo Limnea. Rybacy tym imieniem nazywali Dianę, iako bogini stawów, iezior, i bagnisk.

LIMENTINUS. Bożek, maiący straż bram i przystępów.

LIMES, albo Limi. Były to bożyszcza u Rzymian.

LIMNEUS. Nazwisko Bacchusa wzięte od części miasto Atheńskiego Limnes zwaney, gdzie go naybardziey czczono.

LIMNIADES, LIMNEE, LIMNIAKI. Nymfy iezior, stawów, i bagnisk.

LIMONIADES. Nymfy kwiatów i łąk.

LINIA w ręku stoiącey osoby. *patrz* Serapis.

LINUS. Syn Apollina i Terpsikory: brat Orfeusza: był wynalazcą piosnek i wierszow, które przy muzyce na głosy do śpiewania rozbierano, nazywaią się po dziś dzień *Carmina Lyrica.* On był nauczycielem Herkulesa w muzyce. Gdy on pewnego czasu surowo swego ucznia strofował: uczeń Herkules niecierpliwością uwiedziony, porwawszy lutnią tak metrowi w łeb ugodził, iż na mieyscu został. *Ovid. Hyg.* Był inny Linus syn Amfimara i Uranii, którego Apollo zabił za chlubienie się, iż lepiey śpiewał od niego.

LIRIOPE. Nymfa, córka Oceana i Thetis, matka Narcissa. Przemieniła się w przezroczyste źrzódło, Narcissus w nim często przeglądaiąc się, tak cudną w sobie upatrzył urodę, iż w sobie samym iedynie zakochał się.

LIŚCIE na głowie osoby. *patrz* Osiris. Jo. Bacchus.

LISZKA. Gdy Alkmena dała się słyszeć z tem, iż takiego kawalera za dozgonnego przyiaciela, który zabiie liszkę wielkie szkody czyniącą w okolicy Thebów. Amfitrion staraiący się o przyiaźń Alkmeny, umyślił polować na ową liszkę. Na ten koniec pożyczył od Cefala doświadczonego do pola psa, przed którym nigdy żaden zwierz nie uciekł, nazywał się on Lelaps. Gonił więc na potęgę ową liszkę,

która nadzwyczayną szybkością i obrotami nie zfatygowanego Lelopsa długo uwodziła. W tym Jowisz sprawił, że i liszka i Kelops w biegu skamienieli, i iak w ryte stanęli. Przyniesiono ie w teyże sytuacyi iak były do Thebów, i Alkmenie prezentowano. Co widząc pomieniona dama zyiściła przyrzeczenie i za Amfitriona poszła.

Lites, *kłótnie*. U pogan i to były bożyszcza, córki Jowisza. Wyrażano ie, iakoby chrome, zmarszczkowate, boiaźliwe, i rozpaczaiące.

Lithobolia. Toż samo co kamienowanie.

Littorales. Bogowie pobrzeżni nadmorscy.

Loemius. Tym wyrazem Lidiensowie nazywali Apollina.

Lokutius. *patrz* Ajus-Lokucius.

Lotis. Nymfa, córka Neptuna: ta przed natrętnością Priapa bożka uciekaiąc przemieniła się w drzewo.

Lotos. Było owocowe drzewo, którego frukt to miał do siebie, że gdy go przychodzień skosztował, zapominał o swoiey oyczyznie. Nazywano *Lotofagami* naród w Afryce, który tym owocem naywięcey żył, i gdzie naywięcey tego drzewa rodziło się. Ulissa okręt gdy wiatrami przeciwnemi był zapędzony do kraiu *Lotofagów*, i gdy iego kolledzy i czeladz okrętowa wysiadłszy na ląd zakosztowali pomienionego owocu, o dalszey żegludze zapomnieli, nie chcieli powracać do swego kraiu, i Ulisses miał wiele trudności w namowieniu ich, aby się mieli do podróży.

Loxias. Nazwisko Apollina. *Macrob.*

Lua, albo Lye. Bogini do którey należały wszystkie pokuty i pokutuiący. Rozumiano, iż ona taż sama iest co Diana. Łupy i zdobycz z nieprzyiaciela tey bogini wolno było ofiarować: bo to tylko samemu Jowiszowi i niektórym z wyższych bogów należało się: inszym bożyszczom tey czci nie czyniono.

Lubentia, Lubentina, albo Libentina. Bogini maiąca w swoim szacunku roskoszy, i upodobania partykularne.

Lucetius. Nazwisko Jowisza iako boga wszelkiego światła. Dla teyże samey przyczyny Juno nazywała się także Lucetia.

Lucifer. Syn Jowisza i Jutrzenki, był policzony między gwiazdy. Jego powinność na niebie iest ta; aby dawał znać swoim poprzedzeniem o

maiącym w krótce zawitać na świat dniu: przeto ta gwiazda zawsze marszałkuie przededniem. Jest to w samey rzeczy planeta Venusa, która inaczey nazywa się *Hesper*, albo *Vesper*; albo ieszce *Vesperugo*, gdy na zachodzie po zaszłym słońcu pokazuie się.

LUCIFERA. Nazwisko Diany.

LUCINA. Bogini połogów: taż to sama co Juno, której pod tym imieniem przyznawano opiekiwanie się połogami.

LUKARIE, albo Lucipie. Swięta w gaikach poświęconych obchodzone uroczyście u Rzymian. Bywały te gaiki przy kościołach, i blisko miasta: owóż tam na honor bożków czyniono ofiary, i pewne obrządki.

LUNA. *patrz* Xiężyć Diana.

LUNUS. Mąszczyzni mieli nabożeństwo do xiężyca i nazywali go Lunus: a niewiasty dewotki xiężyca, nazywali *Luna*. W Syryi i Mesopotamii czczo miesiąc iako bożka, nie iako bogini. Ta zabobonność wkorzeniła się była na fundamencie mniemana bardzo śmiesznego. Iż ci którzy tę planetę brali za bogini, a nie za boga niewolnikami stawali się swoich żon w całym swoim życiu. Ci zaś, którzy xiężyc za męszczyznę boga, nie za boginią poczytiwali, bywali dozgonnemi panami swoich żonek.

LUPERCI. Popi bożka Pan. Podzieleni byli na trzy klassy Fabiensów albo Faviensów, Quintysianów i Julianow. Przez całe święta powinni byli nago chodzić.

LUPERKA. Bogini której pastusi wzywali pomocy, aby ich trzody uchowała od wilków.

LUPERKAL. Mieysce bliskie Rzymu poświęcone bożkowi Pan opiekunowi wszystkich pastuchów. Swięta na honor tegoż bożka nazywały się Luperkales.

LUSTRATIO. Obrządki pewne u pogan. Zależały one na kropieniu wodą, na processyach, i na pokutnych ofiarach. Pod czas świąt Lustralnych co pięć lat w Rzymie obchodzonych pomienione obrządki naysolenniey sprawowane były: ztąd rachowano czasy u Rzymian na Lustra.

LUSTRUM. *patrz* Lustratio.

LUTNIA. *patrz* Apollo. Orfeus. Amfion. Linus. Arion.

LYBAS. Greczyn żołnierz z pułków Ulissa. Gdy okręty tego bohatyra zapędzone były wiatrem do brzegów Włoskiey ziemi, Lybas szydził z iedney

dziewczyny w mieście Temesſa. Obywatele miaſta uieli ſię o honor iey, i Greczyna pomienionego zabili. W krótce potym zabóyſtwie tyle nieſzczęścia Temeſſanie doznawać poczęli, iż iuż myśleli o porzuceniu miaſta. Apollo wyrokiem ſwoim wſtrzymał ich, i upomniał aby duſzę czyli umbrę zabitego Lybaſa przebłagali, i na ten koniec corocznie iedną panienkę ofiarowali. Uſłuchali wyroku, przeſtali doznawać klęſk. W kilka lat waleczny rycerz trafił ſię imieniem Euthymes właśnie w tym ſamym czaſie gdy panienkę iedną oddawano na ofiarę ſtraſzydłu czyli duſzy Lybaſa w ſtraſzney poſturze pokazuiącey ſię. Odważył ſię więc nieſzczęśliwą uwolnić ofiarę, i z ſtrachem ſię ſpotkać. Skoro ſię ſtraſzydło ukazało, rzucił ſię nań, i póty ſię z nim paſſował, aż go pokonał. Straſzydło ze złości wſkoczyło w morze. Temeſſyni bardzo dziękowali Euthymowi, i panienkę obronioną dali mu za żonę. *Pauſ.*

LYCEA. Góra w Arkadii poświęcona Jowiſzowi, i bożkowi Pan: przeto obydwom daie ſię nazwiſko Lyceus, i święta czyli gry na ich honor uſtanowione zowią ſię Lycee. W Athenach był kościół zbudowany Apollinowi Lyceuſzowi, tam Ariſtoteles miewał ſwoią ſzkołę, z tey przyczyny wielce ten kościół wſławił ſię.

LYCHORIS. Nymfa kochanka Apollina. Od niey (iak wielu rozumieią) nazwane było miaſto Lykorea zbudowane na górze Parnaſſus.

LYCIDAS. Jeden z Centaurów. Także paſtuch u poetów nazywa ſię.

LYCIA. Prowincia Azyi mnieyſzey wſławiona wyrokami Appllina: mianowicie miaſto Lycii Patara gdzie Apollo przez bałwana odzywał ſię, albo przez ſwoich popów dawał wyroki. Głośna także Lycia ſtała ſię przez baykę o Chymerze.

LYCIENSES. Naród w Azyi mnieyſzey, ſławny tak ſwoią dawnością którą ſobie przypiſywał, chełpiąc ſię, że naypierwey Lycia była ze wſzyſtkich innych prowincyi zamieſzkana; iakoteż ſwoią ſprawnością w ſtrzelaniu z łuku.

LYCISKA. Imie ſuczki w Wirgiliuſzu i w Owidiuſzu.

LYDUS. Syn Herkuleſa i Joli. Był inny tegoż imienia ſyn Athyſa, brat Tyrrhena, od którego imienia Lydia nazywa ſię.

LYKAB. *patrz* Archilok.

Lykaon. Syn Tytana i Ziemie, krol Parrhaſii miaſta w Arkadii: Jowisz go przemienił w wilka, za to iż w kościele dziecie na ofiarę zabił. Inni inaczey tę baykę opowiadaią. *patrz* Arkas.

Lykaonis. Znaczy ſię Kaliſto córka Lykaona.

Lykastes. *patrz* Bates.

Lykomedes. Król Scyros, do którego umyślnie Achylles był poſłany, aby tam utaiwſzy ſię nie był przymuſzany iść na woynę Troiańſką.

Lykoreus. Nazwiſko Jowiſza.

Lykorias. Nymfa towarzyſza Cyreny.

Lykorus. Syn Apollina i Nymfy Korycii. *patrz* Lychoris.

Lykcius. Znaczy Idomeneuſa. Lykciuſzem zwano go od miaſta Lyktum na wyſpie Krecie, gdzie był panem.

Lykurgus. Krol Thracyi: oświadczył ſię być nieubłaganym nieprzyiacielem Bacchuſa: za co go Bacchus takim ſkarał ſzaleńſtwem, iż ſobie nogi poodcinał. Rachuią ieſzcze w baykach dwoch Lykurgow iednego krola Nemei, oyca Archemora, drugiego olbrzyma zabitego od Oſiriſa.

Lykus. Syn Pandiona, od ktorego kray nazywał ſię Lycia. Słowo te Lykus znaczy wilka, przeto Lykaon nazywą ſię czaſem Lykus. Także nazywał ſię ſyn Priama: pewny Troiańczyk był Lykus; tudzież ieden z Centaurów miał to imie. *patrz* Megera. Zetus.

Lygdes. *patrz* Iſis.

Lynceus. Jeden z pięciudzieſiąt ſynow Egypta. Ten ieden uſzedł śmierci od ſwoiey żony Hypermneſtry córki Danauſa: inne zaś wſzyſtkie ſwoich mężów pierwſzey zaraz nocy weſela w ſwoich łożnicach pozarzynali. *patrz* Hypermneſtra. Był inny Lynceus brat Iduſa. Kaſtor i Pollux porwali byli Febe i Ilairę. Te zaś panienki były iuż obiecane, iedna Lynceuſzowi, a druga Idaſowi. Owóż ci mſzcząc ſię wyrządzonego affrontu, umyślili zbroyną ręką ſwoie odebrać kochanki. W potyczce Lynceus Kaſtora zabił, a Lynceuſza Pollux. Idas od pioruna zginął. Jeſzcze ieden Lynceus był między Argonautami. A inny, o ktorym wſpomina miał tak byſtry wzrok, iż w przyſłowie to imie poſzło, mówiąc o dobrym wzroku, mówiono, Lynceuſzowe ma oczy. Niektòrzy za iedno biorą Lynceuſzą i Lynka.

Lynkus. Król Scythow. Niewdzięcznym ſtawił ſię Tryptolemowi poſłanemu od Cerery umyślnie do niego, aby

rolnictwa iego poddanych nauczył. A co gorſza, oprócz grubey niewdzięczności myślał Tryptolema zabić; ale go *Ceres* za okrutne i nieczułe dobrodzieyſtw ſerce w zwierza oſtrowidza przemieniła: pomieniony zwierz był poświęcony Bacchuſowi.

LYNX, albo Oſtrowidz. *patrz* Lynkus Znaydował ſię w kompanii Argonautów: wzrok miał tak byſtry, iż przez naygrubſzy mur iakoby przez ſzkło mógł wſkróż widzieć.

LYPARA. Wyſpa gdzie Wulkan miewał ſwoie Kuźnie.

LYRA. *patrz* Apollo. Orfeus. Amfion. Arion. Erato. Linus.

LYRNESSIS. Nazwiſko panienki Briſeis, bo była rodem z Lyrneſſy miaſta Troady.

LYSIDICE. Córka Pelopa, a żona Meſtora.

LYSIPPA. Jedna z córek Preta.

LYSSIUS. Nazwiſko Bacchuſa znaczące toż co Lyeus.

LYSSA, albo wściekłość. Córka Nocy. Niektórzy liczą ią między Furiami piekielnemi w liczbie czwartą, i wyobrażaią tak iak inne, z wężami na głowie, a ſztylet w ręku.

Ł.

ŁABĘDZ, albo po łacinie *Cignus*. *patrz* Cygnus.

ŁANCUCHY. *patrz* Eolus. Szaleńſtwo. wściekłość. Kasſiopea. Prometheus.

ŁANI, czyli ieleń ſamica. *patrz* Diana. Cypariſſus. Agamemnon.

ŁBY SIEDM, albo *ſiołbiſta beſtya*. *patrz* Hydra. *Trzy łby pies maiący*. *patrz* Cerberus. *Trzy głowy*. *patrz* Gerion.

ŁONA na niebie iaſna, czyli droga mleczna, *via lactea*. *patrz* Herkules.

ŁOWY, polowanie. *patrz* Diana. Akteon. Adonis. Orion. Meleager. Adraſtes. Arkas. Akaſtes. Athalanta.

ŁÓŻKO. *patrz* Sen. Mars. Cynirus.

ŁUK. *patrz* Diana. Kupido. Akteon. Amazonki. Chiron. Licienſes. &c.

M.

MA. Jedna z Nymf aſſyſtuiących Rhei. Jowisz zlecił był iey wychowanie Bacchuſa. Lydyiczykowie ſamą boginią Rheę czcili pod imieniem *Ma*.

MACEDON. Syn Oſiriſa, albo według innych Deukaliona. Od iego imienia kray Macedonia nazywa ſię.

MACEDONIA. Króleſtwo niegdyś na północ Grecyi położone. Pierwey nazywało ſię Emonia, Mygdania, Peonia, Bonia, Pieria, Aematia.

MACHAON. Syn Eſkulapiuſza, ſławny lekarz, umarł przy oblężeniu Troi.

MAGIA. Starożytna zabobonność. Rozumiano, że ieſt taka ſztuka i pewny ſekret przez który można władać żywiołami, zmarłych z grobu wywoływać i z niemi iak żywemi rozmawiać. Zgadywać mocą duchów powietrznych i piekielnych przyſzłe rzeczy, odmieniać ſkłonności ludzkie, i tym podobne rzeczy poſługą diabelſką robić.

MAGUSNAUS. Nazwiſko Herkuleſa.

MAJA. Jedna z Pleiad, córka Atlaſa i Pleione. Jowisz z oſobliwſzym był ku niey ſercem, i z niey ſpłodził Merkuriuſza. Taż to ſama, która ſwoiemi pierſiami karmiła Arkaſa, przez co bardzo naraziła ſię Junonie, ta bowiem nieuchybnie wywarłaby była ſwoią na nią zemſtę, gdyby był Jowisz nie uprzedził, i nieprzemienił ią w gwiazdę.

MAJESTAT. U pogan maieſtat czczono za boga. Rzymianie mu ofiary na początku Maia oddawali.

MAJUMEA. Swięto na honor Maji i Flory.

MAK. *patrz* Morfeusz. Czaſem reprezentuią Cererę w ręku bukiet z maku. Toż ſamo Wenerze i Kupidynowi dodaią.

MAKAREUS, albo Makabrus. Syn Eola: ten z rodzoną ſwoią ſioſtrą ożenił ſię imieniem Kanacoą. *patrz* Kanacea.

MAKARIA. Córka Herkuleſa: ta ofiarowała ſię bogom na uproſzenie ſzczęśliwego powodzenia Ateńczykom.

MAKRIS. Córka Ariſteuſza. Ta na ſwoie łono Bacchuſa wzięła wtedy gdy go Wulkan z ognia wyrwał; za co Juno złey na nią była woli: przeto Markris przed bogini zawziętey gniewem ſkryć ſię muſiała.

MA-

MALACHBELUS. Palmirowie czcili xiężyć pod tym imieniem, i wyobrażali go w postaci męszczyzny na barkach dźwigaiącego miesiąc. *patrz* Lunus.

MALLOFORA, albo Melofora. Nazwisko Cerery.

MAŁPA. *patrz* Cerkopes. Pithekusa. Egypcyanie adorowali małpy za bożki.

MAMERS, Mamertus, Mamerkus, Marmerssus. Są to starodawne nazwiska Marsa.

MAMMON, albo Mammona. Niektórzy biorą za iedno Plutona i Plutusa bożka skarbów i kruszczów bogatych w wnętrznościach ziemi ukrytych: owóż i Mammon albo Mamona toż samo u Fenicensów znaczyły. Gdy Plutus znaczy bożka skarbów, reprezentuią go malarze i snycerze kulawego, albo powoli do ludzi wlekącego się, z zamkniętemi oczyma rozdaiącego bogactwa; a potym skrzydłami odlatuiącego.

MAMMOSA, to iest z ogromnemi piersiami. Tak nazywano Cererę, którą wyrażono z piersiami pełnemi pokarmu: te zaś piersi nie iedne, ani na iednym mieyscu; ale po całym ciele wiszące w mnogości przydawano: ona bowiem, według pogan, była matką karmiącą cały świat.

MAN, albo Mannus. Syn Tuistona: bożek starodawnych Alemannów.

MANA-GENETA. Bożyszcze opiekuiące się połogami.

MANELE, albo kleynoty na szyię. *patrz* Akarnas. Alkmeon.

MANES. Tak nazywały się dusze ludzi zmarłych: wystawiano im ołtarze, i ofiary oddawano, na ubłaganie; aby żyiącym nieszkodziły. Niektórzy poetowie mieli ie za bożyszcza piekielne, albo raczey tym terminem powszechnym *Manes:* wyrażali bogów piekielnych, *deos inferos:* czyli bogów ziemskich i podziemnych, czyniąc oddział od bogów niebieskich i powietrznych, *diis superis.* Mieysca do pogrzebów wyznaczone, a poświęcone bogom Manes, nazywano *Loca Religiosa.* Kościoły, kaplice, i ołtarze na honor bogów niebieskich i powietrznych zbudowane zwano *Loca Sacra.* Festus świadczy, że Augurowie czyli wróżkowie pod czas swoich obrządków wszystkich generalnie bogów wyrazem Manes nazywali; bo nauczali, że bóstwo kommunikuie się wszystkim, czyli się rozlewa po wszystkim stworzeniu: owóż z łacińskiego, *manare*, spływać, rozle-

wać ſię, wzięty ieſt termin Manes.

Mania. Matka bożków domowych zwanych *Lares*. Nazywano także Furye piekielne Maniami.

Mantiklus. Nazwiſko Herkuleſa.

Manto. Rodem Thebanka, córka Tyreſiaſza; zawołana prorokini. Po zburzeniu Thebów przez Epigonów, ona ſkrycie wynioſła ſię do Azyi, gdzie zbudowała miaſto Klaros i kościół Apollinowi. Przenioſła ſię potem z Azyi do Włoch, i tam poſzła za mąż za bożka Tybra albo Tyberina króla Etrurii, i z niego miała ſyna imieniem Oknuſa, ten zbudował miaſto i nazwał ie od imienia matki *Mantuą*. *Virg*.

Manturna. Bożyſzcze opiekujące ſię zaślubieniem i weſelami.

Maozim. Bałwan którego cześć wprowadzić między żydy ſtarał ſię Antioch. Domyślnią ſię niektórzy, iż to był Jowisz Olympicki, bo iego poſąg w kościele Jerozolimſkim wſpomniony król poſtawić rozkazał był.

Marathon. Miaſto Attyki ſławne zwycięſtwem Theſeuſza, bo on tam pokonał wołu dzikiego. Wzięło imie te miaſto od Marathona ſwego fundatora, a prawnuka Słońca.

Marika. Nymfa, z którą ſię Faunus ożenił. i z niey ſpłodził Latina. Od niey nazywa ſię pewne bagniſko bliſkie Minturnu, przy którego brzegach był kościół zbudowany Wenerze albo iak inni mniemaią Nymfie Marice: bo biorą iedno za drugie, Wenerę za Marykę, a Marikę za Wenerę. Laktancius powiada, że przez Marikę ma ſię rozumieć Circe.

Marmax. Jeden z tych, którzy certowali w biegu z Hippodamią, zabity od Enomauſza, za to iż, przegrał.

Marmessus. *patrz* Mamers.

Marnas. Tym wyrazem Fenicenſes nazywali Jowiſza.

Maron. Rycerz Greczyn, za boga dla ſwoiey waleczności poczytany.

Marota. Tym terminem nazywa ſię lalka, to ieſt, głowa o dwóch twarzach; którą ten co ſzalonego udawał na kiiu utkwioną noſił. Momuſa bożka poſpolicie maluią trzymaiącego Marotę.

Marpissa, albo Marpeſſa. Bayka o Marpiſſie rozmaicie bywa opowiadana. Według Homera była to Nymfa, córka Evena, poſzła za Idaſa, lecz mu ią Apollo wydarł.

Mars. Bożek woyny, syn Junony. Ta bowiem bogini będąc urażoną, iż Jowisz bez niey porodził Palladę, poszła na brzegi oceanu, cała w myślach, rozbierała w głowie swoiey iakby doyść, i dokazać sztuki takieyże iak Jowisz; aby mogła porodzić bez męża, iak on porodził bez żony. Zmordowawszy się, usiadła przy drzwiach kościoła bogini Flory. Ta uyrzawszy Junonę, ciekawie pytała się o przyczynie iey turbacyi, widząc ią w myślach zanurzoną. Opowiedziała Juno, co ią w melancholią i frasunek wprowadza. A zatym Flora obiecała iey na to pewny sekret powiedzieć, z tą atoli kondycyą, aby go nikomu nie wyiawiała, i wnet pokazała iey iakiś kwiat, na którym usiadłszy Juno, zaraz poczęła w żywocie swoim płód. W czasie swoim więc wydała na świat syna Marsa, i uczyniła go bogiem woyny. Mars we wszystkich potyczkach, bataliach, szturmach, zgoła we wszystkich nieprzyiacielskich krokach przodkował. Wielkie serce powziął do bogini Wenery, z którą gdy raz sekretnie bawił się; Wulkan mąż Wenery, cichaczem zszedł, a co większa tak cicho i kształtnie żelazną ich kratą opasał; że ani postrzedz, ani słyszeć mogli. Toż dopiero z całego nieba bogi na widok sprowadził, i śmiech z oboyga uczynił. Maluią i wyrażaią Marsa całego zbroynego, przy nim tuż koguta, czyli Alektriona konfidenta, którego w kura przemienił za to, iż nie dał należytey baczności będąc na straży u Marsa w tedy, gdy Wulkan cichaczem wszedł do pokoiu, Marsza z Wenerą zastał i wyszydził. *Hyg. Pauſ. Ovid. Virg.*

Marspiter. Toż samo co Mars.

Marsus. Syn Circe: naród Marsów chlubił się, iakoby od niego pochodził.

Marsyas. Sławny Satyr. On był pierwszym wynalazcą, hymny święte na honor bogów złożone do muzyki przystosowane śpiewać. Cybele wielce go sobie była polubiła, przeto podróż odprawuiąc po wszystkich kraiach całego świata iego sobie za kollegę przybrała. Ten pewnego czasu śmiał założyć się z Apollinem, ktoby z nich lepiey śpiewał; Apollo wygrał zakład, a zuchwałego Marsiasza przywiązawszy do drzewa żywcem ze skóry odarł. Nymfy iego żałuiąc tak rzewnie płakały, iż z ich łez zebrała się rzeka, która w Frygii płynęła nazwana imieniem tegoż Satyra.

Martiales. Swięta i gry a honor Marſa.

Maska. *patrz* Thalia. Momus. Bayka.

Maskula, albo Barbata. Nazwiſko Wenery, ktòrą czaſem wyrażano z brodą, w ręku trzymaiącą grzebień.

Matka bogow, *karmicielka.* Pod tym imieniem czczono ziemię iako bogini, i iako matkę powſzechną doſtarczaiącą pokarmu wſzyſtkiemu ſtworzeniu. Nazywa ſię ona Cybele.

Matres, albo Matki. Tak nazywały ſię boginie, które naybardziey czczono w Engionie mieście Sycylii. Domyślaią ſię niektórzy, iż to były Nymfy owe, które małego piaſtowały i pielęgnowały Jowiſza: imiona ich te ſą: Thiſoa, Neda, i Agno.

Matrales. Swięta obchodzone w Rzymie na honor Matuty.

Matronales. Swięta, ktòre obchodziły Matrony Rzymſkie na honor Marſa.

Matuta. Toż ſamo co Jutrzenka, albo Leukothea.

Matutinus pater. Ociec poranku, to ieſt Janus. Czczono go pod tym tytułem iako bożka prezyduiącego nad początkiem czaſu, niby otwieraiącego wſtęp zaczynaiącego ſię roku, mieſiąca, dnia, &c.

Mavors. Toż ſamo zna czy co Mars.

Mausolus. Krol Karyi: temu Artemizia żona krolowa po śmierci wyſtawiła wſpaniały nadgrobek, ktòry owych czaſów tak był ozdobny i koſztowny, iż go między ſiedm cudòw świata rachowano. Ztąd wzięty ieſt wyraz nazywania nadgrobków i katafalkòw Mauſoleami.

Meander. Rzeka w więkſzey Frygii ſławna baykami poetòw: wywodzą oni, że Meander ieſt ſynem Oceana i ziemi, a oycem Cyanei.

Mecistes. Jeden z kollegòw Ajaxa.

Medea. Zawołana czarownica, córka Eeteſa. Poſzła była za mąż za Jaſona, dopomagała mu pierwey ſwoiemi czarami do pozyſkania Runa Złotego, i mimo wiadomości oyca ſwego poſtanowiwſzy ſię z Jaſonem z nim ſię w podróż zabrała. A że ſię ſpodziewała pogoni za ſobą oyca, brata małego Abſyrta, ktòrego z ſobą umyślnie na upatrzony koniec wzięła, zabiwſzy na części rozrywała i rozrzucała za ſobą po drodze; aby ociec poznawſzy członki ſynaczka ſwego ukochanego po drodze zbierał, a tym ſamym w pogoni opoźniał ſię. Tak ſię ſtało, Medea z Janoſem miałem czas

ucieczki; gdy przybyła do Theſſalii, oyca męża ſwego Eſona ſtaruſzka ſwoiemi ziołami i ſekretami, młodym uczyniła. A chcąc ſię pomścić chytrości Peliaſza, który umyślnie Jaſona ſynowca wyprawił był po Runo złote, aby go na nieuchybne niebezpieczeńſtwa zguby życia naraził, radziła córkom iego, aby ze ſtarego młodziuchnym, napodobieńſtwo Eſona uczyniły, oyca ſwego Peliaſza; podała im ſpoſób taki, aby go pierwey zarznęły, na ſztuki porąbały, a tak porąbanego w kotle z pewnemi ziołami, które im dała, gotowały; obiecuiąc cudowny ſkutek, że gdy ſię uwarzy, młodziuchny z niego kawaler powſtanie. Uſłuchały lekkowierne panienki, zabiły oyca, porąbawſzy na części gotowały, ale bez żadnego ſkutku: dopiero okrutną czarownicy poſtrzegły zdradę z niepowetowaną oyca ſtratą, żałowały poniewczaſie. Jaſon przymuſnony będąc uſtąpić z Jolchos miaſta, przenióſł ſię z Medeą do Koryntbu; tam przez nieiaki czas przemieſzkuiąc upodobał ſobie Kreuſę córkę Kreona króla, przeto porzucił czyli ſię rozwiodł z Medeą, a Kreuzę poiął za żonę. Medea z tey przyczyny roziuſzona w złości, właſnemi rękami ſwemi dwoie dzieci, które miała z Jaſona w oczach iego zamordowała: to zrobiwſzy: wſiadła na wóz z zaprzężonemi ſkrzydla ſtemi ſmokami, co ſię był na powietrzu ukazał, i poleciała nazad do Kolchidy. Zaſtała tam Eeteſa oyca z tronu z rzuconego, owóż go ſwoiemi ſpoſobami na tron przywróciła. *patrz* Medus.

Medesikastes. Jedna z córek Priama, którą Grecy po zburzeniu Troi w niewolą wzięli.

Medioximi. Bogi powietrzne czyli geniuſze po powietrzu uwiiaiące ſię i przemieſzkuiące. A bardziey tym wyrazem znaczono bogów po śrzodku mieſzkaiących, między bogami nieba, i bogami ziemi.

Meditrina. Bogini opiekuiąca ſię chorcmi do zdrowia nieco przychodzącemi. Popi cześć tey bogini promowuiący leli wino ſprawuiąc obrządki i ofiary iey. Swięta tey bogini nazywały ſię Meditrinales.

Medi-Edi. Toż ſamo co *Medius Fidius.*

Medius Fidius, *patrz Dius Fidius.*

Medon, *patrz* Kaumas.

Medulina. *patrz* Arunces.

Medus. Syn Egeusza i Medei. Właśnie wtedy poznała go matka, iż iey był synem, gdy nayżwawiey nalegała na Persesa króla Kolchydy (u którego Medus zostawał) aby go koniecznie zabić kazał, rozumieiąc że to był syn Kreona. Ale iak tylko postrzegła swoią omyłkę, wnet usilnie doprasszała się, aby z nim mogła mówić sam na sam. Co otrzymawszy, na sekretney z synem rozmowie dała puinał, aby go nieodwłocznie zażył na zabicie samego Persesa: owóż tym kształtem osiągnął tron Eetesa swego dziada, na który Perses niesprawiedliwie wdarł się był.

Meduseus equus. Znaczy: *koń Meduzy*, to iest, Pegaz. *patrz* Pegaz.

Meduza. Córka Forka, iedna, z trzech gorgonek. Z tą Neptun w kościele Minerwy postąpił sobie bezwstydnie. Bogini rozgniewana o nieuszanowanie mieysca sobie poświęconego, przemieniła wszystkie włosy na głowie Meduzy w węże, i to ieszcze sprawiła, że ktobykolwiek na iey głowę spoyrzał, aby zdrętwiał i w kamień się obracał. Perseus dostawszy od Merkuriusza obówia skrzydlastego natarł na Meduzę, głowę straszną uciął: ze krwi spływaiącey z iey karku na ziemię urodził się cudny koń skrzydlasty imieniem Pegasus, ten skoro tylko swoim kopytem uderzył w ziemię, zaraz z tego mieysca wytrysnęło źrzodło Hipokrene. *Hesiod. Ovid.*

Mefitis. Bogini smrodów i zaroźliwych exhalacyi.

Megabizes, albo Megalobyzes. Popi Diany Efezyiskiey tak się nazywali: powinni byli być zawsze kastraci.

Megalesie. Swięta i igrzyska uroczyste na honor wielkiey matki bogów.

Meganira. *patrz* Deifon. Celeus.

Megapenthes. Syn Preta króla Tyrinthy. Ten w zamianę poszedł z Perseuszem biorąc iego królestwo pod swóy rząd a swoie oddaiąc Perseuszowi, który się tey zamiany naparł po fatalnym zabiciu swego oyca Akrisa. Był inny ieszcze Megapenthes syn Menelasa.

Megara. Córka Kreona, a żona Herkulesa Pod czas Herkulesowey podróży do piekła, pewney Lykus wdarł się na tron Thebański, i chciał Megarę przymusić aby iego była żoną, w tym Herkules z piekła powraca wdziercę na tron i napaśnika swoiey żony zabiia. Juno zawsze złey woli będąc na Herkulesa, iako

tego, który zrodzony był z Faworytki Jowiszowey, udawała że niewinnie Lykus zabity, i że Herkulesa zbrodnia rozlewaiącego niewinną krew bez kary być nie powinna; a zatem spuściła na niego szaleństwo, w którym on zostaiąc Megarę i dzieci, które miał z niey pozabiiał. *Hyg. Senek.* Tegoż imienia było miasto i królestwo w Grecyi.

MEGAREUS. Wnuk Herkulesa, a ociec Hippomena takoż nazywał się ieden z synów Apollina.

MEGARUS. Syn Jowisza: ten za czasów Deukaliona ratował się od zatonienia w potopie, bo umiał dobrze pływać: póty bowiem płynął póki do naywyższey góry, którą miał daleko na celu, nie przypłynął, tam się dopiero schronił.

MEGERA. Jedna z trzech Furyi piekielnych. *patrz* Furie.

MEHERKULES. Sposób przysięgania się starodawny pogańſki: właśnie iak gdyby mówiono, *ita me juvet Hercules.* Niech mi tak Herkules dopomaga iako prawdę mówię. Toż samo znaczyło *Hercle.*

MEKASTOR. *patrz* Ekastor.

MELAMPUS. Syn Amythaona i Dorippy, wielki lekarz, i sławny wieszczek. O nim powiadano, iż nawet szczebiotanie ptaszął rozumiał. On córki Preta wyprowadził z szaleństwa. Jemu przypisuią wynalazek purgansów. Był inny Melampus syn Areusa, który był poczytany między bogi *Dioskures.* Melampus znaczy z greckiego czarno-nogi, tak ieden pies Akteona nazywał się.

MELAMPIG. *patrz* Achemon.

MELANEUS. Greczyn, tak doskonale strzelaiący z łuku, iż go miano za syna Apollinowego. Tymże imieniem nazywał się ieden z Centaurów. Takoż zwał się pies Akteona: te słowko z greckiego znaczy podpalany.

MELANION. Toż samo co Hippomenes.

MELANIPPA. Córka Eola: kryiomo bez woli oyca poszła za Neptuna, i miała z niego dwóch synów. O co się ociec Eol tak rozgniewał, iż te iey potomstwo kazał wyrzuć iak szczenięta, matce wyłupić oczy, i zamknąć do więzienia. Niewiniątka od pastuchów znalezione i wychowane przyszedłszy do lat i sił uwolniły matkę z więzienia, Nuptun iey przywrócił wzrok. Poszła ona potym za Metaponta króla Ikaryi.

MELANIS, albo Melenis.

Znaczy *czarna*, *ciemna*, co ſłuży Wenerze iako bogini nieczyſtości lubiącey ciemność i kryiowki.

MELANTHIA. Córka Deukaliona i Pyrrhy.

MELANTHIUS. Niewolnik, który śmiał w niebytności Uliſſa w paragon iść z wielu panami konkurruiącemi o Penelopę. Uliſſes powròciwſzy ukarał go okrutnie za tę zuchwałość.

MELANTHO. Nymfa, którą tak ſobie Neptun polubił, iż przemieniwſzy ſię w Delfina porwał ią ſobie.

MELAS. Syn Fryxa i Chalciope, był to ieden z Argonautów.

MELCHOM. Bałwan Amonitòw. Domyślaią ſię niektòrzy, iż on był toż ſamo co Moloch.

MELEAGER. Syn Oeneaſza i Althei: ta będąc pomienionym ſynaczkiem w połogu; widziała, iako trzy Parki wſzedłſzy do pokoiu przyſtąpiły do komina, gdzie ogień naniecony gorzał, i włożyły iakąś niedopaloną głownią, mówiąc te ſłowa: *póki ſię ta głownia do ſzczętu nie ſpali, póty te dziecie żyć będzie.* To wyrzekłſzy zniknęły. Althea czym prędzey porwała ſię, wyrwała z ognia fatalnę głownią, zgaſiła, i ſchowała. Meleager przyſzedłſzy do pietnaſtu lat zapomniał uczynić oſiary Dianie: bogini rozgniewana zeſłała dzika niezwyczayney wielkości i ſrogości, który całą krainę Kalydon puſtoſzył. Naypierwſi z całey Grecyi xiążęta ziechali ſię na połowanie pomienioney beſtyi. Meleager naywięcey przy tey okazyi dokazywał, i dawał oczywiſte dowody ſwego męſtwa i nieuſtraſzonego ſerca. A że Atalanta pierwſza poraziła była beſtyą, przeto Meleager pokonawſzy i dobiwſzy tak okrutnego zwierza, uciął mu głowę, i w podarunku Atalancie ofiarował. Bracia Althei, a wuiowie Meleagra urazili ſię o tę preferencyą iedney damy nad nich, i chcieli mieć koniecznie głowę dzika, ztąd poſzła przymówka, kłótnia, a z kłótni do zabòyſtwa; ponieważ Meleager wſzyſtkich ſwoich wuiów w tey okazyi pozabiiał, i zaraz z Atalantą w dożywotnie przyiaźni wſzedł śluby. Althea dowiedziawſzy ſię o śmierci braci ſwoich od ſwego ſyna pomordowanych, w paſtyi zemſty i złości dobyła fatalney głowni, rzuciła w ogień: natychmiaſt Meleager ſłabieć począł; a im bardziey głownia dogorewała, tym więkſzy w ſwoich wnętrznościach bòl cierpiał, przyſzło naoſta-

te, iż za ſpaleniem ſię do ſzczętu głowni, Meleager iak świeca zgaſł. Althea ochłonąnowſzy z iedney paſſyi wpadła w drugą bo rozpaczaiąc, iż braci i ſyna poſtradała, ſama ſobie odebrała puinałem życie. Sioſtry Meleagra nazwane Meleagrides opłakuiące rzewliwie śmierć braciſzka odmieniły ſię w kokoſze. *Ovid.*

MELES. Rzeka w mnieyſzey Azyi, przy iey brzegach narodził ſię Homer: ztąd bayka urosła, iż on był ſynem pomienioney rzeki. Inſi powiadaią, że ociec Homera nazywał ſię Meles, i przeto zowią go poetowie Meleteus, i Meleſigenes.

MELETA. *patrz* Muzy.

MELIA. Córka Oceana, z którą ożenił ſię Apollo i miał z niey dwóch ſynów Tenera i Ismeniuſza.

MELIADES, MELIE, i EPIMELIDES. Nymfy opiekuiące ſię trzodami.

MELIBEA. Córka Oceana a żona Pelasga.

MELIBEUS. Tak nazywano Filokteta od Melibei miaſta w Theſſalii zkąd był rodem. Poetowie w ſwoich dziełach te imie czaſem daią paſtuſzkom.

MELICERTES. Syn Athamaſa i Ino. Uciekaiąc przed ſzaleńſtwem oyca ſwego rzucił ſię w morze, gdzie zoſtał bożkiem morſkim. *patrz* Ino. Leukothee. Tenże to ſam co Palemon.

MELISSA. Jeden z owych Nymf, które małemu Jowiſzowi ſłużyły, przemieniona zoſtała w pſzczołkę.

MELISSUS. Król Kreteńſki, ociec Nymf Amathei i i Meliſſy.

MELITIS. Greczyn, którego głupſtwo nieśmiertelności podał Homer ſwoiemi wierſzami. O nim to ieſt śmiechu godnego, iż nigdy nie mògł ani umiał więcey nad pięć zrachować: gdy ſię ożenił, nie śmiał do ſwoiey żony ſłowa przemòwić, tym ſię wymawiaiąc, żeby ſię nie uraziła i nie oſkarżyła go przed matką.

MELIUS. Nazwiſko Herkuleſa wzięte z greckiego *melius*, co znaczy *iabłko*. Z takiey zaś okoliczności dano mu te nazwiſko. Pewnego czaſu miano mu ofiarować wołu czyli barana; przyprowadzone na ofiarę bydlę uciekło, ani go złapać nie możono: pop iednak aby nabożeńſtwa nie pozbawił przytomnych, iabłko zamiaſt wołu po utykawſzy weń cztery kołeczki nakſztałt nòżek, i dwa zdziebełka na przedzie zamiaſt rogów bydlęcia przydawſzy, ofiarę uczy-

nił, i obrządki zaczęte dokończył.

Melkartus, albo Milkartus. Pod tym imieniem Tyryiczykowie adorowali Herkulesa.

Mellona. Bogini pszczół: opiekiwała się tym wszystkim co do porządney pasieki należy, i do obfitości miodu.

Melobosis. Nymfa córka Oceana i Thetis.

Melofora. Pod tym imieniem czczono Cererę iako bogini i opiekunkę stada i trzód.

Melpomene. Jedna z dziewięciu Muz do którey tragedia, czyli wierz opisuiący chwalebną iaką bohatyra akcyą z dyskursem różnych w to wchodzących osób, należała. Snycerze i malarze wyrażaią ią w postaci panienki poważney wspaniałe ubraney, w obowiu nazwanym *colhurnus*, którego pierwsi aktorowie zażywali do reprezentowania na teatrum tragedyi. Trzyma ona w iedney ręce berła i korony, w drugiey puinał. *Hyg. Ovid. Com. Nat.*

Memaktene. Swięta na honor Jowisza.

Memnon. Król Abydos, syn Tithona i Jutrzenki; zabił go Achilles przy oblężeniu Troi, gdzie on był znaczny sukurs na odsiecz przeciwko Grekom przyprowadził. Gdy ciało iego na stus do spalenia położono, wtedy Apollo na prożbę Jutrzenki przemienił go w ptaka pewnego rodzaiu, który będąc bardzo płodnym, nieżliczoną moc tegoż rodzaiu ptasząt rozmnożył; wszystkie te ptastwo do Murzyńskiey przeniosło się ziemi, a z tamtąd, corocznie przylatywało stadami do grobu Memnona, gdzie z siebie ofiarą, przez zabitych kilka par walcząc między sobą zostawiali. O iego posągu powiadano: że ile razy Jutrzenka wschodziła, i słońce ukazuiąc się zaczynało swoiemi oświecać promieniami, zaraz w niey słychać było dźwięk i iakąś welodią, właśnie iakby się zdawał tym brżmieniem swoią Febusowi i Jutrzence oświadczać wdzięczność. *Pauf. Hom.*

Memoria. *patrz* Mnemosine.

Men. Toż samo znaczy co *miesiąc*. I to za boga dawni czcili poganie.

Mena, albo Mene. Bożyszcze, którego niewiasty w swoich chorobach miesięcznych na pomoc wzywały. Rozumieią niektórzy, że toż samo znaczy co *miesiąc*.

Menades. Toż samo znaczy co *Bacchantes*.

MENALA. Gòra w Arkadyi, gdzie bożek Pan naczęściey lubił przemieszkiwać, przeto zwano go czasem. *Menalius*.

MENALIS, URSA. Znaczy niedzwiedzicę z góry Menala, to iest konstellacyą niedzwiedzicy: bo Kalisto przemieniona w taką bestyą, przeniesiona iest między konstellacye niebieskie, była zaś rodem Kalisto z Arkadyi, gdzie sławna góra Menala znayduie się.

MENALIPPA. Siostra Antiopy królowy Amazońskiey, dostała się w niewolę Herkulesowi, za wykupno siebie dała Herkulesowi swoią broń i pas rycerski, którego zażywała. Menalippa także nazywała się còrka Chirona Centaura, poszła była za Eola, potym przemieniła się w klacz: w tey postaci przeniesiona iest do nieba i osadzona między konstellacyami niebieskiemi.

MENALIPPUS. Thebańczyk rodem: pod czas oblężenia miasta Thebów Tydeusza śmiertelnie ranił, Tydeusz choć iuż umieraiący ugodził śmiertelnie Menalippa, a ieszcze nie będąc kontent z zadaney nieprzyiacielowi śmierci, głowę iego kazawszy sobie przynieść iuż prawie konaiący szarpał zębami i gryzł.

MENDES. Bożyszcze Egypskie w postaci rogatego kozła.

MENECEA. Córka Kreona króla Thebów: zginęła rozbraniaiąc poiedynkuiących Eteokla i Polinicesa swoich bliskich krewnych.

MENECEUS. Kreona króla Thebańskiego syn: ofiarował się bogom za całość swoiey oyczyzny, i sam sobie śmierć zadał, aby zyiścił wyroki bogów obiecuiących koniec wszelkiego nieszczęścia w Thebach, ieżeli dystyngwowana osoba stanie się im ofiarą.

MENELAS. Brat Agamemnona kròl Lacedemoński; miał żonę Helenę cudney urody, ktòrą Paris wykradł: a takowym postępkiem nieforemnym i gwałtownym był okazyą długiey woyny między Grekami i Troiańczykami. Menelas swoią walecznością wsławił się przy oblężeniu Troi, po którey zburzeniu odebrał Helenę żonę, powròcił się z nią do domu, i w krótce potem umarł. *Hom. Euripid. Sopho. Ovid. Hyg.*

MENELEUS. Sławny Centaurus. Jeden z psòw Akteona też miał imie: tenże to sam którego insi nazywaią Meloneus.

MENEFRON. Młody kawaler rodem z Thessalii, którego Diana, iako i matkę ie-

go przemieniła w psów, za to, iż z sobą mieli społeczność małżeńską.

Menestheus. Pochodzący ze krwi Erekteusza wdarł się na tron Ateński w niebytności Theseusza. On także przy oblężeniu Troi się znaydował. Także nazywał się stangret Diomedesa.

Menesthius. Syn Filomeduzy zginął od Parysa przy oblężeniu Troi.

Menestho. Nymfa nadzwyczayney pamięci, bo o wszystkich naymnieyszych nawet rzeczach, cokolwiek kiedy mogła widzieć albo słyszeć, dziwnie pamiętała.

Menetes. Jeden z towarzyszów Eneasza, po śmierci Palinura styrował okrętem Eneaszowym.

Menetiades. Znaczy Patrokła syna, Menetiuszowego.

Menetius. Xiąże Grecki: sławny i wielce wzięty w swoim kraiu mąż; on był oycem Patrokła, sam zaś pochodził od Eginy córki Asopa, a faworytki Jowiszowey.

Menippa. Jedna z Amazonek sukursuiących Eetesa króla Kolchidy. Także nazywała się Nymfa córka Nereusza i Doris: niektórzy twierdzą, iż ona była matką Orfeusza.

Menius. Syn Lykaona, tak iak ociec był przemieniony w wilka: ale gdy i w tey postaci nie przestał bluźnić Jowisza; owóż Jowisz zgniotł go i zgruchotał.

Menotyrannus. Znaczy: *król miesiąców*. Ten tytuł służył Atysowi faworytowi bogini Cybele, pod którego imieniem Fryges kłaniali się słońcu.

Menta, toż samo co *mienta*. Córka Kocyta, a iedna z faworytek Plutona, którą Proserpina przez zazdrość przemieniła w zioło mienta zwane.

Mentes. Król Tafiensów: tego Merkuriusz wziął postać i przybył do Penelopy upewniaiąc ią o życiu Ulissa, a Telemaka syna pobudził aby oyca szukał. W Homerze Mentes i Mentor nie iedno; ale dwie osoby różne.

Mentor. Nayszczerszy przyiaciel Ulissa; nauczyciel Telemaka, człowiek wielkiey nauki i oświecenia. Niektórzy piszą, iż Minerwa w osobie Mentora edukowała Telemaka, nie odstępowała go w podróży gdy go po skończoney woynie Troiańskiey oyca swego obłąkanego po różnych kraiach szukał. *Hom. Pauf.*

Meon. Starodawny król Frygii, niektórzy piszą, iż on był oycem Cybele.

Meonia. Kraina w Azyi mnieyfzey, nazwana potem Lydią, od Lydiufza fyna Atyfowego.

Meonides. Nazwifko Muz wzięte od Meonii oyczyzny Homera poety, iak niektorzy domyśliwali fię, iż z tey prowincyi był rodem. Pomieniony wierfzopis był wielkim kochankiem Muz wielkiemi bowiem od nich talentami był ozdobiony. Jego famego częftokroć poetowie nazywaią Meonides.

Meonis. Znaczy Arachne, bo była rodem z Meonii.

Meonius. Te nazwifko daie fię czafem Bacchufowi; przeto iż w Meonii ofobliwfzą mu cześć oddawano.

Meotides. Tak Amazonki nazywały fię: bo nad ieziorem Meotis (które fię teraz nazywa Zabach) miefzkały.

Meotis Ara. Ołtarz Meotidy. Znaczy ołtarz Diany w Cherfonnefie Taurickim: wzięte ieft nazwifko od blifkości morza Meotis. Albowiem Cherfonnefus Taurika (teraz Tartaria Krymfka) leży blifko ieziora Maeotis.

Mera. Córka Preta, faworytka Jowifza, przemieniona ieft w fukę. Suczka Ikarufa także nazywała fię Mera.

Meragetis. Tak nazywano owych Greków, którzy nauczali, iż tylko dwie fą Parki; a zamiaft trzeciey fam Jowisz pod imieniem Parki rachuie fię.

Mercedonia. Bogini opiekuiąca fię rozmaitemi towarami, przedażą ich, i zyfkiem.

Merkuriusz. Syn Jowifza i Maii. Bożek krafomowftwa, handlu, filuteryi, fzalbierzów, i złodzieiów. Był on pofłem bogów, a fzczególniey Jowifza; przeto mu Jowisz i do głowy, i do koftek u nóg przydał fkrzydełka dla pośpiechu w zleconych intereffach. Do niego należało dufze zaprowadzać na tamten świat, i z tamtego świata wyprowadzać. Muzykę dofkonale umiał. On Apollinowi bydło pafącemu fztukę wyrządził, gdy mu tak kfztałtnie kilkanaście wołów ze ftada, przy tym fahaydak z ftrzałami, łuk, i lutnią ukradł; że ten ani fię poftrzedz, ani poiąć nie mógł, ktoby tak fztuczną kradzież wyrządził. Co większa, doftawfzy Apollinowey lutni, tak melodyinie, blifko Argufa pilnuiącego krowę Jo, wygrywał; iż Argus maiący fto oczy, koleią na nie fypiaiąc, a koleią czuwaiąc, wtedy na wfzyftkie razem zafnął,

a tak uśpionego Merkuriusz zabił. Battusa w probierisk kamień przemienił: Marsa z sztucznych okowów, któremi go był Wulkan z Wenerą bawiącego się usidlił, uwolnić potrafił. Prometheusza do skały na górze Kaukazus, przykował. Miał wielkie respekta u bogini Wenery, i z niey spłodził Hermafrodita. Wyrażaią go pospolicie snycerze i Malarze trzymaiącego w ręku laskę z okręconemi wężami, co się nazywa *Caduceus*: a przy głowie, i przy nogach skrzydełka. *patrz Kaduceus Nat. Cic. Ovid. Hyg. Pauſ. Apollodor.*

MERKURIALES. Była w Rzymie niegdyś kompania kupców zwanych Merkuriales, i ci partykularnieysze do Merkuriusza iako swego bożka mieli nabożeństwo. Swięta na honor iego także nazywały się Merkuriales, obchodzili ie uroczyście Rzymianie, Grecy, i inne narody: nazywały się inaczey te święta Hermees.

MERION. Syn Molusa, stangret Idomenea. Bardzo się w swoiey sztuce popisywał pod czas oblężenia Troi. Przytym był dobry i do pałasza i do inney broni. Homer porównywa go w męstwie z Marsem. Takiegoż imienia był Jasona, sławny bogactwy, łakomstwem, i skąpstwem.

MERMEROS. Imie sławnego Centaura.

MERMERUS. Syn Jasona i Medei.

MEROPA. Córka Atlasa i Pleiony, wraz z swoiemi siostrami w gwiazdy przemienione były. *patrz* Pleades. Tegoż imienia była córka Cypsela, żona Kresponta, która dopiero wtedy poznała syna swego, gdy go miała zabić.

MEROPS. Sławny wróżek Troady: iego dway synowie przy dobywaniu Troi na placu potykaiąc się polegli. Był inny Merops król wyspu. Kos nazwanego: owóż od iego imienia Merops począł się nazywać. Ten po zmarłey żonie swoiey w nieukoionych zostawał lamentach, Juno nad strapieniem iego ulitowała się, przemieniła go w orła, i między niebieskiemi konstellacyami osadziła. Jeszcze inny był tegoż imienia mąż Klimeny, która pierwey była za Febusem, i z niego miała Faetona syna. *patrz* Faeton.

MESSAPUS. Syn Neptuna, pan udzielny pewney krainy Włoskiey, ten z swoim pocztem Turnusowi pomagał przeciwko Eneaszowi.

MESSENA. Córka Triopa, żona Polikaona: była ia-

ko bogini czczona po śmierci u Messeńczyków.

Messie. Boginie żniwa. Do każdego rodzaiu zboża przy zbieraniu, była bogini osobna, w partykularności każda bogini opiekiwała się swoim gatunkiem zboża.

Mestor. Król Myceny, ociec Hyppothoe, był on synem Perseusza i Andromedy.

Metagetnion. Nazwisko Apollina: święta i igrzyska na honor iego obchodzone nazywały się Metagetnie.

Metamorphosis. Przemienie iedney rzeczy w drugą, iako to człowieka w bestyą, w drzewo, w kamień. O tych cudownych przemienieniach, (które w samey rzeczy nigdy nie były) poetowie baiali. Te zaś baśnie o przemianach ludzi i rozmaitego stworzenia w inne natury i postaci, opisał wierszem łacińskim Ovidius w xięgach przemienienia, pospolicie *Metamorphoses Ovidii.*

Metanira: albo Meganira. Żona Celeusza. *patrz* Celeus.

Metempsicosis. Tym wyrazem nazywa się dzikie niektórzy filozofów zdanie, acz bardzo dawne, i do tych czas w niektórych kraiach, iak artykuł religii, utrzymuiąc się. Jakoby dusze z ciała do ciała przechodzą, z iednego umieraiącego do drugiego rodzącego się człowieka, albo zwierza, albo ptaka: albo przeciwnym sposobem z ptaka, źwierzęcia, bestyi, przechodzi w człeka.

Metheus. Jeden z trzech koni Plutona tak się nazywał.

Methymneus Vates. Znaczy Ariona, bo był rodem z Methymny miasta wyspy Lesbos.

Metina. Bogini wina młodego słodkiego.

Metis. Nymfa córka Oceana i Thetis. Bayka niesie, iż gdy Jowisz z wielkiey miłości pożarł ią był, uczuł w sobie płód i porodził Minerwę za pomocą Wulkana. *patrz* Minerwa.

Metra. Córka Erefichtona. Miała z Neptunem przyiaźń i ściśle zachowanie, co zawdzięczaiąc Neptun dał iey tę łaskę i moc, że mogła się przemienić w coby tylko chciała, i każdego czasu. Tey sobie pozwoloney mocy używała Metra na wyżywienie i nasycenie oyca nieznośny głód ustawicznie cierpiącego. Ociec bowiem przedawał córkę często pod rozmaitemi postaciami, naprzykład wołu, konia, bydlęcia, a cokolwiek grosza z tey przedaży zebrał, wszystko to przeiadł, a nigdy się na-

ieść nie mógł. *patrz* Erefichton.

METRAGYRTA. Nazwisko Cybele: popi iey nazywali się także Meftragirtes, co znaczy z greckiego *kweftarze matki bogów:* bo ich profeſſya była z iałmużny żyć i kweftować.

MEZENTIUS. Król Tyrrhenów, morderca srogi. Zwykł był niewinnych ludzi, iedynie ztąd że mu się z samego pozoru nie spodobali zarzynać; albo trupów z żywemi z obróconemi do siebie twarzami wiązać, i póty skrępowanych trzymać, póki z fetoru i zarazy oftatniego ducha nie oddali. Ale na oftatek Tyrrenowie nie mogąc znieść okrutnych rządów zbuntowali się. Eneasz woynę mu wypowiedział, odniósł nad nim zwycięftwo, i samego zamordował Tyrana.

MGŁA. *patrz* Chaos.

MIDAS. Syn Gordiusza, król Frygii: z wielką ludzkością przyiął do swego kraiu Bacchusa, który iego grzeczność zawdzięczaiąc przyrzekł, że o cokolwiekby go prosił, otrzyma. Midas ukontentowany hoynemi Bacchusa obietnicami prosił, aby to wszyftko czegosiękolwiek dotknie, ftawało się złotem; otrzymał. Ale w krótce odżałować nie mógł głupiey swoiey chciwości, ponieważ wszyftko obracało się w złoto za dotknięciem ręki, pokarm nawet gdy go niósł do gęby w drogi metal obracał się, on zaś przy obfitości złota głód cierpiał. Co widząc Midas prosił usilnie Bacchusa, aby od niego swóy dar odebrał. Wysłuchał bożek, i na ten koniec w rzece Paktolu kazał mu się umyć. Smiał Midas swoie zdanie o głosie i śpiewaniu Apollina dać nieroftropne, przekładaiąc w dzięku i sztuce śpiewaiących satyrów, nad Apollina; urażony bożek skarał Midasa, bo mu ośle uszy na mieyscu ludzkich urosły. *Ovid.*

MIDEA, albo Midia. Córka Aloeusa, od którey iedne miafto w Grecyi nazywało się.

MIECZ. *patrz* Sprawiedliwość. Pyrama.

MIESIĄC. *patrz* Men.

MIGONITIS. Nazwisko Wenery wzięte od miafta *Migonium* w Lakonii gdzie iey cześć osobliwszą oddawano.

MIKTEUS. *patrz* Anthiope.

MILANION. *patrz* Atalanta.

MILCZENIE. Bożyszcze pod allegorią. Malowano albo wyrażano Milczenie w osobie człowieka przycifkaiącego palcem ufta: albo w osobie nie-

niewiasty, z takimże gestem: taka osoba nazywała się *Muta*, czyli bogini niema.

Milkratus. *patrz* Melkartus.

Milet. Miasto od pewnego Mileta z Apollina i Deione zrodzonego wybudowane w Karyi, gdzie pomieniony fundator przed zapalczywością Jowisza schronił się, aby nie był karany, iż Minosa detronizować chciał.

Miletis. Znaczy damę imieniem Biblis córkę Mileta.

Miletus. Syn Apollina. *patrz* Milet.

Milichius, albo Melichius. Znaczy Miłosiernego i łaskawego. Ten tytuł dawano Jowiszowi. Cześć Jowisza Milichiusza po całey rozciągała się Grecyi; a naybardziey słynęła na pewnym mieyscu bliskim Athen; gdzie go adorowano pod figurą pyramidy wystawioney. Także i Bacchusa czczono pod imieniem Milichiusza iako bożka opiekuiącego się urodzaynemi drzewami. Te zaś nazwysko Bacchusowi przystosowane wzięte iest z wyrazu Greckiego staroświeckiego *Milichius* znaczącego figę.

Milo Krotoniates. Był to szermierz niezwyczayney siły, który na barkach potężnego nosił wołu, a potem do razu pięścią go zabił: ten w lesie widząc potężne drzewo w pół rozczepione, ufaiąc swoim siłom chciał go na dwoie do reszty rozłupać i rozedrzeć bez żadnego narzędzia samemi tylko rękami; ale się fatalnie oszukał; dwie albowiem połowy gwałtownie rozgięte wyśliznąwszy się, raptem do siebie zbiegaiąc się ręce mocarza złapały i tak uchwyciwszy ścisnęły, iż żadnym sposobem wydobyć się nie mógł: w tym stanie lew czy wilcy napadłszy go rozszarpali.

Miłość. *patrz* Kupido.

Miłosierdzie. Bożyszcze imaginowane pod allegoryą. W kościele iemu wystawionym dla winowayców na śmierć zasługuiących była ucieczka uprzywileiowana i nigdy niezgwałcona.

Mimallones, albo Mimallonides. Tak się nazywały Bacchantki od góry Mimas w Azyi mnieyszey, gdzie święta, Orgie nazwane, z wielką obchodzono uroczystością.

Mimas. Olbrzym piorunem od Jowisza zabity. Takoż góra w Azyi mnieyszey nazywała się. *patrz* Mamillones.

Mimon. Jeden z bożków Talchius zwanych.

Minéus. Thebańczyk rodem, córki iego nazwane Mineides przemienione były w niedopyrzów.

Mineides. Córki Mineusza trzy, iedna Alcithoe, druga Klimena, trzecia Iris. Za to, iż pogardzały Bacchusem, i robiły w święto Orgia na honor Bacchusa postanowione, przemienione zostały w niedopyrzów, ich zaś robota, to iest płótno w bluszcz. *Ovid.*

Minerva, albo Pallas. Bogini mądrości, nauk, sztuki woienney, i różnych kunsztów. Ona iest właściwym Jowisza płodem; z muzgu bowiem iego, cała uzbroiona, iako rycerz gotowy do boiu, wyskoczyła. Poetowie przydaią, iż Jowisz biedząc się iey porodzeniem, kazał Wulkanowi, aby go w łeb siekierą zaciął, co gdy Wulkan uczynił, wnet zbroyna bogini z głowy rozcięty zawitała na świat. Minerwa kłóciła się z Neptunem o imie iakieby przystało nadać miastu Cekropis: stanęło na tym, iż kto z nich dwoyga wyprowadzi z ziemi za uderzeniem w nią, piknieyszą i pożytecznieyszą rzecz, ten będzie miał prawo nadania nazwiska miastu iakie mu się będzie podobało. Owóż uderzyła Pallas swoią włocznią w ziemię, natychmiast wyrosło oliwne drzewo: uderzył Neptun swoim oszczepem, aż oto wyskoczył z ziemie koń nazwany (według niektórych mytologów) Pegaz. To rozsądzaiąc bogowie wygraną Minerwie przyznali, bo oliwa znakiem iest pokoiu, koń zaś woyny. Minerwa zatem miasto Cekropią nazwała od imienia swego Athenami, Grecy ią bowiem zwali Athenes. Wyobrażenie tey bogini czyli w malarskiey czyli w snycerskiey sztuce bywa takie: osoba cała w zbroi, trzyma w ręku włocznią, przy nogach leżą różne instrumenta matematyczne, na znak że nie tylko iest bogini oręża, ale nauk i różnych kunsztów. *Hom. Ovid. Hyg. Paus.*

Minois. Znaczy Arianę córkę Minosa.

Minos. Syn Jowisza i Europy, sędzia piekielny. Ten mszcząc się śmierci syna swego Androgeusza zabitego od Athenczyków i Megarensów, woynę im wypowiedział, i po różnych utarczkach zwycięstwo nad niemi otrzymał. Miasta Megary dobył zdradą Scylli córki Nisa króla tegoż miasta. Pomieniona bowiem królewna ustrzygła oycu swemu fatalny na głowie włos, na którym cała moc i szczę-

ście zależało Niza i całego miasta Megary, ustrzyżony włos wydała Minosowi. Tak upewniwszy się Minos o szczęściu swoim przypuścił do Megary szturm i dobył. Atheńczyków zaś wstępnym boiem tak przycisnął, iż o pokòy prosić musieli, na co Minos zezwolił narzuciwszy nader uciążliwe kondycye, między któremi ta naynieznośnieysza była: iż corocznie siedmiu młodzian i siedm panienek na pożarcie Minotaurowi do Krety musieli dać. Po śmierci Minos przeniosłszy się do podziemnych Plutona państw, odebrał od bożka zwanego *Fatum* krubkę z losami życia ludzkiego: oraz funkcyą sędziego w piekielnych kraiach. *Nat. Com.*

MINOTAURUS. Dziwotwór, czyli *monstrum*, pòł człeka a pół wołu, zrodzony z Pasifae żony Minosa, który te straszydło zamknął w Labyryncie ponieważ okolicę pustoszyło i ziadało ludzi. Theseus w kompanii kilku kawalerów i panienek Atheńskich na pożarcie pomienionemu straszydłu będąc posłany podług haniebnego traktatu z Minosem zawartego, miał szczęście zabić dziwotwora, i wyiść z labyryntu za nicią z kłębuszka od Aryany córki Minosa danego. *patrz* Theseus.

MINTHA. Toż samo znaczy co Mentha albo mienta. *patrz* Menta.

MINUTIUS. Bożek, niewiadomo iaki, miał on sobie wystawiony ołtarz blisko iedney bramy w Rzymie, przeto tę bramę pospolicie zwano Minutia.

MINYAS. Syn Chryzesa a wnuk Neptuna: od niego pewny naròd w Thessali pochodził, nazywa go *Ovidius*, *Minycia proles.*

MIÓD. *patrz* Brises. Melissa, albo Mellona.

MIRSILUS. *patrz* Kandaulus.

MISENUS. Syn Eola doskonały trębacz woyskowy, osobliwie gdy szło do zagrzania żołnierza do boiu, on swoią trąbą umiał dodawać serca. Po śmierci Hektóra, któremu z wielkim przywiązaniem służył, chwycił się strony Eneasza i z nim do Włoch udał się. Płynąc na okręcie śmiał wyzywać bogów morskich do certowania z sobą na tym instrumencie, i przenosił się nad ich wszystkich w sztuce trąbienia. Tryton to słysząc pchnął zuchwalca w morze i utopił. Jego ciało nalezione przy pewney górze nadmorskiey, która odtąd nazywać się poczęła *Misenum*. Eneasz sprawił mu wspaniały pogrzeb.

Mithra, albo Mithras. Nayprzyncypalnieyſzy z ſubalternów bożków według mytologii ſtarodawnych Perſów. Wyznawali oni iedynego Boga naywyżſzego, nie widomego, ſtworzyciela całego świata, planety, i wſzyſtkich bogów domowych. Domyślaią ſię dzieiopiſowie, iż oni przez *Mithrę*, rozumieli ſłońce, bo go wyrażano pod figurą ognia. Swięta iego wſchodnie narody obchodziły w kilka dni po przeſileniu dnia z nocą zimowym; i z odnawiaiącym ſię ſłońcem pod ten czas, odnawiali ſię przez oczyſzczenie ſwoich ułomności czyniąc za nie ſrogą pokutę według obrządków i taiemnic bożka Mithry, którego popi pogańſcy za boga i opiekuna odnawiaiących ſię przez lepſze życie, i za pośrzednika między ludźmi i bogami opowiadali. Jego obrządki były okrutne, bo na oczyſzczenie grzechów ludu, zabiiano na ofiarę ludzi. A którzy do taiemnic Mithry wpiſać ſię pragnęli, pierwey bardzo oſtro i ściśle probowani bywali. Rzymianie naśladuiąc wſchodnie narody u ſiebie także obchodzili święto narodzenia czyli odnawiania ſię Mithry 25. Grudnia.

Mithriaki. Swięta na honor bożka Mithras; zabiiano mu ludzi na ofiarę. Bardzo te święta były okropne, tak przez okrutne ofiary, iako przez niezwyczayną ſurowość nad temi, ktorzy do taiemnic Mithry chcieli być przypuſzczonemu. Pod czas tych świąt iednemu tylko krolowi wolno było pozwolić ſobie w napoiu trunków, innym wſzyſtkim niegodziło ſię.

Mizeria, Nędza. Boſtwo u pogan piekielne, zrodzone z Ereba i Nocy.

Mleczna droga. *patrz* Herkules.

Młodość i Młodzież. Bogini, ktorey Rzymianie opieki wzywali, gdy ſynow ſwoich oblekali w inne ſuknie po wyſzłym czaſie i zruceniu *pretexty* ſzaty, dzieciom ſamym przyzwoitey. U Grekow taż ſama bogini nazywała ſię Hebe.

Młot. *patrz* Wulkan.

Młynskie kamienie. *patrz* Molæ.

Mnasilus. Młody Satyr, ktory zmówiwſzy ſię z Chromis i Egle Nymfami ſtarego ſilenia Satyra ſkrępowali kwiatami.

Mneme. *patrz* Muzy.

Mnemonides. Muzy corki Mnemozyny.

Mnemozine. Bogini pamięci, ktorą Jowisz wielce

ukochał, i z niey spłodził dziewięc córek, a te były Muzy. Połog swóy na górze Pierius odprawiła.

MNESTHEUS. Troiańczyk pochodzący od Assaraka udał się do Włoch z Eneaszem.

MNEVIS. Wół poświęcony Słońcu. Obywatele Heliopolu z wielką wygodą karmili go, i cześć boską iemu oddawali.

MOC. Bożyszcze allegoryczne. *patrz* Cnota.

MOCOWANIE SIĘ. Między rycerskiemi ćwiczeniami, mocowania się sztuka miała mieysce nieposlednie. Dway mocarze nadzy oliwą nasmarowani wziąwszy się za barki póty się szamotali, póki ieden drugiego nie pokonał i nie obalił na ziemię.

MOLÆ. Boginie młynarzów. Według mniemania niektórych były to córki Marsa, bo iak ziarna zboża, tak i ludzi zgruchotać i zetrzeć mogą. *Au. Gel.* Nazywano Molami kolossy i posągi ogromne wystawione na honor bogów.

MOLIONA. Żona Aktora.

MOLIONIDES. Pochodzący od Moliona. Rodzili się oni z dwoma głowami z czterma rękami. *patrz* Aktor.

MOLOCH, albo Milchom. Bożyszcze Amnonitów i Moabitów. Mniemaią niektórzy, iż to ich był Saturnus. Ofiarę mu z ludzi, osobliwie z niemowląt, czyniono. Obrządki Molocha naybardziey słynęły w Fenicii, dostały się potem do Kartaginy.

MOLORCHUS. Pasterz w kraiu, który Herkulesa bardzo ludzko przyiął, co zawdzięczaiąc pomieniony rycerz zabił lwa w puszczy Nemeyskiey szkodę czyniącego trzodzie i stadom Molorcha.

MOLOSSUS. Pyrrhusa i Andromachy syn. Pies Akteona też miał imie. Też nazwisko dawano Jowiszowi, przeto, iż Molossowie naród Epiru osobliwszą mu cześć oddawali. U Molossów był rodzay psów dużych bardzo zachwalonych.

MOLUS. *patrz* Merion.

MOLY. Nazwisko ziółka, które Merkuriusz pokazał Ulissowi, i nauczył go iak ma zażywać, aby mu w napoiu trucizna od Circe dana nie szkodziła.

MOMEMFIS. Miasto Egyptu, gdzie takież honory boskie czyniono krowie, iakie wołowi Apis w Memfis.

MOMUS. Syn Snu i Nocy; bożek żartów. Jego zabawa naymilsza była przetrząsać sprawy bogów i ludzi, śmiało i ksztaltnie nieforemnym przy-

ganiać czynnościom, zgoła nic bez cenzury nie zostawić. Snycerze i Malarze wyrażaią go w postaci żartobliwey osoby, zdzieraiącey z twarzy maskę trzymaiącey marotę czyli lalkę o dwóch twarzach na kiiu. Gdy Neptun uformował żywego wołu, a Wulkan wykował człowieka, Minerwa zaś wybudowała dom; Momus tym dziełom lubo boskim znalazł co przyganic: rogi u wołu (mówił) na złym mieyscu wyrastaią, lepieyby było, aby albo nad oczyma, albo na grzbiecie rosły dla lepszego impetu bydlęcia w bronieniu się: co do człowieka, nicby lepszego nie było, iako aby do serca iakieś miał okieneczko, dla wypatrzenia skrytości myśli ludzkich: budynek do pomieszkania inwentowany od Miwy, nie iest wynalazkiem dostatecznie wygodnym; ponieważ maiąc czasem złego sąsiada, trudno z domostwem się umknąc. *Luc. w swoich Rozmowach.*

Mądrość. Minerwa była boginią mądrości. *patrz* Minerwa.

Moneta. Pod tym imieniem oddawano cześć Junonie iako bogini obrad: ten wyraz *Moneta*, pochodzi od Łacińskiego słowa *Moneo*, upominam, przestrzegam. *Cic. Plut.*

Monokrames. Znaczy z Greckiego tych, którzy są iednakowego charakteru i przymiotów. Tym wyrazem nazywali poganie swoich bogów, na znak ich nieodmienności.

Monosceles, *patrz* Sciapodes.

Monstrum, Dziwotwor, Straszydło, *patrz* Andromeda. Egida. Kadmus. Harpie. Fedra. Circe. Egestus. Glaukus. Scylla. Syrene. Partenope. Triton. Sfinx. Minotaurus. Chimera. Hesione. Centaurowie.

Montana, czyli Gorna. Tym nazwiskiem wyrażano Dianę z teyże samey przyczyny z iakiey nazywa się Akrea.

Monychus. Był to Centaurus tak silny, iż naygrubsze dęby i inne drzewa z korzeniem wyrywał.

Mopsopius Juvenis. Znaczy Triptolema, bo był rodem z Attyki, gdzie iedna kraina nazywała się Mopsopia od Mopsopa iednego z dawnych królów owego państwa.

Mopsus. Bożek naybardziey czczony w Cylicyi, i tam ze wszech stron świata schodzono się dla badania sławnych wyroków iego. Niektórzy rozumieią, iż on był ieden z Argonautów, inni czynią go synem Tireziasza, bo obydwa zawołanemi byli

wieſzczkami. Ovidius zaś wſpomina, iż on był ſynem Ampixa. Tymże imieniem wielu z paſterzów nazywaią poetowie w ſwoich wierſzach: i po dziś dzień pieśni zwane Paſtyrki takiego imienia oſobę mowiącą w prowadzaią.

MORFEUS. Jeden z urzędników bożka ſnu: do niego należało uſypiać tych, których mu ſię podobało przez dotknięcie ſię oſób główką makową. Spiącym rożne na oczach i głowie figury kryślili, podług których rożmaite ſny ſpiącemu marzyły ſię.

MORFA. Nazwiſko Wenery wzięte z ſłowa Greckiego które znaczy piękność. Pod tym nazwiſkiem gdy ią wyrażano czy ſnecerſką czy malarſką ſztuką, zawſze wtedy przydawano iey na nogach kaydanki, na znak iż żony powinny być wierne i poſłuſzne mężom.

MORTA. Starodawni iednę z Park tym imieniem zwali.

MORYCHUS. Sycyliyczykowie zoſtaiąc w pogańſtwie, mieli dziwny obrządek pod czas winobrania, w tedy bowiem poſąg Bacchuſa iagodami czerwonemi i figami ſmarowali, a tak uſmarowanemu i umurzanemu Morychowi kłaniali ſię.

MORZE. Poganie i wodzie morſkiey iakieś bóſtwo przyznawali. Morzami opiekiwał ſię Neptun. *patrz* Neptun. Ocean. Nereus. Amfitrite. Thetis.

MOTYL. *patrz* Pſyche.

MRÓWKA. *patrz* Eak. Myrmidones.

MUCHA, BĄK. *patrz* Jo.

MULCIBER. Nazwiſko Wulkana.

MULTIMAMMA. Nazwiſko dawane Dianie w tedy gdy ią wyrażano iako Cererę z wielą pierſiami.

MUNITUS. *patrz* Munichus.

MUNYCHIA. Nazwiſko Diany wzięte od Munikii portu Attyki, gdzie iey cześć oſobliwſzą oddawano.

MUNYCHUS, albo Munitus. Syn Akamaſa i Leodycei: od iego imienia port w Attyce nazywał ſię, przeto iż on tam kościół zbudował Dianie. *patrz* Akamas.

MURCIA, albo Murce. Bogini niecnotów i zdrayców.

MURTIA, albo Myrtia. Tak ſię nazywała Venus od myrtowego drzewa, które iey było poświęcone.

MUSAGETES. Znaczy przewodnika Muz, co ſłużyło Apollinowi i Herkuleſowi.

MUSKARIUS. Nazwiſko Jowiſza i Herkuleſa, na tym-

że samym wymyślone fundamencie, na iakim i nazwisko Apomyusa. *patrz* Apomyus. Miagr.

MUSEUS. Syn Luny, albo xiężyca i Eumolpa: bardzo był sławny w lekarskiey sztuce. Był inszy Museus uczeń Orfeusza w poezyi.

MUSICA. Nazwisko Minerwy.

MUTA, albo niema. Bogini milczenia, urodziła się z rzeki Almon. Jowisz karał iey urząć ięzyk i do piekła na karę zaprowadzić, za to, iż przed Junona wyiawiła iego ścisłe z Juturną zachowanie. Merkurius według swoiey funkcyi powinien był zawieść ią do piekła, ale w tey podróży urodzie niepospolitey Muty przypatrzywszy się, poiął ią za żonę i z niey spładził dwoie dzieci zwane Lares: tym także ofiary iako i Geniuszom familiarnym czyniono.

MUTINITINUS, albo Mutinus-Titinus. Bożek milczenia.

MUTINUS, MUTO, i MUTUNUS. Nazwisko Priapa.

MUZEA. Swięta na honor Muz. Tym wyrazem nazywaią się teraz Akademie, i gabinety w których ludzie uczeni nad księgami i naukami pracuią; gdzie oraz instrumenta matematyczne, i różne ciekawości do historyi naturalney i do różney literatury służące miewaią swóy skład.

MUZY. Boginie umieiętności, nauki, i różnych kunsztów, córki Jowisza i Mnemosyne, było ich dziewięć: Klio, Melpomene, Thalia, Euterpe, Terpsikore, Erato, Kalliope, Urania, i Polimnia. W zgromadzeniu ich Apollo prezydował. Palmowe i laurowe drzewo; różne źrzódła iako to: Hypokrene, Kastalia, rzeka Termessus były im poświęcone. Lubiły przemieszkiwać na górach, Helikonie, Parnassie, Pierius, i Pindus. Koń Pegaz skrzydlasty ku ich wygodzie do szybkiey iazdy zrodzony na wspomnionych górach albo w okolicy ich nayczęściey pasał się. *patrz* w osobności wszystkie te imiona.

MUZYKA, KAPELA. Apollo i Muzy mieli w swoiey opiece sztukę melodyinego grania na różnych instrumentach iakoteż wdzięku w śpiewaniu.

MYAGR. *patrz* Myodes.

MYCENY. Miasto w peloponezie, głośne w baieczney historyi przez swego fundatora Perseusza syna Danausowego, i przez królów Pelopa, Thyesta, Agamemnona &c.

MYGDON. Syn Cisseusa, a brat Hekuby.

Mygdonia mater. Cybele tak ſię nazywała od czci i obrządków ſławnych, które iey wyrządzano w krainie Mygdonii bliſkiey Frygii. Owòż Owidius o tey Mygdonii, a nie o Thrackiey wſpomina, mòwiąc: *Mygdonides Nurus.*

Mygdonides. Tak ſię nazywa Chorebus ſyn Mygdona.

Mylitta. Bożyſzcze Aſſyryiſkie: toż ſamo znaczące, co Venus. Niektòrzy mniemaią, że to Lucina.

Mynes. Kròl Lyrneſſy, którego Achilles zabił, i po nim w niewolą zabrał żonę iego Hippodamią, nazwaną Briſeis, *patrz* Briſeis.

Myod, albo Myodes. Bożek much, i latającego robactwa. Ofiary mu czyniono, i wzywano iego łaſki, aby latające robactwo, muchy, komary, bąki, i tym podobne od ludzi, od bydła odwròcił. Powiadaią, iż w Rzymie miał ſobie poświęconą kaplicę, do którey cudownie żadna mucha wlecieć, ani pies wniść nie mógł. W Afryce tegoż bożka adorowano pod imieniem Achora. Tenże to ſam ieſt, co i Belzebub. *Pauſ.*

Myriceus, albo Myricinus. Nazwiſko Apollina wtedy mu ſłużące, gdy go wyrażano z gałązką w ręku wrzoſu ziela.

Myrmex. Żona Epimeteuſza, a matka Efira. Także nazywała ſię pewna panienka, ktòrą Minerwa odmieniła w mrówkę, ta rozmnożyła niezmierną moc mròwek, które w ludzi przemienione zoſtały na proźbę Eaka ſtrapionego króla, bo w iego państwie wymarli byli ludzie przez morowe powietrze; nowi zatym iego poddani nazywali ſię *Myrmidones*, od imienia matki *Myrmex.*

Myrmidones. Były to pierwey mrówki, ale bogowie przemienili ie na ludzi, *patrz* Eakus. Myrmidones z Achilleſem przy oblężeniu Troi znaydowali ſię, *patrz* Myrmex.

Myrrha. Córka Cynira. Z tą ociec zamiaſt żony przez niewiadomość, i iakąś omyłkę obcował. Stało ſię to bardziey przez zdradę złośliwey ochmiſtrzyni, ktòra zamiaſt żony, wprowadziła do pokoiu ſypialnego córkę Cynira. Dopiero nazaiutrz ociec poſtrzegł popełnioną zbrodnię, chciał natychmiaſt w ſercu córki utopić puinał, lecz ona w tym punkcie przemieniła ſię w drzewo, które do tych czas ſączy z ſiebie gumę wonieiącą, to ieſt mirę. Myrrha była matką Adoniſa bożka.

Myrsilus, *patrz* Kandaulus.

Myrta, albo Myrtia. Nazwisko Wenery.

Myrtilus. Stangret Enomausa, zrodzony z Merkuriusza i Myrtho. Tego Pelops przekupił, aby, gdy przyidzie uganiać się do mety w zawody z Enomausem oycem Hippoadmii, nieznacznie opóźniał się, albo innym sposobem sprawił, żeby Pelops do mety Enomausza uprzedził. Pelops bowiem starał się o iego córkę Hippodamią, którey inaczey otrzymać nie można było, tylko certuiąc z Enomauszem w zawody, i zakład przez zwycięztwo nad nim otrzymuiąc. Na ten koniec Myrthillus uięty, wyiął lon zatrzymuiący na osi koło: owóż gdy wóz z Enomauszem rozpędził się, w impecie biegu koło spadło; Enomausz z woza zleciał, i kark złamał. Pelops po zdradliwie otrzymanym do mety zakładzie, Myrthilla utopić za zdradę swego pana kazał, zamiast obiecaney nadgrody.

Myrtho. Sławna Amazonka, faworytka Merkuriusza, z którey on spłodził Myrtilla.

Myscillus. Obywatel miasta Argos: nie mogąc wyrozumieć wyroku bożków nakazuiącego, aby budował na takim mieyscu miasto, gdzieby razem i deszcz padał, i pogoda świeciła. Błąkał się, i upatrował po różnych kraiach takiey pory czasu; a nie mogąc nigdzie spełnienia wyroku doczekać się: zastanowił się we Włoszech; tam raz zobaczywszy panienkę swywolnego życia płaczącą, do niey wyrok ów bożków stosował: zaczym tam miasto budował, i nazwał go Krotona.

Myseon. Kościół Cerery, *patrz* Mysia.

Mysia. Nazwisko Cerery, wzięte od sławnego na iey honor nabożeństwa odprawuiącego się w Achaii, gdzie nieiaki Greczyn Mysius kościół zbudował na tym samym mieyscu, gdzie przedtym dom swóy miał, i w nim boginią Cererę przyimował w owym czasie, kiedy ona córki swoiey zgubioney po świecie szukała. Wsławił się pomieniony kościół przez obchodzone uroczyście święta Mysie. Kościół nazywał się *Myseon*. Diana niekiedy nazywa się także Mysia.

Mysion. } *patrz* Mysia.
Mysius. }

Myśl, po łacinie *Mens, Anima, Spiritus*. Było to u pogan bóstwo, które adorowano, iako ducha ożywiaiącego cały świat, a w szczególności

każde ſtworzenie. Czcili także pomienione bóſtwo, nie iako boga, ale boginią opiekuiącą ſię rozumem i mądrością.

Myślistwo. Myśliwy, *patrz* Diana, Akteon, Adonis. Orion, Meleager, Adraſtus, Arkas, Hyppolitus, Akaſty, Kaliſto.

Mysz, *patrz* Krinis.

Mythidice. Sioſtra Adraſta, a matka Hippomedona iednego z ſiedmiu owych królów, ktòrzy dobywali miaſta Thebów.

N.

Nabo, albo Nebo. Bożyſzcze Aſſyryiſkie.

Nadzieia. U pogan Nadzieia miana była za boginią, i miała ſwoią u nich cześć. W Rzymie było dwa kościoły iey wyſtawione.

Naffe. Maść zaraźliwa, którą Medea naſmarowała, a oraz zaraziła ſuknią i koronę, prezenta, które Kreuzie, powtórney żonie Jazona poſłała. *Plut.*

Naiades. Córki Nereuſza i Doris: miały zleconą ſobie opiekę rzek i źrzódeł; czczono ie iako boginie, *patrz* Nais.

Nais. Nymfa mieſzkaiąca na gòrze Ida: Kapis kròl Frygii poiął ią był za żonę. Tak potym przemieniła ſię w źrzòdło tegoż imienia. Wſzyſtkie boginie i nymfy nad rzekami, i wodami mieſzkaiące, od iey imienia nazywać ſię poczęły Naiades.

Nanea. Bogini u dawnych Perſów: podobno toż ſamo u nich znaczyła, co Diana.

Nannakus. Jeden z ſtarodawnych kròlów Greckich: on przepowiedział naſtępuiący potop, który przypadł za czaſów Deukaliona.

Nape. Nazwiſko ſobaki Akteona.

Napee. Còrki Nereuſza i Doris: te miały zwierzchność i zleconą ſobie pieczą nad łąkami, zaroślinami, chruſtami.

Napeus. Nazwiſko Apollina.

Narcea. Nazwiſko Minerwy od obrządkòw na honor iey wynalezionych, i uſtanowionych od pewnego Narceuſza wzięte.

Narceus. Syn Bacchuſa, on pierwſzy był, ktòry ſwemu oycu boſką cześć uſtanowił. On także dla Minerwy

wyſtawił kościół, i iakiemi obrządkami miała być czczona, podał, *patrz* Narcea.

NARCISSUS. Ceſiza i Liriopy ſyn: tak był cudney urody, iż go wſzyſtkie Nymfy kochały, on iednak niegodziwey ich przyiaźni ſpołeczeńſtwa unikał. Echo bogini nie mogąc go żadnym ſpoſobem uiąć ſobie, z żalu i rozpaczy uſchła. Tireſias wieſzczek rodzicom Narciſſa przepowiedział, iż pòty ſyn ich żyć będzie, póki ſię ſamego nie zobaczy. Pewnego dnia powracaiąc z polowania, zmordowany przyſzedł do źrzódła, gdzie czerpaiąc wodę, uyrzał iak w zwierciedle ſwoią oſobę, a przypatruiąc ſię przedziwney własney urodzie, ſam w ſiebie iedynie ſię zakochał, z czego nieznacznie ſechł: aż naoſtatek bogowie zlitowali ſię nad nim, i przemienili go w kwiat, zwany *Narcyz. Ovid. Hyg.*

NARTHEKOFOR. Znaczy *noſzącego trzcinkę*. Te nazwiſko Greckie ſłużyło Bacchuſowi: wyrażano go bowiem czaſem z trzcinką w ręku, bo trzcinka letka ieſt, i łatwo da ſię zgiąć: przeto ten bożek piiaństwa, radził wſzyſtkim piiakom, aby zamiaſt kiia w ręku, albo oręża; noſili raczey gipkie trzcinki, a to dla tego, żeby w przygodzie pianey ſprawy, zwady i bitwy; bili ſię nie ſzkodliwie. Nazywano także Narthekoforami tych, co wchodzili do taiemnic i obrządków Bacchuſa.

NARYCIUS HEROS. Ajax ſyn Oilea tak nazywa ſię od miaſta Naryx w Lokrydzie, gdzie iego ociec panował.

NASCIO, albo Natio. Bogini, ktòrey niewiaſty ciężarne wzywały naypomoc, aby ſzczęśliwie ſwóy płód złożyć mogły.

NASTES. Jeden z rycerzòw daiących ſukurs Troiańczykom przeciwko Grekom.

NATALIS. Te nazwiſko daie ſię Junonie, Geniuſzowi, i Fortunie.

NATALITIA. Swięta i igrzyſka na honor bogów, którzy dniem i czaſem narodzenia na świat człowieka opiekuią ſię.

NATIS, *patrz* Naſcio.

NATURALES Dii. Bogowie naturalni. Do tey klaſſy bogòw należą: świat, ſłońce, powietrze, woda, ziemia, nawałność, miłość, &c.

NATURA. Còrka Jowiſza. Inni ią czynią matką, a inni żoną Jowiſza. Niektòrzy ſtarodawni filozofowie rozumieli i nauczali, że natura nic innego nie ieſt, tylko ſam bòg, a bóg nic co inſzego, tylko cały świat. Tak dzikie zda-

nie ma swoich i teraz popieraczów. Wielu starodawnych dzieiopisów utrzymywali; iż zabobonni poganie osobnego bożka dla natury ludzkiey wyznaczali, to iest Geniusza, *patrz* Geniusz.

Nauls. Gatunek starodawney monety. Karon przewoźnik na rzekach piekielnych po naulu iednym od każdey umbry przewożącey się brał.

Naupliades. Tak się nazywa Palamedes syn Nauplisa.

Nauplius. Król wyspu Eubei, ociec owego Palamedesa, co go Ulisses z niektòremi przednieyszemi Grekami zmòwiwszy się, niewinnie przy oblężeniu Troi kamienować rozkazał. Ztąd ociec tak był złey woli ku Grekom, iż co tylko mògł złego wyrządzać pod czas niebytności panòw Greckich w ich dobrach, wszystko to iak nayzłośliwiey sprawić nie omieszkał. Co większa, postrzegłszy flottę Grecką, po otrzymanym zwycięztwie do domu powracaiącą, usilnie myślał, iakby iey szkodzić: w tym wielka burza morska wszczęła się, która okręty po morzu miotała: on wtedy umyślnie na brzegach nayniebeśpiecznieyszych ognie palić kazał, aby sterników pod czas ciemney nocy, pod pozorem dobrych portòw zwabił i zdradził. Jakoż wiele było okrętòw, które na hasło palących się ogniòw, iak na pewne do portu dla schronienia się, kierowali; aż oto natrafiwszy na skały i rafy porozbiiały się i zatonęły. Ulisses przecież i Diomedes szczęściem wyszli z niebeśpieczeństwa; o czym Nauplius powziąwszy wiadomość, ledwie się ze złości nie wściekł, że te naypryncypalnieysze osoby nie padły na ofiarę zemsty iego. Rozpaczał z szczęścia tych, ktòrych zguby pragnął, nareszcie sam w morze skoczył. Syn Neptuna i Amymony, tudzież ieden z Argonautòw też miał imie.

Nausikaa. Còrka Alcinousa: ta spodkawszy Ulissa, po rozbiciu się iego okrętu, i niebespieczeństwie zatonienia, w ktòrym się znaydował; zaprowadziła go do pałacu oyca swego, który go bardzo mile przyiął.

Nausithous. Król Feaciensòw, był oycem Alcinousa, a synem Neptuna i Peribei. Był inny tegoż imienia bohatyr, którego Ulisses z Circe spłodził.

Nautes. Rodem Troiańczyk, kollega w podròżach Eneasza: ten mu nie raz przekładał, iż wszystkiego nieszczęścia, które mu się trafia-

ły, nienawiść Junony była okazyą. *Virg.*

NAWALNOŚĆ: po łacinie *Tempestas*. Rzymianie czcili ią za boginią.

NAXOS. Wyspa na morzu Egeyskim, gdzie Tezeus na skale porzucił Ariannę.

NEALENIA. Bożyszcze u dawnych Gaulów i Alemannów.

NEANTHES. Muzyk, którego Apollo zasczuł psami, i na sztuki rozerwać dopuścił, za to, iż się ważył siągnąć do lutni iego, i w sztuce graniá równać mu się.

NEBAHAZ. Bożyszcze obywatelów królestwa Awy.

NEBO, *patrz* Nabo.

NEBROFON. Znaczy z Greckiego: *wygubiciela łani*, *i młodych ielonków*: tym wyrazem ieden pies Akteona nazywał się.

NECYS. Pod tym imieniem niegdyś w Hiszpanii oddawano cześć boską Marsowi: zwali go ieszcze Hiszpani *Neton*, albo *Nikon*. *Makrob.*

NEDA. Jedna z owych Nymf, które pielęgnowały Jowisza.

NEENIE. Swięta na honor Bacchusa wtedy obchodzone, gdy zaczynano pić młode wina.

NEERA. Nymfa: osobliwsza faworytka Słońca, miała dwie córki. Także czasem pastuszka u poetów nazywa się.

NEFALIE. Tym wyrazem Grecy nazywali owe święta, pod czas których nie godziło się do ofiar wina zażywać.

NEFALION. Jeden z synów Minosa.

NEFELE. Żona Atamasa, a matka Fryxa i Helle.

NEFELEIS. Znaczy Hellę córkę Nefeli.

NEFFE, albo Nestis. Bożyszcze Egipskie; iednę z owych, których cześć i obrządki, wraz z czcią i obrządkami Tyfona obchodzono. Mniemaią niektórzy, iż to była Venus Egipska.

NEHALLENIA. Bogini, którey narody północne Europeyskie pomocy wzywały dla uproszenia pomyślney żeglugi.

NEITH, albo Neithe. Pod tym imieniem Egipcyanie czcili Minerwę, nazywali ią inaczey, Nitokris, co znaczy *Minerwa tryumfuiąca*.

NELEUS. Syn Neptuna i Nymfy Tyro. Peliasz brat wypędził go z Thessalii; zatym przeniósł się do Lacedemonu, tam poiął za żonę Chloris, i miał z niey dwanaścioro dzieci. Herkules i oyca, i potomstwo iego pozabiiał, iednego wyiąwszy Nestora nieprzytomnego na ów czas. Tego zaś zabóystwa ta była przyczyna,

iż Neleus z swoiemi synami Herkulesowi przebieraiącemu się do Hiszpanii tamował dro gę, ani mu pozwolił przez swoie dobra przechodu.

NELEIDES. Tak nazywa się Nestor syn Neleusza.

NELEIS. Nazwisko Diany: przeto i święta na honor iey odprawuiące się, nazywały się *Neleidie.*

NEMEA. Còrka Jowisza i Luny, od którey powiat w Elidzie nazywał się: w tym powiecie była gęsta i potężna knieia, sławna srogim i niezwyczayney wielkości lwem, którego Herkules z rozkazu Eurysteusza, a bardziey to czyniąc dla przyiaźni Molorcha, zabił.

NEMEENSKIE GRY. Obchodzono na cześć Jowisza, *patrz* Archemor.

NEMESEE. Swięta żałobne i smutne, które obchodzono na honor Nemesis bogini. Pod czas tych świąt obrządki i ofiary czyniono na odpuszczenie grzechów zmarłych.

NEMESIS, albo Adrastea. Bogini zemsty, córka Jowisza i Potrzeby. Do niey należało karać złych, i tych wszystkich którzy szczęścia swego nie umieiąc szanować, na złe i rozpustę używali go. Wyobrażenie iey bywa takie: osoba skrzydlasta, trzyma w iedney ręce pochodnię rozpaloną, w drugiey węże, na głowie korona, z którey ieleni róg wychodzi.

NEMESTINUS, albo Nemestrinus. Bożek lasów.

NEMETES. Nazwisko Jowisza, na tymże fundamencie przydawane mu, na którym i te Nemeus dawało mu się, *patrz* Nemeus.

NEMEUS. Jowisza i Herkulesa tak nazywano; Herkulesa dla tego, iż zabił lwa w kniei Nemeyskiey: Jowisza zaś dla sławnego w kraiu Nemeï kościoła iemu zbudowanego.

NEMORALES. Swięta i gry na honor Diany bogini lasów.

NENIA. Bogini pogrzebów: przeto żałobne lamentuiących nad umarłemi treny nazywano Nenie. A że te piosnki próżnych słów, a nie myśli pełne bywały; owóż i wiersze nie maiące smaku, ani treści, nazywano także *Nenie.*

NEOFRON, *patrz* Egipius.

NEOKORES. Nazwisko popów pogańskich, do których należało pilnować kościołów, mieć staranie o tym wszystkim, co należało do czci bogów, do obrządków i ofiar: wszystkie naczynia i sprzęty kościelne były pod ich dozorem i strażą. Ta funkcya w swoich po-

czątkach nie bardzo była powabna, ale za czasem stawszy się zyskowną, do tey przyszła wziętości i szacunku; iż miasta znacznieysze ubiegały się, aby tą godnością były zaszczycone, i nazywały się *Neokores*.

NEOMENIE. Swięta obchodzone na nowiu każdego miesiąca w Athenach i w Rzymie.

NEOMERIS. Nymfa, córka Nereusza i Doris.

NEOPTOLEMUS. Nazwisko Syrrhusa syna Achillesowego. W Delfach obchodzono z wielką pompą święta na honor iego ustanowione, nazywały się *Neoptolemie*.

NEPTUN. Zrodzony z Saturna i Rhei. Pod czas podziału rządów całego świata między bracią iego, Jowiszem i Plutonem: iemu się w schedzie dostały wszystkie morza i wody, przeto go miano za boga morskiego. Rhea matka tymże samym sposobem, iako i Jowisza przed żarłocznym ukryła Saturnem. Dała go do wychowania pastuchom: przyszedłszy on do doskonałych lat, poiął za żonę Amfitritę: a oprócz tey, miał innych wiele tak z boskiego, iako i ludzkiego plemienia. Jowisz wypędził go z nieba, iako i Apollina, za to, iż bunt przeciwko niemu podnieść zamyślali. Obydwa wygnańcy udali się do Laomedona króla Troiańskiego na ów czas stołeczne miasto reparuiącego, naiął on ich, i zgodził się z niemi za pewną sumę, aby mury w około miasta podnieśli, i ponaprawiali. Ale gdy po skończoney robocie o zapłatę u króla upominali się, a ten im oddać nie chciał; obydwa bogowie swoiey krzywdy pomścić się przedsięwzięli. Neptun straszną powódź na miasto przepuścił; Apollo morowym zaraził powietrzem: a co gorsza, straszydło morskie nasłane od Neptuna, całą okolicę pustoszyło pożeraiąc bydło i ludzi: co się póty nie uspokoiło, aż póki za wyrokiem bogów Hesione córka Laomedona nie była destynowana na okrutną ofiarę, *patrz* Laomedon. Neptun z Minerwą kłócił się o nadaniu imienia ludnemu miastu, tym czasem zwanemu *Cekropia*, Minerwa swoie, Neptun swoie imie nadać pretendowali. Wytoczyła się sprawa do Trybunału bogów, wygrała Minerwa, *patrz* Minerwa. Przemienił Neptun Amymonę w źrzódło za postępek przeciwny i poprzysiężoney wierności. Snycerze i malarze wyrażaią Neptuna iadącego na koniu zamiast wozu, a powożącego

cego ſię końmi morſkiemi, trzymaiącego w ręku oſzczep żelazny o trzech zębach. Swięta i igrzyſka uroczyſte odprawowały ſię na honor iego, nazwane *Neptunalie*. *Kartari o obraz: bogów. Cicero, Ovid. Virg.*

NEREUS. Bożek morſki, Oceana i Thetis ſyn: poiął za żonę ſioſtrę ſwą Doris, miał z niey pięćdzieſiąt córek, które ſię nazywały *Nereidy*, albo Nymfy morſkie.

NERGEL. Bożek Kuthcenſów.

NERIENA, albo Nerion. Żona Marſa.

NERINA. Toż ſamo, co Neverita.

NERITIUS. Nazwiſko Uliſſa, wzięte od Neritos góry na wyſpie Itaka.

NEFEA. Jedna z Nymf morſkich.

NEFROCH. Bożyſzcze Niniwitów.

NESSUS. Centaur, ſyn Ixiona i Nocy. Ten Herkuleſowi ſwoią oświadczył chęć przyſłużenia ſię, podeymuiąc ſię przenieść na ſwoich barkach Deianirę przez rzekę Evenus; ale gdy ią ſzczęśliwie przenioſł, w las z nią uciekąć, i Herkuleſowi na zawſze porwać zabierał ſię. Co widząc Herkules wypuścił czymprędzey z natężonego łuku do zdraycy ſtrzałę, i w lot śmiertelnie go ranił. Umieraiący Neſſus, zbroczoną ſwoię koſzulę oddał w upominku Deianirze, upewniaiąc ią o ſekrecie oſobliwſzym tey puścizny; że byle tylko poſtrzegła, że Herkules do niey będzie tracił ſerce, a do inney przywiązywał ſię, niech natychmiaſt ſtara ſię, aby tę wdział koſzulę, wnet ią ſtatecznym affektem, iak pierwey kochać będzie. Ukryta to była zdrada Centaura, na którey Deianira nie poznała ſię, i lekkomyślnie uwierzyła; gdy bowiem w kilka czaſów zaſłyſzała o Herkuleſa niewiernych małżeńſtwu krokach, czymprędzey poſłała, aby wdział ową koſzulę, ſpodziewaiąc ſię ſkutku przepowiedzianego: ale nieſtetyż! śmiertelnym napuſzczona iadem, nayprzód o utratę rozumu, a poſym i życia męża ſwego Herkuleſa, mimo ſwey intencyi przyprowadziła. *Pauſ. Virg.*

NESTOR. Syn Neleuſza i Chloris. Ten oſobliwſzym ſzczęściem nie znaydował ſię wtedy w domu, gdy ociec, i iego bracia od Herkuleſa poginęli, *patrz* Neleus. Potykał ſię mężnie z Centaurami, którzy uſiłowali gwałtem porwać Hippodamią. Tenże na woynie Troiańſkiey, przez

mądre swoie rady, na wielką sobie zasłużył sławę. Apollo wyrobił mu trzysta lat życia.

NETON, *patrz* Neeys.

NEVERITA, NERITA, albo Nerina. Bogini uszanowania, i należytych każdemu względów.

NEURES. Powiadaią mytologowie, iż to byli ludzie w Sarmacyi Europeyskiey, maiący osobliwszy sekret przemienienia się w wilków, i znowu z wilków w ludzi.

NIĆ, NICI: przędza, *patrz* Arianna, Parki.

NICE, *patrz* Wiktorya.

NICEFOR. Nazwisko Jowisza, iako zwycięzcy. Wyobrażany on czasem bywa trzymaiący w ręku mały posąg Wiktoryi.

NIEBO, albo Cælus. Był to bożek naystarszy ze wszystkich bogów, zrodzony z Powietrza i Ziemie. Syn iego Saturnus zrzucił oyca swego Cælusa z tronu, a obawiaiąc się, żeby ociec więcey nie spłodził synów, i iemu nie przyczynił braci, z któremiby się całego świata królestwem dzielić musiał; nie sposobnym do spłodzenia dzieci, zrobiwszy go rzezańcem, uczynił. Celus przy gwałtowney od syna operacyi, na rzezańca czynioney, krwią zfarbował morze: w tym szumy czyli piana morska, gdy się przymieszała do krwi Saturnowey, owóż ztąd urodziła się bogini Venus, *patrz* Saturnus. *Nat. Com.*

NIEDOPERZ, *patrz* Alcithoe.

NIEDŹWIEDŹ, *patrz* Pastuch, Egestus, Circe, Arkas, Kalisto.

NIEDŹWIADEK. Znak Zodyaku niebieskiego, *patrz* Orion.

NIEMA BOGINI, *patrz* Muta.

NIEWIASTA DO SKAŁY PRZYKUTA, *patrz* Andromeda. *Niewiasta* na Delfinie siedząca, *patrz* Melantho. *Niewiasta* w zbroi, *patrz* Minerwa, Bellona. *Niewiasta* na wole siedząca, *patrz* Europa. *Niewiasta* skrzydlasta, *patrz* Wiktorya, Sława, Fama. *Niewiasta* okryta rańtuchem cała, *patrz* Jo.

NIEZGODA, *patrz* Diskordia.

NIFE. Jedna z Nymf assystuiących Dianie.

NIGER-DEUS. Znaczy, *czarny bóg*: co służy Plutonowi. Germanowie niegdyś szatana nazywali bogiem czarnym.

NIKOFORA. Nazwisko Wenery i Diany: w tymże samym sensie służy tym boginiom, iak wyraz Nicefora Jowiszowi.

NIKOKREON. Ociec Arsinoe.

NIKON, *patrz* Necis. Takoż ieden z bożków Telchinów nazywał się.

NIKOSTRATE. Matka Ewandra, sławna z swoich czasów prorokini, nazywa się inaczey *Karmentis*, albo *Karmenta*, z łacińskiego *Carmen*, wiersz: bo nigdy inaczey, tylko wierszem swoie wyroki i proroctwa wydawała.

NIKTIMENE. Panienka, rodem z Thessalii. O niey piszą poetawie, że ku oycu swemu nieporządną unosząc się miłością, przemieniona była w sowę. Insi powiadaią, że Niktimena toż samo iest, co i Myrrha.

NIL. Sławna rzeka w Egipcie, którey Egipcyanie niegdyś ofiary, iako bożyszczu, czynili.

NILIGENA JUVENCA. Jałowica z Nilu urodzona, znaczy boginią Isis.

NILUS. Wnuk Atlasa: od iego imienia rzeka Nil nazywa się.

NIOBE. Córka Tantala, żona Amfiona: liczne miała potomstwo, bo czternaścioro dzieci, z czego chlubiła się wielce, i nad samę boginią Latonę przenosiła się. Pomieniona bogini dowiedziawszy się o iey zuchwałości, prosiła Apollina i Diany, dzieci swoich, aby się pomścili zniewagi matki. Owóż Apollo z Dianą natężywszy swoie łuki, wystrzelali wszystkie dzieci chełpliwey Nioby, która z niewypowiedzianym żalem patrząc na śmierć siedmiu swoich synów, a pięciu córek, od boleści serca usychała, aż nakoniec obróciła się w opokę.

NIREUS. Król Naxos, syn Charopa i Aglai, nayurodziwszy ze wszystkich panów Greckich przy oblężeniu Troi znayduiących się.

NISEA. Imie iedney Nymfy morskiey.

NISEIA VIRGO, albo Niseis. Znaczy Scyllę córkę Nisa, *patrz* Scylla córka Forka.

NISUS. Król Megary; temu bożek *Fatum* dał cudowny na głowie włos, między ordynaryinemi włosami znayduiący się; bo od tego włosu zawisło było szczęście Megarensów, i Nisus póty miał w Megarze panować, póki by ten fatalny włos trzymał się na głowie. Córka iego Scylla maiąc sekretną zmowę z Minosem, nieprzyiacielem trzymaiącym w oblężeniu stołeczne miasto, chciała mu się ze szkodą oyca i oyczyzny przysłużyć, ucięła zatym śpiącemu oycu Nisowi włos cudowny, i oddała nieprzyiacielowi Minosowi; za-

tym Minos łatwo dobył Megary, i ſtał ſię iey panem. Niſus nieſzczęśliwy zdradzony od właſney corki ociec, uganiał ſię za nią, aby ſię zemścił ſzkaradney ſprawy: lecz w tym ſamym bogowie przemienili go w iaſtrzębia, a córkę uciekaiącą w ſkowrónka. *Ovid.* Tegoż imienia był wielki przyiaciel Euriala rodem Troiańczyk, który na woynie z Rutulami potykaiąc ſię, zginął, wielce żałował Eneaſz ſtraty wielkiego bohatyra.

Nitokris, *patrz* Neith.

Nixes. Bożyſzcza, których wzywano przy połogach niebeśpiecznych: a zwłaſzcza, gdy miarkowano, iż bliźnięta, albo więcey znayduie ſię w żywocie macierzyńſkim.

Noc. Bogini ciemności, corka nieba i ziemie, poſzła zamąż za Ereba potoka piekielnego, miała z niego liczne potomſtwo. Maluią Noc w czarnych ſukniach, a złote na nich gwiazdki.

Nodinus, Nodotus, Nodutis, albo Nodutus. Bożek maiący w ſwoiey pieczy zboża wzraſtaiące, gdy ſię iuż zabierały w kolanka.

Nogi kozie, *patrz* Pan, Satyry, Fauny.

Noktivagus Deus. Znaczy bożka Snu.

Nokturnus. Bożek ciemności: tenże to ſam, co Veſper.

Nomius. Syn Apollina i Cyreny. Pod tym imieniem czczono Jowiſza i Apollina, iako bogow opiekunów łąk, paſtwiſk, a nayſzczególniey paſtuchów.

Nortia. Etruſkowie tym imieniem nazywali fortunę kłaniaiąc ſię iey, iako bogini.

Notus. Wiatr południowy ieden z nayznaczniey-ſzych.

Novendiale, albo Novendion. Ofiara pogrzebowa, którą czyniono w dziewięć dni po zaſzłey śmierci. Także ofiarę ſprawowano na odwrocenie iakiego wiſzącego nieſzczęścia.

Novensiles, albo Novemſides Dii. Znaczy *nowi bogowie.* Poganie dzielili ſwoich bogów na rożne klaſſy. Ztąd niektórzy rozumieią, że w klaſſie nowych bogow rachowali ſię: Herkules, Veſta, Fortuna i inni, których obrządki i cześć Tacius krol Sabińſki wprowadził do Rzymu. Z początku nie było nowych bogów więcey nad dziewięciu, ale że za czaſem przybywało ich bez liczby: owóż, żeby z nich ktorego nie opuścić w ofiarach i obrządkach, razem więc wzywano ich w poſpoli-

tości pod tytułem *Novensiles Dii*.

Nożyczki, *patrz* Parki, Scylla.

Nubigene. Znaczy *zrodzonych z mgły:* ten wyraz służy Centaurom.

Nudipedalie. Swięta u Greków i Rzymian, pod czas których boso chodzić była obligacya, na podobieństwo *bożnic żydowskich*.

Numeria. Bogini rachunków.

Numicius. Rzeka we Włoszech, na którey brzegach Anna siostra Didona, stawszy się Nymfą, mieszkała. Przy tey rzece wystawiony był grób Eneasza. Rzeka Numicius za bożka była poczytana. Do ofiar bogini Vesty nie godziło się inney wody zażywać, tylko z rzeki Numicius. Ovidius nazywa tę rzekę *Corniger*, Rogata: iako i Virgilius nazywa Tyber rogatym; bo poganie Geniusze rzek wyrażali, i w sztuce malarskiey i snycerskiey rogatych.

Nundina. Bogini, którey protekcyi Rzymianie wzywali, gdy swoim niemowlętom nadawali imiona: co z osobliwszym obrządkiem dopiero dziewiątego dnia po narodzeniu dziecięcia czyniono.

Nurek, *patrz* Epigius.

Nykteus. Syn Neptuna i Celeny, a ociec Antiope i Niktimeny.

Nykteis. Nazywa się tak Antiope córka Nykteusza.

Nyktelius. Nazwisko Bacchusa: ponieważ w nocy sprawowano obrządki iego i ofiary. Pod czas świąt na honor iego obchodzonych, i zwanych Nyktelie, żadnych ceremoniy w dzień nie czyniono, ale wszystko w nocy.

Nyktimus. Syn Lykaona: tego Jowisz zachował od śmierci, gdy iego braci i oyca piorunami pozabiiał. Za iego czasów potop Deukaliona nastąpił.

Nymfy. Boginie, córki Oceana i Ziemie: albo (iak inni piszą) Nereusza i Doridy. Jedne z nich nazywały się *Nereides*, i mieszkały na brzegach morskich, drugie *Naiades* mieszkaiące przy rzekach, źrzódłach, i potokach: inne *Driades* błąkaiące się po lasach, gaiach, knieiach: inne *Hamadriades* w szczególności niektóremi opiekiwały się drzewami. *Napee*, w chrustach, zaroślinach, i na łąkach przebywały. *Oreades* lubiły przemieszkiwać na górach.

Nymfeuomene. Nazwisko Junony.

Nyfeus, *patrz* Nysa.

NYSA. Imię mamki Bacchusa. Tymże imieniem wiele gór i miast w Indyach nazywało się, toż w Egipcie, Grecyi, gdzie osobliwszą cześć bożkowi Bacchusowi oddawano, przeto on nazywa się często kroć *Nyseus.*

NYSEIDES, albo Nysiades. Nymfy niegdyś pielęgnujące Bacchusa, *patrz* Nysa.

O.

OANNES, albo Oen. Bożek Syryiski. Wyrażano go o dwoch głowach, maiącego nogi i ręce ludzkie, resztę ciała ryby. Powiadano o nim, że z morza czarnego wyszedł, i nauczał ludzi różnych rękodzieł, rolnictwa, praw, i tym podobnych rzeczy. Insi zaś piszą, iż to była osobliwsza ryba, która corocznie pewnych czasów wychodziła z rzeki Eufratu, i do ludzi, każąc, zbawienne dawała nauki, i znowu w rzece zanurzała się.

OAXES. Rzeka na wyspie Krecie, od Oaxa syna Apollinowego tym imieniem nazwana. Tamże i miasto tegoż imienia znaydowało się wybudowane od Oaxa syna Akakalis, a wnuka Minosowego.

OBELIE. Tym wyrazem nazywano pewne chleby, które Bacchusowi na ofiarę poświęcano.

OBFITOŚĆ. Bogini allegoryczna, którą pospolicie malarze i snycerze wyrażaią w osobie panienki stoiącey, albo siedzącey w pośrzód rozmaitych rzeczy, do wygodnego, i swobodnego życia służących. Na twarzy z dobrey cery żywość w niey się wydaie, i konstytucya zdrowia doskonała. W iedney ręce trzyma róg pełny kwiatów i owoców, drugą ręką skazuie na mnóstwo zwierząt i ptastwa. O tym rogu obfitości po łacinie *Cornucopia*, baią poetowie, iż iest wyłamany ze łba Achelousa. insi zaś piszą, iż iest od kozy, nazwiskiem *Amalthei.* Przydaią ieszcze poetowie, iż bogini obfitości, wraz z Saturnem wypędzonym z nieba, na ziemię przeniosła się. *Ovid.*

OBICIA, *patrz* Penelope, Filomela, Arachne.

OBŁOK, *patrz* Ixion.

OCEAN. Bóg morski, syn Nieba i Vesty, a ociec wszystkich rzek i źrzódeł. Poiął za żonę Tethys, z którey miał liczne potomstwo.

Obumie, od Boreas, Thalia

Oceantides. Nymfy, córki Oceana i Tethys.

Ochesius. Hetman Etolienſów przy oblężeniu Troi znayduiący ſię, gdzie i poległ.

Ochnus, *patrz* Oknus.

Ocypéta. Imie iedney z Harpiów.

Ocyroe. Chirona i Chariklei córka, w klacz przemieniona była za to, iż przyſzłe rzeczy ciekawie wiedzieć chciała.

Ocythoe. Toż ſamo, co Ocypeta.

Oczy po całym ciele, *patrz* Argus.

Oczyszczenie, albo Expiatio. Był to pewny obrządek pogańſkiey religii na uſpokoienie ſumnienia ſtrofuiącego o kryminał. Podobnychże obrządków zażywano na przywrócenie mieyſcom u nich świętym, ale ſprofonowanym iaką ſzpetną ſprawą, pierwſzey świątości i ſzacunku.

Odakon. Bożyſzcze Syryiſkie. Nniemaią niektórzy, iż to ieſt ten ſam, co i Dagon, i Oannes.

Odites. Centaurus, ſyn Ixiona i Nocy, zginął pod czas weſela Pirithouſa.

Odrisius. Nazwiſko Boreaſza: ponieważ wiatr północny reſpektem kraiów południowych Europeyſkich zdaie ſię przychodzić od Thracyi, gdzie naród zwanych *Odriſi*, mieſzkał. *Carmen Odriſium:* znaczy wierſze Orfeuſza, bo on był z Thracyi rodem.

Odrisus. Bożyſzcze Thraków.

Oedipus, *patrz* Edipus.

Ofeltes. Syn Lykurga, inaczey zowie ſię Archemor, *patrz* Archemor.

Ofiara, po łacinie *Victima*, *Hoſtia*. Na ofiarę bogom u pogan różne bydlęta zabiiano: zabite bydle czaſem całe ſpalono, a to ſię nazywało *Holocauſtum*. Nayczęściey iednak popi odbierali dla ſiebie naylepſzą część z zabitego bydlęcia na ofiarę, reſztę zoſtawiali ofiaruiącym.

Ofiarowanie się bogom. Był to u pogan heroiczny uczynek złączony z religią, gdy kto ślub uczynił dobrowolną ſobie śmierć zadać, na uproſzenie od bogów ocalenia ſwoiey oyczyzny od iakiey wiſzącey klęſki; mniemaiąc, że taką ofiarą nayſkuteczniey bogowie daią ſię ubłagać.

Ofias, *patrz* Kombe.

Ofieus, albo Ophiucus. Konſtellacya, którą iedni nazywaią Herkuleſem, inni Eſkulapiuſzem. Łacinnicy tę część nieba gwiazdami oświeconą, nazywaią *Anguitenens*, po polſku Wężownik. *Cic. Ovid.*

OFION. Starodawny król, którego Saturnus zwyciężył. Tymże imieniem nazywał się ieden z olbrzymów. Także kollega Kadmusa miał to imie.

OFIONEUS. Naystarszy z Geniuszów złych, i człowiekowi nieprzyiaźnych: tenże to sam, co Ofieus. Fenicenses baiali, że ich naydawnieyszy bóg Yacho rozpędził mgłę, rozdzielił i ukształcił materyą: tchem swoim uformował człowieka pierwszego, osadził go w ogrodzie Aden, i obronił go do węża Ofinea. *Pherecid.*

OFIUKUS, *patrz* Ofieus.

OFTHALMITIS, *patrz* Optiletis.

OG. Olbrzym naywiększy, i nayogromnieyszy, tego Syryiczykowie za boga czcili.

OGENUS. Starodawny bożek: mniemaią niektórzy, iż on tenże sam iest, co Ocean.

OGIEN. Element ten za boga czcili Chaldeyczykowie, Persowie, Indyanie, Grecy, i inni. Kościoły, ołtarze iemu wystawiano, bydło, a czasem i ludzi na ofiarę mu dawano, *patrz* Kanopeus, Zima, Vesta.

OGGA, OGKA, albo Onka. Tak nazywano Minerwę w Fenicii, ztamtąd do Greków te nazwisko weszło.

OGMION, albo Ogmius. Bożek Celtów; toż samo znaczy, co Herkules.

OGOA. Imie sławnego kościoła w mieście Milas, w Karyi poświęconego Jowiszowi, nazwanemu *Osogus.*

OGRÓD, *patrz* Alcinous, Hesperides.

OGYGES. Syn Neptuna i Alitry: panował w Grecyi, i wiele miast zbudował. Za iego czasów powodź straszna zatopiła całą Attykę i Achaią.

OGYGIA. Wyspa i rezydencya Nymfy Kallipso. Także nazywała się iedna z córek Amfiona i Niobe.

OGYGIUS. Nazwisko Apollina, i Bacchusa.

OIKLES. Syn Antifasa, a ociec Amfirasa.

OILEUS. Król Lokry, ociec Ajaxa.

OKAZIA, OCCASIO, albo Przygoda. Bożyszcze wystawiane pogaństwu pod allegoryą, od którego dependuie moment naypomyślnieyszy do sprawienia pomyślnie iakiego interessu. Maluią i wyrażaią go albo w osobie niewiasty nagiey, albo młodziana maiącego tył głowy wcale bez włosów, iedną nogą na powietrzu podnoszącego się, drugą na obracaiącym się kole stoiącego: iedną ręką trzyma brzytew, drugą zasłonę: a czasem szybko bieżącego po samym ostrzu brzytwy bez naymnieyszey skazy. *Fhedrus, Carteri.*

Okkator. Bożek rolników zwłaszcza bronuiących.

Oknus, Ochnus, albo Auknus. Tenże to sam co Bianor syn Tybra i Nymfy Manto. *patrz* Manto. Jeszcze o iednym Okusie wspominaią poetowie skazanym do piekła, gdzie za karę powrozy kręci, a osieł stoiący przy nim ustawicznie żuie i psuie, cokolwiek tamten ukręci.

Oko, Oczy. *patrz* Edipus. Oko w czole. *patrz* Polifenus. Oczy po całym ciele. *patrz* Argus.

Okręt. *patrz* Argo.

Okrimo. Nazwisko Prozerpiny.

Olbrzymi. Ludzie niezwyczayney wielkości, Tytana potomkowie. Ważyli się szturmować i dobywać nieba, chcąc swego oyca Tytana przywrócić do tronu, który mu Jowisz wydarł, i bezprawnie dzierżał. Owóż Jowisz przy rządach świata i nieba mocą utrzymuiąc się gromił olbrzymów piorunami, strasznemi przywalał gorami, które oni byli poznosili składaiąc iedne na drugie, aby im bliżey było niebo szturmować, i dobyć go. *Ovid. Virg. Hyg.*

Oliwa. *patrz* Apollo. Minerwa.

Olymp. Góra między Thessalią i Macedonią leżąca, głośna u poetów. Powiadali albowiem oni, iż na wierzchołku iey, Jowisz z całym swoim dworem rezydował.

Olympia. Miasto między górami Ossą i Olympem, sławne wspaniałym kościołem Jowisza Olympickiego, i igrzyskami Olympickiemi po całym świecie zawołanemi.

Olympias. Zrzodło w Arkadyi, i przy nim tuż Wulkan. Starożytna zabobonność mniema, iż na tym mieyscu stoczona była walka między olbrzymami i Jowiszem.

Olympickie gry. *patrz* Igrzyska.

Olympickie bogi, albo iednym słowem *Olympienses.* Dwunastu przednieyszych bogów nazywano Olympickiemi, byli zaś ci: Jowisz, Mars, Neptun, Pluto, Diana, Wulkan, Apollo, Junona, Westa, Minerwa, Ceres, i Venus.

Ołtarz. *patrz* Kollirhoe, Priam. Ifigenia. Idomeneus.

Omadius. Nazwisko Bacchusa: na iego bowiem cześć obchodzono święta Omofagie zwane, i w tedy na ofiarę mu zabiiano człowieka, którego wnętrzności powoli i po kawałku wydzierano.

Omanus. Toż samo znaczy co Amanus. *patrz* Amanus.

Ołtarz ob. Kallirhoe, Priam, Ifigenia. Idomeneusz.

Omfale. Królowa Lydii, do ktòrey Herkules ſzalone prawie przywiązanie ſwoie oświadczał. częſto bowiem dla przypodobania ſię iey, gdy ią zaſtał przykądzieli, odbierał z rąk iey wrzeciono, i ſam ſię tą robotą niewieścią przędzenia zatrudniał; albolitéż przebierał ſię za damę, i między przędzącemi panienkami, podobnąż iaką zabawą białogłowſką bawił ſię.

Omofagie. *patrz* Omadius.

Onchestius. Nazwiſko Neptuna wzięte od miaſta Onchesty w Boecyi od Oncheſtuſa wybudowanego, gdzie oſobliwſzą cześć temu bożkowi wyrządzano.

Onka. *patrz* Ogga.

Onkus, albo Oenus. Syn Apollina, on był prawdziwy właściciel konia Orion nazwanego.

Onocentauri. Złe duchy: które wyobrażano w poſtaci bardzo ſtraſzney, połową ciała mieli podobieńſtwo człowieka, a połową ſwoiey poſtaci oſła, a drugą połową wieprza wyrażał. Poganie potwarzaiąc Chrześcian głoſili kłamliwie o nich, iż takiego boga potaiemnie czcili.

Opales. Swięta na honor bogini Ops.

Opałka, do wiania zboża. Był to miſtyczny znak taiemnic Bacchuſa; bo ci ktòrzy wpiſywali ſię do pomienionych taiemnych Bacchuſa obrządków, powinni byli wprzòd być oczyſzczonemi z ſwoich grzechòw, iak wyborne ziarno z plew, a to przez ſrogie pokuty, poſty, udręczenia ciała &c. Też *ſymbolum* czyli znamie miſtyczne miał także Orus iako bożek rolnictwa. *Virg. Serv.*

Opas, Aflas, albo Ftas. Bożyſzcze Egypſkie, niektòrzy rozumieią, że to ich była Venus.

Opatrzość, Providentia. Ta bogini miała ſobie zbudowany kościòł na wyſpie Delos. Wyrażano ią w poſtaci matrony poważney, trzymaiącey w iedney ręce ròg obfitości czyli *Cornucopią*, zapatruiącą ſię na okrąg ziemi, na którey laſeczką, ktòrą w drugiey ręce trzyma, ſkazuie. Rzymianie poſąg tey bogini, wraz z nabożeńſtwem i obrządkami iey wprowadzili do Rzymu, i oddali iey dwie inne boginie za towarzyſzki Antewortę, i Poſtworte.

Opekonsiva. Bogini taż ſama co Ops, albo Cybele. Dzień ieden w Grudniu, ktòrego obchodzono święta Opa-

les, nazywano *dies Opeconſiva.*

Opertaneenses. Nazywano tych bogów, ktòrzy w tymże appartamenciem nieba, gdzie i Jowisz rezydowali: to ieſt w naypierwſzych i naywyżſzych niebioſach.

Opifer deus. Znaczy Eſkulapiſza.

Opigene. Służy te nazwiſko Junonie, Dianie, Lucinie i xiężycowi.

Opinia. Bożyſzcze brane pod allegorią: o którym powiadano, że zdaniem ludzkim opiekuie ſię.

Opis. Nymfa, iedna z towarzyſzek aſſyſtuiących Dianie.

Opiter. Znaczy Jowiſza.

Ops. *patrz* Rhea Cybele.

Optiletis, albo Oſtalmitis. Wyraz ten znaczy człowieka byſtrego wzroku, co ſłuży Minerwie.

Ora. *patrz* Herſilia. O niey powiadano, iakoby miała być dziwotworem pół niewiaſty a pòł ſmoka poſtaci reprezentuiąc, Jowisz z niey ſpłodził ſyna imieniem Kolaxes.

Orakula; *Wyroki bogów, przepowiadania przyſzłych lub ſkrytych rzeczy.* Tym wyrazem nazywano odpowiedzi czyli rezolucye, na różne zapytania bałwanom czynione; które popi albo mniſzki pogańſkie imieniem bogów zapytanych dawali. Takowe odpowiedzi nigdy nie były iaſne, chyba w rzeczach oczywiſtych, albo gdy z paſſyi i chuci popów pochodziły: ale za zwyczay były niezrozumiane, oboiętne, figlarne, które można było iak chcieć wykręcić. Mieyſca u pogan święte i głośne takiemi wyrokami poſpolicie nazywano *oracula* iako to w Delfach, kumach, i tym podobnych.

Orbana. Bogini tylko z imienia, nie z iakiey funkcyi znaioma.

Orbona. Bogini którey pomocy wzywano do wychowania dziatek.

Orchame. *patrz* Leukothea.

Oreades. Nymfy po górach mieſzkaiące.

Oresitrofus. Znaczy wychowanego na górach: ieſt to imie iednego pſa z pſiarni Akteona.

Orestes. Agamemnona i Klitemneſtry ſyn: przyſzedłſzy do doſkonałych lat wywiadywał ſię pilnie o przyczynie śmierci i zabóycach oyca ſwego, a doſtawſzy ich pozabiiał; właſney ſwoiey matce Klitemneſtrze nie przepuścił dowiedziawſzy ſię, iż ona powiękſzey części była przyczyną zguby Agamemnona ſwego

męża. Oreſtes gdy był w Epirze ſtarał ſię o przyiaźń Hermiony, i Pyrrhuſa wſpółkonkurrenta, iuż przy ołtarzu z Hermioną do ślubu ſtawaiącego, bez względu na ołtarz i kościół, bogów zamordował, Hermionę wydarł i iuż z nią zabierał ſię w podróż; ale że od owego czaſu iak matkę zabił, cierpiał waryacyą, furie bowiem piekielne dręczęły go: wyrok bogów nazakał mu, aby na oczyſzczenie popełnionych kryminałów uczynił pielgrzymkę do Tauriki. Puścił ſię więc w podróż z wielkim ſwoim przyiacielem Piladeſem nigdzie go w naywiękſzych niebezpieczeńſtwach nieodſtępuiącym. Gdy na mieyſce zamierzone przybyli, wnet Thoas krol Tauryki ſchwytać kazał maiąc ich na ofiarę bogom iako obcych zabić według zwyczaiu kraiowego. Pierwſzy Oreſtes miał ſię ſtać okrutną ofiarą; lecz Pilades ſerdeczny przyiaciel, aby choć na iaki czas przedłużył Oreſteſowi życia, uſilnie proſił aby pierwſzy ginął. Oreſtes nie mniey Piladeſa kochaiący nie chciał pierſzeńſtwa śmierci uſtępować, ale chcąc mu także, lubo na kilka godzin przez utratę właſnego, pozwolić życia, domagał ſię, aby pierwſzą z ſiebie dał ofiarę. Tak gdy z ſobą certuią, czas naoſtatek przyſzedł ſpełnienia ofiary. Tylko co pop puinał utopić miał w ſercu Oreſteſa, Iſigenia przytomna ofierze iako xieni Diany, poznała Oreſteſa że to iey był rodzony brat. Czymprędzey więc pod pozornym pretextem na inny czas odłożyła ofiarę: a w tym zmowiwſzy ſię z bratem i Piladeſem ſamego Thoaſa krola, iaiako obrzydliwego ludzkich ofiar autora ſprawiedliwey zemście ſakryfikowali: to zbroiwſzy poſąg Diany z kościoła potaiemnie wzięli, i z kraiu wſzyſcy troie uciekli. Oreſtes potem z ukąſzenia zmiie umarł. *Sophocl.* *Hyg.* *Hor.* *Virg.*

OREUS. Nazwiſko Bacchuſa wzięte od gor, na ktorych mu cześć podług obrządków pogańſkich czyniono.

ORFEUS. Apollina i Klio ſyn, albo (według innych) Eagra i Kalliopy. Cudny wierſzopis, ſławny muzyk, i doſkonały Lutniſta. Tak melodyinie grywał i śpiewał, iż drzewa i ſkały z ſwoich ſię mieyſc poruſzywſzy ſkakały, rzeki w biegu zatrzymywały ſię, naydzikſze beſtye zapomniawſzy ſwoiey ſrogości przybiegały do niego, i ſłuchały wdzięku lutni. A gdy iego żona Eurydika unikaiąc

importunii Aristeusza w sam dzień wesela uciekała kryiąc się, śmiertelnie od zmii ukąszona była i tegoż samego dnia umarła; Orfeusz niezmiernie zmartwiony i zanurzony w żalach umyślił do samego przebierać się piekła, i z tamtąd kochaną swoią żonę, ieśli można windykować. Wziąwszy z sobą swoię lutuią zaszedł do poziemnych piekielnych kraiów, tam Plutona, Proserpinę, i innych bogów piekielnych tak wdziękiem swoiey lutni uiął a raczey omamił, iż na rzewliwe prozby iego, pozwolili mu Eurydykę żonę z piekła na świat wyprowadzić, z tą atoli kondycyą, aby wychodząc z otchłani piekielnych za sobą maiąc Eurydykę, oglądać się bynaymniey nie śmiał. Przez cały przeciąg podróży piekielney zachował ściśle kondycyą sobie nakazaną, iuż z samey bramy piekielney wychodząc ciekawie obeyrzał się czy ukochana małżonka idzie w samey rzeczy za nim, czy nie: w tym momencie z oczów iego znikła. Tak okrutne zmartwienie z przyczyny żony poniesione na sercu, zbrzydziło mu płeć białogłowską, i odtąd żadney więcey nie chciał znać niewiasty, ani w kompanii z niemi znaydować się. To za affront poczytuiąc sobie Bacchantki pod czas świąt i obrządków Bacchusa zmówiwszy się napadały go, i na poły iak wściekłe bestye rozszarpały. Wyrażaią go pospolicie z lutnią albo z lirą między nayfroższemi bestyami słuchaiącemi spokoynie melodyi iego. *Ovid. Hyg. Pauſ. Virg.*

Orfiki. Swięta i obrządki, Orgie, nazywano czasem Orfikami; bo Orfeusz (według zdania niektórych) wiele się przyłożył do ustanowienia ich.

Orfneus. Jeden koń Plutona te miał nazwisko.

Organa. Nazwisko Minerwy.

Orgeones, albo Orgiastowie. Nazywali się popi pogańscy gdy się do kupy zgromadzali dla czynienia swoich obrządków.

Orgiantki. Mniszki Bacchusa; których powinność była przestrzegać obrządków pod czas świąt uroczystych zwanych Orgie.

Orgie. Swięta na honor Bacchusa. Wyraz Orgia z greckiego znaczy szaleństwo: bo pod czas tych świąt Bacchantki mniszki Bacchusa sprawuiąc obrządki iego, z wyuzdaney pod ów czas rozpusty prawie szalały. Niektórzy rozu-

mieią, że Bacchanalia i Orgia iedno święto czyniły.

ORIBAS. Imie pſa Akteonowego, który na nayprzykrzeyſze góry za zwierzem ſzybko wdzierał ſię.

ORIGO. Pierwſze imie Didony.

ORILOCHIA. Diana dała te imie Ifigenii, gdy ią nieśmiertelną uczyniła.

ORION. Syn trzech bogów Jowiſza, Neptuna, i Merkuryuſza. Ci bowiem, będąc w podróży, wſtąpili na nocleg do Hireuſa albo Hyrieuſa człowieka uboziuchnego: ten ile możności ſwoiey tak wielkich gości ludzko przyiął, i wygodę dał. Zawdzięczaiąc goſpodarza grzeczność, pytali go bogowie, czego ſobie życzył, i coby chciał od nich profit: od dawnego czaſu życzę ſobie ſyna: poprzyſiągłem zaś wraz z żoną moią na honor bogów żyć w czyſtości, przeto żądaniom moim zadoſyć ſtać ſię nie może. Bogowie aby go ukontentowali, obiecali mu, że będzie miał ſyna bez naruſzenia ślubu czyſtości. Kazali mu więc przynieść ſkórę z owego wołu, którego świeżo na przyięcie ich był zabił: zmoczyli ią w wodzie, i upewnili, że byle tylko miał baczność, aby na iednym mieyſcu leżała, w krótkim czaſie, z tamtąd będzie miał ſyna. Tak ſię ſtało. W kilka czaſów Orion urodził ſię: ten gdy do ſił przyſzedł, nie wypowiedziane miał przywiązanie do polowania. Pewnego czaſu chlubił ſię przed Dianą z ſwego ſzczęścia na łowach, i z tym ſię nieroſtropnie odezwał, że więcey zwierza biie nad nią. Bogini przymówką urażona, ſprawiła to, że ziadliwy urodził ſię niedźwiadek ziemny, który Oriona poluiącego uciął w nogę: iadem śmiertelnym zarażone ciało, nie uleczone ſtało ſię, przeto Orion umierać muſiał. Jowisz go po śmierci przemienił w konſtellacyą, i na niebo przeniósł. Pryncypalnieyſza tey konſtellacyi gwiazda gdy ſię wyiſkrza i pokazuie, znaczy deſzcz i ſłotę. *Virg. Hor. Hyg.*

ORITHIA. Córka Erekteuſa króla Atheńſkiego. Boreas porwał i poiął ią za żonę; ſpłodził z niey dwoie dzieci Zeteſa i Kalaiſa. Była ieſzcze Orithia królowa Amażońſka ſławna walecznością, i cnotą: Ta chciała ſię była pomścić nad Herkuleſem i Theſeuſzem za zniewagę ſwoim ſioſtrom uczynioną; lecz wſzyſtkie uſiłowania iey ſtały ſię bezſkuteczne.

ORKUS. Boże piekielny zawiaduiący przyſięgami, ten-

że to sam, co i Pluto. Rzekę Styx nazywano także Orkus, iako i Karona i Cerbera.

ORMENIS. Astydamia córka Ormena tak nazywa się.

ORNEUS. Centaur, syn Ixiona i Chmury. Także nazywał się Priap, i święta na cześć iego ustanowione nazywały się *Orneenses*.

ORNITHOMANTIA. Sztuka wieszczbiarska.

ORNYTION, albo Ornylus. Syn Sisifa, a brat Glauka.

OROMASDES, albo Oromas. Według Zoroastra nauki, były dwa przedwieczne wszech rzeczy początki, czyli dwa bogi, ieden z nich Oromas bog dobry, autor wszystkiego dobrego; a drugi Hariman zły, autor wszystkiego na świecie złego.

OROMEDON. Jeden z olbrzymów szturmuiących i wdzieraiących się do nieba.

ORONTES. Jeden z generałów Troiańskich, kollega podróży Eneasza. Takimże imieniem rzeka w Syryi nazywała się od imienia olbrzyma niezwyczayney wielkości.

ORSI. Tym imieniem Persowie naywyższe iestestwo wyrażali.

ORSILOQUUS. *patrz* Krethon.

ORTHIA. Nazwisko Diany.

ORTHONA, albo Orthana. Bożyszcze któremu taką cześć wyrządzano, iako i Priapowi.

ORTHOSIA, albo Orthesia. Nazwisko Diany wzięte od czci i obrządków na górze w Arkadyi Orthesius zwaney czynionych. Pod tym imieniem i Thraces czcili ią.

ORTHRUS. Pies, brat Cerbera, pilnował trzody i stadów Geriona; ale go Herkules zabił.

ORTYGIA DEA. Diana tak nazywa się, przezto iż się narodziła na wyspie Delos, inaczey zwaney Ortygia.

ORUS, albo Horus. Nayukochańszy syn Osirisa i Isis. *patrz* Osiris. Czasem Apollowi te daie się imie.

ORYTIA. *patrz* Oritia.

ORZEŁ. *patrz* Jowisz. Perifas. Prometheus.

OSCILLES. Małe figurki, czyli lalki, które na posągu Saturna zawieszano, dla pozyskania iego łaski.

OSIRIS. Syn Jowisza i Nioby, mąż Jo, którą wtedy poiął za żonę, gdy uciekła do Egyptu przed Junony prześladowaniem. Egypcyanie pod różnemi imionami oddawali iey cześć boską, iako to pod imieniem Apis, Serapis. Tu się więc pokazuie, że Osiris i Horus początkiem są baiecznej bogów historyi. Poznać go z tych znaków można. Na

głowie ma mitrę kończastą, na kształt magierki goralskiey, w ręku batóg. Czasem zamiast mitry, na głowę glob, albo trąba słoniowa, alboliteż gałęzie liście. Czasem zamiast ludzkiey głowy, nosił głowę iastrzębia, w ręce zawieszony trzymał iakiś instrument, na kształt litery ⊥ przewróconey. *Hist. Nieba.*

OŚLE USZY. *patrz* Midas.

OSOGUS. Nazwisko Jowisza.

OSSA. Imie góry, iedney z tych, które olbrzymi poznosili byli na kupę do zbliżenia się dla szturmowania nieba.

OSSEI BIMEMERES. Centaurowie mieszkaiący na górze Ossa.

OSSIPANGA, OSSIPAGA, albo Ossilago. Bogini opiekująca się dziećmi małemi, gdy w nich chrząstki twardnieć i w kość obracać się poczynały.

OSZCZEP, albo Tridens. *patrz* Neptun, Ajax.

OTHUS, albo Otus. *patrz* Aloeus.

OTREUS. Syn Cisseusa, a brat Hekuby.

OTRIADES. Znaczy syna Otreuszowego, to iest: Pantheusza.

OWCA, albo *owiec trzoda* w około olbrzyma. *patrz* Polifemus.

OXILUS. Syn Marsa. Był inny Oxilus syn Hemona, który się wsławił mądrością i sprawiedliwością, gdy w Elidzie panował.

P.

PACHYTOS. Imie psa Akteonowego.

PADUS. Rzeka we Włoszech, nazywa się inaczey Eridanus. *patrz* Faeton.

PAFIA. Nazwisko Wenery. *patz* Pafos.

PAFOS, albo Paphos. Miasto na wyspie Cyprze, Wenerze poświęcone, gdzie ta bogini wspaniały miała kościół.

PAFUS, albo Paphus. Syn Pygmaliona snycerza, i statui którą sobie sam Pygmalion zrobił, i poiął za żonę.

PAGANALIE. Swięta obchodzone po wsiach na honor wieyskich bogów.

PAGASA. Miasto w Thessalii od Argonautów zbudowane.

PAGASEA. Znaczy Alce-

ſtę rodem z miaſta Pagaſy w Theſſalii leżącego.

PAGASEUS. Zamiaſt Pagaſites.

PAGASITES i PAGASEUS. Nazwiſko Apollina.

PAGRUS. *patrz* Fager.

PAIĄK, *patrz* Arachne.

PAKALIE, albo Pacaliæ. Swięta w Rzymie uroczyście obchodzone na honor bożyſzcza pokoiu po Łacinie *pacis.*

PAKTOL. Rzeka w Lydii ſławna złotym piaſkiem, który ſię w niey pokazał, i znaydować ſię począł od owego iak Midas w niey ſię ſkąpał.

PALAMEDES. Naupliuſa króla wyſpu Eubei ſyn. On doſzedł, że Uliſſes zmyślał ſobie ſzaleństwo, iedynie tym końcem, aby ſię uchylił od wyprawy na woynę Troiańſką: odkrył zaś tym fortelem iego ſztuku, gdy bowiem orzącemu i za pługiem chodzącemu ſyna Telemaka nieznacznie, tam gdzie pług prowadzić miał, porzucił; Uliſſes poſtrzegłſzy, zwrócił pług, podnióſł czym prędzey ſyna, a tym ſamym pokazał ſię być zdrowym rozumie. Muſiał więc rad nie rad iść na woynę z drugiemi; ale odtąd złey był woli na Palamedeſa, i upatrywał okazyi zemſzczenia ſię. Owóż pod czas oblężenia Troi Uliſſes ſzukaiący zguby Palamedeſa, znaczną ſummę pieniężną kſztałtnie ſkrył w namiocie iego, i natychmiaſt narzekać począł na ſzkodę ſobie uczynioną, iż mu ukradziono pieniądze. Zwierzchność ſzukać i trząść wſzyſtkie namioty kazała, dochodzić wſzelkiemi ſpoſobami złodzieyſtwa: aż oto u Pałamedeſa mniemana kradzież znaleziona ſtała ſię przyczyną zguby iego. Nieodwłocznie bowiem za ſprawą Uliſſa dekretowany był i ſkazany na ukamienowanie. Palamedes był wynalazcą gry w ſzachy i kości, on także wynalazł miary i wagi. *Hom. Hyg. Ovid.*

PALAMNEENSES. Złośliwe bogi, które według zdania pogan niczym ſię nie zatrudniali, tylko iakby ſzkodzić ludziom. Ciż to ſami co Telchinee. Jowiſza nazywano Palamnius, gdy karał wyſtępnych.

PALANTHA, Palantho, Palatho, &c. Jedna z żon Herkuleſowych, matka Latina: od iey imienia góra *Palatinus* nazwana. Inni przydaią, iż była córką Ewandra.

PALATINI. Popi *ſalienſes* nazywali ſię *Palatini:* bo na górze *Palatinus* obchodzili święto Marſa.

PALATINUS. Nazwiſko Apollina wzięte od obrządków i czci, którą mu czyniono w

Rzymie w ſpaniałym kościele na gòrze *Palatinu* wybudowanym.

PALATUA. Bogini w ſamym tylko Rzymie maiąca częśc na górze Palatynie; popek iey poświęcony nazywał ſię *Flamen Palatualis*.

PALATUAL, albo Palatuar. Tym wyrazem znaczyła ſię ofiara i obrządki na cześć Palatui bogini uczynione.

PALEMOA. Bożek morſki zrodzony z Atamaſa i Ino, tenże to ſam co Melicertes. Tymże imieniem wielu paſtuchów nazywa ſię w dziełach poetyckich.

PALEMONIUS. Jeden z Argonautów.

PALES. Bogini paſtwiſk, paſtuchów, trzód, ſtadów. Niektórzy mniemaią że pod tym imieniem czczono Cybelę, iak bogini znaczącą ziemię wydaiącą żywność każdemu ſtworzeniu, przed tym nazywano ią *Pares*. Inſi zaś mniemaią, że to ieſt *Ceres*.

PALESTES. Znaczy Szermierza. Tym terminem czaſem wyrażano Jowiſza; gdyż on poſtać na ſię wziął był ſzermierza, aby ſię ſprobował w ſiłach i ſztuce boiu z Herkuleſem. Ten zaś poznawſzy że ma rzecz z Jowiſzem, umyślnie dał ſię Jowiſzowi pokonać.

PALESTYNSKIE BOGINIE. Owidyusz o tych boginiach wſpomina; co zaś były nie wiadomo, niektórzy przez nie rozumieią Furye piekielne.

PALESTRA. Còrka Merkuriuſza. Jey niektórzy dzieiopiſowie przypiſuią wynaleźienie zabawy mocowania ſię. Inni mòwią, iż to była córka Herkuleſa, ktòra uſtanowiła, aby niewiaſty chcące ſię ubiegać do mety, albo w innych ſztukach na publicznych grach popiſać ſię, lub o zakład certować: iako nayprzyſtoyniey i nayſkromniey honoru płci ſwoiey przeſtrzegaiąc, ſprawowały ſię.

PALICES. *patrz* Paliki.

PALILIE. Swięta na honor bogini Pales obchodzone. Wtedy według zwyczaiu, dawano iey na ofiarę, wino grzane, proſo, i inne ziarna. W około ołtarza każdy paſtuch oprowadzał ſwoie trzody i bydło, i modlił ſię do niey, proſząc, aby ie ſtrzegła od wilków. Naywięſza zaś tego święta ceremonia była nieuchybnie zachowywana ta, iż przez wielkie kupy ſłomy zapalone paſtuſi i paſtuſzkowie w około ſtoiący ſkakali.

PALINURUS. Sternik Eneaſzowego okrętu; ten zdrzymawſzy ſię ſpadł w morze z opadnionym rudlem, i trzymaiąc

ſię go trzy dni i trzy nocy rzucany był falami tu i owdzie po morzu, aż przecie do brzegów Włoſkiey ziemi zanieſiony, gdy na ląd wydobyć ſię chciał i oſtatek ſił dobywaiąc gramolił ſię; nie ludzcy owey krainy obywatele, poſtrzegłſzy go niedopuścili, zabili, i trupa w morze wrzucili. Za tak nieſłychaną dzikość i okrucieńſtwo bogowie mórowym ukarali ich powietrzem, które póty w ich kraiu ſrożyło ſię, póki zabitemu Palinurowi z wyroków boſkich obrządków pogrzebowych nie ſprawiono. Eneasz będąc gościem w piekle; poznał między innemi Umbrami Palinura, i dopiero tam o fatalnym iego dowiedział ſię przypadku. *Virg.*

PALIKI. Bracia i bliźnięta, ſynowie Jowiſza i Thalii. Będąc niemi w cięży i bliſka porodzenia Thalia Muza, obawiała ſię gniewu i iakiego nieſzczęścia od zazdroſney Junony, przeto proſiła ziemi, aby rozſtąpiwſzy ſię ſtało. W wnętrznościach ziemi ukryta Thalia zległa, i porodziła dwóch razem ſynów, których nazwano Palikami, co znaczy dwa razy rodzącemi ſię; bo raz Thalia ich na świat wydała, a drugi raz ziemia z ſwoich wnętrzności wypuściła i dała im żywót. Powiadano, iż na tym mieyſcu gdzie ſię z ziemie narodzili, dwa wielkie wyniknęły ieziora, które krzywoprzyſiężcom i innym winowaycom, nanie przyſięgaiącym ſtraſzne i fatalne bywały. Inni zaś piſzą, iż z mieyſca gdzie ſię Paliki porodzili, ognie góry Etny wybuchać poczęły. Mieſzkańcy wyſpy Sycili czcili ich iako bogów. *Ovid.*

PALLADES. Młode panienki poświęcone Jowiſzowi w kościele miaſta Thebów w Egypcie: profeſſya i uſługa ich była nader haniebna.

PALLADIUM. Mały poſąg bogini Pallady z nieba, za pomocą Abariſa Scythy w tedy gdy kościół w Troi teyże bogini budowany ſtanął, ſpuſzczony i ſprowadzony: na ołtarzu atoli ſam ſtanął bez żadney ludzkiey pomocy. Trzymał pomieniony bałwan włocznię w ręku, oczami tu i owdzie cudownie rzucał, i nawet (iak niektórzy przydaią) ſłyſzany był na ów czas z nieba głos: iż póki ta ſtatua w Troi będzie, żaden w świecie nie przyiaciel nie znaydzie ſię tak mocny, któryby Troi dobył. Grecy trzymaiąc w oblężeniu miaſto, a wiedząc dobrze o tym bogów wyroku, ſtarali ſię wykraść Palladium: iakoż

Diomedes z Uliſſem podziemnemi do miaſta w kradłſzy ſię lochami czyli kanałami, Palladium kſztałtnie z kościoła wzięli, i do obozu Greckiego zanieśli, w krótce potym miaſto Troia Grekom w padło w ręce. *Tit. Liv. Virg.*

PALLANTES. Król Trezonu, którego Theſeus i dzieci iego wſzyſtkie (oprócz Arycyi córki) pozabiiał; i tron po nim opanował.

PALLAS. *patrz* Minerva. Także ieden olbrzym nazywał ſię Pallas, ociec iutrzenki; tego Minerwa zabiła, i na wieczną pamiątkę zwoiowanego od ſiebie tak ſtraſznego wielkoludu, nazwała ſię Pallas.

PALLENIS. Nazwiſko Minerwy.

PALLOR. Wybladłość. Rzymianie czcili za boga *Pallorem*, to ieſt, wybladłość wraz z bogiem *Pavorem* ſtrachem. Byli to bogowie piekielni.

PALMA. *patrz* Wiktoria.

PALMYTES, albo Palmitius. Bożyſzcze Egypſkie.

PAŁKA. *patrz* Herkules. Centauri. Achmon. Chiron. Cnota. Męſtwo.

PAMBEOTIE. Swięta na honor Minerwy w Koronei obchodzone, tam Boetowie na uroczyſtość kompaniami ſchodzili ſię.

PAMIĘĆ. *patrz* Mnemoſyna.

PAMILES, albo Pammiles. Bożyſzcze Egypſkie; tęż ſamą poſtać miało, co Priap. U Egypcyan znaczyło Oſiriſa, bo iego karmicielka nazywała ſię Pammiła, owóż i Oſiris od niey nazwany był Pammiles.

PAMMILIE. Swięta na honor Oſiriſa Pamileſa, które obchodzono po ſkończonych zaſiwach. Słówko te Pammilie znaczy: trzymay język za zębami. *Hiſt. du Ciel.*

PAMFAGUS. Znaczy wſzyſtko pożeraiącego. Jeſt to imie z pſów Akteona.

PAMFILA. Córka Apollina: ta wynalazła ſztukę wyſzywania iedwabiem na materyach. Pomfilius nazywał ſię ieden z ſynów Egypta, którego żona właſna pierwſzey nocy zamordowała.

PAN. Syn Demogorgona: bożek wieyſki, on w ſwoiey opiece miał łąki, paſtwiſka, trzody, ſtada rozmaitego bydła, a w ſzczególności był bożkiem paſtuchów. Ten za Syrinx Nymfą uganiał ſię, która uciekaiąc przed wyuzdaną iego paſſyą ſkryła ſię w potoku Lodon, i wnet przemieniła ſię w trzcinę. Bożek poſtrzegłſzy co ſię ſtało, wyrznął owę trzcinę, i pierwſzą na świecie z niey zrobił piſzczałkę. Bac-

chusowi zwiedzaiącemu Indye assystował, i był oycem liczneg potomstwa Satyrów. On dzień i noc swoie bydło i trzody pasąc bez przestannie na piszczałce wygrywał. Wyrażaią go z twarzą zapaloną, na głowie rogi maiącego, na brzuchu gwiazdy, resztę ciała począwszy od pasa na kształt kozła. Wielu mniemaią, że Pan, iest toż samo, co Sylwan, i Faunus. Arkadyiczykowie czcili go osobliwszym nabożeństwem. *Pan* słowo greckie znaczy *wszystko*. Pod tym imieniem, świadczy *Servius*, adorowano naturę. Łacinnicy nazywali go częstokroć *Inuus. Ovid. Virg. Hyg.*

PANACEA. Córka Esku lapiusza: czczono ią iako bogini, i miano ią za osobliwszą patronkę, od ciężkich i nieuliczonych chorób.

PANAGEA. Znaczy: *wszędobylską:* co służy Dianie dla rozmaitych swoich urzędów na niebie, na ziemi, i w piekle.

PANATHENEE. *patrz* Quinquatrie.

PANDA, albo Pantika. Bogini podróżnych. Wzywano ią osobliwie w podróżach długich i niebezpiecznych. Niektórzy za zdaniem Warrona rozumieli, iż Panda toż samo znaczy co Ceres, ale się to wielom nie zdaie.

PANDAREUS. Rodem z Efezu. Temu Ceres tę łaskę wyświadczyła, iż mógł ieść tyle ile tylko chciał i sobie życzył, co większa mógł sobie nad miarę pozwolić bez naruszenia zdrowia.

PANDARUS. Syn Lykaona: ten Troiańczynkom na sukurs przybył, gdy Grecy oblężenie Troi rozpoczęli, i tam od Diomedesa zginął. Inny był tegoż imienia Eneaszowych podróż kollega zabity od Turnusa.

PANDEMES. Znaczy: *ludzką, uczynną*. Te nazwisko dawano Wenerze. Nazywano także owe dni *Pandemes*, w których obiady sprawowano dla umarłych.

PANDION. Syn Erechteusa, król Atheński, ociec Progne i Filomeli: ten tyle w życiu swoim doznał utrapienia, iż z gryzoty umarł.

PANDORA. Imie Statui, którą Wulkan ukował, i ożywił. Wszyscy Bogowie zebrawszy się umyślili ozdobić ią naypięknieyszemi przymiotami. Jakoż Venus dała iey piękność, Pallas mądrość, Merkurius wymowę, &c. Gdy Jowisz rozgniewał się na Prometheusza, iż śmiał ogień z nieba wykraść, i człowieka ule-

pionego z gliny ożywić, (bo Jowisz iuż był ludzi wytracił i nie chciał ich więcey na ziemi cierpieć) posłał do Prometheusza z nieba Pandorę, ktòraby mu w prezencie ofiarowała pudełko, w którym wszystkie złe, wszystkie niepomyślności, i nieszczęścia zamknięte były. Powiadaią, że Prometeusz obawiaiąc się iakiey zdrady nie chciał przyiąć przysłanego prezentu; zaczym Padora iego rodzonemu bratu Epimetheuszowi ofiarowała; ten mniey ostrożny niż iego brat, przyiął; i skoro otworzył, w mgnieniu oka wszystkie złe wysypało się na naród ludzki: sama tylko na dnie pudełka nadzieia została. *Ovid. Pauf. Hesiod.*

PANDROSA. *patrz* Aglaura.

PANELLENIUS, albo Panhellenius. Pod tym imieniem czczono Jowisza iako protektora całey Grecyi: ztąd i święta na honor iego ustanowione nazywaią się Panhellenie.

PANHELLINON. Nazwisko kościoła Bacchusa: sam także Bacchus tym terminem bywał wyrażany iako ociec wszystkich piiaków.

PANIKUS. To co służy bożkowi Pan. *patrz* Strach.

PANIONION. Mieysce poświęcone Neptunowi na gorze nadmorskiey Mykale, gdzie Jonienses na święta uroczyste Neptunowi kompaniami zgromadzali się.

PANISKI, albo malutkie bożki Pany, to iest: Satyrkowie. Były to wieyskie bożki, mniemano, że wzrostu były karłowatego nie wyższe nad łokiec.

PANKRACES, albo Pankracion. Zabawa z gwałtownym zmordowaniem, która także wchodziła do publicznych igrzysk. Zależała ona naybardziey na zmocowaniu się i poiedynku. Antagoniści dokazuiący takowych sztuk nazywali się Pankratiastes.

PANKRATES. *patrz* Pantokrator.

PANIA. *patrz* Astrea.

PANOMPEUS. Nazwisko Jowisza wzięte z dwóch słów greckich *wszelki głos*. Albowiem wszelkie narody czciły Jowisza: a Jowisz każdemu narodowi przez wyroki swoie mówiąc, ięzyka narodowego używał.

PANOPE. Jedna z Nereid. Na osobliwszą dla siebie zasłużyła estymacyą przez mądrość i nienaganne w niczym obyczaie. Jest z liczby bożyszczów nadbrzeżnych, po Łacinie zwanych *Littorales*. *patrz* Glaucus. Inna była ieszcze Pano-

pe còrka Theſeuſza, ta poſzła była za Herkuleſa i powiła ſyna imieniem Panopa.

PANOPES. Jeden z kompanii Aktcona dziwnie kochaiący ſię w polowaniu.

PANOPTES. Znaczy *wſzyſtko widzącego*: co ſłużyło Jowiſzowi.

PANOTHEA. Sławna xieni Apollina; żyła za czaſów Abaſa i Akriſa. Przypiſuią iey wynalezienie wierſzów na pochwałę rycerzów ſłużących, a zwanych *Carmen Heroicum*.

PANTHEON. Kościół w Rzymie i Athenach na honor wſzyſtkich bogów wyſtawiony. Nazywano Pantheonami albo Pantheami owe figury bożyſzczów, które wielu razem bogów rożnemi znakami wyrażały.

PANTHERA. Znaczy dziką beſtyę poświęconą bozkowi Pan, to ieſt, Ryſia. Nie mniey i do Bacchuſa ten zwierz należał.

PANTHOIDES. Syn Panthouſa Euforb imieniem. *patrz* Pytagor.

PANTOUS. *patrz* Pantheus.

PANTIKA. *patrz* Panda.

PANTOKRATOR, albo Pankrates. Znaczy: *Wſzechmocny*. To nazwiſko dawano Jowiſzowi.

PAPPAS, albo Pappeus. Znaczy: *oyca*. Jowiſza poetowie zwali oycem bogów i ludzi.

PARALOS. Imie okrętu, na którym Theſeus po zabiciu Minotaura powracał do Athen odwożąc nazad penienki, które na pożarcie temu dziwotworowi ſkazane były. Inni ten okręt nazywaią *Theoris*, albo Delias.

PARAMMON. Tak Merkuriuſza nazywano w Lybii i w Elidzie. Znaczy ſyna Ammonowego.

PARASITES. Słudzy kościelni w pogańſtwie. Ich powinność w Athenach taż ſama była, iaka Epulonów w Rzymie. Przez Pariſites Apollina rozumiano kuglarzów i błaznów.

PARKA. *patrz* Partula.

PAREDRES, albo Synchodes. Tym wyrazem nazywano nowych bogów, to ieſt, ludzi po śmierci między bogów poczytanych.

PARENTALIA. Swięta i obrządki żałobne na honor zmarłych z iedney iakiey familii.

PARALIE. Swięta, też ſame co Palilie.

PARIS, albo Alexander. Priama i Hekuby ſyn. Gdy go matka ieſzcze wnętrznościach noſiła, radziła ſię wyroku bożków ſwoich, czegoby

ſię miała ſpodziewać z przyſzłego płodu, ktory na świat w krótce wydać ſpodziewała ſię. Odebrała odpowiedź, iż będzie miała ſyna, a ten ſtanie ſię okazyą zguby ſwoiey oyczyzny. Priam przekładaiąc miłość oyczyzny nad miłość właſney krwie, Pariſa, ſkoro ſię urodził oddał Archelauſowi ſwemu domownikowi, aby go zatracił. Archelaus tak z litości nad niewiniątkiem, iako też z rozkazu Hekuby, dziecie paſtuchom góry Ida ſekretnie do wychowania oddał, a Priamowi inne dziecie nie żywe, na dowód wypełnionego rozkazu przyniółł na pokazanie. Paris lubo między paſtuchami wychowany, pokazywał iednak ſwego urodzenia wyſokość ſzlachetnemi obyczaimi i naturalną przezorścią. Sam Jowisz uważał w tym uczciwym młodzianie wſpaniałe ſentimenta i poſpolity rozſądek; przeto uczynił go ſędzią ſprawy w zachodzącey kłótni między boginiami Junoną, Palladą, i Wenerą; te bowiem na weſelu będąc Peleuſza z Thetis, powadziły ſię o iabłko złote, które niezgoda bogini między nie z napiſem rzuciła. *Dla naypięknieyſzey*. Paris nim do rozſądzenia pomienioney przyſtąpił ſprawy, od każdey z pomienionych bogiń wielkiemi był uymowany obietnicami; Juno bogactwa, Pallas mądrość, Venus cudney urody żonę, ieżeliby za iey ſtroną poſzedł, deklarowała. Dał ſię ułudzić Paris ślepą miłością obiecaney przecudowney urody, przeto w ſwoim ſądzie ſprzyiaiąc Wenerze, iey złote iabłko przyſądził, a tak naraził ſię Junonie i Palladzie. Poiął był za żonę Oenonę Nymfę, ta mu przepowiedziała, że w krótkim czaſie ſtanie ſię okazyą wielu złego. Ile razy w Troi odprawowano uroczyſte igrzyſka i gonitwy, nigdy nie omięſzkał Paris ſtawić ſię na czas, i w zawody z ſamym Hektorem (o którym nie wiedział, iż iego był rodzony brat) uganiać ſię. Szczęściło mu ſię, bo częſto zwyciężkie odbierał zakłady. A ſława mężnego paſterza doniesła ſię do ſamego króla. Priam ciekawy widzieć zachwalonego młodziana, ſtawić mu ſię u dworu kazał, examinuie zkądby był rodem, iak wychowany, gdzie ma rodziców: z odpowiedzi śmiałych i roſtropnych, tudzież z niektórych znaków domyślać ſię począł, że to iego właſny muſi być ſyn, którego deſtynował był na ſtracenie: owóż doſzedłſzy zupełniey prawdy przez

wrodzoną miłość oświadcza się być iego prawdziwym oycem, a zatem w gronie synów swoich policzył go. W charakterze posła wysłany był do Sparty, aby się upomniał i odebrał Hesionę ciotkę swoią, którą Telamon za panowania Laomedona porwał był i zaprowadził do swego kraiu. Tam gdy przyiechał i obaczył Helenę żonę Menelasa, którey nic podobnego w urodze nigdy nie widział, w taką się uwikłał do niey passyą; iż wyieżdżaiąc z Sparty wykradł ią. Tak szpetny postępek Parisa przyprowadził Greków do długiey i okrutney z Troiańczykami woyny. Skonfederowani albowiem Grecy z ogromnym woyskiem wyprawili się pod Troię, którą dziesięć lat w oblężeniu trzymali, a nareszcie zdradą dobyli, zrabowali, i zruynowali. Paris w tedy śmiertelnie raniony od Pyrrhusa, czym prędzey kazał się zanieść na górę Ida do przeszłey swoiey żony Enony, która się na lekarskiey sztuce doskonale znała; ta pomściła się przy takowey okazyi za iego niestatek i niewierność, bo go oziemble przyięła, i nie maiąc żadney nad nim litości z niczym go odprawiła. Nieborak Paris bez ratunku umierać musiał. *Homer. Ovid. Hyg. Nat. Com.*

PARNAS. Góra Muzom poświęcona w kraiu Focidzie. Tegoż imienia był syn Neptuna i Kleodory mieszkał przy górze Parnasie: albo raczey ta góra od iego imienia nazywać się poczęła *Parnassus*.

PARNASSIDES. Nazwisko Muz wzięte od ich nayczęstszego mieszkania na górze Parnassie.

PARNETHIUS. Nazwisko Jowisza wzięte od obrządków, które na cześć iego sprawowano na pewney górze Attyckiey, gdzie iego statua była z miedzi.

PARNOPIUS. Znaczy z Greckiego *gąsienice*, albo *szarańcze*. Z tych słów nazwisko uformowane dawano Apollinowi, przeto, iż on te robactwo wytępił, które pierwey grassowało w Attyce.

PAROS. Wyspa na morzu Egeyskim, sławna marmurami. Miała imie według niektórych od Parusa syna Jasonowego, a według innych od Parusa syna Parrhasiuszowago.

PARKI. Córki Piekła i Nocy, których rachowano trzy: Klotho, Lachesis, i Atropos: w ich ręku osnowa życia ludzkiego złożona była, i około niey ustawicznie powracały; Kloto trzymała kądziel, Lachesis przędła i wyprowadzała nić fatalnym swoim wrzecionem, Atropos nożyczki trzy-

maiąc przecinała nici. Niektórzy mytologowie inny im naznaczały początek, inne funkcye, i inne imiona. Nazywali iednę Venus, drugą Minerwę, trzecią Martią albo Martcę: ieszcze inaczey zwano iednę Nonę, drugę Decimę, trzecią Marię. *Hist. Bogów Giral.*

PARRHASIUS. Syn Marsa i Filonomii. Tego wraz z bratem swoim Likastem w las wyrzuconych zaraz po narodzeniu, wilczyca piersiami swoiemi karmiła.

PARTA. *patrz* Partula.

PARTHAON. Ociec Oeneusza, a dziad Deianiry.

PARTHAONIA DOMUS. Familia znaczy się Meleagra.

PARTHENIA, albo Parthenos. Dziewica. Nazwisko te dawano Junonie, Dianie, i Minerwie. Na Zodyaku niebieskim znak panny także nazywa się.

PARTHENIUS. Rzeka w Paffagonii tak nazwana była od Dieny zwaney Parthenos: iż ona nayczęściey polowała w lasach przez które rzeka płynie. Także pewna góra w Arkadyi nazywała się *Parthenius mons*, przeto iż panienki tam się zgromadzały na obchodzenie obrządków Wenery.

PARTHENON. Kościół w Athenach nazywał się; bo był poświęcony Minerwie Parthenii.

PARTHENOPE. Jedna z owych syren, które nie mogły Ulissa wdziękiem śpiewania swego omamić i uśpić. Flukta morskie zaniosły ią nieżywą, i na ląd Włoski wyrzuciły: obywatele pogrzebli iey ciało i wspaniałym nadgrobkiem pamiątkę uczcili. W przeciągu wieków gdy miasto zruynowało się pomienionym nadgrobkiem przyozdobione, inne wybudowano na tymże samym mieyscu nazwane Neapol, to iest: Nowe-Miasto. Przeto Ovidius zowie go *Parthenopeia mœnia.*

PARTHENOS. *patrz* Parthenia.

PARTULA: Parta, Parka, Partunda, i Parunda. Boginie, których pomocy niewiasty wzywały w połogach. Insi rozumieią, iż te imiona nie znaczą osobnych i rozmaitych bogiń; lecz tylko nazwiska różne, które dawano bogini Lucinie.

PAS. *patrz* Cestes. Klaudia.

PASSALUS. *patrz* Ackemon.

PASSIFAE. Córka Słońca i Persy żona Minosa. Venus rozgniewana na Febusa, iż ią w kompanii sekretney z Mar-

Parzymorski ob. Diad. Menalippa

ſem konwerſuiącą zaſtał, natchnęła córkę iego nieporządną i nieprzyzwoitą naturze ludzkiey paſſyą; przeto porodziła dziwotwora zwanego Minotaurus. Było to ſtraſzydło ſkładaiące ſię z połowy człeka, a połowy wołu. Theſeus zabił go w właſnym Labiryncie od Dedala wybudowanym. *Hyg. Apolodor. Ovid.*

PASSIFAEIA. Nazywa ſię tak Fedra, która była córką Paſſifae i Minoſa.

PASSITHEA, albo Aglaia. Jedna z Gracyi czyli wdzięków.

PASSITHOE. Nymfa, córka Nereuſza i Doridy.

PASSOWANIE SIĘ. Było to ćwiczenie ſię w ſiłach, gdy dwóch doświadczaiąc ſił ſwoich, obnażeni i oliwą dla śliſkości naſmarowani, wziąwſzy ſię za barki mocowali ſię, uſiłuiąc ieden drugiego na ziemię obalić.

PASTERSKIKII. *patrz* Endimion. paſtuch.

PASTOFORA. Znaczy *noſzącą z ſobą łoże*. Ten wyraz ſłuży Wenerze, iey popi takoż nazywali ſię *paſtofores*.

PASTUCH. Apollina nazywano paſtuchem. *patrz* Amfriſus. Amyntas. Battus. Endymion. Egon. Cytheron. Paris. Adonis.

PATAIKI, albo Pataiqui. Bożkowie Fenicenſów, których oni na przodku ſwoich okrętów zapuſzczaiąc ſię w żeglugę ſławiali i czcili.

PATALENA. Bogini której wzywano pomocy wtedy gdy zboże zabierało ſię w kłoſy.

PATAREUS. Nazwiſko Apollina wzięte od ſławnego kościoła iemu zbudowanego w Patarze, gdzie przez ſześć mieſięcy rezydował i ſwoie dawał wyroki; a przez drugie ſześć mieſięcy na wyſpie Delos przebywał.

PATELLA, albo Patellana. Taż to ſama co Patalena.

PATER, OCIEC. Wſzyſtkich prawie bogów zwano oycami, ale naypoſpoliciey Jowiſza i Januſa.

PATROKLUS. Syn Meneciuſa i Stheneli, ieden z naypierwſzych panów Greckich, którzy ſię przy oblężeniu Troi znaydowali. Sciſła iego z Achilleſem przyiaźń głośna ieſt w całey ſtarożytności Greckiey. Pod czas kłótni Achilleſa z Agamemnonem, gdy Achilles za uczynioną ſobie od wſpomnionego hetmana krzywdę mſzcząc ſię uchylił ſię był od wſzelkich czynności woiennych; Patroklus wtedy wziął pod ſwoią kommendę diwizyą Achilleſową, a co większa, iego ſtròy żołnierſki i

zbroię wdziawszy na się wiele dokazywał przeciwko Troiańczykom, w wycieczce mężnie w niemi spotykał się, w tey okazyi od Hektora zginął, z którym mężnie sam na sam długo na placu certował. Smierć Patrókla niezmiernie przeraziła Achillesa tak, iż wetuiąc zguby nayukochańszego przyiaciela musiał przedsięwzięcia swego zaniechać, mieć się do oręża i wetować na Troiańczykach. *patrz* Hektor. *Hom. Virg. Ovid. Hyg.*

PATROUS, albo Patrius. Grekowie, a zwłaszcza Atheńczykowie tym wyrazem tytułowali Jowisza i Apollina: mniemaiąc, iż ci bogowie naybardziey niemi opiekiwali się. Czasem i Bacchusa tak nazywano. Dianę niekiedy zwano Patroa.

PATULCIUS. Znaczy Janusa. Juno także nazywała się Patulcia.

PAUSUS. Bożek odpoczynku i wolney chwili.

PAVENTIA. Bogini którey wzywano, aby się dzieci niczego nie lękały i z przestrachu nie chorowały.

PAVOR. *patrz* Pallor.

PAW. *patrz* Argus. Juno.

PAX. *patrz* Pokóy.

PEAN. Nazywaią się tak pewne rytmy do śpiewania na honor Apollina ułożone. Sam nawet Apollo od takowych piosnek nazywa się Pean albo Pæan. Rozmaite oraz śpiewania na cześć Bacchusa i Marsa tymże terminem wyrażano.

PEANTIADES, albo Peantius. Nazwisko znaczy Filokteta syna Peana.

PEDASUS. Syn Bukoliona i Nymfa Abarbarei. Takimże imieniem nazywał się koń Achillesa.

PEDEUS. Syn Antenora.

PEDILA. Toż samo co Pasithoe iedna z Hiad.

PEDOTROSA. Znaczy Dianę.

PEGAZ. Koń skrzydlasty, urodził się ze krwie Meduzy iedney z Gorgonów w tedy gdy iey Perseus łeb uciął. Jak tylko wyszedł na świat tak zaraz kopytem w ziemię uderzył, natychmiast z owego mieysca obfite wytrysnęło zrzodło zwane Hipokrene. Naczęściey go widywano na górach Parnassie, Helikonie, i Pierius: na łąkach nie daleko zrzodła Hipokrene pasał się. Apollo i Muzy w swoich podróżach zażywali go. Perseus nawet miał szczęście na nim drogę odprawić do Egyptu na ów czas gdy śpieszył na ratunek nieszczęśliwey Andromedzie. Także i Bellerofonowi pozwolono Pegaza gdy z Chimerą potykał się. *Apollod. Hyg. Ovid.* To-

goż imienia był drugi koń ſkrzydlaſty, który wyſkoczył z ziemie za uderzeniem oſzczepem w nią od Neptuna, wtedy gdy między Neptunem i Minerwą agitowała ſię przed trybunałem bogów ſprawa o nadaniu imienia miaſtu nazwanemu potem z dekretu bogów Atheny. Inni iednak rozumieią, iż to tenże ſam, co ze krwi Meduzy urodził ſię.

PEGASIDES. Muzy nazywaią ſię od zrzódła, którego dobył Pegaz koń uderzeniem ſwego kopyta.

PEGEE. *patrz* Krenee.

PELASGI. Naydawnieyſi obywatele Grecyi tak nazwzni od Pelasga ſyna Jowiſzowego bo od niego pochodzili: ztąd wſzyſcy Grecy poſpolicie nazywali ſię Pelasgami.

PELASGIA. Nazwiſko Junony

PELASGIS. Nazwiſko Cerery wzięte od kościoła na honor iey wyſtawionego przez Pelasga.

PELASGUS. Syn Arkaſa, a według innych mytologów, Jowiſza. Ten przyiął ludzko Cererę w domu ſwoim, przeto ona zawdzięczaiąc iego grzeczność nauczyła go rolnictwa. Temuż Pelasgowi przypiſuią wylazek ſztuki budowniczey. Był inny tegoż imienia ſyn Triopa, wſławił ſię wielkim ku bogom nabożeńſtwem, ſławiawiaiąc po wielu mieyſcach na cześć ich kościoły: naywſpanialſzy zaś wybudował Cererze.

PELEUS. Syn Eaka, mąż Tethi, król Fthiotidy w Theſſalii.

PELIADES. Córki Peliaſza.

PELIAS. Syn Neptuna i Nymfy Tyro. Tego w pieluſzkach będącego klacz ſwoim mlekiem karmiła; ztąd nayokrutnieyſzym ſtał ſię ze wſzyſtkich na świecie tyranów. Nie kontentował ſię, że Eſonowi dziedziczne państwo wydarł, ale go ieſzcze zamknął w ściſłym więzieniu, tam do pożywienia nędznemu niewolnikowi nic więcey tylko krew z bydlęcia dawano. Swoią macochę zabił pod pretextem, iż ofiarował Junonie. Żonę i dzieci Eſona pomordował, ieden tylko Jaſon przed iego okrucieńſtwem ukryty i ſekretnie wychowany był, a gdy przyſzedł do doſkonalſzych lat, ſtawił ſię przed tyranem, i mężnie o ſwoie u niego dopominał ſię dziedzictwo. Pelias nie śmiał mu odmówić; ale ſzukał kſztałtnych ſpoſobów aby go zgubić. Namawia go więc pod pretextem ſławy rycerſkiey na dzieło pełne niebezpieczeńſtwa aby

iechał do Kolchidy i odebrał z tamtąd Runo złote, mniemaiąc, że w tak długiey podróży, a w nayniebezpieczniey-szey expedycyi w odzyskaniu pomienionego skarbu, zginie. Lecz Jason pomyślnie wszystko sprawił, i szczęśliwie do domu w kompanii żony swoiey Medei powrócił. Medea wierutna czarownica wiedząc o Peliasza okrucieństwie i zamachach iego na życie swego męża, uprzedziła go i przemyślnym fortelem zgubiła; albowiem córkom iego uczyniła nadzieię, że ich ociec Pelias odmłodnieie, byleby go tylko na sztuki porąbały, i gotowały w kotle z ziołami, które ona miała im dać osobliwszemi bo młodość sprawuiącemi i wskrzeszaiącemi. Usłuchały głupie panienki, zabiły Peliasza oyca, porąbały na sztuki, warzyły z ziołami od Medei danemi; ale okrutnie oszukały się, bo więcey swego oyca nie oglądały. *Pind. Ovid. Plaut.* Tym także imieniem nazywała się włocznia, którą Pallas darowała Peleusowi pod czas iego wesela. Umiał iey Peleus doskonale i po rycersku zażyć; dostała się ona potem Achillosowi iakoż ieden on tylko po Peleuszu znalazł się, który nią robić przeciwko nieprzyiacielowi umiał. Pomieniona włocznia była roboty Chirona, bardzo misterna, bo z iedney sztuki drzewa iesionowego wyciętego na górze Pelion była zrobiona. Ovidius nazywa okręt Argonautów *Pelias arbor*, bo pomieniony okręt był zbudowany z drzewa z góry Pelion sprowadzonego.

PELIDES. Znaczy Achillesa syna Peleuszowego.

PELION. Góra naywyższa między górami Thessaliyskiemi; albowiem olbrzymi woiuiąc przeciwko Jowiszowi gdy szturmowali do nieba, wtedy iednę na drugą w sadzili górę, aby bliższy mieli do nieba przystęp.

PELLENEA, albo Pellenis. Nazwisko Diany wzięte od Pelleny miasta gdzie była adorowana.

PELLONIA. Bogini, którey Rzymianie wzywali na odpędzenie od granic nieprzyiaciela.

PELOPEA. *patrz* Egistus.

PELOPEIE. Swięta uroczyście obchodzone w Elidzie na honor Pelopsa iako iednego z rycerzów i pół bogów w wielkim poszanowaniu w całey Grecyi zostaiącego.

PELOPIDES. Tak się nazywaią Atreus i Thiestes dla tego, iż mieli oyca Pelopa. Także innych wszystkich po-

dobnych w niezgodach, kryminałach, w zaiemnym prześladowaniu i okrucieństwach zwano Pelopides. Ztąd urosło w Łacińskim ięzyku *Pelopeius*, toż samo znaczące co *Sceleratus*, niecnota.

PELOPONESUS. Królestwo w Grecyi, którego stołeczne miasto nazywało się Argos. Pewny Pelops zawoiowawszy sobie ten kray, kazał go od imienia swego nazywać Peloponesus.

PELOPS. Syn Tantala owego, który raz maiąc u siebie bogów z wizytą, kazał sekretnie swego syna pomienionego Pelopa zarznąć, na sztuki porąbać, i obiad cały z niego dla niebieskich gości, chcąc ich doświadczyć czyby wszystko wiedzieli i mogli, ugotować. Gdy zastawiono stół przerzeczonym mięsiwem, iedna Ceres bardzo na ów czas zgłodniała, rączkę dziecięcia, nie uważaiąc coby za mięso było, ziadła. Zaden z bogów nie ruszył: Jowisz przenikaiący wszystko co się stało, ulitował się nad niewinną dzieciną, wszystkie członki, kawałki, i cząstki pokładał, na mieysce ziedzioney od Cerery rączki, inną z słoniowey kości przyprawił, całe dziecko cudownie ożywił, i okrutnemu oycu w całości żywego oddał syna. Ten gdy przyszedł do doskonałych lat, starał się o Hippodamią; ale ią inaczey nie mógł za żonę poiąć, tylko trzeba było oyca iey Enomausa wprzód, w zawody ubiegaiąc się, zwyciężyć: czego dokazał Pelops choć z zgubą Enomausa oyca narzeczoney swey żony. Zawoiował potem znaczny kray w Grecyi, który od imienia swego nazwał Peloponesus. *patrz* Arkas. Atreus, i Tereus. *Ovid.*

PELORIE. Swięta u Thessalonikow podobne do Saturnaliów Rzymskich.

PEMENIS. Sobaka Akteona.

PEN, albo Penninus. Bożyszcze Gaulów, toż samo u nich znaczyło, co Jowisz u innych pogan. Inni zaś rozumieią, że to ich był bożek Pan.

PENA, albo Pæna, kara. Bogini u pogan zawiaduiąca karami: czczona była w Afryce, i w Włoskiey ziemi. Także nazywało się pewne straszydło, które Apollo rozgniewany na Argiensów zesłał, wydzierało z rąk matek niewiniątka i pożerało; aż dopiero nieiaki Korebus Greczyn zabił go, za co mu cześć boską wyrządzano.

PENATES, albo Lares. Małe i niezgrabne bałwanki, które miano za bożków domowych, stawiano ie na ko-

minach i osobliwszą im cześć wyrządzano. Gdy się dobrze i pomyślnie gospodarstwu powodziło, domowym to bożkom przypisywano. *patrz* Lara. Lares. Larunda.

PENEUS. Rzeka w Thessalii: na brzegach iey Dafne w laur przemieniena została.

PENELA. Tak się nazywa Dafne córka rzeki Peneusa.

PENELEUS. Jeden z pięciu rycerzów Beocyi, którzy przybyli Troi na sukurs.

PENELOPE. Córka Ikara, a Żona Ulissa. W niebytności męża, dziesięć lat bawiącego na woynie Troiańskiey, a dziesięć gdy powracał do siebie, po morzach błądzącego, stateczney wierności małżeńskiey dała przykład osobliwszy. Rozumiano bowiem, że Ulisses albo na woynie: albo w żegludze zginął, że go przez tak długi czas niewidać było, ani żadney o nim wiadomości powziąć, przeto wielu konkurrowali o dożywotnią przyiaźń Penelopy. Ona zaś pełna nadziei, iż swego kiedyż tedyż uyrzy męża, niewzruszoną w cnocie małżeńskiey trwała. Aby się zaś zbyła natręctwa nalegaiących kawalerów, łudziła ich różnemi pretextami. Już to obiecywała za tego póyść, któryby sztuczny Ulissa łuk natężył, czego żaden potrafić nie mógł; iuż ich zbywała pilną robotą, którą miała przed sobą na krosnach i tkała, obiecuiąc po skończoney robocie dać rezolucyą: a tym czasem cokolwiek we dnie zrobiła, w nocy psuła i rozplatała. Temi i innemi wyszukanemi sposobami oszukiwała i wytrzymywała ich, aż do przyiazdu swego męża Ulissa, który tych wszystkich gachów wnet uspokoił. Starożytność za przykład wierności małżeńskiey zawsze Penelopę wystawuie. *Hom. Ovid.*

PENETRALES DII. Toż samo co Penates.

PENIA. Bogini ubóstwa i niedostatku.

PENINUS. *patrz* Pean.

PENTAPYLON. Gmach o pięciu bramach. Tak nazywano kościół Jowisza w Rzymie pod tytułem *Jupiter Arbitrator.*

PENETHEUS. Król Thebów, syn Echiona i Agawy. Ten bogami pogardzał i z nich szydził. Gdy się raz dowiedział, że Bacchus przez iego przechodzi państwo, kazał go do siebie związawszy ręce i nogi przyprowadzić. Bacchus wziął na się postać Aceta kapitana okrętu, owóż go przyprowadzono i osadzono w więzieniu, z którego on tak kształtnie uszedł, że go nikt

z pilnuiących poſtrzedz nie mógł. Bacchus chcąc ukarać tę ſobie wyrządzoną żełżywość tak zaiątrzył familią królewſką przeciwko królowi Penetheuſzowi, iż ſię na niego zmówiwſzy na ſztuki rozſzarpała.

PENTHESILEA. Królowa Amazonek: dała wiele dowodów ſwoiey waleczności pod czas woyny Troiańſkiey, na którey mężnie w boiu poległa; była to córka Marſa.

PENUS. Swiątnica Wenery, w Rzymie nazywała ſię *Penus*.

PEON. Lekarz, który uliczył Plutona z ran od Herkuleſa zadanych. Inſi rozumieią iż to ieſt nazwiſko Apollina.

PEPLO. Roba, czyli długą ſzata nakſztałt płaſzcza, w którą ſtroiono poſągi Minerwy i innych bogów.

PERDIX Kuropatwa. *patrz* Akalis.

PERFIKA. Niewſtydliwa bogini wyuzdaney lubieżności, miała ſwóy kościół w Rzymie.

PERGAMA. Tak nazywano miaſto Troię od imienia iedney tam znacznieyſzey baſzty. Oprócz tego było oſobne miaſteczko w Troadze czyli Myſii głośne nabożeńſtwem do Eſkulapiuſza; bo go tam czczono po śmierci za boga zawdzięczaiąc iego uſługi lekarſkie uczynione obywatelom tego miaſta za żywota.

PERGASIA, albo Pergea. Nazwiſko Diany wzięte od miaſta Perge w Pamfilii.

PERGUS. Jezioro w Sycylii, przy którego brzegach Pluto porwał Proſerpinę.

PERIBEA. Córka Alkathouſza. Starał ſię o nią nieiaki Telamon i otrzymał za żonę. Ale gdy ſię ociec dowiedział, iż ona z pomienionym Alkathouſem ieſzcze przed ślubem miała ſekretne zachowanie i społeczeńſtwo, rozkazał utopić ik w moryu; co i Telamona potkałoby, gdyby był nie uciekł. Ten co miał rozkaz utopienia Peribei, wolał ią ſekretnie iako niewolnicę przedać, aniżeli nakazane okrucieńſtwo wykonać. Zaprzedana w niewolą Peribea doſtała ſię ſzczęściem do Salaminy, gdzie treſunkiem znalazła męża Telamona, i tam powiła ſyna Ajaxa. Powiadaią iakoby była zaprzedana Theſeuſzowi, i że ten bohatyr zmiękczony łzami iey, oddał ią w Salaminie Telamonowi. Była ieſzcze iedna Peribea córka olbrzyma Eurymedonta, która poſzła za Neptuna i miała z niego ſyna Naſithouſa oyca Alcinouſowego.

PERICIONIUS. Nazwiſko Bacchuſa wzięte od grona winnego: greckie bowiem ſłowo Pericionius znaczy gronowy.

Perieres. Syn Eóla, panował w Messenii.

Perifalie. Swięta na honor Priapa: nazywano ie inaczey Falliki, albo Fallagogie.

Perifas. Król Atheński: taką miał u swoich poddanych miłość, iż go iak Jowisza adorowali: powiadaią iakoby Jowisz o to urażony piorunem go zabił: przecież Apollo usilnie za nim do Jowisza instancionował, przeto w orła został po śmierci przemieniony. Używał go Jowisz do latania, bo ile razy chciał siadłszy nań latał i unosił się po powietrzu. Takoż nazywał się pewny Greczyn z kompani Pyrrhusa: wraz z pomienionym Rycerzem przy dobywaniu Troi znaydował się. Syn Egyptu ieden nazywał się także Perifas.

Perifetes. Olbrzym w Epidaurze mieszkaiący. Ten ludzi przechodzących łapał, zbiiał, i iadł; ale go Theseus zwyciężył, zamordował, na sztuki porąbał, i po polach Epidauru na postrach innym zbóycom porozrzucał.

Perigona. Córka Synnis zbóycy, którą Thesseus poiął za żonę, zabiwszy wprzód pomienionego łotra. Miał z niey syna Melanippa.

Periklimenes. Syn Neleusa. Ten od swego dziada bożka Neptuna osobliwszy odebrał dar, iż się mógł przemieniać w iakie tylko chciał postaci. Herkules, za iego nie ludzkie postępki zabił w tedy gdy się w postaci orła prezentował, albo (iak inni mówią) w postaci muchy. *patrz* Achelous. Krinisus. Vertumnus.

Perillus. Sławny mayster kotlarz. Dla przypodobania się Falarisowi niesłychanym okrucieństwem głośnemu, zrobił bardzo misternego wołu miedzianego; upewniaiąc okrutnika, że ieżeli weń wsadzi i zamknie winowaycę, a spodem pod nim każe nanicić ogień, gdy się rozpalać, i nędznego więźnia dopiekać i smażyć zacznie; usłyszy wrzask i ięczenie wychodzące pyskiem miedzianego wołu iak gdyby żywego ryczenie. Falaris na sprobowanie, samego kotlarza Perilla w tę machinę wsadzić i wolnym ogniem piec kazał. Owóż sprawiedliwą nadgrodę wynalazca nowego morderstwa otrzymał. *Plin. Ovid.*

Perimeda. Zawołana w starożytności baieczney czarownica.

Perimele. Córka Hippodamasa, którą ociec utopić w morzu kazał za to, iż z Acheloußem w ścisłą zaszła przyiaźń: utopiena przemięniła się w wyspę tego imienia.

Perina. Matrona Egypſka, pierwſza na świecie hawtarka; iedwabiami różnego koloru, ſrebrem i złotem wyrobiła na materyi Minerwę w poſturze poważney i ſiedzącey damy: z tey przyczyny i Minerwa czaſem zowie ſię Perina.

Peristera. Nymfa. O niey hiſtorya baieczna to ma: pewnego czaſu Kupido założył ſię z Wenerą, kto z nich więcey kwiatów w przeciągu iedney godziny nazbiera. W mgnieniu oka niewiedzieć zkąd ſię wzięła Nymfa Periſtera, która ſtanęła przy boku bogini do pomocy: tak Kupido zakład przegrał. Zły przeto będąc na Periſterę, przemienił ią w gołąbka. *Nat. Com.*

Permessus. Rzeka poczynaiąca ſię pod górą Helikonem Muzom poświęcona.

Pero. Córka Neleuſza i Chloris. Ociec iey z tym ſię był oświadczył, iż za nikogo innego nie wyda, tylko za tego, któryby Herkuleſowi iego nieprzyiacielowi wykradł woły i iemu na podarunek przyprowadził. Bias ſyn Amithaona, dokazał tey ſztuki, wziął więc Pero za żonę.

Perperena. Miaſteczko w Frygii, gdzie Paris (iak mówią) boginie ſądził.

Persa. Córka Oceana i Tetbys, którą Słońce poięło za żonę, i miało z niey ſynów Eeteſa i Perſeſa, a dwie córki Circe i Paſifae.

Perseus. Syn Jowiſza i Danaę. Akryſius ociec Danae dowiedział ſię był od wyroków bożków ſwoich, iż miał od własnego wnuka zginąc. Owóż zabiegaiąc temu nieſzczęściu nie chciał ſwoiey córki Danae za nikogo wydać, co więkſza zamknął w wieży śpiżowey nie dobytey ani doſtępney, aby z żadnym nigdy męſzczyzną nie miała konwerſacyi. Jowisz dowiedziawſzy ſię o urodzie Danae, i o tym co ſię z nią ſtało, przemienił ſię w złoty deszcz i do wieży gdzie nieſzczęſna panienka zamknięta ſiedziała, gładko ſpadł. Akriſius w kilka czaſów poſtrzegł, mimo wielkiey ſwoiey oſtrożności, że Danae była w ciąży; rozgniewany ſtraſznie, kazał ią utopić w morzu. Lecz ona wprzód przeczuwaiąc ſwoie nieſzczęście uciekła do Polydekta, który o niey i o potomku iey nowonarodzonym imieniem Perſeuſza miał wſzelkie ſtarania. Gdy do lat Perſeus przyſzedł, odebrał w pzezencie od Minerwy cudowną tarczę, którey używaiąc, wiele chwalebnych i ſławnych rzeczy dokazywał, iako to: naprzykład, że Meduzie uciął do razu głowę, ze krwie iey

wytryſkaiącey z karku, wyſkoczył koń ſkrzydlaſty Pegaſus, na którego on wſiadł, i czymprędzey na uwolnienie Andromedy leciał. Nieſzczęſna Andromeda na pożarcie ſtraſzydłu morſkiemu wyſtawiona, tylko co iuż miała być pochłoniona; aż oto Perſeus nadbiega, pokazuie ſtraſzydłu głowę Meduzy i wnet tym ſamym obraca go w ſkałę, a opłakaną od śmierci uwalnia ofiarę. Tak chwalebne ſprawiwſzy dzieło, powraca do ſwego kraiu, Akriſius nie wiedząc ktoby był, tamował mu weyścia do ſwego królestwa, Perſeus gwałtem wdzierał ſię, a w tey gwałtowności i tumulcie zabił Akriſiuſza dziada, wcale go, ktoby był nieznaiąc. Lecz potem dowiedziawſzy ſię, że to był iego dziad z miatki, i że krwią iego ręce ſwoie zmazał, wyżałować ſię nie mógł ſwego ślepego poſtępku, przeto na dobrowolne ſkazał ſię wygnanie. Jowisz go między Konſtellacyami niebieſkiemi oſadził, gdy z tego zſzedł świata. Jeden także z Tytanów nazywał ſię Perſeus.

PERSEIS, albo Perſeia. Znaczy Hekatę córkę Perſeſa ſyna Słonecznego, albo Tytana Perſeuſza.

PERSEFONA. Taż to ſama, co Proſerpina.

PERSES. Syn Słońca i Perſy, ten detronizował ſwego brata Ecteſa, zginął atoli marnie od Meduſa ſyna Medei. *patrz* Medus. Był inny ieſzcze Perſes ſyn Perſeuſza i Andromedy, od którego według świadectwa Herodota nazwany ieſt kray Perſia: temu Pliniusz przypiſuie wynalazek ſtrzał i łuku.

PERTUNDA. Bogini lubieżności.

PESSINONTA. Miaſto Frygii ſławne grobem Atyſa, i nabożeńſtwem do Cybeli, która od tego mieyſca nazywała ſię Peſſinontia. Jey poſąg ſprowadzony był do Rzymu z wielką pompą.

PESSINUNTIA. Nazwiſko Cybele. *patrz* Peſſinonta.

PETA. Bogini, którey wzywano pomocy dla otrzymania ſkutku próźb w żądaniach ſwoich. *Arnob.*

PETALUS. Jeden zowych, którzy będąc na dworze Ceſeuſza chcieli gwałt uczynić Perſeuſzowi.

PIARD, albo po Łac. *Crepitus ventris*. Poganie do tego głupſtwa przyſzli, że i temu ſkutkowi natury iakieś boſtwo przypiſywali.

PIED. *patrz* Fornax.

PIEKŁO. Podziemne mieyſca, gdzie umbry czyli duſze ludzi zmarłych ſzły, i tam od

trzech sędziów Minosa, Eaka, i Radamanta były sądzone. Królem i bogiem piekła był Pluto. Kray ten podziemny zamykał w sobie naprzód właściwe piekło zwane Tartarus, i Pola Elizeyskie bardzo rozkoszne. Pięć przytym rzek, to iest: Styx, Kocyt, Acheron, Lethe, i Flegeton oblewaią w około piekło. Tartarus było mieysce dla potępieńców: Pola Elizeyskie dla sprawiedliwych cnotliwie na tym świecie żyiących. Cerberus pies o trzech łbach i paszczach zawsze przy bramie piekielney leżał, niedopuszczał ludziom żyiącym wchodzić, ani wychodzić umbrom z piekła. Każda umbra musiała pierwey przez rzekę Acheron przewozić się, nim się przed tron stawiła Plutona. Karon przewoźnik, te tylko umbry brał do swoiey łudki na przewóz, które pewny pieniądz zwany *naulus*, zapłaciły, i których ciała pogrzebione były, albo obrządki pogrzebowe odprawiły się: inaczey nie brał, i sto lat po brzegach błąkać się musiały. *Virg. Luc. Hyg. Ovid.*

PIERIDES. Zuchwałe Pierusa córki, nazywały się Pierides, wiele one rozumiały o swoiey umieiętności w śpiewaniu, bardzo się chełpiły, ważyły się nawet równać z Muzami i w głosie certować o prym. Zuchwałość tę ukarały Boginie Muzy, bo pomienione panienki przemieniły w sroki. Tymże nazwiskiem poetowie wyrażaią Muzy, bo one nayczęściey na górze Pierius przebywały.

PIERIUS. Góra w Thessalii Muzom poświęcona.

PIERSI OGROMNE. *patrz* Ceres. Jo. Multimammia.

PIERUS. Ociec Lina sławnego poety, od którego góra w Thessalii nazwana iest Pierius, on bowiem na niey miał swoie pomieszkanie.

PIES, PSY. *patrz* Diana, Akteon, Cefalus, Erigona. Pies o kilku głowach. *patrz* Cerberus, Gerion. Pies od głowy reszta człowieka. *patrz* Teutates. Pies, albo psiarnia Junony. *patrz* Harpie.

PIETAS. Znaczy wdzięczność, którą winniśmy rodzicom i oyczyźnie. Adorowado ią iako bogini, iey zrządzeniu przypisywano uszanowanie i miłość dziatek ku rodzicom, a rodziców przywiązanie do dziatek i troskliwość o nie.

PIGEA. Jedna z Nymf córek Jona, od imienia oycowskiego nazwanych Jonides.

PIGMALION. Syn Belusa król Tyryiski, zabóyca Sycheusza męża Didony. Owdowiała Dido, zabrała wszystkie skarby swoie i mężowskie i sekre-

tnie wynioſłſzy ſię z kraiu udała ſię do Afryki, tam zbudowała miaſto Kartaginę. Aſtebe Pigmaliona żona także złośliwa i okrutna iako mąż, powziąwſzy nienawiść ku Pigmalionowi otruła go, a widząc że trucizna nie rychło ſwóy ſkutek ſprawuie powrozem uduſiła go. Wściekła w złości niewiaſta chciała ieſzcze właſnego ſyna Balkaſara utopić, lecz on przeſtrzeżony, czymprędzey puścił ſię ſtatkiem na morze, zapłynął do Syrii, gdzie nie miał innego ſpoſobu życia, tylko paść bydło, aby ſię ſuſtentował i ukrył ſwoią kondycyą. Narbat ieden z naypierwſzych urzędników dworu matki iego królowy, do ſyna dziedzica ſzczerze przywiązany, który go był przeſtrzegł o niegodziwey intencyi właſney matki, ſkoro ona umarła, wnet wyprawił poſłańca z pierścieniem złotym, bo taka była między niemi umowa, na znak bezpiecznego powrotu dziedzica do ſwoiey właſności. Szczęśliwie więc powrócił, i tron oycowſki oſiadł. Tegoż imienia był ſławny ſnycerz, który wyrobił przedziwną ſtatuę Wenery, i tak ią ſobie podobał, iż ią za żonę poiął. Uſilnie zatym bogini proſił, aby ten śliczny poſąg ożywiła, co bogini nie omięſzkała na prożby iego uczynić. Tak z ożywioney ſtatui ſpłodził ſyna imieniem Paphus. *Ovid.*

PIKUMNUS. Brat Pilumna, obydwa bogowie opiekunowie związków małżeńſkich, wzywano ich pomocy przy zaręczynach.

PIKUS. Jeden z ſynów Saturna, który po oycu rządy włoſkiego kraiu obiął. Circe życzyła go ſobie za męża, ale widząc bardziey przywiązanego affektem do Nymfy Kanente, niż do niey, rozgniewana: przemieniła go w dzięcioła. Tegoż imienia był pewny bardzo doſkonały w uczeniu i w uieżdzaniu koni maſztalerz.

PILEATI FRATRES. Tak nazywano Kaſtora i Polluxa braci, bo ich malarze i ſnycerze wyrażaią w czapeczkach.

PILUMNUS. Syn Jowiſza, król owey części Apulii, którą nazywano Daunią. On był mężem nieſzczęśliwey Danae; która z łudką mizerną puſzczona na morze od właſnego oyca, z tą intencyą, aby utonęła; oſobliwſzym ſzczęściem przypłynęła do kraiu Polidekta, który ią litościwie przyiął, i za Pilumna wydał. Poetowie w tey bayce niezgadzaią ſię, inni inaczey referuią.

PIMPLEENNES, albo Pimpleides. Imie Muz wzięte od zrzodła zwanego Pimpla z pod

góry Pimpleus wytryfkuiącego blifko Olympu.

Pinarius, i Potitus. Dway ftarcowie, których fam Herkules nauczył, z iakiemi obrządkami iemu ofiary fprawowane być powinny.

Pindus. Góra poświęcona Muzom między Theffalią i Epirem leżąca.

Pion. Jeden z Familii Herkulefa, zbudował w Myfii miafto Pionią, gdzie mu iako bożkowi ofiary dawano.

Pioruny. *patrz* Jowisz, Faeton. Piorun bożyfzcze baieczne, maluią go w poftaci ludzkiey, maiącego głowę i twarz urody śliczney, refztę ciała począwfzy od fzyi wyraża fmoka z ogonem.

Pirene. *patrz* Cenchrias.

Pirithous. Syn Ixiona. Ten flyfząc wiele ofobliwfzych rzeczy z pochwałą Thefeufza, umyślnie ftado mu bydła zaiął i pofzedł, fpodziewaiąc fię, że nie omylnie za nim póydzie w pogoń, fpodka fię z nim, a w tym pozna co za zac ieft zachwalony rycerz. Tak fię ftało. Thefeus Pirithoufa dognał i żwawie z fobą fię ftarli, iedną razą w famey bitwie takie ieden ku drugiemu powziął ferce, iż obydwa rzuciwfzy na ftronę broń uścifkali fię, ucałowali fię, i wieczną fobie poprzyfięgli przyiaźń. Pirithous odtąd wielką pomocą ftał fię Thefeufzowi we wfzelkich okazyach, tak gdy potykał fię z Centaurami ufiłuiącemi wydrzeć Thefeufzowi Hippodamią; iako gdy Helenę wykradał. Pirithous w kompanii z Thefeufzem przedarł fię do famego piekła chcąc wykraść Proferpinę, ale go Cerberus w bramie piekielney porwał, i pożarł, a Thefeufza wzięto, i z rozkazu Plutona w kaydany okowano; tak niefzczęśliśliwy Thefeusz dla przyiaźni Pirithoufza w więzieniu piekielnym póty fiedział, póki go Herkules przyfzedłfzy do piekła nie odbił z kaydan i niewyprowadził. *Plutarch. Ovid. Claud.*

Pirois. Imie iednego ze czterech koni Słonecznych.

Pirrenus. *patrz* Bellerofon.

Pirrna. *patrz* Deukalion.

Piseus. Nazwifko Jowifza Olympickiego, bo gry Olympickie odprawuiące fię w Elidzie na honor iego, blifko miafta Pify miały wyznaczone fobie mieyfce.

Pisenor. *patrz* Kaumas.

Pisenoe. Jedna ź Syren.

Pistius. Nazwifko Jowifza.

Pistor. Piekarz. Jowifza piekarzem zwano, a to z tey przyczyny: iż on we śnie

przeſtrzegł Rzymianow oblężonych w Kapitolium od Gaulów; aby iak naywięcey chleba piekli, i żeby bochenkami z murów na nieprzyiaciela rzucali. Co ſprawiło, iż nieprzyiaciel od oblężenia odſtąpił, bo widząc taką obfitość chleba wnoſił ſobie, że głodem Rzymian do poddania ſię nakłonić niepodobna.

PISZCZAŁKA. *patrz* Pan, Euterpe, Merkurius, Argus.

PITHEKUSA. Wyſpa na morzu śrzodziemnym, taż to ſama co Inarime, do ktorey flota Eneaſzowa przylądowała była dążąc do Włoch, i ztąd nazwana była Enaria Pithekuſa.

PITHO, albo Suada. Bogini Rady i namowy. Także nazywało ſię iedna z Atlantidów, i Diana czaſem.

PITHEGIA. Swięto u Greków, albo raczey część świąt zwanych Anteſterie. *patrz* Antheſterie.

PITTHEUS. Naymędrſzy z ludzi, dziad Thezeuſza z matki, panował w Trezenie. On w Kraſomoſtwie i innych umieiętnościach edukował Hippolyta ſyna Thezeuſzowego, a ſwego prawnuka.

PITHYS. Nymfa, ktorą i Satyr Pan, i Boreas razem kochali, i o iey ſię przyiaźń ſtarali. Boreas iednak poſtrzegł, że Pithys więcey dobrego ſerca i ſwego przywiązania oświadczała Satyrowi, niż iemu, owóż rozgniewany wſzczął ſtraſzny wicher, w ktorym porwał Pithys, rzucił o ſkały, i rozbił: Ziemia ulitowała ſię nad nieſzczęſną Pithys i przemięniła ią w ſoſnę.

PLATEA. Miaſto w Boecyi, ſławne kościołem Jowiſza Liberatora.

PLEIADES. Córki Pleiony i Atlaſa; przemienione były w gwiazdy i oſadzone na niebie w pierſiach byka znaku Zodyacznego; a to z tey przyczyny, iż ociec ich ciekawy chciał z gwiazd i znaków Niebieſkich wyczytać ſekreta bogów. Rachuią ich ſiedm: Alcyone, Celeno, Elektra, Maia, Aſterope, Meropa, i Taygetes.

PLEIAS. Jedna z Pleiad. Gdy poetowie o iedney tylko wſpominaią Pleiadzie; rozumieć ſię na ten czas powinna Maia naypięknieyſza i nayświetnieyſza z Pleiad.

PLEIONE. Zona Atlaſa.

PLESTORUS. Bożek adorowany w Tracyi.

PLEURO. Syn Etola, brat Kalidona, a ociec Agenora.

PLEXAURA. Nymfa córka Oceana i Tethys.

PLEYIPPUS. Jeden z braci Althni. *patrz* Meleager. Także nazywali ſię dway xią-

żęta, ieden syn Egypta, drugi Thestiusza.

PLISTHENES. Syn Pelopa. Umieraiąc dwòch synów swoich Agamemnona i Menelasa rekommendował Atreuszowi: ten im iako własnym dzieciom należytą dał edukacyą: i ztąd to iest, że ci dway bohatyrowie nazywaią się Atrides.

PLUTO. Bòg piekielny, zrodzony z Saturna i Rhei. Gdy Jowisz zepchnął Saturna z tronu i wypędził z nieba: podział rządów całego świata uczynił między swoią bracią. Plutonowi oddał podziemne krainy i wszystkie odchłanie, Neptunowi morza, wody &c. sobie nieba i ziemię rezerwował. Pluto tak był czarny i szpetny, iż nie mógł sobie żadney panienki z narodu Indzkiego, ani żadney Nymfy z rodzaiu boskiego namówić za żonę, zaczym siłą porwać umyślił. Owóż gdy Prozerpina czerpała wodę ze źrzodła zwanego Arethusa w Sycylii, Pluto na nią sekretnie czatował, porwał, i zaprowadził z sobą do piekła. Snycerze i malarze wyrażaią go trzymaiącego klucze w ręku, siedzącego na wozie, i powożącego się karemi końmi. Jego zwyczayne pomieszkanie w piekle, to iest: w podziemnych i niedostępnych krainach, o nim poetowie mówią, iż wszystkim na świecie ludzidm źle życzy, bo radby aby wszyscy pomarli, a iego krolestwo zaludnili. *Paus. Claud. Ovid.*

PLUTUS. Bożek skarbów i bogactw; minister Plutona, zrodzony z Jasiona i Cerery. Swiadczy Teokrit i Aristofanes, iż Plutus był ślepym. Gdy do ludzi szedł kulał, iakoby maiący szwank w nogach być zdawał się, ale gdy od ludzi powracał, skrzydła sobie dla pośpiechu przyprawowował, i szybko odlatował. Jego naywiększa była zabawa i uciecha rozrzucać bogactwa nie pomiędzy tych, ktorzy ich warci byli przez cnotę, rozum, i zasługi, ale według swego ślepego upodobania po między nayniegodnieyszych. Z razu pòki miał oczy, samych tylko poczciwych ludzi uszczęśliwiał; lecz od owego czasu iak mu Jowisz wydarł oczy, sam nie wie komu daie.

PLUVIALIS, PLUVIUS, albo Urius. Deszczowy. Te nazwiska dawano Jowiszowi, gdy mu ofiary czyniono na uproszenie deszczu.

PLYNTORIE. Swięta obchodzone w Atenach uroczyście na honor Minerwy.

PŁASZCZ. *patrz* Boreas.

PŁOTNO. *patrz* Filomela, Arachne, Penelope.

POCHODNIA. *patrz* Eumenides, Hymen, Zazdrość, Ceres, Hero.

PODAGRA. Nazwisko Diany.

PODALIRUS. Syn Eskulapiusza, bardzo dobry lekarz, iako i iego brat rodzony Machaon. Obydwa znaydowali się w obozie Greckim przy oblężeniu Troi.

PODARCES. Nazwisko Priama syna Laomedowego. Inny ieszcze był Podarces dziesięć okrętów w swoiey kommendzie maiący pod czas woyny przeciwko Troiańczykom.

PODARGA. Sławna Harpia, Zefira osobliwsza kochanka. Także nazywała się klacz która zrodziła parę rumaków Achillesowych ieden zwał się Xanthus, drugi Balius. Z koni Hektorowych nazywał się ieden Podargus.

POGRZEB. Ostatnia umarłemu usługa. Starodawni na stusach kształtnie ułożonych trupów kładli i palili, a popioły i kości pozostałe w dzbanach glinianych na to zrobionych konserwowali. Obrządek ten mniey albo więcey bywał wspaniały, iak kogo stało.

POKOY, PAX. Bożyszcze pod allegoryą imaginowane. Córka to była Jowisza i Themis. Wyobrażana bywa w postaci niewiasty z łagodną i przyiemną twarzą, w iedney ręce trzyma statuę Plutusa bożka bogactw, w drugiey kłosy, róże, gałązki oliwne, na głowie pół tauru zamiast wieńca.

POLA ELIZEYSKIE. *patrz* Elizeyskie pola.

POLE ŁEZ. Mieysce w piekle, gdzie ci tylko od wszystkich innych odłączeni zostawali, których gwałtowności iakiey passyi o śmierć przyprawiła.

POLEMOKRATES. Syn Machaona sławnego lekarza, także doskonały w sztuce lekarskiey przeto po śmierci poczytany iest za boga lekarzów.

POLIAS. Znaczy z Greckiego: *adorowana w mieście.* Co służy Minerwie.

POLIE. Swięta uroczyście obchodzone w Tebach na cześć Apollina Poliusa.

POLIEUS. Znaczy z Greckiego: *protektor miasta.* Tak tytułowano Jowisza w Atenach.

POLITES. Syn Priama, tego Pyrrhus zabił w oczach oyca.

POLIUCHOS. Znaczy *strzegącego miasta.* Lacedemończykowie Minerwę nazywali Poliuchos, czyli stróżem ich miasta. Też same nazwisko dawało się czasem Jowiszowi.

POLIUS. Znaczy *białe włosy maiącego:* tym wyrazem znaczono Apollina.

POLLENTIA. Bogini władzy i dostoieństwa, adorowana od Rzymian.

POLLUX. *patrz* Kastor.

POLOWANIE, Myślistwo. *patrz* Diana, Akteon.

POLYBUS. Król Korynthu: radził się wyroków swoich bogów względem przyszłego postanowienia swoich córek: odebrał odpowiedz, iż iedną porwie lew, a drugą dzik. W kilka czasów przyiechał do niego Polinices skòrą lwią przybrany prosząc o sukurs przeciwko swemu bratu Eteoklesowi. W tym nadzieżdza Tydeus przybrany skórą dzika, żebrząc protekcyi i bezpiecznego schronienia się w państwie iego po zabóystwie popełnionym w osobie brata swego Menalippa. Osobliwszy ten obudwóch gości ubiòr przypomniał Polybowi wyrok ów o swoich còrkach, i oraz odkrył taiemnicę wyroku. Wydaie więc swoie còrki za tych dwòch bohatyrów starszą za Polinicesa, a młodszą za Tydeusza, ciesząc się że tym kształtem spełniła się wola bogòw, gdy ieden iak lew, drugi iak dzik okryci porwali còrki iego. Pytał się obydwóch Polyb dla czegoby takowe kożuchi nosili. Odpowiedzieli, że to były znaki rycerskich dzieł ich przodków: Polinices bowiem pochodził od Herkulesa potykaiącego się z lwem nadzwyczaynym, którego zabił, a Tydeus od Ocneusa, który na dzika Kalidońskiego z innemi bohatyrami polował. *Eurip.*

POLIBEA. Bogini, taż to podobno sama co i Ceres. Proserpina czasem także nazywa się.

POLYBOTES. Jeden z olbrzymów owych co szturmowali do nieba, gòry na góry, skały na skały znosili, aby bliższy sobie do nieba uczynić przystep. Neptun widząc go uciekaiącego w bròd po morzu, sztuką dużą wyspy rzucił nań, zabił, i przywalił.

POLYDAMAS. Sławny Athleta czyli mocarz, który lwa udusił na gòrze Olympie, iedną ręką porwał naydzikszego wołu rzucił go iak piłkę do gòry, w pędzie wòz z nayby strzeyszemi końmi zatrzymywał, lecz zaufany w swoich siłach, gdy skałę obrywaiącą się swoiemi barkami utrzymywać chełpił się, przywalony od niey na mieyscu trupem został. Tegoż imienia był ieden Troiańczyk, o którym iako i o Antenorze było porozumienie, iż oni zdra-

dzili fwoią oyczyznę i Troię Grekom przekupieni wydali. *Hom. Virg. Perf.*

POLYDELTES. Wnuk Neptuna, król wyfpy Seryfu iedney z Cykladów. Ten Danaę, w łódce od oyca wyrzuconą na morze, tą iedynie intencyą, aby utonęła, fzczęśliwemi wiatrami do iego wyfpu zaniefioną, litościwie przyiął, wfzelką dał wygodę połóg fwóy odprawuiącey, i iey fyna Perfeufza fpłodzonego z Jowifza wychował, i przyzwoitą dał edukacyą; a gdy do dofkonałych przyfzedł lat, wyprawił go umyślnie na potyczkę z Gorgonami dziwotworami; aby tym czafem w iego niebytności wolniey z iego matką obcował.

POLYDES. Sławny Wiefzczek; a według innych dzieiopifów, dofkonały lekarz. On fwoiemi lekarftwy Glauka fyna Minofowego wfkrzefił. Nie trzeba fię dziwić, że nie którzy Polydefa i Efkulapiufza za iedno maią, bo iak tylko owych czafów, który z medyków w fwoiey wfławił fię profeffyi, zaraz go przyruwnywano do Efkulapiufza, a czafem takiego tymże imieniem Efkulapiufza nazywano.

POLYDORA. Nymfa, córka Oceana i Tethys.

POLYDORUS. Priama i Hekuby fyn. Pod czas zburzenia Troi Polimneftor iakoby przyiaciel familii, Priam wziął go do fiebin dla bezpieczeńftwa, ale gdy widział bez nadziei powftania fpuftofzoną Troię, i familią królewfką wygubioną, maiąc oko na fkarby powierzone fobie z Polidorem, zamordował go. Priam iefzcze miał iednego fyna imieniem Polydora, który poległ od Achillefa. Także fyn Kadmufa, i fyn Hippomedona Polydorami zwali fię.

POLYFAGUS. Znaczy *żarłoka.* Herkulefa tak nazywano.

POLYFEMUS, albo Polyphemus. Syn Neptuna i Theofy, ieden z Cyklopów niezmierney wielkości. Jedne tylko miał oko w pośrzodku czoła, ludzi pożerał. Gdy okręt Uliffa rozbił fię blifko wyfp zwanych Cyclopes, fam Uliffes z niektóremi towarzyfzami falwował fię, i dopłynął do lądu wyfp Cyklopów; Polyfemus pobrał ich iak grzybów, do fwoiey iafkini w fkałach, między liczną trzodę baranów w fadził, zamknął, i obfitą fwemu brzuchowi z takowych gości gotował paftwę. Uliffes wdawfzy fię z tym dziwotworem w dyfkurs, bawił go relacyą woyny Troiańfkiey, a

tym czasem po trosze i nieznacznie mocnym go uczęstował trunkiem i upoił. Piany Polysemus zasnął. Ulisses śpiącemu za pomocą kollegów wyłupił oko. Polifem z bolu przeraźliwie wrzeszczeć począł; na ten wrzask zbiegli się sąsiedzi olbrzymi pytaiąc się ktoby oślepił: Polysem odpowiedział, *że nikt* (tak się bowiem Ulisses wprzód gdy się pytano nazwał) odeszli więc do siebie w tym rozumieniu, że Polysem oszalał. Tym czasem Ulisses poszepnął swoim kollegom, aby raczkiem po pod brzuchami baranów leźli w tedy, gdy ie w pole Polysem wypędzać będzie. Stało się tak iak Ulisses doradził. Polifem odwalił rano strasżny kamień od swoiey iaskini, iakiegoby sto ludzi ruszyć nie potrafiło, stanął na przesmyku przy dziurze, którędy barany wychodziły i po iednemu wypuszczał. W tym usłyszy Ulissa z swemi towarzyszami za iaskinią na podworzu gadaiących, co go mocno zdziwiło i rozgniewało, że nie wiedział iakim fortelem rąk iego uszli. Porwał więc potężną skałę, rzucił uganiaiąc się za niemi, ale nieszkodliwie bo trafić nie mógł. Tak Ulisses z swemi kollegami, których tylko czterech olbrzym pożarł, uszedł niebezpieczeństwa śmierci. Tenże olbrzym zakochał się był w Nymfie Galatei, a postrzegłszy, że nieiaki Acis więcey u niey znaydował nad niego względów, swoią go do razu nogą zadeptał. Między różnemi starożytności obrazami w Herkulanum znalezionemi, iest obraz Polysema, ale go z trzema oczyma nie z iednym malarz wymalował, znać że czytał także xięgi, które się temi czasy nie znayduią. Jakoż Servius oświadcza, że w tym nie zgadzali się dzieiopisowie, bo iedni Polifemowi naznaczali iedne, inni dwoie, inni troie oczy.

POLYFONTES. Tyran w mieście Messenii, którego zamordował Telefon syn Kresfonta i Meropy, ten to sam który schronił się i uszedł pierwey śmierci z rąk iego, gdy on nie słusznie wdzieraiąc się na tron Messenii wszystkich prawdziwych państwa sukcessorów wytracił.

POLYGIUS. Nazwisko Merkuryusz.

POLYGUS. Syn Proteusza. Herkules zabił go, wraz i brata iego Telegona, za to, iż śmieli wyzywać tego rycerza w zapaski.

POLYKOON. Syn Lelexa był czczony za boga od Messeniensów.

POLYKASTA. Córka Nestora.

POLYMESTOR, albo Polymnestor. Tracyi król, głośny łakomstwem; temu Hekuba za zabicie ukochanego syna swego Polydora, którego mu wraz z skarbami iako przyiacielowi pod czas zburzenia Troi powierzyła była, oczy wydarła.

POLYMNIA, POLYMNEIA, albo Polyhymnia. Jedna z dziewięciu Muz, Do niey sztuka krasomówstwa należała. Wyrażenie iey w Malarskiey czy w snycerskiey sztuce bywa pospolicie w osobie damy poważney, maiącey na głowie z pereł koronę, cała w bieli, prawą ręką skazuie, iakoby gest czyniły w mówieniu, a lewą ręką berło.

POLYMUS. Greczyn, który pokazał Bacchusowi do piekła drogę, gdy tam umyślił póyść na wybawienie matki swoiey Semele.

POLYNICES. Syn Edypa i Jakosty. *patrz* Eteokles.

POLYPEMON. Tenże to sam co Prokrustes. *patrz* Prokrustes.

POLYPETES. Syn Pirithousa i Hippodamii.

POLYTECHNUS. Zięć Pandareusza. *patrz* Aedon.

POLYTES. *patrz* Polites.

POLYXENE. Córka Priama i Hekuby. Pod czas ceremonii iey ślubu z Achillesem w kościele przy znacznym ludu kongressie Paris zdradliwie Achillesa zabił. Po zburzeniu Troi Pyrrhus na grobie zabitego rycerza a swego oyca Polixenę na ofiarę zabił. Jedna z córek Danausa nazywała się także Polixena.

POLYXO. Xieni Apollina. Ta na wyspie Lemnos namówiła wszystkie niewiasty, aby swoich mężów pozabiiały, za to, iż sobie z Thracyi sprowadzali inne białogłowy. Tegoż imienia była iedna z Hiad. Także nazywała się żona Tlepolema, która Helenę obwiesić kazała, bo z iey przyczyny zaięła się woyna Troiańska na którey Tlepolem mąż iey ukochany zginął.

POMPEENSES, Apopompeenses. Bogowie do których się uciekano obiawiaiąc się iakiego niebezpieczeństwa. *patrz* Averrunkus.

POMONA. Bogini owoców i ogrodów, Vertumnus w niey się kochał. *patrz* Vertumnus.

POMPILUS. Rybak na wyspie Ikaryi: przemieniony iest sprawą bogow w rybę morską Tunczyk zwaną, z tey przyczyny flisy i maytkowie w wielkim poszanowaniu mieli taki gatunek ryb.

PONTHIA. Nazwisko Wenery.

Pontus. Syn Neptuna, ten od swego imienia nazwał czarne: morze *Pontus Euxinus*, i część Azyi mnieyszey kraiem Pontu.

Popi. Popami nazywano w Rzymie tych, do których należało to wszystko co się tycze ofiar, zwłaszcza bydła.

Populonia. Bogini, którą osobliwie Rzymianie czcili, przyznaiąc iey cudowną moc, iakoby spustoszenie kraiu od nieprzyiaciela gdy zechce odwróci. *Sen.* Pod tym imieniem adorowano także Junonę iako bogini płodności i zaludnienia państw.

Porowith. Straszne Bożysczе starodawoych Germanów.

Porfirion. Sławny olbrzym brat Alciona.

Porrima. Siostra, czyli towarzyszka Karmanthy a matka Ewandra.

Porthaon. Ociec Eneusza, albo Oeneusza.

Portumnus, albo Portunus. Syn Ino, bożek morza i wszystkich portów nad morzem. Grecy tegoż samego bożka czcili pod imieniem Palemona, i gry Isthmickie partykularniey na iego honor obchodzili, dla tego te igrzyska inaczey nazywano Portunalia.

Porus. Bożek wszelkiey obfitości: poiął za żonę Penią albo Nędzę, i z niey spłodził Kupidyna.

Posseidaon. Tym imieniem Grecy Neptuna nazywali.

Postverta. Bożysczе, którego niewiasty przy niebezpiecznych połogach wzywali ratunku.

Postvorsa, albo Postvorta. Bogini maiąca w swoiey opiece przyszłe niespodziane trefunki. Niektórzy autorowie rozumieli, że Postverta i Postvorta iedno znaczą.

Potamides. Nymfy rzek i potoków tak nazywaią się.

Potika, Potina, albo Pota. *patrz* Eduka.

Potitius. *patrz* Pinarius.

Potniades. Tak się, zowie Glaukus król Potnii kraiu. Poetowie w swoich dziełach nazywaią klacze Glauka Potniades. *patrz* Glaukus syn Sisyfa.

Potop. *patrz* Deukalion. Ogyges.

Potrzeba. Bożysczе pod allegorią wymyślone, czyli bogini córka Fortuny. Wszędzie ią po całey ziemi adorowano. Przypisuią iey tak wielowładną moc, iż sam Jowisz słuchać iey musiał. Kościół miała zbudowany sobie w Koryncie, gdzie nikomu, tylko samym xięniom, to iest: niewiastom na iey usługi poświę-

conym wchodzić niegodziło ſię. Ile razy ią malarſką, albo ſnycerſką ſztuką wyrażano, zawſze w kompanii z ſwoią matką Fortuną. Ręce miała śpiżowe, któremi trzymała długie kelſzcze, i potężne kliny.

Powietrze. Zabobonna ſtarożytność i z tego Elementu zrobiła byżyſzcze, które czciła pod różnemi imionami, iako to: Jowiſza, Junony, Minerwy, &c. Venus u Aſſyryiczyków i Arabów znaczyła powietrze.

Praca, po łacinie, *labor*. Był to u pogan bożek ſyn Ereba i Nocy.

Prace Herkulesa. *patrz* Herkules.

Prawda. Bogini wzięta pod allegorią. Była córka Saturna, a matką cnoty. Wyobrażenie iey bywa w oſobie poważney matrony, ubraney po proſtu bez żadnych wykwintów.

Prawidło, albo linia w ręku bożka. *patrz* Serapis.

Prawo, po łacinie Lex. Bogini, córka Jowiſza i Themis. Wyobrażenie iey bywa w oſobie panienki trzymaiącey berło.

Praxidice. Bogini zawiaduiąca pomyślnym ſukceſſem w mówieniu i działaniu. Oſobliwość w obrządkach tey bogini ta była, iż na mieyſcach iey honorowi poświęconych, nie cały poſąg, lecz tylko głowę płci niewieściey wyſtawiano.

Praxidices. Córki Ogygeſa nazywały ſię w powſzechności; z oſobna zaś te ich były imiona: Alalkomenia, Telxinia, i Aulis. Miały one ſobie kościół zbudowany oſobny, i w wielkim poſzanowaniu bądący, gdzie na ich imiona przyſięgano. Praxidices poczytywano także za boginie zemſty, co z znaczenia imienia ich pokazuie ſię.

Praxis. Akcya. Wykonanie. Venus czaſem nazywa ſię Praxis.

Precidanee. Tak nazywano ofiary, które w Wilią świat ſwoich poganie bałwanom oddawali.

Predator. Biorący zdobycz. Ten tytuł dawano Jowiſzowi, bo zawſze iaką część zdobyczy z nieprzyiacioł wziętey iemu ofiarowano.

Prema. Jedna z bogiń opiekunek małżeńſtwa.

Prenestina dea. Tak nazywano bogini Fortunę, ponieważ ona miała kościoł ſławny w Preneście.

Prepes dea. Tak Kupido nazywał ſię.

Pretides, albo Prætides. Córki Preta, przenoſiły ſię w urodzie nad Junonę. Bogini na

na ukaranie zuchwałości taką na nich przepuściła manią, iż mniemaiąc się być krowami, błąkały się po polach i łąkach. *patrz* Kassiopea. Pretides i urodziwsze były te: Lisippa, Isianassa, i Isinoe.

PRETUS, albo Prœtus. Syn Abasa, król Argów. Niektórzy rozumieią, że to tenże sam co Proklus. *patrz* Bellerofon. Ustawiczną on przeciwko bratu Akrysiuszowi woynę prowadził. Obydway ci bracia nie lubili się, i cierpieć się nie mogli od urodzenia; miał wiele córek Pretus pospolicie zwanych Prætides. W kamień się obrócił gdy spoyrzał na głowę Meduzy, którą mu pokazał Perseus.

PREUGENES. Młody Lacedemończyk, który posąg Diany Limnatis wykradł, i z Sparty przeniósł do Misoa innego miasta Lakonii.

PRIAM. Król Troiański syn Laomedona; iego prawdziwe imie było Podarces. W niewolą się dostał do Grecyi z swoią siostrą Hesioną, pod czas pierwszego zburzenia Troi od Herkulesa. Priam przyszedłszy do lat doskonałych, wykupił się z niewoli, powrócił do swego kraiu, i restaurował mury miasta. Poiął za żonę Hekubę, z którey spłodził wielu synów i córek. Za iego panowania królestwo Troiańskie z pomiędzy nayślamnieyszych liczyć się mogło. Paris ieden z synów iego wykradł Helenę, nayurodziwszą z dam Greckich; a przez to stał się przyczyną zguby swoiey oyczyzny. Grecy albowiem z znacznym woyskiem przyciągnęli pod Troię, dziesięć lat w obleżeniu trzymali, i różnemi fortelami starali się wziąść miasto, naostatek zdradą wzięli i zburzyli. Pyrrhus zabił Priama wpadłszy do miasta, nie uważał na to, że go zastał trzymaiącego się ołtarza. Nieszczęśliwy ociec z całą swoią ginący familią nie rychło poznał, że sobie sam zaszkodził przez zbytnią miłość dzieci i pobłażanie im. *Hom. Virg. Sophocl.*

PRIAPUS, albo Priap. Bożek ogrodowy i sadowy, z Bacchusa i Wenery zrodzony. Był szpetny i bardzo brzydki, bardziey do monstrum iak do człeka podobny; a to się stało przez czary Junony maiącey piekielną do Wenery nienawiść. Wszystkim żonatym, za swoie nieuczciwe z ich żonami postępki tak się naraził; iż go zmówiwszy się wypędzili od siebie. Rozgniewany bożek pomścił się swego affrontu, bo sprawił to, iż owi mężowie w swoich roskoszach i

uciechach zbytkuiąc od rozumu odchodzili. Wszystkie wszeteczne rospusty, swywole, i zbytki do tego bożyszcza należały. Wyobrażano go z brodą, kudły na głowie maiącego w ręku sierp. *Hyg. Ovid.*

PRIMNO. Nymfa, córka Oceana i Tethys.

PRIOLAS. Wnuczek Tantala zabity od Amyka.

PRION. Xiąże Getów, zginął od Jasona.

PROAO. Bożek starodawnych Germanów.

PROAROSIE, albo Prerosie. Swięta obchodzone na honor Cerery przed zasiewami. Pospólstwo nazywało te święta Proacturie.

PROKLUS. Krol Argów. *patrz* Bellerofon. Niektorzy rozumieią, iż to iest tenże sam, co Pretus.

PROKRIS. *patrz* Cefalus.

PROKRUSTES. Głośny zbóyca, Theseus potykał się z nim i długo się mocował, aż przecie pokonał go i zabił.

PROCYON. Grecy tak nazywali Kanikułę. *patrz* Ikarus.

PRODIGIALIS. Pod tym imieniem wzywano Jowisza, i czyniono mu ofiary, prosząc aby oddalił wiszące nieszczęścia, ktorych obawiano się, gdy iakie znaki na niebie obaczono, iako to zaćmienia, północne iutrzenki, komety, i tym podobne.

PRODOMIA. Nazwisko Junony.

PRODOMII, albo Prodomei. Bogowie, których wzywano przy zakładaniu domostwa, albo pierwszy kamień zakładaiąc na mury.

PROFERA. Bogini iedynie z imienia, nie z żadney funkcyi znana.

PROFUNDA JUNO. Tak niekiedy poetowie nazywaią Proserpinę.

PROPONDUS JUPITER. Tak niekiedy poetowie zowią Plutona.

PROGNE. *patrz* Filomela.

PROLOGIE. Swięta obchodzone przed zbieraniem owocow.

PROMACHUS, Znaczy obrońcę. Ten tytuł dawano Herkulesowi i Merkuryuszowi.

PROMETHEUS. Syn Japeta i Klimeny. Ten ulepił człowieka z gliny, aby go zaś ożywił, poszedł za pomocą Pallady do nieba i tam niebieskiego ukradł ognia, ktorym ożywił ulepionego człowieka. Jowisz dowiedziawszy się o iego kradzieży, i dziele samemu sobie przyzwoitym, straszni e o takową śmiałość rozgniewany; rozkazał Wulkano-

wi aby go do ſkały na górze Kaukazus przykuł, tam ſęp czyli orzeł wątrobę z niego ſzarpał i pożerał w dzień, a w nocy na nowo cokolwiek było pożartego odraſtało. Póty taką mękę ponoſił Prometheus, póki Herkules tamtędy przechodząc nie uwolnił go z więzów i katuiącego ptaka nie zabił. *Heſiod. Ovidius. Horac.*

PRONOE. Nymfa córka Nereuſza i Doris.

PRONUBA. Pod tym tytułem czczono Junonę, iako opiekunkę małżeńſtwa.

PROPETIDES. Panienki z miaſta Amathonty, dyſputowały i utrzymywały, że Venus nie była boginią. Pomieniona bagini urażona o ſwóy dyshonor, takie na nich dopuściła ſzaleńſtwo; że ſtraciły wſtyd i czoło w ſwoich poſtępkach, oſtatniey podpadały pogardzie, naoſtatek przemieniły ſię w ſkały.

PROPYLEA. Nazwiſko Diany.

PROSA. Bożyſzcze wcale niewiadome. Mniemaią niektórzy, że to była Bogini opiekuiąca ſię połogami. *Prorſa*, albo *Proſa*, dawne ſłowo łacińſkie, znaczy, *równy*, i ztąd mówi ſię *proſa oratio*, toż ſamo znacząc co *recta oratio*, dyſkus, proſty rownopłynny. Cokolwiek nie ieſt wierſzem, ani nakſztałt Rymu ułożonego nazywa ſię Proſa, rym bowiem poetowie zowią *Verſa oratio*.

PROSERPINA. Cerery i Jowiſza córka, którą Pluto do ſwoich pańſtw porwał i z nią ſię ożenił. Porwał zaś ią w tedy, gdy w kompanii z Nymfą Ciane zbierała kwiaty na górze Etnie, Nymfa aſſyſtuiąca ſwoiey pani, ile mogła broniła i nie dopuſzczała takowey gwałtowności, ale nie mogła z rąk bożka piekielnego wydrzeć. Matka Ceres ſzukała córki, po całym tym świecie, ale iey nie nalazłſzy udała ſię na tamten świat, tam ią dopiero znalazła, lecz, że iuż Prozerpina obeznała ſię z Plutonem, i mocno ſię do niego iako do męża przywiązała; nie mogła matka Ceres wyciągnąć córki z piekła i namówić z ſobą, aby na ten świat powróciła. *patrz* Ceres. Wyrażaią Prozerpinę ſiedzącą obok z Plutonem mężem na wozie iadących karemi końmi. *Ovid. Claud. Hyg.*

PROSKLISTIUS. Nazwiſko Neptuna.

PROSTROPEENSES, albo Proſtropei. Geniuſze złośliwe wyrządzaiące złości ludziom: Grecy mieli ich w wielkim poſzanowaniu.

Prosymna. Nazwisko Junony wzięte od imienia tey Nymfy, która ią w dziecińſtwie pielęgnowała. Ceres nie kiedy takoż nazywała ſię.

Prosymnus, albo Profumnus. Toż ſamo co Polymus znaczy.

Protelium. Tak ſię nazywała ofiara i obrządek, który ſprawowano przed ślubem na honor Diany i Junony — Pronuby. Pod czas tey ofiary wzywano także Wenery i Gracyi.

Protesilas. Syn Iſikla, był królem pewney części Epiru, miał żonę Laodamią, którą niewypowiedzianie kochał, a po iey śmierci, poſąg z woſku ulepiony iey podobny, w łóżku ſwoim kładł. Z wyroku bogów dowiedział ſię, że nie gdzie indziey tylko pod Troią zginie, ale to bynaymniey nie uważał, honor Grecyi nad własne życie preferuiąc, udał ſię z woyſkiem pod Troię, i tam w potyczce zginął. *Hom. Hyg.*

Protheus. Syn Poteana i Telepana, ieſzcze przy porodzeniu odebrał od bogów dar wiadomości i przepowiadania przyſzłych rzeczy naydokładniey: ta tylko iego przywara była, że chętnie tego nigdy nie chciał na proźby uczynić, ale go trzeba było koniecznie grubemi ſpoſobami przymuſić. Miał ieſzcze i to do ſiebie, że łatwiuteńko przemieniał ſię w iakie tylko chciał poſtaci. Gdy go ſię chciano o co radzić, trzeba było z nienacka napaść go, w kaydany okuć, aby ſię nie przemieniał, a dopiero o przyſzłe rzeczy zapytać. Raz przemienił ſię był w ſtraſzydło nieſłychane i niewidziane, i tak przeſtraſzył Tmoluſa i Telegona ſynów ſwoich bardzo dzikich olbrzymów, iż odtąd ſwoiey dzikości i ſrogości poprzeſtali. *Virg. Ovid.*

Prothenor. Jeden z pięciu bohatyrów w Beocy znayduiących ſię przy dobywaniu Troi.

Protheus, albo Prothous. Jeden z rycerzów Greckich znayduiących ſię przy oblężeniu Troi.

Proto. Jedna z Nereid.

Protogenia. Córka Deukaliona i Pyrrhy; a według innych, ſioſtra Pandory. Z niey Jowisz ſpłodził ſyna Etliuſa, którego potem na niebie oſadził, ale, iż on przeciwko reſpektowi Junony wykroczył, ſtrączył go Jowisz do piekła.

Protomedea. Nymfa córka Nereuſa i Doris.

Protrygee. Swięta obchodzone przed winobra-

niem na honor Bacchusa i Neptuna.

PRYTANIDES. Tak nazywano w Grecyi te matrony do których należało utrzymywać ogień poświęcony na honor Westy.

PRZEZNACZENIE, albo Fatum. *patrz* Fatum.

PSAFON. Rodem z Lybii, chcąc się udać za boga, nazbierał różnego ptastwa sposobnego do mowienia i wyuczył tych słów: *Psafo wielki bóg.* Gdy widział, że ptaki uczone dobrze iuż te słowa wymawiały, wypuścił ie po gòrach i lasach. Ludzie słysząc w różnych mieyscach cudownie ptaki przemawiaiące i opowiadaiące bòstwo Psafona, uznali go za boga, i iemu cześć samemu Bogu przyzwoitą oddawać poczęli.

PSALACHANTES. Nymfa, która się z rozpaczy zabiła, bo była wzgardzona od Bacchusa.

PSAMATHES. Córka Krotopa krola Argow, kryiomo bez wiedzy oyca poszła za Apollina, i miała z niego syna Linusa, którego ukrywała w lesie, nieszczęściem psy owo niemowlątko ziadły; za co Apollo rozgniewany zesłał na Argiensow dziwotwora zwanego Pena; ten im wiele szkody i przykrości czynił. Bamatę miano za bogini. *patrz*: Pena. Jedna z Nereid nazywała się Psammathes.

PSZCZOLY. *patrz* Aristeus.

PSIA GŁOWA. *patrz* Feutates.

PSILA. Nazwisko Bacchusa, z Greckiego znaczy *skrzydlasty*, bo wino rzeskich i lotnych czyni, ktòrzy go piią pomiarkowanie.

PSITYROS. Znaczy *osobę świergotliwą*. Te nazwisko dawano Wenerze i Kupidynowi.

PSOFIS. Syn Lykaona, zbudował miasto w Arkadyi, które nazwał imieniem swoim.

PSYCHE. Słowo Greckie, znaczy *dusza*. U pogan była to bogini, o którey wiele iest baiek. Powiadano, że Kupido wielce ią sobie był upodobał, namówił Zefira, aby ią porwał, i zaniósł na mieysce roskoszne, gdzie Psyche swobodnie z Kupidynem przebywaiąc, nie wiedziała wcale ktoby on był. W kilka czasow na ustawiczne prośby swoiey kochanki musiał wyiawić ktoby był, co uczyniwszy Kupido wnet zniknął. Gdy się Venus o tym dowiedziała, za złe miała synowi, że urodą Psyche dał się uwieść, a samą Psychę znienawidziła. Owóż ią srodze prześladowała, aż

Przyjaźń. ob. fr. Amitié

Pszczoły. ob. Abeilles.

na koniec utrapiona wielce Psyche umierać musiała. Jowisz zlitował się nad nędzną, przywrócił do życia Psychę, i na instancyą Kupidyna, uczynił ią nieśmiertelną. Maluią Psychę z skrzydłami motylowemi. *Apul. Spon.*

PTERELAS. Syn Neptuna; król Tafienfów. Ten wyraz Grecki znaczy *skrzydlastego*, ztąd ieden pies Akteona dziwnie rączy nazywał się Pterelas.

PTOUS. Syn Atamasa i Themisto. Takoż nazywała się góra w Boecyi, gdzie Apollo swoiemi wyrokami słynął.

PUDEŁKO. *patrz* Pandora.

PUGILLATUS. Szermierstwa gatunek, to iest: gdy dway ludzie potykali się z sobą bez broni samemi tylko pięściami bili się. Częstokroć tacy szermierze uzbraiali swoie ręce żelaznemi rękawicami zwanemi *cestus*, w tedy potyczka stawała się okrutną i śmiertelną; bo pospolicie na ten czas ieden na placu został.

PULNARIA. Toż samo co *Lectisternia*. To iest, łóżka, kanapy, węzgłowia, na których posągi bogów kładziono i stoły dla nich zastawiano, na ubłaganie ich gniewu.

PURI-DII. Czyste, czyli prawdziwe bogi. W Arkadyi pod tym imieniem w powszechności czczono ich, ale w szczególności iak się który nazywał imion albo nie wiedziano, albo taiono. Przysięgi na ich imie uczynione pod ciężkim a nigdy nieodpuszczonym grzechem obowiązywały każdego.

PUTA. Bogini, którey pomocy wzywano czyli to spuszczaiąc w lesie drzewo, czyli w ogrodach obcinaiąc wilki na urodzaynych drzewach.

PUTEAL. Tak nazywał się ołtarz, który stawiano pod niebem na tym samym mieyscu gdzie kiedy piorun uderzył, a to na honor Jowisza piorunuiącego rzeczonego *Juper Fulgur*: tudzież na honor Celusa, Słońca, i Xiężyca. Wyraz atoli nazwiska, o którym tu się mówi, żadnego znaczenia pomienionego obrząku w sobie nie zamyka.

PYANESIE. Swięta uroczyście obchodzone w Athenach na honor Apollina, a to na zadosyć uczynienie ślubowi, który uczynił wyprawuiąc się na zabicie Minotaura Theseus.

PYGAS. Królowa Pygmeyczyków, tę Juno, rozgniewana będąc za iey zuchwałość, iż się w urodzie i powadze równała bogini, przemieniła w żórawia.

Pukkeru... Mars. Pushka... Pandora

PYGMEA MATER. Znaczy krolowę Pygas. *patrz* Pygas.

PYGMALION. *patrz* Pigmalion.

PYGMEYCZYKOWIE. Naród ludzi w Lybii. Tak byli wzrostu małego, iż na łokieć ledwie mieli wysokości; wiek ich naydłuższy był ośmioletni. Niewiasty w piąciu leciech rodziły, i chowały dzieci swoie w dziurach, obawiaiąc się aby żórawie, z którcmi w ustawiczney byli woynie, nie porywali i nieziadali. Tak zuchwali byli, iż na samego Herkulesa śmieli uderzyć, za to, iż Anteusza króla ich zabił. Pewnego czasu Herkules podróżą zmordowany przy drodze położył się i zasnął: Pygmeyczyki to postrzegłszy, wysunęli się z piasków Lybiyskich, i iak mrowie zewszad obleźli go, przebudzony Herkules zabrał ich wszystkich w swoy lwi kożuch, i do Euristeusza na pokazanie zaniosł.

PYLADES. Przyiaciel nierozerwany Orestesa, we wszystkich iego nieszczęściach nie odstępował go. Był on synem Stropiusza.

PYLAGORA. Nazwisko Cerery.

PYLARTES. Troiańczyk zabity od Ajaxa.

PYLEMENES. Hetman Paflagończyków, który na sukurs Troianom z woyskiem przyciągnął, i w potyczce od Menelasa zginął.

PYLENES. Tak nazywano korony i girlandy, któremi stroiono statuę Junony.

PYLIUS. Nazwisko Nestora, który iedney krainy w Achaii był panem, gdzie stołeczne miasto nazywało się Pyla.

PYRAKMON. Jeden z czeladzi pracowitych Wulkana, nigdy z kuźni nie wychodził.

PYRAMUS. Młody kawaler rodem Assyryiczyk, sławny swoią przyiaźnią ku Thisbe. Tych oboygu rodzice będąc surowemi, w wielkiey karności swoie dziatki trzymali, a gdy postrzegli między niemi inklinacyą wszelkiemi zabraniali sposobami, aby z sobą ani się widywali, ani gadali. Młodzież atoli znalazła sposób pokryiomo widywania się. Sekretnie z sobą konferuiąc, namówili się uciec od rodziców, i na umowione wyznaczonego czasu stawić się mieysce. Pierwsza Thisbe uciekła i porzuciła swoich rodziców, i stanęła na mieyscu umówionym, lecz postrzegłszy lwicę z zaiuszoną paszczęką ku temuż mieyscu idącą, strachem przerażona uciekała, a ucie-

kaiąc upuściła z głowy płócienne nakrycie; lwica nadybawszy upuszczony welans wzięła w pysk poszarpała, skrwawiła, porzuciła, i odeszła. W tym przybiega Pyramus, także zbieg od swoich rodziców, na też mieysce; rzuca tu i owdzie oczyma upatruiącey kochaney Thisbe, nikogo nie widzi, ale znayduie na ziemi płócienne velum poszarpane i krwią zbroczone. Zaraz mu wpadło do myśli, że zapewne lew iego przyiaciółkę pożarł, z znieznośnego za tem żalu, dobył puinała i śmierć sobie zadał. Tym czasem Thisbe ochłonąwszy ze strachu, spodziewaiąc się że lwica odeszła, powraca na mieysce, zastaie Pyrama ale konaiącego z utkwionym puinałem, domyśliła się, że z iey przyczyny lubo niewinney, tak straszny i nieodżałowany stał się przypadek, owóż tymże samym puinałem wyciągnąwszy go z serca Pyrama przebiła się. Stało się to pod morwowym drzewem, białe rodzącym iagody; te zaraz, przy tak okrutnym przypadku szczerwieniały, i dotąd czerwone i czarne rodzą się. *Ovid.*

PYRECHMES. Okrutny samowładzca na wyspie Eubei, którego okrucieństwo Herkules śmiercią ukarał.

PYREMEUS. Król Thracyi. Przechodzące przez Thracyą Muzy gdy do niego wstąpiły wypuścić nie chciał i zamknął. Lecz te boginie poradziły sobie, przyprawiły skrzydła i wyleciały. Pyreneus na wysoką wszedł wieżę, i także sobie przyprawiwszy skrzydła chciał w pogoń za niemi lecieć, ale spadł i kark złamał. U Gaulów Wenerę nazywano Pyreneą.

PYRENEYSKIE GÓRY. Naywyższe w Europie góry dzielące Francyą od Hiszpanii. Imie te, iak powiadaią, wzięte iest od Pyreny córki Pyreneusa, która dawszy się uwieść Herkulesowi, obawiała się oyca swego gniewu, uciekła za tem w te góry, gdzie od dzikich bestyi rozszarpana została. *Silius.*

PYRETUS. *Dziwotwor* pół konia a pół człeka.

PYRGO. Mamka dzieci Priama.

PYRISOUS. Nazwisko Achillesa wzięte od ognia, w których matka iego Tethys umyślnie włożyła aby go oczyściła z ludzkiey śmiertelności, ociec to widząc, a niewiedząc coby się to znaczyło, krzyknął: *Pyrysous*, co znaczyło: zgore w ogniu.

PYROCIS. Toż samo co Pyrous, to iest: koń Feba.

PYROMANTIA. Sztuka wróżenia przez ogień.

PYRONIA. Nazwisko Diany,

PYROUS. Imie iednego konia Słonecznego.

PYRRHA. *patrz* Deukalion. Pod imieniem Pyrrhy Achilles za panienkę przebrany na dworze króla Lykomedesa służył i ukrywał się, aby się nie znaydował przy oblężeniu i dobywaniu Troi.

PYRRHUS. Achillesa i Deidamii syn. Wielce się wsławił przy oblężeniu Troi i męstwem i okrucieństwem swoim. Priama króla a oyca Polixeny bez względu na ołtarz bogów, którego się trzymał, zamordował. Andromakę z Astyanaxem do Epiru zaprowadził; a insi piszą, iż Astyanaxa z wysokiey wieży zrucić kazał; Andromakę zaś, przybywszy do Epiru, poiął za żonę. Hermiona pierwsza i prawdziwa żona, nie mogąc tey dla siebie zniewagi ścierpieć, a uważaiąc, że Orestes szczerze iey sprzyiał, wynurzyła mu swoią myśl pełną zemsty ku Pyrrhusowi niestatecznemu mężowi, obiecała mu dozgonną swoią przyiaźń, byle tylko iey zamysły wykonał: owóż Orestes pod czas obrządków w kościele zabił Pyrrhusa.

PYTAGOR. Filozof, nauczał; iakoby dusze z ciała do ciała przenosiły się. Naukę tę wyrazem Greckim nazywano *metempsicosis*. Aby ią zaś utwierdził, powiadał, iż on sam tego na sobie doznał, bo iego dusza w inszych ciałach przed tym bywała. Powiadał że naypierwey w osobie nieiakiego Euforba znaydował się i był przy oblężeniu Troi, a dawniey ieszcze iego dusza przebywała w ciele Ethalida syna Marsowego. Po oblężeniu i zburzeniu Troi taż iego dusza ożywiała różne ciała iako to Hermotima, Deliusza, i innych wielu reiestr cytował.

PYTHIA. *patrz* Pythonissa.

PYTHIENSES. *patrz* Gry.

PYTHIONICE. Nazwisko Wenery.

PYTHII LUDI. *patrz* Gry.

PYTHIUS. Tym imieniem nazywał się Apollo, przeto iż zabił węża Pythona.

PYTHIS. *patrz* Pithys.

PYTHON. Wąż niezwyczayney wielkości, urodził się z mułu ziemi po potopie Deukaliona. Była to Junony sztuka, która przez złość ku Latonie sprawiła, iż się taki wąż urodził, który pomienioną Latonę kochankę Jowisza wszę-

dzie ścigał, i pozreć ią chciał. Wszędzie ona uciekała i kryła się przed zaiadłym Pythonem, ale nigdzie od niego pokoiu nie miała. Przyszło do tego, że się rzuciła w morze; Neptun ulitował się nad nędzną Latoną i ukazał iey nową i dotąd nieznaną wyspę Delos, tam szczęśliwie połóg odprawiła, porodziwszy bliźnięta Apollina i Dianę. Apollo dorosłszy okrutnego węża swemi postrzałami ścigał wetuiąc za prześladowanie swoiey matki, i póty swemi go strzałami mordował, póki go nie zabił. Na pamiątkę tak rycerskiego dzieła, postanowił igrzyska Pythieńskie, skórą tegoż węża zdiętą, obito trzynòg czyli stołek o trzech nogach, na którym i sam Apollo, i iego popi, i xieni zasiadaiąc wydawali wyroki. Nazywano Pythonami geniusze, o których powiadano, iż wchodziły w ciała ludzkie, osobliwie niewiast, inspiruiąc im wiadomość przyszłych rzeczy, aby ie opowiadały.

PYTHONISSA, czyli Pythia. Xieni Apollina, która tego bożka wyroki opowiadała. Zasiadała zawsze na trzynogu obitym skórą węża Pythona, gdy miała opowiadać wyroki sobie obiawione, i w tym razie zaraz napuszona duchem bożka, bardzo straszną wszystkim przytomnym pokazywała się, rozumiałby kto iż opętana od diabła, strzęsła się, oczy wywracała, głosem przeraźliwym, i niezrozumianym prawiła adrony, grymasy niesłychane czyniła, dla pokazania, iż nie sama od siebie, lecz od Apollina rzecz boską ludziom obiawia. Też same dziwactwa czyniła, gdy wywoływała umbry z tamtego świata i z niemi rozmawiała. *Hyg. Paus. Virg.*

Q.

QUADRATUS DEUS. Znaczy graniasty bożek. Był to bałwan graniczny, którego czczono pod figurą słupa kamiennego graniastego. Także nazywano i Merkuryusza w tedy, gdy toż samo figurował, co *Quadriceps. patrz* Quadriceps.

QUADRICEPS. Znaczy bożka o czterech głowach. Tak tytułowano Merkuryusza

iako filuta i oboiętney mowy boga. Też i Janusowi dawano nazwisko, ale wcale w innym znaczeniu, to ieft: w takim, iakie ma ten wyraz *Quadrifrons.*

QUADRIFRONS. O czterech czołach i twarzach. Te nazwisko dawane Januszowi, bo go z czterma twarzami nayczęściey wyrażano, na znak iego państwa i zwierzchności na cztery części świata rozciągaiącey się, a bardzo władaiącego czterma częściami czyli porami roku.

QUERQUETULARES. Nymfy, które miały w swoiey opiece dęby i ich całości przestrzegały. Imie to *Querquetulares* wzięte ieft od słowa łacińskiego *quercus*. Nazywały się one ieszcze Driades albo Hamadriades.

QUIES. *patrz* Spoczynek.

QUIETALIS. Nazwisko Plutona wzięte od łacińskiego słowa *quies*, co znaczy odpoczynek, ponieważ panowanie Plutona rozciągało się nad spoczywaiącemi, to ieft: umarłemi.

QUINTILIENSES. Toż samo co Lupercales. *patrz* Lupercales.

QUINQUATRIE. Swięta na honor Minerwy obchodzone, które Grecy nazywali Panathee. *Varro. Ovid.*

QUIRINALIS. Jedna z siedmiu gór na których Rzym rozciąga się. Słowo to *Quirinal* wzięte ieft od *Quirinus* nazwiska Romulusowego, który na tey górze miał sobie kościół zbudowany pod imieniem Quirina.

QUIRINALES. Swięta u Rzymian uroczyste na honor Romulusa czczonego za boga pod imieniem Quirina.

QUIRINUS. Nazwisko Romulusa. *patrz* Hersilia. Takoż i Mars nazywał się. *patrz* Gradivus.

QUIRIS. albo Quiritia Damy Rzymskie nabożne do Junony wzywaiąc iey protekcyi w swoich potrzebach nazywały ią Quiris, albo Quiritią.

R.

RAADOMANTIA. Wróżenie pręcikiem. Czyniono to tym sposobem, rzucano pręciki w iedne naczynie, potem ie z tamtąd dobywano. Owoż rozumiano, że czarnoxięskie słowa przy tym rzucaniu, szeptaniu, i czynieniu pewnych grymasów dawały moc pręcikom układania się w pewne figury, i oznaczania przyszłych rzeczy. Powiadano, iż ten sposób wróżenia wynalazły Nymfy mamki i piastunki Apollina.

RAK. Carcer. Juno wysłała była raka na Herkulesa maiącego potykać się z Hydrą przy ieziorze Lernenskim, aby go szczypiąc po nogach, przeszkadzał, iak mógł do spełniania kawalerskiego dzieła. Bohatyr za nic to maiąc, iednym stąpieniem zgniótł, słabą przeszkodę gotuiącego raka. Juno użaliła się nieszczęsney doli zagnieconego raka, przeniesła go do nieba i między znakami Zodyaku osadziła. *Ovid.*

RAPTA-DIVA. Znaczy Proserpinę córkę Cerery, którą Pluto porwał do piekła, z nią się ożenił, i uczynił ią królową piekielnych kraiów.

REDARATOR. Jeden z bożków opiekuiących się rolnictwem.

REDIKULUS. Bożek maiący dla siebie zbudowaną kapliczkę na tym samym mieyscu gdzie Annibal spieszący do Rzymu strachem przerażony odmienił swoie przedsięwzięcie, i nazad cofnął: co zachowało od ostatniey zguby miasto Rzym. Imie bożka odstraszaiącego Annibala od Rzymu wzięte iest z łacińskiego słowa *redire*, wrócić się. Insi zaś powiadaią, że Redikulus iest tylko nazwisko a nie imie bożka, ponieważ on był Tutanus z imienia, i iego statua była wspomnioney kapliczce.

REGIFUGION, albo Fugalie. Swięta w Rzymie uroczyście obchodzone na pamiętkę wypędzonych królów.

REKARANUS, albo Karanus. Nazwisko Herkulesa.

RELFAN, albo Remphan. Tym imieniem Syryiczykowie nazywali Herkulesa. Inni zaś domyślaią się, iż u nich Remfan toż samo znaczyło, co Venus.

REMURIA. Swięto, też to same co Lemuria. *patrz* Lemures.

Remus. Brat Romuluſa. *patrz* Romulus. Znayduią ſię niektórzy dzieiopiſowie. którzy utrzymuią iakoby Remus nie mogąc ſię zgodzić z bratem ſwoim rodzonym, dobrowolnie ſam uſtąpił z Rzymu, udał ſię do Gallii, gdzie miaſto Remi zbudował. Inni zaś poſpolicie piſzą, iż od brata Romuluſa, który nie chciał nikogo drugiego w rządach cierpieć, zginął.

Ren. Rzeka. Jako bożyſzcze od Germanów i Gaulów było czczone.

Rhacius. Kreteńczyk, który przyiął za żonę Mento córkę Tyreſiaſza, i z niey ſpłodził Mopſa. *patrz* Mopſus.

Rhadamathus. Król Lycyi, zrodzony z Jowiſza i Europy. W rozſądzaniu ſpraw nienaruſzoną nigdy zachował ſprawiedliwość, nie przywięzuiąc ſię do żadney ſtrony, ani uwodząc ſię żadnym darem tak ſurowo w ſądach przeſtrzegał ſłuſzności; że go Fatum po śmierci uczyniło piekielnym ſędzią wyznaczaiąc aby z Eakiem i Minoſem wſzyſtkie ſprawy na tamtym świecie rozſądzał.

Rhamnes. Wieſzczek w obozie Troian: zabity od Niſa.

Rhamnusia. Tym imieniem nazywano Fortunę, przeto, iż w miaſteczku Rhamnus w Attyce oſobliwſzą iey cześć wyrządzano. Tymże imieniem Nemeſis nazywa ſię.

Rhanis. Nymfa z orſzaku Diany.

Rhapsomanthia. Spoſób wróżenia przez otwarcie trefunkiem xiążki wierſzów iakiego poety. Nayczęściey tego doświadczano z wierſzów Homera albo Virgiliuſza, i dopiero ie nakręcano na zapytanie do dania odpowiedzi. *patrz* Agyrtes.

Rharias. Nazwiſko Cerery wzięte od pola, pewnego Rhatuſa oyca Ceſeuſa, na którym pierwſzy raz zaſiała zboże i zbierała zaſiew Ceres. Nauczaiąc ludzi w iaki ſpoſób to czynić maią.

Rharus. Syn Kranauſa, a ociec Celeuſza.

Rhea-Silvia. *patrz* Sylvia.

Rrea. *patrz* Cybele.

Rhecius, albo Cercius, i Amfitus. Byli ſtangretami Kaſtora i Polluxa.

Rhene. Jedna z zon Merkuriuſza.

Rhesus. Król Thracyi. Bogowie chcieli, aby także od iego życia ſzczęście Troi poniekąd zależało. Przyſzedł on był z woyſkiem na ſukurs Priamowi, ale pierwſzey zaraz nocy, którey ſtanął pod Troią Achilles z Dio-

medefem zabili go, a to przez zdradę pewnego Troiańczyka imieniem Dolona. *Hom. Virg.*

RHETUS. Jeden z Centaurów. Tegoż imienia był król pewney krainy Włofkiey, który fyna fwego za kryminał popełniony zbiegłego, wfzędzie dla ukarania fzukał i ścigał. Winowayca fyn, imieniem Achemolus znalazł dla fiebie fchonienie u dworu Turnufa.

RHEXENOR. Syn Naufitoufa, a brat Alcinoufa zabity od Apollina.

RHINOKOLUSTES. Nazwifko Herkulefa, z Greckiego znaczy: *rzeżinos*, przeto iż on tyranom niektórym nofy pourzynał.

RHIFEUS. Troiańczyk; tego fprawiedliwość wychwala Virgilius. Takoż ieden z Centaurów nazywał fię.

RHODIA. Jedna z Nymf Oceanitid.

RHODOPE. Królowa Thracyi, przemieniona była w górę tegoż imienia. *patrz* Hemus.

RHODOPEIUS. Znaczy Orfeufza, bo on był rodem z Thracyi, gdzie góra Rhodope leży.

RHODUS. Wyfpa na morzu Wśrzodziemnym flawna obrządkami Minerwy, i bożków nazwanych Telchines.

ROGALIE. Swięta na honor bogini Robigo. *Ovid.*

ROBIGO, albo Rubigo. Bogini, którey wzywano pomocy, aby od zboża dorastaiącego odwróciła wfzelką zarazę i rdzę. *Ovid.*

RÓG. *patrz* Bacchus. Sen. Pan. Satyrowie. Róg obfitości, albo Cornucopia. *patrz* Amalthea. Achelous. Bogactwo.

ROMA. Tak nazywała fię matroma Troiańfka, która zapłynęła z Eneafzem do Włofkiey ziemi, pofzła potem za Latyna. Miała z niego dwóch fynów Rema i Romulufa, którzy wybudowali miafto Rzym nazywaiąc go od imienia matki fwey Romy. Infi inaczey daleko hiftoryą narodzenia Rema i Romulufa opifuią. *patrz* Romulus. Same miafto Rzym pod imieniem bogini Roma czczono, kościoły iey wyftawiano, dawano iey tytuł: *Wieczna. Królowa wfzyftkich miaft. Bogini narodów. Pani całego świata.*

ROMULUS. Zrodzony z Marfa i Rhei Sylvii, wraz z Remulufem bratem: obydwóch ich wilczyca pierfiami fwemi karmiła. Gdy przyfzli do lat dofkonalfzych, Romulus w kłótni zabił Remufa, i fam opanował całą okolicę góry Aventyńfkiey, gdzie zbudował miafto Rzym. Zebrał kupę

hultaiòw, i z niemi czyniąc wycieczki i rabunki ſtraſznym ſię ſtał ſwoim ſąſiadom. Nie doſtawało im żon do uſtanowienia między niemi ſpołeczności ludziom przyzwoitey, ſąſiedzkie bowiem oſiadłości wzdrygały ſię ſpokrewniać ſię z naypodleyſzemi ludźmi. Romulus temu niedoſtatkowi ſztuką zapobieżeć umyślił. Składa igrzyſka zabawne i ciekawe według owych czaſów, zapraſza na nie Sabinów i Sabinki. Widząc zatem liczne zgromadzenie, ſekretną z ſwoiemi uczynił zmowę, aby za daniem znaku białą płeć porywali. Gdy ſię bawiono i ſztuk dokazywano, iednym razem naſkinienie Romuluſa rzucili ſię hurmem Rzymianie na Sabinki i inne panienki, zabrali ie i do miaſta czymprędzey zaprowadzili. Romulus Herſilią córkę Taciuſza złapał. Ztąd woyna wſzczęła ſię, i iuż z obòdwòch ſtron na ſtraſzną bitwę zanoſiło ſię. Aż oto taż Herſilia weſzła w negocyacyą, obydwòch królików pogodziła, i do tak dobrey obydwa narody przyprowadziła harmonii; iż od owego czaſu Rzymianie i Sabinowie iednym narodem być zdawali ſię. O Romuluſie u Rzymian podanie uroſło, że go Mars iako ociec ſyna do nieba porwał. *Plutarch. Tit. Sir. Ovid.*

Romus. Syn Uliſſa i Circe. Był inny Romus ſyn Eneaſza i Lavinii, który wybudował miaſto Rzym, i od imienia ſwego nazwał. Ale o tym rozmaici rożnie piſzą.

Rostropność. Bożyſzcze imaginowane pod allegorią, albo raczey bogini Prudentia. Wyobrażenie iey bywa takie, dama trzymaiąca zwierciadło, na którym wąż okręcony wiſi.

Rozga. *patrz* Bellóna.

Rumia, Rumilia, albo Rumina. Bogini maiąca pieczą pokarmu dzieci ieſzcze u pierſi mamek zoſtaiących.

Ruminal. Figowe drzewo, pod którym (iak podanie nieſie) znaleziono Romuluſa i Rema ſsących pierſi wilczycy, przeto te drzewo od łacińſkiego ſłowa *Ruma* pierſi, nazywało ſię Ruminal,

Ruminus. Tak ſię nazywał Jowisz iako bóg Karmiciel całego świata.

Runcina. Bogini którey wzywano pomocy gdy z pola ſnopki zbierano.

Runo złote. *patrz* Fryxus. Jaſon.

Rurina, albo Ruſina. Bogini zawiaduiąca w powſzechności tym wſzyſtkim co ſię tycze uprawy pola i goſpodarſtwa wieyſkiego.

Rusor. Nazwiſko Plutona.

Rutuli. Naród niegdyś w Włoſkiey ziemi zamieſzkały.

Rużа. Starodawni naybardziey ſię w tym kwiecie kochali, przeto poſągi Wenery i Flory różami zdobili. Był to znak pieſzczoty i roſkoſzy.

Ryby. Znak niebieſkiego Zodyaku dwunaſty w porządku liczby. Dwoiſta w Mytologii o tych rybach znayduie ſię opinia. Jedna utrzymuie, że Ryby na niebie umieſzczone, nie inne ſą tylko te, które Wenerę i Kupidyna uciekaiących przed Tyfona albo Tyfoe olbrzyma prześladowaniem, za Eufrat rzekę przenioſły. Druga, iż to ſą Delfiny, które ſwatały Amfitrytę za Neptuna ſwego boga, i zezwalaiącą na te zamężcie, zanioſły na ſwoich grzbietach do narzeczonego męża, króla oceanu i wſzyſtkich mórz, który zawdzięczaiąc tę ich uſługę, wyrobił u Jowiſza dla nich mieyſce między znakami niebieſkiego Zodyaku.

Rzeki Piekielne. Było ich pięć: Acheron, Styx, Lethe, Kocytus, i Flegeton. Niektórzy ieſzcze rachuią, Erebus.

S.

Sabadius. Jeden z bożków Thracyi. Według niektórych zdania, tenże to ſam co i Sabaſius. *patrz* Sabaſius.

Sabaismus. Bałwochwalſtwo ſzczególniey zaſadzaiące ſię na czci planet i rozmaitego zorza.

Sabasius, albo Sabazius. Nazwiſko Bacchuſa, przeto i święta na czyść iego uſtanowione, i obchodzone uroczyście z tańcami, gonitwami, i dziwacznemi ſzaleńſtwa równaiącemi ſię zabawami, nazywano Sabaſie. Niektórzy piſzą, iż to był oſobny bożek ſyn Jowiſza i Proſerpiny dawnieyſzy od Bacchuſa. Także nazywano czaſem Jowiſza i Słońce.

Saba. Sławna w pogańſtwie Prorokini, rachowano ią między Sybillami, i mniemano, iż to była Sybilla Kumeyſka.

Sabinowie. Dawny bardzo naród w Włoſkiey ziemi.

Tych Romulus zaprosił był do nowo założonego Rzymu na pewne rozrywki i igrzyska, a sekretnie zalecił swoim mieszkańcom nie maiącym ani mogącym mieć żon, aby cokolwiek będzie białey płci pod czas tych zabaw, za danym hasłem łapali, i do miasta z niemi uciekali, maiąc ie sobie obrać za małżonki. *patrz* Romulus.

Sabinus. Toż samo co Sabus.

Sabis, albo Sabim. Bogowie Arabscy.

Sabus. Sabinowie tego bożka adorowali iako autora ich narodu.

Saceennes, albo Soices. Swięta niegdyś u Persów i Syryiczyków w pogaństwie zostaiących na honor Anaitis bogini obchodzone takimże prawie obrządkiem iako Saturnalia.

Safo. Dama rodem z Lesbu, sławna bystrością rozumu, i osobliwszą łatwością w pisaniu wierszów, głośna nie mniey swoią przyiaźnią ku Phaonowi albo Faonowi. *patrz* Faon.

Sagaritis. Nymfa mieszkaiąca nad rzeką Sangaris w Frygii.

Sagittarius. *patrz* Strzelec.

Sais i Saites. Nazwisko Minerwy, wzięte od mieysca, bo w Sais mieście Egypskim czczono ią.

Salacia. Bogini wody, żona Neptuna, mniemaią niektòrzy, iż taż sama iest co Amfitrite.

Salambo. Pod tym imieniem Syryiczykowie czcili Wenerę, i obchodzili iey święta niezwyczaynym trybem, bo smutku i żałoby na òw czas znaki oświadczali.

Salaminius. Nazwisko Jowisza wzięte od czci, ktòrą mu oddawano w Salaminie mieście zbudowanym od Teukra w tedy, gdy on z Salaminy wyspy uciekaiące przybył do Cypru, gdzie na pamiątkę swoiey ucieczki zbudował pomienione miasto Salamine.

Salaminus. Jeden z popòw Daktylów tak nazywał się.

Salganeus. Nazwisko Apollina.

Salii, Salienses. Popi poświęceni Marsowi: zawsze ich dwunastu być powinno było. Obchodzili oni Swięta na honor Marsa ustanowione z wielką wesołością bo pląsali i skakali w tedy na ulicach. Zwano ich Salii od słowa łacińskiego *salire*, co znaczy skakać. W ich depozycie były Ancilia, to iest: Tarcze święte, między któremi iedna znaydowała się z nieba spuszczona,

z wielką to oni pilnością według swoiey professyi, iako nayświętsze rzeczy chowali. *patrz* Ancile.

SALISUBSULUS. W iednym tylko Katullu ten termin znayduie się, a ten wyraża Marsa. Wossius utrzymuie że w Katullu iest omyła.

SALMAUS. *patrz* Hermafrodit.

SALMONEUS. Krol Elidy, tego Jowisz piorunem zabił, za to, iż się czynił bogiem, i udawał, iż toż samo potrafi co Jowisz, na ten koniec po wysokim moście przeieżdzał się z strasznym hukiem, i na ludzi przechodzących rozpalone pochodnie zamiast piorunów rzucał, to gdy udawał sam od prawdziwego pioruna zginął. *Virg.*

SALMONIS. Znaczy Nereidę imieniem Tyro, córkę Salmoneusa.

SALUS. Zdrowie, całość. *patrz* Zdrowie.

SAMOS. Wyspa na morzu Wśrzodziemnym na przeciw Jonii leżąca, gdzie Juno partykularniey była czczona.

SAMOTHRACIA. Wyspa na morzu Egeyskim sławna obrządkami i nabożeństwem Cerery, Proserpiny, i bożków Kabirow. Słynęła także tychże samych bożków wyrokami równie iak Delfy.

SANKUS, Sangus, albo Sanctus. Bożek Sabinów, którego obrządki i nabożeństwo sprowadzono do Rzymu. Domyślaią się niektórzy iedno znaczy co Herkules.

SANGARIDA. *patrz* Atys.

SANGARIUS PUER. Znaczy Ganimedesa, bo on był z Frygini rodem, tam gdzie Sangarius rzeka zaczyna się.

SAO. Jedna z Nereid.

SAOTAS, albo Saotes. Znaczy z Greckiego *konserwatora*. Ten tytuł dawano Jowiszowi i Bacchusowi.

SARDOPATER. *patrz* Sardus.

SARDUS. Syn Herkulesa, pierwszy krol na wyspie Sardynii, czczono go po śmierci za bożka, zowią go częstokroć poetowie Sardopater.

SARON. Bożek poranku. Szczegolniey maytkowie i flisacy czcili go, mniemaiąc, iż on dodaie im sił w żegludze ranney.

SARONIA, albo Saronis. Nazwisko Diany.

SARPEDON. Król Lycyi zrodzony z Jowisza i Laodamii córki Bellerofona, wsławił się walecznością przy oblężeniu Troi, gdzie na sukurs pospieszył był, zginął w potyczce od Patrokla. Troiańczykowie sprawili mu wspaniały pogrzeb, z solennemi

obrządkami spalili ciało iego na stusie przybranym, prochy iego z roskazu Jowisza za osobliwszą rzecz chowali. Oprócz tego Sarpedona było innych dwóch, ieden król Thracyi, drugi syn Neptuna.

Sarpedonie. Diana miała kóściół w Cylicyi sławny wyrokami, który pospolicie zwano Sarpedonie.

Sarritor. Bożek wieyski i polowy, iego władza szczególniey ściągała się do gracuiących i pielących.

Sator. Bożek Rolników, wzywano iego pomocy pod czas zasiwów. Jowisza nazywano *Sator hominum & deorum*, to iest: stworzyciel ludzi i bogów.

Saturnales. Swięta na honor Saturna obchodzone z wielką pompą w Rzymie i po całey Włoskiey ziemi w miesiącu Grudniu. Niegodziło się w tedy o żadnym traktować interesie, żadney rozpoczynać sprawy, ani żadnego robić rzemiosła, do żadney tknąć się roboty, oprócz gotowania ieść. Wszystko na ten fest za równo u Rzymian poczytywano pana z sługą poddanym i niewolnikiem, żebraka z naywiększym bogaczem, nie miano żadnego względu na urodzenie, godność, dostatki, tak dalece, że niewolnicy, poddani, i służący mogli bezpiecznie co chcieć mówić panom swoim, z ich przywar żartować, ich defektom naganiać, i brat za brat poufale z niemi poczynać. *Luc. Horat.*

Saturnus. Toż samo co Czas. Rodzice iego byli Niebo i Ziemia. Ten zapobiegaiąc, aby nad niego i brata Tytana ociec nie miał więcey potomstwa, ani do państwa całego świata nie pomnażało się sukcessorów, obciął kosą swego oyca, i niesposobnym do spłodzenia potomstwa uczynił. Krew z rany skaleczonego oyca spływaiąca w morze gdy się zmieszała z pianą morską, dała początek porodzeniu Wenery. Saturn chciwy panowania, wymógł na starszym swoim bracie Tytanie, że mu ustąpił tronu, z tą atoli kondycyą Tytan cessyą tronu uczynił, aby Saturn żadnego płci męskiey potomka nie żywił, poszło zatym, że Saturn synów swoich pożerał. Rhea iednak żona Saturna znalazła sposób, że przed okrucieństwem męża, ukryła Jowisza, Neptuna, i Plutona, gdy ich swoich czasow porodziła. *patrz* Jowisz. Tytan przecież dowiedział się o potomkach Saturna skrycie edukowanych, a że to było przeciwko danemu i przyrzeczonemu słowu, woynę mu wypowiedział.

Na tey woynie Saturn przegrał i w niewolą ſię doſtał. Jowisz przyſzedłſzy do doſkonałſzych lat, wyrwał z niewoli i na tron przywrócił oyca. Niewdzięczny ociec począł mieć w podeyrzeniu ſyna iakoby o iego detronizacyi zamyśliwał, przeto ſynowi na zgubę zaſadzki knował. Co poſtrzegłſzy Jowisz, uprzedził oyca, i wypędził go z nieba. Saturn udał ſię do Włoch, gdzie Janus król na ten czas panuiący, przyiął go bardzo ludzko. Tam przebywaiąc nauczał ludzi ſprawować i zaſiewać rolę, za iego bytności tak wſzyſtko pomyślnie przy niezmierney obfitości ſzło, iż owe czaſy nazywały ſię *Wiekiem Złotym*. Uwiodł ſię był Saturn paſſyą miłości ku Fylirze Nymfie. Rhea żona pewnego czaſu, tylko co iuż miała go ześć w kompanii pomienioney Nymfy; lecz on czymprędzey, aby nie był poznany, przemienił ſię w konia i uciekł. Z tey przyczyny Filira urodziła dziwotwora imieniem Chirona pół człeka a pół konia. Wyrażaią Saturna w oſobie zgrzybiałego ſtarca trzymaiącego koſę, na znak, iż czas wſzyſtko iako trawę ścina i ruynuie, w poſtaci także węża pyſkiem ogon ſwóy połykaiącego, na kſztałt cyrkułu, który zkąd ſwóy początek bierze, tam z końcem ſię ſchodzi, na dowód, że wſzyſtkie na świecie rzeczy iakoby ſię w kółko obracały, iedne przemiiaią drugie naſtępuią, i znowu ſię wracaią. Czaſem Saturna malarze i ſnycerze wyrażaią z klepſydrą na głowie, z wioſłem w ręku, ale nayczęściey w poſtaci ſtarca ſkrzydlaſtego z koſą, i z klepſydrą. *Luc. Ovid.*

SATURNIA. Włoſka Ziemia tak nazwana od Saturna niegdyś tam króluiącego.

SATYRY. Monſtra, ſtraſzydła, wyrażaiące pół człowieka pół kozy, z rogami na łbie, iak u nas poſpolicie maluią diabłów, czczono ich iako bogów. Rozumiano, iż oni w ſwoiey opiece mieli laſy, góry, krzewiny, i że tam przemieſzkiwali. Zwano ich także Faunami, Sylwanami.

SAURUS. Sławny zbóyca, wielkie ſzkody, i ſpuſtoſzenia czynił w krainie Elidy, Herkules go zabił.

SAXANUS. Nazwiſko Herkuleſa.

SAYDAK. *patrz* Diana. Kupido. Kaliſto. Akteon. &c.

SCEA. Brama iedna w Troi tak nazywała ſię, gdzie był grób z nadgrobkiem Laomedona.

SCHENEA, *patrz* Atalanta.

SCIAPODES, albo Monoſceles. Według Hiſtoryi baieczney byli tacy ludzie daleko za Lybią mieſzkaiący, którzy iedną tylko nogą dziwnie prędko biegali, a gdy iedna noga w biegu sfatygowała ſię, drugą także ſkacząc pierwſzey dawali czas odpoczynku.

SCIERIE. Swięta uroczyście obchodzone w Arkadyi na honor Bacchuſa.

SCIRUS. Zawołany zbóyca, tenże to ſam co Sinnis.

SCIRAS, albo Scirias. Na zwiſka Minerwy wzięte od obrządków i nabożeńſtwa na honor iey odprawuiącego ſię w pewnym kościele wybudowanym od wieſzczka Dodońſkiego imieniem Sciruſa.

SCIRE, albo Sciroforie. Swięta w Atenach obchodzone na honor Minerwy Sciras zwaney. Pod czas tych świąt Ateńczykowie robili ſobie budy z gałęzi, wſzyſtka zaś młodzież powinna była, na odprawuiących ſię wtedy igrzyſkach trzymać w ręku gałązki winogradu z gronami.

SCIRON. *patrz* Scyron.

SCYFIUS. Imie oſobliwſzego konia, który za ſprawą Neptuna urodził ſię z ogromney ſkały.

SCYLLA. Córka Niſa króla Megary. *patrz* Niſus. Ta w nieprzyiacielu oyczyzny ſwoiey tak ſię zakochała Minoſie trzymaiącym w oblężeniu Megarę miaſto, iż oycu ſwemu ucięła fatalny włos, na którym z wyroku bogów całość oyczyzny żelażała. Tegoż imienia była córka Forkuſa od Greków zwana Forzys, która wielce ſobie podobała Glauka bożka morſkiego, i proſiła Circe zawołaney czarownice, aby ſwoiemi czarami dokazała i ſprawiła to, żeby Glaukus o iey niewypowiedzianie przychylnym ſercu wiedział i wzaiemnie iey ſprzyiał. Lecz Circe w ſkrytości ſerca równymże ku temu bożkowi uwodząc ſię affektem diſſimulowała, zalecony interes popſuła, i te źrzodło, w którym ſię Scylla zwykła kompać, oczarowała, a raczey zaraziła trucizną, bo iak tylko do ſwoiey kompieli weſzła Scylla, tak zaraz połowa ciała iey począwſzy od paſa przemieniła ſię w pſa. To ią tak przeraziło, i ſobie ſamey obmierziło; iż nie mogąc ścierpieć tey ſzpetności wſkoczyła w morze przy wyſpie Sycylii, tam gdzie naywiękſzy wody znayduie ſię zakręt. Szum niezwyczayny pomienionego zakrętu czyli wiru był okazyą poetom zmyślania, iakoby w owym wirze po dziś dzień ſłychać było ſzczekanie i wycie pſów. Ciaśnina morſka, na

ktòrey znayduie się ten wody zakręt nazwany Scylla, i drugi Charibdis tak iest dla okrętów niebezpieczna, iż sternik po między niemi płynąć, gdy ieden omiia, wielkiey musi ostrożności użyć, aby na drugi nie wpadł. *Virg.* i *Ovid.* Ze dwóch baiek iedną składaią.

SCYRIAS. Nazwisko Deidamii córki Lykomeda króla wyspu Scyros.

SCYRON. Zawołany zbóyca, w kraiu i w lasach Attyki rabował i zabiiał podróżnych, ale go Thezeusz pokonał, zabił, i iego kości Jowiszowi na ofiarę spalił.

SCYTHA, albo Scythæ. Dziki i gruby naród ludzi, na brzegach morza czarnego osiadły, niektórzy piszą, że imie ich *Scytha*, wzięte iest od *Scythas* syna Herkulesowego.

SCYTHON. Ovidius nazywa go *ambiguus* wątpliwy, bo ciężko było zgadnąć iakiey był płci, ponieważ łatwo mu było iaką chcieć wdziać na się postać i pleć: tu dopiero z niego niewiasta iużci męszczyzna.

SEBETHIS. Nymfa, matka Oebala.

SECULARES LUDI. Stoletnie igrzyska i święta, bo co sto lat odprawowały się w Rzymie na honor Apollina i Diany.

SEGESTA, albo Segetia, *patrz* Seja.

SEJA, albo Seya. Bogini, której używano pomocy poskończonych zasiwach. Nazywano ią Segetia gdy iuż zboża poschodziły. Inni piszą, iż Seja, iest nazwisko Fortuny, toż samo co Sejana.

SELASIA. Nazwisko Diany.

SELECTI. Wybrani. Nayważsza rada Jowisza składała się z 12 bogów nazwanych Consentes (*patrz* Consentes) Rzymianie atoli rozumieiąc że rząd całego świata potrzebował liczniey szey rady, przydali Jowiszowi, ośmiu ieszcze Rayców, i nazwali *Dii Selecti*, to iest dobrani bogowie, i tego byli zamniemania, iż ten wybor konsyliarzów bogów od nich uczyniony Jowisz potwierdził. Byli zaś selecti ci: Genius, Janus, Saturnus, Bacchus, Pluto, Słońce, Xiężyc, i Tellus czyli Ziemia.

SELENE. Tym wyrazem Grecy nazywali miesiąc ztąd opisanie i delineacya miesiąca nazywa się Selenografia

SELENITIDES. Pewny rodzay niewiast w Azyi, które na kształt kokosz niosły iayka, i z tych wykluwali się olbrzymi.

SELENUS. *patrz* Argyra.

SEMELE, inaczey zwana Thyone Kadmusa i Thebe córka w wielkich u Jowisza była respektach, on z niey spłodził

Bacchuſa. Zazdrośna Juno wziąwſzy poſtać baby odbieraiącey przy porodzeniu dzieci, nawiedzała Semelę ciężarną, i radziła iey aby ſwego kochanka Jowiſza proſiła by iey pokazał całą ſwoią chwałę i świętność, z iaką poſpolicie pokazuie ſię na niebie. Semele nie przenikała iakaby w tey mierze mogła być zdrada, tak dla ciekawości iako dla chluby proſiła Jowiſza, aby iey pomienioną łaſkę wyświadczył. Jowisz z początku wzbraniał ſię, ale nie mogąc ſię uporczywych ſwoiey faworytki zbyć prośb, pokazał ſię iey z całym ſwoim maieſtatem iak zwykł był na niebie, w tedy nieoſtrożnie piorun z ręki iego wypadł, uderzył Semelę, zabił, i dom ſpalił. *patrz* Bacchus. *Hyg. Ovid.*

Sementine. Swięta u Rzymian uroczyſte, które pod czas ſieyby obchodzono na honor Cerery i Tellus bogini.

Semerienses. Naród ludzi w Grecyi. *patrz* Eutymes.

Semiramis. Zona Ninuſa króla Aſſyryiſkiego; ſławna w hiſtoryi ambicyą, męſtwem, i zbytkami. Powiadano o niey iż po śmierci przemieniła ſię w gołębia, i była czczona iako bogini.

Semon. Tenże to ſam, według niektórych co i Fidius i Sankus. Także nazywano Merkuryuſza i innych ieſzcze niektórych bogów.

Semones. Nazywano tak niektóre bożyſzcza zwłaſzcza śrzedniey rangi, trzymaiących mieyſce między bogami i ludźmi, miano ie, iakoby za aniołów ſtrożów przydanych ludziom.

Sęp. *patrz* Prometheusz. Epigius.

Sen i Sny. Sen Ereba i Nocy ſyn. O nim poetowie baią, iakoby miał ſwoy pałac w iaſkini na uſtroniu nikomu niewiadomey, i gdzie nigdy Słońce nie dochodzi. Dziedziniec przed pałacem zaſiany był makiem, i innemi ziołami ſen ſprawuiącemi. W około iego pomieſzkania idzie rzeczka zapomienia, nic ſpoczynkowi nie przeſzkadzaiąca, bo cicho bez żadnego ſzumu i ſzeleſtu płynie: delikatny przecież iakiś ſzmyr płynącey bezuſtannie wody, wielce do ſmacznego i prędkiego pomaga zaſypiania. Z iedney i z drugiey ſtrony łóżka, na którym bożek ſypia, leżą rozmaite ſny. Bożek ſen w pokoiu ſwoim na wygodnym pierzynami wyſłanym łóżku, oſłoniony firankami czarnemi wyſypia ſię. Morfeus naypierwſzy iego miniſter czuwa i uſilnie przeſtrzega, aby cichutko wſzędzie, i nay-

mnieyſzey czy od gadaiących, czy od chodzących nie było przeſzkody. Snycerze i malarze wyrażaią go w oſobie śpiącego człeka, trzymaiącego w iedney ręce róg, w drugiey ząb ſłoniowy. Rozmaite ſny marzące ſię śpiącemu mieli poganie za bożki, pod władzą nayſtarſzego boga ſnu zoſtawali, mieli ſkrzydła dla tego, aby byli gotowi za daniem nayinnieyſzego znaku śpiącego człowieka porzucać.

Sennon. *patrz* Achemon.

Sentia. Bogini myślenia.

Sentinus. Bożek ſentymentów i w paſſyach i namiętnościach ludzkich czułości.

Septimontion. Swięta uſtanowione w Rzymie na pamiątkę przyłączoney ſiodmey góry przez zabudowanie placów na teyże górze i przyłączenie iey do miaſta Rzymu, ztąd Rzym nazywa ſię Septicollis.

Sera. Bożyſzcze opiekuiące ſię zaſiewami.

Serapion. Szermierz czyli mocarz głośnym ſię w hiſtoryi uczynił przez okazanie publicznie tchurzowatego ſwego ſerca, gdy bowiem był od drugiego ſzermierza w Cirku na potyczkę wyzwany, wołał z niey pewną kwotę pieniężną wykupić ſię, niżeli potykać.

Serapis. Bożyſzcze w Egypcie nayſławnieyſze, bałwan iego trzymał na głowie korzec, i linię albo prawidło w ręku. *patrz* Apis.

Sergestus. Troiańczyk z Eneaſzem w kompanii puścił ſię do Włoch.

Serifus, albo Seriphus. Wyſpa na morzu Egeyſkim, gdzie Perſeus wſzyſtkich obywatelów w głazy obrócił ſkoro im pokazał głowę Meduzy.

Surus. Toż ſamo co Cerus. *patrz* Cerus.

Sessie. Boginie, których wzywano pomocy przy zaſiwach, i tyle ich rachowano, ile rozmaitych ieſt naſion, i czaſów ſiania.

Sfinx. Dziwotwor maiący głowę niewiaſty, reſztę ciała podobną do pſa i lwa, na barkach ſkrzydła. Zazdrośna Juno, i rozżarta na Alkmenę o przyiaźń z Jowiſzem, zeſłała te monſtrum umyślnie na Thebańczyków, których Alkmena była królową iako żona Amfitryona. Pomienione monſtrum ulokowało ſię na górze Cytheronie na gościńcu idącym do miaſta, i wſzyſtkim tamtędy przechodzącym proponowało zagadkę, nie umieiących na nią odpowiedzieć pożerało. Naytrudnieyſza zagadka ta była: co to ieſt za zwierzę, które rano na czte-

rech chodzi nogach, o południu na dwóch, a w wieczór na trzech. Jeden tylko Edypus znalazł się, który zgadł, co by to znaczyło. Sfinx ze złości i wstydu, iż go rozumną odpowiedzią związał do razu Edypus, skoczył na łeb z góry i kark skręcił, po uprzątnioney tey klęsce przez pożeraiące strafzydło w kraiu trwaiącey, Edypus w nadgrodę mądrey odpowiedzi, według ogłoszonego przyrzeczenia, dostał za żonę Jokastę, nie wiedząc że to iego była właśna małżonka. Co gdy z pewnych znaków i powieści poznał, oczy sobie wyłupić kazał, i na dobrowolne poszedł wygnanie. *patrz* Edypus.

Sibille. Imie to dawano pogańskim prorokiniom. Nayslawnieysza z pomiędzy Sybil była Kumeyska, to iest: nie daleko miasteczka Kume mieszkaiąca. Ulubione iey mieyfce było w iaskini, ociec iey nazywał się Glaukus. Apollo upodobał ią był sobie, ale nie mógł iey inaczey do swoich nakłonić chuci, iak pod tą kondycyą, aby iey pozwolił tyle lat żyć, ile w swoiey garści piasku obiąć mogła. Przeto o niey powiadaią, że do tak zgrzybiałey przyszła staroście, iż ledwie iakiś głos, gdy prorokowała, słyszeć można było. Nazywano ią różnemi imionami, iako to: Deifobe, Demofila, Hierofila, albo Amalthea. Naydawnieysza z pomiędzy Sibil była Sibilla Delfita, imieniem Artemis, od innych zwana Dafne. Po tey idzie Erythrea, po niey Kumeyska. Eurysila albo Eurofila prorokowała w Samos. Hellespontyka w Marpesie miasteczku na brzegach Hellespontu leżęcym. Lybiyska w Lybii. Tyburtyńska zwana inaczey Albunea w Tyburze miasteczku Włoskim, dziś Tivoli nazwanym wróżyła. *Nat. Com. Pauf. Hyg. Apollod. Virg.*

Sicheus, albo Sicharbas. Pop Herkulesów, a mąż Didony. Pygmalion czuwaiąc na iego znaczne skarby zabił go, i znaczne po nim zabrał pieniądze. *patrz* Dido.

Sicyon. Wnuk Erechteusza. Miasto od siebie zbudowane, i część Peloponezu od swego imienia nazwał.

Sierp. *patrz* Ceres. Priapus. Jo.

Sifne. Wyspa na morzu Egeyskim, bogata była w kruszce, złote i srebre Apollo zalał ią wodami za to, iż obywatele z bogatych pomienionych kruszców żadnych dziesięcin do kościoła iego dawać nie chcieli.

Sigallon, albo Sigalion. Tenże to sam co Harpokrates.

patrz Harpokrates. Milczenie.

SIGEUM PROMONTORIUM. Góra nad morzem Egeyskim, sławna Achillesa grobem.

SIGILLARIE. Swięta u Rzymian odprawowały się zaraz po Saturnaliach, pod czas których był zwyczay w podarunku posyłać sobie wzaiemnie różne figurki i bagatelki lepione z wosku albo gliny: co było okazyą iarmarku na te fraszki misternie wywyślone i zrobione. Aulus Gelius świadczy, iż pod czas takowego iarmarku znaydowała się raz xięga Eneidos II. do przedania tak cudnie pisana i ozdobiona, iż ią szacowano na dwadzieścia sztuk złota, i za te cenę sprzedano.

SIKULUS. Syn Neptuna, panował na wyspie Sycylii, przeto od iego imienia ta wyspa nazywać się poczęła Sycylia.

SILEMNA. Rzeka, którey wody tę miały cnotę, iż kto ie pił nieporządne w nim ustawały pragnienia i chuci.

SILENUS. Stary Satyr, ten to iest co maleńkiego Bacchusa pielęgnował, i iego podróży gdy dorosł, był kompanem. On na ośle assystował temuż bożkowi, gdy Indyą zwiedzał. Powróciwszy z tey podróży osiadł na łąkach Arkadyiskich, gdzie dawszy poznać się swoiemi obyczaiami, u wszystkich na powszechną zasłużył miłość, a osobliwie u młodych pastuszków i pastyrek. Nie było tego dnia żeby się nie upił, miał bowiem wina podostatek i bardzo przyiemne i zdrowe. *patrz* Egle. *Virg. Ovid.* Sileni nazywali się wszyscy podeszli Satyrowie. Przez Silenów rozumiano czasem Geniuszów faworytów: takiego Sokrates przy sobie miewał, iak sam o sobie świadczy.

SILICERNION, Tym wyrazem znaczono obiad albo ucztę, którą sprawowano bożkom zwanym Manes, albo raczey stypę za dusze zmarłych tak przyiaciół, iako krewnych.

SIMOIS. Rzeka w Frygii w około Troi płynąca, ta złączywszy się z drugą rzeką Skamandrem niedopuściły swoią straszną powodzią zbliżać się Grekom ku miastu Troi.

SIMOISIUS. Młodzian Troiańczyk od Aiaxa zabity.

SINGA. Nazwisko Pallady.

SINNIS. Zawołany zbóyca, którego Theseus zabił tymże samym rodzaiem śmierci iakim on zwykł był mordować ludzi. Do dwóch drzew gwałtowie do siebie nagętych przywiązywał człowieka, któ-

rego rofpufzczone raptem owe drzewa odfkakuiąc od fiebie na poły rozrywały.

SINOE. Nymfa która miała ftaranie w dziecinnym wieku o bożku Panie, przeto ten bożek nazywa fię czafem Sinois.

SINOIS. *patrz* Sinoe.

SINON. Syn Sifyfa: wielki filut i kłamca. W tedy gdy Grecy udaiąc, iakoby nic nie mogąc przeciwko Troi dokazać, odftępowali od oblężenia miafta, Sinon umyślnie tak robił, że fię doftał w ręce Troiańczykom, z płaczem przed niemi żalił fię na fwoich ziomków, iż go z nienawiści chcieli zgubić, co on poftrzegłfzy uciekł i fkrył fię, i wołał w ręce fwoich nieprzyiaciół doftać fię, i u nich bezpieczeńftwa życia fzukać, niżeli od fwoich niewinnie ginąć. Umiał on bardzo pięknie różnemi wybiegami i powieściami napiętą zdradę ukryć tak, iż mu Troiańczykowie uwierzyli i dali wolność. Skòro więc machina konia drewnianego wprowadzona była do miafta, zaraz naftępuiącey nocy Sinon pootwierał wfzyftkie w niey fkryte drzwiczki, ktòremi utaieni w machinie pomienioney Grecy wyfypali fię, i opanowali miafto, zrabowali, i fpalili. *Virg. Eneid.*

SINOPE. Córka Azopa, w ktòrey kochał fię Apollò, i z niey fpłodził fyna imieniem Syrufa. Inni zaś utrzymuią, iż ona zawfze była panną. Także nazywała fię iedna Amazonka.

SIPILI FLEBILE SAXUM. Znaczy Niobe przemienioną w fkałę.

SIPILUS. Jeden z fynòw Nioby.

SIRENY. Córki Achelouſa i Kalliopy, dziwotwory morfkie: wyrażaiące fwoią poftacią połowę niewiafty, a połowę ryby, według imaginacyi poetòw i malarzòw. Daleko iednak więcey ieft poetów ftarodawnych, ktòrzy Sireny między ptaki baieczne kładą: udaiąc iakoby połową fwoią, to ieft urodą twarzy i pierfi, nayurodziwfze przechodziły damy, połową wyrażały ptaków. Tak wdzięcznie i melodyinie śpiewały, iż żegluiący po morzu umyślnie zbliżali fię do nich dla fłuchania, a gdy fłuchaiąc zafypiali, Syreny fpiących napadały i pożerały. Ulifles gdy ie poftrzegł, wfzyftkim fwoim ludziom ufzy pozatykać wofkiem, fiebie zaś famego do mafztu okrętowego przywiązać kazał, aby fię nie dał ułudzić śpiewaniem zdradliwych monftròw.

Sirenessus. Góra nad morzem w Lukanii na którey przebywały Sereny, i z niey skoczyły w morze gdzie w skały się poprzemieniały, uczyniły to z rozpaczy, gdy widziały, że Ulisses wzgardził niemi, w tedy gdy one wszelkiemi powabami do siebie tego bohatyra z kompanią pociągały.

Sirius. Gwiazda wchodząca w konstellacyą zwaną *Kanikula*. Starodawni poganie tak się bali fatalnych skutków z aspeku wschodzącey i z świecącey Kanikuły; że ofiary Siriuszowi na odwrócenie złych prognostyków czynili. Niektórzy z dawnieyszych poetów Słońce nazywali Siriuszem.

Sisachthee. Swięta obchodzone w Athenach na wieczną pamiątkę prawa postanowionego od Solona na ocalenie ubogich dłużników.

Sistrum. Cymbałym albo brząkadło w ręku niewiasty. *patrz* Jo.

Sisyfus. Syn Eola, wielki hultay i zbóyca, w prowincyi Attyce rozbiiał i pustoszył; ale go Theseus sprzątnął. Poetowie chcąc wyrazić iaki ten człowiek był niecnota, i przez iak ciężkie zbrodnie zasłużył, dla siebie na niesłychane w piekle kary; powiadaią że w piekle za pokutę ustawicznie z dołu na bardzo przykrą górę duży kamień toczy nakształt młyńskiego kamienia; a gdy na sam wierzch góry wywinduie, kamień z rąk iego wypada, z impetem na dół toczy się, Sisyfus musi się za nim wracać, i znowu dzwigać do góry, a tak bezprzestanku biedzi się.

Sithnides. Nymfy pewnego źrzodła blisko Aten z którego woda do miasta kosztownemi była sprowadzona rurami.

Sito. Nazwisko Cerery.

Siva. Bożyszcze Celtów, domyślaią się niektórzy, iż to była Ops Consiva.

Skały. *patrz* Arianna. Cyanea. Ajax. Polyfemus. Phlegias. Galathea.

Skamander. Syn Jowisza i Doris. Ten aby się stał nieśmiertelnym przemienił się w rzekę tegoż imienia, która w około oblewała Troię. Jowisz na dowód swoiey ku niemu łaski, nadał mu przywiley, aby wszystkie panienki w wilią swego ślubu znaydowały się u niego na balu. Przeto zwyczay był w dzień poprzedzaiący wesele, iż panienki maiące się zaślubiać, pierwey szły do tey rzeki kompać się. W tedy wychodził z sitowia, czyli z pomiędzy trzciny Skamander, brał za rękę kompaiącą

ſię panienkę, i do ſwego na ucztę zaprowadzał pałacu. *Ovid. Hom.*

SKAMANDRIUS. Pierwſze i prawdziwe imie (według świadectwa Homera) Aſtyanaxa ſyna Hektorowego i Andromaki.

SKOK LEUKADY. Było to mieyſce wyſokie nad morzem, z ktòrego ci, ktòrzy nie porządną w ſobie czuli do iakiey oſoby miłość ſkakali bez naymnieyſzego ſzwanku, z ſkutkiem iednak uśmierzoney paſſyi.

SKORA LWIA. *patrz* Herkules. Adraſtes. Wężowa. *patrz* Python. Tygryſa. *patrz* Bacchantes.

SKORZANE WORY, nadęte. *patrz* Eolus.

SKOWRONEK. Scilla córka Niſa króla Megareńſkiego powzięła niegodziwe przywiązanie ku Minoſowi królowi Kreteńſkiemu właśnie w tedy gdy on Megarę iey oyczyznę w oblężeniu trzymał i dobywał. Owòż maiąc z nieprzyiacielem ſekretną zmowę, przedſięwzięła zdradzić oyca i oyczyznę, a publicznemu nieprzyiacielowi przyſłużyć ſię dla ſwoiey partykularney a niegodziwey przyiaźni. Zatem ucięła fatalny włos oycu ſwemu, na ktòrym całe ſzczęście kraiu, ſtòłecznego miaſta, i iey familii zawiſło było. Dla tey przyczyny nieprzyiaciel łatwo opanował ſtolicę. Niſus poſtrzegł zdradę właſney còrki, chciał ią ukarać przykładnie, i w pogoń za nią poſzedł; ale mocą bogòw przemieniony zoſtał w iaſtrzębia, a Scilla uciekaiąca w ſkowronka.

SKRZYDŁA. *patrz* Kaduceus. Skrzydła przy głowie i nogach. *patrz* Merkuriusz. Perſeus. Kalais. Skrzydła na karku końſkim. *patrz* Pegaſus. Skrzydła na barkach człowieka. *patrz* Boreas. Dedalus. Fama. Viktoria. Nemeſis.

SLIMAK. *patrz* Leniſtwo.

SŁONCE. Toż ſamo co Apollo, co Febus. *patrz* Apollo Faeton. Starodawni baiarze rachowali pięć Słońców. Według ich, ieden był ſyn Jowiſza, drugi ſyn Hyperiona, trzeci ſyn Wulkana inaczey zwanego Opas, czwarty miał matkę Akantho, piąty był oycem Eety i Circe. *Cic. de Nat. Deor.*

SŁONECZNIK. *patrz* Klitia.

SMIECH. RISUS. Bożek weſołości i żartów. *patrz* Gelaſinus.

SMIERĆ. Bogini, córka bożka Snu i bogini Nocy. Miano ią za nayupartſzą, nigdy nieprzebłaganą, i ze wſzyſtkich bogiń naynielitościwſzą. Za-

biiano iey na ofiarę koguta. poetowie i malarze wyrażaią śmierć, iakoby tylko z samych kości ludzkich bez ciała składała się, na barkach miała skrzydła, zamiast szaty czarną krepę od karku wiszącą na którey gwiazdki białe wydawały się, w ręku trzyma kosę.

SMILAX. Nymfa. *patrz* Krokus.

SMINTHEUS. Nazwisko Apollina. *patrz* Krinis.

SMOK. *patrz* Kadmus. Andromeda. Medea. Deifon. Hesperides. Smocze miasto. Znaczy Theby. *patrz* Kadmus.

SNY. *patrz* Sen.

SOCHOTHBENOTH. Bożyszcze Babilońskie.

SOKUS. Młody Troiańczyk, którego niepospolity wzrost i odwagę Homer wychwala. Zginął od Ulissa. Także czasem nazywa się Merkuryusz.

SOLITAURILIE. Ofiary z troyga bydląt samców złożone, to iest: wieprza, barana i wołu, co pięć lat uroczyście bogom czynione.

SOMNIALIS. Pod tym imieniem czczono Herkulesa bo rozumiano i wierzono, iż on we śnie dawał iakieś przestrogi dla uniknienia nastęnuiącego iakiego nieszczęścia.

SOPOR. Sen tęgi, smaczny, i twardy. Było także u pogan bożek, wcale różny od bożka snu pospolitego. Powiadano, iż miał za żonę Pasitheę, iedną z Gracyi.

SORAKTES. Góra we Włoszech sławna nabożeństwem do Apollina.

SORADEUS. Bożek Indyiski.

SORANUS. Nazwisko Plutona.

SORODEMONES. Toż samo co Lemures.

SORS. LOS. Bożek pod allegoryą imaginowany: tenże to sam prawie co i Fatum, albo Fortuna, albo szczęście.

SOSIANUS. Nazwisko Apollina.

SOSIPOLIS. Znaczy strzegącego miasta. Ten tytuł dawano Jowiszowi. Także pewny Jeniusz nazywał się, któremu cześć oddawano w Elidzie.

SOSNA. *patrz* Atys. Bacchantes. Cybele.

SOSPES, albo Sospita, i Sotira. Znaczy *Obronicielkę.* Ten tytuł dawano Junonie, Dianie, Minerwie, &c.

SOSTRATES. Młodzian pewny Greczyn, przyiaciel Herkulesa, dla tey samey przyiaźni z bohatyrem między bogi policzony iest. Także nazywał się pewny szermierz owych czasów zawołany.

SOTER. Toż samo co Soates.

Śpiewacy, ob. Erato, Apollo, Orfeusz, Arion, Linus.

SOTERES. Znaczy: *Obrońce*. Nazywano obrońcami Kastora i Polluxa.

SOWA. *patrz* Askalafus.

SPARTA. Miasto Poleponesu, stołeczne Prowincyi Lakonii, Juno osobliwszą w nim miała dla siebie cześć.

SPATALA. Imie pewney Nymfy.

SPERCHIUS. Rzeka w Thessalii, którey poganie boską cześć oddawali.

SPETAITES. Nazwisko Herkulesa, Merkuryusza, i Apollina.

SPINENSIS DEUS. Bożek cernia i ostów, wzywano iego pomocy, aby zboża zachował od ciernia i chwastów.

SPINTURNICION. Toż samo co Sfinx. *patrz* Sfinx.

SPIO. Nymfa córka Nereusza i Dorydy.

SPOCZYNEK. Quies. Bogini spokoyności i odpocznienia po pracy. Popi obrządkami iey zawiaduiący nazywali się Silentiarii, to iest: milczenie zachowuiący.

SPODIUS. Z Greckiego znaczy popiół. Tak nazywano czasem Apollina od ołtarza z popiołów samych zrobionego, na którym mu oddawano ofiary.

SPRAWIEDLIWOŚĆ, inaczey *Themis* zwana. Bogini wzięta pod allegoryą, córka Jówisza i Astrei. Ta razem z matką do nieba przeniosła się gdy wiek żelazny nastąpił po skończeniu wieku złotego i srebrnego. Malarze i snycerze wyrażaią Themis w osobie poważney matrony trzymaiącey szale czyli wagę w równi, iedną ręką, drugą miecz dobyty. Insi wyrażaią ią siedzącą na kamieniu graniastym, i iakoby na pogotowiu będąc do przepisywania nadgród dla cnotliwych, a kar i chłosty dla niecnotów.

STABILINUS. Toż sama co Statilinus. *patrz* Statilinus.

STADO wołów, trzody. *patrz* Admetes. Apollo. Polyfemus. Ajax. Kakaus. Merkurius. Argus.

STAFILUS, albo Staphilus. Ociec Aniusa, a według niektórych syn Theseusza i Arianny. Według innych pisarzów syn Bacchusa i Erigony, którą pomieniony bożek ślicznie zwiodł przemieniwszy się w grono winne, które ona niewiedząc aby tam utaiona zdrada była, urwała, a tym samym dostała się w ręce Bacchusa. Są ieszcze baieczni dzieiopisowie, którzy o Stafilusie inaczey baykę układaią. Mówią oni, iż Stafilus był pastuchem trzód króla Eneusza albo Oeneusza: uważał często do domu trzody pędząc, że iedna koza niery-

chło powracała z paſzy, a dziwnie weſoła, na powrót do domu cudne ſkoki czyniła. Miał zatem pilne oko gdzieby ſię ona oſobno paſała, bo ſię zawſze oddalała od trzody, znalazł ią tedy na mieyſcu w winograd obfitym, gdzie ſamemi gronami paſła ſię. Nie wiadomy na ten czas ten był rodzay iagód, przeto na pokazanie ſwemu panu kilka gron urwał wſpomniony paſtuch i przyniósł. Eneus wycisnął z nich ſok, i dziwnie miły podobał mu ſię napoy owóż on pierwſzy w owym kraiu wino robić począł, przeto od imienia iego wzięło nazwiſko Ænon-Probus. Był ieſzcze ieden Staphilus ſyn Silena.

STAROść. Bożyſzcze piekielne zrodzone z Ereba i Nocy.

STATA. Bogini, którey pomocy wzywano przeciwko pożarom. Podobno taż to ſama co Veſta.

STATANUS, albo Statilinus. Bożek którego pomocy wzywana, gdy dzieci na nóżkach gruntownie ſtać i o ſwoiey mocy trzymać ſię poczynali. Była także bogini imieniem Statina, którey pomocy do tegoż ſamego wzywano.

STATOR. Pod tym tytułem wzywano Jowiſza, proſząc go, aby żołnierz Rzymſki potykaiąc ſię z nieprzyiacielem nigdy nie pierzchał, a odpędzony, miał ſerce znowu na nieprzyiaciela nacierać.

STATUA, albo Poſąg. *patrz* Pigmalion. Palladium. Penates. Anchiſes. Thoas.

STELLES, albo Stellio. Niektórzy dzieiopiſowie mniemaią, iż Stellio toż ſamo znaczy co Abas, który w iaſzczórkę był przemieniony za to, iż ſię z Cerery zbyt chciwie iedzącey i piiącey naśmiewał: była ona zgłodniała i mocno sfatygowana w tedy, bo ſzukała ſwoiey córki Proſerpiny, w tey podróży będąc wſtąpiła do pewney baby, która ią mile przyięła, i częſtowała ią tym co mogła mieć w domu naprzyięcie takiego gościa.

STENTOR. Pewny Greczyn znayduiący ſię przy oblężeniu Troi, miał głos tak ſilny i donośny; iż on ieden tyle krzykiem ſwoim hałaſu w potyczce robił, ile pięćdzieſiąt ludzi razem krzyczących nie dokazaliby.

STERKULIUS, Sterkutus, albo Sterquilinus. Bożki którzy mieli w ſwoiey opiece to wſzyſtko cokolwiek do ugnoienia, uprawiania, i buyności gruntu należało. Niektórzy dzieiopiſowie wnoſzą, iż pod temi imionami ziemia rozumieć ſię ma.

Steropes. Jeden z naydoſkonalſzych kowalów z kuźni Wulkana.

Steropa, była Nymfa, oraz żona Marſa.

Steropegeretes. Nazwiſko Jowiſza toż ſamo znaczące co Fulgurator czyli Jowisz błyſkaiący.

Stesichorus. Poeta Greczyn rodem; o którym powiadaią, iż był wzrok ſtracił, gdy napiſał ſatyrę przeciwko Helenie, lecz, gdy potym palinodią odpiſał, to ieſt: odwołał publicznym piſmem to co pierwey był rozſiał, cudownie przeyrzał.

Sthenele. Zona Menętiuſa, a matka Patrokla.

Sthenelus. Król Argów i Alicenów, ſyn Perſeuſza i Andromedy.

Sthenias. Nazwiſko Minerwy; znaczy *mocną*.

Sthenius. Tym nazwiſkiem Argienſes Jowiſza czcili.

Sthennyo. Jedna z Gorgonek. *patrz* Gorgones.

Sthenobea. Córka Jobateſa, a żona Pretuſa. *patrz* Bellerofon.

Sthifilus. Jeden z Centaurów zabitych pod czas weſela Piritouſa.

Stilbe. Nymfa iedna z żon Apollina.

Stimfale. Jezioro śmierdzące, gdzie Herkules ſtraſzną moc brzydkich ptaków całą okolicę zarażaiących, ſwemi ſtrzałami wyſtrzylał i wygubił.

Stimula. Bogini żywości i rzezkości.

Stoppea. Nazwiſko Diany.

Strach. U Rzymian i ta paſſya w człowieku przy okazyi odzywaiąca ſię była oſobnym bożyſzczem.

Stratius. Nazwiſko Jowiſza. Jeden z ſynów Neſtora też miał imię.

Strena albo Strenæ. Rzymianie pod tym imieniem czcili pewnych bożków mniemaiąc, iż oni hoynością i dobroczynnością ludźką kierowali, gdy nadſpodziewanie odbierali iakie od dobrodzieiów albo przyiaciół podarunki.

Strenia, albo Strenua. Bogini żwawości, waleczności, i trwałości w pracy.

Strirtus. Z Greckiego znaczy *ſtrokaty*: pies Akteona tak ſię nazywał.

Strofades. Wyſpy na morzu Jońſkim, gdzie Harpie ſwoie ſiedliſko miały.

Strofeus. Nazwiſko Merkuriuſza.

Strofius. Król Focidy, który Oreſteſa przed okrucieńſtwem Klitemneſtry ukrył, i razem go z ſwoim ſynem Piladeſem edukował. Ztąd owa między niemi przyiaźń tak

Stos, ol. D. Jlona, Eur à Ige Herkules

ściſſa, iż ieden za drugiego umrzeć domagał ſię. *patrz* Oreſtes.

STRYMON. Rzeka między Thracyą i Macedonią.

STRZAŁA. *patrz* Diana. Kupido. Adraſtes. Cefalus.

STRZELEC. Jeden ze dwonaſtu znaków niebieſkiego Zodiaku. *patrz* Chiron.

STUS, drew do zapalania ułożony. *patrz* Dido. Evadne. Herkules.

STYMFALIA. Diany nazwiſko wzięte od Stymfale miaſta, gdzie miała ſwóy kościół.

STYRACITES. Nazwiſko Apollina wzięte od góry Styracion na wyſpie Krecie, gdzie mu cześć oſobliwſzą czyniono.

STYRITIS. Nazwiſko Cerery wzięte od miaſta Styra w Troidzie.

STYX. Rzeka piekielna, trzeba było ſiedm razy idąc do piekła przez nią przewozić ſię. Ile razy bogowie na nią zaprzyſięgali ſię, nie mogli żadnym ſpoſobem ſwego ſłowa odmienić, boby muſieli przez ſto lat utraciwſzy bóſtwo być proſtemi ludźmi, i wyzuć ſię zupełnie z przywileiów bogom ſamym przyzwoitych. *Ovid. Virg. Horat.*

SUADA, albo Suadela. *patrz* Pitho.

SUBDIALES. *patrz* Hypetres.

SUBIGUS i Subjugus. Bożki z wielkiemi obrządkami przy zaślubieniu wzywane.

SUBRUNCINATOR, albo Subrancator. Jeden z bożków rolnictwa.

SUBSOLANUS. Nazwiſko iednego z naypotężnieyſzych wiatrów, a ten ieſt naygorętſzy.

SUKKUBUS, albo Sucubi. Złe geniuſze, czyli diabły, o których zabobonne pogańſtwo trzymało, iakoby oni brali na ſię poſtać męſzczyzny na zdradę niegodziwą niewiaſt w nocy, toż ſamo czyniąc z męſzczyznami biorąc na ſię poſtać panienek.

SUKNIA zarażana trucizną. *patrz* Kreuſa. Glaukuz. Herkules.

SUKNIA czarna z gwiazdkami. *patrz* Smierć. Noc.

SUKULES, albo Hyades. *patrz* Ethra.

SUMMANUS. Nazwiſko Plutona. *Ovid.* Niektórzy piſzą, iż Summanus był bożek oſobny, który zawiadywał błyſkawicą, grzmotami, i piorunami nocnemi; bano go ſię bardziey iak Jowiſza.

SUNIAS. Nazwiſko Minerwy wzięte od kościoła iey poświęconego na górze nad-

morſkiey w Attyce zwaney Sunium.

SWINIA głowa. *patrz* Meleager.

SYCEUS. Jeden z Tytanów, ten uciekaiąc przed gniewem i zapalczywością Jowiſza w głąb ziemi, przemieniony został w figowe drzewo.

SYCITES. Nazwiſko Bacchuſa.

SYLLIS. Nymfa, iedna z żon Apollina.

SYLVANUS. Bożek leśny, którego maluią, albo ſnycerſką ſztuką wyrażaią trzymaiącego drzewko cypryſowe w ręku. Częſtokroć poetowie przez niego rozumieią bożka Pana, albo Fauna.

SYLVIA, Rhea-Sylvia, albo Ilia. Królowa Alby, córka Numitora. Amulius ſtryi obawiaiąc ſię, aby ſwego czaſu nie miał wſpółkompetytorów odzywaiących ſię do tronu, zamknął tę ſwoią ſynowicę w klaſztorze panien Weſtalnych. Ta pawnego czaſu poſzedłſzy po wodę do Tybru (którego odnoga przez ogród Weſtalny płynęła) tam zdrzymała ſię na brzegu rzeki i zaſnęła, w tym śniło ſię iey iakoby z Marſem bogiem bardzo poufale konwerſowała, i z nim w małżeńſkie weſzła śluby. Jakoż w czaſie należytym powiła bliźnięta Rema i Romuluſa.

SYLVIUS. Syn Eneaſza, przeto iż w leſie urodził ſię tak nazwany był.

SYMETHIUS. Nazwiſko Acis kawalera, wzięte od rzeki Symethus w Sycylii, on bowiem był rodem Sycyliyczyk.

SYMMAQUIA. Wenery nazwiſko.

SYMPLEGADES. Dwie okrutne ſkały na morzu czarnym przy Bosforze, doſyć bliſko iedna drugiey. Poetowie opiſuią te ſkały, iakoby były dziwotwory między ſobą rozmawiaiące, i że iedna drugiey wyrzuca i łaie, za co nie połyka okrętów, które tamtędy śmieią przechodzić.

SYNALLAXIS. Jedna z Nymf Jonides zwanych.

SYNHODES. *patrz* Paredres.

SYNTHRONES. Jedno to ieſt co Paredres. *patrz* Paredres.

SYRA. Sławna bogini Syryiſka, powiadano o niey, iż ſię z iednego iaia przy rzece Eufracie wykluła, na którym pierwey długo gołębica ſiedziała. *patrz* Facetis.

SYRENY. *patrz* Sireny.

SYRIA. Toż ſamo co Syra. *patrz* Syra.

SYRINX. Nymfa Arkadyiſka, w którey ſię bożek Pan

wielce kochał, a gdy pewnego czasu bawiąc się żartuiąc z nią uganiał się, ona uciekaiąc poczęła na ratunek wzywać swoich siostr Naiades mieszkaiących nad potokiem Lodon; lecz sam potok pomieniony Lodon, uiął się za nią i przemienił ią w trzcinę: którą Pan wyrznął, i pierwszą z niey na świecie piszczałkę zrobił. *Ovid. Virg.*

Szachi. *patrz* Palamedes.

Szafran. *patrz* Krokus.

Szalona złość, albo Szaleństwo. Bożek to był według imaginacyi allegoryczney. Wyrażaią go w osobie człowieka skrępowanego łańcuchami, siedzącego na kupie rozmaitey zbroi, chcącego swoie potargać kaydany, i iakoby wściekłą złością zapalonego, który na wszystkie strony rzuca się, za włosy się targa.

Szczęście. Bogini allegorycznie imaginowana w Rzymie miała swoy kościół. Malarze i snycerze wyrażaią ią iako królowę na tronie siedzącą, w iedney ręce trzymaiącą laskę nazwaną Kaduceus, a w drugiey kornukopią czyli Róg obfitości. A czasem widzieć się daie w sztukach malarskich stoiąca; i zamiast Kornukopii, trzymaiąca włocznię. *Dion.*

Szczur. *patrz* Krinis.

T.

T. *litera* przewrócona na kółku w ręku osoby zawieszona. *patrz* Osiris Jo.

Taautes. *patrz* Tautes.

Tacita, albo Muta. Bogini milczenia.

Tafius, Taphius, albo Taphus. Syn Neptuna i Hippothoe, był herstem iedney bandy zbiegów, z któremi udał się do pewney wyspy, gdzie osiadł, i od swego imienia nazwał ią Tafus.

Tages. Wnuk Jowisza. Ten iesżcze będąc dziecięciem nauczał Hetrusków sztuki wieszczbiarskiey. Był synem (iak powiadano) iednego z geniuszów z Jowisza zrodzonych, potem przemienił się w rzekę.

Taiemnice: po łacinie *Mysteria*. U pogan staraiący się aby był przypuszczony do uczeńictwa Taiemnic iakiego bożka, powinien był pierwey odbyć nowiciat, to iest być na probie długiey, ostrey, i sekret powierzonych Taiemnic tak ściśle zachować, iż broń Boże było się z czym wymó-

Szala, ob. Themis   Sztuka ob. pr. dot

wić, śmiercią za to karano. W tych taiemnicach nic osobliwszego nie było, nic ciekawego, nic nad poięcie ludzkie, tylko, że to nie każdemu obiawiano, przed pospolitemi ludzmi ukrywano, przeto nazwane były taiemnice. Cała rzecz na obrządkach każdemu bogowi przyzwoitych od popów dowcipnie ułożonych, zależała. Do przyięcia taiemnic gotuiący się, i maiący być pewną ceremonią przypuszczeni (co się nazywało *initiari*) spowiedali się przed Hierofantami, to iest popami prezesami taiemnic. Każdy bożek miał swoie mysteria, nayslawnieysze były Cerery, Isis, Bacchusa, Mithry, &c. *L'Hist. du Ciel.*

TALAIRA. *patrz* Ilaira.

TALASION, albo Talassus. Bożek niewinności Panieńskiey i Kawalerskiey dotrzymaney aż do związku małżeńskiego.

TALAUS. Oyciec Adrasta.

TALETON. Tak się nazywał kościół Apollinowi poświęcony na gòrze Taygetes.

TALCHYBIUS. Jeden z Heroldów, czyli z owych starodawnych ogłosicielów pokoiu, woyny, soiuszòw, &c. znaydował się w woysku Greckim pod Troią, i ten urząd sprawował.

TALUS. Wnuk Dedala: tenże to sam co Akalus. *patrz* Akalus.

TAMAZUS, albo Thamnusus. Jeden z bożków Syryiskich, rozumieią niektórzy, iż to tenże sam co Adonis.

TANAGRA. Córka Eola, od iey imienia miasto iedno w Boecyi tak nazywało się.

TANAIS. Był to bożek Ormianòw w pogaństwie zostaiących, niektòrzy rozumieią, iż to ich była Venus.

TANFANA. Bogini starodawnych Teutonów; ta zawiadywała losami, ktòre rzucano pręcikami do wróżenia umyślnie w pewny sposòb narządzonemi.

TANIEC. *patrz* Daktylowie. Korybantes. Bacchantes.

TANTALUS. Syn Jowisza i Nymfy. On był porwał Ganimedesa, aby tym zmartwił Trosa króla Troiańskiego, za to, iż on sprawuiąc wspaniałą w stołecznym swoim mieście ucztę, nie miał tey grzeczności, aby go na nią był zaprosił. Pewnego dnia maiąc u siebie gości bogów, chciał doświadczyć się, ieżeli też oni wiedzą wszystko co się dzieie nayskretnieyszego. Na ten koniec kazał swego syna Pelopa skrycie zabić, na sztuki porąbać, ugotować, i potrawami z niego stòł dla bogów zastawić. Jowisz siadłszy do stołu, zaraz poznał szkaradną sprawkę i głupią imprezę.

Srodze rozgniewany wnet Tantala do piekła ftrącił karząc go tam głodem i pragnieniem nieznośny: Merkuriusz exekwował dekreta Jowifzowe, w kaydany wieczne okował Tantala i w piekielnym ieziorze po fzyię zanurzył, prawie pod gębą gałąź pełną owoców od drzewa blifkiego tak kfztałtnie przyciągnął i przywiązał; że ile razy zgłodniały Tantalus ufta fwoie do owocu fkufzenia ściągał, gałąź umykała fię; i ile razy fpragniony nachylał ufta do wody, woda oddalała fię i upływała natychmiaft. *Horat. Ovid. Hyg.*

TANTALIDES. Tym imieniem nazywano fukceffórów i wnuków Tantala, to ieft: Agamemnona i Menelafa.

TANTALIS. Niobe córka Tantala.

TARABANY, kotły. *patrz* Korybantes. Cybele.

TARAN, Taranis, albo Taranis. Pod temi imionami Celtowie Jowifza adorowali, i ludzi mu zabiiali na ofiarę.

TARAS. Syn Neptuna; wybudował miafto Tarentum we Włofzech.

TARAXIPPUS. Bożek albo geniusz, który ftrachał konie; czczono go naybardziey w Elidzie. Takoż nazywano Glauka fyna Sififowego, którego pod czas igrzyfk ubiegaiące fię na koniach do mety klacze na drobne fztuki rozerwały.

TARCHON. Wódź Hetrufków, który przeciwko Turnufowi z fwoią partyą przybył Eneafzowi na pomoc.

TARPEIA. Jedna z Weftálnych mnifzek od famego Numy wybranych, na fłużbę Wefty bogini w początkach uftanowienia tego Weftalnych panien klafztoru.

TARPEIUS PATER. Jowisz na górze Tarpeyfkiey czczony takie miał nazwifko.

TARSOS. Nazwifko Jowifza wzięte od miafta Tarfos w Cylicyi, gdzie mu wielką cześć wyrządzano.

TARTARUS. Część piekła, gdzie złych i niezbożnych ludzi dufze fzły na męki za popełnione w życiu zbrodnie. Mieyfce, to opifuią poetowie, iak ieft ftrafzne, okropne, i napełnione niewypowiedzianemi karami.

TATIUS. Król Sabinów, z Romulufem, który był porwał Herfilią królowę Sabińfką, długą woynę prowadził, naoftatek z nim przymierze zawarł. *patrz* Romulus.

TAUREUS, albo Tauriceps. Nazwifko Neptuna, wzięte od gwałtownego fzumu fali morfkiey, która ma podobieńftwo do ryku wołu, prze-

to mu łeb częstokroć woli albo rogi wołowe poetowie i malarze przydawali.

Taurida. Niektórzy tym terminem, lubo nie przyzwoicie, wyrażali kray nazwany Chersonesus Taurica, co się teraz zowie *Crimea*, Tartaria Krymska. *patrz* Taurika.

Taurie. Swięta na honor Neptuna obchodzone Tauriceps zwanego.

Taurika - Chersonesus. Nazywał się tak niegdyś półwysep, który teraz zowią pospolicie Tartaryą Krymską. Przedtym w pomienionym kraiu, głośni niezwyczaynym okrucieństwem mieszkali Tatarzy, ci na ofiarę Dianie bogini zabiiali ludzi zwłaszcza przychodniów. Nazywano ich Tauri, albo Tauroscythæ, przeto kraina ich zwała się *Taurica*, albo według niektórych *Taurida*.

Taurobolia. Nazwisko Diany wzięte od rogów xiężyca, co iest teyże bogini przymiotem prawie istotnym, a oraz podobieństwem do wołowych rogów.

Taurobolion. Ofiara z wołów na honor Cybeli i bogów pierwszey rangi. Żadna ofiara nie miała tyle obrządków śmiesznych, ile ta.

Taurofagus, albo Taurophagus. Nazwisko Bacchusa, przeto, iż nadgroda za naylepiey złożony *Ditiramb* na honor iego, był wół na kuchnią poety ofiarowany. Ditiramb zaś iest pewny rodzay wierszy.

Tauromorfus. Tak nazywano Bacchusa z przyczyny iż człowiek piany podobny iest do dzikiego i szalonego byka. Ten bowiem termin *Tauromorfus*, znaczy podobnego bykowi.

Tatropolia. Toż samo co Taurobolia. *patrz* Taurobolia.

Taurus. Imie właściwe pewnego Kreteńczyka, który sekretną miał przyiaźń i zmowę z Pasifae żoną Minosa, i z niey spłodził syna. To było fundamentem bayki o Minotaurze. *patrz* Minotaurus.

Taygetes. Imie iedney z Pleiad. Tegoż imienia była góra w Lakonii sławna obrządkami Bacchusa, na niey bowiem pod czas świąt tegoż bożka, Bacchantes swoie sprawowali taiemnice.

Tegeaticus-Ales. Znaczy Merkuriusza iako rodaka Arkadyi, gdzie Tegea miasto znaydowało się.

Tegeensis. Nazwisko bożka Pan, wzięte od obrządków na horor iego sprawowanych w Tegei mieście Arkadyiskim.

Tęcza ob. Iris.

Teia Musa. Znaczy Anakreona poetę rodem z Teium miasta Paflagonii.

Tekmessus. Młodzian z Frygii bardzo się przypodobał Ajaxowi, u którego iako iego braniec zostawał.

Telamon. Syn Eaka, poiął za żonę Peribeę, z którey spłodził sławnego Ajaxa. Za panowania w Troi Laomedona był on w woysku Herkulesa w tedy gdy pomieniony rycerz szturmował do Troi, pierwszy był Telamon, który wskoczył na mury pomienionego miasta w przypuszczonym szturmie, za co mu Herkules w nadgrodę zdobytą niewolnicę Hesione darował. Tenże w kompanii Argonautów znaydował się, i wsławiał się walecznością choć w młodym wieku.

Telchines. Byli to czarownicy i czarnoxiężnicy, którym baieczna starożytność wynalazek wielu sztuk i rękodzieł przypisowała i po śmierci za bożków poczytała. Od nich poszło przezwisko Apollina *Telchinius*. Ich cześć naybardziey słynęła na wyspie Rodzie, inaczey *Telchinia* zwaney. Insi ich za *Kuretes* maią.

Telchius. Jeden z stangretów Kastora i Polluxa.

Telefassa. Żona Agenora, a matka Europy i Kadmusa.

Telefus, albo Telephus. Syn Herkulesa i Auge. Tego matka porodziwszy wyrzuciła iakby to nie iey był płód. W kilka czasów znaleziono go pierś ssącego łani. Przyniesiono go do króla Misiensów, który go za własnego przybrał syna i edukować kazał. Gdy przyszedł do doskonałego wieku, umyślił iść przeciwko Grekom z swoią chorągwią uymuiąc się za Troiańczykami, napadł na nieprzyiaciela, stoczył bitwę i w tedy od Achillesa ciężko był raniony. Bogowie wyrokiem swoim przestrzegli Telefa, aby się z bohatyrem Greckim poiednał, ieśli uleczonym chce być, iakoż tak uczynił, i według przepisu lekarstw sławnego lekarza Chirona, przyszedł do zdrowia. *Ovid. Paus.*

Telegonus. Syn Ulissa, którego on z sławney czarownice Circe w tedy spłodził, gdy do iey wyspy dostał się trefunkiem po rozbiciu swego okrętu. Trzeba wiedzieć, że Ulisses z wyroku bożków dowiedziawszy się, że miał od własnego syna zginąć, złożył koronę i oddał Telemakowi prawego łoża synowi, a to dla uniknienia wszelkiey

okazyi przepowiedzianego nieszczęścia, i nikomu nic nie mówiwszy, poszedł w głębokie lasy, tak, że nie wiedząc ludzie gdzieby się pan podział, mniemali pospolicie, że umarł. Telegon przyszedłszy do lat doskonałych, prosił się matki Circes, aby mu pozwoliła poznać i odwiedzić oyca swego. Gdy przybył do Itaki, Ulisses z swoiey kniei postrzegł cudzoziemski okręt, a mniemaiąc, że nieprzyiacielski, zebrał kilkudziesiąt wieśniaków, napadł na Telegona, i bronił mu wstępu do kraiu. W tey żwawey utarczce raniony śmiertelnie od Telegona połegł. Telegon dopiero swoią poznał zbrodnię, gdy poiąwszy za żonę Penelopę, nie wiedząc, że iego to była macocha, z dyskursu i z różnych kombinowanych okoliczności informowany o wszystkim został. *patrz* Edypus. *Hom. Hyg.*

TELEMAK. Syn iedynak Ulissesa i Penelopy. Ociec go w pieluszkach będącego odiechał śpiesząc się na oblężenie Troi. Telemak przyszedłszy do piętnastu lat, puścił się okrętem w kompanii Minerwy, która w osobie staruszka Mentora, była iego nauczycielem i rządcą, różne obiezdzał morza, szukaiąc oyca swego Ulissa. W tey żegludze dziwne mu się przypadki trafiały, gdzie nie raz w niebezpieczeństwie życia zostawał, przecież powracaiąc do Itaki, zastał oyca nad spodziewanie. W kilka czasów, gdy mu ociec ustąpił tronu, ciekawością zdięty widzieć zawołaną czarownicę Circe, puścił się do niey okrętem, i właśnie tegoż samego czasu poiął ią za żonę, którego Telegonus przybywszy do Itaki zabił Ulissa i z iego matką Penelopą ożenił się. *Hom. Hyg.*

TELEMUS. Syn Eurima, Polifemowi przepowiedział, że Ulisses wyłupi mu oko, które miał szczególnie iedne w pośrzodku czoła. *Ovid.*

TELESFORUS, albo Evemerion. Lekarz, ten i swoią professyą lekarską i wieszczbiarską wsławił się. Grecy go za bożka mieli.

TELESTO. Nymfa córka Oceana i Tethys.

TELETUSA. Zona Lygdusa, a matka Isis, ta z niewiastą przemieniona była w męszczyznę. *Ovid.*

TELEUS. Znaczy w *doskonałym wieku.* Pod tym tytułem wzywano Jowisza wchodząc w małżeńskie śluby. Junonie także dawano tytuł: *Telea.*

TELFISSA. Nymfa córka Ladona od iey imienia zwało

się źrzodło, którego woda tak była zimna, iż Tiresias napiwszy się iey umarł.

Tellumon. Bożek opiekuiący się tym wszystkim, co ziemia rodzi.

Tellurus. Bożek ziemi.

Tellus, albo Ziemia. Zona Celusa. Wyobrażaią ią w postaci niewiasty po całym ciele maiącey piersi. Taż to sama co Cybele.

Telmessus. Syn Apollina wybudował miasto Telmessę, ktorego obywatele słynęli umieiętnością wrożenia.

Telon. Król wyspu Kaprei; wziął za żonę Nymfę Sebethis, z którey spłodził syna Ebala czyli Oebala.

Tenenus. Syn Fegeusza, a brat Arsinoe. *patrz* Alkmeon.

Temenites. Nazwisko Apollina. *Cic.*

Temerus. Zbóyca srogi, zabity od Theseusza.

Temeseus, albo Tamesius-Genius. Tak się nazywało straszydło niegdyś w Temessie mieście Włoskim pokazuiące się, także nazywał się pewny rycerz Greczyn, którego za bożka po śmierci czczono.

Tempe. Dolina między górą Ossą i Olympem bardzo miła i niewypowiedzianie wesoła. Bogowie i boginie na niey zwikli się byli zabawiać.

Tenarus. Sławna nad morzem góra w Peloponesie. Na niey był kościół Neptunowi poświęcony, gdzie złoczyńcy uciekaiąc się znaydowali uprzywileiowane dla siebie bezpieczeństwo. Góra ta naybardziey stała się sławną marmurami, z niey albowiem naywięcey dobywano i sprowadzano głażów do różnych fabryk. *Prop.*

Tenedos. Wyspa na morzu Egeyskim, sławna obrządkami Apollina i Tenes.

Tenerus. Syn Apollina.

Tenes, albo Tenus. Syn Cygna, ten niemówlęciem będąc w skrzyneczce drewnianey zamknięty i na morzu puszczony był, fale morskie przypędziły go do brzegów wyspy Lenkofrys zwaney, która potym od Tenes imienia poczęła się zwać Tenedos. Czczono go na tey wyspie iako bożka.

Terambus. Syn Neptuna, sławny muzyk owych czasów. Ten dufaiąc w swóy talent szydził z Nymf, owóż za to zginął od nich, i przemieniony iest w robaka lataiącego, podobnego do bąka.

Tereus. Krol Thracyi, syn Marsa, przemienili go bogowie w iastrzębia. *patrz* Skowronek.

Terentum. Było to mieyſce na polu Marſowym w głąb ziemi wybrane nakſztałt lochu, gdzie ołtarz bogom piekielnym wyſtawiano, i ziemią przykrywano. Tę ziemię dopiero pod czas igrzyſk ſtoletnich odwalano, ofiary czyniono, i ſkończywſzy wſzyſtkie obrządki, pomienione mieyſce ziemią zaſypano. *Ovid.*

Tergemina. *patrz* Triformis.

Tergeminus. Nazwiſko Cerbera i Gerione. *patrz* Cerberus.

Terminus. Bożyſzcze, do którego granice wſiów, pól, i gruntów należały, przeto zwał ſię bożkiem granicznym. Gdy bogowie uſtąpili z kapitolium przez reſpekt Jowiſza maiącego w Kapitolium rezydować, bożek Terminus ani ſię ruſzył z mieyſca ſwego, choć inni wſzyſcy za granice Kapitolium wynieśli ſię. Wyrażaią go, albo przez ſkorupę, albo przez kamień, albo przez ſłup w kopany w ziemię czaſem na wierzchu bywa buſtum.

Terminalie. Swięta na honor bożka Terminu, i Jowiſza Terminalis zwanego.

Terminalis-Jupiter. Tituł Jowiſza, bo mu granice gruntów były poświęcone.

Terpsichore. Jedna z dziewięciu Muz, bogini muzyki i tańców. Wyrażana bywa w oſobie damy wieńcem ukoronowaney, arfę, a w około niey różne inſtrumenta muzyczne leżą.

Terricene. Nazwiſko Titanów z ziemi urodzonych.

Tethras. *patrz* Tenthras.

Tethys. Córka Celuſa i ziemie, żona Oceana, który z niey ſpłodził niezliczoną moc Nymf zwane Oceanitides, albo Oceanies od imienia oycowſkiego. Malarze i ſnycerze wyrażaią poſpolicie ią na wozie z konchy morſkiey urobionym, który ciągną delfiny morſkie. Ta Tethys wcale różna ieſt i z imienia, i z rzeczy od inney Tethis córki Nereuſa. *patrz* Thetis.

Teucer. Krol Troady, dziad Troſa, od iego imienia Traiańczykowie nazywali ſię Teucri. Tegoż imienia był ſyn Telamona i Heſione, ten z ſwoiey dziedziny wypędzony był za to, iż nie pomścił ſię nad Uliſſem za śmierć Ajaxa.

Teukria, i Teukrowie. Tym imieniem zwano Trojańczyków od Teukra iednego z królów Trojańſkich.

Tekris. Córka Teukra, tę Dardanus poiął był za żonę.

TEUMESIUS LEW. Ten że to sam, co Nemeyski; bo w bliskiey także puszczy Teumesus przebywał i pustoszył.

TEUTADAMA. Ociec Pelasga.

TEUTATES, Thautes, Theut, Thoys, Thoyt, Theutus, albo Thot. Są to rozmaite imiona Merkuriusza. Gaulowie pod imieniem Teutates zaczcili go, i na ofiarę ludzi zabiiali. Pierwsi Egypcyanie, u których on panował pod imieniem Thot, zaczęli mu boskie czynić hynory, i wyrażali go w postaci psa. Reprezentowano go także w osobie ludzkiey, ale z psią głową, co po Egypsku zwano Anubis, i sam bożek Thot zwał się Anubis. *Cic. Suid. Hist. du Ciel.*

TEUTHIS. Pan pewney krainy w Arkadyi, z Grekami na oblężenie Troi udał się, lecz przybywszy do portu Aulis pokłócił się z Agamemnonem i przedsięwziął porzucić Greków. Przy tey okazyi kłótni, wpadłszy w passyą uwiódł się ślepą zapalczywością, i samą Palladę ranił, która w tedy w postaci iednego Greczyna chciała go zatrzymać.

TEUTHRACIA - TURBA. Ovidius tak nazywa 50 córek Teuthrasa.

TEUTHRAS, albo Tethras. Syn Pandiona króla Cilicyi, o nim powiadano, że miał pięćdziesiąt córek, które wszystkie Herkules poiął za żony. *patrz* Auge.

THALAMUS. W kościele pogańskim thalamus nazywano to mieysce, zkąd wyroki bogów słyszeć się dawały.

THALASSIUS, albo Thalassus. Bóg zaślubin i wesela. Niektórzy mniemaią, że to imie, czyli wyraz nic więcey nie znaczy, tylko okrzyk cieszących się przy takowych okazyach, iakoby zaproszeni goście na takowe festyny powtarzali często pomieniony termin. *Liv.*

THALIA. Jedna z dziewięciu Muz, bogini teatralna, do niey wszystkie reprezentacye drammatyczne, iako to: Komedye, Tragedye, tudzież Hymny, należały. Wyrażenie iey bywa w osobie panienki uwieńczoney bluszczem trzymaiącey w ręku maskę, maiącey obowie na nogach zwane *Soccus*, którego do samey grania komedyi zażywano. Tegoż imienia była iedna z Gracyi czyli Wdzięków.

THALISIE. Tak nazywały się ofiary, które czyniono pod czas świąt. Aircennes zwanych. *patrz* Aircennes.

THALLO. Còrka Saturna i Themis, iedna z bogin Godzin ona rachuie się. Było tegoż imienia bożyszcze opiekuiące się ziołami gdy wschodzą i wzrastaią.

THAMIMASADES. Scythowie pod tym imieniem czcili Neptuna.

THAMMUS. Bożek Syriyski tenże to sam co Thamuzus.

THAMYRIS. Wnuk Apollina; tak był z swego talentu przedziwnego głosu w śpiewaniu chełpliwy, iż śmiał wynosić się nad Muzy, i chlubić się, iż nierównie ładniey od nich śpiewał: przyszedł do tey nierostropności, iż Muzy na sprobowanie się w publiczności wyzwał, aby się z nim o zakład popisywały, nalegał. Owòż przyszło do koncertacyi pod takiemi od niego podanemi warunkami; iż ieżeliby swoim głosem i sztuką w śpiewaniu przepisał Muzy, aby go za zwycięzcę i Pana swego wyznały publicznie, a ieżeliby przegrał, aby go Muzy iak chciały skarały. Stało się, że Muzy przepisały w śpiewaniu Thamirisa, przeto, wnet mu za karę zuchwałości wydarły oczy, i sprawiły to, że wszystkiego zapomniał, i stracił talent.

THARANIS. Toż samo co Tharan. *patrz* Taran.

THARGELIE. Swięta u Atheńczyków na honor Apollina i Diany.

THAROPS. Dziad Orfeusza, którego Bacchus uczynił królem Thracyi.

THASUIS. Nazwisko Herkulesa.

THAUMAS. Syn Ziemi, a ociec Iris i Harpiów.

THEA. Jedna z Nymf Oceanides zwanych.

THEAGENE. *patrz* Chariklea.

THEALIA, albo Thalia. Matka bożków Paliki zwanych.

THEANO. Zona Antenora xieni Pallady. Ona to wydała Palladium posąg Grekom.

THEBE. Còrka Asopa, a żona Marsa.

THEBY. Miasto sławne w Beocyi prowincyi Greckiey, imie wzięło od Theby żony Marsa, ktòra owey krainy niegdyś była panią. O tym mieście powiadano, że Amfion cudownie zbudował, czyli raczey restaurował melodyą swoiey lutni. *patrz* Amfion. Fundament tey bayki prawdziwy iest: iż Amfion swoią wymową ludziom mieszkaiącym po lasach i iaskiniach wyperswadował, aby społeczność nad życie bestyalskie przekładali. Pierwszy fundator tego miasta był Kad-

mus. Było wiele miast tym imieniem zwanych, ale naywiększe i naystawnieysze było w Egypcie.

Theia, albo Thia. Bogini matka Słońca i Mięsiąca.

Theletusa. *patrz* Teletusa.

Thelpusa. Taż to sama co Telfisa. *patrz* Telfissa.

Thelxiope. Jedna z Syren.

Themis. Córka Nieba i Ziemi bogini sprawiedliwości. Wyrażenie iey bywa w osobie poważney matrony, maiącey zawiązane oczy, i trzymaiącey w ręku szalę z wagami równo z obustron stoiącemi. Wzgardziła była Jowiszem, który się o iey przyiaźń starał, lecz on gwałtem ią poiął za żonę, i spłodził z niey dwoie dzieci, iedne nazywało się *Prawo*, a drugie *Pokóy*. Ważki czyli szale Themidy przeniósł Jowisz do nieba, i zawiesił ie między dwunastu Znakami Zodyaku. Wyrażaią ią czasem z mieczem w ręku.

Themistiades. Nymfy, które przyszłe rzeczy opowiadały. Wzięły te imie od sławney w pogaństwie prorokini Karmenty, ona bowiem inaczey nazywała się Themis albo Themista.

Themisto. Zona Athamasa; ta rozgniewana, że ią mąż porzucił, a inną poiął imieniem Ino; żeby się na niey iako riwalce swoiey pomściła, dzieci iey Learka i Melicerta umyśliła zamordować. Piastunka o tym dowiedziawszy się, ubrała własne dzieci Themisto w sukienki Leanka i Melicerta. Themisto mniemaiąc iż to byli synaczkowie Ino, rzuciła się na nich, i po zabiiała; lecz swóy błąd postrzegłszy sama sobie śmierć zadała.

Theodamas. Oyciec Hyli, tego Herkules zabił, za to iż go nie tylko nie przyiął iakby się należało podróżnego przyiąć, ale ieszcze przeyścia mu przez swoie dobra bronił. Pozostałego synaczka Hylę po zabitym oycu wziął do siebie Herkules, wyedukował go, i miał z niego nayściśleyszego przyiaciela.

Theoenus. Znaczy bożka winnego, co służy bacchusowi, przeto i święta na honor iego odprawuiące się nazywały Theonie.

Theofana. Panienka, którą poiął Neptun za żonę, a potym ią przemienił w owcę. Ta to iest owca, z którey się urodził ów baran co miał runo złote.

Theogamie. Swięta na pamiątkę porwaney Proserpiny.

Theonoe. *patrz* Leucippy.

THEORIUS. Nazwiſko Apollina.

THEOXENIE. Swięta na honor wſzyſtkich bogów uſtanowione od Kaſtora i Polluxa.

TERAPNE. Miaſto w Lakonii, gdzie ſię rodzili, Kaſtor, Pollux, i Helena.

THERMESIA. Nazwiſko Cerery.

THERMODOON. Rzeka Thracyi na brzegach iey mieſzkały Amazonki.

THERODAMAS. Krol Scythòw okrutny, umyślnie chował lwy, aby ie karmił krwią ludzką, a tym ſamym ſrogości im dodawał, ztąd Ovidius mówi *Therodamanteos leones.*

THERON. Imie pſa Akteonowego.

THERSANDE. Syn Polynicesa znaydował ſię przy oblężeniu Troi.

THERRILOQUUS. Syn Antenora, przy oblężeniu Troi zginął, tak był z niego nieſpracowany rycerz, iż nigdy broń z iego rąk nie wychodziła. *Hom.*

THERSITES. Greczyn, wielkie ladaco, podłego charakteru, z tym wſzyſtkim zwykł był nayuczciwſzym ludziom głupie przyganiać, tego Achilles do razu pięścią zabił, 'iak tylko uſłyſzał od niego głupie przymówki. Tak zaś był na twarzy ſzpetny, iż poſpolicie za przyſłowie miano ſzpetność czyią wyrażaiąc, mówić, tak brzydki iak Terſites.

THESEUS. Syn Egeuſza i Ethry córki Pitthea. Szedł za przykładem Herkuleſa, wielkie dawał ſwoiey waleczności dowody. Rycerſkich iego dzieł celem było ukaranie zbrodni, znoſienie tyrannii, i wygubienie monſtrów, iako to: Minotaura, którému miał póyść na pożarcie. *patrz* Minotaurus. Kilka panienek zwyczaiem bohatyrſkim owych czaſów gwałtem był porwał, iako to Helenę, Ariannę, Fedrę. i inne, ale gdy ie widział ſtateczne i nieuſtraſzone w cnocie, oddawał z honorem panienki i rodzicòw, te zaś, które nie miały ſtałey cnoty z hanbą po nieiakim czaſie odſtępował i porzucał, iako to: uczynił Ariannnie. W kompanii z Pirithouſem przedarł ſię do piekła i chciał wykraść Proſerpinę, ale mu ſię nie udało. Poſtrzeżono zdradę, okowano w kaydany, i do kamienia za rozkazem Plutona przykuto, na którym uſtawicznie ſiedzieć muſiał, i póty w tey piekielney niewoli zoſtawał, póki go Herkules,

z rozkazu Euriſtheuſza z tamtąd nie wyrwał. Na twardym zaś pomienionym kamieniu długo ſiedząc, ſkóra iego do kamienia przyroſła, przeto poſtradać icy muſiał, gdy był z piekła wyrwany. Zawoiował Amazonki, i królowę ich Antiopę wziął w niewolą, którą potem poiął za żonę, i miał z niey ſyna imieniem Hippolita, tego na cel zapalczywości Neptuna wyſtawił, za to, iż przeciwko iego honorowi bezwſtydnie poſtąpić z macochą zamyślał. Ale to była wierutna potwarz na niewinnego Hippolita od macochy rzucona. Epirotowie ſchwytali go byli, do więzienia zataraſowali, i wiele mu przykrości zadawali. A tym czaſem Meneſtreus ſyn Erechteuſza opanował był iego dobra i rządził ſię w nich iak w ſwoiey właſności. Przecież Theſeus wydobył ſię z więzienia, wypędził wdziercę, porozbierał rozproſzone ſwoie potomſtwo, i ſpokoynie z ukontentowaniem obywatelów panował. Piſzą niektórzy, iż w Athenach umarł, i że Atheńczykowie ołtarze mu iako bogowi ſtawiali. Jakoż go cała ſtarożytność pogańſka za półboga, i za drugiego po Herkuleſie rycerza poczytała. *Plutarchus. Ovidius. Hyg.*

THESEIDES. Tak nazywano Atheńczyków od Theſeuſza ich niegdyś króla.

TESMOFORA. Nazwiſko Cerery, znaczy prawodawczyną, bo ona prawa dała ludziom iak mieli żyć w wſpołeczności.

THESMOFORIE. Swięta na honor Cerery.

THESPIADES. Nazwiſko Muz wzięte od miaſta Theſpie w Boecyi leżącego, gdzie im wielkie czyniono honory. Także potomſtwo Herkuleſa ſpłodzone z córek Theſpiſa nazywało ſię.

THESPIS, albo Theſpius. Syn Erechteuſza. Wſpominaią Mytologowie, iż on miał pięćdzieſiąt córek, które wſzyſtkie Herkules pobrał za żony.

THESTIUS. Syn Parthaona, oiciec Althei matki Meleagra, który z tey przyczyny nazywa ſię *Theſtias*.

THESTOR. *patrz* Leucippa. Mniemaią dzieiopiſowie, iż to był oiciec Kalchaſa. bardzo doſkonały w ſztuce wróżenia i wieſzczenia.

THESTORIDES. Nazywa ſię tak Kalchas ſyn Theſtora.

THETIS. Córka Nereuſza i Doris: tak była przecudney urody, że ſam Jowisz mieć ią chciał za żonę, nie mógł zaś do ſkutku ſwóy zamyſł przyprowa-

prowadzić, ponieważ Prometheus wieszczym duchem przepowiedział, iż Thetis ieśliby była żoną Jowiszową, takiego porodziłaby syna, ktòryby samego Jowisza w sławie, dziełach, i mocy przewyższył. Owoż wydano Thetis za Peleusza, i z tego małżeństwa urodził się òw sławny Achilles. Wesele Peleusza z boginią Thetis bardzo pompatyczne było. Wszyscy bogowie i boginie były zaproszone. Cały Olymp na nim znaydował się, nawet bogowie piekielni, wodni, ziemscy, i inni zgromadzili się, oprócz iedney bogini Niezgody, którey umyślnie na ten akt weselny dla utrzymania pokoiu i piękney w zabawach symetryi mieć nie chciano i nie proszono. O co ona rozżarła się i mścić się postanowiła. Jakoż między boginie Jononę, Palladę, i Wenerę u stołu siedzące, rzuciła złote iabłko z tym napisem *dla naypięknieyszey*: o co one kłucić się poczęły, każda sobie urodę przypisuiąc, i do iabłka prawo formuiąc, i na rozsądek Parysa za wolą Jowisza zdały się. Paris Wenerze przysądził złote iabłko, co było potem okazyą nieszczęśliwości Troi. Gdy Achilles gwałtem prawie przyniewolony musiał z Grekami ciągnąć pod Troię, matka bogini, Thetis troskliwa, prosiła Wulkana, aby sam dla niego ukuł zbroię, puklerz, miecz, i inną broń do woyny potrzebną, co Wulkan chętnie uczynił, i zrobił, a Thetis ten prezent synowi swemu ofiarowała. Taż bogini matka często syna swego Achillesa pod czas woyny z niebezpieczeństwa śmierci wyrywała. Ta Thetis wcale inna iest od owey co była matkąNymf Oceanitid. *patrz* Tethys.

THEURGIA, albo Czarodzieystwo Białe. Nazywano czarodzieystwem białym te zabobony i grymasy, ktòre czyniono przyzwoynym końcem, naprzykład dla dobra publicznego, lub prywatnego: a czarodzieystwem czarnym, ktòre czyniono na szkodę bliźniego.

THEUT. *patrz* Teutates.

THIA. Zona Hyperiona, matka Słońca, Xiężyca, i Jutrzenki.

THISON. Jedna z Nymf piastunek Jowisza, czczono ią iako bogini w Arkadyi.

THISHE. *patrz* Pyramus.

THOAS. Kròl Chersonesu Taurycкiego, tyran przechodniów i cudzoziemcòw zwykł był na ofiarę zabiiać: Orestes w tym będący niebezpieczeństwie zabił go. *patrz*. Ifigenia. Orestes. Tegoż imienia

był ieſzcze ieden ſyn Bacchuſa, a ociec Hypſipyla.

THOE. Nymfa córka Oceana i Tethys. Klacz Admeta też miała imie.

THONIUS. Centaur, ſyn Ixiona i Chmury.

THOON. Trojańczyk waleczny, zabity od Uliſſa.

THOOSA. Nymfa, którą Neptun za żonę poiął i miał z niey ſyna Polyfema olbrzyma.

THOR. Toż ſamo co Taran. *patrz* Taran.

THORATES, albo Thornax. Nazwiſko Apollina.

THOT. *patrz* Teutates.

THOUS. Xiąże Trojańſkie z familii Priama, zginął przy oblężeniu Troi. Jeden pies z pſiarni Akteona miał takież imie, które znaczy *rączy w biegu.*

THOXEUS. Syn Euryta, brat Eola. Był inny tegoż imienia ſyn Theſtiuſza.

THRACIA. Kray znaczny w Europie, nazwany tak od Thracyi córki Marſa. Inſi wywodzą od Thrace córki Titana.

THRASEAS, albo Thraſius. Sławny wróżek; udał ſię był do dworu króla Egypſkiego Buſiriſa; właśnie na taki czas trafił, kiedy przy nieznośnych upałach ſuchość panowała. Spytał go więc król, coby czynić należało na uproſzenie od bogów deſzczu, Thraſeas iakoby napuſzony duchem bogów, odpowiedział królowi: iż wola Jowiſza ieſt, aby król z cudzoziemców ofiary mu czynił, ieżeli chce otrzymać obfity deszcz. Zatem król wiedzieć chciał, z iakiegoby wróżek był rodem kraiu? a gdy z iego odpowiedzi poznał, że był cudzoziemcem, rzekł do niego: *ty pierwſzy poydziesz na ofiarę Jowiſzowi*, i ty *pierwſzy rzęſiſty nam deszcz z nieba ſprowadzisz*: i zaraz kazał z niego uczynić ofiarę.

THULE. Starodawni przez Thule rozumieli iakąś wyſpę na końcu świata, niektórzy domyślaią ſię; iż to u nich była Islandya.

THURAS, albo Turias. Bożek Aſſyryiſki: podobno to ich był Mars.

THYA. Jedna z żon Apollina.

THYADES. Tak mniſzki Bacchuſa nazywały ſię.

THYASUS. Pewny taniec na honor Bacchuſa.

THYELIA. Jedna z Harpii.

THYESTES. Syn Pelopa i Hippodamii, brat Atreuſza. Ten z bratową ſwoią Eropą miał niegodziwe zachowanie, co porozumiawſzy Atreus długo dyſſymulował, póki żona

iego nie zległa. Owóż dopiero niewiniątko zabić, i potrawy z niego fekretnie nagotować kazał, i na taki obiad Thiefta brata fwego zaprofił. Słońce w tedy cały dzien na horyzoncie nie ukazało fię brzydząc fię niefłychanym okrucieńftwem nie chciało tak fzkaradney oświecać fprawki. *Ovid.*

Thyla. Córka Deukaliona, którą Jowisz poiął za żonę, i z niey fpłodził Macedona. Była inna tegoż imienia panienka, albolitéż taż fama, która pierwfza zoftała xienią obrządków i taiemnic Bacchufa. Mniemaią dzieiopifowie, iż od iey imienia wfzyftkie xienie obrządków Bacchufa nazywały fię *Thyades*.

Thyades, albo Thyas. *patrz* Thyla.

Thyie. Swięta na honor Bacchufa.

Thymbreus. Nazwifko Apollina wzięte od miafta Thymbru w Troadzie, gdzie miał wfpaniały kościół i ofobliwfzą dla fiebie cześć.

Thymetes. Troiańczyk, według zdania niektórych, fynem był Priama: według zaś innych, obywatelem Troi prywatnym. W tedy gdy fię Paris urodził, Priamowi, i pomienionemu obywatelowi także narodził fię fyn. Rozkazał był Priam, aby Parifa, maiącego być zgubą Troi, zabito, owóż użalono fię dziecięcia krwie królewfkiey zabiiać, ale Thymetefowego fynaczka zabito, Parifa na uftroniu fekretnie za oczyma fchowawfzy pokazano Priamowi niewiniątko Thymetefa, udaiąc, że to był Paris, według rozkazów iego zamordowany. Ciż dzieiopifowie przydaią, że Thymethes fzukał fpofobów na familii królewfkiey zemfzczenia fię, przeto zmówił fię na zgubę oyczyzny fwoiey z Grekami, i im do wzięcia miafta dopomógł.

Thyone. Matka Semeli, a babka Bacchufa.

Thyoneus. Nazwifko Bacchufa.

Thyrsus. Lafeczka liściem winnym i blufzczem okręcona, na wierzchu maiąca fzyfzkę borową. Bacchantes niewiafty, i fam Bacchus, tudzież wfzyfcy popi bożka Bacchufa, zawfze w ręku takowe lafeczki, nofili. *patrz* Bacchantes. Bacchus.

Tiberinus Sylvius. Syn króla Albinów, który utonął w rzece, ta od imienia iego nazwała fię Tyberinus, co większa bogiem go teyże rzeki uczyniono.

Tiberis, albo Tiber. Toż ſamo co Tiberinus. *patrz* Tiberinus.

Tiburtus. Nayſtarſzy z ſynów Amfirauſa, udał ſię z ſwoiemi bracią do Włoſkiey Ziemi, gdzie zbudował miaſto Tibur. Miał on dla ſiebie ołtarz oſobny w kościele Herkuleſſa, który był wyſtawiony w tymże ſamym mieście, które on zbudował.

Tife, albo Tifon. *patrz* Tyfon.

Tifis. Sławny żeglarz, który miał w ſwoiey opiece i dozorze w żegludze okręt zwany Argos, i ſzczęśliwie prowadził Argonautów do Runa Złotego.

Timander, *patrz* Egipius.

Timanthus, albo Timantes. Sławny malarz. Ten maluiąc obraz, który wyrażał okrutną Ifigenii ofiarę, gdy z różnych na tym obrazie oſób, ſmutku i żalu, przedziwną ſztuki malarſkiey ręką i imaginacyą udał znaki; a nie mogąc wynaleść doſtatecznego ſpoſobu do wyrażenia nierówne większego żalu oycowſkiego Agamemnona nad ſtratą iedynaczki córki, namalował chuſtką oczy i twarz, iakoby niemogąc ſię od płaczu utulić, zaſłonionego.

Timarata. Jedna z trzech bab, które zawiadowały wyrokami Jowiſza w Dodonie. Druga nazywała ſię Promenia. Trzecia Nikandra, przemieniły ſię po ſkończonym życiu w gołębie.

Timesius. Rycerz Grecki, czczony był za bożka w Abderze mieście, którego on pierwſzy fundamenta założył.

Timor, *Boiaźń. Strach.* Bożyſzcze u pogan, te wcale różniło ſię od drugiego podobnego *Pavor* zwanego. *Pavor* bowiem albo od nieprzyiaciela naſłany trwożył obywatelów, alboliteż obywatele na nieprzyiaciela wyſyłaiąc tego bożka, w nieprzyiacielſkich obozach trwogę czynili.

Timoria. Bogini u Lacedemończyków w wielkiey czci i poſzanowaniu będąca.

Tiresias. Sławny wieſzczek. Ten pewnego dnia widział dwa węże na górze Citheronie razem leżące, i zabił iednego, a to była ſamica, wnet cudownie z męſzczyzny ſtał ſię niewiaſtą. W ſiedm lat potem znalazł parę wężów, i zabił ſamca, aż oto w tym punkcie z niewiaſty ſtał ſię męſzczyzną. Jowisz dyſputuiąc pewnego czaſu z Junoną, czyiaby była lepſza kondycya, czy męſzczyzny, czy białogłowy, na decyzyą tego zadania

wezwał Tiresiasza. Ten Jowisza zdanie za męszczyzną poparł, przydał to iednak, że biała płeć iest dotkliwsza, i przeto w passyi miłości nayskorsza. Jowisz zawdzięczaiąc iego przychylne zdanie, pozwolił mu czytać sekretną przyszłych rzeczy xięgę; lecz Juno iego zdaniem urażona skarała go ślepotą. *Hom. Ovid. Hyg.*

TIRINS. Syn Argusa, wybudował miasto Tirenthum w Peloponesie.

TIRINTHIUS. Nazwisko Herkulesa, gdyż on był rodem z miasta Tirinthu.

TISAMENES. Syn Oresta panował w Argos po śmierci oyca, Heraklidowie wydarli mu te państwo.

TISIFONE. Jedna z trzech piekielnych Furyi. *patrz* Furye.

TISIS. Pewny Messenczyk bardzo doskonały wróżek.

TITAN. Syn Nieba i Ziemie. *patrz* Saturnus. Synowie iego byli strasznemi olbrzymami, których od imienia oycowskiego zwano Tytanami. Samo Słońce nazywało się Titanem, tak dla tego, iż rozumiano, iakoby Hyperion ieden z Titanów zrodził go; iakoteż ztąd, iż miano i poczytywano Słońce za samego Hiperiona.

TITANIA. Pyrrha tak nazywała się bo była wnuczką Japeta iednego z Tytanów.

TITARESUS, albo Titaresius. Rzeka w Tessalii, o którey powiadano, iakoby wodami z rzeki Styx piekielney napełniała się.

TITEA. Jedna z żon Celusa, która mu siedmnastu synów Titanów zwanych od imienia matki, porodziła. Tych Tytanów poetowie dystyngwuią iako wcale innych, od owych synów Titana brata Saturnowego. Mniemaią niektórzy, iż Titea też samo znaczy co Tellus.

TITHENIDIE. Swięta w Lacedemonie od samych mamek obchodzone na cześć Diany.

TITHIUS. Straszny olbrzym syn Jowisza, narodził się w pewney iaskini, gdzie matka iego przed gniewem Junony skryła się była. Apollo z Dianą zabili go strzałami; ponieważ przeciwko ich matce Latonie w powinnym wykroczył respekcie. Ciało iego swoią długością i ogromnością zabierało dziewięć zagonów ziemi, i był skazany po śmierci na takąż karę iak i Promotheus.

TITHON. Syn Laomedona. *patrz* Jutrzenka.

TITHOREA. Nymfa od ktòrey imienia nazywało się pewne miasto w Boecyi.

TITHRAS. Syn Pandiona.

TITIAS. Rycerz Grecki, którego za bożka po śmierci czczono.

TITIA. Bogini, ktòrą szczególniey Milesieni czcili. Taż to sama co Titea. *patrz* Titea.

TITIENSES. Pewne zgromadzenie popów Apollinowych, zwanych *Titii Sodales.* Wieszczbą się bawili.

TITYROWIE. Niektóre Geniusze assystuiące Bacchusowi tak nazywano.

TLEPOLEMUS. Syn Herkulesów. Zabił swego wuia Licyniusza syna Marsowego, przeto uciekać musiał, przybył na wyspę Rhodus, i tam długi czas zmieszkał. Tenże znaydował się przy obleżeniu Troi, i tam od Sarpedona zginął. *Hom.*

TLESIMENES. Oiciec Aulona.

TMOLUS. Góra w Frygii, sławna obfitością szafranu, i obrządkami Bacchusa.

TOLUMNIUS. Wieszczek w woysku Turnusa, wsławił się nie mniey orężem, iak proroctwem.

TOMOS. Znaczy z Greckiego: *na sztuki rozerwany.* Imie to iest miasta w Poncie. Powiadano, iż na tym samym mieyscu zbudowane leży, gdzie niegdyś Medea swego braciszka Absyrta na części poszarpawszy porozrzucała. Wsławiło się te miasto mieyscem wygnania Ovidiusza.

TONEE. Swięta na honor Junony.

TOPOLA. *patrz* Heliades.

TORTOR, albo Kat. Nazywano katem Apollina dla tego, iż iego kościoł znaydował się na tey ulicy, gdzie przedawano batogi i inne narzędzia do karania złoczyńców.

TOXOFORUS. Znaczy: *noszącego łuk.* Te nazwisko dawano Apollinowi.

TRACHINIUS. Nazwisko Ceixa, bo był rodem z miasta Trachis, ktòre się nazywa czasem Heraklea.

TRESTONIA. Bogini ktòrey pomocy wzywano w fatygach i zmordowaniu podròżnym.

TREZENUS. Syn Pelopa.

TRICEFATUS, albo Triceps. Nazwisko Merkuriusza wzięte od troistego urzędu nań włożonego w niebie, na ziemi, i w piekle. Takoż i Diana dla podobney racyi nazywa się Triformis.

Triennales, albo Trieterici. Tym terminem nazywano Swięta Bacchusa, które co trzeci rok uroczyście obchodzono.

Trieteriki. *patrz* Triennales.

Trifallus. Nazwisko Priapa.

Trifillius. Pod tym tytułem wystawiony był wspaniały kościoł Jowiszowi w Elidzie.

Triformis. Nazwisko Chimery. Także nazywano Dianę biorąc ią za Xiężyc, ktory pospolicie we trzech odmianach co miesiąc prezentuie się, to iest: na nowiu, na pierwszey kwadrze, i na pełni. Nazywano ią także *Tergenina*, *Triceps*, iako Hekate z trzema głowami. *patrz* Hekate.

Trigla. Pewne mieysce w Atenach, gdzie na ofiarę Hekacie zabiiano i palono mułła norskiego, to iest: rybę głowaczowi podobną, którą Grecy nazywali Trigla, przeto i Hekate zwała się Triglantina, i Triglina.

Trikceus. Nazwisko Eskulapiusza, wzięte od miasta Trikka w Macedonii, gdzie był osobliwszym sposobem czczony

Triktirie, albo Triktie. Ofiary na honor Marsa Enialiusza.

Trinokcius. Nazwisko Herkulesa wzięte od długiey nocy, ktorey się począł, o ktorey powiadano, iż tak długa była, iakby trzy razem złączone trwały, a to w tedy miało się stać, gdy Jowisz w postaci Amfitryona cieszył się z Alkmeną.

Triokulus. Nazwisko Jowisza, bo go czasem w sztuce Malarskiey albo snycerskiey wyrażano z trzema oczami, to iest: dwoie oczy na swoim mieyscu, trzecie w pośrzodku czoła.

Triopus. Król Thessalii, ociec Meropy. Tegoż imienia był ociec Erisichtona.

Triopius. Nazwisko Apollina, wzięte od iego czci i brządków w kościele miasta Triopii w karyi, gdzie oraz na honor iego obchodzono święta i igrzyska. Tam zakład wygrywaiącym, dawano w nadgrodę kosztowne naczynia o trzech nóżkach.

Triops. Toż samo co Triopius. Także syn Neptuna nazywał się.

Triopus. Syn Słońca: od iego imienia pewna góra nad morzem i miasto w Karyi nazywało się.

Triptolemus. Syn Celelusa Króla Eleusiyskiego i Metaniry, albo Meganiry. Ceres zawdzięczaiąc ludzkość i grzeczność oświadczoną ku sobie Celeusa, dała piersi swoiey ssać maleńkiemu Triptolemowi. Co większa chciała go uczynić nieśmiertelnym. Na ten koniec wrzuciła go w ogień, ale matka przestraszona takim widowiskiem wyrwała go z ognia, a tak przeszkodziła do nieśmiertelności synowi. Taż bogini nauczyła go rolnictwa.

Tripudion. Wyraz dziobiących kurcząt poświęconych, bo gdy one iadły z apetytem, dobry był prognostyk.

Trismegistus. Znaczy, trzy razy wielki, co znaczyło Merkuriusza.

Tritia. Córka Tritona, Xieni Minerwy.

Tritogenia. Znaczy *z głowy urodzona*. Te nazwisko służyło Minerwie, ona bowiem urodziła się z głowy mużgu Jowisza.

Triton. Bożek morski zrodzony z Neptuna i Amfitrity. Był Trębaczem u Neptuna, zamiast trąby miał konchę morską bardzo krętą na którey doskonale iakby na prawdziwey trąbic wygrywał. Postać iego do połowy była ludzka, reszka od pasa rybia. Wielu bogów morskich nazywaią się Tritonami, przeto też ich maluią z konchami, w które nadymaią całą siłą trąbiąc.

Tritonia. Nazwisko Minerwy wzięte od imienia pewnego bagniska Triton rzeczonego, bo na iego brzegach pomieniona bogini wychowała się.

Trivesper. Toż samo znaczy co Trinokcius.

Trivia. Nazwisko Dianny ona bowiem drogami rozstaynemi opiekiwała się.

Troilus. Syn Priama i Hekuby. Bożyszcze Fatum w swoich wyrokach naznaczyło było, iż pókiby Troilus żył, póty Troia będzie w całości. Lecz on nieostropnie na wszelkie narażał się niebezpieczeństwa, i śmiał na samego uderzyć Achillesa, od którego natychmiast poległ, w krótce po iego śmierci miasto Troia Grekom dostało się.

Trąba. *patrz* Fama, Klio. Misenus. Trębki z Konch morskich. *patrz* Triton.

Trifonius. Syn Apollina. Ten w okropney askini przesiaduiąc swoie dawał wyroki. Ci, którzy przychodzili radzić się go w zawiłych swoich interessach, pwinni byli pierwey oczyścić się, i wykompać w wodzie ciekącey, a dopiero po ożnych

odprawionych obrządkach, w chodzili do owey iaſkini, tam zdrzymawſzy ſię albo we śnie odbierali rezolucyą, albo na iawie ſłyſzeli i widzieli to o co go zapytali.

TROPEUCHUS, Trofens, Nazwiſko Jowiſza, toż ſamo co Trofeus, wzięte te imie ieſt od znaków zwycięzkich, ponieważ go za dawcę i ſprawcę wſzelkich zwycięſtw i triumfów poczytywano. Dla teyże ſamey przyczyny i Junonę zwano Tropeą.

TROPEUS. Nazwiſko Jowiſza wzięte z ſłowa Greckiego, które znaczy: *obracać ſię*, ponieważ Jowisz ſprawiał to, że nieprzyiaciel obracał ſię czyli dawał tył przez pierzchanie i ucieczkę z placu.

TROS. Syn Erichtoniuſza, a oyciec Iluſa. Był kròlem Trojańſkim, przeto od iego imienia miaſto ſtołeczne nazwane było Troja.

TROJA. Miaſto ſtołeczne Frygii. Paris ſyn Prima kròla pomienioney krainy, gdy Helenę żonę Menelaſa wykradł i porwał, ſtał ſię okazyą zguby tego miaſta i kròleſtwa. Grecy bowiem mſzcząc ſię tego afrontu, ich narodowi wyrządzonego, dzieſięć lat w oblężeniu ſtolicę Frygii trzymali, na oſtatek zdradą doſtali, wybudowawſzy machinę konia drewnianego, i napełniwſzy ſkrycie doświadczonym żołnierzem według rady ſameyże Pallady, Troiańczyków oſzukali, miaſto ich fortelem wzięli i zburzyli. Bardzo ſztucznie ukrywali oni uknowaną zdradę, bo odſtąpili od miaſta, puſzczaiąc pogłoſkę, że go za niedobyte być uznaią, przeto uſtąpić ſię woyſkom ſwoim kazali, iakoby z intencyą powracania ſię do domu, zoſtawuiąc na mieyſcu, gdzie ſtali obozem pomienioną machinę na honor Pallady wybudowaną. Troiańczykowie nie widząc więcey Greków w około miaſta, uważaiąc, że zupełnie odſtąpili z pogłoſką powrotu do Grecyi, wyſypali ſię z miaſta do oglądania porzuconey machiny, a zatem przedſięwzięli tak wſpaniałe i miſterne dzieło w toczyć do miaſta. Owòż dobrawſzy ſpoſobów przez podprawienie kół do nóg pomienioney machiny, i innych tym podobnych, wywaliwſzy murów ſztukę, wprowadzili fatalną machinę. Naſtępuiącey nocy wyſunęli ſię cicho utaieni w machinie Grecy, dali znać innym na zaſadzkach czuwaiącym, podpalili ze wſzyſtkich ſtron miaſto, w tym woyſko Greckie ſpieſzno cofnąwſzy ſię nadeſzło, wpadło do miaſta, palić, zabiiać,

ruynować poczęło, i tak we dwudzieftu czterech godzinach do fczętu zburzona zoftała Troia. *patrz* Helena. Paris. Hektor. Achilles. Ulifses. Priam. &c.

Trup, u tyłu wozu za nogi przywiązany. *patrz* Achilles. Hektor.

Trzcina. Balwierz goląc pewnego czafu Midafa króla, poftrzegł, że miał ośle ufzy, zdumiał fię, król pod utratą gardła zakazał mu co widział powiadać. Lecz on niezmierną chętką do wyiawienia fekretu zdięty, i oraz pogrożoną śmierci karą uftrafzony, bidził fię, czy miał, czy nie miał powiedzieć. Naoftatek dogadzaiąc fwoiey niepowściągliwości ięzyka, wykopał w ziemi dołek, i do niego nachiliwfzy fię i zbliżywfzy ufta wypowiedział fekret, i dołek ziemią zafypał. W kilka czafów na owy miuiey-fcu wyrofła trzcina, ta za powionieniem wiatru fzelcft fprawunieniem wiatru fzelcft fprawu-

Trzody, baranów i wołów. *patrz* Admetes. Apollo. Polifemy. Ajax. Kakus. Merkuriusz. Argus.

Trzynóg. Stołek o trzech nogach, na którym popi Apollina, albo xienie tegoż bożka maiąc prorokować zafiadały, toż dopiero napufzeni duchem wiefzczym wyroki dawali, to ieft odpowiedzi na pytania o rzeczach przyfzłych i zawiłych. Stołeczek ten był obity fkòrą Pythona węża. *patrz* Python. Pythonifsa.

Tubilustrie. Swięta u Rzymian, pod czas których pewnym obrządkiem oczyfzczano czyli poświęcano na nowo trąby święte, w tedy zabiiano ofiary w przyfionku kościoła Saturnowego.

Tucia, albo Tutia. Mnifzka Weftalna, ta ofkarżoną będąc o pewny wyftępek, pokazała niewinność fwoią ofobliwfzym cudem, rzefzotem bowiem naczerpawfzy wody z Tybru, zaniofła ią aż do kościoła Wefty o podal będącego.

Tuiston, Tuifkon, albo Teuton. Bożek ftarodawnych Germanów czyli Teutonów. Mniemaią niektórzy, iż to teńże fam co Teutates Gaulów.

Tumultus. Bożek fyn Marfa.

Turnus. Król Rutulów, któremu Lavinia była deklarowana za żonę, ale fię Eneafzowi doftała, o co między nim a Turnem krwawa woyna przez kilka czafów trwała;

aż póki pomieniony król Rutulów na placu od Eneafza nie poległ. *Virg.*

TURRITA, albo Turrigera. Nazwifko Cybeli, którą zawfze wyobrażaią wieżami i bafztami ukoronowaną.

TUSKULUS. Syn Herkulefa, nazwał od fwego imienia tę część Włoch, która fię przed tym nazywała Tyrrhenią. *patrz* Tyrrhenus.

TUTANUS. Bożek bezpieczeńftwa.

TUTELA. Tak nazywano bożka albo bogini, którey ftatuę brano w drogę, zwłafzcza zapufzczaiąc fię w iaką żeglugę, i ftawiano na przodku okrętu dla nabożeńftwa pofąg. *patrz* Tutelina.

TUTELARES. Bożków iakiego mieyfca, domu, miafta, kraiu fzczególnieyfzych nazywano Tutelares, ciż to fami co Indigetes.

TUTELINA, Tututina, albo Tutela. Bogini fpiechlerzów, ftodół, magazynów, to ieft: zboża z pola zebranego, zmłoconego, i fchowanego.

TYCHE. Grecy tym imieniem nazywali Fortunę. Także iedna Nymfa nazywała fię, była ona córką Oceana i Tethys. Jedna także z Hyad też imie miała.

TYCHIS. Jeden z bożków pryncypalnych Lares zwanych, których czterech więkfzych rachowano. *patrz* Anachis.

TYCHIUS. Dofkonały rzemieślnik, tento fam co puklerz Ajaxowi robił.

TYCHON. Bożek nieczyftości.

TYDEUS. Zrodzony z Eneufza i Althei. Tego Polinices wyprawił był do Etheokla króla Thebańfkiego, aby od niego upomniał fię o tron, który mu fię według iego fprawiedliwych pretenfyi, należał. Przybyłego na mieyfce pofła Etheokles niegrzecznie przyiął, to było okazyą Tydeufzowi, że Etheokla na poiedynek wyzwał, i kilka razy ftarł fię z nim walecznie i fzczęśliwie. Etheokles złością zażarty, iż nie mógł Tydeufzowi w poiedynku fzkodzić, różne na iego zgubę zafadzki czynił, z których on fzczęściem ofobliwfzym bez żadney fwoiey fzkody wychodził. W kilka czafów potem przy oblężeniu Thebów śmiertelnie od nieprzyiaciela porażony, na placu poległ.

TYGRYSY. *patrz* Bacchus, Admete.

TYMANDRUS. *patrz* Egypius.

TYMETES. *patrz* Thymetes.

TYNDARUS. Król Oebalii, a mąż Ledy, iego potom-

kowie nazywali ſię Tyndarydes. *patrz* Kaſtor.

TYNDARIDES. Nazywali ſię tym imieniem wſzyſcy potomkowie Ledy od nazwiſka męża iey Tyndara, lubo nie wſzyſtkie te dzieci, były z niey ſpłodzone. Nayczęściey przez Tyndaridów maią ſię rozumieć Kaſtor i Pollux.

TYNDARIS. Helena còrka Tyndara.

TYFON, albo Typhon. Jeden z olbrzymów ſzturmuiących do nieba. Ten zakochawſzy ſię w bogini Wenerze, chciał ią poiąć za żonę mimo woli iey, przeto ią wſzędzie ścigał, ona zaś przed nim uciekaiąc, zabiegła aż do Eufratu rzeki, gdzie dwie potężne ryby przewiezły ią wraz z ſynaczkiem Kupidynem na drugą ſtronę rzeki. Zawdzięczaiąc Venus tę uſługę Rybom przeniosła ie do nieba, i oſadziła między dwunaſtu znakami Zodiaku.

TYR. Miaſto w Fenicyi, gdzie Herkuleſa, iako boga ſzczególnieyſzym ſpoſobem czczono.

TYRBE, albo Konfuzya, Zamieſzanie. Były to święta na honor Bacchuſa.

TYRIMNUS. Bożek którego cześć i obrządki naybardziey ſłynęły w Tyatyrze mieście.

TYRIUS. Tyryiczyk, nazwiſko Herkuleſa. *patrz* Tyr.

TYRO. Jedna z Nereid, matka Neleuſza, Peliaſza, Eſona, Amithaona, i Fereſa.

TYRRHENUS. Syn Athyſa, od iego imienia iedna kraina w Włoſkiey ziemi nazywała ſię Tyrrhenia, on bowiem do niey ſprowadził ludzi z Lydyi i pierwſzy ten kray zaludnił. Rozkrewieni obywatele naybardziey wſławili ſię zabobonnością.

TYRRHIDES. Dzieci Tyrrhuſa.

TYRRHUS. Stròż ſtadów kròla Latina, ten wychował był zmłodu ielenia bardzo łaſkawego. Aſkanius nie wiedząc o niczym poſtrzegłſzy zwierza na polowaniu zabił. To było okazyą krwawey woyny między Latinami i Troiańczykami. *Virg.*

TYRSIS. Pałac Saturna nazywał ſię tym imieniem.

U.

UBÓSTWO. Bogini, według allegoryczney imaginacyi, wzięta, powiadano, iż miała oyca zbytek, a matkę próżnowanie. Niektórzy przydaią, iakoby ubostwo było matką przemysłu czyli industryi, pracy, i różnych kunsztów. Wyrażenie iey bywa w osobie niewiasty bladą i mizerną cerę maiącey, wizernie ubraney, a czasem podobney do Furyi piekielney, zgłodniałey, dzikiey, i właśnie z rozpaczy szaleiącey.

UDEUS. Ociec Euripa iednego z przodków Tiresiasza.

UFENS. Jeden z Xiążąt Włoskich, który dał sukurs Turnusowi przeciwko Eneaszowi. Zabity został od nieiakiego Gyasa Troiańczyka.

UKALEGON. Jeden z pryncypalnieyszych Troiańczyków, ten dla bardzo podeszłego wieku nie mógł z Grekami potykać się.

ULISSES. Król wyspu Itaki, z rodzony z Laertiusza i Antiklei. Zmyślił był sobie szaleństwo tym iedynie końcem, aby nie szedł na woynę Troiańską, ale go Palamedes sztuką zażył, i poznał szaleństwo zmyślone. Wziął bowiem iego synaczka Telemaka, i przed orzącym Ulissesem nieznacznie na takim mieyscu położył, którędy on miał płóg prowadzić. Ulisses choć za pługiem szedł, i woły poganiał, postrzegł iednak synaczka swego tak leżącego, iżby go były woły stratowały i płóg przeorał, ieżeliby czym prędzey z bruzdy na bok nie zwrócił. Tym postępkiem pokazał się być przy zdrowym rozumie, owóż przyniewolony musiał z innemi panami Greckiemi na pomienioną expedycyą pod Troię ciągnąć. Znaczną on pomocą stał się swoim patryotom w tey okacyi tak swoią roztropnością w radzie, iako przemysłami w woiowaniu nieprzyiaciela. On wyszpiegował Achillesa ukrywaiącego się na dworze króla Lykomeda, bez którego, według wyroków bożków, Grecy nic dokazać na tey woynie nie mogliby. Achilles zaś i matka iego uwiadomieni także o fatalney tey dla siebie woynie, która Achillesowi pewną śmierć, a matce pewne umartwienie z śmierci syna obiecywała, przeto matka The-

tis przeſtroiwſzy młodziuchego Achilleſa za damę, do Fraucimeru króla Lykomeda rekommendowała. Trafił tam Uliſſes w kupieckim ſtroiu i profeſſyi, ſzpeguiąc po wſzyſtkich dworach i mieyſcach Achilleſa, pod tak pozornym pretextem do nieprzyſtępnych pokoiów królewſkich przedzierał ſię. Gdy więc ſwoie towary przed gronem dyſtyngwowanych dam wykłada prezentuiąc im to wſzyſtko cokolwiek do ozdoby, ubioru, wygody, zabawy ſłużyć mogło, i gdy iaka taka ſwemu guſtowi nayupodobańſzy kolor, ſtròy, modę upatruie, wybiera, i płaci: Achilles zapomniawſzy o ſtroiu damſkim, którym ukryty zoſtawał, iak tylko poſtrzegł między wyłożonemi niewieściemi towarami rycerſką ſztucznie i umyślnie w mieſzaną broń wnet ſię do niey oglądania porwał i chciwie kupić chciał, a tym ſamym wydał ſię czym był. Takim więc fortelem poznany, i do obozu od Uliſſa ſprowadzony był. Ulliſſes z Diomedeſem nader dowcipnie i ażardownie wykradli z kościoła Troiańſkiego Palladium. On także z innemi w machinie drewnianey konia ukrytemi znaydował ſię, i wiele do zburzenia miaſta pomògł. Gdy powracał do ſwoiey Itaki przez morze, w wielkich życia zoſtawał niebezpieczeńſtwach i przygodach, błąkaiąc ſię przez dzieſięć lat po różnych kraiach dla przeciwnych wiatrów i trefunków, bliſko wyſpy gdzie zawołana Circe czarownica mieſzkała, okręt ſię iego rozbił, ledwo z tego niebezpieczeńſtwa wyratowany zoſtał, owóż do pomienioney wyſpy przylądować muſiał, aby i okręt naprawić i we wſzyſtkie potrzeby opatrzyć ſię mógł, zmieſzkał tam więc przez nieiaki czas bardzo ludzko od Circe przyięty, z którą i w małżeńſkie wſzedł obowiązki, i z niey ſyna Telegona ſpłodził. A gdy chciał, ſporządziwſzy ku żegludze wſzyſtko, odbić od lądu, i do ſwoiey powracać oyczyzny, ona zatrzymuiąc kochanego gościa, wſzyſtkich iego ludzi oczarowanym napoiem uczęſtowała, bo zaraz w rozmaite poprzemieniali ſię beſtye, ledwo uproſił, aby ich do ludzkiey przywròciła poſtaci i pozwoliła ſpokoynie wyiechać. Tylko co odpłynął wiatrami zanieſiony i ſkołatany rozbił ſię nie daleko wyſpy Kalipſo, tam wyratowany, ludzko od pomienioney Nymfy przyięty, i we wſzyſtko opatrzony puścił ſię daley, trafił na wyſpy Cy-

kłopów, wpadł w ręce Polyfema olbrzyma, który czterech iego kollegów w oczach iego pożarł, a iego piątego i innych z resztą niewolników i baranów na pożarcie w iaskini ciemney zachował. Przemyślny Uliffes znalazł sposób uyść z rąk Polyfema z resztą swoich kompanów. *patrz* Polyfemus. Gdy trafił na Syreny, umiał i siebie i swoich kollegów od ich zdradliwych głosów sposobem i obrotem zachować. Wyieżdzaiąc z kraiu Eolii, bożek Eolus przez dobre ku Ulissowi serce, dał mu wiatry w skórzanych worach zamknięte, aby ie w swoiey mocy maiąc pomyślnieyszą odtąd cieszył się żeglugą. Kolledzy ciekawi widzieć coby w tych znaydowało się worach, gdy ie otworzyli, wnet wyleciały wiatry, i taką wzruszyli na morzu burzę, iż Ulissa okręt, iuż iuż blisko Itaki będący, zaniesiony był aż do Afryki. Z tamtąd zmierzaiąc do oyczyzny, skołatany był ostatnią razą taką nawałnością, że wszystkie swoie okręty, i wszystkich ludzi utracił, w oczywistym niebezpieczeństwie zatonienia, ledwo dopadł deski, którey chwyciwszy się naszczęście płynął, i przecież dopadł brzegów Itaki. W tak zaś nędznym stanie ukazał się obywatelom, że go nikt, ktoby był, znać nie mógł. Wszedł w liczbę (nie wydaiąc się czym iest) konkurrentów Penelopy, i w kompanii z niemi zostaiąc, oświadczył się, że gotów i natężyć Ulissowy łuk, byle tylko w nadgrodę dostała mu się Penelopa. Tę bowiem kondycyą ona swoim konkurrentom, aby się ich zbyła, podała. Ulisses do razu naciągnął łuk, wygrał zakład, dopiero ogłosił się ktoby był. Wszedł do swego domu i familii, wszystkich uprzykrzonych zalotników Penelopie niezmierną przykrość sprawuiących pozabiiał, i spokoynie panował. W kilka czasów potem złożył umyślnie rządy oddaiąc ie swemu synowi Telemakowi, miał bowiem od bogów przestrogę, że od własnego syna zginie. Mimo wszelkiey ostrożności spełniły się wyroki bogów, ponieważ Telegon syn z Circe urodzony, przez niewiadomość, przybywszy do Itaki zabił Ulissa, w pewnym tumulcie. *patrz* Telegonus. Ulisses po śmierci między pół bogów był poczytany. *Hom. Hyg.*

ULIUS. Znaczy *zdrowego*, dawano ten tytuł Apollinowi, iako opiekuiącemu się lekarską sztuką.

ULTRICES-DEÆ. Tak się

nazywaią po łacinie Furie piekielne.

Ullixes. Toż samo co Ulisses *patrz* Ulisses.

Umbron. Zawołany czarownik w kraiu Marsów, przybiegł był na sukurs Turnusowi przeciwko Troiańczykom, Eneasz go w boiu zabił.

Unigena. Nazwisko Minerwy, bo z oyca nie z matki urodziła się.

Unxia. Nazwisko Junony wzięte od obrądku weselnego, przy którym wzywano pomocy iey. Pod czas bowiem wesela smarowano oleiem albo tłustością uszaki i o drzwi tego pokoiu, gdzie nowożeńcy położnicę mieć zabierali się; a to czyniono dla odwróczenia wszelkich czarów i uroków. Mniemaią niektòrzy, iż słowo łacińskie *uxor*, żona, wzięte iest od tey ceremonii namaszczania. Unxia była także bogini osobna opiekuiąca się wszelkiemi maściami, oleiami, i wòdkami, z których parfumy robiono.

Upis. Tak Lacedemończykowie nazywali Dianę.

Uragus. Nazwisko Plutona.

Urania. Jedna z dziewięciu Muz, bogini Astronomii. Snycerze i malarze wyrażaią ią w postaci panienki w błękitnych sukniach gwiazdami ukoronowaną, oborącz trzymaiącą glob, przy niey leżą rożne instrumenta matematyczne. Też same nazwisko poetowie daią Wenerze. *patrz* Cythora.

Uranus. Toż samo znaczy co Celus, ociec Saturna.

Urius. *patrz* Pluvius.

Urna. Dzban. Naczynie w którym kości i prochy spalonego trupa składano i w grobach chowano. *Urna* krubka czyli naczynie z losami, *patrz* Fatum. Minos.

Uratalt. Bożyszcze Arabòw, ktòrzy pod tym imieniem adorowali Orusa czyli Słońce.

Uszy ośle. *patrz* Trzcina.

Uterina. Bogini ktòrey pomocy wzywano przy połogach.

V.

NB. Pod tą literą V. same imiona Łacińskie i Greckie znayduią się, osobno Polskie pod literą W.

VAKUNA. Bożyszcze próżnowania i spoczynku, które u Rzymian osobliwie wieśniaków w osobliwszey czci bywało, zwłaszcza wtedy, gdy zebrawszy z pola, i inne gospodarskie uprzątnowszy roboty, cieszyli się swobodnym i wolnym czasem.

VAGITANUS. Bożek do którego należy kwilenia się i placze niemówlątek na świat z wnętrzności matek wychodzących.

VALENTIA. Bogini wielce czczona od pierwszych mieszkańców Włoskiey Ziemi. Rzym nawet, czyli te mieysce, gdzie potem stanął Rzym, nazywano Valentią.

VATIKANUS. Bożek wyrokami wsławiony na pewnym mieyscu blisko Rzymu. Insi rozumieią, iż to tenże sam co Vagitanus, i właśnie ztąd tak nazwany, iż niemówlę płacząc iakoby wymawia *va*, albo *ua*, *ua*.

VEDIUS, Vejovis, albo Vejupiter. Jeden z bożków złośliwych i ludziom szkodzących, którego Rzymianie dla tego iedynie szanowali i czcili, aby im nieszkodził. Wyrażano go trzymaiącego strzały. Inni rozumieią, że to tenże sam co Pluto.

VELEDA. Sławna prorokini u dawnych niegdyś Germanów panowała, którą po śmierci czczono iako bogini, ztąd poszło, że tymże imieniem Veledy Germanowie znali wszystkie te niewiasty, które przyszłe rzeczy opowiadały.

VENILIA. Nymfa żona Faunusa, a matka Turna. Inni mówią, iż to była żona Neptuna, i że taż to sama iest co Salacia.

VENULUS. Z pomiędzy znacznieyszych Latynów ieden, który udał się był do Diomedesa, prosząc go o pomoc przeciwko Troiańczykom, ale nie odebrał skutku prośb swoich.

VENUS, albo Cypris. Córka Nieba i Ziemie, albo iak niektórzy piszą Marsa, iakoby Saturnus był autorem narodzenia iey, bo z iego krwi i piany morskiey uformowana została, *patrz* Saturnus. Mnie-

maią ieſzcze niektórzy, iż ona ieſt Jowiſza i Diony córką. Według świadectw hiſtorycznych, wiele było niewiaſt imieniem Wenery zwanych, wolnym i roſpuſtnym życiem wſławionych, przeto poetowie podług ſwego zwyczaiu, różnych takowych oſób ſprawy iedney przypiſuią. Cóżkolwiek bądź, to o niey hiſtorya baieczna głoſi. Skoro ſię urodziła, zaraz ią boginie godziny porwały i zanioſły do nieba, gdzie wſzyſcy bogowie oglądali ią, i przyznali, że nie było i nie będzie nic doſkonalſzego w urodzie, przeto każdy ſię z nich o iey przyiaźń ſtarał. Uchwalili oraz, aby była boginią miłości. Wulkan bożek kowalów, wiele uſług czyniący Jowiſzowi, oſobliwie pod czas woyny z Tytanami i Olbrzymami, bo mu uſtawicznie wtedy muſiał kuć, i doſtarczać piorunów, ſtarał ſię o dozgonną przyiaźń Wenery, maiąc po ſobie protekcyą i wielką inſtancyą króla bogów Jowiſza, iakoż za pomocą iego poiął Wenerę za żonę. Lecz ona dla niewypowiedzianey ſzpetności męża, nie mogąc z nim mieſzkać; bawiła ſię pokątną z wielu innemi bogami konfidencyą oſobliwie z Marſem. Tego raz w kompanii z Wenerą poſtrzegłſzy Wulkan, tak kſztałtną, cichuteńko robiąc, otoczył ich kratą żelazną, że ani ſłyſzeć iego roboty, ani widzieć mogli. Toż dopiero wſzyſtkich bogów na te widowiſko ſprowadził, którzy ſię do woli z Marſa i Wenery, nie mogących ſię z żelazney wywikłać kraty, naśmieli. Venus miała także męża Anchizeſa, który z niey ſpłodził Eneaſza. Przeto Venus matka troſkliwa o ſynu Eneaſzu, uproſiła Wulkana, aby dla niego ſwoią ręką broń ukował i wſzyſtkie inne narzędzia rycerſkie do woyny potrzebne w tedy, gdy we Włoſzech nowe państwo fundować myślał. Adoniſa młodziana wielce Venus kochała, który między bogi poczytany był. Syn iey nayukochańſzy i nayſławnieyſzy był bożek Kupido, którego (iak powiadano) Mars ſpłodził. Bogini ta miała oſobliwſzy pas, którym ile razy opaſana prezentowała ſię, wſzyſtkich patrzących miłością ku ſobie zapalała. Juno chcąc ſię przypodobać ſwemu mężowi Jowiſzowi, od Wenery pożyczała paſa. Nieodſtępne tey bogini aſſyſtowały pomnieyſze boginie Gracye, śmiechy, żarty, roſkoſzy, i powaby. W kompanii tak ślicznego i miłego dworu gdy ſię ukazała Pariſowi, tak go ſo-

bie nięła, iż nikomu tylko iey złote przyſądził iabłko, pominął Palladę, i Junonę, i ich wielkiemi wzgardził prezentami. *patrz* Paris. Thetis. Ona zawiadywała wſzelkiemi uciechami, święta iey obchodzoną lubieźnie i roſpuſtnie. Miała prawie wſzędzie wyſtawione ſobie kościoły, ale naywſpanialſzy w Amathoncie, w Lesbos, w Pafos, w Gnidzie, w Citherze, i w Cyprze. Z ptaków, poświęcony iey był gołąbek, bo Nymfa Periſtera, która iey pomagała zbierać kwiaty, gdy ſzło o zakład z Kupidynem, kto więcey nazbiera, od Kupidyna rozgniewanego, iż zakład przegrał, przemieniona ieſt w gołąbka. *patrz* Periſtera. Wyobrażenie iey poſpolicie bywa takie. W poſtaci damy naycudnieyſzey urody, ſiedzi na miſterney karyolce obok z ślicznym ſynaczkiem Kupidynem, ciągną karyolkę gołąbki, albo łabędzie, albo wróble, albo ią czaſem wyrażaią ſiedzącą na koźle. Nie ma nic wſzetecznieyſzego nad ſprawy, które iey poetowie przypiſuią. *Ovid.*

VERGILIE. Też to ſame co Pleiady. *patrz* Pleiady.

VERTIKORDIA. Nazwiſko Wenery, toż ſamo znaczy co Apoſtrofia. *patrz* Apoſtrofia.

VERTUMNUS. Bożek Jeſieni, albo według niektórych dzieiopiſów, Bożek rozmaitych myśli i chuci ludzkich. Miał to do ſiebie, iż nigdy ſtatecznie iedney poſtaci nie trzymał ſię, ale co raz w inſzą przemieniał ſię formę. Pomonę bogini wielce polubił, a wziąwſzy na ſię poſtać ſtarey baby, ſwatał ią za Vertumna, rekkommendował go z talentów, obyczaiów, i godnych kochania przymiotów. A wyczerpnąwſzy z niey, w zmyśloney poſturze babſkiey, że nie odmówiłaby mu ſwoiey przyiaźni, wnet odkrył ſię, i ſtał ſię czym był w rzeczy ſamey, owóż w małżeńſkie z ſobą weſzli śluby, a gdy do zgrzybiałey oboie przyſzli ſtarości, Vertumnus i ſiebie i Pomonę młodą uczynił, i nigdy małżeńſkiey raz daney na zawſze, nie złamał wierności. *patrz* Proteus. Periklimena. Achelous.

VERVAKTOR. Jeden z bożków rolniczych.

VESTER. Toż ſamo co Heſper. *patrz* Lucifer.

VESTA. Wielu autorów imie to daią Cybeli, bo ona także była bogini ognia. Inni mniemaią, że było dwie Veſty, iedna żona Nieba czyli Celuſa, a druga Saturnowa,

Kiedy Cybele brano za bogini ognia, w tedy ią nazywano Veſtą. Obrządki iey niegodziło ſię nikomu tylko ſamym pannom ſprawować, które naybardziey przeſtrzegały, aby ogień święty w lampach kościoła iey palący ſię, nigdy nie zgaſł, bo ieżeliby z ich niedozoru wygaſł, albo która przeciwko panieńſkiey wykroczyła cnocie, żywcem taką wziemię zakopywano. Panny takowe Weście poświęcone zwano *Veſtales.*

VESTALES. Mniſzki, czyli panny Weście bogini poświęcone. *patrz* Veſta.

VIALES. Bożkowie rozſtaynych czyli krzyżowych dróg, tudzież wielkich traktów i gościńców. Pierwſze między niemi mieyſce miał Merkuriusz. Tym bożkom na ofiarę zabiiano wieprze.

VIBILIA. Bogini podróżnych, a oſobliwie w drodze błądzących.

VIKA-POTA. Bogini zwycięſtwem władaiąca.

VIKKA. Bogini wiktuałów.

VIKTORYA, albo zwzcięſtwo. Bogini według imaginacyi allegoryczney wymyślona. Powiadano, iż miała rodziców Styx i Ziemię. Wyobrażenie iey bywa w oſobie matrony weſołą minę pokazuiącey, z ſkrzydłami przy barkach, w iedney ręce trzyma wieniec oliwny, i laurowy, w drugiey palmę.

VIKTOR. Nazwiſko Jowiſza. Pod tym tytułem Viktora czyli zwycięzcy miał wiele kościołów ſobie wyſtawionych, i świąt uroczyście obchodzonych. Także i Herkules czaſem nazywa ſię.

VIMINEUS. Nazwiſko Jowiſza.

VINALIE. Swięta u Rzymian obchodzone na honor Wenery przed zaczęciem wino-brania, a na honor Jowiſza, gdy zaczynano pić nowe wino.

VIOLENCIA. *patrz* Gwałt.

VIRAGO. Nazwiſko Diany i Minerwy dane im było dla odwagi ſerca. Virgilius też ſame nazwiſko daie Juturnie.

VIRBIUS. Tym imieniem nazywano Hippolita, gdy go Diana za pomocą Eſkulapiuſza do życia przyprowadziła.

VIRGINAL. Tak nazywał ſię kościół Pallady, do ktòrego nikomu, tylko ſamym panieńkom wniść godziło ſię, w tym kościele nie zabiiano innych ofiar tylko ſame ſamiczki, które ieſzcze żadnego płodu nie miały.

VIRGINENSIS. Jedna z bogiń opiekuiących ſię zamęż-

ciem panien. Było to także nazwiſkiem Diany.

VIRIPALKA. Bogini ktorey protekcyi przypiſywano ugodę między mężem i żoną gdy ſię pokłòciwſzy zabierali ſię do zgody, iakoż na ten czas mąż i żona pomocy pomienioney bogini wzywali.

VITISATOR. Znaczy Bacchuſa.

VITULA. Jedni czynią ią boginią radości, drudzy boginią żywności i tych wſzyſtkich rzeczy, ktòre do utrzymania życia należą. Inni zaś rozumieią, że to tylko ieſt nazwiſko Viktoryi.

VITUMNUS, albo Vitunus. Bożek maiący w opiece ſwoiey pierwſze momenta życia rodzącego ſię człowieka i iego konſerwacyi.

VOLSCENSIS. Jeden z generałów Turnuſa, zginął od Niſa.

VOLSCI. Naród ſtarodawny w Włoſkiey Ziemi.

VOLTUMNA, albo Vulturna. Bogini w wielkiey czci i poſzanowaniu niegdyś u Etruſków była. W kościele iey naywalnieyſze rady tyczące ſię intereſſów ſtanu odprawowały ſię.

VOLUMNA, i Voluptas Rozkosz. Boginie nie uczciwe, do nich wſzelkie niegodziwe należały roſpuſty.

VOLUTRINA, albo Volutina. Bogi nayſubtelnieyſzey plewki, ktòra w ſobie zamyka ziarno.

VULKAN, Bożek ognia, zrodzony z Jowiſza i Junony. Skoro ſię urodził, prezentowany był Jowiſzowi, wzgardził nim, kopnął go nogą i zrzucił z nieba. Spadł niebo-rak Vulkan na ziemię i nogę złamał, owòż przy ſzpetności ſtał ſię ieſzcze kulawym. Poiął za żonę bogini Wenerę. Był naydoſkonalſzym kowalem, on Jowiſzowi pioruny kował, miał ſwoie kuźnie na wyſpach Lipara, Lemnos, na gòrze Etnie &c. Jego czeladz i pomocnicy do roby w kuźniach byli Cyklopy iedne tylko oko w pośrzodku czoła maiący; ci bez przeſtanku pracowali i kuli. *patrz* Venus, Juno. *Pauſ. Ovid. Virg.*

VULTURNA. *patrz* Volturna.

VULTURNUS, albo Volturnus. Nazwiſko wiatru, niektòrzy mniemaią, iż ten ſam co Eutrus. Takoż nazywał ſię w Rzymie ieden bożek, na ktòrego honor obchodzono święta zwane Vulturnales. Piſzą niektòrzy, iż to tenże ſam co Tiberinus.

W.

NB. Pod tą literą W. Polſkim, ſamych tylko ſłów Polſkich ſzukay. Łacińſkie zaś i Greckie znayduią ſię pod litdrą V.

WAGA. *patrz* Themis.

WANNA. *patrz* Dedalus. Danaides.

WARKOCZ. *patrz* Berenika.

WDOWA. *patrz* Chera.

WĘGIELNICA w RĘKU. *patrz* Serapis.

WĘZEŁ Gordyiſki. *patrz* Gordius.

WĘŻOWNIK. Serpentarius. Konſtellacya niebieſka. Poetowie baią, iż ſmok pilnuiący ogrodu Heſperidòw zabity od Herkuleſa, przenieſiony ieſt między gwiazdy od Junony.

WESELE. *patrz* Thetis. Hippodamia.

WESOŁOŚĆ. Jeden z przymiotòw Venuſa, u Rzymian i to było bożyſzczem.

WIARA, Rzetelność, Dotrzymanie słowa, po Łacinie *Fides.* Była to bogini, ktòrey cześć kwitnęła w Lacium ieſzcze przed Romuluſem, miała ſwoie kościoły, ſwoich popòw, i ſwoie ofiary właściwe. Wyobrażano ią w poſtaci matrony poważney w bieli, z rękoma złożonemi. Ofiary iey były bezkrwawne, popi zaś ofiarę ſprawuiący powinni byli białym welanſem okryć ſię, i ręce nawet mieć okryte.

WIATRY. Bożkowie zrodzeni z Nieba i Ziemie, albo według innych Mytologòw, z Aſtreuſa i Heribei. Eolus był ich krółem abſolutnym, trzymał ich bowiem oſtro iak oſtatnich niewolnikòw zawſze okowanych w kaydanach, i zataraſowanych w iaſkiniach między niedoſtępnemi ſkałami. Kardynalnych czyli pryncypalnych wiatrów rachowano cztery, to ieſt: Boreaſza, Euruſa, Notuſa. i Zefira. Innych pomnieyſzych rachowano ſiedm, iako to: Koruſa, Circiuſa, Favoniuſa, Afrika, Aquilona, Vulturna, i Subſolana.

WIECZNOŚĆ. Poganie czcili i wyſtawiali ſobie Wieczność pod wyobrażeniem Czaſu czyli Saturna.

WIENCE z KWIATOW, albo Girlandy. *patrz* Kalliope. Flora.

WIEK ZŁOTY. Był za panowania Saturna, ponieważ w tedy ludzie żyli w niewin-

ności, a ziemia wydawała im wſzyſtko do pożywienia i wygody bez naymnieyſzey pracy i zabiegów. *Wiek ſrebrny.* Za powtórney bytności Saturna w tedy gdy z nieba wypędzony w Latium przemieſzkiwał, niezgorſze w tedy były czaſy, lubo trochę od owych pierwſzych podleyſze. W tedy nauczył Saturnus ludzi iak uprawiać rolę, bo ziemia przed tym ſama przez ſię żyzność wydaiąca, poczęła być nieurodzayną, a to za karę, iż ludzie nieſprawiedliwemi być zaczęli. *Wiek miedziany.* Po ſkończonym panowaniu Saturna naſtąpił, gdy rozpuſta i nieſprawiedliwość górę brać poczęły. *Wiek żelazny.* Nazywa ſię ów czas, kiedy ludzie na wſzyſtko złe roſpaſani niegodziwie we wſzyſtkim rządzili ſię i ſprawowali. Poetowie przydaią, że w tedy nic ſię nie rodziło na ukaranie ludzi w złościach i nieſprawiedliwościach zatopionych.

WIESZCZBA. Sztuka przedowiadania z pewnych znaków przyſzłych rzeczy, a ta iſtotnie należała do religii pogańſkiey. Dzieliła ſię na różne ſpoſoby, iako to: wróżbę z wnętrzności zabitych na ofiarę bydląt, z zlatania ptaków i śpiewania, z appetytu kurcząt poświęconych gdy im poſypano ziarna, uważano pilnie rźezwoli, czyli powoli i nie chciwie iedli, i tym podobne zabobony.

WIESZCZEK. Każdy pop w pogańſtwie przypiſował ſobie ducha wieſzczego, dar obiawienia od bogów, i iakąś moc zgadywania przyſzłych rzeczy, a to rozmaitym ſpoſobem. Jedni z ſzperania w wnętrznościach zabitego na ofiarę bydlęcia, drudzy przypatruiąc ſię pilnie, iak kurczęta poświęcone iadły, inni ptaków latanie uważali, i z różney pozycyi latania ſwoie wyprowadzali prognoſtyki. Zgoła, w każdym zgromadzeniu popów, rozumiano, iż iakiś ſzczególny dar bogów był nadany do wiedzenia i opowiadania przyſzłych rzeczy; czym poſpolſtwo haniebnie łudzili, i z iego zabobonności niezmiernie korzyſtali.

WIEŻA MIEDZIANA. *patrz* Danae. Wieże i baſzty na głowie matrony. *patrz* Cybele.

WILCZYCA. *patrz* Romulus.

WILK. *patrz* Arkas. Circe. Lykaon.

WINNICA, Winogrady. *patrz* Bacchus. Bacchantes. Pomona. Alcithoe. Sylenus. Stafilus.

WIOSNA. Bogini według imaginacyi poetów wymyślona; poſpolicie wyraża ſię w oſobie bogini Flory, albo Vertumna. *patrz* Flora.

WIOSŁO. *patrz* Karon. Maluią także czaſem Saturna z wioſłem. *patrz* Saturnus.

WODA. U ſtarodawnych pogan element Wody miano za bożyſzcze. Perſowie wielkie mu ofiary z oſobliwſzemi obrządkami czynili.

WODA, zwana *Luſtrales. Swięcona.* Poganie zabobonni od ſwoich omamieni popów rozumieli, iż woda, w którey głownią tleiącą wziętą z ołtarza palącey ſię ofiary zgaſił pop mrucząc pod noſem niektóre miſterne ſłowa, i ſtroiąc pewne nad nią grymaſy, oſobliwſzych była ſkutków.

WODAN, albo Godan. Jeden z bożków u dawnych Allemannów, albo Germanów. Niektórzy domyślaią ſię, iż to był ich Merkuriusz.

WODNIK, albo Aquarius. Jeden ze dwunaſtu znaków niebieſkiego Zodyaku. Ow to niegdyś Ganimedes, którego Jowisz porwał, i na niebie oſadził.

WOLNOŚĆ. Bożyſzcze pod allegoryą wzięte. Wyobrażano go w paſtaci niewiaſty w białych ſzatach, trzymaiącey w ręce berło, w drugiey czapkę, a przy nogach maiącey kota, i iarzmo połamane.

WÓŁ, albo Woły. *patrz* Kadmus. Klitumnus. Herkules. Kakus. Apis. Europa.

WĄŻ. *patrz* Python. Ariſteus. Achelous. Meduſa. Eumenides. Zazdrość. Kadmus. Euridika. Eſak. Kaduceus. Laokoon. Latona. Niezgoda. Tireſias. Roſtropność. Zdrowie. Saturnus.

WOZ. *patrz* Bootes. Achilles. Hippodamia. Deifon.

WOZ. Smokami ciągniony *patrz* Medea. Woz wywrócony. *patrz* Faeton. Myrtillus. Woz łabędziami ciągniony. *patrz* Venus. Woz końmi karemi. *patrz* Pluto. Woz lwami ciągniony. *patrz* Cybele. Woz dzikiem i lwem ciągniony. *patrz* Admetes. Woz gołąbkami ciągniony. *patrz* Venus. Woz z konchy morſkiey. *patrz* Neptunus. Amfitrite. Thetis. Woz połamany. *patrz* Hyppolitus. Pelops.

WRÓBEL. *patrz* Venus.

WRÓŻKOWIE. *patrz* Wieſzczek.

WRZECIONO. *patrz* Parki. Arachne.

WŚCIEKŁOŚĆ. *patrz* Lyſſa.

WSTRZEMIEZLIWOŚĆ. Bożyſzcze pod allegoryą. Wyobrażenie iego bywa w oſobie

niewiasty trzymaiącey wędzidło, albolitéż kubek.

Wstyd, i Wstydliwość. Bożyszcze. Grecy za bożka, Rzymianie za boginią czcili, u których ona była dwoiaka iedna szlachetnych Rzymian i Rzymianek; druga pospolitych ludzi. *Festus.*

Wybrani Bogowie. *patrz* Selecti.

Wyroki, albo Orakula. *patrz* Orakula.

X.

Xantha, albo Xantho. Imie Nymfy corki Oceana i Tethys.

Xanthus. Rzeka w Troadzie, ta w kompanii z Skamandrem, i z Simoisem rzekami tak się rozlały w okolicy Troi, iż swoią powodzią nie dopuścili Grekom wtargnienia do stolicy, a tak nie mało oyczyznie swoiey przysłużyli się. Tegoż nazwiska był ieden rumak Achillesa.

Xenius. Pod tym imieniem czczono Jowisza, iako boga wygodney w podroży gospody, i ochoczey gościny.

Xięga. *patrz* Klio. Kalliope. Tiresias.

Xiężyc, po łacinie *Luna.* *patrz* Diana.

Xenodice. Córka Minosa i Pasifae.

Xisstrus, albo Xisustrus. Ten miał przestrogę od Saturna, że potop miał za iego czasów nastąpić, przeto on korzystaiąc z przestrogi, zbudował duży statek, w którym z całą familią zamknął się, a tak od potopu zachowany był. Po potopie gdy z swego korabia wyszedł, zniknął: owóż go familia, i wszyscy następcy iego za boga poczytali, mniemaiąc, iż do nieba porwany iest i osadzony między inne bogi.

Xuthus. Syn Helena, poiął za żonę córkę Erechteusza, z ktorey spłodził dwóch synow, iednego Jona, od ktorego Jonia nazwała się, a drugiego Acheusza, od ktorego Achaia imie wzięła.

Y.

Yaho. Według podania Fenicenſów, nauczano u nich, iż nayſtarſzy i naydawnieyſzy ze wſzyſtkich bożków był bóg *Yaho*. Ten mgłę po całym świecie i po całey ziemi rozlaną rozpędził. Jakąś materyą niekſztaltną na początku iuż znayduiącą ſię, dziwnie i wſzechmocnie rozporządził. Uformował pierwſzego człowieka ſamym ſwoim wſzechmocnym tchem, oſadził go w ogrodzie nazwanym Eden; obronił go przeciwko ſtraſznemu wężowi Oſinoe. *Ferecides*.

Z.

Zaby. *patrz* Chłopi.

Zaćmienia. Brali ie poganie za nieſzczęśliwe prognoſtyki.

Zagreus. Nazwiſko Bacchuſa.

Zakorus. Jeden z panów przybyłych na ſukurs Perſeſowi, którego Argus ſyn Tryxa na placu zabił.

Zamolxis. Uczeń Pythagory filozofa, ſtał ſię prawodawcą Traków, którzy go po śmierci za boga uznali.

Zan. *patrz* Zeus.

Zananas, albo Zas. *patrz* Zeus.

Zankle. Słowo Greckie znaczy koſę, albo ſiepr. Sicylia tym wyrazem była nazwana, przeto, iż głoſzono, iakoby na niey znaleziono koſę Saturna. Owóż gdy Ovidius wſpomina *Charybdis Zanklea*, ma ſię rozumieć, że wir Charybdis zwany ieſt przy brzegach Sycyliyſkich.

Zapomnienie. Rzeka zapomnienia ſławna u poetów. *patrz* Lethe. *Sen.*

Zatonienie. Rozbicie okrętu. *patrz* Uliſſes. Eneas. Ajax. Idomeneus.

Zavanas. Jeden z bożków Syryiſkich.

Zazdrość. Bogini allegorycznie imaginowana. Bardzo brzydka, oczy maiąca zapadłe i iaſkrawe, twarz poſiniałą, zmarſzczki na czole i twarzy, zamiaſt włoſów wężami okryta. Trzyma w iedney ręk-

Zawiązka na oczach, ob. Fortuna, Kupido, Fawor.

ce trzy żmiie, w drugiey hydrę o siedmiu łbach, przy tym robak podobny do węża na piersiach przypięty przegryza ią do serca. *Ovid. Metam.*

ZDRADA. Bożyszcze pod allegoryą wzięte, którego wyobrażenie bywa w osobie takiey, która ma głowę ludzką, twarz miłą, i niby uśmiechaiącą się, resztę ciała od głowy nakształt smoka z ogonem ziemnego niedźwiadka.

ZDROWIE, Salus. Starodawni poganie zdrowie ludzkie poczytali za boginią; ta w samym Rzymie wiele kościołów wystawionych miała. Pod imieniem także Higiei albo Hygii boskie iey honory czyniono. Wyobrażenie iey bywa w osobie niewiasty ukoronowaney ziołami lekarskiemi siedzącey na tronie trzymaiącey w ręce kubek, tuż przy niey ołtarz, który wąż swoim ogonem w około otacza, a łeb do góry podnosi.

ZEERNEBOCH. Znaczy: *Bóg czarny*. Jedno z bożyszczów starodawnych w pogaństwie Germanów.

ZEFIR. Wiatr Zachodni, i ieden z kardynalnych wiatrów, zrodzony z oyca Eola a matki Jutrzenki, iak niektórzy mniemaią autorowie. Lubo on łagodnie wieie, tak iednak silny iest, i pomocny, iż zioła, drzewa, i owoce ożywia. Miał dwie żony Florę i Chloris, z których spłodził liczne potomstwo. Wyobrażenie iego bywa w osobie młodziana skrzydłastego, wesołą minę okazuiącego, i wieniec z różnych kwiatów na głowie maiącego.

ZEFIRITIS. Tak się nazywa Flora żona Zefira.

ZĘBY. *patrz* Kadmus.

ZEN. *patrz* Zeus.

ZERANTHION, albo Zerinth. Sławna iaskinia w Thracyi, w którey ofiary na honor bogini Hekate zabiiano, a to na odwrócenie iakiego nieszczęścia wiszącego.

ZERINTHIA. Nazwisko Wenery.

ZETES. Syn Boreasza i Orythii, a brat Kalais. *patrz* Kalais.

ZETUS, albo Zethus. Syn Jowisza i Antiopy. Lykus król Thebański poiąwszy za żonę Antiopę, w kilka czasów powziął o niey złe porozumienie, iakoby ona miała sekretną przyiaźń z Epasem, dla tey racyi rozwiodł się z Antipą, a poiął za żonę Dirce. To widząc Jowisz, po nieiakim czasie, bierze na się postać Lika, idzie do Antiopy, przeprasza ią o niewinne posądzenie; i tak pogodziwszy się przebywa z nią wspóle-

czeństwie małżeńskim. Dirce to wypatrzyła, i rozumiała, że iey mąż Likus nawiedza rozwódkę, obawiała się zatem, aby iey u męża nie zepsuła serca. Owóż i z tey przyczyny, i z zazdrości, czatowała na Antiopę, aby ią sekretnie schwytała, iakoż poymała, do więzienia wtrąciła, i tam po tyrańsku ią traktowała. Przecież nieszczęśliwa Antiopa znalazła sposób, że uciekła, z więzienia, a będąc bliską porodzenia schroniła się na górze Cytharonie, i tam zległa dwoma synami Zetnsem i Amfionem. A że nie była w stanie karmienia i pielęgnowania ich, oddała ie pastuchom owey krainy, prosząc aby te niewiniątka żywili. Zethus i Amfion przyszedłszy do lat dowiedzieli się o wszystkim. Zchwytali więc Dirce, uwiązali do ogona wołu dzikiego, który ią włócząc, i tratuiąc, po kamieniach i cierniach latając, okrutnie na sztuki poszarpał. Pomienieni bliźnięta bracia kochali się i trzymali z sobą nierozerwanie. O nich piszą, iż w muzyce bardzo byli doskonali.

Zeus. Tym imieniem Grecy nazywali Jowisza, iakoteż imionami: Zen, Zan, Zes, Zas, Dis, Den, Dan, &c. wyrażali iego boskie przymioty.

Zeuxidia. Nazwisko Junony.

Zeuxo. Nymfa, córka Oceana i Tethys.

Zeuxyppus. Syn Apollina i Nymfy Syllis, panował w Sicyonie.

Zidora, albo Biodora. Znaczy: *żywicielkę*. Te nazwisko dawano Cererze.

Ziemia, albo Tellus. Zona Nieba czyli Celusa, tyle miała piersi po całym ciele, i tak pełne pokarmu; iż cały naród ludzki w liczbie nieprzerachowany, przy tym różne zwierzęta powietrzne i ziemne dostatecznie karmiła. Taż to sama, co Cybele.

Zima. Bogini pod allegoryą od poetów wymyślona. Do niey śniegi, deszcze, grady, lody, mrozy, należą. Wyobrażenie iey bywa takie, człowiek starzec skulony od zimna i śpiący w iaskini, zewsząd sztukami lodu okryty, włosy i brodę bieluteńką maiący. A czasem w osobie starey baby w kożuchu przy ogniu siedzącey grzeiącey się, albo staruszka skurczonego przy ognisku, i ręce ogrzewaiącego, Zima wyraża się.

Zioła. *patrz* Cissus. Krokus. Menta. Archemor. Egypcyanie rozmaite zioła i iarzyny za bogi poczytali i czcili.

ZŁOŚĆ wściekła. *patrz* Lyssa.

ZŁOTA gałązka. *patrz* Eneasz.

ZODIAK. Jest to mieysce w około na niebie iakoby droga czyli gościniec, ktòrędy słońce chodzi, i cały rok owym torem koleią krąży. Dzieli się pomieniona droga na dwanaście części, gdzie tyleż rachuie się znacznieyszych konstellacyi, a te są: Baran, Byk, Bliźnięta, Rak, Lew, Panna, Waga, Niedzwiadek, Strzelec, Koziorożec, Wodnik, i Ryby. Zodiak znaczy z Greckiego Zwierzeniec, ponieważ między temi znakami naywięcey rachuie się zwierza. O każdym znaku Zodiaku w osobnych tytułach znaydziesz fundament baieczny, dla czego które zwierze w Zodiaku niebieskim znayduie się.

ZOŁW. *patrz* Lenistwo.

ZOOGONES. Bożki które należały do konserwacyi zdrowia i życia wszystkich zwierząt. Ten atoli tytuł partykularniey służył Jowiszowi.

ZOOLATRIA. Znaczy cześć oddawano zwierzętom, to iest: bałwochwalstwo, które naybardziey w Egypcie panowało.

ZORAWIE. *patrz* Pigmeyczyki.

ZOASTER. Autor bałwochwalstwa zwanego Sabaismu. *patrz* Sabaism. Było dwóch Zoroastrów. *patrz w Histor. daw. T. I.*

ZOSTERIA. Nazwisko Minerwy wzięte z starodawnego wyrazu Greckiego *Zostery*, co znaczy: *brać się do broni.* Apollo także był Zosterius.

ZORZA, albo Gwiazdy. Według poetów baieczney imaginacyi, są to liczne potomstwo Astreusza i Heribei. Inni inaczey tę baykę wywodzą, mówiąc, że to są Titany, którzy gwałtem wdzierali się do nieba, owóż niektórych Jowisz na wieki poprzybiiał do podniebienia niebieskiego, innych górami naywyższemi poprzywalał. *patrz* Kastor. Cefeus.

ZWIERCIADŁO. *patrz* Rostropność.

ZYGIA. Pod tym imieniem czczono Junonę, iako bogini związków małżeńskich.

KONIEC SŁOWNIKA MYTOLOGICZNEGO.

Zwierzęta w ... ob. Circe

Katalog niektòrych Kſiążek znayduiących ſię w Kſięgarni Gröllowſkiey.

Anakreon Poeta Grecki, 8 w Warſzawie na Hollend. pap. zł. 3
Bayki wybrane Ezopa Frygiyczyka, z naukami moralnemi i wierſzykami; tudzież naypięknieyſze baieczki Fedra i Filelfa, po Polſku, po Francuſku, i po Niemiecku, za przywileiem, 8 w Warſzawie 779, alla ruſt. zł. 6
Cnapii Gregorii, Theſaurus latino-polono-germanicus, novo ſynonymorum & phraſium pëticarum apparatu auctus; nec non innumeris latinis, polonicis ac germanicis vocabulis locupletatus per admodum R. P. Paulum Kollacz. 4 Varſaviæ 780.

Dzieła J. O. Xiążęcia Biſkupa Warmińſkiego.

1) Mikołaia Doświadczyńſkiego Przypadki, przez niegoż ſamego opiſane, na trzy kſięgi podzielone, 8 w Warſzawie 774, za przyw. alla ruſt. zł. 4
2) Myſzeidos Pieśni X. 8 w Warſzawie 778, za przywileiem, alla ruſt. zł. 2 gr. 15
3) Pan Podſtoli, Część I, 8 w Warſzawie 780, za przywileiem, alla ruſt. zł. 4
——— tegoż Część II, 8 w Warſzawie 1784, za przywileiem, alla ruſt. zł. 4
4) Hiſtorya na dwie kſięgi podzielona, 8 w Warſzawie 779, za przyw. alla ruſt. zł. 4
5) Bayki i Przypowieści, 8 w Warſzawie 779, za przywileiem, alla ruſt. zł. 2 gr. 15
6) Satyry, 8 w Warſzawie. za przywileiem, alla ruſt. zł. 3
7) Woyna Chocimſka z portretem Chodkiewicza, 8 maj. w Warſz. 780, za przyw. alla ruſt. zł. 4
8) Zbior Wiadomości potrzebnieyſzych, porządkiem alfabetu ułożonych, II Tomy, 4 maj. w Warſzawie 1781-1783 zł.
9) Wierſze X. B. W. 8, w Warſzawie, za przywileiem. alla ruſtica zł. 2 gr. 15

Fontenelle Rozmowy filozofa z daną o wielości światów, z Francuſkiego przetłomaczone przez Euſt. Dębickiego S. P. w Warſzawie 767, w opr. zł. 1 gr. 15
Grammatyka, albo krotki i łatwy ſpoſob nauczenia ſię ięzyka Włoſkiego, 8 w Warſzawie 782, alla ruſtica, na kleiow. pap. zł. 3
——— taż ſama na wodnym pap. zł. 2 gr. 15
Grammatyka Niemiecka. podług uſtaw Gottſcheda, 8 w Warſzawie 782, alla ruſt. zł. 3 gr. 15
Krotki zbior Hiſtoryi Greckiey, od czaſow bohatyrſkich aż do podbicia Grecyi w prowincyą Rzymſką dzieło, II Tomy, w Warſzaw. 775, za przyw. alla ruſt. zł. 9
Hiſtorya Narodu Polſkiego od początku Chrześciaństwa. Panowanie Piaſtow, Tom II, III, IV, V, 8 maj. w Warſzawie 780-784, alla ruſt. zł. 36
Horacyuſza Pieśni wſzyſtkie tłomaczenia różnych, edycya przednia z figurami, II Tomy, 8 maj. w Warſzawie, za przywileiem, alla ruſt. zł. 19

